The Department of Public Instruction, Bombay.

THE

DEŚÎNÂMAMÂLÂ

OF

HEMACHANDRA.

EDITED

WITH CRITICAL NOTES, A GLOSSARY,

AND

A HISTORICAL INTRODUCTION,

BY

PROFESSOR R. PISCHEL

AND

DR. G. BÜHLER, C.I.E.

PART I.

TEXT AND CRITICAL NOTES,

BY PROFESSOR PISCHEL.

Registered under Act XXV. of 1867.

BOMBAY:
GOVERNMENT CENTRAL BOOK DEPÔT.

1880.

Price Rs. 3¼.

BOMBAY:
PRINTED AT THE EDUCATION SOCIETY'S PRESS, BYCULLA.

INTRODUCTION.

The present edition of Hemachandra's Deśînâmamâlâ is based on the following MSS.:—

A.—A MS. from Bikaner. No. 271. foll. 17. saṃvat 1549. Text only. A very valuable MS.

B.—A very clearly written MS. from Vaḍhvân. No. 724. foll. 90 or properly 91, foll. 53 being numbered twice. Text and commentary. The MS. is not dated; it probably belongs to the last century. It is on the whole very correct, but it constantly exchanges च and व, थ and घ, ज्झ and ब्भ, च्छ and त्थ, ह, द्ध, ह, ड, ड्ड, and in this respect it cannot in any way be relied upon.

C.—A modern copy of a MS. from Ahmedabâd, prepared for Dr. Bühler. No. 184. foll. 315 in folio. Text and commentary. The original MS. was dated saṃvat 1587. The copy has been made rather carefully; but the copyist apparently not being versed in reading Jaina MSS., the characters peculiar to these MSS. are constantly misread. Thus the blunders of the original have been largely increased. A second hand has tried to correct some of the mistakes, but not always successfully.

D.—A MS. from Pâlî near Jodhpur in Mârwâṛ. No. 270. foll. 32. Text and commentary; incomplete. This MS. is written very badly and is very incorrect. I have not mentioned in the critical notes all its blunders, and from I, 117, I have quoted it only occasionally.

E.—A MS. from Ahmedabâd, belonging to Dr. Bühler, foll. 20. Text only. In the colophon it bears the date 1575, which is probably intended for the saṃvat era. This is by far the best of all the MSS. Unfortunately it is incomplete, foll. 1 and 19 being wanting. It has been made the basis of my text.

F.—The various readings of a MS. from Limaḍî, collated by Dr. Bühler's Pandits with C. With the exception of a few trifling differences the Limaḍî MS. agrees closely with the Vaḍhvân MS. (B).

G.—A MS. from Bikaner. No. 271. foll. 46. Text and commentary. An old, good MS. It has got the same number as A, because it was believed to contain the commentary to A. This, however, is not the case. The MSS. are quite independent of each other. G gives the best text of the commentary, but it is unfortunately greatly damaged, most of the leaves having been gnawed by a rat, and afterwards broken off. The damages begin with foll. 15; from foll. 24, not much more than one half of the leaves, sometimes less, is extant; from foll. 42, only scattered fragments are left. I have tried to combine these fragments, and after much trouble and with a great loss of time I have succeeded in identifying nearly all the fragments. The MS. ends with इंमुहो in VIII, 21, the rest being entirely lost.

After I had worked out the text and the greater part of it had been sent to India for being printed, I received two more MSS. from Dr. Bühler, viz.—

H.—A MS. bought at Ahmedabâd for Government in 1879, foll. 62. saṃvat 1628. Text and commentary. The MS. is very carelessly written and of no value at all.

I.—A MS. belonging to Pandit Bhagvanlal Indraji, foll. 86. Text and commentary; incomplete, foll. 8—27 and the end from यदाह भरतः in VIII, 72 being wanting. The MS. is a copy of the same codex archetypus from which G is copied. It agrees with G in almost all particulars. As it is written very distinctly, it would have saved me much time and trouble, and greatly facilitated my task, had I got it a year earlier. I have consulted it in all doubtful cases when correcting the proofs, but I could no more give its readings in the notes.

All the MSS. are written in the characters peculiar to the Jainas. Hence it was very difficult to hit the true reading in all cases where च्च, च and ब, त्थ and च्छ, थ and घ, ब्भ and ज्झ, ड, ड्ढ, ड, ढ, ड्ड were concerned. There are not many words in which all the MSS. agree in the use of these letters. In order to ascertain the correct reading I was very often obliged to have recourse to etymology. Where that failed me, I had nothing to guide me but the best MS., which, however, is by no means quite trustworthy. A few examples will best illustrate the method I have adopted in constituting my text, and at the same time show the difficulties I had to grapple with.

At VI, 139, the MSS. ABCDFGI read मेडब्भो, a reading which is twice repeated in the commented MSS. H reads मेढेज्झो (text), मेडब्भो (commentary), मडब्भ° (example). Only E has मेडंभो, a reading I have adopted for etymological reasons. There can be no doubt that मे stands for मइ, the Prâkrit equivalent of मृगी (compare VI, 121, मइहरो and मेहरो in which the same contraction has taken place). डंभ represents Sanskrit दम्भ with the change of द to ड according to Hemachandra's Prâkrit grammar I, 217. Thus मेडंभो, which is stated to mean 'a doe-snare,' properly signifies "a thing which deceives (or injures) does." In support of the reading here adopted, I may point to the critical notes to Hemachandra I, 217, where two of the MSS. read डब्भो, though there डम्भो is the only possible form. At III, 43, the majority of the MSS. reads जराहोहणो. Since this word represents a Sanskrit *यज्ञापहन् (cf. यज्ञहन्), I have adopted the reading जस्णोहणो. Here the authority of the best MS. led me to the correct reading. In a great many cases, however, I was deprived even of this help. Thus VI, 46, the MSS. ABCEF read जले पिच्चं, GHI पिव्वं. In the commentary, all the MSS. except H, read पिच्चं; in G the word is torn off. In the example, which is wanting in G and I, BF read आपिच्चे, C आपिच्चि, H is doubtful. Thus पिच्चं seems to be the correct reading. Yet I could not admit it into my text. The word is apparently derived from पिबति "to drink," and hence it must be written पिब्बं. I have since found the word actually spelled पिब्बं in Trivikrama's Prâkrit grammar, the MSS. of which are written in the Grantha character. Sometimes the Sanskrit was my only guide. Thus in I, 98, the authority of the MSS. seems to call for the reading उल्लोवो, which is also given by the MSS. of the Pâiyalachchhî v. 217. The Sanskrit उल्लोच, however, decides in favour of च. Likewise in II, 11, it was alone the Sanskrit which moved me to write किलिंचं and not किलिंवं. In other cases I had recourse to the modern Indian languages. Thus in VIII, 29, which is wanting in E and G, I have written सिंढा and not सिंटा, or सिंडा, only in consideration of Sindhî सींढ *fem.* 'a whistle, whistling,' a reading which is confirmed by I.

The MSS. often agree remarkably in blunders of all kind. Thus at p. 68, 14, they all, without exception, read पुर: स्थिते, though there cannot be any doubt that परत: स्थिते must be written. It was more difficult to make out the correct reading in cases like that of VI, 127. Here AEF read महाल्लवक्खो, the rest महावल्लक्खो, and with a singular persistence this reading is repeated by all the commented MSS. (except I) in the commentary and the example. Here again etymology helped me. The Sanskrit equivalent is *महाल्लयपक्ष; so महाल्लवक्खो had to be chosen.

Now I am fully aware that after all etymology is no safe guide; and I fear that I have adopted more than once a wrong reading, misled by a false

etymology. To get the original meaning of a word was often very difficult, and in the present state of our knowledge of the middle and modern Indian languages not rarely quite impossible. In such cases I was quite left to my linguistic instinct. Thus at I, 144, example 111, I have written थुड्डुंकिअमुही. Here BG read घुड्डुंकिय°, CH वुडंकिय°, F घुडंकिय°. As I could make nothing of any of these readings, I supposed that घ was a mistake for थ; and turning to this letter I found the word in question at V, 31, but at the same time almost as many various readings as I had MSS. at my disposal. In the text A has वुड्डुकियं, BF थुंडंकियं, C थुडकियं, D थुडंकियं, E थुड्डुकियं, G घुड्डुकियं, H थुडंकियं, I थुड्डुकियं. In the commentary BCF read थुडंकियं, G थुड्डुंकियं, H वुडंकिवयं, I थुंड्डुंकियं. Taking into consideration the various readings of I, 144, 111, थुड्डुंकिअ seemed to me to be the correct spelling, which I adopted accordingly. Words of this kind occur very frequently, and I hope I shall be pardoned if sometimes I should have failed to hit the correct reading.

Another great difficulty was raised by the examples which Hemachandra adds at the end of the commentary on each stanza of the Ekârthaśabdas. These examples are either void of all sense, or of an incredible stupidity. It was not indeed easy to compile examples from words combined in the same stanza by the mere chance of alphabetical arrangement and the equal number of syllables. But even granting this, Hemachandra might, I think, have done his task far better; or, if the examples were composed by his disciples, he should not have admitted them into his work. In a few cases he has given two examples on one stanza, and had he done this throughout, we should not have to complain so much of the extreme absurdity of these verses. It was a most disgusting task to make out the sense, or rather nonsense, of these examples, some of which have remained rather obscure to me. But as they often are the only means of ascertaining the correct meaning of a Deśîśabda, and besides contain some valuable material for Prâkrit lexicography and grammar, I have spared neither time nor labour to make them as readable as their purport will allow.

In general, I have strictly observed the rules of sandhi often violated by the MSS. But I have not hesitated to follow the MSS. when this seemed to me desirable for the sake of clearness. With reference to the nasals, I have adopted a method which I hope will in some way facilitate understanding. I have written throughout anusvâra in Deśîśabdas in accordance with the practice of the modern languages, but the nasals of the several Vargas in Tatsamas and Tadbhavas. I am, however, very far from believing that Hemachandra himself has done so, and that this method should be followed in all Prâkrit works. On the contrary, there are traces which show that even in Deśîśabdas the nasals are preferable to the anusvâra. Thus from I, 26, it

follows that अइरिम्पी, and not अइरिंपी, is the correct spelling. At I, 18, I have only reluctantly written अंधंधु instead of अन्धन्धु, and likewise at IV, 31, णिरिंगी instead of णिरिङ्गी, since this word is used as a Tatsama in the commentary on II, 20, 90. VI, 133. But cases like these are very rarely met with, and they could therefore not move me to give up my method, which, as I have experienced myself, is a great help for the reader. It is well known that in Jaina MSS. न, when standing in the beginning of a word, or when doubled in the middle of it, generally is not changed to ण. Hemachandra himself has laid this down as a rule in his Grammar, I, 229. Some of the MSS. of the Deśînâmamâlâ, especially G, adopt the same spelling, but without consistency; sometimes they all agree in writing न or न्न. I have always corrected this to ण or ण्ण, since Hemachandra at the end of the fifth varga expressly states that no Deśîśabda begins with न, but that the rule वादौ given in his grammar only applies to Prâkrit words which have their origin in Sanskrit. Strange as this remark is, considering the modern languages, in which ण never is used in the beginning of a word, yet I saw no reason to go counter to Hemachandra's distinct statement. I have also followed throughout Hemachandra's own rule on the use of the euphonic य (Grammar, I, 180). There is no MS., either of the Siddhahemachandram or of the Deśînâmamâlâ, which strictly observes it. They all write य, also after other vowels than अ, आ, especially after इ, ई. As Hemachandra makes no exception with regard to the Deśîśabdas, I have patiently undertaken the tedious task of correcting the many hundreds of instances in which the rule has been infringed by the MSS. I have not, however, made even the slightest correction without giving the reading of the MSS. in the critical notes.

I have called the work देशीनाममाला. Properly it ought to have been called रत्नावली, as this is the name given to the work by Hemachandra himself (VIII, 77). देशीनाममाला it is termed in the best MSS. of the text, AE, and in the margin of the single folios of H. In I, 2, and VIII, 77, it is styled देशीशब्दसंग्रह, a name which is also intimated by the MSS. BCDFGI, as they call the vṛitti देशीशब्दसंग्रहवृत्ति. रत्नावली being too unexpressive a name, and देशीनाममाला the usual appellation of works of this kind, I have followed the best MSS.

The Deśînâmamâlâ has been discovered by Dr. Bühler. In the *Indian Antiquary* II, p. 17 ff. (1874) he has given the first notice of it from the only MS. then in his possession, the original of C. By his indefatigable researches which have already so much promoted Sanskrit philology, he succeeded afterwards in finding the materials described above, and in October 1877 he proposed to me by letter to publish the work in company with himself. I gladly accepted this offer, and we agreed that I should publish the text while

Dr. Bühler took upon himself to work out the glossary. Though I am fully aware of the deficiencies of this volume, yet I hope that in some degree at least, it will justify the confidence placed in me by Dr. Bühler. My best thanks are due to him not only for his making over to me the MSS. he had collected with so much labour and care, but also for his reading one proof of this volume and communicating to me some valuable remarks on my text. I have also to thank Mr. Banks, the Superintendent of the Bombay Education Society's Press, for the extraordinary care with which he has carried on the printing and executed my corrections. Since I could read myself but one proof, it is chiefly due to him that comparatively few misprints will be found in these pages.

R. PISCHEL.

Kiel, 15th of March 1880.

CORRECTIONS AND ADDITIONS.

p. 15, 11	read	°ञ्छणे	instead of °च्छणे
p. 18, 17	—	°ञ्छु°	— °च्छु°
p. 23, 10	—	°ज्जाञ्छ°	— °ज्जाच्छ°
p. 28, 13	—	°ञ्छत्ते	— °च्छत्ते
p. 33, 7	—	°णञ्छु°	— °णच्छु°
p. 36, 16	—	°डुञ्छ°	— °डुच्छ°
p. 73, 1	—	बिसाइ	— विसाइ
p. 74, 16	—	°कडअ°	— °कडय°
p. 78, 4	—	कसा कसा°	— कसाकसा°
p. 199, 12	—	धणि भट्टो	— धणिभट्टो

p. 242, 21 The verse must be read thus :

दोसखयलग्गलक्खय लट्टअलडहअहरय तुह णयाणं ।
लत्तउडय.ठिअमुणिणमिअजिणो ण लंचाइजोणिसंपत्ती ॥

अथ देशीनाममाला प्रारभ्यते.

देशी दुःसंदर्भा प्रायः संदर्भितापि दुर्बोधा ।
आचार्यहेमचन्द्रस्तत्तां संदृभति विभजति च ॥

समग्रशब्दानामनुशासने चिकीर्षिते संस्कृतादिभाषाणां षसां शब्दानुशासने सिद्धहेमचन्द्रनाम्नि सिद्धिरुपनिबद्धा । इदानीं लोपागमवर्णविकारादिना क्रमेण पूर्वैरसाधितपूर्वा देश्याः शब्दा अवशिष्यन्ते । तत्संग्रहार्थमयमारम्भः । तत्रादौ शिष्टसमय इत्यधिकृतदेवता नमस्क्रियते ।

गमणयपमाणगहिरा सहिअयहिअयहिअयंगमरहस्सा ।
जयइ जिणिन्दाण असेसभासपरिणामिणी वाणी ॥ १ ॥

गमास्तात्पर्यभेदिनः सदृशपाठाः । नया वस्त्वेकदेशग्राहिणः स्याद्वादाविरोधिनो ऽभिप्रायविशेषाः । नैगमसंग्रहव्यवहारर्जुसूत्रशब्दसमभिरूढैवंभूताभिधानाः । सप्त प्रमाणानि स्याद्वादगोचराणि प्रत्यक्षादीनि । तैर्गभीरा मन्दबुद्धीनामस्ताघाः । अथ च सहृदयं सचेतनं हृदयं येषां तेषां हृदयंगमरहस्या । अत एव जयति निःशेषतीर्थिकभाषोत्कर्षेण वर्तते । जयत्यर्थेन च नमस्कार आक्षिप्यते । अयमपर उत्कर्षो यदशेषभाषारूपत्वेन परिणमते । यदाह ।

देवा दैवीं नरा नारीं शबराश्चापि शाबरीम् ।
तिर्यञ्चोऽपि हि तैरश्चीं मेनिरे भगवद्गिरम् ॥

सैवंभूता जिनेन्द्राणामर्हतां वाणी जयतीति संबन्धः ॥ [१]

व्युत्पित्सुप्रवृत्तये ऽभिधेयप्रयोजने आह ।

A opens with अर्हं. B with एद°। अर्हं. D with श्रीगुरुपादेभ्यो नमः G with ओं नमः सर्वज्ञाय. L. 3. C विभजति वै. L. 4. B,C 2. hd. समयशब्दा° D संस्कृतादि षसां भाषाणां. L. 5. BCF सिद्धिरूपनि° D सिद्धरूप°. L. 7. *cdd.* इति अधिकृत°. L. 8. ACDG (F?) सहियमहियमहियंगम° B °हियमंगम° L. 11. B अभि°. D नैगमाद्यः ; *om.* from संग्रह° to °भिधानाः. BCF °हारऋजुसूत्रशब्दसमभिरूढ एवं°. L. 12. G *om.* मन्द ; B °नामस्ताघा° C °बुद्धिनामस्तषाः D °बुद्धानाम F °नामस्ताद्या (misread). L. 14. C °र्थे. B °कारः. *cdd.* उत्कर्षः. L. 17. D *adds* इति शेषपदत्रायां. L. 18. *cdd.* सा एवं°. D *om.* अर्हतां. L. 19. C व्यतित्सु° BCD अभि°.

णीसेसदेसिपरिमलपल्लविअकुऊहलाउलत्तेण ।
विरइज्जइ देसीसद्दसंगहो वण्णकमसुहओ ॥ २ ॥

देशीशब्देन देशीशास्त्राण्युच्यन्ते । निःशेषदेशीशास्त्राणां परिमलेन परिशीलनेन पल्लवितं प्रादुर्भूतं क्वचिदर्थासमर्पकत्वेन क्वचिद्वर्णानुपूर्वीनिश्चयाभावेन क्वचित्पूर्वदेशीविसंवादेन क्वचिद्गतानुगतिकतानिबद्धशब्दार्थतया यत्कुतूहलं तेन यदाकुलत्वमाः कथमयमपभ्रष्टशब्दपङ्कमग्नो जनः समुद्धरणीय इति परोपचिकीर्षारभसस्तेन हेतुना देशीरूपाणां शब्दानां संग्रहो विरच्यते । अस्माभिरिति शेषः । पादलिप्ताचार्यादिविरचितदेशीशास्त्रेषु सत्स्वप्यस्यारम्भे प्रयोजनं विशेषणद्वारेणाह वण्णेति । वर्णा अकारादयो हकारावसानाः प्राकृतप्रयोगयोग्याः । तेषां पदादिभूतानां सुखग्रहणधारणनिमित्तं क्रमः परिपाटिः । तेन वर्णक्रमेण व्यक्षरत्र्यक्षरचतुरक्षरादिपदक्रमेण च सुखदः सुभगो वा । वर्णक्रमेण हि निर्दिष्टाः शब्दा अर्थविशेषसंशये सति सुखेनैव स्मर्यन्ते ऽवधार्यन्ते च । वर्णक्रमातिक्रमेण च निर्दिश्यमाना न सुखेनावधारयितुं शक्यन्त इत्यर्थवान्वर्णक्रमनिर्देशः ॥ [२]

पुनरितरदेशीभ्यो वैलक्षण्यमाह ।

जे लक्खणे ण सिद्धा ण पसिद्धा सक्कयाहिहाणेसु ।
ण य गउणलक्खणासत्तिसंभवा ते इह णिबद्धा ॥ ३ ॥

लक्षणे शब्दशास्त्रे सिद्धहेमचन्द्रनाम्नि ये न सिद्धाः प्रकृतिप्रत्ययादिविभागेन न निष्पन्नास्ते ऽत्र निबद्धाः । ये तु बज्जर-पज्जर-उप्फाल-पिसुण-संघ-बोल्ल-चव-जंप-सीस-साहादयः कथ्यादीनामादेशत्वेन साधितास् [सिद्धहेमचन्द्रम् ४,२] ते ऽन्यैर्देशीषु परिगृहीता अप्यस्माभिर्न निबद्धाः । ये च सत्यामपि प्रकृतिप्रत्ययादि-

---

L. 1. B °देसी° C °देशि° C पर° ABDFG °पल्लविय°. L. 2. C °इज्जइ जइ देशी° BD °सुहउ. L. 3. BCFG,D 2. hand परिमललनेन. C *om.* परिशी°. L. 4. D °र्थसम°. B °वर्णानुपूर्वीकत्वनि° D °पूर्वी°. L. 5. G °गतिकतया निबद्धशब्दार्प्यतया D 2. hand °गतिकतया. BDF यकुतू°. L. 6. D आ pro आः B °रभसः D °रभसेन हे°. L. 7. CDG ऽस्माभि°. L. 8. G °विरचितशब्दशास्त्रेषु D °देसीशब्दशा°. BCDF सत्स्वपि अ°. C विशेषेण D °षणा°. L. 9. C हकारान्ताः D हकारांता. CDG °योग्यास्तेषां. B पदादिभूतां. L. 10. BD °धरणा°. CDG °पाटिस्तेन. C *om.* चतुरक्षर. L. 11. BG शब्दाः. L. 12. *cdd.* अवधा°. L. 15. G ये CF लक्खणे. G न प°. CDF सक्कयाभि°. L. 16. G न CD गओणलक्ख° F सति° CDF निब°. L. 17. D. *om.* न. L. 18. B निष्पन्नाः BF ते इत्यत्र CD निबद्धा BCFG वज्जर. BFG उप्पाल C उफ्फाल BCFG वोल्ल. BDF वव. L. 19. B °ताः. L. 20. *cdd.* ते अन्यै°; illegible in G. CF गृहीताः D 2. hd. *del.* अप्य्.

विभागेन सिद्धीं संस्कृताभिधानकोशेषु न प्रसिद्धास्ते ऽप्यत्र निबद्धाः । यथा । अमृत-निर्गम-च्छिन्नोद्भवा-महानटादयश्चन्द्र-दूर्वा-हरादिष्वर्थेषु । ये च संस्कृताभिधानकोशेष्वप्रसिद्धा अपि गौणया लक्षणया वालंकारचूडामणिप्रतिपादितया शक्त्या संभवन्ति । यथा । मूर्खे बइल्लो । गङ्गातटे गङ्गाशब्दस्त इह देशीशब्दसंग्रहे न निबद्धाः [३]

इदानीं नानादेशप्रसिद्धभाषास्वतिव्याप्तिपरिहारार्थं देशीलक्षणमाह ।

देसविसेसपसिद्धीइ भण्णमाणा अणन्तया हुन्ति ।
तम्हा अणाइपाइअपयट्टभासाविसेसओ देसी ॥ ४ ॥

देशविशेषा महाराष्ट्रविदर्भाभीरादयस्तेषु प्रसिद्धा । मगा पश्चात् । निक्कूइला जितः । उक्खुरुहुंचिओ उल्लिप्तः । प्रेयंडो धूर्तः । हिंगो जारः । विड्डो प्रपञ्चः । दढमूढो मूर्ख एकग्राही । इत्येवमादयः शब्दा यद्युच्येरंस्तदा देशविशेषाणामनन्तत्वात्पुरुषायुषेणापि न सर्वसंग्रहः स्यात् । तस्मादनादिप्रवृत्तप्राकृतभाषाविशेष एवायं देशीशब्देनोच्यत इति नातिव्याप्तिः । यदाह ।

वाचस्पतेरपि मतिर्न प्रभवति दिव्ययुगसहस्रेण ।
देशेषु ये प्रसिद्धास्ताञ्शब्दान्सर्वतः समुच्चेतुम् ॥ [४]

अत्र अकारादयो व्यक्षराः शब्दाः संगृह्यन्ते ।

अज्जो जिणम्मि अल्लं दिअहम्मि अणू अ सालिभेअम्मि ।
अंको णिअडे अल्ला अव्वा अम्मा य अम्बाए ॥ ५ ॥

अज्जो जिनो ऽर्हन्बुद्धश्च । यदाहुः । अर्हन्तं प्रति देवज्जो ॥ यदि तु स्वा-

---

L. 1. G सिद्धास् BCF °द्धा: G ते अप्यत्र B ते पि अत्र. L. 2. B °द्भव D °द्भावा; illegible in G. B °नटादय: L. 3. *cdd.* °कोशेषु अप्र°. D गौणया गौणसारोपसाध्यवसनाभ्यां लक्षणा लक्षया. *cdd.* वा अलं°. BF °पादिततया. L. 4. B मूखे. G °शब्दास् B °शब्दाः D °शब्दः; *cdd.* ते. L. 5. *cdd.* °भाषासु अति°. L. 7. ABCFG °पाइय° D अणाइयपइट्ट° A °विसउ BC °विसेसउ. L. 8. B °शेषाः G °भीभीरास् B °दयः. G मग. G निक्कूइ° (?) C निक्कइ° D तिक्काइलाजित्तः (sic). The reading is very doubtful. Perhaps it should be जिक्कइला जितः। L. 9. B उल्ख° CF उक्ख° D उखरु° BD °चिउ. D पेडो DC धूर्त्तो. G विड्डो प्रपंचो. L. 10. C *om.* मूढो. B शब्दाः. BCDF यदि *cdd.* उच्येरन्तदा. DG °षाणामानंत्यात्. L. 11. B तस्मात्. L. 12. BCF, D. 1. hand °च्यते. L. 13. D °साहस्रेण B °सहश्रेण. L. 14. B °सिद्धा *cdd.* तान् G सर्व्वान् pro शब्दान्. BF सर्वतस् C समुच्चयतुं. L. 15. B शब्दा. L. 16. BCDF जिणंमि and so generally, a v. l. which will not be noted any more hereafter. CDF दिय°. CF य. C साल° BDF °भेयंमि G °भेयम्मि. L. 17. *cdd.* णियडे. BDG अच्चा. L. 18. B अर्हन्. CFG यदाहुः D यदाह । आर्या अंबिति देवज्जो (sic) G अर्हन्तं.

मिपर्यायअर्यशब्दसमुद्भवोऽयं तदा मङ्गलार्थमस्योपादानम् । अज्जा गौरीति केचित्संगृह्णन्ति । तदयुक्तम् । तस्य संस्कृत आर्याशब्दादेव सिद्धेः । यदाह । आर्याम्बिका मृडानीति ॥ [हलायुधः १, १५] अल्लं दिनम् । अणू शालिभेदः । अंको निकटम् । अल्ला अव्वा अम्मा च अम्बा । जननीत्यर्थः ॥ यथा ।

वीरज्जरवी अल्लं विरयन्तो भिसमोहतिमिरोहो ।
अणुगोविगिज्जमाणो गिरिअंके जयइ विहरन्तो ॥ १ ॥
जगअव्वअम्बिआए पाए दंसेसि जइ ण उज्जिन्ते ।
तो तुह अहं ण धूआ अल्ले अम्मा तुमं पि ण हु मज्झ ॥ २ [५]

अक्को दूए अक्का बहिणी अप्पो पिआ अहं दुक्खे ।
अंगुट्टी अवगुण्ठणमगयअयक्कायगा दणुए ॥ ६ ॥

अक्को दूतः । अक्का भगिनी । अम्बार्थस्तु संस्कृतसमः । यत्कालापाः । हे अक्क । [कातन्त्रम् २,१,४०] अप्पो पिता । अहं दुःखम् ॥

॥ अथ त्र्यक्षराः ॥

अंगुट्टी अवगुण्ठनम् । शिरोऽवगुण्ठनमिति यावत् । त्र्यक्षरप्रस्तावात्त्वंगुट्टी-त्यनुवाद्यम् । अवगुण्ठनं त्वर्थनिर्देश इति सामानाधिकरण्ये ऽपि न विध्यनुवाद-संदेहः । अगओ अयक्को अयगो इति त्रयो दानवार्थाः ॥ यथा ।

कयअंगुट्टी अक्के अयगअयक्कारिअप्पमहहरणं ।
जमअक्कसमे कमढागए वि करुणापरं णम सुपासं ॥ ३ ॥

अत्र च । अह असौ । अणं ऋणम् । अडो कूपः । अण नञर्थे । अइ संभावने । एते शब्दानुशासन एवास्माभिः साधिता इत्यत्रैव नोपात्ताः [६]

L. 1. BDG °आर्य°. L. 2. D गौरी तु केचि तु (sic) BG °गृन्ह° CDF °गृण्ह°. D संस्कृतस्यार्या° CG आर्यश°. L. 3. BD आर्या अंबि° CF आर्या अम्बि° G आर्यावि°. CG सालि°. L. 4. *cdd.* अचा. L. 5. C °रवी. G विरअंतो BF विरइंतो. BG भिन्न°. L. 6. C अगुग्गोविगिज्जा°. D °गिज्जा° G जअइ D जयाइ. L. 7. BCF °अच°. *cdd.* °याए. D उजि° C उज्जिंतो. L. 8. BCF ता CD न. CDG धूया. C न C मझ्झ D मज्ज. L. 9. A पिऊ BCF पिया. C दुख्खे D *adds*: इति द्व्यक्षरकांड (sic; l. °डं) समाप्तं । L. 10. D °यक्कायगाऽगा दणूए D *adds*: इति द्व्यक्षरकांडव्याख्यानं ॥ L. 13. D त्र्यक्षरशब्दाः । L. 14. C *om.* शिरोऽवगुण्ठनम्. G *om.* त्व; BCDF °वात्तु अंगु° *cdd.* अंगुट्टी (B अगु° C °ठी) इत्य°. L. 15. BCF तु अर्थ° D *om.* त्व BCF तु अर्थ°. G *om.* न. L. 16. G अगउ BCDF अगयो. L. 17. G °गुट्टी. C °गुट्ठी. CD अयक्कअयगारि° G °अअक्का°. L. 19. *cdd.* अयि. L. 20. *cdd.* इत्यन्यैरिव नो°.

अंकेल्ली अ असोए अज्झेल्ली दुहिअदुज्झधेणूए ।
अंबेट्टी मुट्टिज्जूए अम्हाणं विवाहवहुदाणे ॥ ७ ॥

अंकेल्ली अशोकतरुः । अज्झेल्ली दुग्धदोह्या धेनुः । या पुनःपुनर्दुह्यते । अंबेट्टी मुष्टिद्यूतम् । अम्हाणं विवाहवधूदानम् । विवाहकाले वध्वै यद्दीयते । यद्वा । विवाहार्थं वध्वा एव वराय यद्दानम् । मौर्ख्यवाचकस्त्वम्हाणशब्दोऽज्ञानशब्दभव एव ॥ यथा ।

अंकेल्लितलासीणो मा रम अंबेट्टिआइ पुत्त तुमं ।
अज्ज तए दायव्वा अज्झेल्ली बहिणिअम्हाणे ॥ ४ ॥ [७]

अड्डंतो पेरन्ते अरुणं कमले अकासि पज्जत्ते ।
अग्घाडो अवमग्गे अवेसि अंबेसि घरफलहे ॥ ८ ॥

अड्डंतो पर्यन्तः । अरुणं कमलम् । अकासि पर्याप्तम् । कृतमलमिति यावत् । अग्घाडो अपामार्गः । अवेसी तथा अंबेसी गृहद्वारफलहकः । अवेसि अंबेसीति लुप्तविभक्त्यन्तौ समाहारो वा ॥ यथा ।

अंबेसिपएसठिआ अग्घाडअवेसिलग्गवत्थमिसा ।
णायणारुणअड्डंतेण णिअसि जं तं अकासि लज्जाए ॥ ५ ॥ [८]

अंकारो अत्थारो साहिज्जे अत्थुडं लहुए ।
अक्कंतं च पवुड्ढे अंबोच्ची पुप्फलावीए ॥ ९ ॥

L. 1. FG य. A अज्जेस्ली. G अज्झोल्ली C2.hd. अझ्झे° D अज्जे° (?) F अझ्झे°. A दुज्जवणूए. C °दुज्ज° DG दुद्ध° G *om.* दुहिअ. L. 2. ABG अंवे°. CF अम्बे° G मुट्टि° C आट्टि° CDG °जुए BF °जूए. G अन्नाणं AC °बहु° C °दाणो. L. 3. G अशाकः. G अझ्झे° CD अज्जे° F अझ्झे°. CF धेनुर. B या पुनर२ दुह्यते CF पुनः पुनः. L. 4. G अंवे° B अम्बे° CDF अम्बे°. G मुष्टिधाघूतं. G अन्ना°. L. 5. C वध्व. *cdd.* °वाचकस्तु अ° G अन्ना° BCDF अज्ञान°. L. 7. G अंवे° B अम्बे° CDF अम्बे° G °आए B °याइ D °याइं. C पुत्तं. L. 8. D अज्जोल्ली F अझ्झे° G वहि° B बह° G अन्ना°. L. 9. C अहंतो. C पज्जंते L. 10. B अग्धा°. AB अंवे° C अम्बेसि DF अम्बे°. L. 11. C अहंतो. L. 12. B अग्घा°. D °मार्गौ. G अंवं° B अम्बं° CF अम्बे° D आम्बे°. D अवेसी. G अंवे° B अंवेसिति (sic.) CDF अम्बे°. L. 13. G °भक्तयेतौ C °न्तो. L. 14. BG अंवेसि° CF अम्बे° D अभिन्न° C °पएसि° *cdd.* °ठिया B अग्धा° G °डयवे°. B °वत्थंमि. L. 15. C अहंतेण. F °अद्ध° BG णियासि C णिअसं D णियासि. C लज्जा. L. 16. D अच्छारो. D आच्छुडं. L. 17. C अक्कंत व CG पवुद्दे D °ड्डो F °ड्ढे. BFG अंवो° C अम्बोव्वी superscr. च्ची D अम्बोची BDF पुप्प°.

अंकारो तथा अत्थारो साहाय्यम् । अत्थुडं लघु । अक्कंतं प्रवृद्धम् । अंबोची पुष्पलावी । यदाम्रपुष्पाण्येवोच्चिनोति तदा न देशी ॥ यथा ।

कुसुमाउहअंकारं अंबोचीणं च कुणइ अत्थारं ।
मलयसमीरो अइअत्थुडो वि काही किमक्कंतो ॥ ६ ॥ [९]

धणवन्तम्मि अहिल्लो अविअं भणिए गयम्मि अट्टो ।
अज्झत्थो आगयए अइणं गिरिअडमणत्तमोमाले ॥ १० ॥

अहिल्लो ईश्वरः । अविअं उक्तम् । अट्टो यातः । अज्झत्थो आगतः ॥ यद्यप्येते त्रयोऽपि क्रियावाचिनस्तथापि त्यादिषु प्रयोगादर्शनाद्धात्वादेशेष्वस्माभिर्न पठिता इत्यत्र निबद्धाः । एवमन्यत्राप्यूह्यम् । अइणं गिरितटम् । अणत्तं निर्माल्यम् । यथा ।

अज्झत्थो अट्टो स किं अहिल्लो वि इअ मए अविअं ।
अइणे वि जस्स रसो सिरे अणत्तं व वुब्भइ ण आणा ॥ ७ ॥ [१०]

आले अलग्गमलिणो विंचुअए अंबुसू सरहे ।
अक्कुडं अज्झासिअमंकिअअवरुंडिआ अ परिरम्भे ॥ ११ ॥

अलग्गं कलङ्कारोपः । अलिणो वृश्चिकः । अंबुसू शरभः । अक्कुडं अध्यासितम् । अंकिअं तथा अवरुंडिअं परिरम्भः । अवरुंडिअशब्दस्य पञ्चाक्षरस्याप्यर्थानुरोधात् त्र्यक्षरेषु पाठः । अन्यथा द्विरर्थकीर्तनं स्यात् । अयं च यद्यपि

L. 1. C अछारो D अच्छा°. D अच्छुडं. BFG अंवो° C अम्बोव्वी D अम्वोची L. 2. C ष्पलावी D पुष्फ° G पुप्फ. G यदा पुम्राम्राणि पुष्पाण्येवो° B यदा आम्रपुप्फाण्येवो° CF यदा आम्रपुष्पाण्यवचिनोति D यदाम्राणि पुष्पाण्येव चिनोति. L. 3. GB अंवो° CF अम्बो° D अम्वोवीणं. D आच्छारं. L. 4. G मलअ° D मलयमीरो वि अइच्छु. L. 5. CG अहेल्लो. This reading is as correct as अहिल्लो DG अवियं C अविउं. CF अहट्टो. L. 6. AD अज्ज° C आज्झ° G अझे° आयगए D आगइए. C अयणं. ABCF गिरियड° G गिरियणमणंतमो°. BF °मोंमले D °मोमाल. L. 7. DG अहेल्लो G अविय C अविउं D अविउ. BF अज्झछो D आज्जच्छो, corr. °त्थो. L. 8. C ऽपि कृता क्रिया° BF °वाच्चिन: G प्रयोगद° B °नात् G °नात् द्धा°. G °शेषु अ° L. 9. G इति अत्र निव°. D °प्यभ्यूह्यं. G अयणं. G अणंते C अणत्तं D अणत्तं. L. 11. G °त्थौ D अज्जच्छो G अह° D आहाह. BDFG अहेल्लो. *cdd.* इय. BCFG अवियं D अच्चियं. L. 12. C अयणे. G अणंतं D असत्त. BF वुज्झइ D बुज्झइ C तुज्झइ. C ए pro ण. L. 13. A विंतुअए BF विचुअए C बिचुंअए D विंचुयए G विंचुअए. ABG अंवु° C (F?) अम्व°. L. 14. C अक्कुडं D अंकु° A अज्जासिअमंकिअवरुं° B °वरुडि°C°अमङ्कियअव° D अज्जासियमंकियअ-अवरुंडिया G अज्जासियमंकियअवरुंडिया. BF परिरभ. L. 15. BG अंवुसू CF अम्बु° D अम्वु°. G अक्कुष्टं C °ड्डं. L. 16. CG अंकियं BF °तं. DG °डियं. BCDF °डियश°. L. 17. D °र्थानिरो°.

क्रियाशब्दः । अवरुंडइ । अवरुंडिज्जइ । अवरुंडिऊण । इत्यादिप्रयोगयोग्यश्च तथापि पूर्वाचार्यैर्धात्वादेशेषु न पठित इत्यस्माभिरपि तदनुरोधात्तत्रापठित्वेह निबद्धः । यथा ।

अक्कुङ्ककोवअंबुङ्गुअलिणाण भयम्मि केवलमलग्गं ।
महिलावरुंडिआओ बीहन्ति विवेअअंकिआ मुणिणो ॥ ८ ॥ [११]

खग्गम्मि अणप्पो अल्लओ परिचिए पसुम्मि अक्कोडो ।
कयलीइ असारा आवणे अवारो अवारी अ ॥ १२ ॥

अणप्पो खड्गः । अल्लओ परिचितः । अक्कोडो छागः । असारा कदली । अवारो तथा अवारी आपणः ॥ यथा ।

णिव मा अक्कोडअसारअल्लयं कुण अणप्पमिमिणा हि ।
भरिआ अरिकरिमुत्ताहि दिसि अवारा विदिसि अवारीओ ॥ ९ ॥ [१२]

मोरे अल्लल्लो कुक्कुडे अलंपो अयालि दुद्दिणए ।
णिन्नेहम्मि अअंखो अज्झस्सं सविअमक्खए अणाहं ॥ १३ ॥

अल्लल्लो मयूरः । अलंपो कुक्कुटः । अयाली दुर्दिनम् । अयालीति इकारान्तो लुप्तविभक्त्यन्तो निर्देशः । अअंखो निःस्नेहः । अज्झस्सं आक्रुष्टम् । अयं धात्वादेशः । अज्झस्सइ । अज्झस्सिअं । इत्यादिप्रयोगदर्शनात् । पूर्वाचार्यानुरोधात्त्विह निबद्धः । अणाहं अक्षतम् ॥ यथा ।

अणाहो अयालिमत्ताल्लल्लेसु वि तं अअंख पिअपासं ।
गन्तुमसहो अलंपो व्व अप्पमज्झस्सइ त्ति पहिअजणो ॥ १० ॥ [१३]

L. 1. BF अवरुंचइ. C °रुडिज्झइ. BF अविरुंडिऊण. G इत्यादिप्रयोगयोग्यापि BF इत्यादिप्रयोग्यश्च D °योग्यः L. 2. G इति अ°. C तत्रापठित्वादिह BDFG °पठित्वा इह G निव°. L. 4. CF अकु° BG अंबु° CDF अम्बु°. BF °लग्ग. L. 5. BFG °वरुंडणाउ CD °वरुंडियाउ. CG वीहंति B चीहिंति or वीं° F वींहिंति. C विवेय° CDFG °अंकिया. L. 6. cdd. (C?) अल्लउ. L. 7. BF कयलीउ. ACF य. L. 8. BF,C 1.hd., G अल्लउ. L. 10. G सा. G °अल्लअं. C इसिणा. L. 11. BCF भरिया. D °मुत्ताहे. ABCFG °मुत्ताहिं. G विदिस G अवारी BF,C 1. hand (D?) अवारीउ. L. 12. C कुकुडो G °डो. CD अलम्पो. G अआलि. L. 13. AG णिन्ने° A असंखो G अयं°. ADG अज्जस्सं F अइझ° BCDFG सवियंम°. L. 14. CF अलम्पो BDF कुर्कुटः B अयालि G अआली. G अआलीति ईका°. L. 15. BCDF निस्नेहः D अज्जास्सं. L. 16. BF अज्झइस्स D अज्ज°. B अज्झस्सियं CF °सियं D अज्ज°. G °यानि°. L. 17. BCDF °रोधात्तु इह G om. इह. L. 18. D अआलि° G मेत्ताल° C °मत्ताल° BF °मत्ताल्लाल्लमुदितं D °मत्तोल्ल°. D अयंख. cdd. पिय°. L. 19. CF अलम्पो BCF च. D °ज्जस्सइ F °झस्सइ. cdd. पहिय°.

अंजसमुज्जू अद्दाओ मुकुरे अंछिअं च कड्ढिअए ।
असिअं दत्ते सवसे अप्पज्झोऽणवसरम्मि अत्थक्कं ॥ १४ ॥

अंजसं ऋजु । अद्दाओ दर्पणः । अंछिअं आकृष्टम् । असिअं दात्रम् । अप्पज्झो आत्मवशः । अत्थक्कं अनवसरः ॥ यथा ॥

अद्दायकराइ तुमं अंजसमइ असिअवंकभुमयाए ।
अंछिअहिअओ तम्मसि किं अत्थक्के अणप्पज्झो ॥ ११ ॥ [१४]

अक्कंदो आरक्खे अम्बकडक्खेसु अंबिरअवंगा ।
चन्दे अमयामयणिग्गमा य अहसअहणा विहुरे ॥ १५ ॥

अक्कंदो परित्राता । अंबिरं आम्रम् । अवंगो कटाक्षः । अमओ तथा अमयणिग्गमो चन्द्रः । अमयणिग्गमशब्दस्यामृतानिर्गमो यस्येति व्युत्पत्तौ सत्यामपि संस्कृतेष्वप्रसिद्धेर्देशीत्वम् । अहसो तथा अहणो आकुलः ॥ यथा ।

अंबिरअक्कंदाए मयणाइणा अमयणिग्गममुहीए ।
अमउग्गमम्मि खेल्लसु तरलअवंगच्छडाइ अहस ॥ १२ ॥ [१५]

मच्छम्मि अंडओ अइरो आउत्तम्मि अंबडो कढिणे ।
अलयं विद्दुममडणी मग्गे अलिआत्थयारिआ य सही ॥ १६ ॥

अंडओ मत्स्यः । अइरो आयुक्तः । ग्रामेशादिः । अंबडो कठिनः । अलयं

L. 1. CF °समज्जू D° समुज्जु ABCF अद्दाउ G अद्धा. D आंछियं F अछिअं G असियं C (F?) कढिअए D कढि° G कढि° L. 2. DG असियं C (F?) सवेसे. A अप्पज्जो BF इणवस° C अणवस°. L. 3. AB,C 1. hd, FG °अद्दाउ. B अंठियमा° CD अंछिअमा° F अठियं आ° G अंछियमाकृष्टं. CDFG असियं. D अप्पज्जो. L. 5. CD अद्दाउ° G °कराय D °कराउ. G असमंजस D अजसम. CG असिय°. L. 6. BCF अंत्थयिहियउ G अंछियहियउ D अंच्छियहियओ, corr. 2. hand to अंत्थि°. D अच्छक्के. C अणपज्जो D आणप्पज्जो. L. 7. C आरख्खे BCF अम्व° C °डख्खे° G अंवकडडक्खेसु. BCDF अम्बिर° G अविर°. L. 8. A °णिगमा C °णिग्गमये C °अहसा. L. 9. G अंचिरं C अम्बिरं BF अम्बिरं om. आम्रम् BF आवंगे. cdd. अमउ, corr 2. hd. C. L. 10. cdd. °शब्दस्य अमृ° CG °मृतात् नि°. L. 11. C (F?) अहणो तथा अहसो. L. 12. G अविर° B आम्वि° CF आम्बि° CDF °आक्कं° C मयणाइंणा. BDG °निग्ग°. L. 13. C अमउ° G °उग°. G °गत्थडाइ. CFG अहसा D अहिस. L. 14. A अंकउ BF अडउ CG अंडउ. AG अंवडो B आंगव° CDF अम्व°. L. 15. C अलंयं. A अलियाइछयारिया BF अलियाछयारिआ C आलिया-अत्थरिया D अलयाअच्छरिया G अलियाछयारिया. D om. य. L. 16. cdd. अंडउ, corr. C 2. hd. D आयुक्तमामे°. BCFG अंवडो D अम्ब°.

विद्रुमः । कुटिलकेशवाचकस्त्वलकशब्दभव एव । अडणी मार्गः । अलिआ तथा अत्थयारिआ सखी ॥ यथा ।

कुण अंडयच्छि भणिआइ अत्थयारीण अंबडा किमलि ।
कामाइरा किमलिए किं अडणीए स तुम्ह अलउद्धि ॥ १३ ॥ [१६]

अहरो असमे अजुओ सत्तच्छए अज्झओ सइज्झम्मि ।
अवगणणाए अगिला अवसअसत्तिअग्गहणा ॥ १७ ॥

अहरो असमर्थः । अजुओ सप्तच्छदः । अयमयुक्शब्दभव इति न वाच्यम् । संस्कृते ह्ययुक्पर्ण इति दृष्टम् । यदि च पदैकदेशेन प्रयोगस्तदा सहृदयाः प्रमाणम् । अज्झओ प्रातिवेश्मिकः । अवगणना अवज्ञा । तस्यामगिला अवसं असत्ती अग्गहणं इति चत्वारि पदानि ॥ यथा ।

अजुअकुसुमे व्व कमले अगिला तीए विओअअहराए ।
अज्झय गहाणे ऽवसं असणे ऽसत्ती सहीसु अग्गहणं ॥ १४ ॥ [१७]

अयडो ऽधंधू कूवे अणडअणाडाविणयवरा जारे ।
अविणयवईइ अडया तहा अहव्वा अडयणा य ॥ १८ ॥

अयडो तथा अंधंधू कूपः । अन्धश्चासावन्धुश्चेति विग्रहे शब्दभवो अंधंधु-शब्दः । केवलं सो ऽन्धकूपवाची । अयं तु कूपमात्रवाचीतीह निबद्धः । ये त्वौणादिकमंधंधुशब्दमिच्छन्ति तैरपि संस्कृते प्रयोगादर्शनादयं संग्राह्य एव । अणडो अणाडो अविणयवरो त्रयो ऽप्यमी जारार्थाः । अविणयवई इति द्रोणः ।

L. 1. C विद्रुमं D °म. *cdd.* °कस्तु अलक°. G *om.* अडणी मार्गः *cdd.* अलिया. L. 2. BF अच्छ॰ G अछआरिया C अत्थआरिया D अच्छरिया. L. 3. *cdd.* भणियाइं. BF अच्छ° C *om.* अत्थयारीण D अच्छरियाईण. G अंबडा CD अम्ब°. L. 4. G कामाअरा C *om.* किमलिए. G एडणीए. G अलउद्दि C °उद्ध F °उड्डी. L. 5. A अज्जुउ BCDFG अजुउ C सत्तछ्छए *i.e.* °त्थए. ADG अज्जउ BC अज्झउ F उज्झउ ADG सइज्ज° C °ज्झमि. L. 7. *cdd.* अजुउ ; corr. 2. hd. C. D अयुग् श° C °भव एव इति. L. 8. *cdd.* हि अयु°. C दृष्ट हि व पदै°. BFG °योगः L. 9. B GCF (?) अज्झउ ; corr. 2. hd. C. D अज्जओ *cdd.* अवगणणा. C अवस. G असती L. 10. *cdd.* अग्गहणमिति. L. 11. C अजुय°. BFG विउअअह° C विउअहर° D विउगअह°. L. 12. G अज्झअ BF अज्झय सणें C गहासो D अज्झयचणं असणे (sic). In BF the avagraha here and in other passages is represented by इ. Compare note on p. 8, 2. CG असत्ती D अणत्ती. L. 13. A अयडो अधूं BF अयडोंडंधंधू C अयडोऽस्वंधू D अयडोधंधू. C अडण° C °विणवयरा. A जाए. L. 14. C °णयईइ D. 2. hd. G °ईए. A तह. C (F?) अहव्वा. L. 15. C अधंधू. C अंधधु° D °धू° G ऽधंधु° B °शब्द. L. 16. CF अंध° B ऽध°. G °वाचीदूतीह BCDF °चीति इह. G निव°. C यत्त्वौणादिकमधं°. L. 18. G अनाडो. अविणय° G twice.

अविनयवर इत्यस्य व्युत्पत्तौ सत्यामपि संस्कृतेष्वप्रसिद्धेर्देशीत्वम् । एवं वक्ष्यमाणे अगुज्झहर-अचिरजुवइ-इत्यादावपि वाच्यम् । अयं च षडक्षरो ऽप्यर्थानुरोधाक्र्यक्षरेषूपात्तः । एवम् अडयणा-असइअ-अक्कसाल-अणुदवि-अणोलय-अणुअल्ला-दिष्वपि वाच्यम् । अडया अहव्वा अडयणा त्रयो ऽप्येते असतीवाचकाः ॥ यथा ।

अडए सुणाहि अयडे अणाडअडयणापिए सरसि काले ।
अंधंधुमविणयवराहव्वाठाणं तमित्थ अणाडो किं ॥ १५ ॥ [१८]

अग्घाणो असइओ तित्तम्मि हढे अडाडअणुवा य ।
गोसम्मि अणिल्लं तह अणोलयाणुदविअणुअल्ला ॥ १९ ॥

अग्घाण-असइअ-शब्दौ तृप्तार्थौ । असइओ दर्शनादावपि तृप्त उच्यते । तेनान्नचित इति व्युत्पत्तिर्नानुयोक्तव्या । अडाडो तथा अणुवो बलात्कारः । अणिल्लं अणोलयं अणुदवि अणुअल्लं एते चत्वारः प्रभातवाचकाः ॥ यथा ।

मणमणुवेण हरन्तो अणुदविफुल्लारविन्दमयरन्दं ।
परिमलपाणग्घाणो व्व अणिल्लसमीरणो खिवइ ॥ १६ ॥
रविणो अडाडखण्डिअतमरिउणो दंसणामयसइआ ।
अलिणाएहि कमलिणी गाइ व्व अणोलएसु अणुअल्लं ॥ १७ ॥ [१९]

अप्फुसं अहिसायं आपुसे अवडओ अ तिणपुरिसे ।
अवगूढं विलिए खणरहिए अवरिक्कअणरिक्का ॥ २० ॥

अप्फुसं तथा अहिसायं पूर्णम् । आक्रान्तवाचकस्त्वप्फुसशब्दः क्तेनाप्फुसा-

L. 1. *cdd.* अविणयवर. C °सिद्धे दे° *cdd.* वक्ष्यमाण. L. 2. C अंगुज्झ° D अंगुज्ज°. CF अविर° C °जुव इत्यं°. BCF ऽपि अर्था°. L. 3. CD °रेषु पंठितः। DG अडयणी. CG अन्नइय BDF °इय. C अअक्कसालु. D अणदवि. C आणालय. D अणुयल्ला°. L. 4. G वाचका. L. 5. CD अडये. G अणाय°. CF °पिये. L. 6. G अंधंधुवि° CF °हचा G °हव्वागमणं C °यणं D °गमणे. G अडणो C अणोड. L. 7. A अल्लइउ BCDFG असइउ A त्तित्तंम्मि (sic) C तितूम्मि. AD हडे. C अडडे अणु° D अणाड (sic). L. 8. BF °अलं. L. 9. BF अग्घाणइयशब्दौ CG अन्नइय D अग्घाणाअणाइय. CG अन्नइउ BF असइउ D असईउ. C वच्यते. L. 10. *cdd.* तेन अन्न°. C DG 2. hd. अडाडा. CG अणुउ C. 2. hd. अणुओ. L. 11. C अणोदयं. BCF अणुअल्ल D अणुयल्ला, corr. from °ल्लो. L. 13. DG °ग्घाणु G च C व. L. 14. BFG °खंडिय°. G °मइल्लइया BF °मयसइया C °मयणाइया D °मइणइया. L. 15. BCDF णाएहिं. G गाय. C. *om.* अणोंलएसु. D अणुयल्लं. L. 16. A अप्फसं G अप्फुल्लं D अफुणं. A आपुन्ने G °न्न. *cdd.* अवडउ. G य. C °पुरुसे. L. 17. C °गूढिं D चिलीए A कवण°. G *om.* अणरिक्का. L. 18. B अप्फुणं D अफुसं G अप्फुल्लं. *cdd.* °वाचकस्तु अ° G अप्फुल्ल°. C °प्फसा° D °फुणा° BF °वयः.

दय [सिद्धहे० ४,२५८] इति सिद्धः । अत्र च त्र्यक्षरप्रकरणे ऽन्यैरन्ये ऽपि शब्दा उपात्ताः । ते चास्माभिः शब्दानुशासन एव साधिता इति नेह संगृहीताः । तथा हि । अच्छलं अनपराध इति संस्कृतसमः । अलसी क्षुमेत्यतसीशब्दभवः । अलाहि निवारणे । इति निपातेषूक्तः । तथा । अग्घइ राजते । अणहइ भुङ्क्ते । अहेसि आसीत् । अट्टइ क्वथति । अईइ गच्छति । अंचइ कर्षतीत्यादयो धात्वादेशेषूक्ताः ॥ अथ अहिसायशब्दादारभ्य चतुरक्षराः ॥ अवडओ तृणपुरुषः । अवगूढं व्यलीकम् । अपराध इत्यर्थः । अवरिक्को तथा अणरिक्को क्षणरहितः । निरवसर इति यावत् ॥ यथा ।

धणअप्फुसो कलअहिसाउ अवडउ व्व सावगूढो सो ।
ता तस्स कहसु मं सहि अणरिक्कं अणवरिक्कं पि ॥ १८ ॥ [२०]

अणहेअओ अ भन्ते खिसम्मि अवडिअमणुइओ चणए ।
अंतोहुत्तमहोमुहमहिहाणं वण्णणाए अ ॥ २१ ॥

अणहेअओ भ्रान्तः । अवडिअं खिन्नम् । अणुइओ चणकः । अंतोहुत्तं अधोमुखम् । अहिहाणं वर्णना । यद्यप्यभिधानशब्दः संस्कृतेऽपि दृश्यते तथापि संस्कृतानभिज्ञप्राकृतज्ञंमन्यदुर्विदग्धजनावर्जनार्थं संगृहीतः । एवमन्यत्रापि संस्कृतभवशब्दसंग्रहे न्यायो ऽभ्यूह्यः ॥ यथा ।

अंतोहुत्तो चिन्तसि अहिहाणं तीइ वणिअउत्त सया ।
अणुइअविक्कयणे अवडिओ अ अणहेअओ तओ तुमयं ॥ १९ ॥ [२१]

L. 1. G °प्रकारणे D °प्राक° BCF अन्यैर° D *om.* ऽन्यैर्. L. 2. CDG °त्तास्ते°. G°शासनम् B °नै. L. 3. C अत्थल्लं *cdd.* क्षुमेति In B अलसी क्षु° twice. L. 4. C असइ D अग्घेइ. L. 5. D अइ क्वथयति. L. 6. G °षूक्ता इति. For all these words compare the Index of the Siddhahemacandram. G अथ हि°. *cdd.* अवडउ. L. 9. BF धणु° D धणयअफुणो G अप्फुल्लो. D अहिकलसाउ. C वडउ D वाडउ. G अवऊढो L. 10. BF यणरिक्कं G° रिक्क. L. 11. D उणहे° G अन्ने° ACDF °अउ AG य. G खिन्नम्मि. AD °डियम° BF °मडणुइउ G अवडिओयम° BCDFG °इउ. L. 12. C °मुहविभिहाणं ACDG °मभिहा° C वस्राणाएसु D वणाणए ACDG य. L. 13. G अन्नेयउ BF °अउ C अन्हेअउ D उणहेअयो. G अवडिओ BF खिस्रं. CDFG अणुइउ. G अतोहुत्तमधो° C अत्तोहुं D अंतोमुहुत्तां. L. 14. DG अभिहाणं C अभिहाणीं. BCDF यद्यपि अभि°. BF *om.* ऽपि दृश्यते तथापि. L. 15. G संस्कृतानभिप्रायज्ञंमन्ये दुर्विदग्धजनावर्जनार्थसं° BF संस्कृतानभिज्ञप्राकृतज्ञंमनादुर्वि° C संस्कृतानभिज्ञप्राकृतन्यमज्ञदुर्वि° D संस्कृतांनांभिज्ञाप्रकृताज्ञादुर्वि°. L. 17. CD अभि°. BCFG वणिय° D वाणाया°. L. 18. *cdd.* अणुइय°. BFG अवडिउ C अडविउ D अचडिउ. G य. CG अणहेयउ BF °अउ. BCFG तउ D तुमइं.

अवहेअं अणुकम्पे अवत्थरा पायघायम्मि ।
अवलिअमसच्चमरिहइ णूणं अम्माइआ य अणुगाए ॥२२॥

अवहेअं अनुकम्प्यम् । अवत्थरा पादघातः । अवहत्थरा इत्यन्ये । अवलिअं असत्यम् । अरिहइ नूनमित्यर्थे । अम्माइआ अनुमार्गगामिनी ॥ यथा ।

अम्माइआइ दिसावहेअ तुह रे अवत्थरारिहइ ।
णावलिअं जं जाव य रसेण तं किसलिओ असोउ व्व ॥ २० ॥[२२]

अत्थुवडं भल्लाए छीरे अलिआरमवलयं गेहे ।
अवहट्ठो गव्विअए अणुसूआ णिअडपसवाए ॥ २३ ॥

अत्थुवडं भल्लातकम् । अलिआरं दुग्धम् । अवलयं गृहम् । अवहट्ठो गर्वितः । अणुसूआ आसन्नप्रसवा ॥ यथा ।

जइ अलिआरं वञ्छसि ता अवलए रक्ख धेणुमणुसूअं ।
अवहट्ठ असहा सा मरिही अत्थुवडसंकुले रन्ने ॥ २१ ॥ [२३]

अरिअल्ली सद्दूले कड्डणरज्जुम्मि अवयाणं ।
सिरचित्तपट्टिआए अणराहो अइणिअं च आणीए ॥ २४ ॥

अरिअल्ली व्याघ्रः । अवयाणं आकर्षणरज्जुः । अणराहो शिरसि चित्रपट्टिका । अइणिअं आनीतम् ॥ यथा ।

चालुक्क तमवगम्मइ दिसअणराहिअ जसाणुरायं जो ।
णरअरिअल्लि सकण्ठे अवयाणं अइणिअं तेण ॥ २२ ॥ [२४]

L. 1. *cdd.* अवहेयं. D अवच्छरा A °रो. L. 2. BCFG अवलियम° G °सक्कम°. A णूसं G अम्हा° *cdd.* °इया D इं pro य. L. 3. *cdd.* अवहेयं B अणु°. D अवच्छरा. D अवहच्छरा. BCFG अवलियं D अचलियं. L. 4. D वनमित्यर्थे G °र्थ C °र्थः. BCDF अम्माइया G °इइया. L. 5. *cdd.* °इयाइ G दिन्ना° *cdd.* °हेय. G ऽवच्छरा° D अवच्छरा°. L. 6. G णाव° *cdd.* °लियं D *om.* जं. D इ *pro* य C किसलउ BDFG °लिउ BF *om* असोउ D असेलिउअ C च. L. 7. ADG अच्छु° C छी D अंच्छोर G लीरे. BCF अलियार° D अल्लार°. D °वलियं. L. 8. C अवहेट्टो DG °ट्टो C गव्वियए G °यए *cdd.* अणुसूया णियड°. L. 9. B अत्थुडंव D अच्छु°. *cdd.* अलियारं. DG हट्टो C °हट्टो BCFG अणुसूया D °सुया. L. 11. *cdd.* अलियारं D तावलये C अवलये रक्ख. D धेणू अणुसु BCFG °सूयं. L. 12. G °हट्ठमन्नहा C °हट्ठ असवा. C मारिही. DG अच्छु° C अट्ठु° G °संकुलरन्ने. L. 13. CG कड्डण° C °रज्जुम्मि. L. 14. G °पट्टि° *cdd.* °याए°. G अणराउ. ABCFG अइणियं D अइणीयं C याणिए. L. 15. G अरियल्ली व्याघ्रा. C सिरसि. G °पट्टि°. L. 16. C अइणीयं । आणीयं । आणीतं । D अइणीइं BFG °णियं. L. 17. B वाञुक्क D चालक्क °गणइ. BCF °राहिय. L. 18. BF *om.* स *cdd.* अइणियं.

अहिविसा कयसावत्ता दुद्दन्तोसहे अलमलो अ ।
अणुसुत्ती अणुकूले अहोरणं उत्तरिज्जम्मि ॥ २५ ॥

अहिविसा कृतसापत्न्या । अलमलो दुर्दान्तवृषभः । अलमलवसहो इति समास्तरं नामेति गोपालः । अणुसुत्ती अनुकूलः । अहोरणं उत्तरीयम् । अवरिल्लशब्दस्तूत्तरीयवाचकः शब्दानुशासने साधित इतीह नोक्तः ॥ यथा ।

अलमलसम अणुसुत्ती कहं तुमं मुञ्च मज्झ अवरिल्लं ।
मूढ तए परिहिअमहिविसाइ अहोरणं इमं तीए ॥ २३ ॥[२५]

अवडुअअवअसा उक्खलए चीरीइ अरलाया ।
अइरिम्पो कहबन्धे कच्छावत्थम्मि अवअच्छं ॥ २६ ॥

अवडुओ तथा अवअसो उदूखलम् । अवअसं इत्यत्र तृतीयाक्षरं हकारं केचित्पठन्ति । अरलाया चीरी । अइरिम्प इति मकारपकारसंयोगान्तः कथाबन्धार्थः। लिपिदोषापभ्रष्टास्तु पकारद्वयसंयोगं केचित्पठन्ति । अवअच्छं कक्षावस्त्रम् । कक्षेत्यन्ये ॥ यथा ।

अवअसघडणमवडुअकण्डणमवअच्छमित्तपरिहाणं ।
अरलायगुञ्जिरणिउञ्जवसणाभिअ तुह रिऊण अइरिम्पो ॥ २४ ॥[२६]

अक्खलिअं पडिफलिए अलीसओ सागरुक्खम्मि ।
अहिरीओ विच्छाए अग्गक्खंधो रणग्गधुरा ॥ २७ ॥

L. 1. G °वित्ता D °वसा. G य. L. 2. ACG अणुसत्ती. L. 3. G °विन्ना D °विणा. G °सापन्न्या B °पत्त्या CF °पत्या D पाञ्या. G °वसभो B *om.* इति. L. 4. C अणुसत्ती. G अवरिल्लं अहोरणं च उत्त°. In G the words from अवरिल्ल° to नोक्तः are omitted here, but given after तीए in line 7. L. 5. BCDF °ब्दस्तु उत्त°. L. 6. G अणुमुत्ती C °स°. G तुम BF सुंच. L. 7. *cdd.* °हियम° C हियवि°. L. 8. ABCF अवडुय° A °अवउन्ना. BDF ओक्खलए C उक्ख°. BCDF वीरीइ. L. 9. B अइरिंपो. AG अवअत्थं C अयअछं. L. 10. CDG अवडुउ. G °अन्नो BD उदूषलं. BCDF °असमित्यत्र G °अन्नमित्यत्र. L. 11. BCF वीरी. BF अइरिंप C अइरम्प corr. 2. hand. L. 12. C °दोषो°. L. 13. G °त्यन्यं. L. 14. G अचअन्न° D °यन्न°. BCDF अवडुय° G °अत्थ° C °यछ°. L. 15. BCF °गुंजर. G °णियोज° D °णिवोजा°. *cdd.* इय (D इया). G मइरिम्मो B अइरियो F अइरिपो. L. 16. *cdd.* अक्खलियं (C अख्ख and so generally). ACDF अलीसउ. L 17. AF अहिरीउ C अहिराओ D अहिरिउ C वित्थाए G मिच्छाए. A °क्खंधा C1. hd. °ख्खंथो. A °धुरं.

अक्खलिअं प्रतिफलितम् । अलीसओ शाकवृक्षः । अहिरीओ विच्छायः । अग्गक्खंधो रणमुखम् ॥ यथा ।

अग्गक्खंधपलायणअहिरीआ कुमरवाल तुह रिउणो ।
ओबीहन्ति अलीसयणिउञ्जअक्खलिअअप्पसद्दे वि ॥ २५ ॥ [२७]

अस्समयं पुणरुत्ते अंगालिअमुच्छुसयलम्मि ।
अवरोहो अवराहो अ कडीइ अवालुआ सिक्के ॥ २८ ॥

अस्समयं पुनरुक्तम् । अंगालिअं इक्षुखण्डम् । अवरोहो तथा अवराहो कटी । अवालुआ सृक्क । ओष्ठपर्यन्तः ॥ यथा ।

अस्समयं अंगालिअरसणेण अवालुआ फुडं फुडइ ।
इअ अवराहिणि अहरं अवरोहठिआ तुह पिआमो ॥ २६ ॥ [२८]

पूरम्मि अग्गवेओ अहिआरो लोगजत्ताए ।
चोरे अदंसणो कविकच्छूए अप्पगुत्ता य ॥ २९ ॥

अग्गवेओ नदीपूरः । अहिआरो लोकयात्रा । अदंसणो चौरः । अप्पगुत्ता कपिकच्छूः ॥ यथा ।

सरिआण अग्गवेओ अदंसणा तह य अप्पगुत्ता य ।
दूमन्ति झत्ति लोअं अहिआरविरोहिणो हि खला ॥ २७ ॥ [२९]

अवगदमुरुम्मि दिट्ठे अज्झसिअं चञ्चले अणेकज्झो ।
गहभयरुसे अहिसिअमवड्डुसं उक्खलाइम्मि ॥ ३० ॥

L. 1. *cdd.* °लियं BCFG अलीसउ D. अलिसओ. BCFG अहिरीउ D अहिरिओ. L. 2. C °खंधो. L. 3. BCF अग्गखंध°. CG °अहिरीया D °रिआ. D कुमार°. L. 4. DG ओवीहंति B उव्वी° C (F?) उव्वी° C आलि°. *cdd.* °लिय°. C वी. L. 5. D आसमायं G अन्नमय C 1. hd. *om.* समयं पुण A पुसरु° F पुनरु° G आंगा° D इंगलि° *cdd.* °लिय° C °मुछ°. L. 6. ACF अवरोहो अवरोहो D °राहो °रोहो. G कडीहि यवा° ABCF °लुया. L. 7. G अन्नमयं BCFG अंगालियं D इंगालियं. D अवरौहो तथा अवरोहो In C तथा अवरा is wanting. L. 8. BCFG अवालुया. DG उष्ट° BCF उष्ठ° G °पयत: C °पर्यंत:. L. 9. G अन्न° *cdd.* अंगालिय° C °रसेण. C अवाडुया BDFG °लुया. BF फुंडं G फुंडइ. C पुडइ. L. 10. *cdd.* °ठिया. G पियागे BF पियामो C पियामे D थियामे. L. 11. ACD अग्गवेउ G °वेरो ABCF अहियारो D अहेआरो. L. 12. C °गुत्ताए G °थु°. L. 13. *cdd.* °वेउ. *cdd.* अहियारो. G चोर CF चोर:. L. 14. G °कच्छू B °कत्थू:. L. 15. *cdd.* सरियाण *cdd.* °वेउ G दंसणा CD अदंसणो. L. 16. *cdd.* लोयं. BCFG अहियार°. L. 17. G दिट्टे. D अज्ज° *cdd.* °सियं. A °कछो CD °कज्जो. L. 18. A गय° G °रुन्ने *cdd.* °सिय° G °यअव°. A °वड्डुसं D °वड्डसं. G °लायम्मि.

अवगदं विस्तीर्णम् । अज्झसिअं दृष्टम् । अणोकज्झो चञ्चलः । अहिसिअं अहशङ्कारुदितम् । अवहुसं उदूखलादि शूर्पप्रायमुपकरणजातम् ॥ यथा ।

चइअ अवहुसकम्मं कामग्गहअहिसिअं कुणन्तीए ।
अज्झसिअमणोकज्झं अवगदणयणाइ संभरिमो ॥ २८ ॥ [३०]

अब्भायत्तो पच्चागयम्मि अब्भक्खणं अजसे ।
कावालिए अगहणो अंगुत्थलमङ्गुलीअम्मि ॥ ३१ ॥

अब्भायत्तो प्रत्यागतः । अब्भायत्थो पश्चाद्गत इति तु गोपालः । अब्भक्खणं अकीर्तिः । अगहणो कापालिकः । अंगुत्थलं अङ्गुलीयम् ॥ यथा ॥

अब्भक्खणमगणन्ता विमुक्कअंगुत्थलाइआहरणा ।
अगहणवेसा रणाओ अब्भायत्ता भमन्ति तुह रिउणो ॥ २९ ॥ [३१]

उच्छुअदन्तवणच्छणो अवयारो अवहडं मुसले ।
अंगुलिणी फलिणीए अहिसंधी पुणपुणक्करणे ॥ ३२ ॥

अवयारो माघ्यामुत्सवविशेषो यस्मिन्निक्षुदन्तधावनाद्याचारः क्रियते । अवहडं मुसलम् । अंगुलिणी प्रियङ्गुः । अहिसंधी पौनःपुन्यम् ॥ यथा ।

अंगुलिणिसामलेहिं अवहडदसणेहि कुञ्जरिन्देहिं ।
अहिसंधिउच्छुअसणे को अवयारे वि कुणइ पडिसिद्धिं ॥ ३० ॥ [३२]

अहिवसं पिञ्जरए पायत्ताणम्मि अड्डजंघा य ।
अङ्काभरणो मोत्तिअरयणा अज्झोल्लिआ णाम ॥ ३३ ॥

L. 1. D अज्ज° *cdd.* °सियं. CD °कज्जो. G अणाहि° *cdd.* °सियं. L. 2. B °संका°. C सूर्प्प°. L. 3. BF चइअव° G चइयमव° C °ग्गेह° G °महि° *cdd.* °सियं. C कुण°. L. 4. D अज्ज° *cdd.* °सियम° CD °कज्जं. C °नयणाइं. L. 5. A अत्ताअत्तो C अज्झाअत्तो D °अत्तो. A अभक्खणं BCF अज्झ°. L. 6. D अंगुच्छल° *cdd.* °लीयंमि (G °यम्मि). L. 7. C अज्झाअत्तो D °अत्तो. G अब्भाअत्तो BF अब्भायच्छो C अज्झाअत्थो D अब्भाअच्छ. BG °द्गतः. C अज्झक्खणं D *om.* अब्भ°. L. 8. D गुच्छलं C अगुलीयं. L. 9. C अज्झणम° C विक्क° D विसुक्क° D °गुच्छ°. L. 10. CFG रणउ D रणाउ. C अज्झाअत्ता D अब्भाउत्ता. G भमति D रमंति. G रिउणा. L. 11. *cdd.* उच्छुय°. L. 12. C पुणक्करणे. L. 13. *cdd.* °विशेष: BCDF °द्यावार: L. 14. C *om.* अंगु° भि°. BCDF °पुणयं. L. 15. G अवघण° *cdd.* °दसणेहिं. B कुंत° C °रंदेहिं. L. 16. BCF अहिसंधेउ° C °छुयसणे. C बि. B पडिं° F पडिंसिहिं G °सद्धि D °सिद्धं. L. 17. G पिजरए. D पायत्ताणं पि BCF पायात्ता°. C अद्धुंजघा F अद्द°. L. 18. C अंकाभणे *cdd.* मोत्तिय° A अज्जो°. D उज्जोलिया ABCFG °ल्लिया.

अहिवसं पीतरक्तम् । अद्धजंघा मोचकाख्यं पादत्राणम् । अज्झोल्लिआ क्रोडाभरणे मौक्तिकरचना ॥ यथा ।

घुसिणाहिवसिआओ अज्झोल्लिअभूसिआउ जाउ पुरा ।
तुह रिउवहूउ ताओ भमन्ति चइअद्धजंघिआउ वणे ॥ ३१ ॥ [३३]

अइहारा विज्जू सक्खिअमद्धक्खिअमसंगयं वत्थे ।
अद्धक्खणं पडिक्खणमवत्तयं तह विसंठुलयं ॥ ३४ ॥

अइहारा विद्युत् । अइराहा इति त्वचिराभाशब्दभवः । अद्धक्खिअं संज्ञाकरणम् । असंगयं वस्त्रम् । अद्धक्खणं प्रतीक्षणम् । परीक्षणमिति केचित् । अवत्तयं विसंस्थुलम् ॥ यथा ।

अइहारुज्जोए णं कस्स वि अद्धक्खिएण चलिआ सि ।
सहि कुण अद्धक्खणयं अवत्तयमसंगयं च संठवसु ॥ ३२ ॥ [३४]

कच्चीइ अंतरिज्जं अहिक्खणं तह उवालम्भे ।
अंतीहरी अ दूईइ दिसाए अक्खवाया वि ॥ ३५ ॥

अंतरिज्जं कटीसूत्रम् । अहिक्खणं उपालम्भः । अभीक्ष्णमित्यन्ये । अंतीहरी दूती । अक्खवाया दिक् ॥ यथा ।

आलि गलिअंतरिज्जे अहिक्खणं तस्स मे कहन्तीइ ।
उवगरिअं अंतीहरि किमक्खवाया पुलोएसि ॥ ३३ ॥ [३५]

अवरिज्जो अदुइज्जे कोवे अहिअलमवलुआ य ।
अवठंभो तम्बोले विरहे अवहायअवयरिआ ॥ ३६ ॥

L. 1. G अइजंघा CF अइ°. D अज्जो° *cdd.* °ल्लिया. L. 2. C °भरणा. L. 3. CDFG °वसियाउ B C 2. hd. °याओ. D अज्जो° *cdd.* °ल्लिय° *cdd.* °भूसियाउ. L. 4. B रिओ° CD °वहुउ°. CG ताउ ; *om.* D. CD वइ° CF °अइ° BCF °जंघियं G °जंघायंउ (sic) D °जाघायाउ. G ण *pro* वणे. L. 5. D विज्जु G विज्ज. ABCF सक्खियम° D साक्खियाम° G सक्खियम° C मक्खियम° G मत्थक्खि ञयगसंगयं (sic) F °अइ° ABD °क्खियम°. C वत्थो D वच्छि. L. 6. C (F?) अइखणं G अइ° C पडिख°. G °वत्तणं. A विसं । मुल्लयं. L. 7. *cdd.* इति तु अचि°. D °शब्दा (*om.* भवः). C अक्खियं F अइ° BDFG °क्खियं. L. 8. CF अइ°. G अचत्तणं. L. 9. CG °स्थूलं B विशं° F विशंस्थूलं. L. 10. G °ज्जो णं. CF अइ°. CFG वलिया B वलिआ D चलिया. L. 11. B साहि ऊणा G मद्ध° CF अइ°. B व BF संववसु D संवचसु. L. 13. G दूइइ. L. 14. C कटि°. G उवा°. L. 16. BCFG गलियं°. DG कहंतीए. L. 17. *cdd.* °गरियं. D पलो° C °एमि. L. 18. G कोच्चे D कोवि. ABDG अहियल° *cdd.* °लुया. L. 19. AB अवडंभो G अववं-भो D अवडभे. ABCDF °यरिया E °अरिअ.

अवरिज्जो अद्वितीयः । अहिअलं अवलुआ च कोपः । अवठंभो ताम्बूलम् । अवहाओ तथा अवयरिओ विरहः । अयं च पञ्चाक्षरो ऽप्यर्थानुरोधाच्चतुरक्षरेषु निबद्धः । एवमुत्तरत्रापि ॥ यथा ।

अवठंभे ऽहिअलो कमले ऽवलुआ तीइ हवइ अवहाए ।
सुहयावरिज्ज तुह पुण अवयरिए होइ किं ति ण हु मुणिमो ॥ ३४ ॥ [३६]

अंजणिआंजणाईसं अंजणाइसिआ य ताविच्छे ।
अंबसमी अवसमिआ तिम्मिअपरिउसिअकणिकाए ॥ ३७ ॥

अंजणिआ अंजणाईसं अंजणाइसिआ च तापिच्छम् । अंबसमी तथा अवसमिआ स्तीमितपर्युषितकणिका । अंबसमीत्यत्र सकारमकारयोर्व्यत्यये अंबमसीति केचित्पठन्ति । तत्र केषांचिद्भ्रमो ऽभ्रमो वेति बहुदृश्वान एव प्रमाणम् ॥ यथा ।

अंजणिअरुइं कणइं अंजणइसिआलयाहरे दट्ठुं ।
मुच्चइ गोववहूए अंबसमी अद्धपक्का वि ॥ ३५ ॥

विअलन्तबाहकज्जलकलुसिअअवसमिअपिण्डयं पइणो ।
अंजणाईससवसं पाहिज्जं किज्जइ वहूए ॥ ३६ ॥

अत्र केचित् । अच्छोडणं मृगया । अलिंजरं कुण्डम् । अमिलायं कुरण्टककुसुमम् । अच्छभल्लो ऋक्षः । इत्यपि संगृह्णन्ति । तत्संस्कृतभवत्वादस्माभि-

L. 1. C अदितीयः G अहियल BF अहिलं C °अल D अहिला *cdd.* °लुया. G अचठंभो BF अववंभो C °ल. L. 2. C1. hd. G अवहाउ. B अचरिओ C अवयवरिउ 2. hd. °रिओ D अवअरिउ G अवयरिउ. BD ऽपि अ°. CDG °रोधात् चतु°. L. 4. BCFG ऽहियलो D हिया C कमेल्ले BCFG वलुया D बलुया. C ताइ. CG एयाए (sic). L. 5. C सुहवाव° CG तह D सुण C होई BDF किं तु *cdd.* न. L. 6. A अंजणियां ऽंजण° BF अंजणिया अंजणाइब्भं C अंजाणिया अंज° D अंजणियां अंजणाईसां E अंजणया अंजण° G °या ऽंजण° A अंजणेइसि° ABCDFG °सिया E °ईसिआ. C तापिच्छे. L. 7. ABF अंव° DG अम्व° C *om.* from अंब° to °कणिकाए ABCDFG °समिया. A तिम्निअ° BDF तिम्मिय° BF °परिओसिय° D °पुरिओसिय° E °परिओसिअ° A °कणिक्काए. L. 8. C *om.* from अंजाणिआ to तापिच्छम् BDF अंजणिया BF °ईज्झं D °ईसिं. BF अंजणामिया च D °ईसिया य ताविच्छो G य ताविछं. DG अम्व° B अंव° C (F?) अम्ब° D *om.* तथा G अवसमी. L. 9. C *om.* पर्युषित. BCFG. °कणिक्का. BG अंव° CD (F?) अम्ब°. G °वकार°. G अम्व B अंव° CD (F?) अम्ब°. L. 10. BD अभ्रमो ; C 1. hd. *om.* ऽभ्रमो. D बहुश्रुता. L. 11. *cdd.* °णिय° *cdd.* °इसिया°. G दहं C दट्ठुं D दट्ठु. L. 12. DG मुव्वइ. G अंव° B अम्व° CD (F?) अम्ब° C अद्दपिक्का F अद्द° D °पिक्का. L. 13. BDF वियलंत° C विलयंत° BCFG °वाह° D °कजल° C *om.* कज्जल°. *cdd.* °कलुसिय° *cdd.* °समिय° L. 15. G अंविलयं D अमियालं. L. 16. BF कुरुंडक° D कुरंटकु°. C अझ°. D *om.* here from इत्यपि to अच्छ° but has these words after नेहोपात्तम् L. 9. in next page. G °गृह्न°.

नोक्तम् । यत्तु । अच्छभल्लो यक्ष इत्याह तद्बहुभिरनुक्तत्वादस्माभिरुपेक्षितम् । तथा । अइच्छइ अकुसइ गच्छति । अवक्खइ पश्यति । अप्पाहइ संदिशति । अक्खोडइ असिं कोशात्कर्षति । अब्भिडइ संगच्छते । अग्घाडइ अग्घवइ अंगुमइ पूरयति । अड्डुक्खइ क्षिपति । अवहेइ रचयति । अवुक्कइ विज्ञपयति । अणच्छइ अयंछइ कर्षति । अल्लत्थइ उत्क्षिपति । एते धात्वादेशेषु शब्दानुशासने ऽस्माभिरुक्ता इति नेहोपात्ताः । न च धात्वादेशानां देशीषु संग्रहो युक्तः । सिद्धार्थशब्दानुवादपरा हि देशी साध्यार्थपराश्च धात्वादेशाः । ते च त्यादि-तुम्-तव्यादिप्रत्ययैर्बहुरूपाः संग्रहीतुमशक्या इति । तथा अवज्झाओ उपाध्याय इति उपाध्यायशब्दस्य प्राकृतमपभ्रष्टमिव रूपमिति नेहोपात्तम् ॥ [३७] ॥

अथ अवसमिआशब्दादारभ्य पञ्चाक्षराः ॥

अवकीरिअं विरहिए अंकुसइअमङ्कुसायारे ।
अवलाविम्मि अवल्लावओ अ अणाहारओ खल्ले ॥ ३८ ॥

अवकीरिअं विरहितम् । अंकुसइअं अङ्कुशाकारम् । अवल्लावओ कप्रत्ययाभावे अवल्लावो अपलापः । अणाहारओ खल्लम् । निम्नमध्यमित्यर्थः । यथा ।

किं कुणसि अवल्लावं भाले अंकुसइआ णाहा तुज्झ ।
अणाहारगण्डजीए तं मा अवकीरिअं कुण खणं पि ॥ ३७ ॥ [३८]

अवपुसिओ संघडिए अवच्छुरणं कोहभङ्गिभणिअम्मि ।
अच्छिवडणं णिमीलणमसोसरिअं अइक्कन्ते ॥ ३९ ॥

L. 1. CDG यस्तु. D °भिल्लो G अक्षः D शाताः L. 2. C अकुसइ G गच्छइ. G पश्यति pro संदि°. L. 3. G अब्भेडइ C अज्झि°. DG अग्घावइ C अडाइ. D अंगुमाइ. L. 4. G पूर्यते. G अडुक्खइ B अहु° or अहु° CF अतु° D अइ° G क्षपाति. D आवहारवइ रच°. G अव्वुक्कइ BF अचु° C अबु° D अक्कोइ. D आणच्छइ BF अछइ. L. 5. G अयंलइ C अयंइ D अयांछइ *om.* BF. BF अल्लछइ C अल्च्छेल्लइ D अच्छल्लई; *om.* G. G *om.* उत्क्षि°. L. 7. CDG °देशास्ते. C -तुं-. L. 8. B सगृही° D संगृ°. G अवज्झाउ C उवज्झाउ D अवज्ज°. BF °ध्यायः. L. 9. CD *om.* अथ. BDF °समिया° C °समिय° G °मियादार°. L. 11. ABCDFG °कीरियं G विहरिए. ABCDFG °सइय°. L. 12. C 1 hd., DG °वउ ADG य. ACG °हारउ. L. 13. *cdd.* °कीरियं G विहतं. BCFG अंकुसइयं CG अंकुसाकारं BF अंकुशायारं. C अवलावउ G °वउ D अवल्लावो. L. 14. G अवल्लाउ. CDG °हारउ. BCFG खल्वं. L. 15. D अवं (sic) C लाभे. D °सइया. D तुब्भ. L. 16. *cdd.* °कीरियं (G °य). G खणांमि. L. 17. ABCFG °पुसिउ. A अवत्थुरणं. AG °भणियम्मि BCF °यंमि D °यामि. L. 18. DEG निमी°. In C णमसोस is wanting. ABCDFG °सरियं.

अवपुसिओ संघटितः । अवच्छुरणं क्रोधे सति भङ्ग्या भणितम् । अच्छिवडणं निमीलनम् । यद्यप्यक्षिपतनशब्दस्येदं रूपं संभवति तथापि संस्कृते तदप्रसिद्धमितीह निबद्धम् । असोसरिअं अतिक्रान्तम् ॥ यथा ।

पसिअ सहि किमिह जुत्तं चिरअवपुसिए पिअम्मि अवच्छुरणं ।
कायव्वमच्छिवडणं असोसरिआवराहस्स ॥ ३८ ॥ [३९]

अवअक्खिअमवअच्छिअमज्झवसिअमवि णिवाइअमुहम्मि ।
असरासओ खरहिए अगंडिगेहो अ जोव्वणुम्मत्ते ॥ ४० ॥

अवअक्खिअं तथा अवअच्छिअं तथा अज्झवसिअं निवापितं मुखम् । असरासओ खरहृदयः । अगंडिगेहो यौवनोन्मत्तः । यथा ।

तमगंडिगेहमसरासयं च अवअक्खिएण हिणडन्तं ।
अज्झवसिएण किं सहि भरेसि अवअच्छिएण पुक्करिमो ॥ ३९ ॥ [४०]

अच्छिहरुल्लो वेसे अच्छिविअच्छी परोप्परायड्ढी ।
पडिजागरिए अडखम्मिअं च अणुवज्जिअं तह य ॥ ४१ ॥

अच्छिहरुल्लो द्वेष्यो वेषो वा वेसशब्दस्योभयार्थत्वात् । केचित् हस्थाने घं पठन्ति । आच्छिघरुल्लो । केचिद्रेफमिकारान्तं पठन्ति । अच्छिहरिल्लो । तदेवं ग्रन्थकृद्विप्रतिपत्तौ बहुशः प्रमाणम् । अच्छिविअच्छी परस्परमाकर्षणम् । अडखम्मिअं तथा अणुवज्जिअं प्रतिजागरितम् । अणुवज्जिअं गतमिति तु गमिधात्वादेशासिद्धम् ॥ यथा ।

L. 1. CG °सिउ. After अच्छि° C has again क्रोधे सति भङ्ग्या भणितं । आछिवडणं and *om.* निमीलनम् । य G °वडणान्. L. 2. C द्यस्यक्षि°. D °स्य इदं. L. 3. D अणो° *cdd.* °रियं. L. 4. *cdd.* पसिय. G °फुसिए. G पियम्मि BCDF पियंमि. L. 5. G अन्नास° BCDF °रिया°. L. 6. G °अक्खेयम° ABD (F?) °अक्खियम° C °खियं अव° ABCDF °अच्छियम°. ACD अज्जव° ABCDF °सियम° A °मव. ABCDFG °वाइय°. L. 7. E असुरा° A °सउं DG, C 1. hd. °सउ C °हियए E अंगडि° G य. C °णुमत्ति F °णुमत्ते. L. 8. BCF °क्खियं; In G the words तथा अवअच्छिअं are written twice. D *om.* from अक्खिअं to मुखम् BCF° °च्छियं. BCFG °सियं. G निव्वापितं C निर्वा°. CG °सउ D असउ °हृदयं. L. 9. C अंगंडि° D °गिहो. L. 10. C *om.* सरा. B °अखिएण D अक्खिऊण. L. 11. C अज्जवसिएणं किं सद्धिहि D आज्जा° D अच्छिएणं. L. 12. AE अच्छ° ABCDFG °वियच्छी. AG, C 2. hd. D (F?) °यड्डी C 1. hd. °यड्ढी. L. 13. A अडखामियं CEG °म्मियं BDF °खंमियं. EG अणुच° ABCF °ज्जियं D °या. L. 14. G *om.* वा. BCFG °शब्दस्य उभया°. L. 15. BCF कैचित् रे°. D °ग्रंथि°. L. 16. G अंच्छ° *cdd.* °वियच्छी. G °म्मियं BCF °खंमियं D °खंमि. L. 17. *cdd.* °ज्जियं. G °वजियं BCDF °ज्जियं. G तथा.

अच्छिविअच्छीदुहिआ अच्छिहरुल्ला तए कयपहारा ।
पिअअणुवज्जणरहिआ अडखम्मिज्जन्ति सवरिआहि वणे ॥ ४० ॥ [४१]

अब्भपिसाओ राहू अब्बुद्धसिरी अचिन्तफलपत्ती ।
पुरिसाइअमडउज्झिअमंगवलिज्जं च तणुवलणं ॥ ४२ ॥

अब्भपिसाओ राहुः । अब्बुद्धसिरी मनोरथाधिकफलप्राप्तिः । अडउज्झिअं पुरुषायितम् । विपरीतरतमिति यावत् । अंगवलिज्जं अङ्गवलनम् ॥ यथा ।

अडउज्झिअमंगवलिज्जं दूरे अ इह वत्तणं पि किर ।
अब्भपिसायवहूणं अब्बुद्धसिरी सिरीणाह ॥ ४१ ॥ [४२]

अद्धविआरं मण्डणमपारमग्गो अ वीसामो ।
अपडिच्छिरो जडमई रहस्सभेई अगुज्झहरो ॥ ४३ ॥

अद्धविआरं मण्डनम् । कश्चिदद्धविआरं मण्डलकमित्याह । अपारमग्गो विश्रामः । अपडिच्छिरो जडमतिः । अगुज्झहरो रहस्यभेदी । अस्यागुह्यधरशब्दभवत्वे युक्तिरुक्ता ॥ यथा ।

मा कुण अद्धविआरं अकिवे अपडिच्छिरे अगुज्झहरे ।
जं से तइ णाणुणिओ अपारमग्गो महच्छीण ॥ ४२ ॥ [४३]

अवआणिओ अणामिलिए रित्तम्मि पुडे अभिसपुडो ।
हिक्काए अणुबंधिअमणच्छिआरं च अच्छिसे ॥ ४४ ॥

L. 1. G अच्छ° BCDF वियछी° *cdd.* °तुहिया. C अछिहभल्ला. L. 2. *cdd.* पिय° °रहिया. G °खम्भिज्जम्मि C °ज्जति BF सचरियाहिं CDG °रियाहि. C वसो. L. 3. A अज्झासिसाउ C 1. hd., G °साउ E राहु. AG अब्बुद्ध° BCF अबुद्ध° D अबुद्धिसिरि° E अचुसिरी (sic). D अचिन्ता° G आचिंत°. L. 4. A परि° ABCDFG °साइयम°. A °उज्जियम° C °उझयम° BDFG °उज्झियम° BF. °यमगवलिज्झं E °चलिज्जं. A तणुचलणं BF तुणुवणं C णुवलणं. L. 5. *cdd* °पिसाउ, corr. C 2. hd. C राहू. G अवुद्ध° BCDF अबुद्ध°. BCFG °उज्झियं D °उज्जियं. L. 6. BF °वलिज्झं. L. 7. B (F?) G अडउज्झियअंग° D अडओज्जियमं°. L. 8. G °पिसोय° C °बहूणं *cdd.* अबुद्ध° G अबुद्धसिरीण [बु not quite distinct]. L. 9. C अद्ध° 2. hand अद्ध° *cdd.* °वियारं BF य. L. 10. E जरमई G °भेदी A अगुज्ज°. L. 11. C अद्ध° *cdd.* °वियारं BCFG कश्चित् अद्धवियारं (C अद्ध°) D केचित् अद्धवियारं. G मंडलामि° D °मित्याहु:. G *om.* मग्गो. L. 12. C अपरि°. G अस्य गु° BCDF अस्य अगु°. L. 14. C हद्ध° *cdd.* वियारं. G अपिडि°. L. 15. G भइ CDG °णिउ. C महत्थीण. L. 16 ACG °अणिउ G असंणमि° E °मिलीए. DEG अभिन्न°. L. 17. B अणुचं° G अणुवं° ABCDFG °धियमणच्छियारं C अच्छिसो EG °न्ने.

अवअणिओ असंघटितः । अभिसपुडो रिक्तपुटः । शिशुभिः क्रीडया जनप्रलोभनार्थं विपणिमार्गे रिक्ता पुटिका या क्षिप्यते सैवमुच्यते । अणुबंधिअं हिक्का । अणच्छिआरं अच्छिन्नम् ॥ यथा ।

अवअणिअवल्लहाणं वेरीणमभिसपुडयसुसाणं ।
तुह झत्ति णामकित्तणमणच्छिआराणुबंधिअं हरइ ॥ ४३ ॥ [४४]

अवरत्तयाजराउरअरविंदरमणुसउणहदीहम्मि ।
अणारामयमरई अड्डअक्कली तह य कडिहत्थे ॥ ४५ ॥

अवरत्तओ पश्चात्तापः । अवरत्तेअं इति गोपालः । यदाह । अवरत्तेअं पश्चात्तापे ऽपि प्रोच्यते तज्ज्ञैः ॥ अजराउरं उष्णम् । अरविंदरं दीर्घम् । उभयत्र समाहारद्वन्द्वः । अणारामओ अरतिः । अड्डअक्कली कक्षां हस्तनिवेशः ॥ यथा ।

अरविंदराजराउरणीसासन्तं कयड्डअक्कलिअ ।
अगणन्तो अवरत्तयअणारामयदुत्थिओ हवसि तं पि ॥ ४४ ॥ [४५]

सीहुम्मि अवक्करसो अवयड्डिअमाजिहरिअम्मि ।
अवयासिणी अ णासारज्जू अलमंजुलो अलसे ॥ ४६ ॥

अवक्करसो सरकः । अवयड्डिअं रणाहतम् । अवयासिणी नासारज्जुः । अलमंजुलो आलस्यवान् । केचिदलमंजुलयमलसमाचक्षते । तदयुक्तम् । कप्रत्ययस्यातन्त्रत्वात् । कवयो हि छन्दःपूरणार्थं कादाचित्कं कप्रत्ययं प्रयुञ्जते । अत एवास्माभिरयं पञ्चाक्षरेषु निबद्धः ॥ यथा ।

L. 1. D, C 1. hd. G °णिउ D संघ°. BCD अभिन्न° B पुढो G रिक्त: पुट: C 1. hd. रिक्ति: पुट: corr. 2. hd. D °प्रलोभार्थं. L. 2. G अणुवं° BCFG °धियं D °बंधे (*sic*). L. 3. BD अच्छिन्सं. L. 4. C अवअणिह° BD °णिय° G °हाण C वरी° G °रीण अभिन्न° D °भिन्न DG °सुन्नाणं. L. 5. BCF ज्झत्ति. BCDF °च्छिया° G °णुवं° BDFG °धियं C1. hd. °धिउ 2. hd. धिओ. L. 6. CD °रत्तयअजरा° C °जराउअर° 2. hd. °राओ° E °मणस° L. 7. A अणुराम°. A अ ° (*sic*) C (F?) अद्द° DG अद्द°. G कोंडि° C °हत्थो. L. 8. C अजरत्तउ BG °त्तउ D अवरत्तयअजाउर पाश्चात्तापउष्णयोः. CG °रत्तेयमिति BF रत्तेघमिति D °रत्तयामिति. G °रत्तियं BF °रत्तेघं C °रत्तेयं D °रत्तयं. L. 9. D *om.* अजरा° उष्णम्. B उभत्र. L. 10. CDG °रामउ corr. 2. hd. C. G अरत्तिः. C (F?) G अद्द° B (?) D अद्द. L. 11. G कअद्द° CD (F?) कयद्द° BF °लिय CDG° लिया. L. 12. D °अणुरा° BDF °दुछिओ. L. 13. A अवअहिय° B °यड्डिय° C (F?) °यहिय° E °अड्डिअ° G °यहिअ° D अवहियम° AG °हरियम्मि BCDF °हरियंमि. L. 14. ABCF य DE नासा° A °रजू G °मंजलो BF °मंजु (*om.* लो) A अलसो. L. 15. G अवअहिअं C (F?) °अहियं B °यड्डियं D अव्वहिअं G °कृतं C 2. hd. °हतं CG अवआ° C °रज्जुः. L. 16. G °मंजलो. *cdd.* केचित् अल°.

अवयाड्डिआ भडेहिं घल्लिअ अवयासिरिणिं णडिज्जन्ता ।
भुअमयअवक्करसफलमरिणो अलमंजुला तुह लहन्ति ॥४५ ॥ [४६]

अवडाहिअमुक्कुट्ठे पवायणिहए ऽवडक्किओ तह य ।
रोगम्मि अंगवड्डणमयतंचिअमुवचिए चेअ ॥ ४७ ॥

अवडाहिअं उत्कृष्टम् । प्रपातः कूपादिः । तत्र निहतो अवडक्किओ । अन्ये तु अवडाहिअं अवडक्किअं इत्यन्योन्यपर्यायशब्दावुक्त्वा गजनिमीलिकया गताः । अस्माभिस्तु सारदेशीनिरीक्षणेन विवेकः कृतः । अंगवड्डणं रोगः । अयतंचिअं उपचितम् । मांसलमित्यर्थः । अवअचिअं इति केचित्पठन्ति । तत्र केषां लिपिभ्रमः केषां नेति न विद्मो नियामकाभावात् । वर्णानुपूर्वीविज्ञानं तु प्रकृत्यादिविभागमन्तरेणाशक्यक्रियम् । बहुतरपुस्तकप्रामाण्याच्च नियते वर्त्मनि प्रवृत्ताः स्म इत्यलं बहुभाषितया ॥ यथा ।

अवडाहेमि दुरासय परिणिअ पवसन्तएण जं तुमए ।
अयतंचिअविसमसरंगवड्डणा सावडक्किआ बाला ॥ ४६ ॥ [४७]

अणुवहुआइरजुवई अणाहप्पणायं अणाइम्मि ।
अजुअलवणाम्बिलिआ अल्लट्टपलट्टमङ्गपरिवत्ते ॥ ४८ ॥

अणुवहुआ नववधूः । सामानाधिकरण्यनिर्देशो ऽन्योन्यं विध्यनुवादार्थः ।

L. 1. G अवअहि° C °अहिया BF °यड्डिया D अवाअहियां BCFG घल्लिय D घल्लिअ C °सिणीणडिज्जंतो D °तो. L. 2. C तुय° B, C 2. hd., DFG भुय° G °लसरि°. L. 3. ABCDFG °डाहिय° E °मुक्क° G °ट्टे D °णिहिए ACDG °क्किउ. L. 4. BF रोमंग CDFG °वंड्डणं° C °मवतंचि° *cdd.* °तंचियमु° A °वच्चियं ABFG चेय C वेव D वेय. L. 5. BCFG °डाहियं G कुष्टं (sic) B उत्कुष्टं (sic) CDF उत्कृष्टं. BF °पातं *cdd.* कूपादिस्तत्र (C °दिसूत्र misread) DG निहितो. G ऽवड° CDG °क्किउ (corr. C 2. hd.). L. 6. BCFG °डाहियं D °डाहिय. *cdd.* °डक्किअमिति अन्यो°. C °शब्दानुक्त्वा. BCF गता D गतास्मा°. L. 7. G विविक्तः. G °वड्डणं CD (F?) °वड्डणं G रागः C अयंतं° *cdd.* °च्चियं. L. 8. G अवअव्वियामिति (°च्चि° ?) C° अछीयमिति D °अच्छियमिति° BF °यामिति. D अत्र C तेषां लि°. L. 9. C विद्मो. G °भावाद्. L. 10. C बन्तर°. C प्रवृत्ता G स्मा D स्सा. L. 11. D °भाषितेन । L. 12. D अवडाहिमि *cdd.* परिणिय. L. 13. *cdd.* °च्चिय D सिविसम° FG°वड्डणा D °वड्डणा C °णो *cdd.* °क्किया. G वाला. L. 14. A अणुव° G अणुत° ABCDFG °हुया B हुया ऽइर° E °हुआ अइर° and superscr. नववधू G °हुया अइरयुवई A °ज्जुवई. L. 15. ADG अजुयल° B °चसा अंविलिया E °वसा अंबि° A °साऽम्बिलिया CG °साऽम्बिलिया D °साम्बिलिया. G अल्लट्ट° A °पल्लट° BF *om.* पलट्ट C °पल्लट्ट BCF °परिचत्ते E °चित्ते. L. 16. BF अणवहया CDG °हुया..

तेन अइरजुवई अणुवहुआ इत्यप्यर्थः संगृहीतः । अत्र । अवज्जसइ गच्छति । अवअक्खइ अवअज्झइ पश्यति । अहिरेमइ पूरयति । अहिऊलइ दहति । अवहेडइ मुञ्चति । अवहावेइ कृपां करोति । अहिलंखइ अहिलंघइ काङ्क्षति । इत्यादयो धात्वादेशेष्वस्माभिः साधिता इति न संगृहीताः ॥ अथ अइरजुवइशब्दादारभ्य षडक्षराः ॥ अणहप्पणयं अनष्टम् । अजुअलवसा आम्लिकावृक्षः । अजुअलवसो सप्तच्छद इति त्वयुगलपर्णशब्दभवः । अल्लट्टपलट्टं पार्श्वपरिवर्तनम् ॥ यथा ।

अणहप्पणयच्छाए अजुअलवसायलम्मि पहिअस्स ।
अणुवहुसंभरणेणं अल्लट्टपलट्टयं पेच्छ ॥ ४७ ॥[४८]

अणुगमणे ऽम्मणुअंचिअमहिपच्चुइअं च णायव्वं ।
अइसयदुएसु अच्छं तयआदरणिज्जच्छड्डिएसु अअं ॥ ४९ ॥

अम्मणुअंचिअं तथा अहिपच्चुइअं अनुगमनम् । यथा ।

दूइं अम्मणुअंचसि जस्स कए बहिणि चन्दबिम्बमुहि ।
तं किं ण णिअसि मुद्धे दइअं असाहिपच्चुइअं ॥ ४८ ॥

॥ अथ ब्यक्षरादिक्रमेण अकारादयो ऽनेकार्थाः ॥

अच्छं अत्यर्थं शीघ्रं च । अअं विस्तारितमादरणीयं त्यक्तं चेति त्र्यर्थम् ॥ इहानेकार्थेषु शब्देषु वैषम्याच्छिष्यमतिव्यामोहो मा भूदित्युदाहरणानि नोपदर्शयिष्यन्ते ।[४९]

असइसुहाणवबहुआतरुणीसु इमाइ तह अज्झा ।
किसगुरुसुगसुहधट्ठालसेसु सद्दे असच्चए अट्टं ॥ ५० ॥

L. 1. G °ज्जुवई. BDFG °हुया C हूया. G अवज्झसइ. L. 2. C अवखखइ D अवक्खइ G अवअवअज्झइ CDF *om.* °अज्झइ. D °रेमिय G पूर्यते. C अहंऊ° F °लई. L. 3. After मुञ्चति C *ins.* अवहेडइं चति. C त्तपां. G °तीत्यादयो BF इत्यादेसो. L. 4. G धात्वादेशेऽस्मा° C °धिताः. G गृहीताः. G °ज्जुवई°. L. 5. G अजयल° D अज्जुयंलवणा C अस्त्लिकाद्दत्तः (?) C अज्जुल° D अज्ञुयल° G °वन्नो. L. 6. BCDF इति तु अयु° G *om.* त्व् B अल्लहं F अल्लटं (*om.* both पलहं) C °पल्लहं D अल्लाइपहं. L. 7. C अणत्त-णय° CG अजयल° D अज्जुयालावणोयल्लंपि. G °वसाइयम्मि *cdd.* पहियस्स. L. 8. CD °पल्लट्टयं G पिच्छ् C पेत्छा. L. 9. G °णे मणायंचियम° D °णे माणुयंवियम° BF अम्मणु° E ऽमणु° C म्मणुयं° ABCFG °चियम° ABFG °पच्चुइयं C °पच्छुइयं D °पच्छुयं BDF व C णादिव्वं. L. 10. G अइसइ° G तअ° °णियछ् C °च्छडि°. G अय D अं L. 11. DG °णुयंचिय C °चियं G तहिथा BDFG °चुइयं C °इयअं. L. 12. G दूई. G वहिणि C बहि. G °विंव° BF °विंद° C °बिंब° D वाहबिंब°. L. 13. G न D म C सुद्धे CD दइयं DG अन्नाहि° BCDF °चुइयं. L. 14. D °मेणाकारा°. L. 15. DG त्र्यर्थः L. 16. BF °म्यात् शि°. BCFG भूदिति उदा°. L. 17. A °मुहा° DG °सुया° DG नव° A °बहु° B °णवहु° BCFG °हुया A अज्जा. L. 18. A °घट्ट° DE °घिट्ट°. BDG अह.

अज्झाशब्दो असती शुभा नववधूस्तरुणी एषा चेति पञ्चार्थः । एषेति सर्वनामवाच्या या काचिदसत्यन्तनिर्देश्या । अज्झो एष इति द्रोणः । अट्टं इत्यष्टास्वर्थेषु । कृशो दुर्बलः । गुरुर्महान् । शुकः पक्षी । सुखं सौख्यम् । धृष्टो वियातः । अलसः शीतकः । शब्दो ध्वनिः । असत्यमनृतम् ॥ [५०]

अत्ती अ देअराणी पइबहिणिपिउच्छिआसुं च ।
माइपिउच्छासासूसहीसु अत्ता णिहे मुहे अणिहं ॥ ५१ ॥

अत्ती त्र्यर्था । कप्रत्यये अत्तिआशब्दश्च । देवराणी देवरभार्या । पतिभगिनी ननान्दा । पिउच्छिआ पितृष्वसा । अत्ता चतुरर्था । माता जननी । पिउच्छा पितृष्वसा । श्वश्रूः श्वशुरभार्या । सखी वयस्या । अव्वोशब्दः सूचनादिष्वेकादशस्वर्थेषु शब्दानुशासने पठित इतीह नोपात्तः । अणिहं सदृशं मुखं च ॥[५१]

चीरिमसएसु अरलं अलसं सित्थयकुसुम्भरत्तेसु ।
पसुकढिणेसुं अविलो अणुओ आयारधन्नभेएसु ॥ ५२ ॥

अरलं चीरी मशकश्च । अलसं सिक्थकं कुसुम्भरक्तं चेति द्व्यर्थम् । अविलो पशुः कठिनश्च । अणुओ आकृतिर्धान्यविशेषश्चेति द्व्यर्थः । अणुआ यष्टिरित्यन्ये ॥ [५२]

घरउत्तपच्छिमङ्गणणिट्ठुरविरसेसु अचलं च ।
अवडो कूवारामेसु अग्गिओ इन्दगोवमन्देसु ॥ ५३ ॥

अचलशब्दः पञ्चार्थः । घरं गृहम् । उत्तं उक्तम् । पच्छिमङ्गणं गृहपश्चिमप्रदेशः । णिट्ठुरो निष्ठुरः । विरसो नीरसः । अवडो कूप आरामश्च । कप्रत्यये अवडओ इत्यपि । अग्गिओ इन्द्रगोपकीटो मन्दश्चेति द्व्यर्थः ॥

L. 1. BCF °शब्दः असती G ऽसती B सुभा B णव° *cdd.* °वधूः L. 2. *cdd.* अट्टमित्य° A अट्ट° D अट्ट°. L. 4. G °ममृतं. L. 5. G अअसी अ देय°. A °वहि° D °व्वहि° C °हिणीपिइउ° D °च्छासुं ABCFG °छियासुं. L. 6. BF °मासू° B °महीसु. G सुहे. L. 7. *cdd.* त्र्यर्थः *cdd.* अत्तिया° C देअरा°. L. 8. C ननन्दा. BCFG °छिया *cdd.* चतुरर्थः. L. 9. C पित्तापिज्जसा. B श्वसुर° C स्वसुर°. L. 10. D *om.* the rest of the commentary from सने. C °पात्ताः L. 11. CD वीरि° C °ममएसु A सित्थयंकु°. BFG °रत्तेसुं. L. 12. E अचिलो G घणुउ AC अणुउ G °धन्नभोएसु. L. 13. The commentary on this stanza is wanting in D. C वीरी CG मसकश्च. BF सिक्कथुं G सित्तकं C सित्छकं. L. 14. CG अणुउ; corr. 2. hd. C. B °तिः धा° C °शेषेति. L. 15. D °उत्तर° ADE निट्ठु° C °णिट्ठु° BF °निट्ठुर° G °निट्ठु° CD अवलं (corr. 2. hd.) C व (corr. 2. hd.). L. 16. D अवडं BF °रामेसुं AG अग्गिउ C अयिउ. BF °मंदेसुं. L. 18. A निट्ठुरो BDF नि° C निट्ठु° *cdd.* निष्ठुरः. BCFG कूपः. L. 19. CG अवडउ *cdd.* अग्गिउ.

अत्थग्घं अत्थाहं अगाहआयामठाणेसु ।
सुरसगुरेडेसुं अज्जओ जलद्दङ्गदेसु अल्लत्थं ॥ ५४ ॥

अत्थग्घं अत्थाहं इति च प्रत्येकमगाधादिषु त्रिषु । अज्जओ सुरसगुरेटकयोस्तृणभेदयोः । अल्लत्थं जलार्द्रा केयूरं च ॥ [५४]

अवणो वहघरफलहेसु असओ तरुणधुत्तदिअरेसु ।
अंतेल्ली मज्झोअरलहरीसु असंगिओ हयचलेसु ॥ ५५ ॥

अवणो परीवाहो गृहफलहकश्चेति द्व्यर्थः । असओ तरुणो धूर्तो देवरश्चेति त्र्यर्थः । अंतेल्ली मध्यं जठरं तरङ्गश्चेति त्र्यर्था । असंगिओ अश्वो ऽनवस्थितश्च ॥ [५५]

गयभाविवासरेसुं दिवसारम्भे अ अवरज्जो ।
कडिकढिणेसु अवज्झसमलिअल्ली मिअमए अ वग्घे अ ॥ ५६ ॥

अवरज्जो अतिक्रान्तं भविष्यच्च दिनं दिनमुखं चेति त्र्यर्थः । अवज्झसं कटी कठिनं च वस्तु । अलिअल्ली कस्तूरिका व्याघ्रश्च ॥ [५६]

देउलरम्फेसुं अहिहरमहिलिअमभिभवे अ कोवे अ ।
अद्धाणपच्छभागे समागए अइगयं पविट्ठे अ ॥ ५७ ॥

अहिहरं देवकुलं वल्मीकश्च । अहिलिअं अभिभवः कोपश्च । अइगयं मार्गपश्चाद्भागः समागतं प्रविष्टं चेति त्र्यर्थम् ॥ [५७]

अइराणी इन्दाणीइ तव्वयासेविणीए अ ।
छणणिअमेसु अवसहं हढेसिमत्तासु अक्कसाला वि ॥ ५८ ॥

L. 1. °ग्धं G °ग्घां D अच्छग्घं अच्छाहं A अगाहमाया°. L. 2. D सार° A सुरसमरे° B °डेसु ABCDFG अज्जउ D अल्लच्छो. L. 3. BF °ग्धं C अग्गत्छं D अच्छग्घं अच्छाहं *cdd.* प्रत्येकं अगा°. *cdd.* अज्जउ D सारसागुरेटयोः तृ° G °गुरेटयोश्च स्तृण° (sic). L. 4. C अल्लूत्थं D अल्लाच्छं जालार्द्रा. L. 5 D °फलएसु ABCFG असउ E अन्नओ D अरुणंल C तरुस° D °धतू° (?) *cdd.* °दिय° D °रेसुं. L. 6. A मज्जो° D मज्जोयार° ACG °गिउ. L. 7. C परि° BF °फलकश्चेति D °फलकधति°. *cdd.* असउ. L. 8. *cdd.* त्र्यर्थः C 1. hd. G °गिउ. BCFG अश्वः अन° D अश्व अन°. L. 9. D अवरिज्जो. L. 10. G °वहणेसु. E अचज्झ° D अवज्ज° D °अल्ल DG मिय° G °मएसु व° ABCFG य D वग्घो ABCDFG य. L. 11. BF ऽति°. L. 12. G *om.* वस्तु. L. 13. *cdd.* °लियम° ABCDFG °भवे य *cdd.* कोवे य. L. 14. *cdd.* °ट्ठे य. L. 15. C °कूलं The commentary on this and the following two stanzas is mutilated in D. *cdd.* °लियं L. 17. C °सेवणीए. L. 18. C छस° *cdd.* निय° A अवूसह (?).

अइराणी इन्द्राणी सौभाग्यार्थमिन्द्राणीव्रतसेविनी च स्त्री । अवसहं उत्सवो नियमश्च । अक्कसाला बलात्कार ईषन्मत्ता च स्त्रीति द्व्यर्था ॥ अत्र च । अब्भुत्तइ स्नाति प्रदीप्यते च । अल्लिअइ आलीयत उपसर्पति च । एतौ द्वावपि द्व्यर्थौ धात्वादेशेष्वस्माभिरुक्ताविति नोच्येते ॥ [५८]

अविरयहिक्कासुं अणुसंधिअमविहाविअं च दीणम्मि ।
अणआलवणे तं चिअ अक्खणवेलं रयप्पओसेसु ॥ ५९ ॥

अणुसंधिअं अविरतं हिक्का च । अविहाविअं दीनमनालपने ऽपि तदेवेति द्व्यर्थम् । अक्खणवेलं सुरतं प्रदोषश्च ॥ अत्र च । अवअच्छइ ह्लादते ह्लादयति पश्यति च । अवआसइ पश्यति श्लिष्यति च । अवसेहइ गच्छति नश्यति च । एवम् अवहरइ । इत्यादयो धात्वादेशेष्वस्माभिरुक्ता इति नोपात्ताः ॥ [५९]

भणिओ अकंडतलिमो णिण्णेहाकयविवाहेसु ।
अवकित्तीइ असच्चे दाणम्मि अ अवरिहट्टुपुसणं ति ॥ ६० ॥

अकंडतलिमो निःस्नेहो ऽकृतविवाहश्च । अत्र च । अहिपच्चुअइ गृह्णाति आगच्छति चेति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । अवरिहट्टुपुसणं अकीर्तिरसत्यं दानं चेति त्र्यर्थम् ॥ [६०]

॥ अथ आकारादयः शब्दा द्व्यक्षरादिक्रमेण प्रस्तूयन्ते ॥

आहू घूए आऊ सलिले तह विंचुअम्मि आलासो ।
आणिक्कं तंसरए आअल्ली झाडभेअम्मि ॥ ६१ ॥

L. 1. G *om.* इन्द्राणी सौभाग्यार्थम् BF *om.* इन्द्राणी C °व्रतीसेवनी व. L. 2. BG °त्कारः B इष° *cdd.* द्व्यर्थः. C अज्झुत्तइ. L. 3. BCF अल्लियइ *cdd.* आलीयते. G एते C *om.* द्वावपि. L. 4. B °रुक्ता ति G नोच्यते. L. 5. *cdd.* °संधियम° A °धियमहा° *cdd.* °वियं B व. L. 6. ABG च्चिय C मुक्खण°. *cdd.* रतप्प° A, C 1. hd., G °प्पउ°. L. 7. BCF °संधियं. *cdd.* °हावियं. L. 8. BFG *om.* ह्लादते. L. 9. BF अवघासइ C अवयासइ. BF अवसेइ. L. 10. BD °पात्ता. L. 11. CDG भणिउ E अंकड° A अकंठ°. E णिण्णे° G निन्ने° D °विबा°. L. 12. C अवकित्तीइ E °त्तीअ. BCDF °हट्ट° G °हट्ट°. L. 13. BCFG निस्नेहो D निसेहो CD अकृत°. G °पडचु° BF °पच्चुयइ D अहेपव्वुइ B गृह्णाति CF गृएह°. L. 14. G अवरिहट्ट° B °हट्ट° D °हेट्ट C 2. hd. °हट्ट°. L. 15. C त्र्यर्थः (sic). L. 16. G अथाका° BCF शब्दाः. L. 17. BF चिंचुयंमि C चिंचु° D विंवुयंमि E बिंबुअंमि. L. 18. A तंसुरए D तिस्सिुरए E आइल्ली G आयल्ली CDFG °भेयम्मि BE भेयंमि.

आहु इत्युकारान्त उलूकवाची । आऊ सलिलम् । आलासो वृश्चिकः । आणिक्कं तिर्यक्सुरतम् । आअल्ली झाटभेदः ॥ यथा ।

आअल्लिआहुआलाससंकुलं आउरहिअगिरिसरिअं ।
आणिक्कजाणि तुह कारणे अडविमडइ सो सुसो ॥ ४९ ॥ [६१]

आहच्चं अच्चत्थे मुहमाणुअमाउलं रसे ।
आवंगो अवमग्गे जूडे आमोडआमेला ॥ ६२ ॥

आहच्चं अत्यर्थम् । आणुअं मुखम् । आकार इत्यन्ये । आउलं अरण्यम् । आवंगो अपामार्गः । आमोडो तथा आमेलो जूटः । शेखरवाचकस्तु आमेलो आपीडशब्दभवः ॥ यथा ।

ल्हसिआमोडमिलाणाणुआण तुह रिउवहूण आमेलो ।
आहच्चमाउलमहीलुढिआणावंगमञ्जरी लिअइ ॥ ५० ॥ [६२]

आरिल्लो आरा आरोहो अ थणम्मि आफरो जूए ।
आगत्ती कूवतुला आसंघेच्छाइ खित्तमाविद्धं ॥ ६३ ॥

आरिल्लो अर्वाक् । अर्वाक्कालोत्पन्न इत्यर्थः । आरोहो स्तनः । नितम्बवाची त्वारोहशब्दः संस्कृतसमः । आफरो द्यूतम् । आगत्ती कूपतुला । आसंघा इच्छा । आस्थेत्यन्ये । आविद्धं प्रेरितम् ॥ यथा ।

आरिल्लमयण आगत्तीदढभुअ मुञ्च आफरं सुहय ।
मरइ तुहासंघाए कामाविद्धा वरारोहा ॥ ५१ ॥ [६३]

L. 1. B आहू D आहुरिल्लु° B °कारांतं G °वासी BD °वावी. L. 2. BFG झाड° C छाट°. L. 3. In G this example runs thus: आअल्लियाहुआलाससकुलं (sic) अडइमडइ सो सुन्नो । आणिक्कजाणिउ तुह कारणेण आउरहियगिरिसरियं ॥ D आअल्लियाहुआलासयंकुलं B आओर° D आऊरहिगिरि° BCFG °रहिय° *cdd.* °सरियं. L. 4. C आणक्क° DG °जाणिउ *cdd.* कारणेण BF अडविं अडइ C अविमडइ D अडविडइ. D सुणो. L. 5. BDF, C. 1. hd. आहव्वं A अचछे D आव्वच्छो G अव्वच्छे CE सुहमा° D °णुयम° EG रन्ने. L. 7. BDF (G?) आहव्वं C आहुचं CDG आणुयं. CD आरएयं. L. 8. G °डो त आ°. C जूढः (?) B शखर° C शेषर°. L. 9. C पीड°. L. 10. *cdd.* ल्हसिया° C °मोडे° *cdd.* °णुयाण G रुह°. G आमेले. L. 11. BFG आहव्वम° C आउव्व° 2. hd. °च° C °लुठीया° D °लुढिया° BFG °लुढिया° C लियइ D लिइइ. L. 12. D आर. L. 13. A असं° D आसांघा इच्छा. L. 14. BF अर्वाक्कालो त्यर्थः. C स्वनः. L. 15. G संस्कृतशब्दभवः. C द्युतं. CG असंघा. L. 16. C आम्वेत्यन्ये D आम्बेत्य°. L. 17. CDG दिढ° BCDF °भुय C आफुरं G सुहअ D सहेहिय. L. 18. G अरइ त्वाहा° C *om.* इ त G °घासाए.

आणाई सउली आणूवो सवचे हढम्मि आडाडा ।
आयड्डीआमोआलंबा वित्थारहरिसभूछत्ता ॥ ६४ ॥

आणाई शकुनिकाख्यः पक्षी । आणूवो श्वपचः । आडाडा बलात्कारः । आयड्डी विस्तारः । आमोओ हर्षः । परिमलवाचकस्त्वामोदशब्दभवः । आलंबं भूमिच्छत्रम् । यद्वर्षासु प्ररोहति ॥ यथा ॥

हणिऊण पउत्थजणं आणाइकुलं व रइअआडाडो ।
आलंबायड्डिमिसा आमोआ हसइ पाउसाणूवो ॥ ५२ ॥ [६४]

आलत्थो मोरे आसयमासन्ने बलम्मि आयामो ।
आलीलं णिअडभए आउरमाजिम्मि आउसं कुच्चे ॥ ६५ ॥

आलत्थो मयूरः । आसयं निकटम् । आयामो बलम् । दीर्घ इत्यन्ये । आलीलं निकटं भयम् । आउरं संग्रामः । आउसं कूर्चम् ॥ यथा ।

सायामासयसेसं तुह पेच्छिअ जायआउरालीला ।
आलत्थपिच्छच्छत्ते छड्डिअ रिउणो अणाउसा जन्ति ॥ ५३ ॥ [६५]

आसंगो आसवणं आलयणं वासगेहम्मि ।
आमोरओ विसेसनुअम्मि आहुंदुरो वाले ॥ ६६ ॥

आसंगादयस्त्रयो वासगृहार्थाः । अत्र च । आलिद्धशब्द आश्लिष्टशब्दभवः । आहइ काङ्क्षतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोपात्तः । आमोरओ विशेषज्ञः । आहुंदुरो वालः । आहुंदुरू वाल इत्यन्ये ॥ यथा ।

L. 1. D सउए E सओली BF सवाच C हयम्मि D हठ° D आडा. L. 2. CD आयद्दी° G °ड्डी D °मोयोलं° B °लंवा G °लंचा D विच्छा° G °रोहरि°. L. 3. G आणूउ. G वला°. L. 4. G आयद्दी CD °द्दी D, C 1. hd., G आमोउ. C मरिमल° *cdd.* °कस्तु आ°. BG आलंवं D आलांवं. L. 6. D हणिउण G पउच्छणं D पउच्छ° BCFG रइय° D रईअ°. L. 7. BG आलंव° D आलव° CFG °यद्दि° D °याइ° B यड्डि (sic) G °मिभा. G °णूउ. L. 8. D आलच्छो DE °सन्ने G वलम्मि. L. 9. A पियड° BCF णियड° DFG नियड°. DE माउसं C कुव्वे. L. 10. D आलच्छो. G has twice आयामो वलं.। D वीर्यमित्यन्ये. L. 11. DG निकटभयं. L. 12. C सासवलयामसयसेसं BCDF पेच्छिय G मेच्छिय. L. 13. D आलच्छपिच्छलत्ते G °पिंछ°. BFG छड्डिय C छाड्डिय D छड्ढिय. L. 14. C आसणं. L. 15. B अमो° AD, C 1. hd. °मोरउ A °सणुअ° EA °नु° BF °सुय° D °नूअ° G °नुय° A आहुन्दु° D °हुंदरो. B, C 2. hd., D वाले E वाभे. L. 16. B °शब्दः. L. 17. D नेद्दोपात्तः CDG °मोरउ. L. 18. D आहुंदरो BD वालः CG आहुंदुए D आहुंदर CD वाल.

आमोरय सिरिआसंग तए आहुंदुरा करिहरीश ।
मित्तासवणाअमित्तालयणादुवारेसु संघडिआ ॥ ५४ ॥ [६६]

कमलम्मि आरणालं आसिअओ लोहघडिअम्मि ।
आसक्खओ सिरिवए आमलयं णेउरघरम्मि ॥ ६७ ॥

आरणालं कमलम् । काञ्चिके आरणालं संस्कृतभवम् । आसिअओ लोहमयः । केचिदयसा निर्वृत्त आयसिकस्तदपभ्रंश आसिअओ इत्याहुः । आसक्खओ श्रीरिति वदतीति श्रीवदः प्रशस्तः पक्षिविशेषः । आमलयं नूपुरगृहम् ॥ यथा ।

लीलारणालआमलयकेलिआसक्खए इमे तीए ।
जं विरहम्मि णिअन्तं हिअअ ण फुट्टेसि तं सि आसिअअं ॥ ५५ ॥ [६७]

आअड्डिअं परव्वसचलिए आऊडिअं च जूअपणे ।
आलंकिअं च खञ्जीकयम्मि आमंडणं भण्डे ॥ ६८ ॥

आअड्डिअं परवशचालितम् । यस्तु व्याप्रेराअड्ड इत्यादेशोऽस्माभिरुक्तः स व्यापारमात्रार्थः । आऊडिअं द्यूतपणः । आलंकिअं खञ्जीकृतम् । आमंडणं भाण्डम् ॥ यथा ।

रयणामंडणमवणिं जो सहि आऊडिअं खणे कुणइ ।
सो आअड्डिअआलंकिएहि कह अहिसरेअव्वो ॥ ५६ ॥ [६८]

आरोग्गिअआसीवयआहुडिआ भुत्तसुइअपडिएसु ।
मीसत्तमाडुआली आसरिओ संमुहाआए ॥ ६९ ॥

L. 1. G आमोदय D आहुंदरा D °हरीया. L. 2. D °दुवारियासु सांघट्टिया BCFG °डिया L. 3. CDEG आरनालं ACF आसिअउ G आसियउ D आसिओ A लोउघ° *cdd.* °घडिय° L. 4. BDF आमक्खओ ACG °उ आमलघं DE नेउर°. L. 5. DG आरनालं D कांजिके CG आरनालं. G आसियउ C °अउ corr. 2. hd. D आसिउ D °मयं C °मय. L. 6. BCFG केचित्. B निवृत्तं आ° D निर्वृत्तमाय° G °सिकः °भ्रंस. DG आसियउ C. 1. hd. °अउ. BF आमक्खउ D आमखाउ CG° क्खउ (C 2. hd. °ओ) L. 7. CDF वदति श्री° C °शस्तपक्षि°. L. 8. CG °नाल° D °णालनालय° BF °मलयं केलि° D °केलियासाखाए BF °मक्खए. L. 9. BF हिअ C पुट्टे° D फुट्टिसि G °से DG आसिययं. L. 10. AD °ड्डियं B °ड्डिअं CF °ट्टिअं ABCFG °डियं D *om.* आऊ° च जू° C जूय°. L. 11. *cdd.* °कियं. L. 12. G आयड्डियं B °ड्डियं D °ट्टिअं CG °चालित. G °रायड्डु° C °अड्डु D °अट्टु. L. 13. *cdd.* °डियं C द्युत° *cdd.* °कियं. L. 15. BCF° मचणिं *cdd.* °डियं D खणं. L. 16. G आआडिय° BF °अट्टिय° C °आडिअ° D °अट्टिय° (sic) BCDF °किएहिं C अहिसारयव्वो D अहिसिरेयव्वो F अह°. L. 17. ABCDF आरोग्गिय° E आरोगीअ° *cdd.* °हुडिया ABCDEF °सुइय° G °मुइय°. L. 18. C मीसन्नम° D मीसुत्तम° AG, C 1. hd. °रिउ.

आरोग्गिअं भुक्तम् । आसीवओ सूचीजीवकः । आहुडिअं निपतितम् । आडुआली मिश्रीभावः । आसरिओ संमुखागतः ॥ यथा ।

आरोग्गिआडुआलीसत्तूणं तुह णरिन्द सत्तूणं ।
आहुडिआणमरसे पत्तपुडासीवअत्तमासरिअं ॥ ५७ ॥

इह च आअड्ड—आऊड—आरोग्ग—आडुआल—आहुडप्रभृतीनि धात्वादेशप्रतिरूपकाणि नामानि । तेषां करोत्यर्थे णिचि नामधातुत्वमपि । तेन । आअड्डइ । आऊडइ । आरोग्गइ । आडुआलइ । आहुडइ । इत्याद्यपि सिद्धम् । एवं सर्वत्र क्रियावाचिषु योजनीयम् । [६९]

आयावलो अ बालायवम्मि आवालयं च जलणिअडे ।
आडोविअं च आरोसिअम्मि आराइअं गहिए ॥ ७० ॥

आयावलो बालातपः । आवालयं जलनिकटम् । कप्रत्ययाभावे आवालं इत्यपि । आडोविअं आरोषितम् । आराइअं गृहीतम् । आसादितमित्यन्ये ॥ यथा ।

आयावले पसरिए किं आडोवसि रहङ्ग णिअदइअं ।
आराइअबिसकन्दो आवालठिअं पसाएसु ॥ ५८ ॥ [७०]

मालायारे आरंभिओ अ आइसणमुज्झिअए ।
आलीवणं पलित्ते करिआए आवरेइआ चेअ ॥ ७१ ॥

आरंभिओ मालाकारः । आइसणं उज्झितम् । आलीवणं प्रदीप्तम् । प्रदीपन-

---

L. 1. *cdd.* आरोग्गियं G °सीवउ C °सावउ 2. hd. °वओ. BCDF °डियं D आडुयाली. L. 2. *cdd.* आसरिउ C 2. hd. °रिओ. L. 3. *cdd.* आरोग्गियाडुया° C °डु° G °यालिअ° BF °यालि°. L. 4. *cdd.* आहुडिया° C °सीवअत्त° BCFG °सरियं D °सरिउं. L. 5. G आयड्डाआऊडाआ° C आअड्डु° D आअहु° BCF °आडुयाल D °आडुयालइ G °आहु° B प्रभितिनि. L. 6. BD णिवि. CD आअड्डइ. L. 7. BCDF आडुयालइ CD *om.* आहुडइ. L. 9. G आडआवलो DE °बलो AG य AEG वाला° A °लायम्मि BF °लायनम्मि D अबालयं E आवाल (sic) *om.* च B व E जडनियडे ABCDFG °णियडे. L. 10. *cdd.* °वियं ABCDFG °सियम्मि ABDEFG आराइयं C आरोइयं. L. 11. D °बलो BG वाला° D °तपो C आबा°. BFG आवालमित्यपि C आबालमित्यपि D आवाल इत्यपि *cdd.* आडोवियमारोषितं. L. 12. *cdd.* आराइयं. L. 13. C परिसाए C 1. hd., DG णिय° DG °दइयं. L. 14. *cdd.* आराइयविस° BF °कंदे C आबाल° G आवले BCDF °ठियं; broken off in G. L. 15. C अरंभिउ 2. hd. °ओ DG °उ ACDG य AD °मुज्जियए C °मुज्जिअए BFG °यए. L. 16. ABDEF करियाए C °यए *cdd.* °रेइया ABF चेय C वेव (2. hd. चेव) EG चेव. L. 17. DG °भिउ C *om.* ओ B आइससं D उज्जितं. D प्रादीपनमित्यर्थः.

कमित्यर्थः । अत्र च । आहम्मिअं आगतमित्याङ्पूर्वस्य हम्मेः सिद्धम् । आइग्घइ आजिघ्रति । आहोडइ ताडयति । आसंघइ संभावयति । आअड्डइ व्याप्रियते । आउड्डइ मज्जति । आरोलइ पुञ्जयति । आयंबइ आयज्झइ वेपते । आढवइ आरभते । आलिहइ स्पृशति । आइंछइ कर्षति । आरोअइ उल्लसति । आढप्पइ आरभ्यते । इत्यादयो धात्वादेशेषूक्ता इति नोच्यन्ते । आरालिओ सूपकार इत्या-रालिकशब्दभवत्वान्नोक्तः । आवरेइआ करिका । मद्यपरिवेषणभाण्डम् ॥ यथा ।

कस्स व विओअआलीवणम्मि आरंभिए तुमं पडिआ ।
जं मइराविमुहीए आइसणं आवरेइआइ कयं ॥ ५९ ॥ [७१]

आयासलवो णीडे आयासतलं च हम्मपुट्ठम्मि ।
आणंदवडो पढमे वहूइ रुहिरारुणे वत्थे ॥ ७२ ॥

आयासलवो पक्षिगृहम् । आयासतलं हर्म्यपृष्ठम् । आणंदवडो प्रथमं वध्वा रुधिरारुणितं वस्त्रम् । प्रथमपरिणये भर्त्रा कौमारे गृहीते यत्तत्परिमलरुधिररञ्जितं वस्त्रम् । बान्धवानानन्दयति तत् आणंदवडाख्यम् । यथा ।

आयासतलोवरि वल्लहस्स चरिअं वयंसि णिएहवसु ।
आणंदवडो आयासलवट्ठिअसारिआ य तं कहइ ॥ ६० ॥

अत्र च । आविलुंपिअं अभिलषितमिति यदन्यैरुक्तं तत्काङ्क्षेरादेशः । आसेअणयशब्दश्चावितृप्रदर्शनार्थ आसेचनकशब्दभव इति नोक्तौ ॥ [७२]

L. 1. *cdd.* आहम्मियमागतमिति BCDF आङ्पू°. DG हम्मे. L. 2. G *om.* आसंघइ सं°. G आअहृइ C °अड्डइ D °अहृइ. L. 3. G आउड्इ B आओड्डइ or °डुइ C आउडइ D आउद्धइ F आउडुइ. CG आरोल्लेइ. G आअंवइ B आयम्वइ CDF आयम्बइ G आअज्झइ C आइज्जइ *om.* D. C आढावइ. L. 4. G अलिभृऊ. DG आयंछ्इ C आयंत्थइ. BCDF आरोयइ C उल्लसइ C आडप्पइ. L. 5. DG, C 1. hd. °लिउ C पूपकार F °कारः. CDFG इति आरा° B इति अरा°. L. 6. *cdd.* °रेइया G मज्ज°. L. 7. G विउअ° C विउइयआला° D कस्स विनिओयाआला° F विउइअ° BDFG पडिया C पिडिया. L. 8. C °सुहीए G आवरोइ° B आचरे° *cdd.* °इयाइ. L. 9. DEG नीडे B व E °फुट्ट° G °जद्धुम्मि. L. 10. G आणाद° C °वणो A पुढमे C पुढमो D पाढमो G पुढुमे D वाहुइं D वच्छे. L. 11. C आयाभ° corr. 2. hd. B हर्म्यष्टष्टं CDFG °पृष्टं. C वध्वाः प्रथमं D वसः प्रथमं D रुधिरारुणं. L. 12. BDF भर्त्ता C कौमारी. L. 13. G वान्ध° C बांधा°. D तात. BCFG आनंद° D आनाद°. L. 14. BFG चरियं CD वरियं G निएह° D णिहू°. L. 15. C अयास° BDFG °ट्ठिय° C °ठिया° BCFG °सारिया D °सारिवा. L. 16. C आविल्लुभियं BFG °पियं D °लुम्पियं G अलिल° C °लखि°. L. 17. G आसेय°. G °नार्थः. C आसेवनक° 2. hd. °च° D आशेवनकशब्दभाव इति नोक्तः

॥ अथानेकार्थाः ॥

पसवदुहणिच्चदिट्ठेसु आवि आलं वहोलमउएसु ।
अच्चत्थदीहविसमेसु लोहमुसलेसु तह आअं ॥ ७३ ॥

आविशब्दः प्रसवदुःखे नित्ये दृष्टे चेति त्र्यर्थः । आलं अल्पस्रोतो मृदु च । आअं अत्यर्थं दीर्घं विषमं लोहं मुसलं चेति पञ्चार्थम् ॥ [७३]

आणिअमाढिअमिट्ठे गणणिज्जे अप्पमत्तगाढेसु ।
सिक्कारे पणिए आहुडमाअरमुक्खले कुच्चे ॥ ७४ ॥

आणिअं आढिअं च इष्टं गणनीयमप्रमत्तं गाढं चेति प्रत्येकं द्वावपि चतुरर्थौ । आहुडं सीत्कारः पणितं च । आअरं उदूखलं कूर्चं च ॥ [७४]

आअल्लो रोगचलेसु विलविए चिन्तिए अ आराडी ।
आरद्धं च पवुड्ढे सयण्हगेहागएसुं च ॥ ७५ ॥

आअल्लो रोगश्चलश्च । आराडी विलपितं चित्रयुतं च । आरडिअं इत्यन्ये । यदाह । चित्तलिअं विलविअं च आरडिअं ॥ आरद्धं प्रवृद्धं सतृष्णं गृहं आगतं चेति त्र्यर्थम् ॥ [७५]

आरणमहरफरेसुं आविअमिन्दोवमहिअपोएसु ।
आऊरमइसउणहेसु चलिअकुविआउलेसु आहित्थो ॥ ७६ ॥

L. 1. C अथ अनेका° G °र्थः. L. 2. E °दुणि° CG आल. A वहोल° E चहोल° D वहोले G °मउसेसु. L. 3. A अच्चत्थं दीह° C आव्वत्थ° 2. hd. °च्च° D अचाच्छ° E °मुश-लेसु G reads: दीहलोहमुसलविसमेसु तह आलं ।. L. 4. DG °दुखे G नित्यदृष्टे. BDF °श्रोतो. L. 5. G मुशलं. L 6. ABCDFG आणियम° ABCDFG °ढियमि° E °ढिअ° G °इ° D °गाढेसु. L. 7. B आहुंड° A °माअरमुक्खेले BG °मायर° D °माअरमाउखले G °मुल्लूखले BF कुत्थे. L. 8. *cdd.* आणियं आढियं G इट्टं *cdd.* गणनीयं अप्र°. B *om.* प्रत्येकं. L. 9. BF आहुंडं BCFG आअरमुदू° C °दूषलं. L. 10. DG विन्तिए D य. L. 11. C पवुड्ढे D पवुड्ढे G पच्चुड्ढे G सयण्हं D सइण्णं E सयगेह° BF °गेहाएसुं. L. 12. B रोगः D रोगे G आरीडी C आरा.—*cdd.* आराडियमित्य°. L. 13. C (F?) वित्तलयं 2. hd. चि° D वित्तलियं BG °लियं. DG विलवियं BF विलंवियं C विलयं *cdd.* आरडियं. G प्रवृत्तं BCFG गृहे D गेहे. L. 14. B वेति; G *om.* चेति. L. 15. ABCDFG आवियमि° G °दोयगहिय° ABCDEF °महिय°. L. 16. D चल° ABCDFG चलिय° ACD °कुविया° AG आहित्था D °च्छो.

आरणं अधरः फलकश्च। आविअं इन्द्रगोपो मथितं प्रोतं चेति त्र्यर्थम्। आऊरं अतिशयमुष्णं च। आहित्थो चलितः कुपित आकुलश्चेति त्र्यर्थः॥ [७६]

आरेइअं मउलिए मुक्के भन्ते सरोमञ्चे।
णववहुपरतन्तासुं आवट्टिअआविअज्झाओ॥ ७७॥

आरेइअं मुकुलितं मुक्तं भ्रान्तं सरोमाञ्चं चेति चतुरर्थम्। आवट्टिआ तथा आविअज्झा नववधूः परतन्त्रा चेति प्रत्येकं द्व्यर्थे॥ [७७]

आइप्पणं च पिट्ठे छणघरमण्डणच्छुहाछडाए अ।
अविवित्तसंकडे आरंदरमावडिअमब्भिडिअसारे॥ ७८॥

आइप्पणं पिष्टमुत्सवे गृहमण्डनार्थं सुधाकृटा च। तन्दुलपिष्टक्षीरं गृहमण्डनमाइप्पणं इत्यन्ये। आरंदरं अनेकान्तं संकटं च। अविवित्तसंकडे इति समाहारः। आवडिअं संगतं सारं च। अब्भिडिअं संगतं समा अब्भिड इत्यादेशात्। अत्रापि समाहारः। अत्र आलुंखइ दहति स्पृशति चेति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः॥ [७८]

॥ अथ इकारादयो व्यक्षरादिक्रमेणैवोच्यन्ते॥

इग्गो भीए इब्भो वणिए उच्छुसयलम्मि इंगालो।
इक्कुसमुप्पलमिरिणं कणयं इन्दिन्दिरम्मि इहंडो॥ ७९॥

इग्गो भीतः। इब्भो वणिक्॥ इणं इणमो एतत्। इणिंह इदानीम्। इर किलार्थे। एते शब्दानुशासन एवोक्ता इतीह नोच्यन्ते॥ इंगाली इक्षुखण्डम्। इक्कुसं सामान्याभिधानेऽपि नीलोत्पलम्। इरिणं कनकम्। इहंडो भ्रमरः।

L. 1. G धरः G °गोप. G मथिलं BF मथितं C मथितं चे; 2. hd. मथितं च D माथितं G प्रातं B वेति. L. 2. D आहिच्छो B कुपित: G आकुलितश्चेति. L. 3. ABCDFG आरेइयं E भंगे. L. 4. EFG नव° G नवववहु° C °तंतीसु B आवट्टि° (?) G °ट्ठि° BCG °यआ° D °ट्टिआआ° C °आज्झाउ; 2. hd. आविज्झाओ ADG °ज्झाउ. L. 5. BDG आरेइयं C (F?) आरेइं. G आवट्टिय BCDF °ट्टिया G आविअचा C °अज्झा 2. hd. °अज्झा D आवियज्झा. L. 6. B द्व्यर्थौ CDFG द्व्यर्थौ. L. 7. D आइप्पिणं. E °छुहाए ABCFG य. L. 8. AG, C 2. hd. अविचित्त° BF °कडेरा. A °मावेडिअसंगिपडियसारे B °माअडि° BDG °डियमब्भिडिय° C °डियमज्झिडिय° E °सारो. L. 9. D आइप्पिणं G पिट्ठं BCDF पिष्टं उ° L. 10. *cdd.* °प्पणमित्य°. G अविचित्त°. L. 11. *cdd.* आवडियं. BDF, C 1. hd. अब्भिडियं. G अब्भिडइ. L. 12. BF लालुंखइ. L. 13. CF अथेकारा°. L. 14 CF इज्झो. L. 15. A इक्खुस°. D इंदिरम्मि इंदंडो. L. 16. CF इज्झो BF इणं. BF इणिह C (F?) इल. L. 17. BD °शासने B एवोक्ताः. G इक्षुदंडं L. 18 BDF इक्षुसं BF °न्यानिधा° G °त्पली.

कैश्चिदिन्दिन्दिरशब्दोऽपि देश्य उक्तः । अस्माभिस्तु संस्कृतेऽपि दर्शनादनया भङ्ग्या निबद्धः ॥ यथा ।

इब्भाणमिरिणमिक्कुसमिइंडाणं गयाण इंगाली ।
इग्गाण य माभेसीसइो हरिसं समुव्वहइ ॥ ६१ ॥ [७९]

इक्कणइरावइग्घिअइरिआ चोरकरिभच्छिअकुडीसु ।
ओसिंघिअम्मि इंघिअमिंदग्गींदग्गिधूममवि तुहिणे ॥ ८० ॥

इक्कणो चोरः । इरावो गजः । इग्घिअं भर्त्सितम् । इरिआ कुटी । इंघिअं घ्रातम् । इंदग्गी तथा इंदग्गिधूमं तुहिनम् ॥ यथा ।

मणइक्कण बलइग्घिअइराव पसइरिआठिआ मुणिणो ।
इंदग्गिणगे इंदग्गिधूमधवलं जसं तुहेंघिन्ति ॥ ६२ ॥ [८०]

कोमारे इंदमहो इंदोवत्तो अ इन्दोवे ।
कीडेसु इंदगाई जुएसु इरमंदिरो करहे ॥ ८१ ॥

इंदमहो कौमारः । कुमार्यां भव इति व्युत्पत्तेः । इंदमहं कौमारमित्यवन्तिसुन्दरी । यदुदाहरति स्म ।

उवहसए एणिं इन्दो इन्दीवरच्छि एत्ताहे ।
इंदमहपेच्छिए तुह मुहस्स सोहं णिअच्छन्तो ॥ ६३ ॥

इंदोवत्तो इन्द्रगोपकः । इंदगाई युताः कीटाः । ये कीटाः संलग्ना भ्रमन्ति । इरमंदिरो करभः ॥ यथा ।

L. 1. DG कैश्चिदिंदिर° C कैश्चिदिंदिर° BF °दिंदिर°. D *om.* ऽपि. L. 3 C °मिक्कुसमि° D °मिक्कुस°. L. 4. C हरिसं D, C 2. hd., G समुच्चहइ. L. 5. BF इक्कुण° G इक्किण° *cdd.* °इग्घिय° ABCDFG °इरिया BDF वोर° C चोरे *cdd.* °भच्छिय° C °कुडासु. L. 6. AG उसिंघियम्मि BCDF ओसंघिय° E आंघि° ABCDFG इंघिय° CD °दग्गीद° G °दग्गीधू° (*om.* दग्गीं) E रुहिणे G दु°. L. 7. B इक्कुणो BD वोरः C कुटा. L. 8. G भ्रातं C व्याघ्रातं. L. 9. BF °इक्कुण CG वल° C °इक्किय° D °इक्किया° BFG °इग्घिय° G पन्न° *cdd.* °इरिया BDFG °ठिया C *om.* ठिआ BF मुनिणो. L. 10. G तुहं घंति BF तुहेंथिंति C तुहेंघेति D तुहेंघोंति (equally correct as °घि°). L. 11. C कोमारो C इंदोवत्ते अ and twice AG य. L. 12. BCF °गाइ G °गाइं G जएसु A इरसंदिरो G सुर° करहो. L. 13. C कौमाराः BF इदमहं C °महो D °माहो BF कोमा° C °रमित्यंवंतिसुंदरा D °रमिति चंतिसुंदरा. L. 15. C इदीवरस्थि D एत्ताहि. L. 16. BF इंदमं पे° C इंदोमहपेत्थिए. *cdd.* णियछ°. L. 17. B °गाइ. CD *om.* कीटाः after ये.

इरमंदिरेंदगाईइंदोवत्ताइजन्तुणो वि वरं ।
इंदमहो पुण णूणं लज्जं हासं च जणइ जणे ॥ ६४ ॥ [८१]

इन्दुइवणो इंदड्डलओ इंदमहकामुओ साणो ।
इल्लो दरिद्दकोमलपडिहारलवित्तकासिणेसु ॥ ८२ ॥

इंदड्डलओ इन्द्रोत्थापनम् । इंदमहकामुओ श्वा ॥ यथा ।

इंदड्डलओ सरए पयाणत्तलिएभगज्जिएहिं तए ।
रइओ रिऊहिं रसे सहअरइंदमहकामुअरवेहिं ॥ ६५ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

इल्लो दरिद्रः कोमलः प्रतीहारो लवित्रं कृष्णवर्णश्चेति पञ्चार्थः ॥ [८२]

सद्दूलसीहवुड्डीणिवारणेसुं तहा इल्ली ।
विसिवुड्डिरक्खणेसुं गेहदुवारे अ इल्लीरं ॥ ८३ ॥

इल्ली शार्दूलः सिंहो वर्षत्राणं चेति त्र्यर्थः । इल्लीरं बृसी वृष्टिवारणं गृहद्वारं चेति त्र्यर्थम् ॥ [८३]

॥ अथ ईकारादयः ॥

ईसं कीले रोज्झम्मि ईसओ ईसरो मयणो ।
सवरसिरपत्तपुडयम्मि ईसिअं तह वसाइअए ॥ ८४ ॥

ईसं कीलकः । ईसओ रोज्झाख्यो मृगः । ईसरो मन्मथः ॥ यथा ।

L. 1. C °वेत्ताइ°. L. 2. D *om.* णूणं C *om.* जणइ BF जणो D जेण. L. 3. E इदु° D इंदुद्धु° A *om.* इन्दु° A इंदुहुलउ C इंदुडूलहु D इंदुद्धुओलउ E °दड्ड° G °दद्द° G °लउ E °कामुओ C 1. hd., G °मुउ E ज्झाणो. L. 4. E °कसणेसु. L. 5. CG इंदद्दलउ C. 2. hd. °लओ D इंदद्धुलउ G °च्छाप°. C °कामउ. C श्वा. L. 6. CG इंदद्दलउ D इंदद्धुलए; this stanza is totally corrupt in D. C °वलिएभ°. *cdd.* °गज्जिएहिं. L. 7. CG रइउ *cdd.* रिऊहिं G °रएहिं. L. 9. *cdd.* प्रतीहारः From हारः to श्चेति broken off in G. C कृष्णं व°. L. 10. Before this stanza D inserts अथानेकार्थाः A °चुड्डी° B °वुड्डि° E °बुड्डी° *cdd.* °निवार° C इल्ला. L. 11. ABCFG विसि° D विस° E घिसि° C गेहे ABCDFG य C ल्लीरं. L. 12. रं to गृह° broken off in G. BCDF वृषी. L. 13. CD त्र्यर्थः. L. 15. B कले A रोज्झम्मि D रोज्झझम्मि ACG ईसउ. L. 16. C °सिरपुत्त° E °पत्त° BF पुडयम्मि *cdd.* ईसियं D विसाइयाए. L. 17. C 1. hd., G. ईसउ D ईस C रोज्झा° In G ख्यो मृगः is broken off. BF ईसरोरो.

मुक्केसरेहि णिच्चं भमिरेहिं ईसएहि व चुलुक्क ।
दलभोअणेहि ईसीकया तुहारीहि रसदुमा ॥ ६६ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

ईसिअं शबरशिरःपत्रपुटं वशायितं चेति द्यर्थम् ॥ [८४]

॥ अथ उकारादयः ॥

उंडं गहिरे उच्छू वाए उक्कं च पाडवणे ।
उच्छो अन्तावरणे उड्डो कूवाइखणयम्मि ॥ ८५ ॥

उंडं गम्भीरम् । उच्छू वातः । इक्षुवाचकस्तु संस्कृतभव एव । उक्कं पादपतनम् । उच्छो अन्त्रावरणम् । ओज्झरीति प्रसिद्धः । उड्डो कूपादिखनकः ॥ यथा ।

उच्छू उण्हो खणिआ उड्डेहिं कूवया य अइउंडा ।
उच्छं दहइ अ तण्हा उक्कमिणं तुज्झ मरुथलिए ॥ ६७ ॥ [८५]

उरमारम्भे उव्वं णाहितले बन्धणे उंवा ।
तिणपरिवारणयमुडू उंवी उण पिक्कगोहूमे ॥ ८६ ॥

उरं आरम्भः । उव्वं नाभितलम् । उंबा बन्धनम् । उडू तृणपरिवारणम् । तृणावच्छादनमित्यर्थः । उंबी पक्वगोधूमः ॥ यथा ।

कुन्तलउडुच्छसेणं जणणयणमिगाण उंबखायं व ।
मयणेण उरे रइअं तुह उव्वं उंबिगोरङ्गि ॥ ६८ ॥

अत्र च । उब्भं ऊर्ध्वम् । उब्भे यूयम् । उअ पश्य । एते शब्दानुशासने साधिता इति नोक्ताः । उस्साशब्दस्तु धेनुपर्याय उस्राशब्दभवः ॥ [८६]

L. 1. C नुक्कोसरेहि BDFG °रेहिं C भमरेहिं ईसरेहिं म्व वुलुक्क G ईसएहिम्च BF ईसएहिं twice. D °हिम्व वु°. L. 2 BF देल° CDG °भोयणे° cdd. °णेहिं BCF °रीहिं L. 4. cdd. ईसियं BCFG शवर° D संबर° C °सिरःपुत्र° G विशा° F °पुटं च शाथितं चेति BD वेति. L. 6. C उंड F उडं BF उत्थू C उत्तू 2. hd. उत्थू ; G has again उच्छू pro उक्कं BF पाडवणे. L. 7. C उत्थो G अच्छो EG अत्ता°. L. 8. CF उडं BF गभीरं BCF उत्थू. L. 9. C उच्छोत्रं. G उझ° BF उज्झ° CD उज्ज°. L. 10. C उत्थू cdd. खणिया C उरंडुहिं D उड्ढेहि BF कूवाया B अई° D अइं (sic) L. 12. C उव्वंत E नाहि° G वंधणे A उम्वा ABG उंवा D उम्बा E उचा. L. 13. G उम्वी E ण pro उण BD पक्क° A °गोइमे. L. 14. C उव्वं BG उंवा CF उम्वा D उम्बा G वंधनं. BF कृण°. L. 15. B (F?) G उंवी C उम्वी D उबी °धूमो नाम. L. 16. C कुंतलडुछास D कुंतलउड्डाणो, the rest of this verse is corrupt. C °मिगाणमि BG उंव° C (F?) उम्बा° C च. L. 17. cdd. रइयं cdd. उव्वं (?) BG उंवि° C °गोरंमि D °ग्गारंमि. L. 18. D om. अत्र च to °भवः. B ऊब्भे. G इते G °शासनसाधि°. L. 19. C धेनुपयथि.

उक्का उक्कंदी कूवतुला चुल्लीइ उल्लिउद्दाणा ।
उव्वाउव्वरउव्वाहा उक्कोलो अ घम्मम्मि ॥ ८७ ॥

उक्का तथा उक्कंदी कूपतुला । उक्कंती कूपतुलेत्यन्ये । उल्ली तथा उद्दाणा चुल्ली । उव्वा- उव्वर-उव्वाह-उक्कोलाश्चत्वारोऽपि घर्मार्थाः ॥ यथा ।

जलिअग्गिउल्लिउव्वासंतत्ता उण्हयालउक्कोले ।
कासयधूआ वच्चइ ओ उक्काकड्ढिअजलम्मि ॥ ६९ ॥
उद्दाणं व समुद्दं लङ्घइ बडवाणलुव्वरं जिणइ ।
कस्सुव्वाहं ण जणइ उक्कंदिभुओ पई मज्झ ॥ ७० ॥ [८७]

उररी पसुम्मि किसराइ उणिहआ उस्समो समुस्सयए ।
उलिअं णिकूणिअच्छे उअअं उज्जुम्मि उक्खली पिढरे ॥ ८८ ॥

उररी पशुः । उणिहआ कृसरा । उस्समो समुन्नतः । उलिअं निकूणिताक्षम् । उअअं ऋजु । उक्खली पिठरम् ॥ यथा ।

उअउस्समदेहलिमुल्लङ्घिअ बाहिमुलिअं णिअच्छन्ती ।
उक्खलिउणिहअमुररी उअ रोरघरम्मि उल्लिहइ ॥ ७१ ॥ [८८]

उल्लुट्टं मिच्छाए उविअं सिग्घम्मि हूसणो उसुओ ।
धत्तूरे उम्मत्तो उलित्तमुच्चाट्टिए कूवे ॥ ८९ ॥

L. 1. C कूप° वुसाइ ; 2. hd. उसाइ E उल्लिओदाणा. L. 2. C उव्वा° A °उव्वर° C °उव्वाहा G °इ ABFG य. L. 3. G उक्का तथा उघा उक्कंदी C उक्का तथा उक्का उक्कंदी. C वुल्ली. L. 4. C 2. hd. उव्वाउव्वरउव्वाह° C 1. hd. °उव्वरव्वाह°. G °उक्कौलाश्चश्चत्वा°. L. 5. CDG जलियग्गि° C °ग्गिउव्वा (sic) BDF संतत्रा C °यालक्कोले. L. 6. C कासूयं° BCFG °धूया G वव्वइ *cdd.* उ DG °कड्डिय° BF °काड्डिय° C °काड्डिय°. L. 7. G वलवाणुलु° BCDF वड°. L. 8. C कस्सुवाहं D °वाहं *cdd.* न BF जिणइ G °भुउ B उक्कंदीभूओ F °भूओ C °भउ D °भूउ. L. 9. ABCF उणिहया D °यो G उस्सिया A उण्हमो E उन्नमो D उणामो EG समुन्नयए. L. 10. ABCFG उलियं D ओलिउं BF णिकुंणि° C णिक्कालि° D निकूलि° E नि° G ण° ABDFG °यच्छे C °यत्थे C उअं AD उज्ज° C अज्ज° C उक्कला G पढरे D पिठरे. L. 11. AG उणिहया BF उणिहयं C *om.* 1. hd ; 2. hd. उणिहया G कृशरा C °रो. G उत्तमो CD उन्नमो. *cdd.* उलियं C णिकुणिताक्ष G °ताख्यं. L. 12. G ऋज F ऋजु:. G पिढरं. L. 13. C उअअं उस्स° D उआअं उणामं BFG °ल्लांघिय C °ल्लंघय D °ल्लिंघघिया G वाहि° C वाहिरमु° D बाहिरमु° C°मुलि – – –स्थंती, 2. hd. °मुलिआ and then the gap. DG °लियं BDFG णिय°. L. 14. G उक्खस्लिउरणिहयमु° BF उक्खलिअणिहयमुं° C °उणिहयमु° D उक्खलियामु° G उल्लिइहइ BF only हइ. L. 15. ADE उल्लइं C मित्थाए ACDG उवियं BF उंचियं ACG उसुउ: L. 16. A उमत्तो C (G?) उव्व°.

उल्लुट्टं मिथ्या । उविग्रं शीघ्रम् । उल्लुओ दूषणम् । उम्मत्तो धत्तूरकः । एरण्ड इत्यन्ये । उलित्तं उच्चस्थितः कूपः ॥ यथा ।

उल्लुट्टं जं कणयं पेच्छसि उम्मत्तउल्लुअविहुरो सि ।
ता रे पयपाणकए वज उविग्गमुलित्तकण्ठघोसम्मि ॥ ७२ ॥ [८९]

उग्घट्टिउआलीओ अवयंसे फालिए उरत्तं च ।
बहुअम्मि उंबरं उच्छुरमविणासिरे खलम्मि उप्फालो ॥ ९० ॥

उग्घट्टी तथा उआली अवतंसः । उरत्तं स्फाटितम् । उंबरं बहु । यस्तु देहल्यर्थ उंबरशब्दः स उदुम्बरशब्दभवः । उच्छुरं अविनश्वरम् । उप्फालो दुर्जनः ॥ यथा ।

रे उप्फाल उरत्ते पेम्मे सुरबहुउआलिजोग्गेहिं ।
किं णाम उंबरुच्छुरणवकुसुमेहिं पि उग्घट्टी ॥ ७३ ॥ [९०]

उड्डल्लउड्डला उल्लासे तह उम्मलं थीणे ।
उक्कुंडो मत्ते उग्गमम्मि उड्डाअउप्फोआ ॥ ९१ ॥

उड्डल्लो तथा उड्डलो उल्लासः । उम्मलं स्त्यानम् । उक्कुंडो मत्तः । उड्डाओ तथा उप्फोओ उद्गमः ॥ यथा ।

तिणउप्फोउक्कुंडवसहुड्डलुक्खायउम्मलुप्पङ्के ।
सरए तुह वेरीहिं मुक्का उड्डायउड्डल्ला ॥ ७४ ॥ [९१]

L. 1. G उल्लुट्टं D उल्लट्ट BF (AD ?) उच्चियं C उवियं BCFG उसुउ G शीघ्रं pro दूषणम्. BDG उन्मत्तो. L. 2. C उल्लित्त D उल्लित्तां G उव्वे° C 1. hd., D उव्व°. L. 3. D उल्लाट्टं. L. 4. cdd. उवियमु° G °कंठदेसम्मि D °देपाम्मि. L. 5. B उग्व° G °ट्टिउ° E °ट्टिओआलीओ A °उघालीउ BD °उया° CFG °उयालीउ C वत्तरं D उत्तारं व. L. 6. G वहुय° C बहुथ° ABEF बहुय° D जाहुयाम्बि AG उंवरं CD उम्बरं BF उंवरमुच्छु° C उव्वु° 2. hd. उच्चु° E उष्फालो. L. 7. B ओग्घट्टी CG °ट्टी B ओयाली CG उयाली C उत्तरं D उत्तार. CD उम्बरं G वहु G येस्तु. L. 8. B °ल्यर्थः G उंहुंवरशब्दमरुड्डंवरशब्दावः (sic) CD उम्बर° C सन् डुंबव्दभवः (sic) BF उदंवर° C उच्चुरं. L. 10. C उत्ते G पिम्मे C °वहु° D °वहुयालि° BCFG °उयालि°. L. 11. BDFG नाम C न्नाम BFG उंवरु° G °मिहिं C उग्घु° D ओ° G °ट्ट. L. 12. AEG उद्दल्ल° E °उद्दला D °उढाल्ला G °उद्दला C °उड्ड (sic) D तहा. L. 13. ABCF उक्कंडो E उक्कडो G उद्दा° D उद्दाओअप्फोआ E उड्डायअउफोया G °उप्फोया. L. 14. DG उद्दल्लो D तथा उद्दलो C उड्डालो G उद्दल्लो. C उम्मत्तं. B उक्कंडो. G उद्धाओ C उडाउ 2. hd. °ओ D उद्दाउ. L. 15. G, C 1. hd. उप्फोउ. L. 16. B °उप्पोओक्कुं° C °उक्कुंड° G °हुड्डुक्खा° ° D उक्कंडवासुहड्डुलाक्खायउम्मालप्पांको C °लप्पंके. L. 17. C तुम्ह G उद्दायउद्दल्ला D उद्दायउद्दाल्ला.

उक्कोडा उक्कंडा लञ्चाए तुट्टयम्मि उल्लुक्कं ।
उप्फुसं आउसे उच्छाहो सुत्ततन्तुम्मि ॥ ९२ ॥

उक्कोडा तथा उक्कंडा लञ्चा । उल्लुक्कं त्रुटितम् । उप्फुसं आपूर्णम् । उच्छाहो सूत्रतन्तुः ॥ यथा ।

विरहोप्फुसे उक्कोडअणिउणो देसु तस्स उक्कंडं ।
उच्छाहेहि ण मुद्धे संधिज्जइ पेम्ममुल्लुक्कं ॥ ७५ ॥ [९२]

संमद्दे उत्थग्घो हेट्ठामुहयम्मि उम्मत्थं ।
परिवत्तणम्मि उत्थल्ला उवदेहीइ उद्देही ॥ ९३ ॥

उत्थग्घो संमर्दः । उम्मत्थं अधोमुखम् । विपरीतमिति यावत् । उत्थल्ला परिवर्तनम् । उद्देही उपदेहिका ॥ यथा ।

जणउत्थग्घे उत्थल्लिऊण मा पेच्छ वारि उम्मत्थ ।
उद्देहितिक्खतुण्डं किं अणुइन्ति ण पेक्खसे महिलं ॥ ७६ ॥ [९३]

उक्कोडी पडिसद्दे बिसे उसीरं डरम्मि उप्फेसो ।
उम्मल्ला तण्हाए अतडे कूवम्मि उत्तूहो ॥ ९४ ॥

उक्कोडी प्रतिशब्दः । उसीरं बिसम् । उप्फेसो त्रासः । अपवादार्थो ऽप्ययं लक्ष्येषु दृश्यते । यथा ।

असरिसजणउप्फेसया ण हु सहिअव्वा कुले पसूएण ॥ ७७ ॥

उम्मल्ला तृष्णा । उत्तूहो अतटः कूपः ॥ यथा ।

तुह हयहेसोक्कोडीउप्फेसा वेरिणो गया रसे ।
उम्मल्लाइ उसीरं असन्ति पविसन्ति उत्तूहं ॥ ७८ ॥ [९४]

L. 1. E उंक्कंडो CD लंवाए E लचाए C तुट्टु° D तुडियाम्मि G तुट्ट°. L. 2. E उष्फसं. BF सुकृतं° G मुत्त°. L. 3 G लचा BF लंच: C 1. hd. D लंवा. D उष्फुल्लं. L. 5. G हिरहोउ° C °क्षिउणो D तासु. L. 6. G °हेहिं C णं सुद्धे G °मुल्लुं (sic). L. 7. BF उछग्घो C उछउग्घो D उच्छग्घो C हेट्ठो° C उम्मच्छं D उम्माच्छं. L. 8. BCF उच्छल्ला D उच्छला A उछद्देही C उद्देह. L. 9. D उच्छग्घो G *om.* उम्मत्थं C उम्मच्छं D उम्माच्छं. B उच्छल्ला D उच्छाला. L. 11. D °उच्छग्घे CD उच्छल्लि° C पित्थ D पिच्छ BF चारि G उम्मत्था C उम्मत्थं D उम्मच्छं. L. 12 G उद्देहिं° G *om.* किं BF अणुइंति D आणुइति D न. L. 13. E परिसद्दे ABCEFG विसे D विसो A उप्फोसो E उष्फे°. L. 14. E ओमल्ला E अनरे BF उत्तहो C अत्तू°. L. 15. *cdd.* विसं. G °दार्थे. L. 17. G °प्फेसाया DG साहियव्वा C °यच्चा G कुलपसुयएण. L. 18. D उग्गल्ला. L. 19. G °हेसुक्को° D °सोको°. L. 20. C अम्म° G °ल्लाए C उसारं G पइसंति

उज्जमगुंठिअछिद्देसु उज्झसुब्भग्गउच्छिल्ला ।
उच्छुअउम्मरउब्भंता भयचोरिअयदेहलिगिलाणा ॥ ९५ ॥

उज्झसप्रभृतयस्त्रयो यथासंख्यमुद्यमाद्यर्थाः । उज्झसो उद्यमः । उब्भग्गो गुण्ठितः । उच्छिल्लं छिद्रम् । इह छिल्लशब्दश्छिद्रार्थो वक्ष्यते । तस्य उत्पूर्वकस्येदं रूपमिति न शङ्कनीयं छिल्लउच्छिल्लशब्दयोः स्वतन्त्रत्वात् । न हि देशीशब्दानामुपसर्गसंबन्धो भवति । एवं फेसउप्फेसादिष्वपि वाच्यम् । उच्छुआदयो ऽपि त्रयो यथासंख्यं भयचौर्याद्यर्थाः । उच्छुअं भयचौर्यम् । उम्मरो गृहदेहली । उब्भंतो ग्लानः ॥ यथा ।

तिमिरोब्भग्गणिसाए उम्मरउच्छिल्लखलणउब्भंता ।
उच्छुअरयउज्झसओ उअ असई विसइ खणडदेवउलं ॥ ७९ ॥ [९५]

सुम्मे उज्जडमुक्केरो अ बली उडुसो अ मक्कुणए ।
सन्तम्मि अ उब्भाओ उद्धुत्थो विप्पलद्धे अ ॥ ९६ ॥

उज्जडं उद्वसम् । उक्केरो उपहारः । समूहवाचकस्तु उक्केरशब्द उत्करशब्दभव एव । उडुसो मत्कुणः । उब्भाओ शान्तः । उद्धुत्थो विप्रलब्धः ॥ यथा ।

बोलन्ति तुज्झ रिउणो सोडुससयणे णिसं पि उद्धुत्था ।
उब्भाया दिअहं कयउज्जडदेवउलदेवउक्केरा ॥ ८० ॥ [९६]

उज्जल्ला उम्मड्डा हढम्मि विमलम्मि उच्चारो ।
विउले उच्चाडो पयडे उच्चेवो दढम्मि उच्चत्थो ॥ ९७ ॥

L. 1. BDEFG °गुंठिय° C °गुंडिय° A उज्जसु° D उज्जसउब्भिग्ग C उज्झसउब्भ° E °सुभग्गओ° BF °उत्थिल्ला. L. 2. A उत्थुअ° BF उच्छुअतुम्मुर° ABEFG भयचोरियदेह° D °वोरियांवोरिया B °गिलाणा. L. 3. D उज्ज° B °तय त्रयः D त्रयो पि G °मुद्यमार्थाः. G उब्भसो D उज्जसो. D *om.* उद्यमः. L. 4. D गुंडितः. C °शब्दः छि°. L. 5. BF छिल्लउछि°. L. 6. G पेस° D *om.* फेस. C उछू°. L. 7. BF उच्छुयं C उच्चुयं D उच्छुभयं G °चौर्यं BF *om.* भय. D उंबारो. L. 9. BF °णिणिसाए. L. 10. BFG उछुय° C उच्चुअ° CG °सउ. L. 11. G सुन्ने C उज्जुड° 2. hd. उज्झ° DEG वली. L. 12. AG य A उज्झाउ C 1. hd., G उब्भाउ. ABDFG उद्धच्छो C उद्दछो A विप्फलद्धे C °लद्धो ; 2. hd. °लद्दो. L. 13. BD उज्जडुं. D उपहासः. BF उक्करशब्दः D *om.* उक्केरशब्द G °शब्दभवः *om.* एव. L. 14. D, C 1. hd., G उब्भाउ *cdd.* उद्धच्छो. L. 15. G वोलित्ति G उज्झ C नुज्ज 2. hd लुझ D तुज्ज B रिऊणो. *cdd.* उद्धच्छा. L. 16. DG दियहं C °देवक्केरा. L. 17. B उम्मडु BF चारो C 1. hd., D उव्वारो. L. 18. AG उव्वाडो C उव्वाडो D उव्वेडो AG उव्वेवो BF उवेवो C उव्वेढो D ओव्वेवो. A उव्व.

उज्जल्ला तथा उम्मड्डा बलात्कारः । उच्चारो विमलः । उच्चाडो विपुलः । उच्चेवो प्रकटः । उच्चत्थो दृढः ॥ यथा ।

उच्चारे उच्चेवे उच्चाडकरे ससिम्मि जं कामो ।
उज्जल्लोच्चत्थबलो ता उम्मड्डाइ रमसु इमं ॥ ८१ ॥ [९७]

उअह त्ति पेच्छहत्थे उडिदो मासम्मि साइणी उअरी ।
उल्लोचो अ विआणो छिम्पयकारुम्मि उंछओ होइ ॥ ९८ ॥

उअह पश्यत । उडिदो माषधान्यम् । उअरी शाकिनी । उल्लोचो वितानम् । उंछओ छिम्पकाख्यः कारुविशेषः ॥ यथा ।

उंछयवाडे मज्जारिरूवयाओ भमन्ति उअरीओ ।
उअहोडिदसामाओ तमिस्सउल्लोचिए गयणे ॥ ८२ ॥ [९८]

उड्डासो तावे उग्घुट्टं पुंसिअमरिम्मि उल्लोलो ।
दरिए उत्तुणउम्मुहउच्चुंचुच्छुच्छुउत्तुरिद्धीओ ॥ ९९ ॥

उड्डासो संतापः । उग्घुट्टं पुंसितम् । उग्घुट्टशब्दस्य उद्घुष्ट इति व्युत्पत्तौ सत्यां विशेषार्थरूढेरिह पाठः । उल्लोलो शत्रुः । उत्तुणो उम्मुहो उच्चुंचो उच्छुच्छू उत्तुरिद्धी एते पञ्च शब्दा दृप्तार्थाः । उत्तुरिद्धी गर्व इत्यन्ये ॥ यथा ।

L. 1. G उम्मड्डा तथा बला°. C *om.* उच्चारो to विपुलः D उच्चेडो. L. 2. DG उव्वेवो. L. 3. C 1. hd., DG उव्वारे BF उच्चेरे C *om.* उच्चेवे G उव्वाड° D °कारे C ससिमि D सुसिंमि. L. 4. G °त्थवल्लो BF °ल्लोव्वछ्वलो C °ल्लोवत्थवलो D °ल्लोवच्छ्वलो D ताव G उम्मड्डाए. L. 5. ABCDFG उअहेति E उअहेत्ति D उडंदो A मासस्सि A सायणी C साइणं A उयरी E ओयरी. L. 6. BCDEG उल्लोवो AG य D *om.* अ ABCEFG वियाणो D याणो (sic) D च्छिपाइकरंमि C °रुंमि उ होइ (sic) AG उंछ्उ D उच्छओ E यंछओ. L. 7. G उडिदो माषदो माष° BFG उयरी C उअरी शाकिनी। उअरी शा (sic). BDFG उल्लोवो C ल्लोवो L. 8. BDF, C 1. hd., G उंछ्उ. L. 9. BF उंछयदाडे G *om.* मज्ज् CG °रूवयाउ BF °रूवघाओ D °रूवया G अयरीउ C °रीउ D °रीआ. L. 10. CDG °सामाउ BCFG °उल्लोविए° D °ओल्लोविए. L. 11. A उड्डोसो D उड्डायोसो A संत्तावे BEF संतावे A उग्घुडं E °ट्टं ACG पुंसियम° BF पुंसियंमरि° D पुंसियाम° C उल्लोला. L. 12. A हरिए ABDEG उत्तुण° A °हउच्चुवुच्चुउत्तुरिदिद्दीउ BF °हउच्चुचुच्छुंछुउत्तुरिद्धीए C °हउंछुवुछुवुउत्तुऋद्धीउ 2. hd. °ओ D °हउच्छुंवुच्छुवुउत्तुऋद्धीउ E °हउवुवुछुछुउत्तुरिद्धीए G °हउच्चुंवुच्छुच्छुउत्तुरिद्धीउ. L. 13. G उद्धासो BF पुसितं. G उग्घुट्ट° C उग्घुड्ड° BF उग्घुष्ठ° G उद्घुष्ट CDG इति सत्यां व्युत्पत्तौ. L. 14. BDFG उत्तुणो. G उवुंवो C उहुंवो D उद्धंबो. G उच्चुव्वू C उच्चुच्चू D उच्छुतुरुच्चाए. L. 15. BFG उत्तु° C उत्तुऋद्धी ; *om.* D. BFG उत्तु° C उघुऋद्धी D उतुऋ°.

विज्जोच्छुच्छुकुलुम्मुइवयउच्चुंचसिरिउत्तुरिद्धीणं ।
उग्घुट्ठमुत्तुणत्तं उल्लोलाणं तए कउड्डासं ॥ ८३ ॥ [९९]

आरूढे उल्लूढो उच्चप्पोच्चुप्पिआ तह य ।
उव्वीढं उड्डरिअं उम्मरिअं चेअ उक्खाए ॥ १०० ॥

उल्लूढो उच्चप्पो उच्चुप्पिओ त्रयो ऽप्येत आरूढार्थाः । उल्लूढो अङ्कुरित इत्यन्ये । उव्वीढं उड्डरिअं उम्मरिअं चेति त्रयो ऽप्येत उत्खातार्थाः ॥ यथा ।

उव्वीढखग्गउम्मरिअसत्तुणिवहो गुणेसु उल्लूढो ।
उड्डरिउच्चप्पखलो उच्चुप्पइ तिहुअणं पि चालुक्को ॥ ८४ ॥ [१००]

उच्छट्टो उड्डहणो चोरे दुअचोरिआइ उच्छंटो ।
उत्तालोव्वेत्ताला अच्छिन्नसरावरुण्णम्मि ॥ १०१ ॥

उच्छट्टो । ओत्संयोगे [सिद्धहे० १,११६] इत्युत ओति । ओच्छट्टो । तथा उड्डहणो द्वावप्येतौ चोरार्थौ । उच्छंटो द्रुतचौर्यम् । उत्तालं उव्वेत्तालं द्वावप्येतौ निरन्तरस्वररुदिते । उद्धतार्थवाची तूत्तालशब्दः समसंस्कृत एव ॥ यथा ।

गुणिगणहिअउच्छट्टय उड्डहणुच्छंटभीसिआ रसे ।
पयडिअझाडुत्तालं उव्वेत्तालन्ति तुज्झ रिउवहुआ ॥ ८५ ॥ [१०१]

L. 1. D विजोव्वुच्छुच्छ° C °कुलम्मु° D °कुलाम्मु° C °वयउच्छुंच° G °उव्वंच° B °उव्वुंव° F °उच्चुंव° D °उच्छुंव G °उद्धरि° BF °उत्तु° C °उत्त° D उत्तरिद्धास्याणं G °द्धीण. L. 2. G उग्घुट्टमुत्त° BF °मुत्तु° D °सुत्तणत्तां G उल्लोल्लाणं C चाए D वाए G कउड्डासं C कउड्डासं D कंउड्डासं. L. 3. C उल्घूढो A उच्चपो° CD °प्पोच्चु° EG °प्पोच्च° *cdd.* °प्पिया. L. 4. BF, C 2. hd. उच्चीढं D उद्धरिउं G उद्ध° ABCEFG °रियं C उम्मि° *cdd.* °रियं ACE चेय BF चेव D वेय G य E अक्खाए. L. 5. C उच्चूढो B उच्चप्पिओ D उचंप्पिउ CG °प्पिउ *cdd.* ऽप्येते. C 1. hd. उव्वूढो 2. hd. उच्चूढो G अंकुरितः *om.* इत्यन्ये. L. 6. BF, C 2. hd. उच्चीढं D उड्डरिउं BCFG °रियं. D उम्मारिउं BCFG °रियं *cdd.* ऽप्येते. L. 7. BF उच्चीढ° D °उम्मारिय° BCFG °उम्मरिय° BG °सत्तु° D °सातु°. L. 8. C तड्डरि° G °उव्वप्प° D °उच्चापाखाल्लो G उव्वुप्पइ D उव्वापाइ BCFG तिहुयणं D तिहूयणं CD वालुक्को. L. 9. A उत्थड्डो BF उछड्डो C उच्छद्दो E उच्छुट्टो A उडुहणो DE उडुह° G उडु° A दुत्र° BF दुयचोरि° D °चौरिइं AG °रियाइ E °रियाइं E उच्छंदो. L. 10. A °लोवेत्तालो D °वेत्ता° C 2. hd. °चेत्ता° C °लाघच्छिन्नसंमि. L. 11. D उच्छडो BCFG उत्सं° D उसं°. *cdd.* इति उत उति (D उन्ति) उछट्टो (D उच्छाट्टो). L. 12. G उड्डहणो D उड्ड° C चौरा°. C उत्थंटो द्दत° BDF उवेत्तालं C उचे°. L. 13. C नूत्ता° G °शब्दभवः. L. 14. CD गुणगुण° G गुणिगुण° BDFG °हिय° C °विय G °उंलंटय C उव्वुट्टय; 2.hd. उच्छु° D °ओच्छुट्टय G उडहणुलंट° C उड्डहणुछंद° D उड्डहणाच्छंद° *cdd.* °भीसिया D रसं. L. 15. CDG पयडिय° BF पयाद्रिप° G °काडु° BF °डुत्ताभं D °भुत्तालं C उचेचा° D उचेत्ता° C तुज्ज C °बहुया G °वहुयां BF °वहुया D °वाहूआ.

खिसे उव्वाउत्तंपिआ य हासम्मि उल्लेवो ।
उब्भुग्गोप्फंदोला चलम्मि मूढम्मि उम्मइअं ॥ १०२ ॥

उव्वाओ तथा उत्तंपिओ खिन्नः । उत्तम्मिअं खिन्नमित्यन्ये । उल्लेवो हासः । स्वार्थे के उल्लेवओ इत्यपि । उब्भुग्गो उप्फंदोलो द्वावप्येतौ चलार्थौ । उम्मइअं मूढम् ॥ यथा ।

उव्वायमणा उब्भुग्गलोअणा चइअचारुउल्लेवा ।
उप्फंदोलोत्तंपइ तुज्झ कए सा विओअउम्मइआ ॥ ८६ ॥

अत्र च । उत्थारो उत्साहः । उच्छुसं विमर्दितमित्युत्साहउच्छुसशब्दप्रभवौ । उन्दुरउच्चयशब्दावाखुनीवीवाचकौ संस्कृतसमौ । उंघइ निद्राति । उग्गइ उद्घाटयति । एतौ धात्वादेशेषूक्तावित्येते ऽन्यैरुक्ता अपि नोक्ताः । [१०२]

उब्भालणमुप्पणणे पलायणत्थम्मि उज्झमणं ।
उच्छविअं सयणीए उइंतणं उत्तरिज्जम्मि ॥ १०३ ॥

उब्भालणं शूर्पादिनोत्पवनम् । उब्भालणं अपूर्वमिति केचित् । उत ओति ओब्भालणं इत्यपि । उज्झमणं पलायनम् । उत ओति ओज्झमणं इत्यपि । उच्छविअं शयनीयम् । उइंतणं उत्तरीयम् ॥ यथा ।

L. 1. CD खिन्ने A उव्वाउउत्तं° D उव्वारउउत्तं° CG उचा° *cdd.* °पिया. L. 2. E °ग्गोफं° C *om.* प्फंदो D उब्भुग्गो उप्फं° C वलंमि *cdd.* उम्मइयं (D °म्मा°). L. 3. G उव्वाउ C उचाउ 2. hd. °ओ D उव्वारउ G उत्तम्मिओ C 1. hd. °पिउ BCF खिसः G किवन्नः C खिसमि° BF खिण-मि°; illegible in G. L. 4. C उल्लवउ. CD उब्भग्गो C उप्प - - - BCFG उम्मइयं D उम्मा-इयं. L. 6. *cdd.* उचांय° C उब्भग्ग° D उब्भाय° CDG °लोयणा G चइय° BCF वइय° D वेइय° C °वाउल्लेवा D °वारु°. L. 7. C °त्तंपिय BF उज्झ C तुष ; D has again उब्भा-ग्गोफंदोला वलंमि मूढंमि उम्माइयं (sic) instead of L. 7. L. 8. D उच्छारो उच्छाहः B उत्सहः G उग्गाहः B उत्थुसं D वितर्दि° *cdd.* °तमिति उत्सा°. C °भवो L. 9. G उंदुरु° C उच्छू-शब्द° G (D?) उव्वय° C °नीची°. L. 10. G °विति इते C °वित्ये BC अन्यैरु°. G नोक्त*

L. 11. C उज्झालणसु° As to उप्पणणं, compare Marâṭhî उपणणें, Gujarâtî उपणवुं, Sindhî उपिणणु to winnow. E पलायणम्मि A उज्जमणं C 1. hd. उज्ज° 2. hd. उझ° D उज्जामाणं G उझामणं. L. 12. A उछुंवियं C उच्छवीयं D उच्छवियां G उच्छयणं. L. 13. D उ-प्पालाणं *cdd.* सूर्पादिना उत्प° C उज्झा° B उब्भालणमपू°. CDFG उत उति. L. 14. BFG उब्भालणमित्यपि C उज्झातणमित्यपि D *om.* from ओब्भा° to ओति BF *om.* from उज्झमणं to इत्यपि C उज्ज° C 2. hd. उझ्झ° G पालायणं. C उति G उज्झवणमित्यपि C उज्झमण-मित्यपि. L. 15. A उज्झवियं B °वियं CDF °वीयं.

विअलिअउइंतणाए सुसं उब्भालणं कुणन्तीए ।
तह पुलइअमुच्छविअं जह काउं सक्किमो ण उज्झमणं ॥ ८७ ॥[१०३]

उल्ललिअं सिढिलठिइम्मि णिउणगहिअम्मि उग्गहिअं ।
उल्लेहडो अ लोले रइजोग्गे तह य उवसेरं ॥ १०४ ॥

उल्ललिअं शिथिलस्थिति । उग्गहिअं निपुणगृहीतम् । उग्गहिअं रचितमिति तु रचिधात्वादेशसिद्धम् । उल्लेहडो लम्पटः । उवसेरं रतियोग्यम् ॥ यथा ।

उल्लालिअदोसतुस तह उग्गहिआ कुमरवाल तइ लच्छी ।
उल्लेहडा वि जह सा ण मसए असमुवसेरं ॥ ८८ ॥ [१०४]

उल्लुरुहो लहुसङ्खे तत्तोच्छलिअम्मि उब्भुआणं तु ।
उंदुरओ दीहाहे उक्खोडिअअम्मि उत्तुहिअं ॥ १०५ ॥

उल्लुरुहो लघुशङ्खः । उब्भुआणं यदग्न्यादिना तप्तं दुग्धादि भाजनादुच्छलति । उंदुरओ दीर्घमहः । उत्तुहिअं उत्खोटितम् । तकारसंयोगस्थाने डकारसंयोगं केचित्पठन्ति । स च लिपिभ्रम एवेत्यनेकदेशीपरिशीलनेन निश्चितमस्माभिः ॥ यथा ।

उत्तुहिअजीविआसाइ उल्लुरुहकण्ठ तीइ तुह विरहे ।
अइउब्भुआइअरई उंदुरया हुन्ति सिसिरे वि ॥ ८९ ॥ [१०५]

उद्धुरणं उच्छिट्ठे उवदीवं असदीवम्मि ।
उद्धवउच्चाड्डिअउत्ताहिअउव्वाहिआ य उक्खित्ते ॥ १०६ ॥

L. 1. BFG वियलिय° C विल्लउय° D विलविय°. L. 2. G पुलवियमुच्छतियं BF पुलइयमुच्छुवियं D पुलाइयामुच्छावियां D साज्जिमो ण उज्जमाणं. L. 3. *cdd.* उल्ललियं D शिढि° G °ढिइ° ABDF °गहियंमि C °गहियं *cdd.* उग्गाहियं In C. 2. hd. only. L. 4. G °हलो ADG य. L. 5. BDFG उल्ललियं C उल्लूलियं °स्थितौ *cdd.* उग्गाहियं. G उद्धाहियं B °हिय C °हियं. L. 6. G *om.* तु रचि C °धात्वादेशो सि°. L. 7. BFG उल्ललिय° C उल्ललियं D उल्लालिउं दोसं G उग्गलिया BCDF उग्गाहिया C तइ छी. L. 8. C उल्लेहडो. L. 9. E उल्लरुहो लहुखंखे *cdd.* °लियम्मि ABCEFG उब्भुयाणं D अब्भुयाणं CD च. L. 10. CG उंदरउ E ओंदरओ D ओंदरउ ABCEFG °डिययम्मि D °डियांमि ABE उत्तु° *cdd.* °हियं. L. 11. BCFG उब्भुयाणं D अब्भुयाणं D यदग्निना तप्तं. G दुग्ध्यादि BF दुग्धादि C दुग्धादिना तप्तं दुग्धादि. L. 12. G उंदुरउ CD उंदरउ C 2.hd. °ओ. BG उत्तु° D उतु° *cdd.* °हियं. L. 14. BG उत्तु° D वुत्तु° *cdd.* °हियजीवियासाइ. L. 15. BG अइउब्भुयाइअ° C (F?) अइउज्झया° D अइउब्भिआउअ°. L. 16. C उद्धरणं उचिट्ठे D उद्धारणं F उइ° D ओविव्विढे G °हे E अन्न° L. 17. G उद्धवउउच° B उद्धवओच° C उद्दवउव्व° 2. hd. °उच D उद्धवउउव° E उद्धच्चउ°. F उद्दवउ° ABF °चाड्डिय° CE °डिय° D °डिउ° A °उचा° *cdd.* °हिय° ABF °उच्चाहिया CDE °उव्वाहिया E उखि°.

उद्धरणं उच्छिष्टम् । उवदीवं अन्यद्वीपम् । उद्धवओ उच्चड्डिओ उत्ताहिओ उव्वाहिओ इत्येते चत्वार उत्क्षिप्तार्थाः ॥ यथा ।

उव्वाहिअभुअ उच्चड्डिआसि उत्ताहिओवदीवेस ।
हरिणो व्व लिहन्ति विणा उद्धवयकरा णिवा तुहुद्धरणं ॥ ९० ॥ [१०६]

उद्धविअमग्घिए उवलुअं सलज्जे घरम्मि उत्थलिअं ।
उलुखंडो अ अलाए उअक्किउच्छंगिआ पुरोठविए ॥ १०७ ॥

उद्धविअं अर्घितम् । उवलुअं सलज्जम् । उत्थलिअं गृहम् । उत्थलिअं उन्मुखगतमित्यन्ये । उलुखंडो उल्मुकम् । उअक्किअं उच्छंगिअं द्वावप्येतौ पुरस्कृतार्थौ ॥ यथा ।

उत्थालिअवई उच्छंगिअविणओ ता उअक्क सहि विणयं ।
अलमुलुखंडपहारेहि उवलुआ हविअ अप्पमुद्धवसु ॥ ९१ ॥ [१०७]

उरुमिल्लं उरुसोल्लं च पेरिए अवगए अ उअचित्तो ।
उवउज्जो उवयारे दोहणहारीइ उअहारी ॥ १०८ ॥

उरुमिल्लं उरुसोल्लं च द्वावप्येतौ प्रेरितार्थौ । उअचित्तो अपगतः । उवउज्जो उपकारः । उअहारी दोग्ध्री ॥ यथा ।

उअचित्ताणं उअहारीणं मग्गोरुमिल्लणयणाणं ।
उरुसोल्लऊरुवसणो पवणो तरुणाण कुणइ उवउज्जं ॥ ९२ ॥ [१०८]

L. 1. C उद्द° 2. hd. उद्ध° G °वउ B उद्धचओ C उद्दवउ 2. hd. °ओ F उद्दचओ. CG उव्वड्डिउ C 2. hd. °ओ BF °ड्डिउ BF तत्ताहिओ C उव्वाहिउ 2. hd. °ओ G °हिउ. L. 2. C उव्वहिउ 2. hd. °ओ G °हिउ C इति एते D *om.* इत्य्. L. 3. DG उच्चाहिअ° (?) CD °भुय G उव्व° (?) C उव्वड्डियासि D उच्चाडि° *cdd.* °यासि CD उत्ताहिउव°G °हिवदी°. L. 4. D हिरणो व G चिगा CD मिगा C उद्दव° C तुहुद्द°. L. 5. ABD उद्धवियम° CF उद्दवियम° G उच्चवियम° *cdd.* उवलुयं ACDF उच्छलियं BEG °लियं. L. 6. E अलु° CD °डे C ललाए D लालाए उअक्किउउ° *cdd.* °गिया F °ठविये. L. 7. C उद्दविए उद्दवियं BG °वियं F उद्दवियं CF अर्थितं *cdd.* उवलुयं C सलज्जे C 2.hd. सलइक्ले. B, C 2. hd., D उच्छलियं FG °लियं. CF उच्छलियं *om.* D; AB °लियं. L. 8. *cdd.* उआक्किय उच्छंगियं G संस्कृता°. L. 10. CD उच्छ° *cdd.* °लिय° *cdd.* उच्छेगिय° CDFG विणाउ. L. 11. *cdd.* °पहारेहिं. BFG उवलुया C उचलुया D उवलिया *cdd.* हविय CF °इवसु. L. 12. A उरू° BF व परिए G पिरिए C *om.* अवगए G °चित्ते. L. 13. A उवउक्को G उचउत्तो In A a gloss on दोहण°=दोग्ध्री E उआहारी. L. 14. C °मिल्लं उव (sic; *om.* सोल्लं च). L. 15. G दोग्ध्री BCF दोग्धी D दोग्घी. L. 16. BF °णयणाण. L. 17. F °उरु° C ऊरवसाण C उउज्जं G adds: संथुस्सियम्मि णाए कुणइ उवउज्जं ॥

संचुण्णिअम्मि उल्लुंटिअं च काअम्मि उलुहंतो ।
णेमीए उंचहिआ उप्पेक्खिअयम्मि उद्दिसिअं ॥ १०९ ॥

उल्लुंटिअं संचूर्णितम् । उलुहंतो काकः । उंचहिआ चक्रधारा । उद्दिसिअं उत्प्रेक्षितम् ॥ यथा ।

> असुरेहिं उवरि परिब्भमन्तउलुहंतविरसरोलेहिं ।
> हरिचक्कउंचहिअउल्लुंटिअमुद्दिसिअमप्पबलं ॥ ९३ ॥ [१०९]

उब्भासुअं विसोहे गरुआवेसम्मि उव्वहणं ।
उल्लरयं च कवड्डाहरणे रासिम्मि उक्कुरुडी ॥ ११० ॥

उब्भासुअं गतशोभम् । उव्वहणं महानावेशः । उल्लरयं कपर्दाभरणम् । उक्कुरुडी अवकरराशिः । उक्कुरुडो रत्नादीनामपि राशिः ॥ यथा ।

> उब्भासुअ सा मेल्लइ उव्वहणं ता खु अग्गओ तीए ।
> उल्लरयभूसणो जइ रे णच्चसि चाडिअ उक्कुरुडिं ॥ ९४ ॥ [११०]

उच्छल्लिअमुक्खोडिअतज्जम्मि उब्बिबलं जले कलुसे ।
उद्धच्छिअं णिसिद्धे वंकीभूअम्मि उज्जणिअं ॥ १११ ॥

उच्छल्लिअं छिन्नत्वक् । उब्बिबलं कलुषजलम् । उद्धच्छिअं निषिद्धम् । उज्जणिअं वक्रीभूतम् ॥ यथा ।

L. 1. A संभु° BDF संवु° C संचु° *cdd.* °यम्मि A उल्लंटियं BF उल्लयं C उलुं° D उलु° E उज्झं°. L. 2. EG नेमीए ABDF उवहिया C उंवहिया EG उंचहिया CG उप्पि° E उपे° D उप्पाक्रियांमि ABCEFG °क्खिय° *cdd.* उद्दिसियं. L. 3. DG उल्लुंटियं BF उल्लंटियं C उल्लिटिअं. *cdd.* उंवहिया. BF उद्दे° *cdd.* °सियं°. L. 5. D *om.* उवरि D °लोलोहिं. L. 6. C 1. hd. °वक्क° G °चक्कं BCDF °उंवहिय° G उंचहिय° BDG °उल्लंटिय° C °उल्लिटिय° F °उल्लुंटिय° *cdd.* °सियम° G °वलं. L. 7. *cdd.* उब्भासुयं G °सोह CDEG गरुया°. L. 8. BF व C रोसि° C उक्क°. L. 9. *cdd.* उब्भासुयं BF उच्चहणं C उव्वाहणं. C 1. hd. कपर्दाभिरणं C 2. hd. कपयाभिहरणं. L. 10. C उक्करुडी D उकुरडी C उक्करुडो D *om.* from उक्कुरुडो to राशिः ॥ L. 11. *cdd.* उब्भासुय G उब्भरणं C अग्गउ G अग्गाउ. L. 12. C णस्वसि G चाडिए BF चडिय C वडिय D वडिया C उक्कुरुर्डी. L. 13. A उत्थल्लिय° BCEG उच्छल्लिय° D उच्छोलिय° ABCEFG °क्खोडिय° D °क्कोडिय° E °तज्जम्मि AG उव्विवलं BCF उच्चिचलं C 2. hd. °वलं D उव्विचलां E उव्विवलं. L. 14. AD उद्धच्छियं B उंद्धछियं F उंद्दछियं C उद्धिछियं C णिसिद्दे D णिद्धे सिद्धे । *cdd.* °भूयम्मि *cdd.* उज्जणियं. L. 15. G उत्थल्लियं BDF °लियं C °ल्लीयं G उव्विवलं B उच्चिवलं D उव्विविलं. G उद्द° *cdd.* °च्छियं. L. 16. *cdd.* °णियं BF चक्की°.

उव्विबला णईओ तरुणो उच्छल्लिआ य दन्तीहिं ।
उज्जणिअचावउद्धच्छिआरिमण्डल कहन्ति तुह सिविरं ॥ ९५ ॥ [१११]

णिब्भच्छिअम्मि उज्जीरिअं च उज्जूरिअं झीणे ।
उक्खंडिअमक्कन्ते चोरिअवत्थुम्मि उच्छडिअं ॥ ११२ ॥

उज्जीरिअं निर्भर्त्सितम् । उज्जूरिअं क्षीणम् । शुष्कमित्यन्ये । उक्खंडिअं आक्रान्तम् । उत ओति ओक्खंडिअं इत्यपि । उच्छडिअं चोरितं वस्तु ॥ यथा ।

तुह गुणउच्छडिअमणा विरहोज्जूरिअतणू अ तणुअङ्गी ।
उज्जीरेइ सहीओ कुसुमसरोक्खंडिआ कए तुज्झ ॥ ९६ ॥ [११२]

णीचीकयम्मि उज्जाणिअमुवसग्गो अ मन्दम्मि ।
उप्फुंडिअमत्थुरिए उज्जग्गुज्जं अकलुसम्मि ॥ ११३ ॥

उज्जाणिअं निम्नीकृतम् । उवसग्गो मन्दः । उप्फुंडिअं आस्तृतम् । उज्जग्गुज्जं स्वच्छम् ॥ यथा ।

अणउवसग्गपयावयउज्जाणिअरिउ कुमारवाल णिव ।
उप्फुंडिआ तिहुअणे उज्जग्गुज्जा रमेउ तुह कित्ती ॥ ९७ ॥ [११३]

उद्धुच्छवी विसंवाइअम्मि उप्फुंकिआ य रजकीए ।
तह उद्विअम्मि उक्कासिअं च उच्चारिअं गहिए ॥ ११४ ॥

L. 1. G उव्विवला BF उव्विचला C उच्चिवला D उव्विवला CDG णईउ G उच्छेल्लिया BDF °ल्लिया C °ल्लिया G दंताहिं. L. 2. cdd. उज्जणिय° °च्छिय° D सिबिरं. L. 3. C णिज्झत्थियम्मि ABDEFG °च्छियम्मि C उज्जरीयं G उज्जारियं च cdd. °रियं E कीणे L. 4. C उखं° D उक्कं° cdd. °डियम° cdd. चोरिय° ABCFG उच्छडियं D °डिउं E उव्वडियं. L. 5. cdd. °रियं (twice) G खीणं. C उत्ख° cdd. °डियं. L. 6. D om. from उत to इत्यपि CG उति. FG उक्खं° C उत्ख° cdd. °डियमित्यपि cdd. °डियं. L. 7. cdd. °डिय° cdd. °रिय°. L. 8. cdd. सहीउ G °सरुक्खडि° C °त्खं° cdd. °डिया BF कएज्झ C तुज्ज. L. 9. CDE णीवी° ABDFG उज्जाणियमु° E °णियवुम° DG य A मुंदम्मि E संदम्मि. L. 10. AG उप्फुंटियम° BF उप्फंडियम° C उप्पुंडिय° D उफुंडियम° E उष्फंढियम° BCEFG °च्छुरिए D °च्छरिए CEG °गुज्जं D उज्जागुज्जगुज्जं. L. 11. cdd. उज्जाणियं G °कृत: G मद:. CG °टियं BDF °डियं. C उज्जु° CDG °गुज्जं. L. 13. BCFG °उज्जाणिय°. L. 14. CG उप्फुंटिया BF °डिया D उफुंटिया BCF तिहुयणे D तिहूयाणो G उज्जयुज्जा C °गुज्जा D उज्जुगुज्जा. L. 15. CF उद्द° D उद्धांच्छाविया cdd. °इयम्मि AD उप्फं° E उष्फं° G उप्पुं° cdd. °क्रिया. L. 16. D तहा ABCDF उद्दियम्मि E उच्छिहिय° G उद्दिय° A उक्कामियं BDEFG °सियं C °सियंमि A भ C 1. hd. AD उव्वारियं BC 2. hd. E उचारियं F °हियं In G चा is torn. A गहियं D माहीए.

उद्धच्छवी विसंवादितः। उप्फुंकिआ रजकी। उक्कासिअं उत्थितम्। उच्चारिअं गृहीतम्॥ यथा।

उक्कासइ उप्फुंकिअघरम्मि वत्थाण घल्लणमिसेण।
उच्चारिअअणउद्धच्छविसंकेअं वहू सरिउं॥ ९८॥ [११४]

कण्डिअए उक्खणिअं संछसे उच्छुआरं च।
उज्जोमिआ य रस्सीए उल्लसिअं च उलुकसिअं॥ ११५॥

उक्खणिअं कण्डितम्। उच्छुआरं संछन्नम्। उच्छुआरिअं छादितमिति त्वनेनैव णिजन्तेन सिद्धम्। उज्जोमिआ रश्मिः। उल्लसिअं उलुकसिअं द्वावप्येतौ पुलकितार्थावन्योन्यपर्यायत्वेन निबद्धौ। उद्धुसिअशब्दस्तु उद्धुषितशब्दभवः॥ यथा।

उज्जोमीइ वि बद्धं णिसि उल्लसिअं पिअं सहि सरन्ती।
उक्खणणावावडा वि हु उलुकसिअत्तं कहोच्छुआरेमि॥ ९९॥ [११५]

उच्छेवणं घए उच्चंपिअमुवजंगलं च दीहम्मि।
उप्पेहडउल्हसिआ उम्मच्छविअं च उब्भडए॥ ११६॥

उच्छेवणं घृतम्। उच्चंपिअं उवजंगलं द्वावप्येतौ दीर्घार्थौ। उप्पेहडं उल्हसिअं उम्मच्छविअं त्रयो ऽप्येत उद्भटार्थाः॥ यथा।

उच्चंपिअउप्पेहडभुअजुअ उवजंगलच्छ उल्हसिआ।
उम्मच्छविअपयावाणलम्मि उच्छेवणं व तुह रिउणो॥ १००॥ [११६]

L. 1. D उप्पुं° BCDF °क्रिया G °सिया *cdd.* उक्कासियं· *cdd.* उच्चारियं. L. 3. D उप्पुं° G उप्फुंकीघरंमि CD वच्छाण. L. 4. *cdd.* उच्चारिय° C °उच्छवि° *cdd.* °संकेयं C बहू D वहु. L. 5. *cdd.* कंडियए E उख° *cdd.* °णियं E सत्थसे G संलसे C °न्ने A उच्चुयारं C उच्छुयारं G उच्छुआरंभि. L. 6. ABCDFG उज्जोमिया E °मि (*om.* आ) A उल्लु° *cdd.* °सियं (twice). L. 7. G उक्खडियं BCDF °णियं BF उत्थु° C उच्चु° *cdd.* °यारं. C उच्चुयारिअं G °यारं. *cdd.* इति तु अनेनैव L. 8. *cdd.* उज्जोमिया. BF रस्मिः D रश्मि *om.* C 1. hd; 2. hd. रज्जू D उलुमियां BFG °सियं CDG °कासियं. L. 9. G पुलकितार्थौ अन्यो° (sic). D उद्धसिय BCFG उद्धुसिय°. C °स्तद्धु°. L. 10. BDFG वद्धं C वि - - सि उल्ल° *cdd.* °सियं C भरंती D भारंती. L. 11. G उच्छण° C उलक° BDFG °कासियत्तं B कहोच्चु° G °च्छुया°. L. 12. A उत्थेवणं BC उच्छ° D उव्वे° *cdd.* °पियमुव° (G °मव°). L. 13. E उपेह° AD °उल्लासिया BCEG उल्हसिया A उम्मत्थ° ABCDEF °वियं G °रियं. L. 14. *cdd.* °पियं. C दोर्घौ D दीर्घौ C उल्हं° *cdd.* °सियं; *om.* L. 15. G. C उम्मत्थ° *cdd.* °वियं. *cdd.* ऽप्येते: L. 16. G उच्चंप्पिअ° G °पिय° D °भुयाज्जुया *cdd.* °सिया. L. 17. C उम्मत्थ° *cdd.* °विय° G °णलणम्मि C °वाणंमि G उच्छिवणं BCF व.

उज्जग्गिरमोणिद्दे उच्छुरणुच्छुअरणाइं उच्छुवणे ।
उम्हाविअउवललया सुरए तित्तिरहिअम्मि उलुहलिओ ॥११७॥

उज्जग्गिरं औनिद्र्यम् । उच्छुरणं उच्छुअरणं च इक्षुवाटः । उच्छुरणं इक्षुरिति केचित् । उम्हाविअं उवललयं च सुरतम् । उब्भाविअं सुरतमिति तु रमेरुब्भावादेशसिद्धम् । अत्र च । उप्फालइ कथयति । उल्लुंडइ विरेचयति । उल्लालइ उप्पेलइ उन्नमयति । उव्वेल्लइ प्रसरति । उम्मच्छइ वञ्चति । उग्घुसइ मार्ष्टि । उक्कूरइ तुडति । उब्भुत्तइ उत्क्षिपति । उत्थारइ आक्रामति । उक्कुसइ गच्छति । उम्मत्थइ अभ्यागच्छति । उद्धुमाइ पूर्यते । इत्यादयो धात्वादेशेष्वस्माभिरुक्ता इति नोच्यन्ते । उलुहलिओ तृप्तिरहितः । यः कदापि तृप्तिं न जानाति ॥ यथा ।

उम्हाविअउलुहलिअय वयंस माणेसु तत्थ गन्तूण ।
उच्छुरणेसोज्जग्गिरओच्छुअरणगोविआइ उवललयं ॥ १०१ ॥ [११७]

हिअअरसोच्छलणे उग्गुलुंछिआ य उवएइआ करिआ ।
मुसलिम्मि उसणसेणो तह उप्पिंगालिआ करुच्छंगे ॥११८॥

उग्गुलुंछिआ हृदयरसोच्छलनम् । उवएइआ मद्यपरिवेषणभाण्डम् । उसणसेणो बलभद्रः । उप्पिंगालिआ करोत्सङ्गः ॥ यथा ।

जं जस्स रोअए किर ण हु तस्स तमुग्गुलुंछिअं कुणइ ।
उअ उप्पिंगालिअठिअमुवएइअमुसणसेणस्स ॥ १०२ ॥ [११८]

L. 1. *cdd.* °मोणिद्दे A उंछ्र° G उच्छुरु° CDE °णाइं. L. 2. *cdd.* उम्हाविय° *cdd.* °रहिय-म्मि C उलुहुटुंलिउ DG उलुहु° AG °लिउ D °लि. L. 3. G उज्जिरं BF औनि° C 1. hd. उनि° 2. hd. ओनि° D उन्निद्रं C *om.* उच्छुअरणं D *om.* च इक्षु. G अच्छु° C उच्छ° L. 4. *cdd.* °वियं G *om.* from उवललयं to उब्भाविअं incl. BF उज्झावियं CD °वियं CG रमेरब्भा°. C °वादेशो सि°. L. 5. C उप्फेलइ D उप्फेउलइ. L. 6. B उन्नमाति D उन्नम-मित C उचेल्लइ. C उज्झुत्तइ. L. 7. G आका° C आक्रम°. C गच्छइ. BDFG उम्म-च्छइ; *om.* C. L. 8. C पूर्याति. CG °हलिउ. L. 9. G *om.* यथा. L. 10. C तुम्हावि° *cdd.* °विय° *cdd.* °हलियय C गत्तंण. L. 11. C उच्छरणेसोज° CG °ग्गिरउ° C °छुअर° *cdd.* °गोवियाइ G उवलालियं. L. 12. *cdd.* हियय° G उल्लुंलिया ABCDEF °छिया *cdd.* उवएइया करिया. L. 13. On मुसलिम्मि a gloss in A = बलभद्र. BF उंप्पिं° C प्पिगा° G उप्पिगा° ABCDFG °गालिया E °गलिया C करुत्थंगो. L. 14. G उग्ग° *cdd.* °छिया *cdd.* उवएइया. L. 15. G बलभद्रः *cdd.* गालिया. L. 16. G रोवए C रोयए BCF °लंछियं DG लुंछियं. L. 17. *cdd* उप्पिगालियठियमुवएइयमुस°.

7

उवकयउद्धच्छविअं सज्जिअमुत्तलहओ विडवे ।
उलुउंडिअं पलुट्टे उंबरउप्फं अहूअअब्भुदए ॥ ११९ ॥

उवकयउद्धच्छविअं इति समाहारद्वन्द्वः । उवकययं । कप्रत्ययाभावे उवकयं तथा उद्धच्छविअं सज्जितम् । यस्तु उवहत्थिअशब्दः सज्जितार्थः स समारचयतेरादेश इतीह नोक्तः । उत्तलहओ विटपः । उत ओति ओत्तलहओ इत्यपि उलुउंडिअं प्रलुठितम् । विरेचितमिति यावत् । उंबरउप्फं अभूताभ्युदयः ॥ यथा

उद्धच्छविउत्तलहयतलम्मि उलुउंडिओरुपेम्माणं ।
रइउवकयाण मिहुणाणोंबरउप्फं व संगमो भाइ ॥ १०३ ॥ [११९]

वलएसु उवलभत्ता उवलयभग्गा य णायव्वा ।
अलिएरण्डेसूणहोदयभंडोत्ताणपत्तया चेअ ॥ १२० ॥

उवलभत्ता तथा उवलयभग्गा वलयानि । अल्येरण्डयोर्यथासंख्येन द्वौ शब्दौ उणहोदयभंडो भ्रमरः । यस्तु उणहोदयभंडशब्दः पिठरवाची कैश्चिन्निबद्धः सोऽस्माभिः संस्कृतभवत्वादुपेक्षितः । उत्ताणपत्तयं ऐरण्डम् । एरण्डस्येदमैरण्डम् । पत्रप्रायम् ॥ यथा ।

इट्ठोवलभत्ताए उवलयभग्गा सहन्ति तुज्झ करे ।
उणहोदयभंडा कमलम्मि व उत्ताणपत्तसामलया ॥ १०४ ॥ [१२०]

छुरिअग्गमुक्कपुप्फं घेत्तुअ पायङ्गुलीहिं उप्पयणं ।
तं उड्डिआहरणमुम्मुलउलिअं कोउअत्तुरिए ॥ १२१ ॥

L. 1. A °उद्ध° BCEFG °वियं *cdd.* सज्जियमु° BF °मुत्तहलउ ACDG °लहउ. L. 2. B उलउं° E उलुओडिय ABCFG °डियं D °डिउ E पल्लट्टे A उम्वर° CDE उम्बर° B °पुप्फं E °उष्फं D अहुअ° A अहूय° with a marginal gloss: अभूताभ्युदये. L. 3. *cdd.* °च्छवियामिति. L. 4. C *om.* तथा *cdd.* °च्छवियं C सज्जित । यतस्तु. G उवहच्छिविय° BDF उवहच्छिय° C °त्थिय°. G °रघयतेर° BCDF °रवयतेर°. L. 5. B °हलओ CF °हलउ G °लहउ D उच्छ-लहओ. C उत् उ (sic) DG उत्ति. CDG उत्त° C °हलउ DG °लहउ. L. 6. C उलुउंडिउं BDFG °डियं G प्रलुंटितं BF *om.* विरेचितमिति यावत् BG उंवर° C उम्बरप्फ (sic) D उम्बर-पुष्फं F उवरउप्पं. L. 7. C उभुंडि° *cdd.* °डिउरु° G °पिम्माणं. L. 8. C रइउकया° C मिहुणाण उंबरउप्फं G° णाणोवच्चरप्फां. L. 9. A वलयेसु AG *om.* उवलभत्ता A उवलभग्गा C उवल°. L. 10. B °सुणहो° C °मूणहो° C °भंडो उत्ताणया ADG °वत्तया A चेय C वेय D वेव G चेव. L. 11. A °हत्ता तथा उवलयउग्गा. BF अल्पैएरंड°. L. 13. BDFG एरंडं *om.* C. C ऐरंडस्ये° D °डस्येदं एरंडं. L. 15. C इठो° C कुज्ज. L. 16. C उत्ताणो° G उत्ताणप-त्तालपत्त°. L. 17. G चुरिकाग्ग° ABCEF छुरियग्ग° D च्छुरियाग्ग° DG °मुक्कमुप्फं A° पुष्पं° E °पुष्फं D यत्तुअ CG घेत्तुय. *cdd.* °लीहिं BF उप्पयणा. L. 18. E ते C उंड्डिया° ABF उड्डिया° D उड्डिया° E उडिया° A °मुसुल° C °मुद्धुल° 2. hand °लओ D मुम्वल । उलियं (sic) E °मुम्वलउ G °मुम्बुल° *cdd.* °लियं C *om.* लियं कोउ BF °चुरिए C °छुरिए D °तुरिए.

छुरिकाग्रमुक्तं पुष्पं पादाङ्गुलीभ्यां गृहीत्वा यदुत्पतनं तदुड्डिआहरणं । यदाह ।

कुसुमं यत्रोड्डीय छुरिकाग्राल्लाघवेन संगृह्य ।
पादाङ्गुलिभिर्गच्छति तद्विज्ञातव्यमुड्डिआहरणं ॥

उच्चुलउलिअं कौतूहलेन त्वरितयातम् ॥ यथा ।

तुह छुरिअग्गफुरन्तारिमोलिकुसुमुड्डिआहरणं ।
णिद्धा कुणन्ति उच्चुलउलिअकरं खेअरवहूणं ॥ १०५ ॥ [१२१]

पासदुएणं परिवत्तणम्मि उत्थल्लपत्थल्ला ।
उत्तिरिविडि उद्धुद्धे उत्तरणवरंडिआ उडुवे ॥ १२२ ॥

उत्थल्लपत्थल्ला पार्श्वद्वयेन परिवर्तनम् । उत ओति ओत्थल्लपत्थल्ला इत्यपि । उत्तिरिविडी ऊर्ध्वोर्ध्वम् । भाण्डादेः स्थापनम् । उत्तरणवरंडिआ उडुपः । समुद्र-नद्यादौ जलतरणोपकरणं प्रवहणादि ॥ यथा ।

भवउत्तरणवरंडिं संभर सव्वसुमसहा तुज्झ ।
णरगोत्तिरिविडिमज्झे होही उत्थल्लपत्थल्ला ॥ १०६ ॥ [१२२]

॥ अथ व्यक्षरादिक्रमेणैवानेकार्थाः ॥

उद्दं जलणारकउहेसु उड्डुणो दीहउसहेसु ।
उव्वुसं उव्विग्गे उच्छिन्ने उब्भडे सुन्ने ॥ १२३ ॥

उद्दं जलमानुषं ककुदं चेति व्यर्थम् । उड्डुणो दीर्घो वृषभश्च । उव्वुसं उद्विग्न-मुत्सिक्तमुद्भटं शून्यं चेति चतुरर्थम् ॥ [१२३]

L. 1. C पुप्फं B °ङ्गुलि°. B तत् उ° *cdd.* उड्डिया°. L. 3. *cdd.* °ड्डिया°. L. 4. G उव्चु° D उच्छु° BCFG °लियं D °लुयं. L. 5. C मुह च्छु° *cdd.* °रियग्ग° G °रंताच्चि° *cdd.* °ड्डिया°. L. 6. G उव्चु° C उद्दु° D उच्छु° CD °लियं° BFG °लिय° DG खेयर° C °बहूणं. L. 7. E पासु° C उछल्ल° F उत्थल° CG °पच्छल्ला D अच्छल्लूपाच्छला. L. 8. G उत्तरि° B° चिडि G उद्धुद्धे F उद्दद्दे E उत्तरावि° D °रणरंवा° ABD °डिया A उदुवे CG उडवे D उडपा. L. 9. C उच्छल्लपछ° G °ल्लया B ओउति CG उति *cdd.* उत्थल्ल° C *om.* पत्थल्ल G *om.* इत्यपि. L. 10. G° चिडी C उर्ध्वोर्ध्वभाण्डा° B °भाडादेः. BG °डिया CG उडपः. L. 12. BF °वरिंडि C *om.* संभर CG सव्वन्नुम° DG °मन्नहा C तुज्ज. L. 13. G नरगो° C जंमोत्ति° C°मज्जे 2. hd. °मझ्झे C उछल्लपछल्ला. L. 14. B °क्रमेनैव अनेका°. L. 15. E जलणकउ° C उहुणो. L. 16. A उव्वसं D उव्विसं C उच्छुसं C उच्छिन्ने G सुन्ने. L. 17. C जलं मानुषं G उदुणो C उड्डुणो B दीर्घः BF उच्चुसं C उद्धुसं.

विसमोन्नयप्पएसे खिन्ने णिवहे अ उद्धाओ ।
विक्खित्तोक्खित्तेसूच्छित्तं उम्मंडमवि हढोव्वत्ते ॥ १२४ ॥

उद्धाओ विषमोन्नतप्रदेशः श्रान्तः संघातश्चेति त्र्यर्थः । उच्छित्तं विक्षिप्तमुत्क्षिप्तं च । उम्मंडं हठ उद्वृत्तं च । हढोव्वत्ते इति समाहारः ॥ [१२४]

उक्खुंडो अ अलाए णिअरे वत्थेगदेसे अ ।
उम्मच्छमसंबद्धे भङ्गीभणिअम्मि कोहे अ ॥ १२५ ॥

उक्खुंडो उल्मुकं निकरो वस्त्रैकदेशश्चेति त्र्यर्थः । उम्मच्छं असंबद्धं भङ्गीभणितं क्रोधश्चेति त्र्यर्थम् ॥ [१२५]

उक्खंडो उप्पीलो उग्घाओ तह य उद्दामो ।
संघायत्थउडेसुं उव्वूरो समहिअत्थे वि ॥ १२६ ॥

उक्खंडो उप्पीलो उग्घाओ उद्दामो इत्येते चत्वारोऽपि शब्दाः संघातार्थाः स्थपुटार्थाश्च । उव्वूरो अधिकार्थः । अपिशब्दात्संघातस्थपुटार्थश्चेति त्र्यर्थः । स्थपुटो विषमोन्नतप्रदेशः ॥ [१२६]

खिन्ने सुन्ने भीए तहोब्भडक्कन्तपयडवेसेसु ।
उव्विव्वं उच्चुल्लं पुण उव्विग्गाधिरूढभीएसु ॥ १२७ ॥

उव्विव्वं खिन्नं शून्यं भीतमुद्भटं क्रान्तं प्रकटवेषं चेति षडर्थम् । उच्चुल्लं तु उद्विग्नमधिरूढं भीतं चेति त्र्यर्थम् ॥ [१२७]

L. 1. G विसमुन्नय° G खिन्ने A उद्दाउ C 1. hd. D उद्धाउ. L. 2. A उक्खित्तोक्खि° BF विक्खित्तेसुच्छित्तं (sic) C विक्खित्तेसूच्छित्तं (sic) DE विक्खित्तोक्खित्तेसुंछित्तं (E °त्तोखि°) ADF हडो° E हठो° BF °चत्ते E °व्वते. L. 3. C उद्धाउ. C om. उत्क्षिप्तं. L. 4. C हढं F हड G उद्धतं B उद्वृतं F उद्धृतं. G हढोव्वत्त C 2. hd. °चत्ते BF हठोचत्ते. L. 5. A उक्खुडो BCF उक्खंडो D उक्खांडो ABCDF णियरे CDG वच्छेग° ABCEFG य. L. 6. BEG °संबद्धे F °संवद्दे cdd. °भणियम्मि ABCFG य. L. 7. BF उक्खुडो C उत्खंडो G उल्मंक्रं. G उम्मच्छमसंब°. L. 9. A उक्खेंडो C उत्खंडो F उखंडो G उक्खंहो ACD उग्घाउ. L. 10. A उछूरो BF उच्चूरो (Thus to be read?) C उछूडो D उद्धूरो EG उव्वूरो ABDFG समहिय° C समहिछे. L. 11. C उखंडो उप्पालो CG उग्घाउ G उदवमो. B शब्दा C स्थपुर्यर्थ° L. 12. G उव्वूरो BF उच्चूरो C उच्छूरो D उद्धुरो G ऽधिका°. G संघातः. L. 13. G स्थपुट निम्नोन्नतप्र° B विषमोन्नतो देशः. L. 14. G खिन्ने A तहोज्जड°. L. 15. A उव्विवं C उचिचं 2. hd. °व्वं D उच्छिवं G उव्विव्वं BF om. line 15. A उच्चुल्लं G उव्वुल्लं D उच्चल्लां A °ग्गावि°. L. 16. BCFG उव्विवं D उविच्छिवं BF खिसं C om. शून्य C °मुत्कटं G कांत BF क्रीतं C प्रकटं चेति. GC 1. hd. उव्वुल्लं BF उचल्लं G °ल्लं पुनरुद्वि° G तूद्विग्न°.

पडिसद्दकुररविट्ठागव्विट्ठमणोरहेसु उड्डाणो।
उव्बुक्कं पलविअए संकडए तह बलक्कारे ॥ १२८ ॥

उड्डाणो प्रतिशब्दः कुररो विष्ठा गर्विष्ठो मनोरथश्चेति पञ्चार्थः। उव्बुक्कं प्रलपितं संकटं बलात्कारश्चेति त्र्यर्थम् ॥ [१२८]

मञ्चणिअरेसु उंडलमुप्पित्थं तट्ठकुविअविहुरेसु।
णीरागे गलिए उव्वत्तं उव्वाढमुरुगयदुहेसु ॥ १२९ ॥

उंडलं मञ्चो निकरश्चेति द्व्यर्थम्। उप्पित्थं त्रस्तं कुपितं विधुरं चेति त्र्यर्थम्। उव्वत्तं नीरागं गलितं चेति द्व्यर्थम्। उव्वट्टं टान्तमिति केचित्। उव्वाढं विस्तीर्णं गतदुःखं चेति द्व्यर्थम्। केचिद्विपूर्वमेनं पठन्ति विउव्वाढं इति ॥ [१२९]

उक्खिसं अवकिसे छसे पासप्पसिढिले अ।
पङ्कोच्छेहसमूहेसु बहलए तह य उप्पंको ॥ १३० ॥

उक्खिसं अवकीर्णं छन्नं पार्श्वप्रशिथिलं चेति त्र्यर्थम्। उत ओति ओक्खिसं इत्यपि। उप्पंको पङ्क उच्छ्रयः समूहो बहलं चेति चतुरर्थः ॥ [१३०]

उत्तप्पो गव्विअबहुगुणेसु णीविस्समेसु उच्चोलो।
अणुवायसमेसूच्छुल्लो णिवघणपीवरेसु उम्मल्लो ॥ १३१ ॥

उत्तप्पो गर्वितो ऽधिकगुणश्च। उच्चोलो नीवी खेदश्च। उच्छुल्लो अनुवादः खेदश्च। उम्मल्लो नृपो मेघः पीवरश्चेति त्र्यर्थः। उम्मल्लो बलात्कार इति केचित् ॥ [१३१]

L. 1. E पडिसिद्द° C °विद्दा° D °विज्ज° D °गिविद्ध° CG °गविट्ठ° E °ट्ठमाणो°. L. 2. A उवुक्कं BEF उव्वुक्कं CD उच्छुक्कं (*i.e.* उव्बुक्कं) G उव्वुक्क C पवल° ABCDFG °वियए AG वलक्क°. L. 3. G कुररा CG विष्टा G *om.* गर्विष्ठो. G उत्तुक्कं BF उच्चुक्कं C उच्छुक्कं C 2. hd. उच्चुक्कं D उव्वुकं. L. 4. G वलात्क°. L. 5. BC1. hd. DF मंव° ABCDF °णिय° G °निय° CD °प्पिच्छं A तट्ठ° BF तड° D तद्धा° E तत्थ° *cdd.* °कुविय° BF °च्चिहु°. L. 6. AC णीरोगे A उवत्तं BCF उच्चत्तं A उत्थाढ° G उचा° D उव्वाढगयामुरुदुहेसुं. L. 7. C उप्पिछं BF उसं. L. 8. BF उच्चत्तं C उच्चंतं C नीरोगं. BF उच्चट्टं G उव्वत्तं C दांत° F °मिति यावत् BCF उच्चाढं. L. 9. B वेति G केचित्तीद्विमेतं (sic) *cdd.* केचित् वि°. *cdd.* विउच्चाढमिति (G °व्वा° ?) L. 10. EG उक्खिन्नं A अवक्खिसे G अक। किन्ने (sic) E °किन्ने BF *om.* छुसे CD छिसे ABF य C आ D आं. L. 11. E कंपो° A °छह° CD °च्छेद° ACDG वहलए. L. 12. G उक्खिन्नं BF छुसं C छिसं. C उत् CG उत्ति *cdd.* उक्खिसामित्यपि (G °न्नमि°) L. 13. B ओप्पंको पंकः G षंक उच्छ्रयः CG वहलं B वेति. L. 14. A गत्तिय° BCDEFG गव्विय° G °वहु° ACG उव्वोलो. L. 15. E अणुबाय° C °सूल्छुल्लो D °मेसच्छु° D °पीवरवरे उम्मात्तो. L. 16. B गर्वितःअधि° CF अधि° B °गुणश्चे C उबोल्लो. C उच्छल्लो L. 17. G वला°.

उसुइओ हुंकारे गयणुम्मुहसाणसद्दे अ ।
अहिअअवञ्छिअणिच्छिअतावागणिएसु उव्वरिअं ॥ १३२ ॥

उसुइओ हुंकारो गगनोन्मुखस्य शुनः शब्दश्च । उव्वरिअं अधिकमनीप्सितं निश्चितं तापो ऽगणितं चेति पञ्चार्थम् ॥ [१३२]

काणच्छिदिट्ठविक्खित्तखित्तचत्तेसु उज्झरिअं ।
उव्वाडुअं परम्मुहणिम्मज्जाएसु सुरएसु ॥ १३३ ॥

उज्झरिअं काणाक्षिदृष्टं विक्षिप्तं क्षिप्तं त्यक्तं चेति चतुरर्थम् । उत ओति ओज्झरिअं इत्यपि । उव्वाडुअं पराङ्मुखसुरतं निर्मर्यादसुरतं च ॥ [१३३]

गीआरामेसूव्वाउलमुरुपुल्लो अपूवखिच्चेसु ।
अहिअप्पमाणवज्जिअमज्जाएसुं च उव्विडिमो ॥ १३४ ॥

उव्वाउलं गीतमुपवनं च । उरुपुल्लो अपूपो धान्यमिश्रा च । उव्विडिमो अधिकप्रमाणो विमुक्तमर्यादश्चेति द्व्यर्थः ॥ [१३४]

उच्छुंडिओ सपत्तिअहरिएसूज्जंगलं हढे दीहे ।
उप्पिंजलं च सुरए धूलीए तह अकित्तीए ॥ १३५ ॥

उच्छुंडिओ सपत्रितः । बाणादिनातिव्यथितः । अपहृतश्चेति द्व्यर्थः । उज्जंगलं बलात्कारो दीर्घं च । उप्पिंजलं सुरतं रजो ऽकीर्तिश्चेति त्र्यर्थम् ॥ [१३५]

L. 1. A उणुइउ CD उसइउ E उसइओ AD गयणुमुह° C गयणमुहज्झाण° *cdd.* य. L. 2. A अहिय° E °अवंछिय° G °अवछिय° *cdd.* °यणिछियं° E °भावा° G °तवोग° C °तावग्गाणि° ABF उचरियं G उव्वरिअ CDE उव्वरियं. L. 3. A अनुइउ C उप्पइउ BCF उचरियं. L. 4. C *om.* निश्चितं *cdd.* अगणितं. L. 5. B काणत्थि° A °विखिल्लखित्तंभवेसु D *om.* खित्त D °वत्तेसु C °विक्खितखित्तवत्तेसु A उझारियं CD उज्ज° C 2. hd. उझ्झ° *cdd.* °रियं (E °रिय). L. 6. A उव्वाडुयं BCDF उचाडुयं EG °डुयं C °णिम° A सुएरएसु. L. 7. BFG उज्झरियं C उज्जारियं 2. hd. उझ्झ°. CG उति *cdd.* उज्झारियामित्यपि (C उज्ज°) *cdd.* (G?) उचाडुयं. L. 8. B पराड्मुख° C निर्मयाद°. L. 9. ABCDFG गीया° ABF °सूचाउल° A °मुरुपल्लो G अपुव्वखिचिसु E °वक्खेचे तु As to खिच्च compare Marâṭhî खिचडा and खिचडी, °डें Gujarâtî खिचडी, °डो, खिची Sindhî खिचु, खिचिणी Urdû खिचडी a mixture of rice and pulse, medley (as of various grains) &c. L. 10. ABCFG अहिय° AG °पमाण° ABCDFG °वज्जिय° BF उचिडिमो L. 11. BF, C 2. hd. (G?) उचा° C गीतसुप°. C °मिश्रा BF उचिडिमो G ऽधिक°. L. 13. A उछुंडिउ BCF उच्छुंडिउ D ओच्छुंडिओ ABCDFG सपत्तिय° A °हरिएसुउज्जं° B °एसु° C °गल्ल BF दीहो. L. 14. G तह य कित्तीए. L. 15. C उछुंडिउ G °डिउ *cdd.* °त्रितो G वाण° C °दिना अति°.

रणरणयाणिट्टेसूव्वाहुलमुस्सालिअं किसोस्समिए ।
उच्चेल्लरं अखेडिअभूमीए जहणरोमे अ ॥ १३६ ॥

उव्वाहुलं औत्सुक्यं द्वेष्यं च । उस्सालिअं कृशमुन्नमितं च । किसोस्समिअं इति समाहारः । उच्चेल्लरं खिलभूमी जघनरोमाणि च । उत ओति ओच्चेल्लरं इत्यपि ॥ [१३६]

रुसिआकुलेसु उम्मच्छिअमुड्डुहिअमूढकुविअउच्छिट्टे ।
उग्गाहिअं च गहिए उक्खित्तपवट्टिएसुं च ॥ १३७ ॥

उम्मच्छिअं रुषितमाकुलं च । उड्डुहिअं ऊढायाः कुपितमुच्छिष्टं च । ऊढकुविअउच्छिट्टे इति द्विपदः समाहारः । प्राकृते द्वित्वमपि । तेन उड्डुहिअं इत्यपि । उग्गाहिअं गृहीतमुत्क्षिप्तं प्रवर्तितं चेति त्र्यर्थम् ॥ अत्र । उस्सिक्कइ मुञ्चति उत्क्षिपति च । उत्थंघइ रुणद्धि उत्क्षिपति चेति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [१३७]

उवकसिओ सण्णिहिए परिसेविअसज्जिएसुं च ।
उलुफुंटिअं च विणिवाडिअम्मि उवसन्तयम्मि तहा ॥ १३८ ॥

उवकसिओ संनिहितः परिसेवितः सर्जितश्चेति त्र्यर्थः । उलुफुंटिअं विनिपातितं प्रशान्तं च ॥ [१३८]

उच्चत्तवरत्तं पासत्थूलम्मि अणवत्थभमणे अ ।
ऊआ जूआ ऊलो गइभङ्गे ऊसणं च रणरणए ॥ १३९ ॥

L. 1. C रणरणयआणि° BD, C 1. hand °सूचा° G °सूप्पाहुल्लसुल्ला° *cdd.* °लियं. L. 2. AG (D?) उव्वेल्लरं E उव्वि° or उच्चि° C °ल्लरं B अक्खे° ABCDFG °डिय° Cf. Gujarâtî खेडवुं Sindhî खेडणु to cultivate, to plough. BF °रोमो A यं BCFG य D यां. L. 3. G उत्तालियं *cdd.* °लियं G only कृशमुन्नमितमिति समाहारः. L. 4. BF किसोन्नमियं इति C °न्नमयं D °न्नमियमिति G उव्वे° C °ल्लरं. G उत्ति C उति B ओच्चेल्लरमित्यपि AC उव्वेल्लरमित्यपि D उवेल्लरमित्यपि F उच्चेल्लरमित्यपि. L. 5. ABCDFG रुसिया° *cdd.* °च्छियमु° *cdd.* °डुहियमू° *cdd.* °कुविय° ADE °उच्चिट्टे G °उव्विट्टो. L. 6. A °हिंयं BCDEFG °हियं BE उखित्त C °हि°. L. 7. *cdd.* °च्छियं *cdd.* उडुहियं. B *om.* च *cdd.* °कुविय° B उच्चिट्टे CF उच्चिट्टे G उव्विट्टे G द्विपदसमा°. L. 8. G उडुहेयमित्यपि BF उड्डुहियमित्यपि C उड्डुहियमित्यपि D उड्डुहियं *cdd.* उग्गाहियं *om.* D. L. 9. G चे. C मुंचइ BCFD उच्छंघइ. L. 11. C उकसिउ 2. hd. °ओ E °किसओ ABDFG °सिउ EG सन्नि° C °दिए ABCEFG परिसेविय° D परिसिवेय° G °एसु. L. 12. CF उल° BF °फुटियं ACEG °फुंटियं D उलुंफुंडियांव (sic) *cdd.* °डियम्मि. L. 13. C उकसिउ G °सिउ G °सेन्वितः CDG सज्जितश्चेति. *cdd.* °टियं B व. L. 15. ADG उव्वत्त° AG °परत्तं C °च्छूलाम्मि D °च्छल° E °थूल° CD अणवच्छ° ABDEFG य C या. L. 16. E has ऊकारादिः before ऊआ D has here p. 56, l. 2. BF ऊया A कूआ G जूया E गभंगे.

उच्चत्तवरत्तं पार्श्वयोः स्थूलमसमञ्जसविवर्तनं च ।

॥ अथ व्यक्षरादिक्रमेणैव ऊकारादयः ॥

ऊआ यूका । ऊलो गतिभङ्गः । ऊसणं रणरणकः ॥ यथा ।

ऊआउलवत्थाणं रिऊण गिरिभमणजायऊलाणं ।
पिअविरहऊसणोणं तइ कुविए कह सुहं कुमरवाल ॥ १०७ ॥ [१३९]

ऊसारो कूसारे ऊसअमुवहाणमूसलं पीणे ।
ऊहट्टं ऊहसिअम्मि ऊरणी तह उरब्भम्मि ॥ १४० ॥

ऊसारो गर्तविशेषः । ऊसअं उपधानम् । शयने मस्तकोत्तम्भनाय यन्निवेश्यते । ऊसलं पीनम् । ऊहट्टं उपहसितम् । ऊहसिअं इति तु उपहसितशब्दभवं रूपम् । ऊरणी उरभ्रः ॥ यथा ।

ऊसलऊसयतूलिं मोत्तुं सहि णइतडे अहिसरन्ती ।
होहिसि ऊहट्टपयं पक्खलन्ती ऊरणि व्व ऊसारे ॥ १०८ ॥ [१४०]

आणन्दिअम्मि ऊणंदिअमूसलिअं सरोमञ्चे ।
विक्खित्ते ऊसाइअमूसाअंतो अ खेअसिढिलम्मि ॥ १४१ ॥

ऊणंदिअं आनन्दितम् । ऊसलिअं सरोमाञ्चम् । ऊसलिअं उल्लसितमिति तु उल्लसिधात्वादेशसिद्धम् । ऊसाइअं विक्षिप्तम् । ऊसाइअं उत्क्षिप्तमिति धनपालः । ऊसाअंतो खेदे सति शिथिलः ॥ यथा ।

ऊसाअंतसरीरं ऊसाइअवलयणिवडणभएण ।
उद्धकरं ऊसलिअं ऊणंदय सुहय विरहतणुइं तं ॥ १०९ ॥ [१४१]

L. 1. G उव्वत्तपरत्तं D उव्वत्ति° BF पार्श्वयोः D adds: श्रीः ॥ श्रीः ॥ श्रीः ॥ L. 3. G अआ G रणरणको. L. 4. G ऊया° C °वच्छाणं C °भमणु°. L. 5. *cdd.* पिय° C तुविं BF कुच्चिए C कुमार°. L. 6. BFG ऊसयमु°. L. 7. A ऊहड्डं C ऊहट्टं पीहसि° BF ऊसि° ABCDFG °सियम्मि A उरज्जम्मि. L. 8. G ऊसयं. L. 9. *cdd.* ऊहसियमिति. L. 10. C ऊरभ्रः G उरभ्रो. L. 11. C °ऊसूयत्तलिं BF णइतटे CG णइअडे C सहि°. L. 12. C ऊहट्ट° G पक्खलिंती BCF च; *om.* D. L. 13. *cdd.* आणंदियम्मि ऊणंदियमूसलियं. L. 14. *cdd.* ऊसाइयमू° G °सायन्तो BG खेय°. L. 15. *cdd.* ऊणंदियं *cdd.* ऊसलियं *cdd.* °ऊसालियं G °धात्वादेशसिद्धं C °देशे सि° L. 16. *cdd.* ऊसाइयं twice. B इति च धन°. L. 17. G ऊसायंतो. L. 18. *cdd.* ऊसाइय° B *om.* वलय BCF °निवडण°. L. 19. B ऊद्ध°. C उद्द° *cdd.* ऊसलियं. G ऊणंद सुभय BF सुह B °तणुइ.

ऊसुक्किअं विमुक्के ऊमुत्तिअमवहपासघायम्मि ।
ऊसुंभिअऊसुरुसुंभिआ य रुद्धगलरुसम्मि ॥ १४२ ॥

ऊसुक्किअं विमुक्तम् । ऊमुत्तिअं उभयपार्श्वघातः । ऊसुंभिअं तथा ऊसुरुसुंभिअं रुद्धगलं रोदनम् । ऊसुंभिअं उल्लसितमिति तु उल्लसिधात्वादेशसिद्धम् ॥ यथा ।

ऊसुक्किअहासाए ऊमुत्तिअदुत्थिआइ तुह विरहे ।
ऊसुंभिएण तीए कयमूसुरुसुंभिअं सहीणं पि ॥ ११० ॥ [१४२]

॥ अथानेकार्थाः ॥

गामे सङ्घे ऊरो जिम्भिअपज्जाउलेसु ऊसत्थो ।
ऊसविअं उब्भन्ते तहेअ उद्धीकए होइ ॥ १४३ ॥

ऊरो ग्रामः सङ्घश्च । ऊसत्थो जृम्भितमाकुलश्च । ऊसविअं उद्भ्रान्तमूर्ध्वीकृतं च ॥ [१४३]

॥ अथ एकारादयो द्यक्षरादिक्रमेण प्रस्तूयन्ते । ऋवर्णलृवर्णयोः प्राकृते प्रयोगाभावात् ॥

एलो कुसले एक्को णेहपरे चन्दणम्मि एक्कंगं ।
एत्तोप्पं एअप्पहुदि अ पविसन्तम्मि एमाणो ॥ १४४ ॥

एलो कुशलः । एक्को स्नेहपरः । एक्कंगं चन्दनम् । एत्तोप्पं एतत्प्रभृतीत्यर्थः । यस्तु एत्तोप्पं एद्दहमेत्तं इति व्याचष्टे सो ऽभिमानचिह्नसूत्रं विवृण्वंस्तदभिप्रायं नाव-

---

L. 1. *cdd.* ऊसुक्कियं C विसुक्के 2. hd. °मु° G *om.* मुक्के ऊ *cdd.* °त्तिय° BF °मुहयपास° E °मभयपास° D °मुभय° C °पासघंमि. L. 2. *cdd.* ऊसुंभिय° G °ऊसुर° E °शुं° *cdd.* °भिया E रुद्द° C °रुसमि. L. 3. BFG ऊसुक्कियं C ऊमुक्कियं *cdd.* ऊमुत्तियं C °पार्श्वे घातः. *cdd.* °भियं G ऊसुर° BF °सुभियं G °सुंभियं C ऊसुंभियं रुद्द° C 2. hd. रुद्ध°. L. 4. BFG ऊसुंभिय C ऊसुभियं उल्लिसि°. L. 5. *cdd.* ऊसुक्किय° G उम्मुत्तिय° BF °त्तिय° C ऊसुत्तिय° *cdd.* °दुत्थियाइ C तु. L. 6. C ऊसुभिएणं तीए कयसूसुरुसं° G °सुर° *cdd.* °भियं. L. 8. E ऊरे C जंभिय° D जंपिय° ABEFG जिंभिय° E °पव्वाउलेसु C 2. hd. ऊसच्छो E ऊसत्थे. L. 9. *cdd.* ऊसवियं C तुज्झंते 2. hd. तुब्भंते ABCFG तहेय D तह य A उद्दी° G उद्दी°. L. 10. G जंभित°. *cdd.* °वियं G उद्भ्रान्तः BF ऊद्धीकृतं C ऊद्धाकृतं. L. 14. E कुशले E एक्कंतं L. 15. ABCFG एय° D एयपय° A °प्पहुडि C °प्पहुंदि BCDEFG य. L. 16. G कुसलः B वंदनं. L. 17. CG °मेत्तमिति BF एद्दहमिति D एद्दहामित्तमिति. C अभिमान° G *om.* चिह्न *cdd.* विवृण्वन्तद°.

बुध्यते। यतो देश्यन्तरेष्वपि एत्तोप्पं एअप्पहुदि एतावदेव दृश्यते। उदाहृतं चाभिमानचिह्नेनैव स्ववृत्तौ। यथा।

दिअहं थुडुंकिअमुही जूरइ अहए तुमं वहू दिअर।
अम्हं सह कायंदिं एत्तोप्पं मा करिज्जासु॥ १११॥ इति।

एमाणो प्रविशन्॥ यथा।

एमाणमयणबाणोड्डिए जरे तीइ तुज्झ एक्काए।
एत्तोप्पंएलाणं एक्कंगरसो वि णाहिमओ॥ ११२॥

अत्र च। एत्ताहे इदानीम्। एद्दहं इयत्। एक्कारो अयस्कारः। एते शब्दानुशासने साधिता इति नोक्ताः॥ [१४४]

एक्केक्कममसोसे एक्कणडो तह य कहयम्मि।
सा एमिणिआ जीए सुत्तेण पमिज्जए अङ्गं॥ १४५॥

एक्केक्कमं अन्योन्यम्। एक्कणडो कथकः। एमिणिआ यस्याः स्त्रियाः सूत्रेण शरीरप्रमाणं गृहीत्वा दिक्षु प्रक्षिप्यते कस्मिंश्चिद्देश आचारविशेषे सैवमुच्यते॥ यथा।

एमिणिआए तीए रूवं दट्ठूण कामसरविद्धा।
एक्केक्कमं कहन्ता तरुणा जायन्ति एक्कणडा॥ ११३॥

अत्र एक्कवई रथ्येत्येकपदीशब्दभवत्वान्नोक्तम्॥ [१४५]

एक्कघरिल्लो दिअरे सहोसिए एक्कसाहिल्लो।
सा एक्कसिंबली जा सिंबलिपुप्फेहि णवहलिआ॥ १४६॥

एक्कघरिल्लो देवरः। एक्कसाहिल्लो एकस्थानवासी। एक्कसिंबली शाल्मलीपुष्पैर्नवफलिका॥ यथा।

L. 1. CG एयप्पहुदि BF पयप्प°. L. 2. G °चिह्नेन. G *om.* यथा. L. 3. G दियहं BCF दियसं BG घुडुंक्किय° C तुडंकिय° F घुडंकिय° CD अहरे BF दियर C दियरे. L. 4. C कायंदि G °दीं G करेज्जासु G *om.* इति. L. 6. G °वाणो° C तुज्झ ए (sic). L. 7. BCF एतोप्पं° *cdd.* °हिमउ. L. 8. BF एत्तादे C त्ताहे. C °स्कार. L. 10. B एकेक्कममसोए C एक्कडो G एक्कनडो. L. 11. ABG एमिणिया D जाए A पम्मिज्जए C पमज्जिए. L. 12. G एक्कनडो C °णको *cdd.* एमिणिया. C *om.* स्त्रियाः. L. 13. *cdd.* °द्देशे C °द्देशे षे *om.* आचारविशे; 2. hd. विशेषे *cdd.* सा एवमु°. L. 14. *cdd.* एमिणियाए BF रूचं C °विद्दा. L. 15. G एक्कनडा BF एक्कण. L. 16. BF एकवई. L. 17. ABCDEF दियरे C सहोसिउ 2. hd. °सिओ G °सि. L. 18. C एक° G एत्थ° BCFG °सिंवल्ली BEFG सिंवलिपु° (E °लिं°) AD °पुष्फेहिं BCFG °हिं *cdd.* नव° C नवहि° E °लिंआ ABCDFG °लिया. L. 19. G एक्कस्थान°. C एक्कसंबली BFG °सिंवली.

एक्कघरिल्ल ण लज्जसि किमेक्कसाहिल्लमाणुसाणं पि ।
जं एक्कसिंबलिमिसा पुणो पुणो णिअसि मालारिं ॥ ११४ ॥ [१४६]

एक्कल्लपुडिंगं विरलम्बुकणे एणुवासिओ भेके ।
एराणी इन्दाणी पुरंधिआ तव्वयत्था य ॥ १४७ ॥

एक्कल्लपुडिंगं विरलबिन्दुवर्षः । एणुवासिओ भेकः ॥ यथा ।

सुन्दर गोरङ्गीए गोरी अज्जेअ तीइ सुपसस्सा ।
एक्कल्लपुडिंग ह्नु एणुवासिए आगओ सि जं काले ॥ ११५ ॥

अत्र एक्कसरिअशब्दः शीघ्रार्थे निपातेष्वस्माभिरुक्त इति नोक्तः ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

एराणी इन्द्राणी तद्व्रतस्था च स्त्रीति द्व्यर्था ॥ [१४७]

एलविलो धणिओसहा अधम्मरोरप्पिएसु एक्कमुहो ।
ओली कुलपरिवाडी ओज्झमचोक्खम्मि विमलणे ओप्पा ॥ १४८ ॥

एलविलो आढ्यो वृषभश्च । एक्कमुहो निर्धर्मो दरिद्रः प्रियश्चेति त्र्यर्थः ॥

॥ अथ ओकारादयः । ऐकारस्य प्राकृतेऽभावात् ॥ ओली कुलपरिपाटी । पङ्क्तिवाचकस्त्वालीशब्दभत्रः । ओज्झं अचोक्षम् । ओप्पा शाणादिना मण्यादेर्मार्जनम् ॥ यथा ।

णिवमउडोप्पिअपयणाह कित्ती तुज्झ धवलेइ ओज्झं पि ।
ससिकुलभवाण अहवा ओलिसहावो अयं कुमरवाल ॥ ११६ ॥ [१४८]

L. 2. B °सिंवलिं° C *om.* पुणो once. BCF णिअयसि G णियरि L. 3. A °लंवुकणे व एणु° E °कणे. D विरलबिंदुचरसाण (sic) ADG, C 1. hd. °वासिउ After भेके E adds: अथानेकार्थाः L. 4. E पुरिं° *cdd.* °धिया BCF तच्चय° CD °च्छा य. L. 5. B एकल्लपुंडिंगं C °डिंगि G °विंदु° C एणि° C 1. hd. G °वासिउ C भेका:- L. 6. BFG अज्जेय C अइझेय G तीए G °सन्ना. L. 7. CG आगउ. L. 8. *cdd.* एक्कसरिय° G °ग्रार्थ. L. 9. B अथानेका. L. 10. C च 2. hd. व्व F व *cdd.* स्त्री इति C *om.* द्व्यर्था BDFG द्व्यर्थः L. 11. C एल्ला° ABCEFG °विला ACDFG °उसहा C अधम्मारार° °मुहे 2. hd. °सुहे. L. 12. Before this line E inserts ओकारादिः D अथ ओकारादय; The MSS. constantly confound उ and ओ in the beginning of the words. This v. l. will not be noted in this chapter. E °पडिवाडी A उज्जमचो° BDF °वो° C मइझमवोरेकम्मि E उज्झमच्चोख° G वऊमच्चोक्ख° (sic) C ओष्पा. L. 13. C एल्लाविलो C एक्कसुहो. B दरिद्रश्च. L. 14. C अभावात्. L. 15. *cdd.* °वाचकस्तु आली° C ओइझं अचोत्तं. C ओष्पा G मव्या°. L. 17. *cdd.* °प्पिय° C ओइझं. L. 18. BCDF °कुलहवाण. B अहवा ण अहवा ओलि°.

ओअं वत्ता ओरं रुचिरे करिबन्धखायमोवं च ।
ओसारोसक्का गोवाडोसरिआ हिमम्मि ओग्गीओ ॥ १४९ ॥

ओअं वार्ता । ओरं चारु । ओवं गजादेर्बन्धनार्थं खातम् । ओसारो गोवाटः । ओसक्को अपसृतः । ओग्गीओ नीहारः ॥ यथा ।

चइआजिओवओअं रिउणो ओग्गीअओरजस तुज्झ ।
भीआ ओसारेसुं वसन्ति समराउ ओसक्का ॥ ११७ ॥ [१४९]

केसविवरणे ओच्छिअमोंडलमवि केसगुम्फम्मि ।
ओसिअमबले ओणीवी णिव्वे ओत्थरो वि उच्छाहे ॥ १५० ॥

ओच्छिअं केशविवरणम् । ओंडलं केशगुम्फो धम्मिल्लप्रायः । ओसिओ अबलः । ओणीवी नीव्रम् । ओत्थरो उत्साहः ॥ यथा ।

अणओत्थरोसिआणं जरउडओणीविसङ्कजडिलेसु ।
तुज्झ रिऊणं रसे कहमोच्छिअमोंडलं च केसेसु ॥ ११८ ॥ [१५०]

ओग्गालो ओआलो वहोलए ओत्थओ अ अवसन्ने ।
ओक्किअमुसिए रप्फे ओणिव्वो णीविआइ ओवड्डी ॥ १५१ ॥

ओग्गालो तथा ओआलो अल्पं स्रोतः । ओत्थओ अवसन्नः । ओत्थयं पिहितमित्यन्ये । ओक्किअं उषितम् । वान्तमित्यन्ये । ओणिव्वो वल्मीकः । पिपीलिकोत्खातो मृद्राशिरित्यर्थः । ओवड्डी परिधानैकदेशः ॥ यथा ।

L. 1. E चत्ता BG °वंध°. L. 2. E °रोसुक्का गोचाडो° *cdd.* °सरिया E हिहम्मि ADFG, C 1. hd. उग्गीउ. L. 3. G उयं pro ओवं. L. 4. G ऽपसृतः. L. 5. BFG वइयाजि° C चइया° G °उवउव (sic) *cdd.* उग्गीय° C °उरजस तुझ्झ. L. 6. *cdd.* भीया C समराओ. L. 7. *cdd.* ओछियम° E °डणमवि C °गुंफंमि. L. 8. A ओसियमं बले BDG उसियम° G °वले C ओसियम° C ओणावी AC णिचे AB, C 1. hd., DFG उच्छरो E, C 2. hd. ओच्छरो. L. 9. G उंचियं and has यथा before it. B उच्छियं CF °यं B °गुफो In C the words from केशगुंफो to केसेसु l. 12. are written twice. L. 10. BFG अवलः C नीद्रं *cdd.* ओच्छरो. C उच्छाहः. L. 11. BDFG अणओच्छरो° *cdd.* °सियाणं G जरउहवोणी° C[1] °उद° C[2] °उडणीवि° G °जटिलेसु. L. 12. C तुझ्झ C[1] कहमोंछियम° C[2] . कहमोत्थियम° BFG °च्छियम° C[1] *om.* च केसेसु. L. 13. AD उयालो BCF ओयालो C वहोल वहोलए A उत्थउ C ओच्छउ DG उच्छउ CG *om.* अ CE अवसत्ते G, C 2. hd. °न्ने. L. 14. *cdd.* °क्कियमु° A णिउचो C ओणिचो G उणव्वो *cdd.* णीवियाइ G °याए BCF ओवद्दी D उवाद्दी E उव्वड्डी G उव्वद्दी. L. 15. CF उयालो B ओयालो B श्रोतः BCF ओछओ BF अवसन्नः. C ओच्छयं *cdd.* ओक्कियं. L. 16. BF ओणिचो C ओसिचो. L. 17. *cdd.* (C?) ओवद्दी C °नैकविशेष:.

बाहोग्गालघणोआलपूरिओणिव्वणिग्गयाहिभया ।
गलिओवड्डी तुह रिउवहू वणे ओत्थओक्किआ लुढइ ॥ ११९ ॥ [१५१]

ओसाओ पहररुजा ओच्छत्तं दन्तधावणए ।
ओसीसं अववत्ते ओवट्टो मेहवारिसेअम्मि ॥ १५२ ॥

ओसाओ प्रहारपीडा । ओच्छत्तं दन्तधावनम् । ओसीसं अपवृत्तम् । ओवट्टो मेघजलसेकः ॥ यथा ।

ओ ओच्छत्तमिसेणं पहिओ ओसीसिऊण जन्तो वि ।
णवमयणसरोसाओ मोडइ ओवट्टफुल्लणीवलयं ॥ १२० ॥ [१५२]

ओहंकोहट्टोलिप्पा हासे छन्नरमणमोलुंकी ।
ओलिंभा उद्देही ओचुल्लं चुल्लिएगदेसम्मि ॥ १५३ ॥

ओहंको ओहट्टो ओलिप्पं हासः । ओलुंकी छन्नरमणम् । नंष्ट्वा यत्र शिशवः क्रीडन्ति । चक्षुःस्थगनक्रीडेति केचित् । ओलिंभा उपदेहिका । ओचुल्लं चुल्ल्येकदेशः ॥ यथा ।

ओहंकिरि ओहट्टं च य ओलुंकिं च सारवेसु घरं ।
ओचुल्ले ओलिंभं दट्टुं ओलिप्पिही तुह णणन्दा ॥ १२१ ॥ [१५३]

बलिए ओज्जल्लो गज्जिअम्मि ओअंकओज्जाया ।
दीहरमुहरझुणीए ओरल्ली ओल्लणी सिहरिणीए ॥ १५४ ॥

L. 1. *cdd.* वाहो° *cdd.* °घणोयाल° G °पूरिउणिव्वग्गया° C °णिच°. L. 2. G गलिउव्वड्डी B °वड्डी C °उड्डी F °वड्डी C रिओहूण *om.* वणे B ओत्थतुक्किया CG °क्किया BF लुडइ C लुढई. L. 4. G उसीयं *cdd.* अपवत्ते A उवड्डो C ओहो EG उवट्टो A महवारि° AB °सेयम्मि G °वारिवरिसम्मि. L. 5. C ओछतं G उलत्तं. BF ओसासं C ओवट्टो. L. 7. G उ उच्छन्न° C ओत्रछ° G °मिसेण G उसीसिउण. L. 8. G °सरोजाउ C ओवट्ट° G उवट्ट° C°णावलयं. L. 9. A °हढो° E °हट्टो° A °लिप्पा G छन्नरवण° C °लुंका. L. 10. C ओलुंभा C ओहेही BF ओचुल्लं C ओवुल्लं D उवुल्लां E उचल्लं G उचुल्लं C चुलि° ABCDF °एक°. L. 11. G उहक्को C ओलुंका G उलुकी G लन्नरवणं C °रगणं 2. hd. °रमणं. C नष्ट्रा. L. 12. C ओनिभा G उमिभा BF ओचुल्लु C ओवुल्लं. C चुल्ल्यैक° G चुल्ये° C 1. hd. *om.* यथा. L. 14. C ओहकिंरि G उहकिंरि C हट्टं (sic) C सारवेस. L. 15. C ओवुल्ले C ओलुंभं दहुं ओ° तु ण°. L. 16. BCEFG वलिए C ओझुल्लो C गझ्झि° *cdd.* °यम्मि G उयंक° C °उझ्झाया ABCDFG °ज्जाया. L. 17. A °मुहुरझुणिए E °मुहर° G उरणी ABCDF सिहरणीए.

ओज्जल्लो बलवान् । ओअंको तथा ओज्जाओ गर्जितम् । ओरल्ली दीर्घमधुरध्वनिः । ओल्लणी मार्जिता ॥ यथा ।

ओज्जल्लभडोज्जाअं करिओअंकं च सुणिअ संगामे ।
ओल्लणिमल्लुरोरल्लीमुहला जे हुन्ति ते पुरिसा ॥ १२२ ॥ [१५४]

ओसरणमुव्वेअम्मि अ ओरिल्लो अइरकालम्मि ।
ओड्डणमुत्तरिए ओइत्तं ओइत्तणं च परिहाणे ॥ १५५ ॥

ओसरणं उद्वेगः । ओरिल्लो अचिरकालः । ओड्डणं उत्तरीयम् । ओइत्तं तथा ओइत्तणं परिधानम् ॥ यथा ।

ओरिल्लमयणवत्तोसरणाइ ओइत्तणम्मि ल्हसिअम्मि ।
परिहिअमोड्डणमोड्डिअमोइत्तं तुज्झ दंसणतुराए ॥ १२३ ॥ [१५५]

ओडड्ढं रत्ते ओलत्थो दलिए णयम्मि ओहत्तो ।
ओसक्कं तुडिए ओरुंजं णत्थि त्ति भणिअकीलाए ॥ १५६ ॥

ओडड्ढं रक्तम् । ओलत्थो विदारितः । ओहत्तो अवनतः । ओसक्कं त्रुटितम् । ओरुंजं नास्तीति भणितगर्भा क्रीडा ॥ यथा ।

असोडड्ढो दइओ तुह ओहत्तो वि णवणहोलत्थो ।
ओरुंजं मुक्कलिओ मा मह ओसक्कणेहिआ होसु ॥ १२४ ॥ [१५६]

विहलम्मि ओहुडं ओहुरं च खिन्नम्मि ओवरो णिअरे ।
ओसुद्धं विणिवडिअम्मि ओज्झरी अन्तआवरणे ॥ १५७ ॥

L. 1. C ओझल्लो 2. hd. °झु° C ओइझाउ 2. hd. °ओ. L. 2. B °ध्वनिः G उत्तणी. L. 3. C ओझल्ल॰ G °लडो° C °झायं BCF सुणिय G मुणिय. L. 4. G °सुहला C °मुहुआ G हि pro जे G om. ते. L 5. G °सुव्वेयम्मि D °व्वेयम्मि A °मुचेअ° ABCDFG य G उइल्लो. L. 6. E ओढण° G उद्दण° A उइत्तउइत्तणं. L. 7. G om. ओसरणं G उद्दणं. L. 8. CG ओइत्तणं च परि°. L. 9. G °चत्तो° C णहसिययंमि BFG °सियंमि. L. 10. cdd. परिहियमोद्दण° (C °ड्डु) BFG °मोद्दियम° C °द्दि° C तुज्झ. L. 11. B ओडद्दं G उदद्दं cdd. ओलच्छो G दलिए अ AE णतम्मि BCF णतंमि D णतस्सिम्मि. L. 12. B ओसन्नं G उसन्न: B ओरंजं CG णच्छि cdd. भणिय°. L. 13. C ओडड्ढु G ओडद्दं cdd. °च्छो B °रित. G ओसन्नं. L. 15. BF °डद्दो C °डड्ढो G °डद्दो G उणत्तो G णवलणहोणछो. BCF °लच्छो. L. 16. C मुक्कलिओ G °लिउ G उसन्नाण° cdd. °हिया. L. 17. A खिणम्मि G खिन्नम्मि cdd. णियरे. L. 18. cdd. °वडियम्मि A ओज्जरी E उज्झरिय C ओइझरी C यंतआव°.

ओहुडं विफलम् । ओहुरं खिन्नम् । ओहुरं अवनतं स्रस्तं चेत्यवन्तिसुन्दरी । यदुदाहरति स्म ।

खणमित्तकलुसिआए लुलिआलयवल्लरीसमोत्थरिअं ।
भमरभरोहुरयं पङ्कयं व भरिमो मुहं तीए ॥ १२५ ॥
किं तं पि हु वीसरिअं णिक्किव जं गुरुअणस्स मज्झम्मि ।
अहिधाविऊण गहिओ तं ओहुरउत्तरीआए ॥ १२६ ॥

ओवरो निकरः । कप्रत्यये ओवरओ । ओसुद्धं विनिपतितम् । ओज्झरी अन्त्रावरणम् ॥ यथा ।

पहरोसुद्धहओज्झरिओवरखलणोहुरा रणा रिउणो ।
तुह कुमरवाल ओहुडभुअदण्डा जन्ति रसेसु ॥ १२७ ॥ [१५७]

ओसित्तं ओलित्ते अहिहूए ओहुओग्गिओणुणया ।
ओइल्लं आरूढे ओसीओहाइआ य हेट्ठमुहे ॥ १५८ ॥

ओसित्तं उपलिप्तम् । ओहुओ ओग्गिओ ओणुणओ एते त्रयो ऽप्यभिभूतार्थाः । ओइल्लं आरूढम् । ओसीओ तथा ओहाइओ अधोमुखः ॥ यथा ।

ओइल्ले गयमोग्गिअगिरिं मओसित्तमुहमणोसीअं ।
तइ ओहुअहरिवरिए ओणुणओहाइआ हुआ रिउणो ॥ १२८ ॥ [१५८]

ओलित्ती ओलिप्पंती असिदोसम्मि ओक्कणी जूआ ।
ओज्झायं ओहट्टिअमस्सं पेल्लिअ करेण जं गहिअं ॥ १५९ ॥

L. 1. G ओहुइं *cdd.* ओहुरमवनतं. C वेत्य° G चेति वंति°. L. 3. *cdd.* °कलुसियाए BFG लुलिया° BCF °समोछ्इयं G °समोछरियं. L. 4. G °हुरियं BF च सरिमो G मुहीए (sic). L. 5. C विस° *cdd.* °रियं G गुरुयणस्स. L. 6. G *om.* तं C 1. hd. ओहुरओ-त्तरइझाए 2. hd. °उत्तर° G °रउउत्तरी° BFG °रीयाए. L. 7. C ओझरीयं शवरण 2. hd. आवरणं. L. 9. C पहरोसुद्दहभूओवझरिओवरखलणो (sic. all). L. 10. C जंते. L. 11. G अवलित्ते C 1. hd. बहुओ° G °ग्गिअगुणया. L. 12. *cdd.* °हाइया BF हेट्ठमुहे C 1. hd. °सुहे. L. 13. G उहयं उग्गीउ C ओहु *om.* ओ ओग्गिओ C 2. hd. has ओग्गि G उणुउ. *cdd.* त्रयो ऽपि अभि° G ऊसीउ. L. 14. C अधोमुखम्. L. 15. *cdd.* °मो-ग्गिय° C °गिंरि C °सुहम°. L. 16. C तेइ हुअहिरिविरिए *cdd.* °हाइया. L. 17. A उप्पंती G उलिप्पत्ती E जूया. L. 18. C ओझायं C ओहिट्टियम° A °हिंयम° BF °हियम° D उंहि-ढियाम° G °हट्टियमन्नं C पल्लिय ABDFG पेल्लिय AD गहिय BCF गहियं.

ओलित्ती तथा ओलिप्पंती खड्गादिदोषः । ओक्कणी यूका । ओज्झायं तथा ओहट्टिअं अन्यं प्रेर्य यत्करेण गृहीतम् ।। यथा ।

छुरिओलित्ती असिओलिप्पंती ओक्कणी अ णववत्थे ।
कहइ रिऊण तए जसमोहट्टिअयं सिरिं च ओज्झायं ।। १२९ ।। [१५९]

सेणे ओलयओलावया य फलहग्गलाइ ओहडणी ।
ओलअणी णववहुआ ओलइणी दइअभूआ य ।। १६० ।।

ओलओ तथा ओलावओ श्येनपक्षी । ओलओ अपलाप इत्यन्ये । अत्र । ओहइ अवतरति । अयं धात्वादेशेषूक्तत्वान्नोक्तः । ओमाल-ओज्झर-ओसत्तशब्दा निर्माल्य-निर्झर-अवसक्तशब्दभवा इति नोक्ताः । ओहडणी फलहकार्गला । ओलअणी नववधूः । ओलइणी दयितीभूता ।। यथा ।।

ओलइणी ओलअणी रिऊण ओलयपिए रणे खग्गो ।
ओहडणिदीहभुअ तुह भडचडओलावओ रुआवेइ ।। १३० ।। [१६०]

ओसुंखिअं च उप्पेक्खिए अलिन्दम्मि ओसरिआ ।
ओआवलो अ बालायवम्मि ओहाडणी पिहाणीए ।।१६१ ।।

ओसुंखिअं उत्प्रेक्षितम् । ओसरिआ अलिन्दः । ओआवलो बालातपः । ओहाडणी पिधानी ।। यथा ।

ओसुंखिअ पिअमिन्तं ओआवलमोसरिं सरन्तं च ।
णन्दीइ खिविअ जारं असई ओहाडणिं देइ ।। १३१ ।। [१६१]

L. 1. G ओलिप्पत्ती. C ओझ्झायं L. 2. B ओहट्टियं CG (F?) °ट्टियं. L. 3. C °लत्ती G °लिपत्ती G णवचत्थे C णवववत्थे. L. 4. B °हट्टियय G °हट्टेअअं C सिरि च ओझ्झायं. L. 5. CG फलग्गलाइ. L. 6. C ओलहणी D उलहणी G ओलयणी A णववहुया D णवहूआ E णबहुया BCG °वहुया A उलअणी G उलइणी दइयभूया twice. *cdd.* दइय° EG °भूया. L. 7. B श्पेतपत्ती G श्येनः पत्नी. L. 8. C अवतरि C °देषूक्त° BF धात्वादेशत्वान्नोक्तः. C °ओझ्झर° B निमाल्य° C निमल्यि°. L. 9. G अवष्वक्त°. L. 10. C ओलयिणी G ओलयणी C ओलायिणी G ओलइनी. L. 11. CG ओलयणी C अलआणी G ओलयणी G उलाप्पिए C °तिए. L. 12. B ओहडणी° C °भुय G °चडउरुलावउ B रुआचेइ G रुयावेइ. L. 13. A ओसुंखिउं AE उप्पेखिए C अलिंदिंमि ABCDFG °रिया. L. 14. E °बलो G उयावलो A य BCFG वाला° E °चम्मि E पिहाणाए. L. 15. *cdd.* ओसुंखियं BCF ओसरिया C अलिंदः G वाला° L. 16. C ओहाडणा. L. 17. *cdd.* ओसुंखिय पियमितं C °लमोसार. L. 18. BG खिविय C देई.

ओआअवो वि अत्थक्खणम्मि ओवट्टिअं च चाडुम्मि ।
ओअग्घिअमोसिंघिअमङ्गपिणद्धम्मि ओलइअं ॥ १६२ ॥

ओआअवो अस्तसमयः । ओवट्टिअं चाटु । ओअग्घिअं ओसिंघिअं । घ्रातमित्यर्थः । ओसिंघिअशब्दो ऽपि देश्य एव । अनया तु भङ्ग्या निबद्धः । ओलइअं अङ्गे पिनद्धम् । यथा ।

ण हु ओअग्घइ कमलं ओलइअं ण सहए जलद्दं पि ।
ओवट्टिएहि ओआअवे वि ओसिंघए ण सा असणं ॥ १३२ ॥ [१६२]

ओलुंपओ अ तविआहत्थे ओहीरिअं च उग्गीए ।
सुत्ते ओल्लरिओ विहिकयम्मि ओसाणिहाणं च ॥ १६३ ॥

ओलुंपओ तापिकाहस्तः । ओहीरिअं उद्गीतम् । अवसन्नमित्यन्ये । यस्तु ओहीरिअशब्दो निद्रार्थः स धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । ओल्लरिओ सुप्तः । ओसाणिहाणं विधिवदनुष्ठितम् ॥ यथा ।

णिसि ओल्लरणे ओसाणिहाणिअं किं पि तीइ जं तुमए ।
तं चिअ ओहीरइ सा ओलुंपयकम्मवावडा वि दिणे ॥ १३३ ॥

अत्र । ओरुम्माइ उद्वाति । ओहामइ तोलयति । ओलुंडइ विरेचयति । ओसुक्कइ तेजयति । ओग्गालइ रोमन्थयति । ओरसइ अवतरति । ओअंदइ ओद्दालइ आच्छिनत्ति । ओअग्गइ व्याप्नोति । ओहावइ आक्रामति । ओवासइ अवकाशते । ओअक्खइ पश्यति । ओवाहइ अवगाहते । एते धात्वादेशेष्वस्माभिरुक्ता इति नोच्यन्ते ॥ [१६३]

L. 1. BF ओआअचो C ओआववो वि अच्छ° G उहहियं A °हियं BCFG °हियं D °ट्ठियं BCF वाडु° E चाडु°. L. 2. *cdd.* ओअग्घियमोसिंघियम° C °णाहंमि E °णधम्मि EG ओलइयं. L. 3. C ओआयवो G ओआ B ओवहियं CF °हियं G उअहिअं C वाडु *cdd.* ओआग्घियं. BCF ओसिंघियं. L. 4. B ओसिंघियशब्दो C उसिघिय° C ओलइयं. L. 5. G अंगपिनद्धं. L. 6. BF ओहग्घइ C ओअग्घ C ओलइयं G उअइअं *cdd.* न C जलहंमि. L. 7. G उअहि° C °हि° *cdd.* °एहिं BF ओआअवेहिं C ओआअव वि G उआवे वि ओसिंघिए. L. 8. A ताविया° BFDEG तविया° C तंविया° BF ओहीं° E ओह° *cdd.* °रियं G उग्गीवे. L. 9. G °णियाणं E °हाणिं. L. 10. C ओलुओ BCF ओहीरियं. L. 11. BCF ओहीरय° G °रिय°. L. 12. G °नुष्टितं. L. 13. C ओल्लररेणे BF तिइ C तीइं जं ठुमए. L. 14. *cdd.* च्चिय (C 1. hd. विय) G उलिंपय° C °पइ° BF °वाचडा. L. 15. C ओरम्माइ G °म्मा C ओद्दाति. L. 16. C ओसक्कइ. C (F?) G ओसरइ. L. 17. G उअअइ C ओअग्गइ व्याप्नोति । ओअग्गइ व्याहावइ आक्रामति (sic). G °काशति L. 18. BF ओक्खइ.

॥ अथानेकार्थाः ॥

णिसजलहिमेसु ओसा सेवयअपहावलेसु ओलुग्गो ।
ओआली असिदोसोली ओलुट्टमघडन्तमिच्छासु ॥ १६४ ॥

ओसा निशाजलं हिमं चेति द्व्यर्था । ओलुग्गो सेवको निश्छायो निःस्थामा चेति त्र्यर्थः । ओआली खड्गदोषः पङ्क्तिश्चेति द्व्यर्था । ओलुट्टं अघटमाणं मिथ्या च ॥ [१६४]

ओअल्लो पल्हत्थप्पकम्पगोवाडलम्बमाणेसु ।
ओरत्तो वि विदारिअगव्विट्ठकुसुम्भरत्तेसु ॥ १६५ ॥

ओअल्लो पर्यस्तः कम्पो गोवाटो लम्बमानश्चेति चतुरर्थः । ओरत्तो विदारितो गर्विष्ठः कुसुम्भरक्तश्चेति त्र्यर्थः ॥ [१६५]

ओहट्टो ओसरिए अवगुण्ठणणीविआसुं च ।
गामेसहरिअआणाबन्धणखाएसु ओआओ ॥ १६६ ॥

ओहट्टो अपसृतो ऽवगुण्ठनं नीवी चेति त्र्यर्थः । ओआओ ग्रामाधीशो ऽपहृत आज्ञा हस्त्यादीनां बन्धनार्थं खातं चेति चतुरर्थः ॥ [१६६]

ओहारो कच्छवए अन्तरदीवम्मि भागे अ ।
ओविअमारोविअरुसचाडुमुक्केसु हरिए अ ॥ १६७ ॥

ओहारो कच्छपो नद्यादीनामन्तर्द्वीपमंशश्चेति त्र्यर्थः । ओविअं आरोपितं रुदितं चाटु मुक्तं हृतं चेति पञ्चार्थम् ॥ [१६७]

L. 1. B *om* अथ L. 2. BDFG णिसिजल° C निसि° E हिमेस C *om.* from ओसा to °बलेसु E सेवयपहा° ADEG °वलेसु AC ओलग्गो. L. 3. C °दोसाली G °दोसो *om.* ली A उलट्टमघडत्तंभिज्ज्ञासु E °मजडंत°. L. 4. G निसा° C द्व्यर्था: CFG निच्छाय: B निश्छाय: BFG निस्थामा C निस्थामो. L. 5. G अआली C ओयाली. G पंक्ति:श्चति C *om.* श्चेति द्व्यर्था G ओलुट्टं. L. 6. A पल्हछ° C पन्हच्छ° E पल्लत्थ° C °गोवडे° A °लंचमाणेसु. L. 7. ABFG विदारिय° C विदोरिय° A °गच्चिट्ठ° C °गविट्ठ° A °भत्तेसु. L. 8. C कंपा C गोवाट: BF गोवाडो. L. 9. BG गर्विश्ट: L. 10. C ओहट्टो A °गुंछण° C वा. L. 11. A गामेसं° ABCFG °हरिय° G °वंधण°. L. 12. C 1. hd. G ओअट्टो C अपसृतः अव°. C °धीश: अप°. L. 14. A भागेसु BCFG य. L. 15. A उवियम° BCEFG ओविय° *odd.* °रोविय° C °रुसे° E °चाटु° C 1. hd. °सुक्केसु BCFG य. L. 16. CF ओवियं BG ओवियमारो° C *om.* रुदितं L. 17. B वाडु C हतं 2. hd. हृतं G पंचार्थः.

ओहित्थं च विसाए रहसम्मि विआरिए तह य ।
चन्दणसिलासु ओहंसो ओसण्णिअमसोहसादेसु ॥ १६८ ॥

ओहित्थं विषादो रभसो विचारितं चेति त्र्यर्थम् । ओहंसो चन्दनं चन्दनघर्षणशिला चेति द्व्यर्थः । ओसण्णिअं गतशोभमवसादश्च ॥ [१६८]

ओसिंघिअम्मि चन्दणघसणसिलाए अ ओहरिसो ।
ओत्थरिओ अक्कन्ते अक्कममाणे अ णायव्वो ॥ १६९ ॥

ओहरिसो घ्रातश्चन्दनघर्षणशिला च । ओत्थरिओ आक्रान्त आक्रममाणश्च ॥ [१६९]

ओसाअंतो जिम्भालसम्मि सीअन्तसविअणेसुं च ।
ओघसरो अ अणत्थे घराण वारिप्पवाहे अ ॥ १७० ॥

ओसाअंतो जृम्भालसः सीदन् सवेदनश्चेति त्र्यर्थः । ओघसरो अनर्थो गृहवारिप्रवाहश्च । [१७०]

हेट्ठामुहकाणेकिवअआकिसेसुं च ओसरिअं ।
ओहंपिअं च ओरंपिअं च अक्कन्तणट्ठेसु ॥ १७१ ॥

ओसरिअं अधोमुखमक्षिनिकोच आकीर्णं चेति त्र्यर्थम् । ओहंपिअं आक्रान्तं नष्टं च । एवम् ओरंपिअं । चकारौ द्वयोरपि द्व्यर्थतासूचकौ । यदाह । ओहंपिअओरंपिअशब्दौ नष्टे तथाक्रान्ते ॥ न चात्र यथासंख्यभ्रमः । ओहंपिअं ओरंपिअं इत्यन्योन्यपर्यायतया सर्वैरभिधानात् । भिन्नार्थानां ह्यन्योन्यपर्यायत्वं न घटत इति ॥ [१७१]

L. 1. A उहित्थ घ विभाग (sic) C ओहिच्छं G ओहिन्दं BCEFG वियारिए. L. 2. A उसत्तिगमसोह° BF ओसच्चियमसोदेसु C ओसच्चिअमसोहमोदेसु DE ओसण्वियम°. L. 3. C ओहिच्छं B त्र्यर्थः. L. 4. BCF ओसच्चियं. G °सादश्चेति C °सादश्चेति द्व्यर्थम् । L. 5. A उसिंच्चियंमि B °घियंमि CF ओसंघियंमि G उसिंप्पियंमि E ओसिग्घियम्मि A चंदणामिसणसिलाए G °शिलाए A त BCFG य. L. 6. A उच्छरेउ C ओच्छरिओ G अछरिओ A अकुचि (sic) अक्कमणाणे cdd. य C णेयणेयव्वो. L. 7. B °सिला CG ओच्छरिओ. L. 8. A सीसंत° BCEFG सीयंत° A °सवेयणेसु भ BCF साविेयणेसुं G सच्चिय°. L. 9. C 1. hd. अप्पसरो EG य BF अणच्छे G अणत्ते A चराण वारिप्पवाहेयं E वारिप्पभावो BCEF य. L. 10. C जम्भा अलसः B °लस G सचेतनश्चेति. L. 12. E हेक्का° C हेट्ठोमुहक्यण° AE °क्विय° BCF °च्छिय° G °च्छिअ° C °आकि° E °नेसुं ACE ओसरियं BF उरियं. L. 13. cdd. °पियं twice. A च रंपिय and in margin च उ to be inserted before रं° G °णट्टेसु. L. 14. BCF °रियं B °निकोनिकोच. cdd. °पियं (twice). L. 15. CG °पियओरंपिय°. L. 16. G °क्रंते. G °पियं C °पियंत cdd. ओरंपियमिति अन्यो°. L. 17. cdd. हि अन्यो° BCF घटते C om. इति.

ओअग्गिअमहिहूए केसाईपुञ्जकरणे अ ।
अन्नासत्ते तण्हापरे अ ओलेहडो पवुड्ढे अ ॥ १७२ ॥

ओअग्गिअं अभिभूतं केशादीनां पुञ्जीकरणं च । ओलेहडो ऽन्यासक्तस्तृष्णापरः प्रवृद्धश्चेति त्र्यर्थः ॥ [१७२]

चन्दणरइजोग्गे ओवसेरमोहसिअमंसुअधुएसु ।
ओसिक्खिअं च गमणव्वाघाए अरइणिहिए अ ॥ १७३ ॥

ओवसेरं चन्दनं रतियोग्यं चेति द्व्यर्थम् । चन्दणरइजोग्गे इति समाहारद्वन्द्वः । ओहसिअं वस्त्रं धूतं चेति द्व्यर्थम् । उपहसितार्थस्तु ओहसिअशब्दः संस्कृतभव एव । ओसिक्खिअं गतिव्याघातो ऽरतिनिहितं च ॥ [१७३]

ओहरणं विणिवाडणमत्थस्सारोवणं चेअ ।
परओ ठिअसंजोए उकारओकारविणिमओ होइ ॥ १७४ ॥

ओहरणं विनिपातनमसंभवतो ऽप्यर्थस्य संभावनं च । अत्र ओंबालइ छादयति प्लावयति चेति धात्वादेशेषूक्त इति नोच्यते । इह च कश्चिदुकारस्थाने ओकारं पठन्ति ओकारस्थाने च उकारम् । तत्र विषयविभागो दर्श्यते । परतः स्थिते संयोगे उकारओकारयोर्विपर्ययो भवति । यथा । उक्कंदी ओक्कंदी । उक्खली ओक्खली । इत्यादि । एतच्चोपलक्षणमिकारएकारयोरपि । यथा । इल्लो एल्लो दरिद्रः । इत्यादि । यदस्मराम । ओत्संयोगे । इत एद्वा । ह्रस्वः संयोगे । इति च ॥ [१७४]

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां स्वोपज्ञदेशीनाममालायां प्रथमो वर्गः ॥

L. 1. BCEFG °ग्गियम° G °भूए ABCFG य. L. 2. BG अन्ना° E °सत्ते B पवुड्ढे CEFG पवुड्ढे *cdd.* य. L. 3. BCF ओअग्गियं BF प्रतिभूतं. G ऽन्यासक्तः L. 5. E °जुग्गे *cdd.* °हसियमं° ABCFG °सुय°. L. 6. *cdd.* °क्खियं ABCFG य. L. 7. G °जोग्ग. L. 8. BG ओहसियं. B ओहसिय° C उपहसिय° G उहसिय°. L. 9. *cdd.* °क्खियं BCF अरति°. L. 10. E ओहरण BCF °मच्छस्सा° G °मच्छसा° ACFG चेय B वेय. L. 11. ABCDFG परउ ABF ट्ठिय° CE ठिय° G ट्ठिय D विया (*i.e.* ठिय) G °संज्जोए E विणिम्मिओ F विणिमयो C होई. L. 12. G *om.* च. BG ओम्वालइ C उम्बालइ. L. 13. C धात्वादेषूक्त C *om.* च *cdd.* °स्थाने C ins. ओकारस्थाने. L. 14. BF *om.* च. *cdd.* पुरः instead of परतः *cdd.* संयोगे. L. 15. BCF उकारयोर्वि° G उकारउकारयोर्वि°. L. 16. *cdd.* °लक्षणं इकार° G इकारयोर° C एकाराति पि (2. hd. °रे). *cdd.* दरिद्र. L. 17. C °स्मरामः. *cdd.* उत्संयोगे C *om.* इत C एतद्वाव see Siddhah. I, 116. 85. 84. L. 18. A adds in margin: स्वरवर्ग्गः BCDFG read इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां स्वोपज्ञदेशीशब्दसंग्रहवृत्तौ प्रथमः स्वरवर्गः । ग्रन्थाग्रं (D ग्र G ग्रन्थाः)॥ ८०२ ॥ E only इति प्रथमः स्वरवर्गः ॥

संगृहीताः स्वरादयः शब्दाः। इदानीं व्यञ्जनादयः संगृह्यन्ते। तेऽपि वर्गक्रमेणेति कवर्गादयो व्यन्तरादिक्रमेण स्वरक्रमेण च प्रस्तूयन्ते।

अन्धिअकवड्डिआसुं कत्ताओ मूलए कंदी।
कंतू कामे कंची मुसलाणणलोहवलयम्मि ॥ १ ॥

कत्ता अन्धिकाद्यूतकपर्दिका। कंदी मूलकशाकम्। कंतू कामः। कंची मुसलमुखे लोहवलयम् ॥ यथा।

मुसलमुहं कंचीए कच्छपएसो अ कंदीहिं।
कत्ताहि वड्डजूअं रईइ कंतू अ सोहन्ति ॥ १ ॥ [१]

कल्ला कविसं मज्जे कलिकल्लोला विवक्खम्मि।
कच्चं कोड्डुंबं कज्जे कस्सो कच्छरो अ पङ्कम्मि ॥ २ ॥

कल्ला तथा कविसं मद्यम्। कल्लाशब्दः कल्याशब्दभवोऽप्यस्ति। स तु कवीनां नातिप्रसिद्धः। कली तथा कल्लोलो शत्रुः। कच्चं तथा कोड्डुंबं कार्यम्। कस्सो तथा कच्छरो पङ्कः ॥ यथा।

पिअ कविसकच्छर तुमं कल्लं कस्सं व मुञ्च इमिणा हि।
कल्लोलाकलिकच्चाकोड्डुंबाणं मुणिज्जइ ण भेओ ॥ २ ॥ [२]

कवयं भूमिच्छत्ते णालिअवल्लीइ अ कलंबू।
उवसप्पिअम्मि कामिओ कीडीभेए करोडी अ ॥ ३ ॥

L. 1. G शब्दा. L. 3. A अंन्चिय° BCEFG अंधिय° C °वट्टि° G °वड्डि° *cdd.* °यासुं D अंधियासुं (sic) AD कत्ताउ E मूए G कदी. L. 4. E °लोहबलयंमि. L. 5. BF °दूत°. B कंवी G मुशल° L. 6. BFG °मुखं. L. 7. G मुसलं मुहं B कंवीए G य C क्कंदीहिं G का°. L. 8. *cdd.* कत्ताहिं B चड्डु° (?) G वट्ट° Should it be वट्ट° cfr. Skt. वट? DG °जूयं. L. 9. C मझ्झे corr. 2. hd. L. 10. BF कव्वकोटुंवं C कव्वं E कोटुंबं C कस्सं A कत्थरो ABCFG य. L. 11. G कपिशं G *om.* from कल्ला° to °प्रसिद्धः BCG कल्पा° D कल्प°. L. 12. *cdd.* कव्वं BF कोट्टुस्वं C कोटुम्बं G कोटुंवं. L. 14. *cdd.* पिय C तुमं कल्लस्सं व BF च. L. 15. C कल्लोलाकविकल्वंकोटुम्बाणं B कोटुंम्वाणं G °डुंवाणं C मुणिझ्झइ *cdd.* न C 1. hd. G भेउ. L. 16. G णालिय° ABCEF णालय° D णालाया° G य B कलंबू C कलम्बू. L. 17. *cdd.* °प्पियंमि ACG कमिउ ABCDFG य.

कवयं भूमिच्छत्रम् । यद्वर्षासु प्ररोहति । कलंबू नालिकाभिधाना वल्ली । कमिओ उपसर्पितः । करोडी कीटिकाभेदः ॥ यथा ।

किं ते रिद्धिं पत्ता पिसुणा जे पणइणो वि ताविन्ति ।
कवयकलंबूउ वरं कमिअकरोडीण दिन्ति जे छाहिं ॥ ३ ॥ [३]

कयलं अलिञ्जरे कंदलं कवाले छुरीइ कट्टारी ।
कसरो अहमबइल्ले कंटाली रिंगणीए अ ॥ ४ ॥

कयलं अलिञ्जरः । कंदलं कपालम् । कट्टारी चुरिका । कसरो अधमबलीवर्दः । कंटाली कण्टकारिका ॥ यथा ।

तुह सिअकट्टारीफुट्टकंदलो बब्बरो कयलतुन्दो ।
कसरो व्व सिद्धणरवइ लुढेइ कंटालिसंकुलणईए ॥ ४ ॥ [४]

कउहं णिच्चे कणई लयाइ कलहं च पडिआरे ।
कक्किंडम्मि करेडू कवासकविसा य अद्धजंघाए ॥ ५ ॥

कउहं नित्यम् । कणई लता । कलहं प्रत्याकारः । असिपरिवार इति यावत् । करेडू कृकलासः । कक्किंडशब्दो ऽपि देश्यः । पर्यायभङ्ग्या तूपात्तः । कवासो तथा कविसा अर्धजङ्घा । मोचकमित्यर्थः ॥ यथा ।

तुह जयसिरिकणईदुम कलहुग्गयखग्ग कउहमरिणिवहो ।
अकवासो कविसं संभरइ करेडु व्व बोरिवणमिन्तो ॥ ५ ॥ [५]

किंसारुअम्मि कणिसं कसिआ कसई अ रसचारिफले ।
कविलो साणे करमो झीणे कडसी मसाणम्मि ॥ ६ ॥

L. 1. BF प्रटरोहति BG कलंवू C कलम्बू. B नालका° GC 1. hd. कमिउ. L. 2. C उवस° G करोद्री. L. 3. C ते द्विं C पइणो C तावंति G ताचिंति. L. 4. CG °कलंवूउ G वरि B कमिय° G क्कमित्र°. L. 5. BF कअलं E कयलिं G कलयं C छुरीय G कट्टारी. L. 6. BG °वइल्ले G कंढाली BCEFG रिंगिणीए AG य. L. 7. C कलयं G कायलिं C °ञरं । कदलं B कपाल G कट्टारी C छुरिका. G °वली° L. 8. BF °कारिक. L. 9. *cdd.* सिय° G °कट्टारीकुट्ट° C °फुट्टकंदरो BCF वच्चरो G वव्वरो. L. 10. C च्च सिद्दनरवइ BF °णईइ. L. 11. G णिव्वे C कलहे *cdd.* पडियारे (G °र). L. 12. C कक्किमि C अद्द°. L. 13. G असिवार. L. 14. B तूकलाश. L. 16. BF °डुम C °खग्ग उहओमरि° B निवहो. L. 17. G भरइ C करेडु च्च वोणमिंतो 2. hd. करेडु वोचणमिंतो G *om.* बोरि. L. 18. CE °रुयंमि G °रुवम्मि *cdd.* कसिया C °वारि°. L. 19. E ममाणम्मि.

कणिसं किंशारुः । धान्यशीर्षवाची तु कणिसशब्दः संस्कृतभवः । कसिआ तथा कसई अरण्यचारीफलम् । कविलो श्वा । करमो क्षीणः । कडसी श्मशानम् ॥ यथा ।

कसिआकुलम्मि गामे कसईकणिसेसु बद्धसंतोसो ।
अलस ण लज्जसि किं तं करमो कविलो व्व कडसीए ॥ ६ ॥ [६]

कंटोलं कंकोडं करणी रूवे करीसए कउलं ।
अयदव्वीइ कडच्छू पहिअगुहासुं च कंपडकफाडा ॥ ७ ॥

कंटोलं कंकोडं । अन्योन्यविध्यनुवादभावो द्वयोरपि देश्यत्वात् । करणी रूपम् । आकार इत्यर्थः । एष यदि संस्कृते न दृश्यते तदा देशी । कउलं करीषम् । तच्च गोमयखण्डं तच्चूर्णं च । कडच्छू अयोदर्वी । कंपडो पथिकः । कफाडो गुहा ॥ यथा ।

कंपडकरणीउ तुहारिवहूउ करेण भुग्गकंटोलं ।
कड्ढन्ति कउलजलणा कओ कडच्छू कफाडम्मि ॥ ७ ॥ [७]

कमणी णिस्सेणीए सुक्कतजाए करंजो अ ।
कज्झालं सेवाले मालिअवंसेसु कम्हिअकलंका ॥ ८ ॥

कमणी निःश्रेणिः । करंजो शुष्का त्वक् । कज्झालं शेवालः । कम्हिओ मालिकः । कलंको वंशः ॥ यथा ।

कमणीकलंककज्झालिओ वि सकरंजओ वि धसो सि ।
उच्चतरुकुसुमगहणे कम्हिअ तरुणीइ छिप्पसि सया जं ॥ ८ ॥ [८]

L. 1. BF कणिसं *cdd.* किंसारुः C कणिश° G कणिशशब्दभवः संस्कृतशब्दभवः *cdd.* कसिया L. 2. C °वारि° F °चारि° G कविला C क्षाणः B कडमी G कडशी. L. 4. *cdd.* कसिया C °कुलमि BG वद्ध° F वद्द°. L. 5. G न C च BF कडसी. L. 6. E कंकोल्लं BEF L. 7. अइदव्वीइ *cdd.* पहिय° G कंफड° C °कफाडो. L. 8. BCF अन्योन्यं विध्य°. L. 10. C *om.* तच्च CG °खंडं BC 1. hd. °दव्वी. G कंपडा C कफोडो G कंफाडो G *om.* यथा. L. 12. C 1. hd. °करणीओ BFC 1. hd. °वहूओ G *om.* करेण. L. 13. BCF कड्ढंति G कढ्ढंति BFG कउ C कफोडंमि. L. 14. C णिस्सेणिए G °तज्जाय AD य. L. 15. ACE कज्जालं E सेबाले ABCEFG मालिय° E °सेसुं ABCFG कम्हिय° E कान्हिय° D कह्मिअ°. L. 16. BF निश्रेणी C निश्रेणिः BF कज्झालः C कज्जालं. BCF सेवालः GC 2. hd. कम्हिउ. L. 18. G कयणी° C °कज्जालिउ 2. hd. °कझ्झालिओ BF घि स° C विकरंजउ 2. hd. °जओ BF वसो G धन्नो. L. 19. C उम्ब° G उव्व° *cdd.* कम्हिय.

कविडं च पच्छिमङ्गणमुप्पलए कालिमकंदोट्टा ।
कल्होडो वच्छयरे बगम्मि कंडूरकाउल्ला ॥ ९ ॥

कविडं गृहपश्चिमाङ्गणम् । कलिमं तथा कंदोट्टं नीलोत्पलम् । कल्होडो वत्सतरः । वत्सतरी चेत्कल्होडी । कंडूरो तथा काउल्लो बकः । अकारान्तककारादिशब्दप्रस्ताव आकारान्तककारादेर्निवेशो ऽर्थानुरोधात् ॥ यथा ।

कंदोट्टच्छी कविडे उड्डिअकंडूरकलयलं सोउं ।
कल्होडपायणमिसा सरं सकाउल्लकलिममहिसरइ ॥ ९ ॥ [९]

णालिअरम्मि कडारं वंसङ्कुरए करिल्लं च ।
कव्वाडो दाहिणए हत्थे चोरम्मि कलमकुसुमाला ॥ १० ॥

कडारं नालिकेरम् । करिल्लं वंशाङ्कुरः । कव्वाडो दक्षिणहस्तः । कलमो तथा कुसुमालो चौरः । कलमशब्दः संस्कृतसमो ऽपि कवीनां नातिप्रसिद्ध इति निबद्धः ॥ यथा ।

सेलम्मि करिल्लकडारएसु वावारिऊण कव्वाडं ।
कुच्छिंभरी इव तुमं मुञ्चसु कुसुमाल कलमत्तं ॥ १० ॥ [१०]

पुञ्जे कयारकज्जवकतवारा कक्खडो पीणे ।
तह य कलिंजकिलिंचा लहुदारू कच्छुरी वि कविकच्छू ॥ ११ ॥

कयारो कज्जवो तथा कतवारो तृणाद्युत्करः । कज्जवो विष्ठेत्यन्ये । कक्खडो पीनः । कर्कशवाची तु संस्कृतभव एव । कलिंजं तथा किलिंचं लघुदारु । कच्छुरी कपिकच्छूः ॥ यथा ।

L. 1. G °मुप्पडलए ACG °कंदुट्टा E °लंदुट्टा. L. 2. E कल्होवडो वसयरे CEG वगम्मि C °काउल्लो. L. 3. C कदोट्टं. L. 4. C चक: corr. 2. hd. G वक: B अकारांतकारादि° L. 5. *cdd.* °प्रस्तावे C °ककारादिनिवेशो. L. 6. BG उड्डिय°, C उड्डियं° C °कंलयं B सोऊँ. L. 7. C कल्होडे BF °पायणम्मि सा BF °सरउ. L. 8. ABCDFG णालिय° E °कुरिए. L. 9. G (A?) कच्चाडो C हत्थो E °कुस°. L. 10. G कडाचं. L. 11. C कुसुममालो G चोरः L. 12. G निवद्धः. L. 13. G कडिल्ल° C *om.* करिल्ल G वारेऊण (sic) G कचाडं (?). L. 14. C कुसुमालमत्तं. L. 15. C °कज्झव° E कडकडो. L. 16. A किलिंज° BF °किलिवा C 1. hd. D कलिवा C 2. hd. °चा E °कलिंबा BCF लहुदारु C कच्छुरा G इ. L. 17. C कझवो G *om.* तथा. C कज्झवो CG विष्टेत्य°. L. 18. C किलंचं G कलिंचं D कलंबं. L. 19. G °कच्छू.

मुणइ मणीउ कयारं कज्जवमिन्दुं विसाइ कतवारं ।
खलइ किलिंचे कक्खडथणिआ कच्छुरिकलिंजछित्त व्व ॥ ११ ॥ [११]

कस्सयकोसलिआ पाहुडे करालो अ दन्तवणे ।
कंकेल्ली अ असोए तुम्बिकरङ्कम्मि कलवुकुडआओ ॥ १२ ॥

कस्सयं तथा कोसलिअं प्राभृतम् । कोसलिआ इत्याकारान्तमित्यन्ये । लकारस्य द्विर्भावे कोसल्लिअं इत्यपि । कोसलिअशब्दस्यात्र पाठो ऽर्थानुरोधात् । एवमन्यत्रापि । करालो दन्तपवनकाष्ठम् । कंकेल्ली अशोकवृक्षः । कलवू तथा कुडआ तुम्बीपात्रम् ॥ यथा ।

कंकेल्लिलट्ठिकोअण्डकस्सयं चूअबाणकोसलिअं ।
उवणेइ वसन्तसिरी जगजयकामस्स कामस्स ॥ १२ ॥
अज्ज वि को वि करालिं ण करइ कलवूकरो तुमं भमसि ।
भिक्खू को तुह कुडअं पूरिस्सइ पिण्डवाएण ॥ १३ ॥ [१२]

णिअरे कडप्पकइअंका कइअंकसइकुक्कुरुडा ।
विन्नाणे कंबरकोत्थरा य तरुणे कहेडो अ ॥ १३ ॥

कडप्पो कइअंको तथा कइअंकसई तथा कुक्कुरुडो एते चत्वारः शब्दा निकरवाचकाः । कडप्पो कटप्रशब्दभवो ऽप्यस्ति । स च कवीनां नातिप्रसिद्ध इति निबद्धः । कडप्पो वस्त्रैकदेश इति केचित् । कंबरो तथा कोत्थरं विज्ञानम् । उदोतोर्व्यत्यये कुत्थरं इत्यपि । कहेडो तरुणः ॥ यथा ।

L. 1. C 1. hd. मणीओ F मणिउ कायारं C कइज्जव° BF चिसाइ. L. 2. B किलिंचे C. 2. hd. °चे F कलिंचे BCF °घणिया G °थणिया G कच्छुरिकिलिंज° BF °छित्ते च C °छित्ते व G °छित्ते व्व. L. 3. *cdd.* °कोसलिया AG य. L. 4. CG य C असाए A तुंबि° F तुंवि° G तुम्वि° BF कलचु° E °कलबु° C 2. hd. E कुओआओ G कुड्याउ. L. 5. BF कंस्सयं C कस्सअं C कोसंलियं BFG °लियं C प्राभूतं *cdd.* °लिया. G इत्येके। रांतमि° C °रान्त इत्य°. L. 6. *cdd.* कोसल्लियमित्यपि. *cdd.* कोसलियाशब्द°. L. 7. B °काष्ट CG °काष्टं C कंकोल्ली G कंकल्ली. BF °वृत्त. L. 8. BCF कुडया G कुड्या BF तुम्ब्रीपात्रं. L. 9. BF कंकिल्लि° C कंकोल्ली° BF °कोयंडकस्स । अंभूअ° CG °अं G चूप° CG °वाण. BFG °लियं C °लियं. L. 10. G जयजय° G *om.* कामस्स. L. 11. C अइज्ज BF विं BF कर BF कलचूं° C कबू°. L. 12. B भिखू. L. 13. BCFG णियरे BF °कइअंक G कइयंका BF *om.* कइअंक (only सइ) G °कइयंक° BF °कुरुडा CE °कुकुरुडा. L. 14. G विन्नाणे A कम्वर° B कंवर° C कम्बर° G कम्वरा° ABCFG °कोच्छरा CEG य. L. 15. G कइयंको C कइअंकइसई G कइयंक° BF °सइ BF कुरुडो C कुकुरुडो. BCF शब्दाः. L. 17. G निवद्धः BF कडपो G तथा कवरो B कम्बरो F कम्वरो C कम्बरं *cdd.* कोच्छरं. L. 18. BF कुच्छरमित्यपि C कच्छुरमित्यपि G कोच्छरमित्यपि.

अवकंबरय कहेडय कोत्थरकइअंकसेवणा लहसि ।
गुणकइअंकसइं तह जसकुक्कुरुडं सिरीकडप्पं च ॥ १४ ॥ [१३]

मज्जपरीसणभण्डे करिआ तह कोत्तलंका य ।
कस्सासो ऽन्तम्मि करम्बे कक्कसकक्कसारा वि ॥ १४ ॥

करिआ तथा कोत्तलंका मद्यपरिवेषणभाण्डम् । कस्सासो पर्यन्तः । कक्कसं तथा कक्कसारो दध्योदनः ॥ यथा ।

मयकोत्तलंक सउणं रच्छाकस्सासयम्मि दट्ठूण ।
मणरुइअकक्कसासव मयकरिअं लहसि कक्कसारं च ॥ १५ ॥ [१४]

दोवारिअम्मि कंठिअकडइल्ला तह य कडअल्लो ।
कडअल्ली कण्ठे कद्दमिओ महिसम्मि करमरी बन्दी ॥ १५ ॥

कंठिओ कडइल्लो कडअल्लो एते त्रयो दौवारिकवाचकाः । कंठिअ इत्यत्र टकारयुक्तं ठकारं केचित्पठन्ति । अत्र । कम्मणं वश्यादि । कलावो तूणः । कव्वाओ राक्षसः । इति कार्मण-कलाप-क्रव्यादशब्दभवत्वान्नोक्ताः । कडअल्ली कण्ठः । कद्दमिओ महिषः । करमरी हठहृता स्त्री ॥ यथा ।

कडइल्लाणं मज्झे कडअल्लो कंठिएण तोरविओ ।
कद्दमिओ व्व सरोसो करमरिकडयल्लिअं लेइ ॥ १६ ॥ [१५]

थूलम्बरे करअरी कडंतरं जुम्मसुप्पाई ।
कच्छुरिअं ईसिअए कणोवअं उण्हतोअम्मि ॥ १६ ॥

L. 1. B °कम्वरय° C °कम्ब° G °कंव° B कोच्छरि° CFG कोच्छर° G °कइयंक°. L. 2. G °कइयंक° C °सइं अ तह BF °कुकुरुडंमि C °कुकुरुडं. L. 3. C मइझ° *cdd.* करिया. L. 4. G कन्नासो B ऽ तंमि C त्तंमि E अंतम्मि G अन्नम्मि C करेंवे BF करंवे C कक्कस्स°. BF *om.* कक्कस E विं. L. 5. BCF करिया G केरिया G कौंतलंका BG °भाडं. G कस्सासो. L. 6. G दध्यादनः. L. 7. G °कौंतलंक C सउलं G °कन्नास°. L. 8. *cdd.* °रुइय° C °कसास° (*om.* क्क) *cdd.* °करियं. L. 9. *cdd.* °रियम्मि C कंनिय° E कंट्ठिय° ABFG कंठिय° BF °कडइल्लो G अ. L. 10. G कडयल्लि य E कंट्ठे twice. AG कद्दमिउ BFG वंदी. L. 11. G कंठिउ In C कडअल्लो only 2. hd. C त्रयो ऽपि दोवा°. BCF कंठिय G कण्टिय. L. 12. C कलादो G कलावा G कव्वाउ. L. 13. *cdd.* राक्षस G °भवत्वाशेक्ताः. G कडयल्ली कंठा. L. 14. कर्द्दमिउ. L. 15. C मइझे C कडइल्लो G कडयल्लो B तोरचिओ C 2. hd. °विउ. L. 16. CG कर्द्दमिउ C च C °कडआल्लि° *cdd.* °ल्लियं. L. 17. AB थूलम्वरे C 1. hd. FG °लंव° BF कडंततं C जूम्म° ABCF °सुप्पाइ. L. 18. ABCF कच्छुरियं ABCFG ईसियए C कणोवयं *cdd.* °तोयम्मि.

करअरी स्थूलवस्त्रम् । केचिदन्त्यरेफस्थाने डकारं पठन्ति । कडंतरं जीर्णशूर्पाद्युपकरणम् । कच्छुरिअं ईर्षितम् । कणोवअं उष्णोदकम् । उदकमुपलक्षणम् । तेन घृततैलाद्यप्युष्णं कणोवअं ॥ यथा ।

करअरिकडंतरपरिग्गहकहिअसइत्तणाइ कच्छुरिए ।
सावजलं व विलोअणकणोवअं होइ दूसहं मूढ ॥ १७ ॥ [१६]

कज्जउडो अ अणत्थे कणटयपोअम्मि कंटउच्ची अ ।
कडिखंभो कडिहत्थे करइल्ली सुक्करुक्खम्मि ॥ १७ ॥

कज्जउडो अनर्थः । कंटउच्ची कण्टकप्रोतः । कडिखंभो कटीन्यस्तो हस्तः । कद्याघात इति केचित् । करइल्ली शुष्कवृक्षः ॥ यथा ।

कज्जउडसील विरइअकडिखंभो हिणड कंटउच्चिपओ ।
करइल्लि व्व कढोरा ण तुमं सिविणे वि सा महइ ॥ १८ ॥ [१७]

कल्लविअकराइणिकरयंदी तिम्मिअयसिंबलीमल्ली ।
कणठे वत्थाईणं णिबद्धगंठिम्मि कंठकुंची अ ॥ १८ ॥

कल्लविअं तीमितम् । विस्तारितमित्यन्ये । कराइणी शाल्मलितरुः । कारायणीति कश्चित् । करयंदी मल्लिका । कंठकुंची वस्त्रादीनां कण्ठे निबद्धो ग्रन्थिः । कंठकुंची कण्ठे समुत्तुङ्गो नाडिग्रन्थिरित्यन्ये ॥ यथा ।

L. 1. BF *om.* स्थूल BF °स्थाने तु ड° C जीर्णं. L. 2. *cdd.* सूर्पा° corr. 2. hd. C. BCF कच्छुरियं. C इष्यितं *cdd.* कणोवयं G *om.* उदकम्. L. 3. BF ते *cdd.* कणोवयं. L. 4. G करयरि *cdd.* °कहिय° C कच्छरिए. L. 5. G °जल BCF च G विलोयण° BFG °कणोवयं B जूसहं. L. 6. C 2. hd. कज्झ° *cdd.* °पोयंमि BF (E?) कंटउव्वी ABCFG य° L. 7. G °हच्छे BF कडइल्ली. L. 8. BF ऽनर्थः BF कंटउव्वी C कडी°. C कटि° G °न्यस्तः *om.* हस्तः L. 10. B कज्जउडु° F कज्जउडु° C कझओड 2. hd. °उड° C °चिरइय° G °विरइय° BF °विडहिय° C °कक्खंभो डिहिंड G *om.* हिणड C कंटउव्वि° C 2. hd. कंटओव्वि°. L. 11. G करइ व्व C च C कणरा G कढोरा C महई BF *om.* महइ. L. 12. *cdd.* °विय. C °करअंदी EG तिम्मियय° A तिम्मिय° C तिम्मिअअ° BF °सिंचली° G °सिंवली°. L. 13. C वच्छाईणं BF निबद्ध° EG णिवद्ध° A निविहं B °गंठम्मि F °गंढम्मि C °गंविम्मि E °हि° E कह° G कंठस्तुंची BF °कुंवी ABCFG य. L. 14. *cdd.* °वियं G तीमित्तं C कराइणि, C शाल्मलीतरुः कराय° G केच्चित्. L. 15. BF कंठकुंवी C °कुची G °कुंचे G वेस्त्रा° G निविडो. L. 16. BF नाड्डि° C नाडिर्भ° G °म:थि°.

अणुकरयंदिकराइणितलम्मि इअमंसुकल्लविअअङ्गी ।
बन्धेइ कंठकुंचिं तं ण सुहं धरसु बाहुम्मि ॥ १९ ॥ [१८]

सहिआइ कक्खडंगी आउहभेए कडतला य ।
कसच्छुरी कुड्डगिलोइआ य घरगोहिआए अ ॥ १९ ॥

कक्खडंगी सखी । कडतला वक्रमेकधारं लोहायुधम् । कसच्छुरी तथा कुड्डगिलोई गृहगोधा ॥ यथा ।

जाणेइ कक्खडंगी कडतलवंकाइ तुज्झ चरिआइ ।
कसच्छुरिआलावं कुड्डगिलोइ च्चिअ मुणेइ ॥ २० ॥ [१९]

कसोड्डिआ णिरंगी मुअवहणे कंठमल्लं तु ।
कप्परिअकडंतरिआ दलिअम्मि कडंभुअं च कुडकण्ठे ॥ २० ॥

कसोड्डिआ नीरङ्गिका । कंठमल्लं मृतप्रवहणम् । येन मृतकमुह्यते । सामान्येन यानपात्रमिति केचित् । कप्परिअं कडंतरिअं च दारितम् । कडंभुअं कुटकण्ठः । कुटस्येव कण्ठो यस्य स कुम्भग्रीवाख्यो भाण्डविशेष इत्यर्थः । कडंभुअं घटस्यैव कण्ठ इति शीलाङ्कः ॥ यथा ।

दन्तकडंतरिआहर णहकप्परिअङ्ग मुञ्च कसोड्डिं ।
तं चिअ कडंभुअथणिं वच्च ण जा कंठमल्लजुग्गासा ॥ २१ ॥ [२०]

L. 1. G °करचंदि° G °करायणि BFG इयम° C इगम° *cdd.* °विय° C °अंगा. L. 2. C बधेइ G वंधेइ BF °कुंवीं BFG तस्स C न C मुहं G सुह BCF वाहम्मि G वाहुम्मि. L. 3. ABEFG सहियाइ C °याई C कक्खं° C 1. hd. कतल्ला 2. hd. कडल्ला. L. 4. G कन्न° C °च्छुरा EG कुड° C कुइ° 2. hd. कुड्ड° [°सच्छु° is here required by the metre] G °गिल्लोया ABCEF °लोइया G घरागा° ABCFG °हियाए *cdd.* य. L. 5. C कक्खं° C 1. hd. चक्रमे° G वजमेक° BF °युधां. C 1. hd. कसचुरी. L. 6. C कुंडु° G कुड°. L. 7. C जा जाणेइ BF क्खडंगी C कक्खं° C तुझ्झ BF वरियाइं C वरियाइ. L. 8. G कन्न° *cdd.* °च्छुरिया° G °लाचं *cdd.* चिय. L. 9. AC (?) °ड्डिया BF °हिया E °ड्या G °डिया G मुय° C °वहाणं G कंटमल्ल. L. 10. ABCFG कप्परिय° AG °कडत्त° or कडन्त? C °कंडत° ABCF °रिया *cdd.* दलियंमि E करं° G *om.* कडं *cdd.* °भुयं C कुंड° G °कंठं. L. 11. BFG °हिया C °ड्डिया *i.e.* °ड्डिया C नीरङ्गीका C मुत°. BF मृतमुह्यते C °मृत्कमु BF समान्येन्यन. L. 12. *cdd.* कप्परियं *cdd.* कडंतरियं C दारियंतं BF कंडंभुयं C °भुयं G कंठभुअं °कंठ. L. 13. G *om.* कुटस्येव कण्ठो B °विशेषः. BCF कडंभुयं C घटस्येव. L. 15. BF दत्तकडत्तरिआहर C दत्तकलंत° CG °रिया° *cdd.* °रियंग C कणो° BF °ड्डिं=°ड्डिं CG °डिं. L. 16. BF विय CG चिय BF कडछुयथणिं C कडंच्छुयथणि G °भुय° C वचाणि वच्च G °जग्गा°.

कणइल्लकीरकुंता सुगम्मि कइउल्लकीलया थोवे ।
गुञ्जाए अ कणोड्डिअकाहेणूकाइणीओ वि ॥ २१ ॥

कणइल्लो कीरो कुंतो त्रयो ऽपि शुकवाचकाः । कइउल्लं तथा कीलं स्तोकम् । कणोड्डिआ काहेणू काइणी त्रय एते गुञ्जार्थाः ॥ यथा ।

अग्गिकणकाइणीणं आसमकणइल्लपल्लिकुंताणं ।
कइउल्लं पि ण जाणसि जमन्तरं तं कणोड्डिमित्तमई ॥ २२ ॥
कीलयमई कई जह काहेणुं सीअहारिणिं सिसिरे ।
तह कीरपाढगव्विअ अविज्जमवि मससे विज्जं ॥ २३ ॥ [२१]

थवइम्मि कडइओ कग्घायलकरघायला किलाडम्मि ।
कण्णोढत्तीकण्णोच्छडिआओ दिण्णकण्णाए ॥ २२ ॥

कडइओ स्थपतिः । कग्घायलो तथा करघायलो किलाटाख्यः क्षीरविकारः । कण्णोढत्ती तथा कण्णोच्छडिआ दत्तकर्णा । या भाषणार्थं परवाक्यं गृह्णाति ॥ यथा ।

कग्घायलं कडइओ परघरभुत्तकरघायलो कहइ ।
कण्णोढत्तिपिआए कण्णोच्छडिआ ण सा विसंसेइ ॥ २४ ॥ [२२]

कण्णाआसं कण्णंबालं कण्णस्स आहरणे ।
कण्णाइंधणमित्थ य कण्णणसिओ सीरपाणिम्मि ॥ २३ ॥

कण्णाआसं कण्णंबालं कण्णाइंधणं त्रयो ऽप्येते कर्णस्याभरणे कुण्डलादौ

L. 1. G शुगंमि C 1. hd. थोवे. L. 2. ABCFG य A कणोड्डिय° BF कणोड्डिय° C कल्ले-हय° E काणिड्डिय° G कणोड्डिया° C °काइणीए G °णीउ G वि. L. 3. G °वाचक: G करउल्लं. L. 4. BFG कणोड्डिया C °ड्डिया C कायणी. C °र्थः. L. 5. C °कणिका° C *om.* पल्लि. L. 6. B न G कतं णोड्डिमित्त° BF कणड्डि° C कणोड्डुं° BF °मइ. L. 7. BF कहई C काहेणूं G सीय° C सिसरे. L. 8. BF °गव्विय C °गव्वीय 2. hd. °गव्वीय G °गव्विय C वियझमवि ससमे G मन्नसे. C 2. hd. विझ्झं. L. 9. E थवयंमि G थवयम्मि A, C 1. hd., G कडइउ E °घायला G °करघोइला A किराडंमि. L. 10. G कन्नोइत्तीकन्नोछडिउ E °कण्णाछ° BF °डियाओ AEG °डियाउ A दिड्ढौणकण्णाए G दिन्नकन्नाए. L. 11. C कड्डइओ C 2. hd. G °इउ G कघोइलो. C °ख्याः G कन्नोइत्ती *cdd.* °च्छडिया. L. 12. C °कर्णा BFG भषणा° BG गृन्हाति C गृणहाति. L. 13. G कडहिउ C °भुक्तं. L. 14. G कण्णोहत्ति° *cdd.* °पियाए B कणो° G कन्नो° *cdd.* °च्छडिया C °सेई. L. 15. G throughout कन्न° in this and the next lines. C °आसां ABCFG °वालं B आहरणे E °रण. L. 16. E केण्णा° C °मिच्छ C *om.* य A कसिणसिउ C सारणाणिम्मि. L. 17. G अन्नाआसं *cdd.* °वालं G कण्णास्या°.

वर्तन्ते । अत्र करंजइ भनक्ति । कम्मवइ उपभुङ्क्ते । कमवसइ स्वपिति । इत्यादयो धात्वादेशेषूक्ता इति नोच्यन्ते । कसणसिओ बलभद्रः ॥ यथा ।

भग्गं कसंबालं कसाइंधणपिए जइ तुहेक्कं ।
कसणसिअस्स वि कसाकसाआसं तुहं दाहं ॥ २५ ॥ [२३]

छिद्दम्मि कंठदीणारकुडिअकुणिआकुडीरकुच्छिल्ला ।
कणिआरिअकसस्सरिअ काणच्छी वई कलंकवई ॥ २४ ॥

कंठदीणारो कुडिआ कुणिआ कुडीरं कुच्छिल्लं एते पञ्च वृतिविवरार्थाः । कणिआरिअं कसस्सरिअं काणच्छी त्रयो ऽप्येते ऽन्योन्यपर्यायतया काणाक्षिदृष्टवाचकाः । कसोस्सरिअं काणाक्षिदृष्टमित्यन्ये । कलंकवई वृतिः ॥ यथा ।

आवन्ति कंठदीणारएण कुडिअभमिरा भुअङ्ग त्ति ।
कुच्छिल्लपूरणे तं कसस्सरिआइ किं कुणसि ॥ २६ ॥
अज्जेअ कलंकवई तुह पइणा णिकुडीरिआ रइआ ।
तुह कणिआरिअवित्तेहि तेहि कुणिआसयं कयं तत्थ ॥ २७ ॥ [२४]

जवणीइ कंडपडवा कइलबइल्लो अ सइरवसहम्मि ।
पासजुअलाववत्ते कडाहपल्हत्थिअं चेअ ॥ २५ ॥

कंडपडवा यवनिका । कइलबइल्लो स्वच्छन्दचारी वृषभः । कडाहपल्हत्थिअं पार्श्वद्वयापवृत्तम् ॥ यथा ।

L. 1. C रञ्जइ G कम्मवई. G *om.* इत्याइयो. L. 2. G नोच्यते G °सिउ BF बलिभद्रः F वल°. L. 3. BCF कसंवालं G कन्नवोलं. L. 4. BF कसोसिएं जंयस्स (sic) C कसण° CG °सियस्स. L. 5. G छिद्दम्मि कंडणार° *cdd.* कंट° but cfr. VI., 67. The meaning attributed here to the word is probably due to an error. C °कडिय° BF °कुडिया° AEG °कुडिय° *cdd.* °कुणिया° E °कुचिल्ला. L. 6. EG कणियारिय° C कणयारिय° G °कन्नस° CEG °रिया G काणच्छे B वइ C कालंकवई. L. 7. *cdd.* कंटदी° *cdd.* कुडिया कुणिया. C *om.* वृति. L. 8. *cdd.* कणियारियं C 1. hd. कसस° G कन्नस° *cdd.* °रियं *cdd.* अन्योन्यं°. L. 9. G कसोच्छ° *cdd.* °रियं BF कलंवई. CF वृत्तिः. L. 10. *cdd.* कंटदी° *cdd.* कुडिय° भुयंग. L. 11. BF कसस्ससियांइं G कन्नास° CG °रियाइं. L. 12. BFG अज्जेय C अइज्जेय C णिकुडी° *cdd.* °रिया रइया. L. 13. CG कणियारि° G °रिय° *cdd.* °वित्तेहिं C तेहिं *cdd.* कुणिया° BF कयं twice C तच्छ. L. 14. E जम्बणीइ A कंडपडिवा *cdd.* °वइल्लो AG य. L. 15. A पासु° G °जयला° C °जुयअला° 2. hd. °झु° *cdd.* °लापवत्ते C °पल्लच्छियं E °पल्ल° ABFG °त्थियं AG चेव C वेय 2. hd. चेय E चेअं. L. 16. C 1. hd. जवनिका G यमनिका *cdd.* °वइल्लो. C °पल्लच्छियं BFG °त्थियं. L. 17. BF °याप्रवृत्तं G °यापवर्त्तनं.

कइलवइल्लो व्व तुमं घरा घरं किं भमेसि णिल्लज्ज ।
कंडपडवाइ मज्झे कडाहपल्हत्थिग्रं णिग्रसु तिस्सा ॥ २८ ॥ [२५]

॥ अथ आकारान्तककारादयः ॥

कावी णीला काश्रो लक्खे कालं तमिस्सम्मि ।
काराकोणू लेहा कारं कडुग्रम्मि काहली तरुणी ॥ २६ ॥

कावी नीलवर्णा । काओ लक्ष्यम् । वेध्यमित्यर्थः । अन्ये तु लक्ष्यशब्देन यो येन गुणेन लक्ष्यते तमुपमानभूतं पदार्थमाहुः । कालं तमिस्रम् । कारा तथा कोणू लेखा । कारं कटु । काहली तरुणी ॥ यथा ।

हयकाविकाललहरीइ विरहिकाराइ चन्दकाराए ।
मयरद्धयधाणुक्को काहलितणुकोणुकायमाहणइ ॥ २९ ॥ [२६]

कारिममवि कित्तिमए कासारं सीसपत्तम्मि ।
काहारो परिखंधे कासिज्जं कागथलदेसे ॥ २७ ॥

कारिमं कृत्रिमम् । कासारं सीसपत्रकम् । काहारो परिखंधो । जलादिवाही कर्मकर इत्यर्थः । कासिज्जं काकस्थलाभिधानो देशः ॥ यथा ।

कासिज्जदेसलुण्टणकाहाराणिज्जमाणकणयाइं ।
कासारं च बुहाणं अकारिमं देसि चालुक्क ॥ ३० ॥ [२७]

कायंदी काणद्धी परिहासे काहिलो श्र गोवाले ।
धुत्तासहणधणूसुं कालयकावलिश्रकालवट्टाइं ॥ २८ ॥

L. 1. BFG °वइल्लो C च BFG घरिं BF निल्लज्जं. L. 2. C मझ्झे C °पल्लच्छियं BFG° त्थियं BCF नियसु G णियसु. L. 3. G अथाकारांतः कका°. L. 4. C णाला G काउ B ओ (sic) G लक्खं B तमिस्पंमि A °स्समि. L. 5. *cdd.* लेखा C 1. hd. कोरं BCFG कडुयम्मि. L. 6. CG काउ. G लक्ष° B *om.* गुणेन G तदुप°. L. 7. B तामिश्रं G काला. L. 8. G *om.* कारं कटु. L. 9. G °काविकालाहरीए BF विराहिकाचीइ G °काराए C वंद°. L. 10. C °तनु° G °फोणु°. L. 11. G °वत्तम्मि. L. 12. G परे-खंधे C 2. hd. कासिझ्झं A °देशो. L. 13. BF सीसकं G सीसंपत्रं. C परिकखंधो L. 14. C कासिझ्झं. L. 15. C कासिझ्झदेशलुटंणका° BFG °लुंटण° C °णिझ्झमाण° G °याई. L. 16. G व C बुहाणं C अकारिंमं BF देसु BF वालुक. L. 17. A काणद्दी C °द्दी EG कालो AG य E गोवालो. L. 18. BCF °धणूंसुं *cdd.* °कावलिय° BEF °वहाइं C °वहाइं.

कायंदी तथा काणद्धी परिहासः । काहिलो गोपालः । कालओ धूर्तः । ठक इत्यर्थः । कावलिओ असहनः । कालवट्टं धनुः । कालपृष्ठशब्दो यदि धनुर्मात्रवाची संस्कृते रूढस्तदा संस्कृतभव एवायम् । अन्यथा तु देश्य एव । अस्माभिस्त्वनेकदेशीष्वविगानेन दर्शनादयं निबद्धः ॥ यथा ।

चय हरिअं मज्झ मणं कालय का काहिलाहि काणद्धी ।
कायंदीइ वि मयणो कावलिओ हणइ कालवट्टेण ॥ २१ ॥ [२८]

काणत्थेवो विरलम्बुकणे कालिंजणी अ ताविच्छे ।
कायंधुओ अ कायंचुलो अ कामिंजुलविहङ्गे ॥ २९ ॥

काणत्थेवो विरलाम्बुकणवृष्टिः । कालिंजणी तापिच्छलता । केचित्कालिंजणं तापिच्छमित्याहुः । कालेज्जं तापिच्छकुसुममित्यन्ये । कायंधुओ तथा कायंचुलो कामिंजुलाख्यः पक्षी । कामिंजुलशब्दो ऽपि देश्य एव भङ्ग्या निबद्धः । एते त्रयो ऽपि जलपक्षिविशेषवाचकाः ॥ यथा ।

कालिंजणिसामलघणकाणत्थेवे रुअन्ति विरहिजणा ।
रे कायंधुअ कायंचुलीइ सहिओ सि कूजसु तुमं ता ॥ २२ ॥ [२९]

कारंकडो अ फरुसे कायपिउच्छा य कलकण्ठी ।
कामकिसोरो अ खरे किरं सोहन्तए किरो कोले ॥ ३० ॥

कारंकडो । कप्रत्यये कारंकडओ परुषः । कायपिउच्छा कोकिला । कामकिसोरो गर्दभः ॥

L. 1. C (G ?) काणद्दी· G कहिलज्ञोयो धुत्तज्ञक इत्य° BCF धूर्त्तव्वक इत्य° L. 2. BF कावालिओ G °लिउ. B °वट्टं. L. 3. G रूढः तदा. L. 4. C 2. hd. °विभानेन. G णिचद्धः· L. 5. BCF वय BFG हरियं C हरिमं C 1. hd. G मझ C 2. hd. मझ्झ BF काहिसाहि C °लाहिं काणद्दी. L. 6. C 1. hd. मयणये corr. 2. hd. G °लिउ *om.* हणइ. L. 7. AC काणच्छेवो BG °लंबु° G कालंजणी E °लिंजिणी G वि pro अ. L. 8. C कोयंधुओ C 2. hd. G °धुउ C कायंतुल्लो 2. hd. °भुल्लो G °जुले E °विहिंगे. L. 9. C कोणच्छेवो G °लांबु° G कालिजणी. G °जणिं. L. 10. C कालिंजं G कायंचुउ. C कायंभुलो BF °वुलो G कामिंजला° BF कामिञ्जुल° G कामिंजल°. L. 11. C एवं G निवद्धः· L. 12. C °विशेषः L. 13. C कालंज° G °जलि° C °सामण° C °काणच्छेदे G °च्छेवे G रुयंति. L. 14. C कायंधुय BF कायंवुलीइ G सहिउ C कूजसि G *om.* कूंजसु. L. 15. G य C 2. hd. पुरुसे G फरुसो A कलगंठी C °कंची G °यंची. L. 16. G किन्नं E कोलो. L. 17. G कारंडओ BF परुपः CG पुरुषः.

॥ अथ इकारान्तककारादयः ॥

किसं शोभमानम् । किरो सूकरः ॥ यथा ।

सा कत्थ ललिअकिसा किरो व्व कारंकडङ्ग कत्थ तुमं ।
कह कलकायपिउच्छा कामकिसोरो कडुज्झुणी कत्थ ॥ ३३ ॥ [३०]

किंबोडो खलिए किंकिअं च धवलम्मि किंपओ किवणो ।
किंजक्खो अ सिरीसे रच्छाए किलणिकीलणिआ ॥ ३१ ॥

अत्र किर किलार्थे । किणो कीस प्रश्ने । किडी सूकरः । एते शब्दानुशासने सिद्धा इति नोक्ताः । किंबोडो स्खलितः । किंकिअं धवलम् । किंपओ कृपणः । किंजक्खो शिरीषः । किलणी तथा कीलणिआ रथ्या ॥ यथा ।

कीलणिकिंजक्खतले वेसं दट्ठूण किंकिअदुगूलं ।
किंपय तुमं मुह च्चिअ किलणीए भमसि किंबोडो ॥ ३४ ॥ [३१]

लहुमच्छे किंधरकुंधरा य सप्पम्मि किक्किंडी ।
कहिए किलिम्मिअं तह लक्खारत्तम्मि किमिरायं ॥ ३२ ॥

किंधरो तथा कुंधरो लघुमत्स्यः । किक्किंडी सर्पः । किलिम्मिअं कथितम् । किमिरायं लाक्षारक्तम् । यस्तु रुधिरोद्भवकीटमुखोद्वान्ततन्तुनिष्पन्नं तद्वाची किमिरायशब्दः कृमिरागशब्दभव एव । अत्र च । किलिकिंचइ रमते । इति धात्वादेशेषूक्त इति नोच्यते ॥ यथा ।

L. 2. G किन्नं CG शूकरः. L. 3. C कच्छ cdd. ललिय° G °किना किरु C च्च C कच्छ G कात्थ. L. 4. G कुह G किलकाय° C कयकाय° G °पिउत्था C कडुझणी C कच्छ. L. 5. AC किम्वोडो BF किवोडो G किंवोडो A क्खलिए G खलियं ABEFG किंकियं C 1. hd. om. च ACG किंपउ E कविणो G किविणे. L. 6. C किजक्खो AG य B रत्थाए E रिच्छाए cdd. °कीलणिया. L. 7. C किच C कीणो BF किरी. CG शूकरः. L. 8. BFG किंवोडो C किम्बोडो C 1. hd. G सचलितः cdd. किंकियं C 1. hd. G किंपउ. C 2. hd. त्तपणः L. 9. B किंजल्को F किजल्को C किलणि. cdd. °णिया. L. 10. C कीलणियं किंज° C दहूण BF किंकियं C किंकय° G किंकिय° CG °दुकूलं. L. 11. BF चेय CG च्चिय G कीलाणिए CFG किंवोडो B किंचोडो. L. 12. AE किक्कंडी G किक्किडी. L. 13. C किलं-मित्रं ABEFG °म्मियं. L. 14. BF लघुमप्प: cdd. °म्मियं. L. 15. G किंमिरायं. G रुधि-रोरोद्भरकीट°. L. 16. BF °किंवइ.

किक्किंडिवेणि किमिरायणिवसणे किंधरच्छि तुह विरहे ।
तम्मइ थोवजले कुंधुरो व्व सो इअ किलिम्मेमि ॥ ३५ ॥ [३२]

किमिहरवसणं कोसेअए णववहूइ कीलकुकुलाओ ।
वेणुमयउच्छुपीडणकण्डे कुंडं च कुडुमच्छरिए ॥ ३३ ॥

किमिहरवसणं कौशेयं वस्त्रम् ।

अथ ईकारान्तककारादिशब्द एक एव ॥ कीला नववधूः ।

॥ अथ उकारान्तककारादयः ॥

कुकुला नववधूरेव । कुंडं वेणुमयं जीर्णमिक्षुपीडनकाण्डम् । यदाह । वेणुमयमिक्षुपीडनकाण्डं जीर्णं विदुः कुंडं ॥ कुडुं आश्चर्यम् । केचित्कोडुं इत्याहुः । तच्च परओ ठिअसंजोए इत्यादिना (१, १७४) उकारओकारविनिमये सिद्धम् ॥ यथा ।

उअ णायरकीलाए कुंडं पेच्छन्तिआइ परिल्हसइ ।
किमिहरवसणं कुडुा छिप्पन्तं हलिअकुकुलाहिं ॥ ३६ ॥ [३३]

कुक्खी कुच्छी कुल्हो अ सिआले पोट्टले कुंटी ।
कुंभी सीमन्ताई कुइं बहु मञ्जरी कुंती ॥ ३४ ॥

कुक्खी कुक्षिः । कुक्षिशब्दस्य प्राकृते ऽक्ष्यादिपाठाच्छत्वे कुच्छी इत्येव भवतीति कुक्खीशब्दो देश्यः । कुल्हो शृगालः । कुंटी पोट्टलम् । वस्त्रनिबद्धं द्रव्यम् । कुंभी सीमन्तालकादिः केशरचना । कुइं प्रभूतम् । कुंती मञ्जरी ॥ यथा ।

घेत्तुं सम्बलकुंटिं चइअ पिआकुंभिकुंतिकम्माइं ।
रसम्मि कुइकुल्हे तुह रिउणो खामकुक्खिणो जन्ति ॥ ३७ ॥ [३४]

L. 1. G °निवसणे. L. 2. BF घोवजले C थोवंजले G कुधरु C च *cdd.* इय C किलम्मेमि. L. 3. C किमिर° G कोसेयए A °आहि C 1. hd. णवव्हइ A °बहूइ C 1. hd. °ककुलाओ A °कुकलाओ G °लाउ. L. 4. E °उच्छ° G °पीण° C कुडुम°. L. 5. G कौसेयं. L. 6. C अथ ईकारान्तशब्द BF °शब्दः G *om.* एक. L. 7. BF अथ उकारादयः L. 9. C कुडं. *cdd.* कोडुमित्याहुः (C °स्तच). L. 10. CG परउ BF विअ° G ठियसंजोगेए *om.* इत्यादिना BF *om.* ओकार. L. 11. G उय C पेच्छिन्तियाइ BFG °न्तियाइ. L. 12. G लिप्पंतं C छिप्पिंतं *cdd.* हलिय° BF °कुलाहिं. L. 13. A कुल्लो G य ABFG सियाले C सिआलो E पोटले C पोटलो. L. 14. A सीमिंताइं BF सीमंताइ. L. 15. BF *om.* कुक्खी कुक्षिः C क्षुक्षि° *cdd.* अक्ष्या° BCF °पाठात् छत्वे. C कुक्की BCF भवति इति G *om.* इति L. 16. BF कुक्खी २ देश्यः C कुण्हो G गालः BCF पोटलं. L. 17. C °लकादिकेश° G *om.* केशरचना. L. 18. BFG संवल° BFG चइय C 1. hd. विइय 2. hd. च्चिइय *cdd.* पिया° G °कम्माइ. L. 19. C कुइं कुल्हे.

कुट्टाकुमारिकुट्टयरीकोसट्टइरिआउ चराडीए ।
कुहिअं लित्तम्मि कुहेडो अ गुरेडम्मि तीमरो कुसरां ॥ ३५ ॥

कुट्टा कुमारी कुट्टयरी कोसट्टइरिआ एते चत्वारश्चराडीवाचकाः । अत्र कुडो घट इति संस्कृतकुटशब्दभव एवेत्युपेक्षितः । कुहिअं लिप्तम् । कुहेडो गुरेटकाख्यो हरितकविशेषः । कुसरां तीमनम् ॥ यथा ।

कोसट्टइरीपिउरो कुमारिसिहरे सकुट्टमच्च हला ।
कुट्टयरिवइं सकुसराबलीहि घुसिराकुहिअं कुहेडेहिं ॥ ३८ ॥ [३५]

हालम्मि कुंतलो कुक्कुसो तुसे कुप्पढो घरायारे ।
कुहडो खुज्जम्मि मरोरहे कुतत्ती अ कुंचलं मउले ॥ ३६ ॥

कुंतलो सातवाहनः । कुक्कुसो धान्यादितुषः । कुप्पढो गृहाचारः । समुदाचार इत्यन्ये । कुहडो कुब्जः । कुतत्ती मनोरथः । कुंचलं मुकुलम् । कुंपलं इति तु कुड्मलशब्दप्रभवमितीह नोक्तम् ॥ यथा ।

अहरिअकुंतलकुप्पढ अदोसकुक्कुस कुमारवाल शिव ।
कुहडिअसत्तुकुतत्ती दिसासु जसकुंचलं विआसेसु ॥ ३९ ॥ [३६]

मत्तम्मि कुक्कुडो कुंदओ किसे कुंडिओ वि गामेसे ।
कुट्टाओ चम्मयरे कुडयकुडंगा लयाहरए ॥ ३७ ॥

कुक्कुडो मत्तः । कुंदओ कृशः । कुंडिओ ग्रामाधिपतिः । कुट्टाओ चर्मकारः । कुडयं तथा कुडंगं लतागृहम् ॥ यथा ।

L. 1. C. कुड्डा° E कुद्दा° illegible in G. BF °इरियाओ ACEG °इरियाउ. L. 2. *cdd.* कुहियं AG य C गुरेड्डम्मि EG °डम्मि AE त्तीमरो C ती-रो. L. 3. G कुद्दा? CG कुमारि G कुद्दयरी G कोसद्द° *cdd.* °इरिया B चत्वारो चंडी°. L. 4. BF °भव इत्युपे° CG °भव एव इत्यु° *cdd.* कुहियं B गुरुेट° (sic) C गुरेकटा°. L. 5. BF हरीतक° G तीमनं यमनं । L. 6. C °सहि-रेस° C °कुद्दमच्च BF °कुट्टमव्व G °कुट्टिमव्व. L. 7. BFG कुद्दइरि° G °थइं From सकुसरा° to कुहि° broken off in G. *cdd.* °कुहियं°. L. 8. E कुंभलो C कुंक्कुसो E कुक्कसो A तुमो तुसे BF तुसो C वुडोसा. L. 9. C खुइझ° AG य. L. 10. BF तुंतलो C सालवाहनः broken off in G. L. 11. C कुहुडो B कुब्ज. B मनोरथ BCF *om.* तु. L. 12. C कुसल° G °शब्दभव°. L. 13. BFG अहरिय° BF कुवार°. L. 14. *cdd.* कुहडिय° C 2. hd. °डिअ° C °सतु° BF °कुंतलं *cdd.* वियासेसु. L. 15. AG कुंदउ A किसि G किंसे AG कुंडिउ. L. 16. E कुद्दाओ AG °उ BF वम्मयरे A °यारे B °कुंडंगा. L. 17. C कुकुडो G कुंदउ G कुंडिउ. G कुद्दाउ C कुंडंगं.

कुंडिअपुत्तो कुडया कुडंगए भमइ तुज्झ अणुरत्तो ।
कुंदयकुट्टाअं पिव णेच्छसि जं कुक्कुडा सि तं पुत्ति ॥ ४० ॥ [३७]

गत्ताइ कुंभिणी कुंतली करोडीइ कुइणो रासे ।
णीवीए अ कुऊलं कुत्थुहवत्थं च कोसलं चेअ ॥ ३८ ॥

कुंभिणी जलगर्तः । कुंतली करोटिकाख्यं परिवेषणोपकरणम् । कुइणो रासकः । कुऊलं कुत्थुहवत्थं कोसलं इत्येते त्रयो ऽपि नीवीवाचकाः । कुऊलं परिहितवस्त्रप्रान्त इति केचित् ॥ यथा ।

वरणाही कुंभिणिकुंतलिकम्मं चइअ खेल्ल कुइणयं ।
दढकोसलसहिआहिं कुत्थुहवत्थं दढेसु सुकुऊले ॥ ४१ ॥ [३८]

कुंभिल्लं खणे कुंदीरं कोल्हाहलं च बिम्बम्मि ।
अणइट्टम्मि कुरुच्चं कुमुली कुलसंतई अ चुल्लीए ॥ ३९ ॥

कुंभिल्लं खननीयम् । कुंदीरं तथा कोल्हाहलं बिम्ब्याः फलम् । कुरुच्चं अनिष्टम् । कुमुली तथा कुलसंतई चुल्ली ॥ यथा ।

दट्टुं कुंदीरोट्ठिं पहिआ कोल्हाहलाइ चुएटन्ति ।
कुलसंतइमवि खणिरो कुरुच्चकुंभिल्लकुमुलिओ हवइ ॥ ४२ ॥ [३९]

कुररी पसू मिलाणे कुम्मणकुंटारकुरुमाणा ।
पिसुणे कुसुंभिलो कोडिल्लो अ कुडिल्लयं कुडिले ॥ ४० ॥

कुररी पशुः । कुम्मणं कुंटारं कुरुमाणं त्रयमपि म्लानार्थम् । अत्र कुप्पिसो

L. 1. *cdd.* कुंडिय° C कुडगए C तुझ्झ अमुरत्तो. L. 2. C कुंदाय° CG °कुट्टायं C पिवा. L. 3. E कुइणो C रोसे. L. 4. B नीवीए BCFG य G कुऊसं A कोत्थुह° C कंच्छुह° E कुच्छुहवच्छं AG चेय BF वेअ C चेयं. L. 6. G कुजलं कुत्थुं (sic) C कुच्छुह° च. G *om.* इत्य्. G कुजलं. L. 8. BF °कंम G चइय C कुइलयं. L. 9. *cdd.* °सहियाहिं- BF कुत्थह° C कुत्तुह° G सुऊले. L. 10. G खन्ने In BF कुंभिल्लं खसे twice. B °हलिं G विवम्मि. L. 11. E अणइत्थांमि C कुरुव्वं corr. 2. hd. E कुरुच्छं AC कुसली C कुलुसं तई AG य A चुल्लीया B वु°. L. 12. G विंव्याः C विज्जाः 2. hd. विझ्झाः C 1. hd. कुरुव्वं C कुमली G कुमुई. L. 13. BF वुल्ली. L. 14. G दंहुं BF पहिओ CG पहिया G कुल्हा° *cdd.* °हलाइं B वुंटंतिं CF वुंटंति. L. 15. BF षणिरो C क्वणिरो C कुरुव्व° G °लिउ BF हव. L. 16. E पशू C कुम्मर° G °कुटार°. L. 17. C पिसुणा कुसु° AG य G कडि°. L. 18. BF कुप्पासो.

कञ्चुक इति कूर्पासशब्दभवः । कुसुंभिलो तथा कोडिल्लो पिशुनः । कुडिल्लयं कुटिलम् ॥ यथा ।

अकुसुंभिला कुडिल्लयकेसी कोडिल्ल सा खु कुरुमाणा ।
कुंटारेइ सहीउ वि अकुम्मणो पुण तुमं कुररी ॥ ४३ ॥ [४०]

कुरुचिल्लं गहणे कुसुमसं घुसिणे कुडुच्चिअं सुरए ।
गब्भिणिकुलीरकन्दुइआ कुच्छिमइकुरुचिल्लकुल्लरिआ ॥४१॥

कुरुचिल्लं ग्रहणम् । कुसुमसं कुङ्कुमम् । कुडुच्चिअं सुरतम् । कुच्छिमई गर्भिणी । कुरुचिल्लो कुलीरः । कुल्लरिओ कान्दविकः ॥ यथा ।

ओ कुरुचिल्लइ पहिओ कुरुचिल्लणिहो कुडुच्चिअस्स कए ।
छणकुसुमसविलित्तं कुल्लरिअं कुच्छिमइअं पि ॥ ४४ ॥ [४१]

कुसुमालिओ अ सुण्णमणे कुरुकुरिअं च रणरणए ।
कुलफंसणो कुलकलङ्कम्मि छुहाए अ कुडुलेवणिआ ॥४२॥

कुसुमालिओ शून्यमनाः । कुरुकुरिअं रणरणकः । कुलफंसणो कुलकलङ्कः । कुडुलेवणी सुधा ॥ यथा ।

मा कुडुलेवणीधवलकुट्टिमे परवहुं णिएऊण ।
कुसुमालिअ कुरुकुरिअं करेसु कुलफंसणो होही ॥ ४५ ॥ [४२]

कुंडिअपेसणकुंतीपोट्टलया बम्भविट्टिचउकोणा ।
कूलं बलपच्छा कूडो पासे कूवलं जघणवसणे ॥ ४३ ॥

L. 1. G पिमुशः L. 2. G *om.* यथा. L. 3. C कुडिल्लया के° G °ल्लयकेसी C कुरामाणा G कुर°. L. 4. BCF सहीओ G *om.* वि C विय कुम्म°. L. 5. ABCDFG कुरुविल्लं E कुरुचिल्ल A गहणेल्लं E कुसुमल्लं A कुरु° B कडु° ABEFG °च्चियं. L. 6. A गज्झिणि. AG °कंडुइया BF °कंटुइया C °इया E °इय C °कुरुच्छिल्ल° A °चिल्लं ABCF °कुल्लु° *cdd.* °रिया. L. 7 *cdd.* कुरुविल्लं G कुसुमन्नं B कुडुव्वियं CFG °च्चियं. L. 8. BF कुरुविल्लो. B कुल्लू° रिओ CFG कुल्लु° G °रिउ. L. 9. C l. hd. G उ C कुरुविल्लइ G पहिउ C कुरुविल्ल. CG °च्चियस्स. L. 10. C °कुसुमिस्स° G °मल्ल° BCF कुल्लुरियं G कुल्लारियं C °मईयं BFG °मइयं. L. 11. B °मालिउ AEG य G सुन्न° B कुरिकु° *cdd.* °रियं. L. 12. G सुहाए AG य *cdd.* °लेवणिया. L. 13. BG °लिउ CG अशून्यमनाः B कुरिकु° CG °रियं C कुलफंरुणो. L. 14. BF कुंडलेवणी. L. 15. C °लेवणा° BF °कुड्डिमे C परहुं. L. 16. C कसुमा° BCF °लिय CG °रियं C होहा. L. 17. The whole line is wanting in A. EG कुंडिय° BF कुड्डिअ° C कुडियफेस° BEFG °पोटलया C °पोह° BF वंभविद्धि° G चंभविद्दि° C °विड्डि°. L. 18. A कंकूलं वपत्था G वल° E कूबलं C कूवडं.

कुंडिअपेसणं ब्राह्मणविष्टिः । कुंतीपोट्टलयं चतुष्कोणम् ।

॥ इत ऊर्ध्वमूकारान्तककारादयः ॥

कूलं सैन्यस्य पश्चाद्भागः । कूडो पाशः । अत्र कूरं भक्तमिति संस्कृतसमत्वान्नोक्तम् । कूवलं जघनवसनम् ॥ यथा ।

कुंडिअपेसणकारीइ कुसुमसरकूलकूवलवईए ।
कुंतीपोट्टलभवणे उअ पडइ दिओ कडक्खकूडम्मि ॥ ४६ ॥ [४३]

कूणिअमीसिमउलिए गत्ताकारम्मि कूसारो ।
केआ रज्जू केली असई केऊ अ कन्दम्मि ॥ ४४ ॥

कूणिअं ईषन्मुकुलितम् । कूसारो गर्ताकारः ।

॥ अथ एकारान्तककारादयः ॥

केआ रज्जुः । केली असती । केऊ कन्दः ॥ यथा ।

कूसारखलन्तपओ केउकए पहिअ मा भमसु कच्छे ।
जं केलीए कूणिअपेच्छिअकेआए पडसि पासेसु ॥ ४७ ॥

अत्र केहहं कियदिति शब्दभवम् । केलायइ समारचयतीति धात्वादेश इति नोक्तौ । [४४]

केआरवाणकोट्टा किंसुअणायरेसु कसिणए कोणो ।
कोलो गीवा कोप्पो अवराहे गेहकोणए कोसो ॥ ४५ ॥

केआरबाणो पलाशः ।

L. 1. BFG कुंडिय° C कुडिय° C ब्राह्मणं BG त्राह्मण° *cdd.* °वृष्टिः BFG °पोट° C °पोह° G चतुःकोणं. L. 3. BF भक्तमंति. L. 4. B °वसणं. L. 5. BF कुड्डिय° C कुडिय° CG °कारी G °सरकूवकूबलपईए. L. 6. *cdd.* °पोटल° C °भवणा ओत्र पडइ *cdd.* दिउ C °कूलमि 2. hd. °कूलंमि. L. 7. G कूणियम° A °यउलिए. L. 8. ABCEF केया G कया BF रज्ज G रजू G कऊ य. L. 9. BF कूणितं CG कूणियं. L. 10. G एकारतिक°. L. 11. BCF केया G कोई instead of केली G केउ. L. 12. CG °पउ C पहि BFG पहिय. L. 13. G ज BF केलीलीए *cdd.* कूणिय° C °पिच्छिय° BFG °पेच्छिय° *cdd.* केयाण B पडिसि F पोसेसु. L. 14. BF समारचरति. BFG °ति इति C *om.* इति C धात्वादेशोषूक्त इति नोक्तौ. L. 16. *cdd.* केयार° ABCFG °वाणो CG किंसुय° C °णाय°. L. 17. A कोलो E °केणए केसो. L. 18. *cdd.* केयारवाणो G पलासः

॥ अथ ओकारान्तककारादयः ॥

कोट्टं नगरम् । कोणो कृष्णवर्णः । लकुट इत्यन्ये । कोलो ग्रीवा । कोप्पो अपराधः । कोसो गृहकोणः ॥ यथा ।

केआरबाणओडयकोसे कोणाणणा णमिअकोला ।
मसन्ति हरिअकोट्टा तुह रिउणो कोप्पमप्पणयं ॥ ४८ ॥

अत्र कोओ चक्रवाक इति कोकशब्दभवत्वान्नोक्तः ॥ [४५]

कोच्चप्पं अलिअहिए इत्थिरहस्सम्मि कोज्जप्पं ।
कोलीरं कुरुविन्दे कोहल्ली ताविआए अ ॥ ४६ ॥

कोच्चप्पं अलीकाहितम् । कोज्जप्पं स्त्रीरहस्यम् । कोलीरं कुरुविन्दम् । कोहल्ली तापिका ॥ यथा ।

दइअम्मि सावराहे इन्ते कोलीररत्तणयणेअं ।
कोहल्लिपूवरयणा कोच्चप्पं कुणइ अहह कोज्जप्पं ॥ ४९ ॥ [४६]

कोलंबकोल्लरा पिढरे कोसयकोडिआ लहुसरावे ।
कोट्टिंबो दोणीए कोट्टुंभं करहए तोए ॥ ४७ ॥

कोलंबो तथा कोल्लरो पिठरम् । कोलंबो गृहमित्यन्ये । कोसयं तथा कोडिअं लघुशरावः । कोट्टिंबो द्रोणी । कोट्टुंभं कराहतं वारि ॥ यथा ।

कोल्लरकोडिअवाणिअ छड्डिअकोलंबकोसओ कीस ।
णिवडसि कयकोट्टुंभो णईइ कोट्टिंबठिआभिमं णिअ वि ॥ ५० ॥ [४७]

L. 1. BF *om*. this line. L. 4. *cdd*. केयारवाण° C °उडय° G °उस्सय° *cdd*. णमिय° L. 5. G मन्नंति BF हरिउ° CG हरिय° G °कोट्टा. L. 6. G कोउ C °न्नोक्तम् G °क्तं. L. 7. E कोचप्पं G कोव्वप्पं ABCFG अलिय° AC इच्छि° C कोजप्पं. L. 8. C कयेल्ली corr. 2. hd. G कोहल्लं instead of कोल्लीरं E कुरुबिंदे *cdd*. तावियाए ACEG य. L. 9. C कोझ्झप्पं. L. 11. *cdd*. दइयंमि BFG °णयणेयं C °णेणं In G from कोलीर° to °रयणा l. 11 twice. L. 12. C °कोव्वप्पं C कोझ्झप्पं. L. 13. A कोलम्व° B कोलंव° CEF कोलम्ब° C कोसया° G कोसयं° *cdd*. °डिया BF लसरावे A °सरोवे. L. 14. A कोटिंबो BFG कोटिंवो C कोट्टिम्बो E कोटिम्बो E कोट्टुभं G कोटुंभ. L. 15. BFG कोलंवो C कोलम्बो BF कोल्लरं G पिउरं BFG कोलंवो C कोलम्बो. L. 16. C 1. hd. कोटियं. BFG °डियं G °सरावः C कोडिम्बो BF कोटिंवो G कोटिवो. C कोडुभं G कोडुभं. L. 17. C कोल्लार° *cdd*. °कोडियवाणिय छड्डिय° BFG °कोलंव° C कोलम्ब° C 2. hd. G °कोसउ C कास 2. hd. कोस. L. 18. C °कोडुम्बो G °कोडुल्लो G णईए BF कोटिंव° C कोटिम्ब° G कोटिव° *cdd*. °डियमिमं BCF निय G णिय G रि.

कोट्टम्मि कोत्थलो कोमुई तहा पुसमासीए ।
भेएण गामभोत्ता य कोंडिओ कोउआ करीसग्गी ॥ ४८ ॥

कोत्थलो कुशूलः । कोमुई सर्वा पूर्णिमा । शरद्येव पौर्णमासी कौमुदी रूढा । इह तु या काचित्पूर्णिमा सा कोमुई । अत एव च देशी । यदाह ।

॥ कोमुइमाह च शाम्बो या काचित्पौर्णमासी स्यात् ॥

कोंडिओ भेदेन ग्रामभोक्ता । ऐकमत्यं ग्रामीणानामपास्य यो मायया ग्रामं भुनक्ति । कोउआ करीषाग्निः ॥ यथा ।

कोत्थलकम्मणिउत्ता कोंडिअपुत्तस्स दिसासंकेआ ।
मसइ गामणिवहुआ कोमुइजोण्ह पि कोउअसरिच्छं ॥ ५१ ॥ [४८]

कोंढुल्लू अ उलूअम्मि सिवाए कोविआ होइ ।
कोलित्तं च अलाअम्मि कोइला कट्ठअङ्गारा ॥ ४९ ॥

कोंढुल्लू उलूकः । कोविआ शृगाली । कोलित्तं उल्मुकम् । कोइला काष्ठाङ्गाराः ॥ यथा ।

णिसि णइभिन्ती कोविअकोंढुल्लूणं डरेमि तस्स कह ।
कोलित्तकोइलेहिं इअ लिहिअं दूइआइ कहइ वहू ॥ ५२ ॥ [४९]

कोलाहलो खगरुए साविहजन्तुम्मि कोंडलिआ ।
कोकासिअं विअसिए आपूरिअअम्मि कोज्झरिअं ॥ ५० ॥

L. 1. E कोत्थम्मि C कोच्छलो. L. 2. CG कोंडिउ C 2. hd. °ओ A कोणिडउ E कोणिडओ C 2. hd. कोओआ G कोडिया. L. 3. C कोच्छलो कुशूलाः L. 4. C काचित्पौर्णमासी. C *om.* सा C कौमुदी BF ते instead of अत. L. 5. BCF व BFG शांवो C शांखा C °मासा. L. 6. C कांडिओ G °उ G ग्रामभोक्ता BCF एकमन्यं. L. 7. C कोओआ G कोअआ. L. 8. C कोच्छलि° BF °कमा° C °णियुत्ता *cdd.* कोंडिय° G दिन्नस° *cdd.* °केया L. 9. G मन्नेइ गामिणि° BFG °वहुया C °बहुया G °जुणहं BF कोउय° C 1. hd. कोओय° G कोउथससरिछं. L. 10. BCF कोंडु° damaged in G. E उल्लू° BF सिवा E कोविया G कोइया. L. 11. C कोहित्तं BF आलायंमि C अलाइम्मि EG अलायंमि A कट्ठ° G कद्द° L. 12. BF कोडुल्लू C कोडु° G कोणदुल्लू BCF कोविया G कोइया B सृगाली G कोइल्ला C काष्टा° From ष्ठा° to णा° l. 13. gnawed off in G. L. 14. BF णइमिती. काचिय° C कोविय° G कोविया° B °कोडु° F कोदु° G कोणदुल्लूरं BCF कहा. L. 15. G °लेहि *cdd.* इय लिहियं G दूइयाइ. L. 16. A कवग° C °रूए From म्मि to °सिअं l. 6 gnawed off in G. BF कोंटलिया A कोटलिया C कोंडिलिया E कोडलिया. L. 17. ABCFG °सियं ACG वियसिए ACG आपूरिययंमि E °रियम्मि A कोसरिये C कोझ्झ° *cdd.* °रियं.

कोलाहलो खगरुतम् । तुमुलमात्रवाची त्वयं संस्कृतसमः । कोंडलिआ श्वाविल्संज्ञः प्राणिविशेषः । कोंडलिआ कीट इत्यन्ये । कोक्कासिअं विकसितम् । कोज्झरिअं आपूरितम् ।। यथा ।

कोक्कासिअच्छि सायं जलमाणिन्ती ण किं तुमं डरसि ।
कोलाहलकोंडलिआकोज्झरिए एत्थ तूहम्मि ।। ५३ ।।

अत्र कोहण्डीकोहलीशब्दौ कूष्माण्डीशब्दभवौ । कोक्कइ व्याहरति । कोआसइ विकसति । कोडुमइ रमते । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ।। [५०]

।। अथानेकार्थाः ।।

कंदो दढमत्तेसुं कंडो दुब्बलविवण्णफेणेसु ।
कंठो सूअरसीमासु कडो झीणे उवरए अ ।। ५१ ।।

कंदो दृढो मत्तश्च । स्तरणोऽपीत्यन्ये । कंडो दुर्बलो विपन्नः फेनश्चेति त्र्यर्थः । कंठो सूकरो मर्यादा च । कडो क्षीणो मृतश्च । [५१]

णिच्छिद्दे कडिल्लं दारत्थविवक्खआसीसु ।
गहणे वणे कडिल्लं कम्मन्तघरेसु कव्वालं ।। ५२ ।।

कडिल्लं निश्छिद्रं कटीवस्त्रं दौवारिकः शत्रुराशीर्गहनं वनं चेति सप्तार्थम् । कव्वालं कर्मस्थानं गृहं चेति द्व्यर्थम् । [५२]

कङ्कालकरालेसु कलेरो थेवोल्लवहलेसु ।
बप्फे अ कसव्वं कग्घाडो ऽग्घाडे किलाडे अ ।। ५३ ।।

L. 1. C 1. hd. तुमल° C त्वं यं. 2. hd. य: BF त्वयं यं; BF कोंटलिया (F °य) C कोण्ठलिआ G कोडलिया. L. 2. C कोण्डलिया BF कोंटलिया G को rest gnawed off. C कील· *cdd.* °सियं C कोझ्झ°. L. 3. *cdd.* °रियं. L. 4. BCF °सियाच्छि G साग्रं जलमाणंती B कि. L. 5. BF कोंट° C कोंढ° G कोण्ट° *cdd.* °लिया° C °कोझ्झ° BF इत्थ C इच्छ BF तूहंति C वूहम्मि. L. 6. BF कोहंटी BCF कुष्मा°. L. 7. C कोडुमइ G कोदुमइ. B °क्ता: *om.* इति नोक्ता: L. 9. E कंदो instead of कंडो BEF दुव्वल° C दुव्वल्ल° G °विवन्न°. L. 10. BF सूयर° E ज्झीणे A inserts य after झीणे ABCFG य. L. 11. G मतश्च C 1. hd. G सूरणो C 2. hd. स्तरणो. L. 12. C मर्यादि. L. 13. C °वच्छे C दोरच्छ° E वारत्थ° E °क्खयासीसु. L. 14. C *om.* कम्म° क° 2. hd. notes उपरितो लेख: । कचालं कम्मठणं च गेहंमि A कव्वालं G कव्वाडं. L. 15. BF कालिल्लं नि:छिद्रं C निछिद्रं G निस्थिद्रं C काटि° CG शत्रु: C आशी: L. 16. B कचालं. B वेति G °र्थं: (sic). L. 17. BF कंकाले करालेसु A °करालेसु कलेसु कलेरो G °कराले करालेसुं कलेरो B घेवो° E थेवल्ल° C 1. hd. चोल्लव° 2. hd. व्वेल्लव°. L. 18. A वफ्फे BFG वप्फे C बप्पे E बफ्फे ABCFG य BF, C 2. hd. कसच्चं A कसच्वं C कघोडो BF *om.* ऽग्घाडे BF किलाडे twice. *cdd.* य C adds कालेरे and *om.* कलेरो.

कलेरो कङ्कालः करालश्च । कसव्वं स्तोकमार्द्रं प्रचुरं बाष्पश्चेति चतुरर्थम् कग्घाडो अपामार्गः किलाटश्च ॥ [५३]

णालिअरकागउसहेसु करोडो पिढरपडहेसु ।
मुहहरिणेसु अ कमलो कलओ ज्जुणतरुसुवण्णयारेसु ॥५४॥

करोडो नालिकेरं काको वृषभश्चेति त्र्यर्थः । कमलो पिठरः पटहो मुखं हरिणश्चेति चतुरर्थः । कलओ अर्जुनवृक्षः सुवर्णकारश्चेति द्व्यर्थः ॥ [५४]

भिक्खापत्तअसोएसु करंकं वग्घलट्टासु ।
सवले वि अ करडो कमढो मन्थणिपिढरहलधरमुहेसु ॥५५॥

करंकं भिक्षापात्रमशोकवृक्षश्चेति द्व्यर्थम् । करडो व्याघ्रो लट्टा कर्बुरश्चेति त्र्यर्थः । काकादिवाची तु करडो करटशब्दभव एव । लट्टायां तु लिङ्गपरिणामे करडा । कमढो दधिकलशी पिठरं हलभृन्मुखं चेति चतुरर्थः । कच्छपे भिक्षुभाजने दैत्ये च कमठशब्दभव एव ॥ [५५]

मूलयमुसलेसु कडंतं कुसुमुच्चयइसूसु कणओ अ ।
गव्विअणउलसहीसुं कलिओ कउअं पहाणचिन्धेसु ॥५६॥

कडंतं मूलकशाकं मुसलं च । कणओ कुसुमावचय इषुश्च । कलिओ गर्वितो नकुलः सखी चेति त्र्यर्थः । सख्यां लिङ्गपरिणामे कलिआ । ज्ञातार्थस्तु कलितशब्दभव एव । कउअं प्रधानं चिह्नं च । अत्र कम्मइ क्षुरं करोति भुङ्क्ते चेति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [५६]

L. 1. BF कसच्चं C °र्द्रं च प्रचुरं. BFG वाष्पश्चेति C °श्चति L. 2. G ऽपामार्गः L. 3. *cdd.* णालियर° BEF °कागओस° A कडोरो C करेडो A पिढुर° C °पहेरेसु. L. 4. BF *om.* अ A कलउ ज्जुण° BF कालउ ज्जुण° C कलओ (2. hd. °लु°) ज्जुण° G कलउ । ज्जणतरुसु°. L. 5. G कोको °श्चति C त्र्यर्थं. L. 6. C कलुओ. G कसिकारश्चेति. L. 7. BF °पत्त° C करकं A करथल° G वग्घा°. L. 8. C सरलो E सबले *cdd.* य G मंथणि° A °पिठर°. L. 9. C *om.* वृक्ष G °र्थः G करोडो व्याघो. BF लद्दी C लद्धा BF कबुर° C कर्बूर° G कर्व्वुर° L. 10. B करटो F करंटो. C° भवः *om.* एव BF लद्दायां C लद्दायां. L. 11. BF करटा. BF दधे° C °कलसी C पीठरं BCF हलभृत् C कच्छपि. L. 12. B °शभव. L. 13. A °मुशलेसु E °मुशलेमु BF °मुसले A कडंभं G °चअ° EG °ईसूसु C 1. hd. G कणउ BF कणए ABCFG य. L. 14. E *om.* गव्विअ CG गव्विय BF °णओल° C 1. hd. G कलिउ C अं (*om.* कउ) BF °विंधेसु. L. 15. G °शाकः मुशलं च BF °मावचायः C °चाय G कलिउ. L. 16. C संख्यां *cdd.* कलिया C ज्ञातार्थश्च BF कलिशब्द एव. L. 17. G कउयं B *om.* च C कंमइ.

चञ्चूत्तंसेसुं कसोल्ली घरटझसएसु कडुआलो ।
अल्लयकयचित्तिअकणाइसेसुं कणाइअं चेअ ॥ ५७ ॥

कसोल्ली चञ्चुरवतंसश्च । कडुआलो घरटा लघुमत्स्यश्च । झषशब्दाद्ध्रस्वार्थे कप्रत्यये झषक इति रूपम् । कणाइअं आर्द्रं कृतं चित्रितं कणाकीर्णं चेति चतुरर्थम् ॥ [५७]

पाडलिपसिद्धएसुं कलयंदी काहलो मिउठगेसु ।
कायकलन्तरमेहेसु कालिआ कायलो पिए काए ॥ ५८ ॥

कलयंदी पाटला प्रसिद्धश्च । केचित्पाटलायां कणयंदीत्याहुः । अत्र काही इत्यतीते भविष्यति च प्रत्यये कृगो रूपमिति नोक्तम् । काहलो मृदुष्टकश्च । कातरवाची तु कातरशब्दभव एव । कालिआ शरीरं कालान्तरं मेघश्चेति त्र्यर्था । कायलो प्रियः काकश्च । केचित्प्रिये कायरो इत्याहुः ॥ [५८]

वयगरणताविआसुं काहल्ली तणुघणेसु कालिंबो ।
कासिअकिणहा सणहे वत्थे तह सेअवसम्मि ॥ ५९ ॥

काहल्ली व्ययार्थं धान्यादि तवणीति प्रसिद्धमपूपादिपचनभाण्डं च । कालिंबो शरीरं मेघश्च । कासिअं तथा किणहं सूक्ष्मवस्त्रं श्वेतवर्णं चेति द्वावपि द्व्यर्थौ ॥ [५९]

किविडी पासदुवारे घरपच्छिमअङ्गणे चेअ ।
किविडं तह णिहिट्ठं धमखले तत्थ जाए अ ॥ ६० ॥

L. 1. BF वंवूत्तं° G °सेसु AC कसोली G कणोल्ली A घंटकुस° BEF °ज्झस° C °सुएसु BF कडु° G °यालो. L. 2. G अल्लअ° C °वित्तिअ° BEFG °त्तिय° A °कसा° C °कस° G °इल्लेसुं E °सु *cdd.* कणइयं A वेय BFG चेय. L. 3. C कसोली G कणोणोल्ली BF वंचुर° C कटु° G °यालो. *cdd.* °शब्दात् ह्रस्वा°. L. 4. C कस° BCF °इयं BF आर्द्रं. L. 6. C °सिद्दएसु C मिउगेसु E °ढगेसु G °वगेसु. L. 7. C कायलंतर° ABCEF कालिया G कायला. L. 8. G °लीयां BF कणघंदीत्याहुः G कलयंदीत्याहुः. L. 9. G इत्यती भवि°. C मृदुष्टकश्च G मृदुर्वकश्च. L. 10. *cdd.* कालिया. BCF त्र्यर्थः L. 11. BF प्रिय. L. 12. G °करंण° *cdd.* °विया° A °सु BCF °थणेसु A कालिम्वो C कालिम्बो BF कालिंवो E कालिम्बो. L. 13. ABCFG कासिय° G °किएहो C वच्छे G सेय°. L. 14. G कोहल्ली BF प्रसिद्धो G °द्ध BCFG अपूपा°. BF (G?) °पवन° BFG कालिंवो C कोलिम्बो In B का°. L. 15. श° मे° are written twice. *cdd.* कासियं. C द्वावप्येतौ. L. 16. C किंचिडी G °दुवारेसु A चेम्व C चेय. L. 17. BF आकिविणं G णिहिट्टं धम° C तच्छ ABCF य.

किविडी पार्श्वद्वारं गृहपश्चिमाङ्गणं चेति द्व्यर्था । किविडं धान्यखलं तत्र धान्यखले यच्च जातम् ॥ [६०]

कण्णोवगण्णिआए कोऊहलए अ किरिइरिआ ।
कुल्लो गीवाइ तहा असमत्थे छिन्नपुच्छे अ ॥ ६१ ॥

किरिइरिआ कर्णोपकर्णिका कौतूहलं च । कुल्लो ग्रीवा असमर्थश्छिन्नपुच्छश्चेति त्र्यर्थः ॥ [६१]

हरिआणुगमे हरिअच्छड्डुवए तह य कुढकूवा ।
कुहिणी कुप्पररच्छासु कुंभिलो चोरपिसुणेसु ॥ ६२ ॥

कुढो तथा कूवो हृतानुगमनं हृतत्याजकश्चेति द्वावपि द्व्यर्थौ । कुहिणी कूर्परो रथ्या च । कुंभिलो चौरः पिशुनश्च ॥ [६२]

चुल्लीए लहुभण्डे अ कुंढयं कुल्लडं चेअ ।
अदयणिउणेसु कुरुडो कुरुलो पुण कुडिलकेसे वि ॥ ६३ ॥

कुंढयं तथा कुल्लडं चुल्ली लघुभाण्डं चेति द्वावपि द्व्यर्थौ । कुरुडो निर्दयो निपुणश्च । कुरुलो पुनरदयनिपुणयोः कुटिलकेशे ऽपीति त्र्यर्थः ॥ [६३]

कीलाघाए समुआचारे णम्मे अ कुप्परं भणिअं ।
छिड्डकुडीतुडिएसु कुडिच्छं कोट्टी दु दोहखलणासु ॥ ६४ ॥

कुप्परं कीलाघातः समुदाचारो नर्म चेति त्र्यर्थम् । कीला सुरत उरःप्रहणन-

---

L. 1. C किंचिडी C द्व्यर्थं. C *om.* धान्यखलं तत्र G inserts यच्च before तत्र. L. 2. C धान्ये खले. L. 3. G °गणिह° *cdd.* °याए ABCFG य G किरिय° *cdd.* °रिया. L. 4. B गीवाए C छिन्नपुच्छि ACG य. L. 5. G किरिकि° *cdd.* °रिया. BCF °र्थः छिन्न°. L. 7. ABCFG हरिया° हरिय° B कूड° C (F?) कुड°. L. 8. BF कुहणी C कुहिसी A °रत्थाकु G°सु A सुंभिलो BF °सुसेसु. L. 9. C कुडो. L. 10. G चोरः. L. 11. B वुल्लीए G °भंड AG य G कुंडयं C कुल्लटं AC चेय BF वेअ G चेयं. L. 12. E आदय° G °णिउणसु. L. 13. G कुंडअं BF वुल्ली BG °भाडं. L. 14. G °णयाः C °केशो. BF त्र्यर्थं. L. 15. BCF समुदाचारे A °चरे BF *om.* अ AG य ACEG भणियं. L. 16. C °मुडिएसुं G °सुं कुडित्थं BF *om.* कोट्टी G °णेसु. L. 17. C °चारे BF °चारो चारो नर्म C वैरेति pro चेति. CG सुरते BF सुरते; BF *om.* उरः G °प्रहरण°.

विशेषः । कुडिच्छं वृतिविवरं कुटी त्रुटितं चेति त्र्यर्थम् । कोट्टी दोहो विषमास्खलना च ।। [६४]

कोसो कोसुम्भजलहिसु कोलिश्रो तन्तुवायलूश्रासु ।
उच्छुणिवीलणजन्तम्मि कोल्हुश्रो तह सिश्रालम्मि ।। ६५ ।।

कोसो कुसुम्भरक्तवस्त्रं जलधिश्च । कोलिश्रो तन्तुवायो जालकारकृमिश्च । कोल्हुश्रो इक्षुनिपीडनयन्त्रं शृगालश्च ।। [६५]

|| अथ स्वरक्रमेण व्यक्षरादिक्रमेण च खकारादयः ||

खड्डा खाणी खल्ला चम्मे खड्डुं च मंसुम्मि ।
खसं खत्तं खाए तिलपिण्डीए खली चेश्र ।। ६६ ।।

खड्डा खानिः । पर्वतखातमित्यन्ये । खल्ला चर्म । खड्डुं श्मश्रु । खसं तथा खत्तं खातम् । खली तिलपिण्डिका ।। यथा ।

खड्डा घरेसु खत्तं वप्पे खसं च वासभवणम्मि ।
खलिभोश्रणाण खल्लम्बराण तुह वेरिश्राण धी खड्डुं ।। ५४ ।। [६६]

खट्टं कढिश्राइ खडं तिणम्मि खद्धुखरिश्रा य भुत्तम्मि ।
खवश्रो खन्धे असईइ खंडई खड्डिश्रो मत्ते ।। ६७ ।।

खट्टं तीमनम् । खडं तृणम् । खद्धं तथा खरिश्रं भुक्तम् । खद्धं प्रचुरार्थेऽपि लक्ष्येषु दृश्यते । खवश्रो स्कन्धः । खंडई असती । खड्डिश्रो मत्तः । खलगंडिश्रो मत्त इत्यन्ये ।। यथा ।

L. 1. F कुडिच्चं CF वृत्ति° C मुटितं BG वेति *cdd.* दोहविषमा° C 2. hd. °लता. L. 3. C कुसुंभ° A °हिंसु AG, C 2. hd. कोलिउ BCF °लूयासु E °लुश्रासु. L. 4. AG °निवीलण° C °निपील° BF कोल्हश्रो AG °उ C त सि° CE सिया°. L. 5. C °रक्तं व° G कोलिउ. G °काराक्रमिश्च. L. 6. BF कोल्हश्रो G कोल्हउ. L. 7. A || अथ खादि || E || अथ खादिः || BF *om.* द्यक्षरा° BF व. L. 8. C खुड्डा G खद्दा BF वम्मे. L. 9. BF वेय ACG चेय. L. 10. G खन्ना C पर्वतखानिः पर्वत° G °घातमि° G चंर्म्मं. C खण्डं स्मश्रु G खन्नं L. 11. C *om.* खातं. L. 12. G खन्ना BF थरेसु BF डप्पे G खन्नं || BF व. L. 13. G °भोय° B °ल्लंचराण CFG °ल्लंव° *cdd.* वेरियाण G धीरच्छु (*i.e.* धिरत्थु ?) instead of धी खड्डुं C खंडं. L. 14. C खड्डुं G खद्दं *cdd.* कढियाइ BCF खद्द° *cdd.* °खरिया BF भुत्तं. L. 15. AG खवउ C खंडिई A खड्डिउ BCF खंडिश्रो G खंडिउ E मत्तो G म्मत्ते. L. 16. C खद्दं CG खरियं. C प्रखद्दं G खवउ. L. 17. BCF खंडिश्रो G खडिउ मत्त. C °खंडिश्रो G °डिउ..

खंडइ तइआ जन्ती णचिरखवया ण देसि घरकिडिअं ।
खरिअखडखड्डिअवसहखइं खट्टं णिएसि किं इणिंह ॥ ५५ ॥ [६७]

खड्डुआ मुत्ता खणुसा मणदुक्खे खंजरो वि सुक्कदुमे ।
खट्टंगं छाया खव्वुल्लं वयणम्मि खसुअो कीले ॥ ६८ ॥

खड्डुआ मौक्तिकानि । खणुसा मनोदुःखम् । खंजरो शुष्कद्रुमः । खट्टंगं छाया । खव्वुल्लं मुखम् । खसुओ कीलकः ॥ यथा ।

दुक्खव्वुल्ले का तुह खणुसा खड्डुआवलिं ण जं लहसि ।
खसुअभूए सहि खंजरम्मि किं होइ खट्टंगं ॥ ५६ ॥ [६८]

खच्चल्लो रिच्छे खप्परो वि लुक्खे उडुम्मि खज्जोओ ।
खच्चोलखंजणा वग्घकद्दमा खग्गिओ वि गामेसे ॥ ६९ ॥

खच्चल्लो अच्छभल्लः । खप्परो रूक्षः । खप्पुरो इत्यन्ये । खज्जोओ नक्षत्रम् । खच्चोलो व्याघ्रः । खंजणो कर्दमः । खञ्जरीटवाची तु संस्कृतभव एव । खग्गिओ ग्रामेशः ॥ यथा ।

खच्चल्ला खच्चोला खंजणविसमा मही जहिं गामे ।
खप्परखग्गिअदुत्थे मा वस तस्सिं सुखज्जोअ ॥ ५७ ॥ [६९]

खट्टिक्को सूणवइम्मि खल्लिरी खुल्लिरी अ संकेए ।
थूलेन्धणअग्गीए खंधग्गी खोडपज्जाली ॥ ७० ॥

L. 1. BCF तइया G खडिया G खचिर° *cdd.* °किडियं. L. 2. BFG खरिय° C खरियं G °खड्डि° *om.* खड्डिय BF °खंडिओ वसह° C °खंडिय° G °उसह° C °खइं BF खसं pro खइं L. 3. A खड्डुया BCFG खडुया In G मण° खं is torn off. AC 1. hd. मुक्क°. L. 4. A छ्या AC खवुल्लं A खणुउ C खणुओ G खम्मुउ., L. 5. *cdd.* खड्डुया. L. 6. BG खचुल्लं (?) In G from मुखं to दुक्ख l. 10. incl. torn off. L. 7. BCF °चुल्ले G °वुल्ले G खणुसा डुं ख° *cdd.* खड्डुया°. L. 8. BF खणुपभूए C खसुयभूए G खसुयभूथ सहि जं खं° G कि BG कड्डुंगं° L. 9. BF ऋच्छे E खिप्परो In G from म्मि in उडुम्मि to °खंजणा l. 10. torn off. C खइझोओ A °उ. L. 10. ABCFG खव्वोल° A °खंजणो A क्खयिउ G खग्गिउ E गामेसो. L. 11. C खप्परो इत्यन्ये C खइझोओ G °उ. L. 12. C 1. hd. खव्वोलो In G खचो illegible. G खंव्वजणो. From रीट° to संस्कृ torn off in G. L. 14. G खव्वल्ला G खव्वोला? L. 15. खप्परखग्गिअ illegible in G. BF °स्वप्पिय° C °खग्गिय° CG °दुच्छे BF तम्मि BFG सुखज्जोय C सुखइझोय. L. 16. BF °वईमि C सूणइमि C खल्लरी In G खल्लिरी is torn off. ABCFG खुल्लरी A य. L. 17. BF घूलेंधण° C चुल्लेंधण° G थूलिंधण° C 1. hd. संधंखीग्गीडपइझाली.

खट्टिक्को सौनिकः। खल्लिरी तथा खुल्लिरी संकेतः। खंधग्गी तथा खोडपज्झाली स्थूलेन्धनाग्निः॥ यथा।

गुणखल्लिरी तए खुल्लिरिं अणिन्तेण कम्मखट्टिक्क।
सा विसइ विरहखंधग्गिपीडिआ खोडपज्झालिं॥ ५८॥ [७०]

लहुबारम्मि खडक्की तह खवडिअखुंडया खलिए।
बाहुम्मि खंधयट्ठी अ खंधमंसो अ खलइअं रित्ते॥ ७१॥

खडक्की लघुद्वारम्। अत्र खसिओ खचित इति खचितशब्दभवः। खड्डइ मृद्गातीति धात्वादेशेषूक्त इत्येतौ नोक्तौ। खवडिअं तथा खुंडयं स्खलितम्। खुडिअं खण्डितमिति तु खण्डितशब्दभवम्। खंधयट्ठी तथा खंधमंसो बाहुः। खलइअं रिक्तम्॥ यथा।

सा ललिअखंधयट्ठी तमाखुंडयलोअखलइए मग्गे।
सहिदिसखंधमंसा अखवडिअमहिसरिआ खडक्कीओ॥ ५९॥ [७१]

तरुमक्कडे खडहडी खंधीधारो अ उण्हजलधारा।
खडइअखवलिअखरहिअसद्दा संकुचिअकुविअपोत्तेसु। ७२।

खडहडी तरुमर्कटः। खंधीधारो अत्युष्णजलधारा। खडइओ संकुचितः। खवलिओ कुपितः। खरहिओ पौत्रः॥ यथा।

उअ विहि खरहिअणन्दणउज्जाणे खडहडी खडइओ वि।
सीआलोअणखंधीधारं दट्ठूण खवलिओ तुज्झ॥ ६०॥

L. 1. B खट्टीक्को G शौनिकः BF खल्लिडी BCF खुल्लरी. BF खंधग्गी C °पइझाली L. 3. BF खुल्लरिं C खल्लरिं G खुल्लिरिमणिंतेण CG °खट्टिक्का. L. 4. B °पीरिया CFG °पीडिआ BF °पज्जालि C °पइझालि. L. 5. BCF लहुदारंमि EG °वारम्मि BF खडिय° ACEG खवडिय°. L. 6. A वाजम्मि BFG वाहुम्मि AB (E?) FG °यद्धी AG य BF कंधमंसो AG य A खलइयं BF खलियं E खइयं G थूलयं. L. 7. G खसिउ BFG इति शब्दभवः BFG खंडइ L. 8. C मृइतीति G मृद्गातीति C °क्त इति नोक्तः cdd. खवडियं CG तथा खुडियं L. 9. C खुडियं BFG खुंडियं. BF खंचितमिति G खंडियमिति C संखंडितशब्दभवः C खंडियद्दी BFG °यद्धी. BFG वाहुः L. 11. BCF ललिय° G लइय° B °खंधद्धी G °यद्धी C °यद्दी F °खंधद्दी G °लोय° BF मग्गो. L. 12. G °दिन्न° G °मसा BFG अखवडिय° C अवखडिय° cdd. °रिया G °क्कीउ. L. 13. खंधी C 2. hd. only. BF °वारो G य C नुण्ह° E उस्स°. L. 14. cdd. खडइयखवलिय° AB खवलिय twice. ABCEF °खरहिय° G °खराहप° BF संकुरिअ° AEG संकुंचिय° E om. कुविअ AG °कुविय° E °पुत्तेसु. L. 15. C °मर्कढः BF खंधीवारो G ऽत्युष्ण° C अनुष्ण°. BF खडओ C खडडओ G °इउ L. 16. G °लिउ. L. 17. BF उय C 2. hd. ओअ cdd. °हिय° C 1. hd. °ओइझाणे BF om. खडहडी G खटुहडी BF खडहिओ G °इउ G य pro वि. L. 18. C भीया° BFG सीया° G °लोयण° G °लिउ C तुझ.

अत्र खउरइ क्षुभ्यतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [७२]

खारयखाइअखारंफिडीउ तह मउलपरिहगोहासु ।
खाडइअं पडिफलिअम्मि खिक्खिरी डुम्बाचिन्धलट्ठीए ॥ ७३ ॥

खारयं मुकुलम् । खाइआ परिखा । खारंफिडी गोधा । खाडइअं प्रतिफलितम् । खिक्खिरी डुम्बादीनां स्पर्शपरिहारार्थं चिह्नयष्टिः ॥ यथा ।

खाइअलङ्घण खारयमुहिआ खिक्खिरिकरा तुहारिवहू ।
खाडइअणिअरवेसु वि डरिआ खारंफिडि व्व लुक्केइ ॥ ६१ ॥ [७३]

खिज्जिअखिंखिणिखिक्खिडा य उवालम्भभसुआकिक्किंडा ।
कुडिलहुतुट्टेसुं खुल्लखुड्डखुट्टा चहुट्टए खुत्तं ॥ ७४ ॥

खिज्जिअं उपालम्भः । खिंखिणी शृगाली । खिक्खिडो कृकलासः । अत्र खिरइ क्षरतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । खुल्लं कुटी । खुड्डं लघु । खुट्टं त्रुटितम् । खुत्तं निमग्नम् ॥ यथा ।

खिक्खिडो व्व तया तुममुग्गीवो खिंखिणीइ व भमेसि ।
किं अज्ज खुड्डखुल्ले खिज्जेसि विहिं अखुट्टदुहखुत्तो ॥ ६२ ॥ [७४]

खुप्पं मढिए खुंपा वुट्ठित्ताणम्मि खुड्डिअं सुरए ।
खुलुहो गुप्फे खुवओ गराडुअसमकराटकिल्लतिणे ॥ ७५ ॥

L. 2. C खाइय° *cdd.* °खाइय° E °खारफिडी C 1. hd. °डीओ G नउल°. L. 3. C खाडि° *cdd.* °इयं G °पालिएम्मि BCF °लियंमि E खिंक्खिरी C खिक्किरी A °डी BF डुंबविंध° C डुंच° A डुंबविंध° G डुंव° G °लट्टीए. L. 4. C *om.* खारयं मुकुलं BF कुमुलं G नकुलः *cdd.* खाइया BF °पिडी. *cdd.* खाडइयं in G twice. C खिक्किरी BF टुंवा° C डुंछा 2. hd. डुंवा° G डुंवा°. L. 5. C स्पार्श°. L. 6. *cdd.* खाइय° *cdd.* °मुहिया C किक्खि°. L. 7. G खो- ड° *cdd.* °इयनिय° BF °चेसु *cdd.* डरिया C °पिडि° BF, C 1. hd. च C लुक्केई. L. 8. ABEFG खिज्जिय° C खिझ्झिय° B °खिक्खिडा F °खिखिडा G उवालंलः A °लंभसुय CEG °भसुय° BF °भमुह° AE °क्किंडा C 2. hd. G °खिकिंखडा. L. 9. BF °लहुं° A खल्ल° C कखुल्ल° BF °कुड्डु° CG *om.* खुड्डु BF °खुट्टा E °खुड्डा BF वहुट्टए C वहुत्तए. L. 10. BFG खिज्जियं C खिझ्झियं G उवा° BF शृंगाली B खिखिंडो. BFG °लाशः L. 11. B खरइ. G नोक्ताः B खुड्डु C खुडुं pro खुट्टं. L. 13. BFG खिक्खिडो C व BF च BF भसेसि. L. 14. C अइझ BF खुंडखुल्ले C खुडल्ले खिइझेसि CG विहियखु° G °खुड्डु°. L. 15. G खुन्नं A मढिएसुं E झुड्डि° ABFG खुट्टियं CE खुड्डियं C 1. hd. सुखए. L. 16. A तुप्फे C गुप्फो E गुंफे AG खुवउ BF वओ (sic) BF °तिसे C °किलतेणे.

खुसं परिवेष्टितम् । खुंपा तृणादिमयं वृष्टिनिवारणम् । खुड्डिअं सुरतम् । खुलुहो गुल्फः । खुवओ गण्डुत्संज्ञतृणसदृशं कण्टकितृणम् ॥ यथा ।

खुंपाखुसतणूओ खरखुवयप्फाडिअन्तखुलुहाओ ।
वासारत्ते कुलडाउ खुड्डिअत्थं अहिसरन्ति ॥ ९३ ॥

अत्र । खुप्पइ मज्जति । खुट्टइ खुडइ तुडति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । [७५]

खुंखुणिरवुंखुणयखुणुक्खुडिआओ रच्छघाणसिरघाणा ।
पणयपकोवे खुरुडुक्खुडी तहा खेल्लिअं हसिए ॥ ७६ ॥

खुंखुणी रथ्या । खुंखुणओ घ्राणसिरा । खुणुक्खुडिआ घ्राणम् । खुरुडुक्खुडी प्रणयकोपः । खेल्लिअं हसितम् ॥ यथा ।

खुरुडुक्खुडिअपणत्थीपयघायच्छुट्टखुंखुणो भट्टो ।
खुंखुणिआइ खुणुक्खुडिमुअ धोअन्तो जणेण खेल्लिअइ ॥ ९४ ॥ [७६]

खेआलू असहे खोट्टी दासी दन्तुरम्मि खोसलओ ।
खल्लं वइविवररईसु वामकररासहेसु खव्वखवा ॥ ७७ ॥

खेआलू निःसहः । असहन इत्यन्ये । अत्र खेड्डइ रमते धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । खोट्टी दासी । खोसलओ दन्तुरः ॥ यथा ।

L. 1. G खुन्नं G °ष्ठितं. BCF खुड्डियं G खुड्डियं L. 2. C खुलहो BF गुल्पु: C खवओ G °वउ B गंडुत्संज्ञः F गडुत्संज्ञः G °संज्ञं C गडुसंज्ञ°. BF °सदृशः C कंटक° G कंटकिल्लं तृणं. L. 3. G खुपाखुन्न° BF °तणूएओ G °णूउ BF °यफाडियत° C °यफाडियंतु° C 2. hd. G °हाउ. L. 4. BCF कुलडाओ BFG खुड्डियत्थं C खुड्डियच्छं. L. 5. C खुडइ खुट्टइ B त्रुडति CF त्रुटति BF °षूक्ताः *om.* इति नोक्ताः C इति नोच्यन्ते. L. 7. BF °खुंखणि° G °खुंखु-णिय° BF °खुणुखुडिया C °खुणुखुड्डियाओ AE °खुणुखुडियाउ G °खुणुक्खुणियाउ E °णिक्क° BF °सिस°. L. 8. E °पकोपे B खुरुडुखुडी CG खिल्लियं ABEF खेल्लियं. L. 9. B खंखुणी G °णउ BF °शिरा BCF खुणुखुडिया G खुणुक्खुणिया. BF घ्रातं C °डुखुडी. L. 10. C खिल्लियं BFG खेल्लियं. L. 11. B °खरुडु° C खुरुटुखुडीय° BFG °डिय° BFG °पणोछी° BCF °खंखुणो. L. 12. C खुखु° *cdd.* °णियाइ C खुणुखुडि° G °डिसुय BF धोअतो G धोयंतो C जणाण BF खिल्लियइ CG °ल्लियइ. L. 13. ABCFG खेयाल्लू C खोड्डी BF खोमसल्लओ AG °ल्लउ E adds : ॥ अथाऽनेकार्थः ॥ L. 14. C °रइसु G *om.* वामकररासहेसु C खचखुवा 2. hd. °खवा G °खथा. L. 15. *cdd.* खेयाल्लू BF निस्सहः BF रमते इति धा°. L. 16. G खोड्डी (?) G °ल्लउ.

रे खेआलुअ खोसल इमाण खोट्टीण मज्झमावडिओ ।
छुट्टिस्ससि कह व तुमं अकुट्टिओ टक्कराहि फुडं ॥ ६५ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

खल्लं वृतिविवरं विलासश्च । खव्वो तथा खवो वामकरो रासभश्चेति द्वावपि द्व्यर्थौ ॥ [७७]

खंडं सिरसुरभण्डेसु खंडिओ मागहाणिवारेसु ।
खरथउडेसु खरुल्लं जिस्सोवालद्धुएसु खज्जिअयं ॥ ७८ ॥

खंडं मुण्डं मद्यभाण्डं चेति द्व्यर्थम् । खंडिओ मागधो ऽनिवारश्च । खरुल्लं कठिनं स्थपुटं च । खज्जिअं जीर्णमुपालब्धं च ॥ [७८]

रणामणदुहेसु खम्मक्खमो खरडिअं च लुक्खभग्गेसु ।
खल्लइअं संकुइअमुइएसु खित्तयमणत्थदित्तेसु ॥ ७९ ॥

खम्मक्खमो संग्रामो मनोदुःखं च । मनोदुःखविशेषो ऽनुशयनिःश्वसितमित्यन्ये। खरडिअं रूक्षं भग्नं च । खल्लइअं संकुचितं प्रहृष्टं च । खित्तयं अनर्थो दीप्तं च। दीप्तं प्रज्वालनमित्यर्थः ॥ [७९]

खोडो सीमाकट्ठे धम्मिअए खञ्जए चेअ ।
खोलो लहुगद्दहए वत्थस्स य एगदेसम्मि ॥ ८० ॥

खोडो सीमाकाष्ठं धार्मिकः खञ्जश्चेति त्र्यर्थः । खोलो लघुगर्दभो वस्त्रैकदेशश्च ॥ [८०]

L. 1. C रो खआ° BF खेयालुअ G खेयालुय C मज्झआवडिओ G °डिउ. L. 2. C 2. hd. छुट्टि° G अकुट्टिउ BF टक्कराहिं G फुडं. L. 4. C वृत्तिविवरणं G पिलासश्च C खचो. L. 6. A °संडेसु C °भंडेसुं BFG खंडिउ E वागहा°. L. 7. BF खरथउडेसु E °खउडेसु G °ध्वउ° C खरुसं A °वालद्दूएसु BF °वालव्वएसु C °लद्दपएसु 2. hd. °यएसु G °लद्धिएसु BF खज्जियय C खड्झियय AEG °ययं. L. 8. G सुंडं B °भाडं B द्व्यर्थौ G खंडिउ. BCF अनिवारश्च C खेरुल्लं BF खज्जियं C खड्झियं. L. 9. B °लब्धं व G °लब्धं च. L. 10. CE °खमो G °क्खमो य *cdd.* °डियं G *om.* च A °भंगो य. L. 11. C खेल्ल° *cdd.* इयं G सकुइ° ABCFG °कुइय° E °कुइयं° E खेत्तयम° B °यमाणत्थ° A °मसत्थ° C °मणच्छ°. L. 12. G खम° BCF °खमो CG संग्रामः C °विशेषो ऽभ्यूयः नि° G °षो । नुशयः निःश्व°. BF अनुशय° BCF °निश्व° L. 13. BF खरडि CG °डियं. *cdd.* खल्लइयं G सकुचितं B व B खित्तियं G खित्तअं. L. 14. G प्रज्ञाल° BF प्रज्वालमित्यर्थः. L. 15. C 1. hd. सीसा° G °कट्ठो C धम्मिआए B धम्मियए G चेय. L. 16. AC वच्छस्स. L. 17. CG °काष्टं. G लहु° BF °गर्दभः

॥ अथ व्यक्षरादिक्रमेण स्वरक्रमेण च गकारादयः ॥

गंजो गल्ले गड्डी सयडे गज्जो जवे गढो दुग्गे ।
गड्डं सयणे गलिअं सुमरिअमक्खवलए गणेत्ती अ ॥८१॥

गंजो गल्लः । गड्डी गन्त्री । गज्जो जवः । गढो दुर्गम् । गड्डं शय्या । गलिअं स्मृतम् । गणेत्ती अक्षमाला ॥ यथा ।

मयणगढं गज्जस्स वि गंजं गड्डम्मि गड्डिचक्ककडिं ।
गलिअं गलिउं भिक्खू गणिअगणेत्ती वि मुच्छेइ ॥ ६६ ॥ [८१]

गहणं अजलट्ठाणे गंडीरी उच्छुखण्डम्मि ।
गत्ताडी तह गाणी गवायणी कडुझुणिम्मि गहब्भो ॥ ८२ ॥

गहणं निर्जलस्थानम् । गंडीरी इक्षुखण्डम् । गत्ताडी तथा गाणी गवादनी । गत्ताडी गायिकेति गोपालः । गहब्भो कटुध्वनिः ॥ यथा ।

गहब्भसहकरहोत्तिअम्मि गहणम्मि धवल मा वच्च ।
तत्थ ण दुव्वागाणी दूरे गंडीरिगत्ताडी ॥ ६७ ॥ [८२]

गंधिअगहिअगहहसद्दा दुग्गन्धदरिअकुमुएसु ।
गंदीणी चक्खुथगणकीला गंजिल्लगाडिआ विहुरे ॥ ८३ ॥

गंधिओ दुर्गन्धः । गहिओ गर्वितः । गहहं कुमुदम् । गंदीणी चक्षुःस्थगनक्रीडा । गंजिल्लो तथा गाडिओ विधुरः ॥ यथा ।

L. 1. *om.* A ; E only गकारादिः G °क्रमेण च स्वर°. L. 2. BF गजो E गड्डी C गझ्झो a v.l. which will not be noted any more. G गज्जे E जवो B गडो G दुग्गो. L. 3. A गडुं BCFG गडं *cdd.* गलियं ACEG °रियम° A °क्खयलए C *om.* क्खवलए गणे ; 2. hd. remarks अपूर्णं पद्यं C त्री (pro गणेत्ती) C *om.* य ABF य G ए. L. 4. BCF गजो C 2. hd. गझ्झो C *om.* from गल्लः to गज्जो incl. 2. hd. remarks उपरितो लेखः। गंजो गल्लः गड्डी शकटं च BF यवः BF गटो. BF गड्डं CG गडं BF गालियं C गलित्र G गलितां. L. 6. G गज्जच्छ BF गडंमि CG गड° BF गड्डि चक्क° C गडि° G °वक्क°. L. 7. BCF गलियं G गणियं C भिक्खु BCF गणिय° G गलिय°. L. 8. G °हाणे. L. 9. E गत्ताणी C 1. hd. कडु-झुणि° E °ज्झुणम्मि. L. 10. B निर्जलं स्थानं G गडीरी BF गत्ताणीडी. G गवादना. L. 12. BCF °होविय° G °होत्त्रिय° B वद्ध F वह. L. 13. C दुचा BF गडीरि° C गंडीरी. L. 14. A गंविय° or गंच्चिय° BCEFG गंधियगहिय° G °कगहह° A °सव्वा *cdd.* °दरिय° C 1. hd. °कुसु°. L. 15. G गंधीदीणी A चक्खुवगण° C चखुत्थग° G °वगण° E °कीला जिल्ला° *cdd.* °गाडिया. L. 16. BF कुडुदां G कुमुदांगं. G गंधिणी.

गंधिअ गहिअ उइए गहृहणाहम्मि कामगंजिल्लो ।
भमिअ किमिमाइ गोसे करसि विरहगाडिआइ गंदीणिं ॥ ६८ ॥ [८३]

गड्डरिगामेणीओ छगलीए गंछओ वरुडे ।
गहणी तह बन्दीए गहरो गिद्धे धणुम्मि गंडीवं ॥ ८४ ॥

गड्डरी तथा गामेणी छागी । गंछओ वरुडः । गहणी हठहृता स्त्री । गहरो गृध्रः । गंडीवं धनुः ॥ यथा ।

गंछ व्व दलिअ वंसं गहणिं गामेणिअं च ताडन्ति ।
धी गड्डरिभोअणया पावा गंडीविणो गहरघोरा ॥ ६९ ॥ [८४]

गहिअगवत्ता वंकिअघासा गहिआ य कम्ममाणाए ।
णासाए गंधलया य गडयडी वज्जणिग्घोसे ॥ ८५ ॥

गहिअं वक्रितम् । गवत्तं घासः । गहिआ काम्यमाना स्त्री । अत्र गहिलगग्गरशब्दौ ग्रहिलगद्गदशब्दभवौ । गज्झिओ कल्यपाल इति गाज्झिकशब्दभवः । गज्झा हि सुरागृहमुच्यते । इति नोक्ताः । गंधलया नासा । गडयडी वज्रनिर्घोषः । यथा ।

मेहम्मि गडयडन्ते अगहिअचित्तं विणा गहिअजुवइं ।
सिंघइ गंधलयाए को णु गवत्तं व मालईदामं ॥ ७० ॥ [८५]

गोहीरए गणसमो गल्लप्फोडो डमरुअम्मि ।
गहकल्लोलो राहू विवाहगणाए गणायमहो ॥ ८६ ॥

L. 1. *cdd.* गंधिय गह्रिय. L. 2. *cdd.* भमिय BF किमिमाघ C गरसि *cdd.* °गाडियाइ. L. 3. C गड्डुरी° ABFG °णीउ AG गंछउ. L. 4. BCEFG वंदीए C गिद्दे. L. 5. From णी to व in वरुडः torn off in G. C बरुडः BF वरुटः L. 7. BCF च्च *cdd.* दलिय BF गहेणिं गामेणिं यं. L. 8. B गडरि° CG °भोयणया BF यावा In G गहरघोरा is torn off. L. 9. A गहियं गव° BCEF गहिय° In G from गहिय° to °घासा excl. torn off. A वंकियं-यासा BF वंगिअ° CE वंकिय° C °घोस *cdd.* गहिया. L. 10. BF साणाए C गंधलयाए गडअडी BCF °निग्घो° C °सा E °णिघो°. L. 11. BF गह्रियं C गहियं From गहिअं to घासः incl. illegible in G. BF *om.* गवत्तं घासः C घोषः *cdd.* गहिया. From हिल° to दशब्द torn off in G. L. 12. BCF कल्पपालः (C °ल) BF °भव G भवेः L. 13. From च्यते to नोक्ताः incl. illegible in G. C नोक्ता. C नाशा G *om.* नासा C गडअडी. L. 14. From हम्मि to अग° excl. torn off in G. *cdd.* अगहिय° G चिणा *cdd.* गहिय° G °जवइं. L. 15. C गंधलियाए C च. L. 16. A गोहारए BF णसमो E गल्लफोडो BF डमरुयंमि. L. 17. C *om.* विवाह A नणाय° E °महे.

णसमो गोष्ठीरतः । गल्लप्फोडो डमरुकः । अत्र । गन्धुत्तमा सुरेति संस्कृतभवः । गण्ठिच्छेओ ग्रन्थिच्छेदक इति ग्रन्थिच्छेदशब्दभव इति नोक्तौ । गहकल्लोलो राहुः । गणायमहो विवाहगणकः ॥ यथा ।

णसम गल्लप्फोडं मुहेण वाएसि किं गणायमह ।
गहगणविवरीअगई गहकल्लोलं णया णेसि ॥ ७१ । [८६]

गणणाइआ य चण्डीइ गलत्थलिअं गलत्थिअए ।
गयसाउलो विरत्ते गंधपिसाओ अ गन्धिअए ॥ ८७ ॥

गणणाइआ चण्डी । गलत्थलिओ क्षिप्तः । गलत्थिअं इति तु धात्वादेशेषु क्षिपेर्धातोः सिद्धमित्यनेनार्थनिर्देशः कृतः । गयसाउलो विरक्तः । केचित् गयसाउल्लो विरक्त इत्याहुः । तत्र साउल्लो अनुरागो वक्ष्यते । स गतो यस्य स गयसाउल्ल इत्येव सिद्धम् । गंधपिसाओ गान्धिकः ॥ यथा ।

गणणाइआइ भत्तोसवम्मि ण समागउ त्ति वेसाए ।
गयसाउलचित्ताए गंधपिसाओ गलत्थलिओ ॥ ७२ ॥ [८७]

गयणरई मेहे गज्जणसद्दो हरिणवारणरवम्मि ।
णागेज्जं गेज्जं मन्थिअम्मि णवपरिणिआइ णागेज्जा ॥ ८८ ॥

गयणरई मेघः । गज्जणसद्दो मृगवारणध्वनिः । णागेज्जं तथा गेज्जं मथितम् । णागेज्जा नवपरिणीता ॥ यथा ।

णागेज्जवावडा णागेज्जा गेज्जारवं मिउं कुणइ ।
गयणरइगज्जिगहिरं गज्जणसद्दं सुणन्तिआ पइणो ॥ ७३ ॥ [८८]

L. 1. CG गोष्ठी° G डमकः G सुरा इति. L. 2. BF गंठिओछेओ G °भवः G गयकल्लोलो. L. 4. C मुहे. L. 5. *cdd.* °विवरीय° C 1. hd. मह°. L. 6. *cdd.* गणणाइया E इ pro य, but य superscr. G गल्ल° C गलच्छतियं E गलथ° ABEFG °लियं A गलछियए C गलच्छयए BFG °त्थियए. L. 7. C °फिसाओ AG °साउ AG य *cdd.* गंधियए. L. 8. *cdd.* गणणाइया B (F?) गलत्थलि उत्क्षिप्तः C गलच्छलि उत्क्षिप्तः C 2. hd. °लिओ उत्क्षिप्तः G °लिउ B गलत्थियमिति CG (F?) गलच्छियमिति. L. 9. BF क्षिपेः सि°. G *om.* कृतः G केचिद्गय°. L. 11. C 1. hd. गंधंपि° G °साउ. L. 12. *cdd.* °इयाइ C भत्तोसंवं C 1. hd. मण 2. hd. गण C वि pro त्ति. L. 13. G °साउ C गलच्छ° G °लिउ. L. 14. C 1. hd. गयणारई A मिहे E °वारण° G °वाहणरवेण A °रयम्मि C °वरंमि. L. 15. C गइझं E गिज्जं C मंघिय° ABEFG मंथिय° ABCFG °णियाइ E °णीयाइ A णारोज्जा. L. 16. BF गणइरई CG °शब्दो C *om.* from णागेज्जं to मथितं incl.; 2. hd. remarks अपूर्णेयं टीका. L. 18. C गेज्जा pro णागेज्जा C कुणई. L. 19. C °रई° G °गज्जिय° C °रहिरं C °सद्दं G सुणंतिया.

गाहम्मि गाहुली गायरिगोआ गग्गरीए अ ।
गामपहाणो गामणिगामउडग्गामगोहगोहा य ॥ ८९ ॥

गाहुली क्रूरजलचरः । गायरी तथा गोआ गर्गरी । गग्गरीशब्दोऽपि केषांचिद्देश्यः । अस्माभिस्तु गर्गरीशब्दभवत्वान्नोक्तः । यदि भवति तदा पर्यायभङ्ग्या दर्शितोऽस्ति । गामणी गामउडो गामगोहो गोहो एते चत्वारोऽपि ग्रामप्रधानार्थाः । गोहो भट इत्यन्ये । पुरुष इत्येके । गामणिसुअशब्दोऽपि ग्रामप्रधानवाचीत्यन्ये ॥ यथा ।

गामणिसुएण केण वि गोहसुआ भग्गगायरी कहइ ।
गामउडगामगोहघरिणीण गाहुलिहयं गोअं ॥ ७४ ॥ [८९]

गामहणगामरोडा गामट्ठाणछलगामभोईसु ।
गुंफो कारा गुम्मी इच्छा गुंठी अ णीरंगी ॥ ९० ॥

गामहणं ग्रामस्थानम् । गामरोडो छलेन ग्रामभोक्ता । अन्तर्भेदं कृत्वा यो मायया ग्रामं भुनक्ति । गुंफो गुप्तिः । गुम्मी इच्छा । गुंठी नीरङ्गी ॥ यथा ।

तइआ तं कयगुंठिं गामहणे सुहय गामरोडवहुं ।
उवभुञ्जसि गुम्मीए इण्हिं लज्जेसि किं गुंफे ॥ ७५ ॥ [९०]

गुंफी अ सयवईए गुलं गुडोलद्दिआ य चुम्बिअए ।
मुत्थसमुत्थम्मि तिणे गुंडं तुरयाहमे गुंठो ॥ ९१ ॥

गुंफी शतपदी । गुलं तथा गुडोलद्दिआ चुम्बनम् । गुंडं मुस्तोद्भवं लचकाख्यं तृणम् । गुंठो अधमहयः ॥ यथा ।

L. 1. A गाअरि° G °गोया A गयरीए C गरीए ACG य. L. 2. G गामिणि° C 2. hd. गामणी° 1. hd. *om.* णि BF °गामउग्गा° A °उडगाम° G °ग्गामगोमा (sic) C °ग्गामगोहा य; C 2. hd. °गोहागोहा य. L. 3. G गोया. BF गर्गरीशब्दो C गर्ग्गरी° G गर्ग्गरशब्दोऽपि देश्य एव कषांचित् (sic) C °चित् दे°. L. 5. BF गामउरो G गामगाहो BG (F?) *om.* गोहो. L. 6. G °सुय°. L. 7. BF गोअ° C गोहसुआ G °सुया C °कायरी BF कहइं. L. 8. G °गोहाहरणीए C गाहुविहं G गाहुलियं G गोयं. L. 9. A °गामगेडा C °रोडो A गामडु—छल° E गामडाण°. L. 10. E गुंफे G कारी E इत्था गुंठीइ णी° G स्सीरंगी. L. 11. G ग्रामरोडो. L. 12. BF गुल्मी C गुंढी BF निरंगी C नारगी. L. 13. *cdd.* तइया BF कहगुंठिं G °गुंठि C °बहुं. L. 15. AG य C गुल G गुडं C गुड्डो° B °लद्दिया F °लद्ढिया G °लदियाए E °द्दिया G *om.* य A चुंबियए BFG चुंवियए. L. 16. C मुच्छसमुच्छंमि G तुच्छ° A °समुच्छम्मि तिसे BF गुद्रं G गुंड्रं A गुंढो or गुंडो. L. 17. B गुलोडोलद्दिया F गुलोडो-लद्ढिया CG °लद्दिया. BCF गुद्रं F गुंड्रं BCF लवका°. L. 18. BF गुठो G ऽधमहयः.

गुंफिसमाए जीए रत्तो गुंठु व्व गुंडिणिमहीए ।
तीए चित्र कुणसु गुलं मज्झ गुडोलद्धिअं मुञ्च ॥ ७६ ॥ [९१]

मूलोच्छन्नभमिअभासेसुं गुम्मिअगुलुच्छगुत्थंडा ।
गुंजेल्लिअं च गुडदालिअं च पिण्डीकयत्थम्मि ॥ ९२ ॥

गुम्मिअं मूलोत्सन्नम् । गुलुच्छं भ्रमितम् । गुत्थंडो भासपक्षी । अत्र गुलुञ्छो गुञ्छ इति संस्कृतसमः । तथा गुंठइ उद्धूलयति । गुमइ भ्रमति । गुंजइ हसति । गुम्मइ मुह्यति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । गुंजेल्लिअं तथा गुडदालिअं पिण्डीकृतम् ॥ यथा ।

गुंजेल्लिअणीसासं गुडदालिअहणुकरं च गुत्थंड ।
विरहगुलुच्छं तह गुम्मिअं च उड्डिअ कहेसु मं तस्स ॥ ७७ ॥ [९२]

गुत्तण्हाणं पिउजलदाणे गुलुगुंछिओ वयन्तरिए ।
गुफगुमिओ सुरही गेंडगेंठुआ य थणवत्थगण्ठीए ॥ ९३ ।

गुत्तण्हाणं पितृभ्यो जलाञ्जलिदानम् । अत्र गुज्झहरो रहस्यभेदीति गुह्यहर-शब्दभवः । तथा । गुललइ चाटु करोति । गुंजुल्लइ उल्लसति । गुम्मडइ मुह्यति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । गुलुगुंछिअं वृत्यन्तरितम् । उन्नमितार्थे तु उन्नमेरुत्क्षिपेर्वादेशासिद्धम् । गुफगुमिअं सुगन्धि । गेंडं तथा गेंठुअं स्तनयोरुपरि वस्त्रग्रन्थिः ॥ यथा ।

L. 1. B गुफि° C गुंफी° F गुफी° C गुगु च BF गुद्दिणि° C गुड्डिणि° G गुंड्डिणि° C °महाए. L. 2. BCF तीइ *cdd.* चिय G गुल BF °लद्दियं CG °लद्दियं. L. 3. G मूलुच्छन्न° C °च्छन्न° ACEG °भमिय° BFG °भासेसु *cdd.* गुम्मिय° BF °गुच्छंडा C °गुच्छंद्दा. L. 4. A गुंडे° ABCFG °ल्लियं E °जियं A व E गुडु° *cdd.* °दालियं A °कयल्लम्मि C °कयच्छम्मि. L. 5. *cdd.* गुम्मियं BF °च्छसं CG °च्छन्नं B गुलच्छं BF गुत्थडो C गुच्छंडो. BF गुलुछो. L. 6. C गुम्मइ भ्रमयति B गुजइ. L. 7. BF गुजिल्लियं C °ल्लियं G गुजेल्लेयं BCF °दालियं G °दाडियं. L. 9. BF गुजे° *cdd.* °ल्लिय° C गुंड° *cdd.* °दालिय° G °करः C गुछंड BF *om.* गुत्थंड. L. 10. BF *om.* विरह BF °गुच्छं C °गुलंच्छं G °गुलुंछं BF गुंमियं CG गुम्मियं BFG उड्डिय C उडियं B काहसु. L. 11. A सुत्तण्हाण E गुत्तुल्हाणं E गुलगुं° BCF °छिउ G °लिउ. L. 12. A गुलुगुंमिउ BCFG गुप° C °मिउ G °गुम्मिउ A गेंडगेणया BF गेंडगेंडया C गेण्हगेण्हया E गेंडगेंथुआ G गंडगेंदुया G *om.* य C चणवत्थगंडीए E °वत्तगंहीए G °गंथीए. L. 13. G गोत्तण्हाणं C गुइझ° (*i.e.* गुज्ज°.) BF *om.* इति. L. 14. BCF गंजुल्लइ. L. 15. B °षूक्ताः G तथा गुलुगुंछि (sic.) L. 16. G °पेर्वा आदेशासिद्धा. C गुपम्मियं BFG गुपगुमियं C गेण्हं BF गेंडयं C गेण्हयं G गेणुयं. L. 17. C °गन्धिः

गुलुगुंछिअ मयगुफगुमिअङ्गो महसि किमगेंडमिमं ।
गुत्तगहाणकए छुट्टगेंठुआ जाइ जं सरिअमेसा ॥ ७८ ॥ [९३]

गेंठुल्लं गोविल्लं कुप्पासे गेरिहअं च थणसुत्ते ।
कीलाइ गेंडुई गेज्जलं च गेवेज्जए वणे गोंडं ॥ ९४ ॥

गेंठुल्लं तथा गोविल्लं कञ्चुकः । गेरिहअं उरःसूत्रम् । गेंडुई क्रीडा । गेज्जलं ग्रैवेयकम् । गोंडं काननम् ॥ यथा ।

गेंडुइगोंडे गोरिं सगेज्जलं पुलयफुट्टगोविल्लं ।
उअ दट्टुं रइतिसिओ गेंठुल्लं गेरिहअं च अवहरइ ॥ ७९ ॥ [९४]

गोच्छागोंठीगोंडीगोंजीओ मञ्जरीए अ ।
गोलो सक्खी गोल्हा बिम्बी गोली अ मन्थणिआ ॥ ९५ ॥

गोच्छा गोंठी गोंडी गोंजी एते चत्वारो मञ्जरीवाचकाः । गोलो साक्षी । गोल्हा बिम्बी । गोली मन्थनी ॥ यथा ।

गोंडी गण्डे गोच्छा भाले गोंठी उरे थणे गोंजी ।
गोलीसमजलफुसिआउ एत्थ गोल्होट्ठि को गोलो ॥ ८० ॥ [९५]

गोवी बाला गोसं गोसग्गं गोवरं करीसम्मि ।
गोमहा गोअग्गा रच्छाए गोहुरं च गोविट्ठा ॥ ९६ ॥

गोवी बाला । गोसं प्रभातम् । गोसगशब्दो यदि संस्कृते रूढस्तदा तद्भवो

L. 1. *cdd.* °छियगुपगुमियंगो BFG किं अगेंड° C किं आगं°. L. 2. C च्छुट्टगेगडया BF छुट्टागंठुया G °गेंठु (sic) C जाय सं जरियमेसा BF सरियमेसा. L. 3. BF गेठुल्लं A गेडल्ल ABCEF गेरिहयं C 1. hd. घण°. L. 4. BCF गेंदुई. L. 5. BCF गेठुल्लं G गेविल्लं B गोव्विल्लं BCF गेरिहयं. BCF गेंदूई G गेंदुई C ग्रैवेयके. L. 7. B गेदूइ° C (F?) गेंदुइ° G °गोडे BFG गोरि C सग्गे° BF संग्गे° BF पुलपुट्ट° G पुलइफुट्ट. L. 8. C उय C दट्ठुं G °तिसिउ B गोंवुस C गेरहुल्लं F गेंवुस G गेरहुल्लं BCF गेरिहयं G गेंडुयं BF व. L. 9. G गोंच्छागोच्छगोंडीगोजीवगोजीउ A °जीउ E °गोञ्जीओ B °गोंडी° BF °गोञ्झीउ AC य. L. 10. C गोरहा BF विंवी G विवी E बिंबो AEG य *cdd.* °णिया. L. 11. C गोंच्छा G गोष्टी गोरडी BF *om.* गोंजी. L. 12. BF विवी G विंवी. BF मंघनी G मथनी. L. 13. G गोरही B गेंडे C गोरडी ओरे वणे BFG गोजी. L. 14. BFG °सियाउ C °सियाओ BF इत्थ C इच्छा G एत्थं C कोल्हाहि G °हि. L. 15. ABCFG वाला A गोव्वरं BF गोचरं E गुव्वरं G गोव्वरं. L. 16. C गोमहो E गोमुहा BF रत्थाए C गोहुरं. L. 17. *cdd.* वाला. C तद्भावो.

गोसग्गशब्दः । अन्यथा तु देश्यी । पर्यायभङ्ग्या त्विहोपात्तः । गोवरं करीषम् । गोमहा तथा गोअग्गा रथ्या । गोहुरं गोविष्ठा ॥ यथा ।

गोवरगोहुरकज्जे गोअग्गं गोधि मा भमसु गोसे ।
विप्पिज्जसि जं तस्सि केण वि गोमहवसहेण ॥ ८१ ॥ [९६]

गोंदीणं सिहिपित्ते गोणिक्को गोसमूहम्मि ।
पवयणदंडेसु गोव्वयगोसस्सा गोविओ अजंपिरए ॥ ९७ ॥

गोंदीणं मयूरपित्तम् । गोणिक्को गोसमूहः । गोव्वओ प्राजनदण्डः । गोसस्सो मूर्खः । गोविओ अजल्पाकः ॥ यथा ।

गोसस्स गोविअमिमं गोणिक्कं गोव्वएण किं हणसि ।
मोरं कडक्खमणिणं गोंदीणपिअं णिवारसु बिडालिं ॥ ८२ ॥ [९७]

गोअंटा गोचरणेसु गोअला दुद्धविक्कइणी ।
गोआलिआउ पाउसकीडा गोरंफिडी गोहा ॥ ९८ ॥

गोअंटा गोचरणाः । गोअंटो स्थूलशृङ्गाट इत्यन्ये । गोअंटगोक्खुरल्लशब्दौ वृद्धत्ववाचकाविति तु गोपालः । गोअला दुग्धविक्रयकर्त्री । अत्र गोइल्लो गोमानिति मतोरिल्लादेशसिद्धम् । तथा गोमुहं उपलेपनमिति गोमुखशब्दभवत्वान्नोक्तम् । यदाह ॥ गोमुखमुपलेपने ऽपि स्यात् ॥ इति (हलायुधः ५,११) गोआलिआ प्रावृषि कीटविशेषः । गोरंफिडी गोधा ॥ यथा ।

L. 1. CG गोसग्गशब्दः C गोव्वरं G °व्व° or °च्च°. L. 2. C *om.* गोमहा तथा. G °विष्टा. L. 3. G गोव्वर° C °कज्झो. L. 4. G डिप्पि°. L. 5. C गोंदीणं A °दीणा C सहि° E °पत्ते. L. 6. C गोव्वय *om.* गोसस्सा G °गोसन्ना AG गोविउ G य जंपिरए. L. 7. BCF गोदीणं BF (G?) गोव्वओ G °उ. G गोसन्नो. L. 9. G गोसन्न *cdd.* गोवियमिमं CG गोव्वएणा, but in C व्व is corrected from च्च. L. 10. BF गोरं G मोर BF कक्खडमाणिं C कक्खडमिंतं *cdd.* गोदीणपियं *cdd.* विडालिं. L. 11. C गोअंहा BF (A?) गोवर° G गोइला A दुदु° C दुद्द° C 2. hd. दुद्द° C °विक्कयणी. L. 12. BF गोआलि° C गोआली° G गोवा° *cdd.* °याउ G पाउकंसकोला C गारुंफिडी C 2. hd. गोरुं° G गोधहा. L. 13. G गोयंटा G स्थूलशृंगाट C °गाटः. C °गोच्छुरल्ल°. L. 14. C वृद्धत्व° C *om.* प्रज्ञा BFG °कर्त्री C 1. hd. °कत्तणा 2. hd. कर्त्ता. L. 15. C °ल्लादे° C गोमुहमुप°. BF °नमिति तु G °भवत्वात्. L. 16. G नो° *om.* यदाह BFG स्यादिति. L. 17. गोआलिआ प्रा torn off in G. C गोवा° BCF °लिया G गोधरंफिडा.

रेल्लिअ गोअंटपयं गोआलिपिए घणम्मि वरिसन्ते ।
गंत्तीइ गोअलाइं गोरंफिडि मा कुणासणिणिवायं ॥ ८३ ॥ [९८]

॥ अथानेकार्थाः ॥

घुम्मिअमुए गयं वणतलारबालमिगणहाविए गंडो ।
गत्तं ईसापङ्केसु इच्छरयणीसु गंधोल्ली ॥ ९९ ॥

गयं घूर्णितं मृतं च । गंडो वनं दाण्डपाशिको लघुमृगो नापितश्चेति चतुरर्थः । समाहारत्वादेकवचनम् । गत्तं ईषा पङ्कश्च । गंधोल्ली इच्छा रजनी च ॥ [९९]

गंधेल्ली छायासरहासु गहवई अ गामिअससीसु ।
गंजोल्लिअमुद्धुसिअं हासट्ठाणे अ अङ्गमालिद्धं ॥ १०० ॥

गंधेल्ली छाया मधुमक्षिका च । गहवई ग्रामीणः शशी च । ग्रहपतित्वमादित्य एव रूढं न शशिनीति नायं ग्रहपतिशब्दसमुद्भवः । गंजोल्लिअं रोमाञ्चितं तथा हास्यस्थाने ऽङ्गस्पर्शो यत् गिलिगिलाविअं इति लोके रूढमिति द्व्यर्थम् ॥ [१००]

बिन्दुअहमेसु गुंपागुंदागुंछाउ दाढिआए वि ।
गुत्ती बन्धणइच्छावयणलयामउलिमालासु ॥ १०१ ॥

गुंपा तथा गुंदा बिन्दावधमे चेति प्रत्येकं द्व्यर्था । गुंछा तु बिन्द्वधमयोरुत्तरो-ष्ठश्मश्रुणि चेति त्र्यर्था । गुत्ती बन्धनमिच्छा वचनं लता शिरोमाल्यं चेति पञ्चार्था ॥ [१०१]

L. 1. BF रेल्लिय C रल्लिय G गोअंड° गोवा° C मूणंमि °संतो. L. 2. C गोत्तीसु G °सुं C margin adds य CG गोयल्लासुं BF गोरं मा कुणाइस° (इ = ऽ) C मकुणास° G °फिणि ; torn off in G from वायं to मुए l. 4. L. 4. BCF घुम्मिय° C 1. hd. °सुएं A चणा° ABCFG °वाल° A °मित° BF °विओ. L. 5. C गेत्तं A गत्त BF °पंके E इत्थ° E गंधुल्ली G गधोल्ली. L. 6. From णितं to वनं excl. torn off in G. C च मृतं च C दांडपाशिका. G °मृगः From ना° to °हार° torn off in G. L. 7. BF गत्तं. L. 8. BF गंधिल्ली C छासर° AEG य *cdd.* गामिय°. L. 9. G गंधो° *cdd.* °ल्लियमु° C °मुद्दु° *cdd.* °सियं C य In G अङ्गमालिद्धं is torn off. C 1. hd. °लिइं 2. hd. °लिइं. L. 10. G °पतिमा° B °स्ये. L. 11. G रूढःन शशीति. BCF °ल्लियं. L. 12. BCF अंग° G याद्दिलि° BFG °वियमिति C °विआमिति. C द्व्यर्थः. L. 13. BCFG विंदु° G *om.* गुंपा BF °गुंच्छाओ C °गुच्छाओ E °गुच्छाउ *cdd.* दाढियाए. L. 14. C गुत्ता G वंधण°. L. 15. B गुंफा BFG विंदाव° C °दावधमेति प्रत्येकं द्वावपि द्व्यर्थो ; C 2. hd. विदौ अधमश्च प्र° द्वावपि द्व्यर्थौ. B विंद्वऽधर्मे° C बिंदुधमयोरुत्तरौष्ठस्मश्रुणि G विंद्व-धमयोरुत्तरैःष्म°. L. 16. BFG वंधन° C वचनलता. L. 17. B पंचार्थाः.

सेज्जाए संमूढम्मि गोविए तह य गुप्पंतं ।
गुमिलं मूढे गहणे पक्खलिआवुसएसुं च ॥ १०२ ॥

गुप्पंतं शयनीयं संमूढं गोपितं चेति त्र्यर्थम् । गुमिलं मूढं गहनं प्रस्खलितमापूर्णं चेति चतुरर्थम् ॥ [१०२]

बुसिआविलोडिएसुं कण्डुअथवएसु तह गुलिआ ।
संचलिअखलिअविहडिअपूरिअमूढेसु गुम्मइओ ॥ १०३ ॥

गुलिआ बुसिका विलोडितं कन्दुकः स्तबकश्चेति चतुरर्था । गुम्मइओ संचलितः स्खलितो विघटितः पूरितो मूढश्चेति पञ्चार्थः ॥ [१०३]

पङ्कजवेसुं गेड्डुं गोगोदाणइसहीसु गोला य ।
सीअक्खिग्गीवासुं गोरा गोणो अ सक्खिउसहेसु ॥ १०४ ॥

गेड्डुं पङ्को यवश्च । गोला गौर्गोदावरी सामान्येन नदी सखी चेति चतुरर्था । गोरा लाङ्गलपद्धतिश्चक्षुर्ग्रीवा चेति त्र्यर्था । गोणो साक्षी वृषभश्च । अत्र गोलाशब्दः संस्कृतसमो ऽपि कवीनां नातिप्रसिद्ध इत्युपात्तः । गोणशब्दस्तु गवि शब्दानुशासने साधितो ऽपि गोणादिप्रपञ्चत्वादस्य प्रबन्धस्येहोपात्तः ॥ [१०४]

॥ अथ घादयः ॥

घणो उरत्थले घल्लो अणुरत्ते घरे घंघो ।
घडिघडिअघडा गोट्ठी घरगोलीए घरोली अ ॥ १०५ ॥

L. 1. BF सेज्झाए CG सज्जाए G समू° BF *om.* य In C from गुप्पंतं to च l. 2. twice. L. 2. A मूढ *cdd.* पक्खलिया° A °पुस्स° CG °वुन्न° E °चुस्स° C [1] °एसं चं. L. 3. BF सन्मूढं C 1. hd. मंगुलि corr. 2. hd. B °लितं मापूर्णं. L. 5. AE बुसिया° BFG वुसिया° C 1. hd. तुसिया° C 2. hd. चुसिया° BF °विल्लोडएसुं A कंटुअ° BF कंवुअ° C क्कंडुय° G कंडुय° ABCFG गुलिया. L. 6. ABF संचलिय° E सवलिअ° G संवलिय° C °स्खलिअ° ABCFG °खलिय° G °विहलिय° ABF °डिय° ABFG °पूरिय° C गुंमइओ E °ईओ AG °इउ. L. 7. BCF गुलिया G गुलिका BFG वुसिका C चुसिका C कण्टुक G कंदुक BFG स्तव°. G चतुरर्थं G गुम्मइउ G संवलितः L. 8. BF *om.* स्खलितो C खलितो. L. 9. A पंक° BF गेंडं C गेहुं. L. 10. G सीय° AG य BF सक्खिओस°. L. 11. BF गेंडं C गेहुं C जवश्च । गोलो. C चतुरर्थाः L. 12. BF गोला G °पद्धतिः चक्षु° B °क्षुग्रीवा. C 2. hd. त्र्यर्थाः G वृषभश्चेति L. 15. A *om.* अथ घादयः E अथ घादिः. L. 16. C 1. hd. घणो A उरछ्ले C गब्भो G घरे घं (sic). L. 17. G घाडि° *cdd.* °घडिय° C °घड गोडी E गोढी G गोद्दी ABCFG य.

घसो उरः। घसो रक्त इत्यन्ये। घल्लो अनुरक्तः। घंघो गृहम्। घडी तथा घडिअवडा गोष्ठी। घरोली गृहगोलिका॥ यथा।

घल्लस्स घंघवइणो घसे लग्गाइ कह घडीरुइणो।
घडिअघडा णीसङ्का भमइ जमन्ता घरोलि व्व॥ ८४॥ [१०५]

घरभोअणे घरोलं घरिम्मिणीए घरिल्ली अ।
घंघोरो हिण्डणए घम्मोई गण्डुअतिणम्मि॥ १०६॥

घरोलं गृहभोजनभेदः। घरिल्ली पत्नी। घंघोरो भ्रमणशीलः। घम्मोई गण्डुत्संज्ञं तृणम्॥ यथा।

सह तीए हिण्ड तुमं घम्मोईसल्लाइ घंघोर।
भुंजिहिसि घरोलं पुण सुरसं दिसं घरिल्लीए॥ ८५॥ [१०६]

जहणत्थवत्थभेए घग्घरमादरिसणम्मि घरयंदो।
घणवाही इन्दे घरघंटो चडए अ सउलिआ घारी॥ १०७॥

घग्घरं जघनस्थवस्त्रभेदः। घरयंदो आदर्शः। घणवाही इन्द्रः। घरघंटो चटकः। घारी शकुनिकाख्यः पक्षी॥ यथा।

घणवाहिधणुमणहरे काले घरघंटघारिसंचरणे।
सयणकलाघरयंदो को जं सिढिलन्तघग्घरा सरसि॥ ८६॥ [१०७]

पायारम्मि अ घारो घारंतो घेवरे चेअ।
गाणम्मि घायणो भच्छिए घिअं खुज्जए घिट्टो॥ १०८॥

L. 1. C 2. hd. adds स्थलं after उरः G घसा C षणो. L. 2. G घडीय तथा घडा BCF घडिय° BF गोड्डी CG गोटी. CG गृहगोधिका. L. 3. BF घघल्लस्स C घंल्लस्स C घडीरुलो. L. 4. *cdd.* घडिय° G जमुत्ता G च. L. 5. CEG °भोयणे ABCFG य. L. 6. C घिंघोरो A गंडुअ° C गंडुय° G गंडय°. L. 7. After घम्मोई B repeats the words from गण्डुअ° l. 6 to घम्मोई l. 9 and for the second time reads घम्मोंई BF गंडुत्संज्ञं C गंडुसंज्ञं°. L. 9. B घम्मोइ° BF °सल्लाइ BF प्पंघोर C यंघोर G यघोर. L. 10. BF भुजिहिसि C बुंजि° BCF सुरजसिसे B घरिल्ली य. L. 11. C 1. hd. जहणच्छ° C °वच्छभेदे C 1. hd. घरमा° 2. hd. corr. घग्घरा° G °रिसियम्मि CEG घरइंदो. L. 12. BF वटए C चलिए BF *om.* अ AG य *cdd.* °लिया. L. 13. C 2. hd. घरइंदो G घरअंदो. L. 14. C शकुनीकाख्यः. L. 15. BF °धणमहरे C कोले. L. 16. C सिथिलंत°. L. 17. C पायाम्मि ABFG य A घारंचो E घेच्चरे C 2. hd. घुयऊरे वेआ ABF चेय G चेव. L. 18. C गाणिम्मि E गाणयम्मि C घांयलो E घायरो BF भत्थिए ABF घियं CE घियं BF सुज्जए AG घिट्टो.

घारो प्राकारः । घारंतो घृतपूरः । घायणो गायनः । घिअं भर्त्सितम् । घिट्ठो कुब्जः ॥ यथा ।

घारंते भिक्खन्तो गेहदुवारे घिओ परिअणेण ।
ओ घिट्ठघायणो घिट्ठयाइ घारम्मि आरुहइ ॥ ८७ ॥

अत्र । घिसइ ग्रसते । इति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [१०८]

भेके घुग्घुरिघुरुघुरिणो घुत्तिअघुसिणिआ गविट्ठम्मि ।
घुंघुरुडो उक्करे घुग्घुस्सुसयं ससङ्कभणिअम्मि ॥ १०९ ॥

घुग्घुरी तथा घुरुघुरी मण्डूकः । घुत्तिअं तथा घुसिणिअं गवेषितम् । घुंघुरुडो उत्करः । घुग्घुस्सुसयं साशङ्कभणितम् ॥ यथा ।

पसरिअघुग्घुरिघुरुघुरिरिणिरवे सा घुत्तिएइ घुंघुरुडे ।
ता घुसिणासु टूइ तुमं इअ घुग्घुस्सुसइओ चवइ को वि ॥ ८८ ॥

अत्र घुसिणं कुङ्कुममिति घुसृणशब्दभवम् । तथा । घुट्टइ पिबति । घुलइ घुम्मइ घूर्णते । घुसलइ मथ्नाति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [१०९]

कण्णोवअंसिआए घुणघुणिआ घुसिरसारमवण्हाणे ।
घुट्टघुणिअं गिरिगडे घुग्घुच्छणयं च खेअम्मि ॥ ११० ॥

घुणघुणिआ कर्णोपकर्णिका । घुसिरसारं अवस्नानम् । मसूरादीनां पिष्टम् । घुट्टघुणिअं गिरेर्गडम् । पृथुशिला । घुग्घुच्छणयं खेदः ॥ यथा ।

L. 1. BF घोरो G घारा BCF घाअणो. *cdd.* घिथं G घट्टो. L. 3. G घारते C 1. hd. G घिड *cdd.* परियणेण. L. 4. *cdd.* उ C °घाघणो BF °घाअणो BF घिद्द° C घिट्ठ° B घरंमि. L. 5. C ग्रस इति G ग्रसत इति. L. 6. A घुग्घरि° BF घुग्घुरिघुरिणो G °घुरिघुरिणो *cdd.* घुत्तिय° C *om.* from घुसिणिआ to घुसिणिअं excl. l. 8. ABEFG °णिया G गविट्ठम्मि. L. 7. E घुघु° ससंकु° BFG °भणियम्मि. L. 8. BFG घुत्तियं *cdd.* घुसिणियं L 9. BFG घुग्घुस्सुसं C घुघु°. L. 10. CG परिसय° BF पसरिय° G °घुरिघुरिणि° G *om.* सा C घुत्तियातिमिरघुंघुरुडे BF घुंघुरुडो G घुंघुरुणे. L. 11. C तो BF घुसिणिसु G तुम *cdd.* इय BFG °सइउ BFG ववइ C ववई. L. 12. C °शब्दसंभवं. BF पिचति G पिवति L. 13. C घुम्मई C घुसलई BF सथ्नाति G मथ्नाति. L. 14. CG °कसि° *cdd.* °याए AG घुणुघु° ABCFG °णिया G घुसिरा°. L. 15. G घुट्ट° C °घुस्सियं ABFG °घुणियं E °णिय G °गंडे E घुघु° G °णाय BCF व EG खेयम्मि. L. 16. G घुणुघु° *cdd.* °णिया G घुसिरा° BFG °सारमवस्नानं. L. 17. B °घुणिय CG (F?) °घुणियं G गिरेर्मडं. B °सिला G घुग्घुच्छणियं.

तुह आगमघुणघुणिश्रं सोउं चइऊण घुसिरसाराइं ।
घुट्टघुणिएसु घुग्घुच्छणेण वच्चन्ति रिउवहुआ ॥ ८९ ॥

अत्र घूओ उलूक इति घूकशब्दभवः ॥ [११०]

घोरी सलहविसेसे घोसाली सरयवल्लिभेअम्मि ।
घट्टो कुसुम्भरत्ते सरिआतूहम्मि वंसे अ ॥ १११ ॥

घोरी शलभविशेषः । अत्र घोडो अश्व इति घोटशब्दभवः । घोसाली शरदुद्भवो वल्लिभेदः ॥ यथा ।

सिरिकुमरवाल णरवइ तुह तुरया घोरिणो व्व अगणिज्जा ।
कवलन्ति वेरिपत्थिवबलाइ घोसालिआदलाइं व ॥ ९० ॥

अत्र । घोलइ घूर्णते । इति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥

अथानेकार्थाः ॥

घट्टो कुसुम्भरक्तं वस्त्रं नदीतीर्थं वेणुश्चेति त्र्यर्थः ॥ [१११]

घम्मोडी मज्झण्हे मसए गामणितिणे चेअ ।
घोरो णासिअगिद्धेसु घोलिअं सिलयले हढकए अ ॥ ११२ ॥

घम्मोडी मध्याह्नो मशको ग्रामणीसंज्ञं तृणं चेति त्र्यर्थो । अत्र घत्तइ क्षिपति गवेषयति चेति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । घोरो नाशितो गृध्रपक्षी च । घोलिअं शिलातलं हठकृतं च ॥ [११२]

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायां द्वितीयो वर्गः ॥

L. 1. G घुणघुणिअ BCF °णिअं C वइऊण. L. 2. G घुट्टघुणेएसुए CG °वहुया. L. 3. C घुत्रो G घूउ B उल्लूकः G घुक°. L. 4. EG °भेयम्मि E inserts here अथाऽनेकार्थाः. L. 5. A घट्टो B कुसंभ° ABCFG सरिया° A °विहम्मि C °त्तहम्मि ABFG य. L. 6. C शलभपक्षिविशेषः L. 7. B सरदु°. L. 8. G नरवइ CG कुह BF घोरणि G घोरिणा BCF (G?) च्च B अगणिज्झा. L. 9. BF °पच्छिवचल्लाइ C °पच्छिव° G °वलाइं BCF घोसालिया° G घासापलिया° C च. L. 10. BF पूर्सत C घूर्णीत G घूर्सुत. L. 12. B कुसुभ°. L. 13. A मज्जणे EG मज्झसे C मझ्झणहे (*i.e.* = मज्ज°) CG गामिणि° A चेय BF वेय C चेव. L. 14. E घोरा *cdd.* णासिय° C °गिद्देसु G °गिद्धेसुं ABEFG घोलियं C घोलियं C सिलयलि G हढकथे ACG य. L. 15. BCF मध्याह्नः G मध्याह्नो C शमको. CG त्र्यर्थाः C क्षपति. L. 16. C °देशेषूक्त इति BF °षूक्तं इति BF घोरं BF नाशिता G नासितो. L. 17. *cdd.* घोलियं G घ pro च C adds उभय २७४. L. 18. BCFG read: इत्याचार्यश्रीहेमचंद्रविरचितायां स्वोपज्ञदेशीशब्दसंग्रहवृत्तौ द्वितीयो वर्गः। ग्रंथा (G ग्रथ) ४६० (C ४६० ग्रंथाग्रं) श्री (*om.* CG.) । E only has ॥ इति द्वितीयो वर्गः ॥

॥ अथ चादिः ॥

चत्तो तक्कू चंगं चारुं चडचोट्टिआउ सिहा ।
चट्टू अ दारुहत्थे चंभो चासो अ सीरसीमन्ते ॥ १ ॥

चत्तो तर्कुः । चंगं चारु । चडो तथा चोट्टी शिखा । चट्टू दारुहस्तः । चंभो तथा चासो हलस्फाटितभूमिरेखा ॥ यथा ।

रे चंगचोट्टिअ चडं तोडिस्सं चट्टुएण य हणिस्सं ।
चासक्खमं घडकुसिं ण हु चंभं करइ चत्तमित्तकुसी ॥ १ ॥ [१]

चत्थरिचहुट्टचंडिक्का हासणिमग्गरोसेसु ।
चंदिलचउक्कचक्कोडा णाविअचच्चरग्गिभेएसु ॥ २ ॥

चत्थरी हासः । चहुट्टं निमग्नम् । चंडिक्को रोषः । चंदिलो नापितः । चण्डिल इति तु संस्कृतसमम् । चउक्कं चत्वरम् । चक्कोडा अग्निभेदः ॥ यथा ।

तीइ विरहचक्कोडाजलिओ सो चंदिलो सहिं इआणिं ।
हिअयचउक्के चत्थरिचहुट्टणक्खो वि कुणइ चंडिक्कं ॥ २ ॥

चस्तरिचतुष्कशब्दौ येषां संस्कृते ऽपि संमतौ तन्मते चत्थरिचउक्कशब्दौ न देश्यौ ॥ [२]

पीणच्छिरक्षविणारोसुं चंडिलचंडिअचवेणा ।
जुअकरपुडे चवेडी तजा चकप्पा चुडुप्पा य ॥ ३ ॥

L. 1. *om.* A; BCFG ॥ अथ चकारादिः ॥ Some of the MSS. constantly confound च and व in the beginning of the words. This v. 1, will not be noted in this varga. L. 2. A तक्कु E चक्कु E चंगं ACG चारु BF चडवोडियाउ E °टियाउ C °हियाओ A °याउ. L. 3. C चट्ट् (sic) E चट्टु AEG य E दरुह्नत्थ BF °हस्थे A चभो AG य C °सीमंतो. L. 4. G तक्कुः C चट्टु L. 5. C हलपांटित°. L. 6. *cdd.* °हिय BF तोडिज्झं G °डिस्स C चड्डुएण F चट्टएण G चटुएण. L. 7. G घरकुडिं *cdd.* न. L. 8. B वच्छरि° CF चच्छरि° A हाराणि° C °ग्गसरोसेसु. L. 9. C °चक्कोड C 1. hd णोविय° ABFG णाविय° A णाविचचंगिभेएसु. L. 10. B वच्छरी CF चच्छरी B वउट्टं BF चंडिक्को चंडो रोषः BF वंडिल्लो नापि: L. 11. C चच्चरं. L. 12. CG तीए G °जलिउं G *om.* सो G चंडिल्लो *cdd.* इयाणिं. L. 13. BCF हियय° C चच्छरि° G °णक्खे इ C कुणइं. L. 14. C चसूरि°. BCF चच्छरि° BF °चतुक्क°. L. 16. BF °छिण° G °च्छिन्न° E °विणारेसुं G °णोसु सद्दा चंडिल्ल° E चण्डिलचिण्डिय° ABFG °चंडिय°. L. 17. BF जुअपुडे EG जुय° C चचेडा E तया G थकप्पा° BF यं From चुडुप्पा to पीनः page 112 l. 1 illegible in G.

चंडिलो पीनः । चंडिओ क्रुद्धः । चवेणं वचनीयम् । चवेडी श्लिष्टं करसंपुटम् । चवेडी संपुटमित्यन्ये । चकप्पा तथा चुडुप्पा त्वक् । चुडुप्पं त्वग्विदलनमित्यन्ये ॥ यथा ।

चंडिअचकप्पवसणा चुडुप्पकन्दासणाहुअचवेणा ।
रिउणो अचंडिला तुह कुणन्ति भिल्लाण वि चवेडिं ॥ ३ ॥ [३]

चच्चिक्कचित्तला मण्डिअम्मि कुमुअम्मि चंदोज्जं ।
चक्खुड्डणं च पेक्खणए चंचप्परमसच्चम्मि ॥ ४ ॥

चच्चिक्कं तथा चित्तलं मण्डितम् । चित्तलं रमणीयमित्यन्ये । चंदोज्जं कुमुदम् । स्वार्थे के चंदोज्जयं । अत्र चन्दिमा चन्द्रिका । चवला विद्युत् । इति चन्द्रिकाचपलाशब्दभवौ । चवइ कथयति । चयइ शक्नोति । चज्जइ पश्यति । चच्छइ तक्ष्णोति । इत्यादयो धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । चक्खुड्डणं प्रेक्षणीयम् । चंचप्परं असत्यम् ॥ यथा ।

चंचप्परं ण भणिमो कुणेसि चक्खुड्डणे कडक्खेहिं ।
चंदुज्जयचच्चिक्का दिसाउ मयणाहिचित्तलकवोले ॥ ४ ॥ [४]

मोरम्मि चंदइल्लो चउक्करो कत्तिकेअम्मि ।
चडिआरो आडोवे अहिभेए चक्कुलंडा य ॥ ५ ॥

चंदइल्लो मयूरः । चउक्करो कार्त्तिकेयः । चडिआरो आटोपः । चक्कुलंडा सर्पविशेषः ॥ यथा ।

L. 1. C क्षत्त: BF ववेणाणं C चवनीयं. BF ववेडं From वेडी to °संपुटम् excl. torn off in G. BF °संपुड. L. 2. BF वुडुप्पां C चुडुप्प C 1. hd. त्वाक् C चुडुक्कं G त्वाभिदल°. L. 3. G मित्यन्ये । यथा is illegible. L. 4. In G चंडिअ° is illegible. BCF चंडिय. C चंडियकप्प° BCF °हुय° चेवेणा illegible in G. L. 5. From रिउणो to कु torn off in G. B रिऊणो G चवेडि. L. 6. BF थवव्विक्कचित्तला E मडि° ABCFG मंडियंमि G कुमुयम्मि. L. 7. EG चखुड्डुणं C चकवुड्डुणं BF व BF पिक्खणए A चञ्च°. L. 8. B चक्किक्कं From मण्डितं to त्यन्ये torn off in G. L. 9. *cdd.* विद्युदिति. L. 10. From चज्जइ to च्छइ torn off in G. L. 11. G तद्दणोतीत्यादयो. B °षूक्ता: G नोक्त: BF वक्खुंडणं G °हुणं (?). L. 12. B °प्परमसत्यं C चप्परमसत्यं. L. 13. C 1. hd. चंवप्परं G चच° C न G भसिमो C कुणसि C कडेक्खेहिं. L. 14. C दिसाओ BF °लववोले. L. 15. E कत्तिगेयम्मि ABCFG °केयम्मि. L. 16. ABCFG °यारो G चक्कुलुंडा C या. L. 17. BF चंडियारो C 2. hd. G चडियारो. G चक्कुलुंडा.

गणवइगज्जिअणच्चन्तचउक्करचंदइल्लसंद्देहिं ।
तइगलचक्कुलंडो णच्चइ रुद्दो सचडिआरं ॥ ५ ॥ [५]

णामम्मि चरुल्लेवं चक्खडिअं जीविअव्वम्मि ।
चंदट्ठिआ य खवए उम्मीए चक्कणाहयं चेअ ॥ ६ ॥

चरुल्लेवं नाम । चक्खडिअं जीवितव्यम् । चंदट्ठिआ भुजशिखरम् । स्तबक इत्यन्ये । यदाहुः ॥ स्तबकश्चंदट्ठिआसंज्ञः ॥ इति । अत्र । चञ्चरीओ भ्रमरः । चंदसाला जालकृता गृहोपरि कुटिका । इति चञ्चरीकचन्द्रशालाशब्दभवौ । चच्चुप्पइ अर्पयति । चमढइ भुङ्क्ते । चक्कमइ भ्रमति । इत्यादयो धात्वादेशेषूक्ता इति नोच्यन्ते । चक्कणाहयं ऊर्मिः ॥ यथा ।

णीसासचक्कणाहयताविअचंदट्ठिआइ तुह विरहे ।
कणठम्मि तीइ वट्टइ चक्खडिअं तुह तहा चरुल्लेवं ॥ ६ ॥ [६]

हालम्मि चउरचिंधो णारङ्गफलम्मि चक्कणभयं च ।
चंदवडाया अद्धावरिअङ्गी चक्खुरक्खणी लज्जा ॥ ७ ॥

चउरचिंधो सातवाहनः । चक्कणभयं नारङ्गफलम् । चंदवडाया अर्धप्रावृतदेहा । चक्खुरक्खणी लज्जा ॥ यथा ।

दट्ठूण तुमं चक्कणभयत्थणी अवरचउरचिंधं व ।
तम्मइ चंदवडाया मुद्धा वि हु मुक्कचक्खुरक्खणिआ ॥ ७ ॥

अत्र चलणाउहो कुक्कुट इति चरणायुधशब्दभवः ॥ [७]

L. 1. BF णणवइगज्झिय° C °गज्झिय° G °गज्जिय° C °नच्चंत° BF °चउक्करं चंद°. L. 2. BFG तइ° C °गलकुलडो G °चक्कुलुंडो cdd. °डियारं. L. 3. C चरुल्लेयं cdd. °डियं C जीवियंमि, L. 4. G चांदि° cdd. °ड्डिया चक्कवणा° BF वेअ A चेयं C चेय. L. 5. C चरुल्लेयं B वक्खु° F चक्खु° cdd. °डियं G चांदि° cdd. °ड्डिया. BFG स्तवक C सूचक. L. 6. C यदाह BF स्तवकश्चं° G स्तवकचंद° C सूचकचं° BCF °ड्डिया° G °ड्डिया° cdd. °संज्ञ G °रीउ. L. 7. G चंद्रसाला B °कृतो cdd. कुटिकेति. L. 8. C चक्कंमइ G चंकम्मइ B °षूक्ताः L. 9. G इति नोक्ताः L. 10. B नीसास° cdd. °ताविय° BF °ड्डियाइ C °ठ्ठियाइ G °ड्डियाइ. L. 11. G वीइ cdd. °डियं BF हहा. L. 12. ABC 1. hd. °विंधो E नारंग° E चक्कभयं. L. 13. C अद्दा° cdd. °वरियंगी C °रक्खुणी. L. 14. C 1. hd. °विंधो C 1. hd. °वाहनाः BF नागरंगफलं. C चंटवडाया L. 15. C °रक्खुवणी. L. 16. C दठ्ठूण C °भयच्छणी G °त्थणे BCF च. L. 17. C चंट° C मुद्दा G मुड्ढा G मुक्क° C °रक्खु° cdd. °णिया.

चडुलातिलयं कञ्चणसङ्कलिआलम्बिरयणतिलयम्मि ।
सढतण्डुलसिरभूसासु चाडचाउलयचालवासा य ॥ ८ ॥

चडुलातिलयं काञ्चनभृङ्खलालम्बिरत्नतिलकम् । चडुला रत्नतिलकमित्यन्ये । चाडो मायावी । चाउला तण्डुलाः । चालवासो शिरोभूषणभेदः ॥ यथा ।

जीए तुज्झ णिहित्तं चडुलातिलयं च चालवासो अ ।
तं चेअ चाड अणुसर किं चाउलखण्डणीइ मए ॥ ८ ॥ [८]

गण्ठिच्छेअयगिम्हाणिलेसु चारणयचारवाया वि ।
चिल्ला सउलीए चिविडणासए चिञ्चचिञ्चरया ॥ ९ ॥

चारणओ ग्रन्थिच्छेदकः । कप्रत्ययाभावे चारणो । चारवाओ ग्रीष्मानिलः । चिल्ला शकुनिकाख्यः पक्षी । चिञ्चो तथा चिञ्चरो चिपिटनासः ॥ यथा ।

ण हु मेल्लइ पहरन्तो ही चिञ्चं चिञ्चरं च चिल्लं च ।
उअ मयणो माणिणि माणगण्ठिचारणयचारवायसहो ॥ ९ ॥ [९]

बालम्मि चिल्लचेडा चिञ्चं रमणे हुआसणे चिञ्ची ।
चिंचिणिचिंचा अम्बिलिआए तह चिंचणी घरट्टीए ॥१०॥

चिल्लो तथा चेडो बालः । चिञ्चं रमणम् । चिञ्ची हुताशनः । चिंचिणी तथा चिंचा अम्लिका । कैश्चित् चिंचिणिचिंचाशब्दः समस्त एव अम्लिकावाचकत्वेन प्रोक्तः । चिंचणी घरट्टिका ॥ यथा ।

L. 1. BF कंचणकालि° *cdd.* °लिया° B °लंचि° AG °लांवि°. L. 2. E °तुंदुल° B °तंदुल° E *om.* सिर G वाभुचाउलयभाल°. L. 3. B वदुला° G चट्टु° BF °लांविरत्त° BG चडुला (?) B °लिलक°. L. 4. C णोभूषण°; 2. hand delet णो. L. 5. C तुझ्झज्ज णीहित्तं B चवुला° (?) G य. L. 6. BF रे अ. L. 7. E गंट्ठि° BF °छेअअ° G °छेयय° E गेम्हा° B °वारिवाया. L. 8. C चिल्लो BF चिव्वाविव्वरया. L. 9. G °णाउ BF °छेदः G °वाउ B विल्लः F चिल्लः L. 10. BFG चिव्वो C चिल्लो G तचा BF विव्वरो G चिव्विरो C °नासिकः L. 11. BCF न BF विव्वं विव्वरं च G चिव्वं G चिचिरं C चिरं. L. 12. BCF उय G मअणो C माणिणिं. L. 13. BEFG वालम्मि C चिंल्लाचेडा BF चित्वं E चित्तं G चिव्वं ABCFG हुयासणे E चित्ती. L. 14. C चिंचिणिं° BF विंचिणिवेंचा ABFG आंवि° *cdd.* °लियाए BF विंवणी ACEFG चिंचिणी G घरट्टीए. L. 15. BFG वालः G चिर्च. L. 16. B वेंवा F चेंवा. BF चिंविणिवंचाशब्दः G °चिंवाशब्दः कैश्चित् समस्त एव आम्लिवाच° L. 17. CG चिंचिणी.

चिंचवणो चिंचिणिआचडिए चेडम्मि चिच्चठिअचिल्ला ।
उअ धावइ जणणी चइअ चिंचणीचिच्चिकम्माइं ॥ १० ॥ [१०]

मसयम्मि चिल्लिरी रोमसम्मि चिमिणो कुडीइ चिरया य ।
चिक्खल्लो कद्दमए मुसले चिल्लूरचेलुंपा ॥ ११ ॥

चिल्लिरी मशकः । चिमिणो रोमशः । चिरया कुटी । चिक्खल्लो कर्दमः । चिल्लूरं तथा चेलुंपं मुसलं ॥ यथा ।

चिक्खल्लिअचिरयाए चिल्लिरिडसिआ तुहारिणो चिमिणा ।
कण्डन्ति सयं चिल्लूरएण चेलुंपपाणितुल्लबला ॥ ११ ॥

अत्र चिंचइ मण्डयतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [११]

उल्ले चिलिच्चिलचिलिच्चीला परितोसिअम्मि चित्तठिओ ।
चिरिहिट्टी अ चिणोट्टी महुपडले चित्तदाऊ अ ॥ १२ ॥

चिलिच्चिलं तथा चिलिच्चीलं आर्द्रम् । चित्तठिओ परितोषितः । चिरिहिट्टी गुञ्जा । चिणोट्टीशब्दोऽपि देश्यः । पर्यायभङ्ग्या तूपात्तः । चित्तदाऊ मधुपटलम् । केचित् । तिणिसम्मि चित्तदाऊ इति पठन्ति तिणिसं च वृक्षविशेषमाचक्षते । अस्माभिस्तु सारतरदेशीदर्शनेन तिणिसशब्दो मधुपटलार्थो व्याख्यातः । तत्र युक्तायुक्तत्वे बहुदृश्वानः प्रमाणम् ॥ यथा ।

L. 1. G चिंचि° *cdd.* °णिया° BF विव्व° G चिव्व° C च° *cdd.* °ठिय°. L. 2. BF उय C उव धाव BF वइय C चइ (sic) G रइय BF विंचिणी° G चिंचिणी° BF °विव्वि° C °चिच्च° BF °कम्माइ C °क्कम्माइं. L. 3. B समयंमि G मसयम्मे AG कुडीए C या. L. 4. E चिक्कल्लो G चिक्खिल्लो E सुसले A चेल्लूर° C चिच्चूर° G चेल्लूर°. L. 5. BF विल्लीरी G चिल्लिरो रोशः । चिरिरिया कुटी । G चिक्खिल्लो In C चि° क° from 2. hd. only. L. 6. C चिच्चूरं G चिल्लरं CG मुशलं. L. 7. G चिक्खि° *cdd.* °ल्लिय° BF °दसिय CG °दसिया. L. 8. C चिच्चूरएण G चिल्लरएण BF °पास्सितुल्लचला C °वलो G °वल. L. 9. BF चिंवइ. L. 10. C 2. hd. ओल्ले A चिलिव्विलचिलिव्वला BF विलिव्विलचिलिव्वीया C चिलिल्लिचिल्लिचीला C 2. hd. चिलिच्चिलंचि° E चिलिच्चिलाचिलिच्चीला G चिलच्चिलचिलव्वीला ABCFG °सियम्मि A चित्तविउ BF वित्तचिओ CG चित्तविओ. L. 11. A चिरिहिड्डी C °हिठ्ठी E °हेड्डी AG य C चिणो-ठ्ठी E चित्तिदाऊ ABCFG य. L. 12. BF विलिव्विलं तथा विलिव्वीलं G चिलव्वीलं CF चित्तचिओ C °विओ G °विउ. B विरहिड्डी CG चिरिहिड्डी. L. 14. BCF तिणसंमि G चित्तदारू BCF तिणसं G तिनसं. L. 15. G चित्तदाऊशब्दो G व्यातः cfr. ५, ११.

सवरो सेअचिलिचिलमंसुचिलिचीलमरिवहुं तुज्झ ।
चिरिहिट्टिलोअणो महइ चित्तदाउं च चित्तठिअचित्तो ॥ १२ ॥ [१२]

चण्डातकम्मि चिंफुल्लणी चिरिचिराचिरिंचिरा धारा ।
चलिअम्मि अ चिंचइओ णिण्णासिअयम्मि चिद्दविओ ॥१३॥

चिंफुल्लणी स्त्रीणामधोरुकवस्त्रम् । चिरिचिरा तथा चिरिंचिरा जलधारा । चिंचइओ चलितः । चिंचइओ मण्डित इति तु मण्डधात्वादेशे सिद्धः । चिद्दविओ निर्नाशितः ॥ यथा ।

घणजलचिरिंचिराचिद्दविआ पवसिअवहूउ चिंचइआ ।
णयणंसुचिरिचिरोल्लिअचिंफुल्लणिआउ पिअहुत्तं ॥ १३ ॥

अत्र चिंचिल्लइ मण्डयतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [१३]

दहिए चिरिड्डिहिल्लं चीही मुत्थासमुत्थतिणे ।
चीवट्टी भल्लीए चुक्को मुट्ठीइ चुज्जमच्छरिए ॥ १४ ॥

चिरिड्डिहिल्लं दधि । चीही मुस्तोद्भवं तृणम् । चीवट्टी भल्ली । चुक्को मुष्टिः । चुज्जं आश्चर्यम् । ओत्संयोगे । इति चोज्जं इत्यपि ॥ यथा ।

सा हिण्डिरे तइ चिरिड्डिहिल्लमत्त णवचीहिसमयम्मि ।
दढचुक्कामचीवट्टिताडिआ जं जिएइ तं चुज्जं ॥ १४ ॥ [१४]

L. 1. *cdd.* सेय° B °विलिव्विल° C (F?) °विलिचिल° G °चिलिव्विल° BF °चिलव्वीलमरि° C °चिलिचील° G °चिल्लिव्वील° G °वहू C तुइझं. L. 2. C °हिहि° G °हिइ° G °लोयणो C महंइ BF व वित्तवियवित्तो C व CG चित्तविय°. L. 3. A चिंफुल्ल E °ल्लिणी BF विरिविरा° C चिरचिरा° C *om.* धारा. L. 4. ABCFG चलियम्मि AG य C चि BC चिंवइओ F विवइओ AG, C 1. hd., °इउ BF णिसासियंमि G निन्नासिय° ACEG °सिय° C चिसाविओ AG °विउ. L. 5. B (F?) चिरचिरा C twice तथा चिरिंचरा G तथा चिए (sic). BF *om.* जल. L. 6. BF चिंवइओ G °इउ B वलितः C 1. hd., G °इउ. BF मंडितः BCF *om.* तु मण्ड G °देशासिद्धः C सिद्धं. L. 8. BF °जलचिरचिरिंचिरा° *cdd.* °विया C एवसिअ° BF पसिय° G पवसिय° BCF °वहूओ BF विंवइया CG °इया. L. 9. C °चिरचि° *cdd.* °ल्लिय° BF °चिफुल्ल° BF °णियाउ C °णियाओ G °णिया हु *cdd.* पिय° G °हुंतं. L. 10. B °षूक्तः L. 11. B विरिंडिहिल्लं C चिरंहि° F चिरिंडि° A चीहं C मुच्छासमुच्छ° A °चिणो. L. 12. CG चिवट्टी In C भल्ली only 2. hd. margin. E चुहो ABEF मुट्ठीए A भुज्जम°. L. 13. B विरिंडि° C चिरंडि° G चीवट्टी. BF मुष्टि. L. 14. G उत्सयोगे cfr. Siddhah. १, ११६. C °संयोग BF व इति. BF वोज्जमित्यपि C चोइझमित्यपि G चोज्जामित्यपि. L. 15. G तइं BF चिरंडि° C चिरिंडि° G चिरिहि° G णवधीहि°. L. 16. C चीवंहि° G °चावहि° *cdd.* °ताडिया BCF चोज्जं.

परिसोसिअम्मि चुंछो ससिणेहे चुप्पचोप्फुच्चा ।
चुल्ली सिलाइ चुडुली उक्का चुणिओ विधारिअए ॥ १५ ॥

चुंछो परिशोषितः । चुप्पो तथा चोप्फुच्चो सस्नेहः । चुल्ली शिला । अत्र । चुच्छं तुच्छम् । इति तुच्छशब्दभवत्वान्नोक्तम् । चुडुली उल्का । चुणिओ विधारितः ॥ यथा ।

सुन्दर तइ चोप्फुच्चा अचुप्पविरहग्गिचुडुलिचुंछा वि ।
बालधरिअ व्व चुल्ली सा अच्छइ आसतन्तुचुणिअप्पा ॥ १५ ॥ [१५]

चुसासी दासी चुंचुअचुप्पलचुंभला य सेहरए ।
चुसाआ य कलाए छागम्मि अ चुक्कुडचुलुप्पा ॥ १६ ॥

चुसासी दासी । चुंचुओ तथा चुप्पलो तथा चुंभलो शेखरः । चुसाआ कला । चुक्कुडो तथा चुलुप्पो छागः ॥ यथा ।

चुसासीइ सचुसाआए चुप्पलचुलुप्पिदुद्धाइं ।
रे जडचुंभलचुक्कुड अप्पसु किं चुंचुआइणा मज्झ ॥ १६ ॥ [१६]

अत्र चुक्कइ भ्रश्यतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोच्यते ॥

चुप्पालओ गवक्खे वत्थे णवरत्तयम्मि चुप्पलिअं ।
चुल्लोडओ वि जेट्ठे चुसप्पहयम्मि चुसइओ ॥ १७ ॥

चुप्पालओ गवाक्षः । चुप्पलिअं नवरक्तं वस्त्रम् । चुल्लोडओ ज्येष्ठः । चुसइओ चूर्णाहतः । चुसिओ रेणुविच्छुरित इति तु चूर्णितशब्दभवः ॥ यथा ।

L. 1. BF परिसोसयंमि ACG °सियम्मि BF वुच्छो C 1. hd., भुंच्छो corr. 2. hd., A °चोप्पुचा BF चुप्पचोप्पुवा C चोप्पचोप्फुचा E °चोष्फचा G °चोप्पुथो. L. 2. C 1. hd., चुल्ला C चुडली E चुदुली BF चुणिउ E चुणीओ BF विधा° ABFG °रियए C 1. hd *om.* विधा° C 2. hd. reads विहारिए. L. 3. C 2. hd., margin चुंछो परिशोषः with the remark मूलपुस्तके नास्ति; om C 1. hd., G °षित C चिप्पो C छोप्फचो BFG चोप्पुचो. L. 4. G चुत्थमिति. L. 6 C तइं B वोप्पचा C चोप्फचा G चोप्पुचा BF °वुडिलि° C चुडलि. L. 7. *cdd.* वाल° G °धरिय C च BF आसवंतु°. L. 8. A चुंचुय° BF वुंवय° C चुम्बअ° E चंचुअं° G चुंवुय° C °चुप्पलं°. L. 9. C चुसाया G अ AG °म्मि य BCF चुक्कड° E चकुडं° B °चुलुप्प. L. 10. BF चंचुओ C चुम्बुओ G चुंवुउ BCF *om.* तथा चुप्पलो B, C 1. hd., शेषरः L. 11. C चुक्कडो G चुलुंपो G *om.* यथा. L. 12. B °वुलप्पि° C °दुद्दाइं. L. 13. B °वुक्कड CF चुक्कड BF चंवुणाइणा G चंवुआ° C मइझं. L. 14. BF भ्रशातीति C भ्रस्यतीति G पश्यतीति B °देषूक्त° G °मिति नोक्तः । L. 15. G °लउ C वच्छे G नव° *cdd.* चुप्पलियं. L. 16. AG °डउ C जोहि E जेठे A °इउ In G from इओ to वाक्तः l. 10. torn off. L. 17. *cdd.* °लियं G °डउ ज्येष्टः L. 18. G °इउ G चुसिउ. In G तु चूर्णितशब्द is illegible.

चुप्पालयदारेणं णवचुप्पलिआइ पिच्छपहरन्ती ।
ओ चुल्लोडयजाया चुसइआ देअरेण फग्गुछणे ॥ १७ ॥ [१७]

अलसम्मि चुंचुमाली चुंचुलिपूरो अ चुलुअम्मि ।
वलयावलिथणसिहवामणएसुं चूडचूअचोला य ॥ १८ ॥

चुंचुमाली अलसः । चुंचुलिपूरो चुलुकः । अत्र चुलुचुलइ स्पन्दत इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । चूडो वलयावली । चूओ स्तनशिखा । चोलो वामनः ॥ यथा ।

तुह जलचुंचुलिपूरो वि दुल्लहो चुंचुमालिणो चोल ।
मणिचूडमण्डिआ चारुचूअआ कामिणीउ किं महसि ॥ १८ ॥ [१८]

मालूरतोत्तणहसिइ चोड्डसिआ चोढचोत्तचोरलिआ ।
चच्चा य हत्थबिम्बे तलप्पहारे अ णायव्वा ॥ १९ ॥

चोढो बिल्वः । चोत्तं प्रतोदः । चोरली श्रावणकृष्णचतुर्दशी ॥ यथा ।

चोरलिपवित्तयछणे चोढदलेहिं तए हरो महिओ ।
मयणसरचोत्तणुसा जं तुममेसा अहिसरेइ ॥ १९ ॥

चोप्पडइ म्रक्षतीति धात्वादेशेषूक्तमितीह नोक्तम् ।

॥ अथानेकार्थाः ॥

चच्चा स्थासकः प्रसृतहस्ताघातश्च ॥ [१९]

L. 1. C नवचुप्पलियाइं BF °लियाइ In G from वचु° to ओ l. 2 incl. torn off. L. 2. C उ *cdd.* चुसइया C देवरेण G देअरेणे. L. 3. A अलसमि BF अलसं C चुंचुमाली A °मीली E चंचु° B चुंवु° CE चंचु° In G चुंचु is illegible. AG य ABFG चुलयम्मि C चुलुयम्मि. L. 4. BCEF चलया° CE चलिथण° BF वावणेसुं E °सिहमणएसु From वाम° to य torn off in G. E चूडु° BF चूडचूओअवोला. L. 5. C (and G?) चंचु° C चंचुलि° *cdd.* चुलकः BF *om.* अत्र BF चुलवुलइ C चुलचुल इति. G स्यंदत *om.* C. L. 6. C चलयाचली BF चुओ सूनशिखा C 2. hd., also सून° From चोलो to यथा torn off in G. L. 7. C च pro वि C चंचु° G °माणिणो. L. 8. BF मणिव्वड° *cdd.* °मंडिया BF चारुअआ G °चूयआ C °चूअया C कामिणीओ G किं. L. 9. G °सिह्य° BF °वोहसिसिया ABCEF °सिया In G सिआ चो is torn off. BF °वोरलया G °वोत्तलिया E inserts ॥ अथानेकार्थाः ॥ L. 10. G चव्वा BFG °विंवे B तलाप्प° G य C णायचा. L. 11. BF वोढो BFG विल्वः L. 12. G पवियत्तछणे G महिउ. L. 13. C °सरा° G °णुन्ना BF तुममसा. L. 14. C चोडप्पइ C °क्तमिति नोक्तं G °षूक्त इतीह नोक्तः L. 15. *om.* A and E here. L. 16. BF चत्वा G प्रसृत° C प्रसृति°.

चंडिज्जो खलकोवेसु चप्फलं सेहरे असच्चे अ ।
कुण्डलवट्टुलदोलाफलयविसालेसु चक्कलयं ॥ २० ॥

चंडिज्जो पिशुनः कोपश्च । चप्फलं शेखरविशेषो ऽसत्यं च । सामान्यशब्दा अपि विशेषे वर्तन्त इति हि न्यायः । चक्कलं कुण्डलं वर्तुलं दोलाफलकं विशालं चेति चतुरर्थम् । अत्र चड्डइ मृद्नाति भुङ्क्ते पिनष्टि चेति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [२०]

चारो पिआलगुत्तीच्छासुं चिक्काप्पतणुअधारासु ।
चम्ममयवारिभण्डे तणुधारादिणमुहेसु अ चिरिक्का ॥ २१ ॥

चारो पियालवृक्षो बन्धनस्थानमिच्छा चेति त्र्यर्थः । चिक्का अल्पं वस्तु तनुधारा चेति द्व्यर्था । चिरिक्का चर्ममयजलभाण्डं तनुधारा प्रत्यूषश्चेति त्र्यर्था ॥ [२१]

चिंधालं रम्मे उत्तमे अ चुल्लो सिसुम्मि दासे अ ।
पाणप्पबालमुक्कच्छन्दारुइवइअरेसु चुणओ वि ॥ २२ ॥

चिंधालं रम्यं मुख्यं च । चुल्लो शिशुर्दासश्च । चुणओ चण्डालो ऽल्पो बालो मुक्तश्छन्दो ऽरोचको व्यतिकरश्चेति सप्तार्थः । चुणओ विअरओ इति धनपालः । आघ्रातार्थे ऽपीति केचित् । [२२]

चञ्चुचुलुएसु चुंचुलि अवगमिअसइंगहयासु चुंचुलिअं ।
चुंचुणिआ चुअपडिरवरमणम्बिलिमुट्ठिजूअजूआसु ॥ २३ ॥

L. 1. BF °कोनेसु A °कोवेसुं B चप्पलं E चुप्फलं B ऽसच्चे ABCF य. L. 2. BF °वड्डुल° C °वहुल° E °वट्टुलं° B °दोलापल° C चक्कयलं G चक्कउयं. L. 3. B वप्पलं शेषर°. BCF असत्यं B *om.* हि. L. 5. BFG च्चडइ C 1. hd., मृङ्गाति G मृङ्गाति. BF °षूक्त इति BFG नोक्त. L. 7. C चोरो ABCFG पियाल° C °गुभीच्छासुं E °गुत्तीत्थासुं G °छासु BF चिक्का अप्प° CG °तणुय°. L. 8. BF °वाडिभंडे E °भंद्धे. L. 9. C चोरो भियाल°. L. 10. B त्र्यर्थः L. 11. ABCFG य (twice). L. 12. A पाणपाया° ABCFG °वाल° ABCFG °वइयरेसु E °चइयरेसु. L. 13. G रन्य *om.* G; BF व C वा B शिशुः दासश्च C शिसुर्दा° G शुणउ. BFG वालो G मुक्तछंदो B मुक्तः छंदो B आरोचको C अरोचको. L. 14. CG चुणउ BF वियरओ C 1. hd., G °रउ. L. 16. ABCEF °चुलएसु G °चुएसु ABCFG अवगामिय° E °गम्मिय° CG °सइरिह° *cdd.* °यासु AC चंचुलियं B चुंचुलियं EFG °लियं. L. 17. C चंचु° *cdd.* °णिया BF चुअ° C 1. hd., °पडिवर° ABFG °णंविलि° C °णंचिलि° A °मुइ° E °मुद्धि° G °मुहि°.

चुंचुली चञ्चुश्चुलुकश्च । चुंचुलि इति लुप्तविभक्त्यन्तो निर्देशः । चुंचुलिअं अवधारितं सतृष्णता च । चुंचुणिआ च्युतं प्रतिरवो रमणमल्लिका मुष्टिद्यूतं यूका चेति षडर्था । प्रतिरव इति सामान्यशब्दो ऽपि विशेषे गोष्ठीप्रतिरवे वर्तते । यदाह । ॥ चुंचुणिआ प्रतिरवो गोष्ठ्याम् ॥ केचित् चुंचुणिअं चलिते ऽप्याहुः ॥ [२३]

॥ अथ छादिः ॥

छल्ली तजाइ छड्डी सेज्जाए विज्जुलाइ छडा ।
कविकच्छू छंकुइछुंछुई उ छलिआ छइल्लछप्पस्सा ॥ २४ ॥

छल्ली त्वक् । छड्डी शय्या । छडा विद्युत् । अत्र छणो उत्सव इति क्षणशब्दभवोऽयमिति नोक्तः । छंकुई तथा छुंछुई कपिकच्छूः । छलिओ छइल्लो छप्पसो इत्येते त्रयोऽपि विदग्धार्थाः । अन्योन्यपर्यायभङ्ग्या तु निबद्धाः ॥ यथा ।

कयलीछल्लिं छंकुइमम्बुजछड्डिं पि छुंछुइं मुणइ ।
छलिएण छइल्लपिआ तेण विणा छडचलेण छप्पसा ॥ २० ॥ [२४]

छवडी चम्मं छप्पंती णिअमो जत्थ लिहिअए पउमं ।
तणुए छउअच्छिक्कोलिआ छमलओ अ सत्तछए ॥२५॥

छवडी चर्म । छप्पंती नियमविशेषो यत्र पद्मं लिख्यते । छउअं तथा छिक्कोलिअं तनु । छमलओ सप्तच्छदः ॥ यथा ।

जस्स कए छप्पंतिं करेसि छउअङ्गि सो वि तुज्झ कए ।
छमलयतलम्मि छिक्कोलिऊण मिल्लेइ मिगछवडिं ॥ २१ ॥

L. 1. C चंचुली G *om.* चुंचुली C चुश्चुलकश्च (sic) BFG चंचुः चु° G चुलकश्च BCF चंचुलीति G चुंवुलीति. C चंचु° G °लियं L. 2. C चंचु° *cdd.* °णिया. B च्युतं C 1. hd. च्यतं 2. hd. च्यूतं. L. 3. BCF षडर्थाः G षडर्थं C वशेषे 2. hd. चशेषे BF विशेषगोष्ठी°. CG °गोष्टी° G °रवे पि. L. 4. G चुचुणिया BCF °णिया. BFG गोष्टयां C *om.* केचित BCF °णियं G चुंचुअं वलिते. L. 5. *om.* A; BCF छादयः L. 6. G तजाए B विज्झुलाइ C विज्जु° A विज्ज°. L. 7. A °कत्थू E °च्छंछुइओ BG °छुंछ° C °ईओ ABCFG छलिया. L. 8. BF छसा उत्स इति C छाणा उत्खव इति. L. 9. B छंकुइ. B छुंछुइ BF छइलिउ G छलिउ C *om.* इत्य्. L. 10. B °ग्धार्था. B °बद्धा. L. 11. BF छंकुणइमंवुछहिं G °इमंवुज° C °छाहि BF छुंछुइं C छुंच्छुई G छुंच्छुयं. L. 12. C छलियेण *cdd.* °पिया L. 13. C 1. hd. छम्मं *cdd.* णियमो CG लिहियए E पउमो. L. 14. A छउअंछिकोलिया. BCEF छओअ° G छउय° C °छिकोछिया ABFG °लिया ABFG छमलउ AE य BF सत्तछ. L. 15. B छष्पंती C पमं. G छउयं G लिको° *cdd.* °लियं C तन्तु G °लउ. L. 17. B छप्पंति C छप्पंती G छउयंगि. L. 18. BF छिक्कोलिओ ण G मिल्लोइ C °छिवंडीं G °छिउडिं.

अत्र । छड्डइ मुञ्चति । छज्जइ राजति । इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ।

खन्दे छडक्खरो वि हु छासी तक्कम्मि रिच्छए छारो ।
छाही खे छाईओ माईओ लहुअमच्छए छिहो ॥ २६ ॥

छडक्खरो स्कन्दः । छासी तक्रम् । छारो अच्छभल्लः । छाही गगनम् । छायावाचकस्तु छाहीशब्दश्छायाशब्दभव एव । छाईओ मातरः । छिहो लघुमत्स्यः ॥ यथा ।

छाइछडक्खरछाहीमणी ण पणमेसि कहसु कस्स कए ।
छासीहारिणि धूए छारसिरे छिहगन्धिल्ले ॥ २२ ॥ [२६]

छिल्ली सिहाइ छित्तं छिविए जारेसु छिंसाछिंसाला ।
छिव्वं कारिममुच्छुद्दले छिविअं वाहलीइ छिंछोली ॥ २७ ॥

छिल्ली शिखा । छित्तं स्पृष्टम् । छिंसो तथा छिंसालो जारः । जारेष्वित्येकशेषाद्बहुवचनात् छिंसा छिंसाली स्त्रीत्यपि । छिव्वं कृत्रिमम् । छिविअं इक्षुखण्डम् । छिंछोली वाहली । वाहलीशब्दश्च लघुजलप्रवाहवाचको देश्य एव वक्ष्यते ॥ यथा ।

छिव्वसिणेहच्छिक्कत्तच्छिल्लिं छिविएण भोलिऊण सिसुं ।
जं चलसि घडकरा तं छिंसे छिंछोलिआइ छिंसालो ॥ २३ ॥ [२७]

छिप्पीरं च पलाले छिप्पालो सस्ससत्तउसहम्मि ।
छिक्करमवि पल्ललए मुहविक्कोणो अ छिव्वोल्लो ॥ २८ ॥

L. 1. BF छड्डुइ G छंडइ G राजते. C °षून्क्तौ इति. L. 2. A छदक्खरो B त्थासी BF रित्थुए G लारो. In G छ and ल are frequently confounded in the beginning of the words. L. 3. BF छाइआे A छाईउ BF माइआे A माईउ G *om.* माईओ CG लहुय° A °मत्थए C 1. hd. विहो E छिहे. L. 4. B कवंदः G स्कदः G °भल्लं. L. 5. BCF °शब्दः छा°. BF छाइओ G लघ°. L. 7. C छइ° BCF °मणि. L. 8. C °हारिणी G छारसिए छेह° C °गंधेल्ले. L. 9. G छिन्नाछिन्नाला. L. 10. G छिचं C °ममुचुदले छिछिइं ABEFG छिवियं E वाहलीइ. L. 11. BF छिल्ला G छिन्नो तथा छिन्नालो. C °त्येकशषो बहु° BCF °षाद्वहु° L. 12. G ° नाच्छिन्ना छिन्नाली इत्यपि. BCF छिवियं G लेवियं. L. 13. C °शब्दस्तु. L. 14. C सिव्वसिणेह° B °छित्तत्थिल्लिं C °छित्ता छिल्लिं G °छित्तं छिल्लं B ठिचिएण C विएण F ठिविएण BF भोलिऊस G °उण. L. 15. CG वलासि C 2. hd. रलसि C घडकरां G छिल्लो BCF °लियाइ G °लियाइं G छिन्नालो. L. 16. F छिप्पिरं C *om.* च BF व G सस्सचत्त°. L. 17. C छिसरमावि G °विक्कोले BF य G वि BCF छिचोलो AGD छिव्वोलो.

छिप्पीरं पलालम् । छिप्पालो सस्यासक्तो गौः । छिल्लरं पल्वलम् । छिव्वोल्लो निन्दार्थं मुखविकूणनम् । विकूणितं मुखमेवेत्यन्ये ।। यथा ।

तुज्झ कए बाहेहिं सा छिल्लरयं भरेइ दुड्ड तुमं ।
छिव्वोल्लेण तमिक्खसि छिप्पीरतिणं व छिप्पालो ।। २४ ।।

अत्र । छिवइ छिहइ स्पृशति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । [२८]

छिप्पालुअछिक्कोअणछिहंडया पुच्छअसहणदहिसरा ।
छिसोब्भवा य दुव्वा तह छिसच्छोडणं सिग्घे ।। २९ ।।

छिप्पालुअं पुच्छम् । छिक्कोअणो असहनः । छिहंडओ दधिसरः । छिसोब्भवा दूर्वा । छिसच्छोडणं शीघ्रम् ।। यथा ।

वरछिप्पालुअ छिसोब्भवाछिहंडेहि धवल पुट्ठो सि ।
छिसच्छोडणगमणे हक्काछिक्कोअणो हवसु इणिंह ।। २५ ।। [२९]

दहिए छिहिंडिभिल्लं छिंछटरमणं च मिंचणक्कीला ।
छुंदं बहुअम्मि बलायाइ छुई लित्तए छुहिअं ।। ३० ।।

छिहिंडिभिल्लं दधि । छिंछटरमणं चक्षुःस्थगनक्रीडा । छुंदं बहु । छुई बलाका । छुहिअं लिप्तम् ।। यथा ।

छुंदघणच्छुहिअं णहमुड्डीणछिहिंडिभिल्लधवलछुइं ।
जाव हुअं ता तीए छिंछटरमणं सहीहि कयं ।। २६ ।। [३०]

L. 1. G सस्यसक्तो. B छिव्वोलो C (FG?) छिचोलो D छिवोल्लो L. 2. G मुखचि° BF विक्तमुख° or विकूमुख° C मुखसेवे°. L. 3. BCF वाहेहिं G वाहेहि C छिल्लयरं B दुद्ध C दुच F दुह G दुइ C तमं. L. 4. BF छिचोल्लेण C छिचालेण D विव्वोल्लेण G छिव्वोलेण C °तिणे च G °तिण. L. 5. G स्पृशाति स्पृहयाति धात्वाविति नोक्तौ (sic) B °षूक्ता नौक्तौ. L. 6. G °लुय° BFG °छिक्कोणय° G °छिहडया A पुत्थ° C °दहिसिरा. L. 7. G छिन्नो° B छिसोद्भवा E °भवा BF दुचा G च्छिन्न°. L. 8. G °लुयं पुंच्छ BF विक्कोअणं. B छिसोद्भवा C छिन्नोब्भवा G छिन्नोब्भव्वा G तथा छिन्न°. L. 10. G °लुय B छिसोद्भवा° G छिन्नो° BF °छिहंडेसि C °डेइ G °डेहिं B पुद्धो F पुहो. L. 11. G छिन्न°. L. 12. G छिहंडि° BF बिंबट° G छिछट° BF मिंवण°; EG मिचण° This is no doubt the correct form. cfr. M. मिचकणें, मिचकविणें etc. G. मीचवुं U. मिचना It does not, however, suit the metre. L. 13. BCFG वहु° CEG °यम्मि BCFG वलायाइ BF छुइ A त्तित्तए BF छिहियं ACEFG छुहियं. L. 14. BF छिंबट°. G छुंदुं B वहु G वहुं G वलाका L. 15. छुहियं. L. 16. G छुंदप्पण° BFG °छुहियं C om. च्छुहिअं णह G ण हु BF °मुंडीण° C °मुडीण°. L. 17. CG हुयं C ताए cdd. सहीहिं.

छुरिअछुरमड्डिछुंछुंमुसया मड्डिछुरहत्थअरईसु ।
छेंडी लहुरच्छाए छेली थोवप्पसूणमालाए ॥ ३१ ॥

छुरिआ मृत्तिका । छुरमड्डी क्षुरहस्तः । नापित इति यावत् । छुरहत्थशब्दो ऽपि देश्यः । पर्यायभङ्ग्या तूपात्तः । छुंछुंमुसयं रणरणकः । छेंडी लघुरथ्या । छेली अल्पप्रसूना माला ॥ यथा ।

जुत्तं छुंछुंमुसयं करेसि छुरमड्डिआइ छुरहत्थ ।
छेलि च्चिअ अणुरूवा छुरिआघडिअस्स छेंडिजक्खस्स ॥ २७ ॥ [३१]

छेत्तरमणऽवसुप्पाइ छेभओ हत्थबिम्बम्मि ।
छागम्मि छेलओ खेत्तजागरे छेत्तसोवणयं ॥ ३२ ॥

छेत्तरं जीर्णं शूर्पाद्युपकरणम् । छेभओ स्थासकः । छेलओ छागः । कप्रत्ययाभावे छेलो इत्यपि । छेत्तसोवणयं क्षेत्रे जागरणम् ॥ यथा ।

मसिछेभइल्लवसणं परिहरिउं छेत्तरं व मं बहिणि ।
तीइ कए सो छेलो णिसि वच्चइ छेत्तसोवणमिसेण ॥ २८ ॥ [३२]

छोब्भो पिसुणे दासम्मि छोइओ अप्पिअम्मि छोब्भत्थं ।
छंटो जलच्छडासिग्घेसुं छाओ अ भुक्खिअकिसेसु ॥ ३३ ॥

छोब्भो पिशुनः । केचित् छोब्भो खल इति पूर्वदेशीषु पाठं दृष्ट्वा खलशब्दवि-

---

L. 1. *cdd.* छुरिय° BF °छुरछुरमंडिछुछुंमु° C °छुरिमंडिछुंछुंसुसया G °छुरमहिछुंछुमुसय E मड्डि° B °अरइसु. L. 2. E छेंड्डी G छिंडी B घोव° BF °मालासुए. L. 3. *cdd.* छुरिया BCF छुरमंडी *cdd.* छुरहस्तो C 1. hd. जुर°. BF छुरहस्त° L. 4. BCF छुछुंमु° G छुछु° BF छंडी C छेएडी G छेएही. L. 5. In G छेली अल्प is torn off. L. 6. BCF छुछुं° G छुंछुमसयं BF करोसि BF °मंडियाइ C °मुंडियाइ G °मड्डियाए BF छुरहच्छ. L. 7. BF, C 1. hd. च्चिय G च्छिय *cdd.* छुरियाघडियस्स C छेरिहरक्खस्स. L. 8. From रम° to छेभ torn off in G. C छेत्तरमच्चमुप्पाइ C 2. hd °सु° BF °सूप्पाइ AG छेभउ BF विंबंमि G °विंबम्मि. L. 9. AG छेलउ. L. 10. BF जीर्णशूर्पा° C 1. hd. G °सूर्पा° From द्युप to स्थासकः incl. not legible in G. G छेलउ In G from कप्र° to इत्यपि torn off. L. 11. C छेत्तासवणयं, C क्षेत्रजागरणं. L. 12. C °छेभलइल्ल° BF परिउं C परिहरियुं G च B वहिणि C (F?) बहिणी G वहिणी. L. 13. BF तीसे From ण in मिसेण to भु in भुक्खिअ l. 15. torn off in G. L. 14. C छोभो A छोइउ *cdd.* अप्पियम्मि BF छोब्भच्छं C छोभत्थं E here inserts अथऽनेकार्था (sic.) L. 15. C जलत्थडा° E °च्छड्डा° A छाउ C य BCFG भुक्खिय°. L. 16. CG छोभो G *om.* केचित् CG छोभो From दृष्ट्वा to दे in देशी p. 124, l. 1, torn off in G.

प्रलब्धाः खलं पिरायाकं व्याचक्षत उदाहरन्ति च । अस्माभिस्तु सारतरदेशीपर्यालोचनेन छोब्भो पिशुन इति दृष्टमुदाहृतं च । तत्र बहुदृश्वानः प्रमाणम् । छोइओ दासः । छोब्भत्थं अप्रियम् । ह्रस्वः संयोगे । इति छुब्भत्थं इत्यपि ॥ यथा ॥

तीए कडिल्लवत्थं उत्तरिअं करिअ मज्झ दंसन्तो ।
किं काहिसि इह असं रे छोइअ छोब्भ छोब्भत्थं ॥ २९ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

छंटो जलच्छटा शीघ्रश्चेति द्व्यर्थः । छाओ बुभुक्षितः कृशश्च । ननु । छातोदरी युवदृशां क्षणमुत्सवोऽभूत् ॥ इत्यादौ छातशब्दस्य कृशार्थस्य दर्शनात्कथमयं देश्यः । नैवम् । छेदनार्थस्यैव छातशब्दस्य साधुत्वात् । न च धात्वनेकार्थता उत्तरमत्र । अनेकार्थता हि धातूनां लोकप्रसिद्ध्या । लोके च छातशब्दस्य छेदनार्थे मुक्तास्यैव कवेः प्रयोगो नान्येषामित्यलं बहुना ॥ [३३]

धसाइणं मलणे गोमयवत्थेसु तह छाणं ।
छाया कित्तीभमरीसु छारयं उच्छुसकमउलेसु ॥ ३४ ॥

छाणं धान्यादिमलनं गोमयं वस्त्रं चेति त्र्यर्थम् । छाणीत्यपि केषांचित्पाठः । छाया कीर्त्तिर्भ्रमरी च । छारयं इक्षुशल्कं मुकुलं च ॥ [३४]

छाइल्लो अ पईवे सरिसे ऊणे सुरूवे अ ।
छिड्डकुडीसुं छिल्लं छिंडं सिहछत्तधूवजन्तेसु ॥ ३५ ॥

छाइल्लो प्रदीपः सदृश ऊनः सुरूपश्चेति चतुरर्थः । छिल्लं छिद्रं कुटी च । छिल्लं वृत्यन्तरमपीति केचित् । छिंडं चूडा छत्रं धूपयन्त्रं च । संयोगे पर इदेतोः

L. 1. BF खलपिरायाकं. BCF °क्षते. L. 2. CG छोभो C दृष्वमु° G दृव्व उदा°. From णम् in प्रमाणम् to काडिल्ल° l. 4 torn off in G. C छोईउ, C छोभत्थं F छोब्भछं. L. 3. BCF ऱ्हस्व C संयोग C 1. hd. बुब्भ° BF °च्छामित्यपि C °त्थमित्यपि. L. 4. C कडिल्ल° *cdd.* उत्तरियं करिय. L. 5. BF अह G अन्नं C र BF छोइअय छोअभ C छोइय छोज्झ छोभछं. L. 6. *om.* ABEF. In G only अथ the rest being torn off. L. 7. From छंटो to छाओ incl. torn off in G. BF जलत्थटा C जलच्छय. CG न तु. L. 8. B °दृशा BCF भूदित्यादौ. L. 9. In G नैवम् to त in छात is torn off. BF *om.* from साधुत्वात् to छेदनार्थे excl. l. 10. G साधुत्वान्. L. 10. C °प्रसिद्ध्य G °प्रसिद्धया च लोको छात° C छातशब्दस्य साधुत्वात् छेदना°. L. 11. BCF मुक्ता अस्यैव G मुक्ताऽस्यैव. L. 12. C धसाइणं G धन्ना° BF मलिणे BF *om.* from गोमय° to °मलनं incl. l. 14. C °वच्छेसु. L. 13. A °सुक°. L. 16. C छाईल्लो A य G वि B सुरुवे ABCFG य. L. 17. A छिद्द° A छिंडुं E छिडं G छिंड G °धूवजत्तेसुं. L. 18. C सदृशः B सुरुपश्चेति. L. 19. G वृत्यंतर°. C संयोगपरे BFG परे BCF इदोतोः G इतोतोः.

कामचार इति छेंडं इत्यपि ॥ [३५]

छिप्पं भिक्खापुच्छेसु छित्तच्छीएसु छिक्कं च ।
छिवओ समूहणीविसु छिंछओ देहजारेसु ॥ ३६ ॥

छिप्पं भिक्षा पुच्छं च । छिक्कं स्पृष्टं क्षुतं च । छिवओ समूहो नीवी च । छिंछओ देहो जारश्च । केचित् छिंछयं शलाटुफलमाहुः ॥ यथा ।

धूआइ पढमगब्भं व रक्खए उअह आढिआ घरिणी ।
तुम्बीइ पढमणिग्गयमाबन्धुरबन्धणं छिंछं ॥ ३० ॥ [३६]

छिप्पंती वयऊसवभेए पिट्ठे वि छिप्पिंडी ।
छिक्कोट्टली अ पयरवणामद्दाछाणखण्डेसु ॥ ३७ ॥

छिप्पंती व्रतभेद उत्सवभेदश्चेति द्व्यर्थी । छिप्पिंडी व्रतोत्सवभेदो पिष्टं चेति त्र्यर्थी । छिक्कोट्टली अंह्रिरवः पादाभ्यां धान्यमलनं गोमयखण्डं चेति त्र्यर्थी ॥ [३७]

छिप्पंदूरं गोमयखण्डम्मि तहेअ विसमम्मि ।
सिसुससिसु छुद्दहीरो छेओ अन्तम्मि दिअरे अ ॥ ३८ ॥

छिप्पंदूरं गोमयखण्डं विषमं चेति द्व्यर्थम् । छुद्दहीरो शिशुः शशी च । छेओ अन्तो देवरश्च ॥ [३८]

छेंधो थासयचोरेसु सिहाणोमालिआसु छेंडा वि ।
छोहो गणविक्खेवा छोब्भाइत्ती अछेप्पवेसासु ॥ ३९ ॥

L. 1. BF छेडमित्यपि CG छेंडमित्यपि. L. 2. C छित्तछाएसु. L. 3. AG छिवउ C °नीवीसु G °णीवीसुं AG छिंछउ. L. 4. G भिक्खा C 1. hd. च्चि del. 2. hd. G छिवउ. L. 5. G छिंछउ B केचि च G *om.* from केचित् to छिंछं incl. l. 7. L. 6. BF धूयाय C धूयाइ BF °गब्भं च BF *om.* रक्खए C ओअह *cdd.* आढिया. L. 7. BF तुंबीइ B° मावंधुर°. L. 8. G छिप्पती BF *om.* वय BF °भेएसु BFG पिट्ठे E पोट्ट BEFG छिप्पंडी. L. 9. G छिक्कोइली ABCFG य. L. 10. B व्रतभेदः BF छिप्पंडी C छिप्पिंडा. C °भेदो L. 11. C अङ्घ्रि°. L. 12. A °खणहम्मि ABF तहेय CG तहेव C 1. hd. विमसम्मि. L. 13. C *om.* ससिसु C छुहुहिरो AG छेउ ABF दियरे C दियेरे ABCF य. L. 14. BF गोमयखंडंमि तहेय विसमंमि चेति (sic!) C त्र्यर्थं C 1. hd. बुद्दहीरो C 2. hd. छुद्द°. C शिसुः G छेउ. L. 16. B छेंधो C थासंय° *cdd.* °णोमालियासु AC छेडा E छंडा. L. 17. B छोहा C (F?) छाहा E छोइब्भ° G छोभ° BF अउप्प° E अवप्प° *cdd.* °वेसासु.

छेधो स्थासकश्चौरश्च । छेंडा शिखा नवमालिका च । छोहो समूहो विक्षेपः छोब्भाइत्ती अस्पृश्या द्वेष्या च ॥ [३९]

॥ अथ जादयः ॥

जंगा गोअरभूमी जच्चो पुरिसे तुसे जंभो ।
जयणं हयकवचम्मि जरंडो वुड्ढम्मि जणहली णीवी ॥ ४० ॥

जंगा गोचरभूमिः । जच्चो पुरुषः । जंभो तुषः । जयणं हयसंनाहः । जरंडो वृद्धः । जरडो इत्यन्ये । जणहली नीवी ॥ यथा ।

जयणेहि हया गामा जंगाहि कणा अ जंभभावेण ।
महिलाओ जणहलीहि सहन्ति गेहा जरंडजच्चेहिं ॥ ३१ ॥ [४०]

जडिअं खचिए जगलं पङ्कसुरे जंबुलो अ वाणीरे ।
णङ्गलसिहाइ जवणं जडम्मि जंभलजहाजाया ॥ ४१ ॥

जडिअं खचितम् । जगलं पङ्किला सुरा । पङ्किलसरको जगलं इत्यन्ये । जंबुलो वानीरः । जंबुलं मद्यभाजनमिति सातवाहनः । जवणं हलशिखा । जंभलो तथा जहाजाओ जडः ॥ यथा ।

मणिजडिअआसभवणे जगलं जंबुलघरोचिअं णिन्तो ।
जहजाय कीस लज्जसि जवणोचिअहत्थजंभलत्तेण ॥ ३२ ॥

अत्र जगणो संनाह इति संस्कृतसमः । जंपइ कथयति । जवइ यापयति । इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । [४१]

L. 1. G °कश्चोरश्च CG छेड़ा C समूढो. L. 2. G छेप्पवेभाइत्ती BF अस्पृश्या C अस्पृश्य द्वैष्या च. L. 3. *om.* A; E जकारादिः L. 4. CEG गोयर° C 1. hd. जव्वो A तुजे. L. 5. BF जय हय° G °कवबम्मि ABCFG जरण्डो E जरडो C वुहम्मि G चुहम्मि जन्हली C नीवी. L. 6. C गोवर° BF जव्वो पुरुष B तुसः C °सन्नाहा. BCF जरण्डो G जरण्हो G जन्हली. L. 7. G णीवी. L. 8. BCF जयणेहिं C हय गोमा G जंगाहिं. L. 9. G महिलाउ BF जजम्हलीहिं C °लीहिं G जन्हीलीहिं B जरण्ड° G °जचेच्चि. L. 10. *cdd.* जडियं B, C 1 hd. खविए G खइए G पंके सुरे B जंवुलो C जुंवुलो G जंतुलो (?) G य E वाणीरे A वाणीरो. L. 11. BF जंगल° C णंणंगल° C 2 hd. णंणंहल° A °सिहाइं G जवेडं BF °जाहा°. L. 12. *cdd.* जडियं C °सुरको G *om.* from पङ्किल° to इत्यन्ये. BF जगलमित्यन्ये° C जलमित्य°. L. 13. G वाणीरः BCF जंवुलं G जंवुलं. L. 15. C मडि° *cdd.* °जडिय° BF insert जंवुलं after जगलं *cdd.* जंवुल° B °घरोवियं C °घरोचित्र F °घरोविय G °घरोचियं. L. 16. BCF जवणोविय° G जवणोच्चिय°. L. 17. BCF जगरः G जगर:

जहिमा विअड्ढगाहा जवयजवरया जवङ्कुरए ।
जंघामओ अ जंघालुअम्मि जंबालयं च जलणीली ॥ ४२ ॥

जहिमा विदग्धरचिता गाथा । जवओ तथा जवरओ यवाङ्कुरः । जंघामओ तथा जंघालुओ द्वावप्येतावन्योन्यपर्यायतया जङ्घालवाचकौ । जंबालं जलनीली । शैवालमित्यर्थः । जलनीलीशब्दो यदि संस्कृते न रूढस्तदा देश्यः ॥ यथा ।

जंघालुए णइअडं गया सि जं तुह तणुम्मि जंबालो ।
तह जवरयगोवीओ तुह जहिमं तत्थ गायन्ति ॥ ३३ ॥

तं जवयगोरअङ्गिं भरिउं जंघामओ हविअ वच्च ।
जलणीलिदुग्गमग्गो ण विअम्भइ पाउसो जाव ॥ ३४ ॥ [४२]

जच्छंदओ सतन्तम्मि जक्खरत्ती अ दीवाली ।
जसोहणो णिसिअरे जंघाछेओ अ चच्चरए ॥ ४३ ॥

जच्छंदओ स्वच्छन्दः । कप्रत्ययाभावे जच्छंदो । जक्खरत्ती दीपालिका । जसोहणो राक्षसः । जंघाछेओ चत्वरम् ॥ यथा ।

मणिवलएहि कुणन्ती जंघाछेअम्मि जक्खरत्तिं व ।
जसोहणाण वि तुमं णिसि जच्छंदेण किं डरसि ॥ ३५ ॥ [४३]

विद्दविअम्मि जगडिओ जंभणआई जहिच्छभणिराई ।
जरलाद्धिअजरलविआ गामीणे ऊरुए जहणरोहो ॥ ४४ ॥

L. 1. B जहमा A वियड्ढ° BCEF वियड्ढ° G वियड्ढ° B °जचरया E जंवंकुरए B °कुरुए. L. 2. CG जंघामउ G य G °लुयम्मि BCFG जंवालयं C जवणणीला. L. 3. B जहमा C विदग्धचरिता C *om.* तथा. BG जंघामउ. L. 4. G °लुउ B जंचालं CG (F?) जंवालं. L. 5. C सेवा° C जलणीली° F संस्कृत BF *om.* न, G has it after तदा. L. 6. C णइयडं G णइतडं G गयालि BF जंवसो CDG जंवालो I do not think it necessary to correct this to जंबालं. The word may also be a masculine. L. 7. G °गोवीए. L. 8. BF जचअ° C जवअ° G °गोरयंगिं C °अंगि C 1. hd. भरिओ C 2. hd. भरिउ C 1. hd. G °मउ *cdd.* हविय. L. 9. C *om.* ण C वियंभइ G वियंभइं. L. 10. B जत्थंदओ AG °दउ ABCFG य E दीबाली. L. 11. A जसोहसो BCFG जणहोहणो ABFG णिसियरे C णिसियारं A °छेउ G य BF वचरए C 2. hd. चत्तरए. L. 12. G जुच्छंदउ C जत्थरत्ती. L. 13. *cdd.* जणहोहणो G जंघालेउ BF वचरं C 1. hd. चत्वारं. L. 14. *cdd.* °वलएहिं G छेयम्मि जक्खारत्ति BCF च. L. 15. CG जणहोहणाण G तुमा. L. 16. A विद्ध° *cdd.* °वियम्मि AG °डिउ A जंभणउ वि जहिछभणिरे य C जंभणिआई BEG जहित्थ° G °भणिराइ. L. 17. C जलरहिय° BF °हिय° AEG °द्धिय° C °जलरवि (sic) ABEFG °विया G गासीणे C ऊरए जहणरोहा.

जगडिओ विद्रावितः । कदर्थित इत्यर्थः । जंभणओ यथेष्टवक्ता । जंभणभणो इति केचित् । उभयत्रादिग्रहणात् । जंपिच्छओ यथादृष्टमभिलषिता । जंपेच्छिरमग्गिरो यो यद्यद्दृष्टं तदेव मृगयते । इत्यादि । अत्र । जअडइ त्वरते । इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । जरलद्धिओ तथा जरलविओ ग्रामीणः । जहणरोहो ऊरुः ॥ यथा ।

जरलद्धिआइ दट्ठुं पवणल्हसन्तंसुअं जहणरोहं ।
ओ कामसरजगडिआ जरलविआ हुन्ति जंभणया ॥ ३६ ॥ [४४]

जहणूसवमद्धोरू जंकयसुकओऽप्पसुकयगिज्झम्मि ।
जाडी गुम्मं जाई सुरा कविट्ठम्मि जाऊरो ॥ ४५ ॥

जहणूसवं अर्धोरुकम् । जंकयसुकओ अल्पसुकृतग्राह्यः । जाडी गुल्मम् । जाई सुरा । जाऊरो कपित्थः ॥ यथा ।

जाऊरजाडिकणटयफट्टिरजहणूसवा वि तेण समं ।
जाईलुद्धा वच्चसि जंकयसुकया सि तं पुत्ति ॥ ३७ ॥ [४५]

जालघडिआ सिरहरे जिग्घिअमोसिंघिअत्थम्मि ।
जिसोब्भवा य दुव्वाइ जीवयमई अ वाहमई ॥ ४६ ॥

जालघडिआ चन्द्रशाला । जिग्घिअं घ्रातम् । अत्र जिमिअं भुक्तमिति भुजिधात्वादेशभवम् । जिसोब्भवा दूर्वा । जीवयमई मृगाकर्षणहेतुर्व्याधमृगी ॥ यथा ।

L. 1. G विद्रवितः C जंभणेओ G °णउ. B जभण° G °भणे. L. 2. B उभत्राविग्र° G °च्छउ BF °लखिता BF जेंपेच्छिर° G जंपेच्छर°. L. 3. CG *om.* यो BF *om.* यद् once, C reads यद्भद्दृष्टं CG मृगयत C अत्र च। C. 1. hd. जडइ 2. hd. अडइ G जयडइ त्वरयतीति. L. 4. C जलरद्दिओ C 2. hd. °द्दिओ F °लद्दिओ C *om.* तथा C जलरविओ G जरविउ BF ग्रामीण C जहणराहो उरू. L. 5. B °द्धियाइं C जलरद्दियाइ C 2. hd. °द्दि° G °द्दियाए C दद्धुं G दट्टु BF पवणएहसंतं° G °सुवं. L. 6. C 1. hd. G उ C कावा° *cdd.* °डिया C जलर° *cdd.* °विया BF *om.* हुन्ति जं° CG जंभणिया. L. 7. AG °मद्धोरु BF °महोरु C °महोरू G °मुकयो BF °कयो AG °कउ A °गिज्झम्मि C °गिझ्झम्मि. L. 8. E करिट्ठम्मि. L. 9. BF जहणूसवमद्धोरुकं (F °र्द्धो°) G जहणोसवं G °कउ. From जाडी to ऊ torn off in G. L. 11. From टय to सवा illegible in G. BF जहणूसया BF तेस्स. L. 12. G जोई° C °लुद्दा वुच्चसि G °मुकया In G from तं to घिअ° l. 13 torn off. L. 13. *cdd.* °घडिया ABCF जिग्घिय° BF °मोसंघि° ABCFG °घिय° A °यछम्मि and then adds again l. 8. L. 14. E जिसुब्भवा BF °ब्भव B दुवाइ A दुव्वा य In G व्वाइ जी° is illegible. A जीवेय° *cdd.* य C *om.* अ वाहमई 2. hd. remarks अपूर्णम् G थाह°. L. 15. *cdd.* °घडिया BF चंद्रशाला BCF जिग्घियं In G from ग्घिअं to दूर्वा incl. l. 16 torn off. BCF जिमियं. BF *om.* भुजि. L. 16. G जीविय° the next word is illegible down to मृ B °हेतुव्याध°.

जालघडिआइ जा तं ण णिअसि जीवयमइं व मयणस्स ।
ता भम हरिणो व्व तुमं कुलडाजिसोब्भवाउ जिग्घन्तो ॥ ३८ ॥ [४६]

अत्र जीहइ लज्जते । इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ।

जुसो छेगे जुअलो तरुणे अपरिग्गहम्मि जुंजुरुडो ।
जुअलिअजुरुमिल्ला दुगुणिअगहणा जूअओ अ बप्पीहे ॥४७॥

जुसो विदग्धः । जुअलो तरुणः । जुंजुरुडो अपरिग्रहः । जुअलिअं द्विगुणितम् । जुरुमिल्लं गहनम् । जूरुम्मिलयं इति गोपालः । जूअओ चातकः ॥ यथा ।

जुंजुरुडाए घणरवजुअलिअविसमसरवेअणाइ मह ।
दुहजुरुमिल्लावत्थं कह जूअअ तस्स जुसजुअलस्स ॥ ३९ ॥

अत्र । जूरवइ वञ्चति । इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [४७]

जेमणयं दाहिणए अङ्के जो रं च जो किरत्थम्मि ।
जोक्खमचोक्खे जोओ चन्दे जोग्गा य चाडुम्मि ॥ ४८ ॥

जेमणयं दक्षिणमङ्गम् । हस्तादि । जो रं यः किरेत्यर्थे । जोक्खं मलिनम् । जोओ चन्द्रः । जोग्गा चाटु ॥ यथा ।

जयसिरिणिवासजेमणभुअ तुह गुणवसणम्मि का जोग्गा ।
जो रं जसेण चालुक्क जोक्खमवहरसि जोअस्स ॥ ४० ॥ [४८]

L. 1. BFG °घडियाइ C °घटियाइ From ण to जिग्घन्तो l. 2. incl. torn off or illegible in G. BCF णियसि C मणं यस्स. L. 2. C रिणो C °ब्भवाओ. L. 3. अत्र जी° ल° torn off in G. C लज्जत. L. 4. From जुसो to ण in गहणा l. 5 torn off in G. BCF छेके BCF परिग्ग° A जुंजुसडो. L. 5. E जुयलिअ° BF दुगणिय° C दुगुणिय° E °गहणो BF जुअउ G जूयउ ABEF य G ज CG वप्पीहे C 2. hd. च°. L. 6. G जियलो From ण in तरुणः to कः in चातकः l. 7 torn off in G. BF जंजूरुडो. C जुअलियं L. 7. B गहणं BCF °मिल्लयमिमि. B गोपाल. L. 8. C जुंजुराडाए BF जंजुरु° G जंजरु° G °जुय-लिय° C °लिय° BF °वेयणाइं In G from अणाइ to क्तमिति l. 10 torn off. L. 9. BF दुरु-जुरु° C °वच्छं C जुअअ. L. 10. C वंचतीति. L. 11. A जेमणचं. L. 12. From जोक्ख° to क्खं in जोक्खं l. 13 torn off in G. B जोउ E जाओ E जाग्गा E चाडुम्मि. L. 13. BF कः pro यः C य, C 2. hd. अ *om*. D. किरेत्यर्थे is the reading of all the MSS. (BCDF). I think we should read किलेत्यर्थे, the form किर being foreign to the Sanskrit, though usual in Pâli and Prâkrit. As to जो रं cfr. ὅς ῥα. L. 14. G जोउं C जोग्गो G चाडुः L. 15. C °निवास° C °भुय From भुअ to जोअस्स l. 16 torn off in G. L. 16. C °हरेसि जोअस्सं.

णक्खत्ते जोडं जोइसं च जोई अ विज्जूए ।
खलिअम्मि जोइरो जोइक्खो दीवम्मि जोडिओ वाहे ॥४९॥

जोडं तथा जोइसं नक्षत्रम् । जोई विद्युत् । जोइरो स्खलितः । जोइक्खो दीपः । जोडिओ व्याधः ॥ यथा ।

मेहम्मि पिहिअजोइसवइजोडे रुइरजोइजोइक्खे ।
हिण्डन्ति अजोइरया वम्महजोडिअसराहया कुलडा ॥ ४१ ॥ [४९]

णयणम्मि जोअणं तह खज्जोए जोइअं जाण ।
जोइंगणो अ इन्दोवे जोवारीइ जोसलिआ ॥ ५० ॥

जोअणं लोचनम् । जोइओ खद्योतः । जोइंगणो इन्द्रगोपः । जोसलिआ जोवारी । धान्यम् । जोवारीशब्दोऽपि देश्य एव ॥ यथा ।

चलजोइअजोइंगणमिक्खिअ जोसलिअकारणं कालं ।
कासयवहूउ हरिसा उप्फुल्लयजोअणा हुन्ति ॥ ४२ ॥ [५०]

जोव्वणणीरं तह जोव्वणवेअं जोव्वणोवयं च जरा ।
जण्हं लहुपिढरे कसिणए अ जंपणमकित्तिवयणेसु ॥५१॥

जोव्वणणीरं तथा जोव्वणवेअं तथा जोव्वणोवयं वयःपरिणामः । जोव्वणणीरो जोव्वणोवओ वृद्ध इति चतुष्पदवर्गे यत्केनचिदुक्तं तस्य संमोह एव ॥ यथा।

जोव्वणणीरं तरुणत्तणे वि विजिएन्दिआण पुरिसाण ।
जोव्वणवेए वि ण जोव्वणोवयं होइ इअराण ॥ ४३ ॥

L. 1. B नक्खत्ते In G ण is torn off. E जोहं A जोइमं BCFG य BF विद्यू G विजूए. L. 2. *cdd.* खलियम्मि A जोडिउ G वाहो. L. 3. From जोडं to स्खलित: incl. l. 3 torn off in G. BF खलित: L. 4. G जोडिउ. L. 5. ABEFG पिहिय° C पिहिया° G *om.* वइ B *om.* जोइ. L. 6. G हिंडंति य जो° BFG °जोडिय° C °जोड्डिय° BF °सरहया G सराहडोडियसराहया as it seems. L. 7. BCFG जोयणं A ज्जोइअं BEFG जोइयं. L. 8. BF जोइंगणे ABCF य G वि A इंदोवि G इदोवे A जोवारि G जोवारी वि E °रीइं *cdd.* °लिया. L. 9. CG जोयणं BFG जोइउ. *cdd.* °लिया. L. 10. C जोवारि°. L. 11. C (F?) G वल° B °जोइया° CG (F?) जोइय° *cdd.* °मिक्खिय जोसलिय°. L. 12. C °वहूओ BF उफुल्लिय° C ओप्फुल्लिया° CG °जोयणा. L. 13. C 2. hd. जोव्वणणीरं G °नीरं A तहा *cdd.* °वेयं A °णोव्वयं After जरा E adds अथाऽनेकार्थाः L. 14. ABCFG य. L. 15. C *om.* तथा *cdd.* °वेयं. L. 16. C °णोव्वओ G °वउ. L. 17. BF तरुणत्तंमिणे C जिएदि° G °जिइंदि° *cdd.* °दियाण. L. 18. C °वेए वि न जोव्वणावेए वि न जोव्वणावय BF जोव्वणंवयं *cdd.* इयराण.

॥ अथानेकार्थाः ॥

जण्हं लघुपिठरं कृष्णं चेति द्व्यर्थम् । जंपणं अकीर्तिर्वक्त्रं च ॥ [५१]

वेडिसवरुणेसुं जंबुओ अ गामणिविडेसु जणउत्तो ।
जच्चंदणमगरू कुङ्कमं च जोवो अ बिन्दुथोवेसु ॥ ५२ ॥

जंबुओ वेतसवृक्षः पश्चिमदिक्पालश्च । जणउत्तो ग्रामप्रधानपुरुषो विटश्च । जच्चंदणं अगरुः कुङ्कुमं च । जोवो बिन्दुः स्तोकं च । अत्र जूरइ खिद्यते क्रुध्यति चेति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [५२]

॥ अथ झादयः ॥

संततवरिसम्मि झडी झंखो तुट्ठे झला य मयतण्हा ।
झंटी लहुउड्ढकेसेसु पीलुमायासु झंडुअझमाला ॥ ५३ ॥

झडी निरन्तरवृष्टिः । झंखो तुष्टः । झला मृगतृष्णा । झंटी लघूर्ध्वकेशाः । झंडुओ पीलुवृक्षः । झमालं इन्द्रजालम् ॥ यथा ।

ण झडिं झंखो वि रवी कुणइ झलं चेअ इत्थ मरुदेसे ।
मुञ्च झमालाइ लुलन्तझंटिओ झंडुआइ चुणटेसु ॥ ४४ ॥ [५३]

झंडलिझंखरझरया असईसुक्कतरुसुण्णआरेसु ।
झज्झरिझरुआ खिक्खिरिमसएसुं झंपणी पम्हे ॥ ५४ ॥

झंडली असती । झंखरो शुष्कतरुः । झरओ सुवर्णकारः । झज्झरी स्पर्शप-

---

L. 1. *om.* A, and E here. L. 2. *cdd.* जंपणमकीर्ति° G °त्तिक्तं च. L. 3. BF जंवुओ G जंवुउ AEG य BCF गामिणि° G °विडेसुं. L. 4. B जंच्चंद° G जव्वंद° EG °गरु BF कुंकुमुं ABCFG य G विंदु° G °थोएसु. L. 5. BF जंचुओ G जंवुउ G पच्छिमदिग्पा°. L. 6. BF वच्चंदणं G जव्वंदणं CG अगरु B कुंकुमं. BF चिंदुः L. 7. B *om.* चेति. L. 8. *om.* A. E || झकारादिः || L. 9. C °वरिस्सम्मि BF झुडी A कडी G *om.* झडी A कंखो G झखो. L. 10. A कंडी C लहुद° G लहुड्ड° A °माया य BF झंडुअ° C झंटुअ° E झंदुय° G झंडुय°. L. 11. BF, C. 1. hd. झंषो G गंखो. G झटी L. 12. B झूंडुओ F झंटुओ G झंदुउ *om.* C; C 2. hd. झणदु C *om.* पीलु° C 2. hd. पीलुः L. 13. *cdd.* चेय BCF °देशे. L. 14. CFG झमालाइं C °झंडिओ G °झंटिउ BFG झंडुयाइं C झंडुयाइ BF चुटेसु C वुंटेसु. L. 15. B झडलि° G °झंरया BF °सुसतरु° G °सुन्नआरेसु C °सुसया°. L. 16. A झज्जरि° B झक्षरि° C झझ्झरि° C °झआ G °झरुया A किवरि° BF खिंखिरिंम° C खिक्खिर° E किवाक्खिरि° B °मसएसु. L. 17. C झखरो G झंखउ G *om.* झरओ सुवर्णकारः C झझ्झरी G झर्झरी C adds खिक्खिरी C 1. hd. चन्द्राला° F चाएडा°.

रिहारार्थं चण्डालादीनां हस्तयष्टिः । खिक्खिरीति । झरुओ मशकः । मशकवाचकशब्दार्थीर्यामपि वर्तन्ते । यदाह । मशकाख्याश्चीर्यामप्युच्यन्ते काव्यतत्त्वज्ञैः । इति । झंपणी पक्ष्म ॥ यथा ।

झरुआउलम्मि मीलिअझंपणिअं झज्झरीकरविरूवं ।
झंखरतलम्मि झरयाहमं हहा झंडली रमइ ॥ ४५ ॥ [५४]

वयणिज्जे झक्किअझिंखिआ झरंको अ तिणपुरिसे ।
झंटिअझंटलिआओ पहरिअचङ्कमणअत्थेसु ॥ ५५ ॥

झक्किअं तथा झिंखिअं वचनीयम् । उज्झिंखिअं वचनीयमिति तु उत्पूर्वेण झिंखिअशब्देन सिद्धम् । झरंको तृणमयः पुरुषः । झरंतो इति केचित् । झंटिअं प्रहृतम् । झंटलिआ चङ्क्रमणम् ॥ यथा ।

ण कुणन्ति झंटिअं ण य झंटलिअं झक्किआइ अगणन्ता ।
तुह कुमरवाल रिउणो अझिंखिअ रणाजिरे झरंक व्व ॥ ४६ ॥

अत्र । झडइ शीयते । झंपइ भ्रमतीत्यादयो धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । [५५]

दड्ढम्मि झलुसिअं तह झलुंकिअं झामिअं चेअ ।
झंकारिअझंखरिआ अवचयणे झोलिआइ झलझलिआ ॥ ५६ ॥

झलुसिअं झलुंकिअं झामिअं त्रयमपि दग्धार्थम् । झंकारिअं तथा झंखरिअं

L. 1. G *om.* हस्त C *om.* here खिक्खिरीति BCF झरओ G झरउ. L. 2. BF °श्चीर्य° C °श्चर्या° B वर्त्तते. BF °श्चीर्या° C °श्चार्या° G काष्ट° BCF °ज्ञैरिति G °ज्ञैःरिति. L. 4. BF गझया° C ऊसआ° BCG मीलिय° F मीलय° G °झपणिय BCF °णियं BF झझरी° C झझ्झरी° G झर्झरी° L. 5. BF हा हा G हडा. L. 6. *cdd.* झक्किय° E °झंक्खिया G°झिंकिया ABCF °खिया A झरंजो BCFG य C °पुरुसे G °पुरिसो. L. 7. BF झटिय° ACG झंटिय° C °झंखलियाओ ABEFG °लियाउ ABFG पहारिय° C पहरियंचक° BFG °हत्थेसु. L. 8. *cdd.* झाक्कियं ABCEF झिखियं G झिंकियं G *om.* वच° उज्झि° C उझिझखियं BF °खियं. BF उत्पूर्व्वेयझिंखिय° G उत्पूर्वस्य L. 9. C झिंखिय° G झिंखिलशब्देन सिद्धः B °मयपुरुषः G झरता G *om.* केचित्. *cdd.* झंटियं L. 10. BF प्रहतं G प्राहितं *cdd.* °लिया. L. 11. *cdd.* झंटियं G अ C °लियं G अग्गियाइ BF °याइ C °याइं G अगणेंता. L. 12. C नुमर° C 2. hd. तुमर° BCF अझंकिय C अझांखिय B झरंक्क C चं G व्वं. L. 13. BFG शीर्यते BF भ्रमेती° C त्रमती° C 2. hd. त्रसती° G भ्रमत्यादयो. BFG °षूक्ताः G *om.* इति नोक्ताः L. 14. A दड्डुम्मि BFG दहम्मिं C दहम्मि C 2. hd. झुलु° *cdd.* °सियं A झलु° ABCEF °कियं BF झामि (sic) ACE झामियं A भेए E चेय. L. 15. ABEFG झंकारिय° AEG °झंखरिया BF °झंखरिय° C °झंक्खरिया BF अववयणे A कोलियाइ BFG झोलियाइ CE झोलियाइ *cdd.* °झलिया C 2. hd. °झुलिया. L. 16. BF झलुसियं C झुलुसियं G झलुंसियं B झलुकियं C झुलुंकियं F झुलुकियं G झलुंकियं *cdd.* झमियं BF त्रयमपि यं त्रयमपि दधार्थे C दग्धार्थे. *cdd.* झंकारियं C झंखरियं.

अवचयनम् । झलझलिआ झोलिका । झोलिकाशब्दो यदि संस्कृते न रूढस्तदायमपि देश्यः ॥ यथा ।

तावझलुंकिअदवझलुसिओ तुह पयावझामिओ अ रिऊ ।
फलझंकारिअदलझंखरिआइं कुणइ झलझलिअहत्थो ॥ ४७ ॥ [५६] ·

झाडं लयगहणे झामरो जरी झाउलं च वउणिफले ।
झारुअझिरिंडझीरा चीरीजरकूवलज्जासु ॥ ५७ ॥

झाडं लतागहनम् । झामरो प्रवयाः । झाउलं कर्पासफलम् । झारुआ चीरी । झिरिंडं जीर्णकूपः । झीरा लज्जा ॥ यथा ।

झाउलचुणणकज्जे अझीर कह झामरं णिओएसि ।
झारुअझाडच्छसे झिरिंडए एस जं पडिही ॥ ४८ ॥ [५७]

झुंखो वज्जविसेसे झुत्ती छेअम्मि झुट्टमलिअम्मि ।
झुल्लुरिझुंटणझुंझुमुसया गुम्मप्पवहमणदुहेसु ॥ ५८ ॥

झुंखो तुणयाख्यो वाद्यविशेषः । झुत्ती छेदः । झुट्टं अलीकम् । झुल्लुरी गुल्मः । झुंटणं प्रवाहः । अत्र झुणइ जुगुप्सते । इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । झुंझुमुसयं मनोदुःखम् । झुमुझुमुसयं इत्यन्ये ॥ यथा ।

तुह णत्थि झुट्टझुत्ती झुंटणतडझुल्लुरीसु णाओ सि ।
झुंझुमुसयवईए मह कहिअं तत्थ झुंखवाएहिं ॥ ४९ ॥ [५८]

L. 1. BFG. C 1. hd. °झलिया C 1. hd. कल° C 2. hd. °झुलिया. BF झालिका *cdd.* झोलियाशब्दो *cdd.* तदा अयमपि. L. 2. G न देश्यः. L. 3. BFG °झुलुंकिय° C °किय° B (F?) °झुलसिउ °झुलिसिओ G °झुलउ C पयाझा° G °मिउ B रिउ C रिओ. L. 4. *cdd.* °रिय° *cdd.* °रियाइं G *om.* कुणइ BF झलिझलिय° G झलह° CG °लिय°. L. 5. C लगहणे C 2. hd. लता° C झरी जाउलं C 2. hd. झाऊउलं BF व A वयणि° BF वउलि° L. 6. C झारअ° G झाउय° B °झिरिंड° A °रिकरिंड° B °डज्झीरा ABEF वीरी°. L. 7. C झाऊउलं C कांर्पासं फलं F कार्पा°. L. 8. B झंरिडं G कीर्सकूर्सछूपः C झारी. L. 9. BF °वुंटकज्जे B अज्झीर BFG णिउएसि. L. 10. C झारुय° C °च्छास G °डअच्छने C पडिही. L. 11. B झुखो AE झंखो A झत्ती CG छेयम्मि BF झुट्टम° BCFG °लियम्मि. L. 12. AC झुल्लरि° BF °झुटण° C 2. hd. °झुंटणं° *om.* C 1. hd. BF °झुझुंझुमु° E °मुशया. L. 13. BF झुखो C तुणया° BF झट्टं G झुट्टमलीकं. CG झुल्लरी G गुल्मं L. 14. C झुटणं BF प्रवाह C प्रवाहा: G जुगुप्सत CG झुंझुमुसयं. L. 15. BF झुंझुझुमुसयमित्यन्ये C झमुझमुस-यमित्यन्ये G °सयमेत्यन्ये. L. 16. CG णच्छि B ज्झुट्ट° G °जुत्ती C °तह° G °तणु° C °झुल्लरीसु B °ज्झुल्लु° G णाउ. L. 17. *cdd.* झुंझुमु° *cdd.* काहियं B ज्झुंख° and so several times ज्झ instead of झ in the beginning of the words. BF °वाएहि.

झूरं कुडिले झेरो जरघराटे झेंडुओ वि कराडुअए ।
अद्धमहिसीइ झोट्टी झोडप्पो चरायधरणम्मि ॥ ५९ ॥

झूरं कुटिलम् । अत्र झूरइ स्मरतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । झेरो जरघरटः । झेंडुओ कन्दुकः । झोट्टी अर्धमहिषी । झोडप्पो चणकधान्यम् । शुष्कचणकशाकमित्यन्ये ॥ यथा ।

झोडप्पछेत्तकराठे झोट्टीओ कराठबद्धझेराओ ।
उअ चारइ गोववहू खेल्लन्ती झेंडुएरा झूरगई ॥ ५० ॥ [५९]

वाहम्मि झोडिओ झोंडलिआ रासयसरिच्छकीलाए ।
टङ्कच्छिन्नाजसतडतडत्थदीहगाहिरेसु झससद्दो ॥ ६० ॥

झोडिओ व्याधः । झोंडलिआ रासकसदृशी क्रीडा ॥ यथा ।

झोंडलिआए खेल्लन्तु ताव बालाउ हरिणिआउ व्व ।
आरोविऊरा चावं पहरेइ रा कामझोडिओ जाव ॥ ५१ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

झसो टङ्कच्छिन्नमयशस्तटस्तटस्थो दीर्घगम्भीरश्चेति पञ्चार्थः ॥ [६०]

गयराट्टिसुं झत्थं च झंपिअं तुट्टघट्टिएसुं च ।
झसुरं तम्बोलत्थेसु झंडुली असइकीलासु ॥ ६१ ॥

L. 1. BF ज्झेरा A जरघंटो E घर° G झरघंटो A झंडुउ BF ज्झेंडुओ E झेंडुओ G झेवुउ C अ pro वि BEFG कंडुअए cfr. II, 103. L. 2. AE अद्द °C अद्द° A °सीए EG झोटी A झोडणो BF वरणय° AG °धन्नम्मि. L. 3. B(F)G कुडिलं C स्मराति इति. BF ज्झोरो झरघंटः L. 4. C जरद्घंटः BF झेंडुओ C झंडओ G झंडुउ BF कंडुकः C कराडुकः G कंडुकं From झोट्टी to प्पो torn off in G. C झोटप्पो L. 5 G °चणकधाशा°. L. 6. G झोटीउ BF °वद्ध° G °चद्ध° C °झेरोओ G °राउ. L. 7. BCF उय BF वारइ From खेल्लन्ती to लिआ l. 8. torn off in G. BF झेंडुएरा. L. 8. A झोडिउ C झोड° *cdd.* °लिया BF °सरिसच्छ° C °सरच्छि° E adds ॥ अथा ऽ नेकार्थाः ॥ L. 9. C टकछिंसा° BFG °छिन्ना° E °ठिसा°. L. 10. From डिओ to उ in बालाउ l. 11 torn off in G. BF ज्झोडलिया C झोडिलिया B क्री (sic). L. 11. BF ज्झोडलियाए C डलियाए (sic) BF ताच चालाउ C वालाउ *cdd.* °णियाउ BF व्वा C च. L. 12. BF वावं *cdd.* न G °डिउ In G जाव is torn off. L. 13. BF *om.* this line. In G from this line to पिअं l. 15 torn off. L. 14. C °छिसम° *cdd. om.* तटस्. C पञ्चार्थाः L. 15. A °ट्टेसु C झच्छं *cdd.* झंपियं BF °घटिओसुं G °घट्टिएसुं. L. 16. BF झसरं BFG तंबो° G °लच्छेसु B झुंडुल्ली C (F?) झुंडल्ली EG झंदुली E असई° From इकी° to त्थ in पल्हत्थ° l. 3 of next page torn off in G.

झत्थं गतं नष्टं च । झंपिअं त्रुटितं घट्टितं च । झखुरं ताम्बूलमर्थश्च । झंडुली असती क्रीडा च ॥ [६१]

पल्हत्थाकुट्टेसुं झसिअं चीहिमसएसु झिल्लिरिआ ।
अङ्किडएसु झीणं अच्चत्थे अच्छए अ झूसरिअं ॥ ६२ ॥

झसिअं पर्यस्तमाकृष्टं च । अत्र झंखइ संतप्यते विलपति उपालभते निःश्वसिति च । झरइ स्मरति क्षरति चेति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । झिल्लिरिआ चीही-तृणं मशकश्च । झीणं अङ्गं कीटश्च । झूसरिअं अत्यर्थं स्वच्छं च ॥ [६२]

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायां तृतीयो वर्गः ॥

L. 1. C झच्छुं *cdd.* झंपियं C च्छुटितं pro त्रुटितं. B झुंडुल्ली C झुंटल्ली G झुंडल्ली. L. 3. BF पल्हत्थकुट्टेसुं C ल्हच्छाकुट्टेसुं E °कुट्टेसुं G °कुट्टेसुं *cdd.* झसियं BCFG वीहि° C 2. hd. ins. तिरए *cdd.* °रिया. L. 4. G अगकि; from डएसु to लभते l. 5 torn off. B °कडएसु C (F?) °कीडएसु E ज्झीणं A सछंदए pro अच्छए ABCFG य C झूसि° *cdd.* °रियं. L. 5. *cdd.* झसियं C माकृष्टं च C झंषइ. C उपलभते BF निःश्वसितं C निस्वासिति G *om.* निःश्वसिति. L. 6. BF स्मरोति BF *om.* क्षरति. From मिति to चन्द्र l. 8 torn off in G. *cdd.* °रिया BCF वीही°. L. 7. B मसकश्च C झीणमङ्गकराटश्च C 2. hd. °कीट: BF कटश्च C 1. hd. झूसियं BF, C 2. hd. °रियं C स्वस्थं च । उभयं ३३५॥ L. 8. BCFG इत्या° स्वोपज्ञदेशीशब्दसंग्रहवृत्तौ (C *om.* संग्रह). वर्ग: is torn off in G. BCF add ग्रंथाग्रं (C only ग्रं) २५४ । E has only इति तृ° व°.

|| अथ टादयः ||

टमरो केसचए टंकिअं पसरिए विमोडणे टसरं ।
टसरोट्टं सेहरए टट्टइआ जवणिआए अ || १ ||

टमरो केशचयः । टंकिअं प्रसृतम् । टसरं विमोटनम् । टसरोट्टं शेखरः । टट्टइआ तिरस्करिणी || यथा ।

मा संठवेसु टमरे टसरिअचूअङ्कुराण टसरोट्टं ।
टंकिअमयङ्कजुण्हाइ अन्तरे देसु मामि टट्टइअं || १ || [१]

टंबरओ भारिअए करालकण्णम्मि टप्परओ ।
अरणिअकुसुमे टक्कारिआ य टारो अहमतुरए || २ ||

टंबरओ भारिकः । गुरुरित्यर्थः । टप्परओ करालकर्णः । टक्कारी अरणिकुसुमम् । टारो अधमतुरङ्गः || यथा ।

टारम्मि चडिअमित्तो टंबरओ टप्परो अ वामणओ ।
झत्ति पडिओ हसिज्जइ टक्कारीचुण्टणीहि वणे || २ || [२]

टिप्पी टिक्कं तिलए टिंबरु तुम्बुरु च टिग्घरो थेरे ।
टुंटो छिन्नकरे टेंटा जूअपयम्मि टेक्करं च थले || ३ ||

टिप्पी तथा टिक्कं तिलकम् । टिक्कं शिरसि स्तबक इत्यन्ये । टिंबरु तुम्बुरु ।

L. 1. *om.* AE. In G from अथ to टट्टइ l. 3. incl. torn off. L. 2. *cdd.* टंकियं BF विमोटने ACE °टणे. L. 3. E टट्टईया ABCFG °इया BF जंव° E जम्ब° G जम्व° ABCFG °णियाए ABFG य C व. L. 4. BCF टंकियं B प्रभृतं In G from सरं to अङ्कुरा l. 6 incl. torn off. B शेषर: BCF टट्टइया. L. 6. BF टसारिय°. L. 7. *cdd.* टंकिय° C °जुण्हाइं BF अंत-टट्टइयं (sic) *cdd.* °इयं. L. 8. A टम्बरउ B(F)G टंव° C टम्ब° E टम्ब° In G from रओ to ह in अहम° l. 9 torn off. ABCFG भारियए E टप्परओ A °रउ. L. 9. ABEF अरणिय° C अरणीय° BF टक्कारिय ACE °रिया. L. 10. B (F?) टंवरओ C टम्ब° G टंवरउ *cdd.* भारिको G °रउ. BF टिक्कारी C अरणी°. L. 11. In G from यथा to अ incl. l. 12 torn off. L. 12. BF टारंसि BF चडि° C चडिय° B (F?) टंव° C टम्ब° BF य BF वाम्वणओ G °णउ. L. 13. C पहिओ BF °वुंटणीहिं C °णीहिं G °चुंटिरीहिं. L. 14. E टप्पी BF टिवरु A टिम्बरु C टिम्बर E टिम्बरु B तुंचरु C तुम्बरु E तुम्बरुं F डुंचरु G तुंचुरु BFG घेरे C घोरे 2. hd. थोरे E थिरे. L. 15. CG छिन्न° BF °करो CG टेंटो *cdd.* जूय° BF टेंकरं व E टिक्करं A थूले. L. 16. B हिप्पी G स्तवक BF, C 2. hd. सूचक. BG टिंवरु C (F?) टिम्बुरु B तुंवरु G तुम्बुरु.

टिग्घरो स्थविरः । अत्र । टिविडिक्कइ मण्डयति । टिरिटिल्लइ भ्राम्यति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । टुंटो छिन्नकरः । टेंटा द्यूतस्थानम् । टेक्करं स्थलम् ॥ यथा ।

चन्दणटिक्किअपरवहुमिह टेक्करए रमन्तिअं दट्टुं ।
टिंबरुजोग्गय टिग्घरटुंटयटेंटिअ करेसि किं टिप्पिं ॥ ३ ॥ [३]

टोलो सलहे टोलंबटोक्कणा महुअमज्जभण्डेसु ।
असिछिण्णखायजङ्घाखणित्तभित्तीतडेसु टंको वि ॥ ४ ॥

टोलो शलभः । टोलो पिशाच इत्यन्ये । यदाह ॥ टोलं पिशाचमाहुः सर्वे शलभं तु राहुलकः ॥ टोलंबो मधूकः । टोक्कणं मद्यपरिमाणभाण्डम् । केचित् टोक्कणखंडं मद्यमानभाण्डमाहुः ॥ यथा ।

टोलो व्व मा पड तुमं उज्झाणे वाणिणीउ जं पुरओ ।
टोलंबवणे टोक्कणहत्था मयणग्गिजालाओ ॥ ४ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

टंको खड्गश्छिन्नं खातं जङ्घा खनित्रं भित्तिस्तटं चेति सप्तार्थः ॥ [४]

॥ अथ ठादिः ॥

ठल्लयठइअइविआ णिद्धणउक्खित्तपडिमासु ।
ठाणो माणे ठाणिज्जो गोरविअम्मि सिग्गहए ठिक्कं ॥ ५ ॥

ठल्लो निर्धनः । ठइओ उत्क्षिप्तः । ठइओ अवकाश इत्यन्ये । ठविआ प्रतिमा । ठाणो मानः । ठाणिज्जो गौरवितः । अयं दन्त्यादिरपीत्येके । थाणिज्जो । ठिक्कं शिश्नम् ॥ यथा ।

L. 1. B °टिक्कइ C टिरटिल्लइ BF स्राम्यति. L. 2. C छिस° BF टंटा C टिंटा 2. hd. टिंटो L. 3. C चन्दन° *cdd.* °टिक्किय° C °वहु टिक्करए रमं दद्धुं BFG रमंतियं G दट्टुं. L. 4. B टिंवरु° C (F?) टिम्बरु° C °जोग्ग G टिग्घय° *cdd.* °टेंटिय G टिप्पि. L. 5. BFG टोलंव° C टोल-म्बटोक्कटणा E °णो A मुहुअ° EG महुय° BF °भांडेसु. L. 6. G °छिन्न° G °खाणित्त° E °खणेत्त° C °तहेसु BF ठंको. L. 7. B पिशामाहुः L. 8. BF राहुलकाः । आचार्यः ॥ BF टोलंवो C टोलम्बो G *om.* टोलंबो. G *om.* मधूकः. L. 10. C च C उझाणे 2. hd. ओझाणे BF °णीओ C °णीअ G पुरउ. L. 11. BF टोलंचतले C टोलम्ब° G टोलंव° C °हच्छा BFG °जालाउ. L. 13. BF खड्गं C खड्गः C छिसं G खनित्रः भित्तिः. L. 14. *om.* A. L. 15. A °ठइयं° BCEFG °ठइय° C °हविया EG °ठविया ABF °हविया B णिद्धन° F णिद्दन° AC °उखित्त° E °उखेत्त°. L. 16. BFG °वियम्मि BF सिल्हए C सिग्गहंप. L. 17. G °ठइउ (twice.) BF ठविय CG ठविया L. 18. C 1. hd. ठाणा. BF ठाणिज्जो *pro* था° G °णिजो. L. 19. C 2. hd. शिल्पं.

ठाणो ण ठल्लयाणं ठाणिज्जन्तं ण यावि ठइआणं ।
ण य ठिक्कं सण्ढाणं अठविअउवलाण ण य पूआ ॥ ५ ॥ [५]

॥ अथानेकार्थाः ॥

गोरविउद्धेसुं ठरिअं ठिविअं उद्धणिअडहिक्कासु ।
दन्तग्गहिए डक्कं डव्वो डावो अ वामकरे ॥ ६ ॥

ठरिअं गौरवितमूर्ध्वस्थितं च । ठिविअं ऊर्ध्वं निकटं हिक्का चेति त्र्यर्थम् ऊर्ध्वार्थे ठिअअं इत्यन्ये ॥

॥ अथ डादयः ॥

डक्कं दन्तगृहीतम् । दष्टार्थं तु दष्टशब्दभवम् । डव्वो तथा डावो वामकरः। यथा ।

डव्वे फरयमडावे खग्गं गहिऊण तुह पई समरे ।
पहुपच्चक्खं पसरइ अमरिसडक्काहरो एसो ॥ ६ ॥ [६]

डंडं डिंडी सीविअकप्पडखण्डेसु तह डलो लोट्ठे ।
डप्फं सेल्ले डल्लं पिडिआइ अलिञ्जरे डहरी ॥ ७ ॥

डंडं तथा डिंडी सूच्या संघटितानि वस्त्रखण्डानि । डंडीत्यप्यन्ये । डलो लोष्टः । डप्फं सेल्लाख्यमायुधम् । डल्लं पिटिका । डहरी अलिञ्जरम् ॥ यथा ।

डंडपरिहाणडिंडीपाउरणा चइअ डप्फया तुज्झ ।
रिउणो पल्लिवणिहरे डहरीडल्ले वहन्ति डलखलिरा ॥ ७ ॥ [७]

L. 1. C ठाणा BCF ठाणिज्जंतं BFG ठइयाणं C ठवियाणं. L. 2. C णिक्कं BFG संठाणं C सड्ढाणं BF अठवियवलाण C °वियओव° C 2. hd. °उव° G °वियउविलाण BF (G?) पूय C पूया. L. 3. B °कार्थाः *om.* A. L. 4. C गौरावि° CF °उद्देसुं *cdd.* ठरियं ABF ठिवयं CE ठवियं ; *om.* G. C उड्ड° ABCFG °णियड° E °डिक्कासु ; E adds : ॥ अथ डकारादिः ॥ L. 5. E °गहिए G *om.* डक्कं BCF डव्वो E डघो ABCFG य E चाम° BF वास°. L. 6. BCF ठरियं G ठवियं BF ठिवयं CG ठिवियं. L. 7. C ऊर्ध्वार्थो BF ठिअअमित्य° C विविअमि° 2. hd. ठि° G ठियमित्य°. L. 8. *om.* A, and E here. L. 9. C डव्वो. L. 10. B *om.* यथा. L. 11. C डव्वे फार° C खंग्गं. L. 12. C °पव्वक्खं B एस. L. 13. C डंडी ABCFG सीविय° B °कडप्प° C °डक्खंडेसु G डलो लोट्टे. L. 14. BCEF डप्पं A सेल्लो BFG सिल्ले ABFG पिडियाइ C पिलिआइ E पिडआइ BF अलंजरे. L. 15. C अंभ्या G संघडितानि. C डंडीत्यन्ये BF डप्पं C डस्यं. L. 16. BF डहरं. L. 17. C °डंडी° BFG चइय C वइअ BCF डप्पया C तुझ्झ G तुज्झा. L. 18. C पल्लिविण° G परिल्लवणि° or परिल्लि° BF डंलखरिला.

डहरो सिसू सिरहरम्मि डग्गलो दवपहम्मि डड्डाडी ।
रच्छाइ डंडओ डंभिओ अ कितवम्मि डंबरो घम्मे ॥ ८ ॥

डहरो शिशुः । डग्गलो भवनोपरि भूमितलम् । डड्डाडी दवमार्गः । डंडओ रथ्या । डंभिओ द्यूतकारः । डंबरो घर्मः ॥ यथा ।

गिरिहअ डहरे उत्तरिअ डग्गला डंडएण तुह रिउणो ।
डड्डाडिडंबरिल्ले जन्ति वणे डंभिअ व्व जरवसणा ॥ ८ ॥

अत्र । डल्लइ पिबति । डरइ त्रस्यति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [८]

डाली साहाए णयणे डाअलडोलडोअणया ।
डिअली थूणा भेगम्मि डिड्डुरो डिंफिअं च जलपडिए ॥ ९ ॥

डाली शाखा । डाअलं डोलो डोअणं त्रयोऽपि लोचनार्थाः । डिअली स्थूणा । डिड्डुरो भेकः । डिंफिअं जलपतितम् ॥ यथा ।

गयडोल डोअणेहिं ण णिअसि डालिं लुणेसि डिअलिकए ।
ता तरलिअडाअलओ गुत्तिद्दहे डिड्डुरो व्व डिंफेसु ॥ ९ ॥

अत्र । डिंभइ स्रंसते । इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [९]

डिंडिल्लिअं च खलिए वत्थे डीरं च कन्दलए ।
ओइस्सम्मि अ डीणं तहेअ डीणोवयं उवरि ॥ १० ॥

L. 1. A सिरि° BF सिहरंमि E डलंग्गो G डग्गछो AE डड्डाडी BF डंढाली C डड्डाली G डड्डाडी. L. 2 BF डंडिओ AG डंभिउ ABCFG य BF डंवडो C डम्बरो G डंवरो. L. 3. BF डंढाली C 1. hd. डड्डाली 2. hd. डड्डाली G डडाडी G डंडउ. L. 4. G डंभिउ C °कारकः BFG डंवरो G घर्म्मो. L. 5. *cdd.* गिरिहय C डरे *cdd.* उत्तरिय BF तु pro तुह. L. 6. B डंढालि° C (F?) डड्डालि° G डड्डाडि° BG °डंव° C (F?) °डम्ब° BF वंसे *cdd.* डंभिय C च्च. L. 7. C 1. hd. डल्ल BF पिचति G पिवति C डरइ स्यति. L. 8. G साहाइ A डोअल° EG डायल° A °ड्डोल° C 1. hd. *om.* डोल C 2. hd. डोलो G °डोयणाया C 2. hd. °डोआणया. L. 9. B डियंली ACEG डियली F डियल्ली B थूणे C घूणा F घूणे A भेयम्मि A डिड्डिरो E डिड्डुरो I should have preferred this reading but for Sindhî ड़ेड़रु cfr. Gujarâtî डेडको G डिंडुरो BF फिंयं (sic) ACE डिंफियं G डिफियं BF °पडए. L. 10. C 1. hd. G डायलं C 1. hd. डोअलो C डोआणं G डोयणं. BFG डियली C स्थूणी G स्थूणार्थाः L. 11. C डिड्डुरो G डिडुरो BCF डिंफियं G डिपियं. L. 12. G डोयणेहिं *cdd.* णियसि CG डियलि°. L. 13. CG तरलिय° BF तरलिडा° G °डायलड C °डाअरओ BCF गुत्तिडहे G डिड्डिरो C च्च डंफेसु. L. 14. B डिंभ (sic) *om.* स्रंसते. L. 15. C डिडि° G डिंडिय° *cdd.* °ल्लियं B व A ए (*om.* खलि) C वच्छे G कंदलेए. L. 16. A उइस्सम्मि C उइसणमि G उइस्सम्मि ABCFG य AC तहेय G तहेव E उवरिं.

डिंडिल्लिअं खलिखचितं वस्त्रम् । डिंडिल्लिअं स्खलिते हस्ते इति केचित् । यदाह ॥ डिंफिअडिंडिल्लिअया पतिते च स्खलितहस्ते च ॥ डीरं कन्दलः । डीणं अवतीर्णम् । उड्डीनवाचकस्तु संस्कृतभव एव । डीणोवयं उपरि ॥ यथा ।

विरहू डीणो सि तुमं बलिणिवडीणोवयं पयं देसि ।
डीरं लिहन्ति डिंडिल्लिअं च परिहन्ति तेण तुह रिउणो ॥ १० ॥ [१०]

डुंबो सवचे डुंघो उअञ्चणे डुंगरो सेले ।
घणटम्मि डुंडुओ डोला सिविआ दारुहत्थए डोओ ॥ ११ ॥

डुंबो श्वपचः । डुंघो उदञ्चनविशेषो नालिकेरनयः । डुंगरो शैलः । डुंडुओ जीर्णघणटः । डोला शिबिका । अन्दोलनवाचकस्तु दोलाशब्दभवः । डोओ दारुहस्तः ॥ यथा ।

डुंगरआणिअडोलाडोए विक्किन्तयस्स तुह रिउणो ।
डुंडुअसरस्स डुंबो त्ति छिविअ डुंघयजलेण लेइ जणो ॥ ११ ॥ [११]

तम्बोलभायणे डोंगिली तहा डोलिओ कसिणसारे ।
डाऊ फलिहंसदुमे गणवइपडिमाविसेसे अ ॥ १२ ॥

डोंगिली ताम्बूलभाजनविशेषः । डोंगिली ताम्बूलिनीत्येके । डोलिओ कृष्णसारः ॥ यथा ।

दइअम्मि सावराहे एन्ते डोलिअविसालणयणाए ।
डोंगिलिणिहित्तवीडयकड्डणमिसओ परंमुहीइ ठिअं ॥ १२ ॥

L. 1. C डिडि° cdd. °ल्लियं C 2. hd. खल्लिते खचितं G डिडि° cdd. °ल्लियं C खल्लिते. हस्ते in G twice. L. 2. cdd. डिंफिय° BF °डिंडिल्लयया C °डिंडिल्लियथा G °डिल्लिपया. G सतिते BF पतने C या G °हस्ते व G डीरं च. L. 3. G om. संस्कृ G उवरि. L. 4. BF चिरहू G विरह BF दीणो BCF चल्लिणिव° G वलि° BCF °डीणोच्चयं B देसी. L. 5. BF लिहिंति cdd. °ल्लियं BF परिहिन्ति. L. 6. BFG डुंवो E कुंबो BF सववे BF डुंप्पो C डुंथो E दुंघो C उदंचणो G उयंचणो E डुंगुरो but delet ,(u) under ग A सेल्लो. L. 7. C घट्टम्मि B डुंडओ AG डुंडुउ cdd. सिविया A डोउ G डोवो. L. 8. B डुवो G डुंवो C डुंथो G डुघो BF ओदं-चन°. G om डुंगरो शैलः BF डुंडओ G डुंडुउ. L. 9. C जीर्णघटः G सिविका BF °वि°. G आंदोलवाच° G डोउ. L. 11. cdd. आणिय° G °डोलाए CG विक्कंतयस्स. L. 12. C डुंडुंय G डुंडुय° BFG डुंवो cdd. छिविय. L. 13. BFG तंवोल° AE डोगिली BF डोंगिणी G डोलिउ E adds ॥ अथाऽनेकार्थाः ॥ L. 14. C फलिहस° A °डमे ABCF य G यं. L. 15. C डोंगिनी G डोंगेली From त्येके to ष्ण l. 15 torn off in G. B डोंलिओ L. 17. cdd. दइयंमि C सावरोहे BCF इंते cdd. डोल्लिय° B °नयणाए. L. 18. BF डोंलिणि° C डोंगिलिं° C °निहत्त° G °णिहत्त° BF °वीडायकंडिण° C °वाडयकड्डण° G °कड्डण° C 2. hd. G °मिसउ cdd. ठियं.

॥ अथानेकार्थाः ॥

डाऊ फलिहंसकवृत्तो गणपतिप्रतिमाविशेषश्च ॥ [१२]

डोंगी अ हत्थबिम्बे तम्बोलद्दाणभेए अ ।
ढड्डो भेरी ढंको अ वायसे ढंढणी अ कविकच्छू ॥ १३ ॥

डोंगी स्थासकस्ताम्बूलभाजनविशेषश्च ।

॥ अथ ढादयः ॥

ढड्डो भेरी । ढंको वायसः । ढंढणी कपिकच्छूः ॥ यथा ।

गोसुट्ठिअढंकउले देउलवाइज्जमाणढड्डे अ ।
उड्डविओ वेसाए ढंढणिछित्तो व्व तम्मइ भुअङ्गो ॥ १३ ॥ [१३]

मंकुणए ढंकुणढेंकुणा तहा ढंकणी पिहाणीए ।
ढंसयमजसे वीणाइ ढंखरी ढक्कयं तिलए ॥ १४ ॥

ढंकुणो तथा ढेंकुणो मत्कुणः । ढंकणी पिधानिका । ढंसयं अयशः । ढंखरी वीणाभेदः । ढक्कयं तिलकम् ॥ यथा ।

ढंखरिअ ढंकुणहरे इमाइ मा वच्च ढक्कयं दट्ठुं ।
ढेंकुणखद्धो ढंकणिहणिओ णीहरसि ढंसयं लहिअ ॥ १४ ॥

अत्र ढक्कइ छादयति । ढंसइ विवर्तते । इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [१४]

चिक्खल्ले ढंढरिओ ढंढसिओ गामजक्खम्मि ।
णिच्चम्मि ढिक्कयं ढिंढयं जलगए बलाइआ ढेंकी ॥ १५ ॥

L. 1. *om.* A and E here. In G from कार्थाः to शेषश्च l. 2 torn off. L. 2. C °हंसवृत्तौ. L. 3. C डोगी ABCFG य B °विंबे E °पिंबे G °विंबी G तंबो° B °लद्धाण° F °लहाण° ABCFG य E ins. here ॥ अथ ढकारादिः ॥ L. 4. BF ढढो C ढंढो G ढट्टो E ढक्को pro ढंको ABCFG य (twice) From कवि° to सः in वायसः l. 7 torn off in G. L. 5. BF डोगी स्थासकः. L. 7. BF ढंढो C ढढ्ढो C ढेको BF ढंकणी BF कवि°. L. 8. BCF गोसुट्ठिय° G गोसोट्ठिय° G देवल° From णढड्डे to भुअङ्गो torn off in G. BF °ढंढो वि C °ढंढे य. L. 9. C उड्डविओ वेसाए C °च्छिछत्तो च्च. L. 10. A मक्कुणए C मक्कुणए C °ढिंकुणा C तह BF *om.* ढंकणी In G this line down to णीए is torn off. L. 11. E बीणाइ BF वीणोइ C ढंषरी A तिलये. L. 12. In G from था in तथा to कु in ढंकुणो l. 14 torn off. C अयः L. 14. *cdd.* ढंकरिय C चच्च BF ढंक्कयं C दट्ठुं. L. 15. C ढेकुण° CF °खद्दो G °खद्दो (?) From कणि° to नोक्तौ l. 16 torn off in G C °हउ C ढंकिसंयं F ढंसियं BF लहिय C लाहिया. L. 16. C विवर्तत. L. 17. CG °रिउ AG °सिउ. L. 18. E णिव्वम्मि From यं in ढिक्कयं to ढ in ढंढसिओ l. 1 of next page torn off in G ABCF ढिढयं E ढिंढियं B बलाइया AC (F?) बलाईया E बलाईया C 1. hd. *om.* ढेंकी 2. hd. ढंकी.

ढंढरिओ कर्दमः । ढंढसिओ ग्रामयक्षः । केचित् ग्रामवृक्ष इत्याचक्षते । यदाहुः ॥ ढंढसिओ ढंढरिओ ग्रामतरौ कर्दमे चाख्ये ॥ अत्र । ढंढल्लइ भ्रमति । ढंढोलइ गवेषयति । इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । ढिक्कयं नित्यम् । ढिंढयं जलमध्यपतितम् । ढेंकी बलाका ॥ यथा ।

ढंढसिअपूअणपरा ढेंकीओ भणइ ढिक्कयं का वि ।
दिट्ठो कह वि मह पई ढिंढो ढंढरिअखुत्तो वा ॥ १५ ॥

अत्र । ढिक्कइ वृषभो गर्जति । ढुमइ ढुसइ भ्रमति । इति धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [१५]

अधणो ढेल्लो ढेंढिअढोंघरया धूविअब्भमिरएसु ।
ढंढो पङ्कणिरत्थे ढंढरढयरा पिसायईसासु ॥ १६ ॥

ढेल्लो निर्धनः । ढेंढिओ धूपितः । ढोंघरो भ्रमणशीलः ॥ यथा ।

सिरिकुमरवाल रिउणो तुह दवडज्झन्तपीलुधूमहया ।
णवअगरुढेंढिआणं सुमरन्ते ढेल्लढोंघरा रसे ॥ १६ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

ढंढो पङ्को निरर्थकश्चेति समाहारः । ढंढरो तथा ढयरो पिशाच ईर्ष्यायां चेति द्वावपि द्व्यर्थौ ॥ [१६]

पिढरोणहजलेसुं ढमरं ढेंका हरिसकूवयतुलासु ।
णत्था णासारज्जू आउत्ते णव्वणोव्वा य ॥ १७ ॥

L. 2. G ढंडसिउ ढंढसिउ कद्दमे चाख्ये (sic). C चाख्यो C ढंढोल्लइ From इ in ढंढोलइ to यथा incl. l. 4 torn off in G. L. 3. *cdd.* गवेषयतीति धा°. L. 4. BF ढेक्की C ढंकी BF वलाका. L. 5. *cdd.* ढंढसिय° CG °पूयण° BF ढेंक्कीउ C ढंकिओ G ढिक्कीउ. L. 6. G ढिद्दो From वि to इति excl. l. 7 torn off in G. B ढिढो B ढिंढरिय° C (F?) ढिढरिअ°. L. 7. *cdd.* भ्रमतीति C °षूक्ताविति नोक्तौ :. L. 9. BF अधण BEF ढेढिय° A ढेडिय° G ढेडिढों° C °घरिया BF धूलिय° E adds ॥ अथा ऽनेकार्थाः ॥ L. 10. From ढो in ढंढो to ण in भ्रमण° l. 11 torn off in G. A °णिरच्छे BF °ढइरा, BF पिसाईसासु. L. 11. B ढेंडिओ BF ढेंघरो. L. 12. G तुव G डवदज्झंत° C °डझ्झंतपीलधूमाहया G °मरया. L. 13. G णव-यगरु° BF ढेडियाणं C °ढेंढियाणं G ढेडिया from णं to ङ्को l. 15 torn off in G. BF °ढोघरा. L. 15. CG पिशाचे. L. 17. BF पिंढरो° A ढिंका BF ढेका E ढंका BF °कुवय° E ॥ अथ णादिः ॥ L. 18. G आवत्ते C (AG?) णव्वणोचा.

ढमरं पिठरमुष्णजलं चेति व्यर्थम् । अत्र ढुंढुल्लइ भ्रमति गवेषयति चेति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ।

ढेंका हर्षः कूपतुला चेति व्यर्था ॥

॥ अथ णादिः ॥

णत्था नासारज्जुः । णव्वो तथा णोव्वो आयुक्तः ॥ यथा ।

भक्खन्तेणं गामं णत्थारहिओसहेण व समग्गं ।
णव्व तए णोव्वाणं असाण वि भञ्जिओ मग्गो ॥ १७ ॥ [१७]

णड्ढो आरूढे णंदाणंदीणंदिणीउ गाईए ।
परिवञ्चिअम्मि णडिओ अ णच्चिरो रमणसीलम्मि ॥ १८ ॥

णड्ढो आरूढः । णंदा णंदी णंदिणी त्रयो ऽप्येते गोवाचकाः । अत्र णक्खा नखाः । णवि वैपरीत्ये । णइ अवधारणे । एते शब्दानुशासने साधिता इति नोक्ताः । णडिओ वञ्चितः । खेदित इत्यन्ये । णच्चिरो रमणशीलः ॥ यथा ।

अम्बरणड्ढे मेहे णंदावालीण णंदिणीगोट्ठे ।
ण सुणेसि णच्चिराणं जइ गीअं णंदिपुत्त णडिओ सि ॥ १८ ॥ [१८]

मलिणम्मि णज्जरो णंदणो अ भिच्चम्मि णज्झरो विमले ।
णलयमुसीरे सीहे णंदिक्खो णंदिअं च सीहरुए ॥ १९ ॥

णज्जरो मलिनः । णंदणो भृत्यः । णज्झरो विमलः । णलयं उशीरम् । णंदिक्खो सिंहः । णंदिअं सिंहरुतम् ॥ यथा ।

L. 1. BF पिढरंमुस्सजलं G पिंढरमु.° L. 2. BE °शेषूक्तामिति नोक्तं. L. 3. BCF ढंको BCF द्व्यर्थः. L. 4. *om.* A, and E here. C णादयः L. 5. C (G?) णच्चो C 1. hd. णोड्डो C 2. hd. (G?) णोच्चो. L. 6. B भक्खतेणं G गाम CG °रहिउसहेण. L. 7. C 1. hd. णच्च G णत्थ C 1. hd. (G?) णोच्चाणं BF असास्स ण वि G अन्नाण G भंजिउ C मप्पो. L. 8. C 1. hd. णड्डो C 2. hd. णड्डो G *om.* णंदी C °णंदिणीओ. L. 9. BF परिवेवियंति CG परवंचियम्मि AE °वंचियम्मि AG णडिउ ABCFG य G णव्विरो. L. 10. C णड्डो B णंदीणी C णंदिनी BCF त्रयो ऽपि गो°. L. 11. B नखा G णयइ वधारणे. BF इति pro एते G सोक्ताः. L. 12. G णडिउ BF खेटित. L. 13. BFG अंबर° C °णड्डे C णंदोवा° G णंदीवा° B (F?) °वालीणं G °गोंट्टे. L. 14. *cdd.* गीयं C णंदीपुत्त G णडिउ. L. 15. A णज्जुरो E णंदरो BFG य C *om.* अ ABCF णज्जरो. L. 16. C णयलमु° G सीहो *cdd.* णंदियं BF सीहरए C °रूए. L. 17. C मलिना BCF णज्जरो C णयलं उसीरं G णलयमुसीरं. L. 18. G णंदिक्को B सीह: G सिह: *cdd.* णंदियं B सीहरुतं C °रूतं.

णज्भरजस तुह रिउणो णरवइणंदिक्ख णंदिअं सोउं ।
णज्झरवत्था णलयकरा मालिअणंदणा हविअ जन्ति ॥ १९ ॥ [१९]

दुहिअम्मि णहिओ णड्डुरी अ भेगम्मि मन्दिरे णलिअं ।
णहरी छुरीइ णडुली कच्छवए णहमुहो घूए ॥ २० ॥

णहिओ दुःखितः । णड्डुरी भेकः । णलिअं गृहम् । णहरी क्षुरिका । णडुली कच्छपः । द्वित्वे णड्डुली इत्यपि । णहमुहो घूकः ॥ यथा ।

णहमुहणलिए रसे रुसं सोऊण तुह रिउवहूणं ।
णहरीहय व्व णड्डुरिणडुलीउ वि णहिआ हुन्ति ॥ २० ॥

अत्र । णवर केवले । णवरि आनन्तर्ये । एतावव्ययौ । णव्वइ णज्जइ ज्ञायते । णडइ गुप्यति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [२०]

जत्थ पलासलयाए जणेहि पइणाम पुच्छिआ जुवई ।
अकहन्ती णिहणिज्जइ णिअमविसेसो णवलया सा ॥ २१ ॥

यदाह ॥ नियमविशेषश्च णवलया ज्ञेया । आदाय पलाशलतां भ्राम्यति लोकोऽखिलो यस्याम् । पृष्टा पतिनाम स्त्री निहन्यते चाप्यकथयन्ती ॥ यथा ।

दोलाविलाससमए पुच्छन्तीहिं सहीहि पइणामं ।
लट्ठीहि हणिज्जन्ती वहुआ णवलयवयं भरइ ॥ २१ ॥ [२१]

L. 1. BCF णज्झरजस *cdd.* णंदियं BF सोओ. L. 2. CG °वच्छा *cdd.* मालिय° BF °णंदिणा *cdd.* हविय. L. 3. ABCFG वुहियम्मि E दुहअम्मि AG णहिउ E णंदिओ AC णड्डुरी a form which is perhaps equally correct. E णडरी G णंडुरी ABCFG य E भोगम्मि *cdd.* णलियं. L. 4. BF छुरी G छुरीए AC णदुली A कच्छयए. L. 5. G णहिउ C णंडुरी G णंडुरी BCF णलियं G ललियं. G *om.* णडुली कच्छपः. L. 6. G णडुली BCF णड्डुलीत्यपि. L. 7. G णमुह° C रणे G रस B रुणं F रुण G रिऊण वहू. L. 8. C 1. hd. च BF णंव्वुरिणदुलीओ C च डुरिणडुलीओ G णड्डुरिडुलीउ BFG णहिया G णिहिया. L. 9. BF णवरं BF णचरि C वरि यानंतर्य. BCF णचइ G णवइ BF णड्डुइ. L. 10. BF णरइ. L. 11. C पलासयाए E जाणेहिं ABCF जणेहिं G जणेइ *cdd.* पुच्छिया AE जुअई B जुवइ. L. 12. C णिहणज्जइ BF नियम° C णियमे विसेसे AEG णियम° E णवभया. L. 13. G सा pro ज्ञेया The first verse is incomplete. BF आदादाय. C का pro लोको. L. 14. C निहत्यते BF चाप्पकथयत्ती C वाप्पकथ°. L. 15. BF °विलासमये BFG सहीहिं C सईहिं BF वइनामं. L. 16. BFG लट्ठीहिं BF चहुया CG वहुया BF णवल्लयचयं C °यावयं.

णवरिअ सहसा ओआइए णमसिअं तडिम्मि णहवल्ली ।
णव्वाउत्तो भोगी कणहे णक्खत्तणेमी अ ॥ २२ ॥

णवरिअ सहसा । णमसिअं उपयाचितकम् । णवसिअं इत्यन्ये । णहवल्ली विद्युत् । णव्वाउत्तो ईश्वरः । नियोगिद्युत इत्यन्ये । णक्खत्तणेमी विष्णुः ॥ यथा ।

णमसिअसएहि पाविअसिरीइ णक्खत्तणेमिसममप्पं ।
णवरिअ णव्वाउत्तय मा मुण णहवल्लिचञ्चला एसा ॥ २२ ॥ [२२]

जलभवफलभेए णइमासयमुच्छिट्टए णवोद्धरणं ।
णाओ गव्विट्ठे णाउल्लो गोमी बिलम्मि णारोट्टो ॥ २३ ॥

णइमासयं जलोद्भवः फलभेदः । णवोद्धरणं उच्छिष्टम् । णाओ गर्विष्ठः । णाउल्लो गोमान् । णारोट्टो बिलम् । कूसार इत्यन्ये ॥ यथा ।

णाउल्ल णवोद्धरणेण तूस मा विसहु णायउड्डणयं ।
दुलहणइमासयकए सया वि गोहा ण होइ णारोट्टे ॥ २३ ॥ [२३]

णालंबी जूडे णाहिदाममुल्लोअमज्झदामम्मि ।
णालंपिअमक्कन्दे जहणम्मि अ णाहिविच्छेओ ॥ २४ ॥

णालंबी कुन्तलः । णाहिदामं उल्लोचमध्यदाम । णालंपिअं आक्रन्दितम् । णाहिविच्छेओ जघनम् । णाहीए विच्छेओ इति वाक्यमपि जघनवाचकम् ॥ यदाह ॥ णाहीए विच्छेओ जघनं केचित्तु णाहिविच्छेओ ॥ यथा ।

L. 1. BF णचरिअ AC उआइए G उवयाइअए *cdd.* णमसियं BF तडंमि. L. 2. ACG णचाउत्तो BF णक्खत्तणामी ABF य E या. L. 3. BF णचरियं C णवरियं *cdd.* णमसियं BF उपयावितकं C 1. hd. °तक्वं 2. hd. °ततं *cdd.* णंवसियमित्यन्ये. B सह°. L. 4. C (G?) णचा° G °उत्ता. L. 5. *cdd.* णमसिय° CG °सएहिं *cdd.* पाविय° G °सिरीए BF णषत्त° BF °सममप्प C °व्य. L. 6. BF णचरिय C चरिय G णवरिय C णचाउत्तय C सुण C °वल्ली° BF °वंचला एसो. L. 7. BF णइमोसय° CE णयमा° A °मुव्विडुए BFG °च्चिहए A णवुद्ध° G णचो° C °हरणं. L. 8. AG णाउ BF गव्विहे E गविहो G °हे C 1. hd. णाउलो *cdd.* विलम्मि C °हो E °हे. L. 9. C णयमासयं BG णवुद्धरणं F णवुह° C णवोह° C उच्छिष्टं G णाउ BFG गव्विष्टः C 1. hd. *om.* णाओ ग° 2. hd. गर्वितः L. 10. C नारोडो G णारोहो BF णारोहं BFG विलं. L. 11. C णोउल्ल B णवुद्धरणाण F णवुहरणाण C णवुह° G णवुद्ध° which is of course equally correct. BF, C 1. hd. त्तस G विसमु C °उल्लणयं° G °उंडणयं. L. 12. G दुलह° G णारोहे. L. 13. A णेबंबी BFG णालंवी A जूडे A °मज्ज° C °मइझ° A °दारुम्मि. L. 14. BCEFG णालंपियम° A °पियसुक्कंदे BF जहमि ABCFG य AG °च्छेउ. L. 15. B णालंची G णालंवी G °दामः BF उल्लोड° B णाल° BCF °पियं. L. 16 G °च्छेउ After जघनं G inserts णाहीए विच्छेउ जघनं. G °च्छेउ. L. 17. G °च्छेउ (twice).

पुणजम्मे कुसुमाइं गयाइ णालंबिणाहिदामेसु ।
इअ णालंपन्ते तुह रिऊण पिहुणाहिविच्छेआ ॥ २४ ॥ [२४]

णामोक्कसिअं कज्जे णिज्जणुवसा य सुत्तम्मि ।
भूए णिडो हलिद्दा णिग्गा णिहसो अ वम्मीए ॥ २५ ॥

णामोक्कसिअं कार्यम् । णिज्जो तथा णुवसो सुप्तः । णिडो पिशाचः । णिग्गा हरिद्रा । णिहसो वल्मीकः ॥ यथा ।

णामोक्कसिअं तुमए किं रे णिड णिग्गराग णिहसमुह ।
तीए चिअ जं णामं लवसि णुवसो अणिज्जो अ ॥ २५ ॥ [२५]

णिहुणं वावारे कामिआइ णिहुआ य णिज्झरं जुण्णे ।
णिवहो सामिद्धीए णिअडी डम्भे णिहूअमवि सुरए ॥ २६ ॥

णिहुणं व्यापारः । णिहुआ कामिता । णिज्झरं जीर्णम् । णिज्झूरं इत्यन्ये । णिवहो समृद्धिः । णिअडी दम्भः । यदि निकृतिशब्दस्य प्रत्यादौ [सिद्धहेम० १,२०६] पाठ इष्यते तदा न देश्यः । णिहूअं सुरतम् ॥ यथा ।

णिहुआणिहूअयाणं मा संभर मुञ्च णिअडिणिहुणाइं ।
जं णिज्झरो सि इणिंह कुणासु मणं पुण्णणिवहम्मि ॥ २६ ॥ [२६]

तुणिहक्कम्मि णिउक्को णिरुली मयराकिइग्गाहे ।
णिहणं कूले णिगढो घम्मे णिसुअं णिसामिअं च सुए ॥ २७ ॥

L. 1. BF कुसुमाइ C गयाइं BFG णाल्लंवि° C *om.* णाल्लंबि. L. 2. *cdd.* इय C णालपंते G णाल्लंपते BF °विच्छेय CG °विच्छेया. L. 3. E णामुक्क° *cdd.* °सियं BF णिध° G णिज्झ° G °णुवन्ना इ सु°. L. 4. E णिड्डो C 1. hd. *om.* हलिद्दा 2. hd. हरिद्दा ABCFG य. L. 5. *cdd.* °सियं G णिज्झो BF णुवन्नो. L. 6. G हरिद्धा BF णिहसोत्र्रो G चल्मीक. L. 7. *cdd.* °सियं BCF *om.* णिड. L. 8. BF (G?) चिय C 1. hd. (G?) विय C जसामं G णुमसो व्व णिज्झो *cdd.* य. L. 9. *cdd.* कामियाइ CG णिहुया BEF अ A रिज्जरः BCF णिज्जरं E जुसो G जुन्ने. L. 10. CG णियडी A डंले BF दंभे C णिहयम° E णिहुयम° G णिहूयम°. L. 11. CG णिहुया BCF णिज्जरं. BCF णिज्झूरामित्यन्ये G णिज्झरमित्य° L. 12. G *om.* णिवहो समृद्धिः B समूलद्धिः F समूहहिः *cdd.* णियडी. L. 13. G णिहुयं C *om.* णि° सु° यथा. L. 14. C णिहुयाणिहुआयाणं G °हूअआणं *cdd.* णियडि° C °निहु°. L. 15. BCF णिज्जरो In G from जं to ण in कुणासु torn off. B °निव°. L. 16. BF तुम्हि-क्किम्मि BF मयकाराकिइ° C माथिग्गाहे (sic) G मइरा° A °ग्गाहो. L. 17. A णिहलं BF णिहण G णिहसं C णिगडो G णिमुयं ACE °सुयं *cdd.* °मियं.

णिउक्को तूष्णीकः । णिरुली मकराकृतिग्राहः । णिहणं कूलम् । णिगढो घर्मः । णिसुअं तथा णिसामिअं श्रुतम् ॥ यथा ।

णिसुए णिरुलीरावे णिसामिए सउणिकलयले अ वहू ।
णइणिहणागयजारं मुणिअ णिउक्काहिसरइ णिगढे वि ॥ २७ ॥ [२७]

णिउरम्मि णिअलमविसेसिअम्मि णिरिअं च णिक्खुडमकम्पे ।
णिव्वेढणिव्वढा णग्गे णिज्झूहो अ णिव्वम्मि ॥ २८ ॥

णिअलं नूपुरम् । णिरिअं अविशेषितम् । णिक्खुडं अकम्पम् । णिव्वेढो तथा णिव्वढो नग्नः । णिज्झूहो नीव्रम् ॥ यथा ।

णिरिअड्डाणाढाणाय किं णिअले णिअसि णिक्खुडो चोर ।
जरणिज्झूहम्मि घरे णिव्वेढो णिव्वढेण पेल्लिअइ ॥ २८ ॥ [२८]

अरिभवणम्मि णिआरं णिव्वूढं पच्छिमङ्गणए ।
कढिणम्मि णिक्कडं तह णिप्फेसो सद्दणिग्गमणे ॥ २९ ॥

णिआरं रिपुगृहम् । णिव्वूढं गृहपश्चिमाङ्गनम् । णिक्कडं कठिनम् । णिप्फेसो शब्दनिर्गमः ॥ यथा ।

धणुकड्ढणणिक्कडभुअ चालुक्क तुहं णिआरणिव्वूढे ।
णीसङ्कविलसिराणं सिवाण उल्लसइ णिप्फेसो ॥ २९ ॥ [२९]

L. 1. *cdd.* तुष्णिकः BF णिउल्ली C णिहुणं. L. 2. *cdd.* णिसुयं *cdd.* णिसामियं L. 3. BF णिरुल्ली° G °राचे From सामिए to वि l. 4 torn off in G; BCF य. L. 4. C णय BF मुणिय C पुणिय B णिगडे. L. 5. *cdd.* णियल° B °विशे° ABCFG °सियम्मि ABCEF णिरियं G णिणियं From पे to व्वे l. 7 torn off in G. L. 6. A णिव्वेढ° BF C 1. hand णिचेढ° A °णित्तढा C 1. hd. °णिचढा C 1. hd. निज्झूहो A णिज्जहो ABCF य BCF णिचम्मि E णिवम्मि. L. 7. C णिलयं BCF णिरियं. BF णिचेढो C णिच्चेढो BF णिचढो C णिचटो. L. 9. BF णिरिद्दा° CG णिरिय° From द्दा° to पेल्लिअइ incl. torn off in G. C °णाद्दाणय BCF णियले णियासि BF णिक्खुडो चौर. L. 10. C °निज्झू° BCF णिचेढो णिचढेण B पेल्लयइ C (F?) पेल्लियइ. L. 11. E अणिभव° ABCFG णियारं ABCF णिचूढं A पत्थिम°. L. 12. From ढ in कढि° to न in कठिनम् torn off in G. E णेप्फेसो L. 13. BCF णियारं BCF णिचूढं C 1. hd. °ङ्गणं. L. 15. BF धणुकंढण° C धणकड्ढण° G धणुकहण° BF °डसुअ C °डभुय In G from ड to णिच्छिए l. 1 of next page torn off. BF चालुक्कं तुह BCF णियार° BF °णिचूढे C °णिचूढो. L. 16. C णीसंका° BF णिप्पेसो.

णट्ठम्मि णिरादो णिच्छिए णिरुत्तं णए णिरिंको अ ।
संतुट्ठम्मि णिसत्तो वि णिमेलं दन्तमंसम्मि ॥ ३० ॥

णिरादो नष्टः । णिरुत्तं निश्चितम् । णिरिंको नतः । णिसत्तो संतुष्टः । णिमेलं दन्तमांसम् । णिमेला इति धनपालः ॥ यथा ।

तुह घायणिमेलुच्छुड्डुदन्तया रिउगया णिरिंकमुहा ।
जन्ति णिरादा तह वि हु जए णिरुत्तं तुमं सि ण णिसत्तो ॥ ३० ॥ [३०]

णिज्झंकणिलंका पडिगहम्मि णिज्जोभिणोमिणो रस्सी ।
अंगुट्ठीइ णिरंगीणीरंगीउ अहिअम्मि णिप्पट्टो ॥ ३१ ॥

णिज्झंको तथा णिलंको पतद्ग्रहः । णिज्जोमी तथा णोमी रश्मिः । रज्जुरित्यर्थः । णिरंगी तथा णीरंगी शिरोऽवगुण्ठनम् । णिप्पट्टो अधिकः ॥ यथा ।

णिज्जोमिखंचिओसहरहओइसे पिअम्मि लेइ वहू ।
णिप्पट्टपेम्मविरइअणिरंगिआ करयणिज्झंके ॥ ३१ ॥

किं मामि रोअसि तुमं णीरंगिं चइअ आवम णिलंके ।
पेक्खसि ण चिरा दइअं णोमीबद्धं पुरो बइल्लं व ॥ ३२ ॥ [३१]

णिम्मंसू तरुणे णिब्भुग्गो भग्गम्मि णिक्खयं णिहए ।
सुत्तोट्ठिअम्मि णिव्विन्तो णिस्संको अ णिब्भरए ॥ ३२ ॥

L. 1. A णमे BCEFG णते AC (F?) णिरंको ABCFG य. L. 2. A संत्थडुम्मि E °ट्ठम्मि A णिसन्नो C णिसंत्तो From मेलं torn off in G. A दन्त°. L. 3. C णिरोदो In G from णिरादो to इति l. 4 torn off. C (F?) णिरंको. L. 4. G धनपालो. L. 5. BFG थाय° G °लुच्छुडु C 1. hd. रिओगया From या in °गया to णिज्जोमि° l. 7 torn off in G. L. 6. C तंमि सि ण णिसित्तो. L. 8. A अढाडीइ E °अंगुट्ठीइ G अंगुट्ठीउ A णरंगी° G *om.* णिरंगी° ACE °गीओ ABCFG अहियम्मि BF णिप्पट्टे G णिप्पट्टो. L. 9. In G from णिज्झंको to शिरो° torn off. C *om.* तथा णिलंको. L. 10. B णिप्पट्टो. L. 11. BF णिज्जोसि° CG °खंचिउसह° CG °उइसे B पिआंसि CG पियंमि F पियंसि. L. 12. CF णिपट्ट° From णिप्पट्ट° to मामि l. 13 torn off in G. BF °पिम्म° BF °विरइय° C °विरइप° BCF °णिरंगिया C °णिज्झयंके. L. 13. BF सामि G रोयसि C णीरंगीं *cdd.* चइय BF आवम. L. 14. C *om.* ण BF विरा G दइयं णोमी° BG °वद्धं BFG वइल्लं (G °ल्ल) BF वा C च. L. 15. A णिम्मस्स B तरूणे A वरुणे In G णिब्भु° भ° णि° are torn off. A णिवुग्गे BF णिज्झुग्गो C णिहुग्गो A लेग्गम्मिं BF णिखयं C णिक्खियं. L. 16. G सुत्तोट्ठियम्मि BCF °ट्ठियंमि C णिचिन्तो G णिव्विहो ABCFG य A णिव्वरए.

णिम्मंसू तरुणः । णिब्भुग्गो भग्नः । णिक्खयं निहतम् । णिव्वित्तो सुप्तोत्थितः । णिस्संको निर्भरः ॥ यथा ।

णिस्संककामसरणिक्खया इमा सिविणए तुमं दट्ठुं ।
णिम्मंसुअ णिव्वित्ता णिब्भुग्गमणोरहा होइ ॥ ३३ ॥ [३२]

णिज्जोओ पयरे परिहिए णिअत्थं चलम्मि णिक्कज्जो ।
णिव्वाणं दुहकहणे थड्ढे णिड्डूहणिव्वूढा ॥ ३३ ॥

णिज्जोओ प्रकरः । पुष्पावकर इत्यन्ये । णिअत्थं परिहितम् । णिक्कज्जो अनवस्थितः । णिव्वाणं दुःखकथनम् । णिड्डूहो तथा णिव्वूढो स्तब्धः ॥ यथा ।

णिक्कज्जे जं मस्रसि णिअत्थहारं फुलिङ्गणिज्जोअं ।
णिड्डूहे णिव्वाणं कुणसु अणिव्वूढयाण तं अम्ह ॥ ३४ ॥ [३३]

गयकुसलोवकिईसुं णिम्मयणिग्घट्टणिज्जाया ।
सेदोचिअउज्जाणा णिवायणिव्विट्ठणिब्भग्गा ॥ ३४ ॥

णिम्मओ गतः । णिग्घट्टो कुशलः । णिज्जाओ उपकारः । णिवाओ स्वेदः । णिव्विट्ठं उचितम् । उपभुक्तार्थं तु निर्विष्टशब्दभवम् । णिब्भग्गं उद्यानम् ॥ यथा ।

णिब्भग्गणिम्मयं तं दट्ठुं पयडिअणिवायसिढिलङ्गी ।
तम्मइ तुज्झ कए णिव्विट्ठयणिज्जायणिग्घट्ट ॥ ३५ ॥ [३४]

L. 1. C णिहुग्गो C 2. hd. °थु° G णिग्गयं. BCF णिचित्तो G °त्ते सुप्तः । L. 3. G °क्खयाइं मा सि°. L. 4. *cdd.* णिम्मंसुय BF णिचित्तो C णिचित्ता G णिव्वित्तो BFG °मणोरहो C होई. L. 5. BFG णिज्जोउ G परिहियस्सियत्थ चलम्मि CE णिअच्छं C वल्लंमि B णिकज्जो. L. 6. C °कहणा A व्वड्ढे BF थंढे C तड्ढे G थड्ढे B णिड्डूह° CF णिहूह° G *om.* णिहूह° BF °णिव्वूटा A °णिहूहा (?) C °णिचूढा G °णिहूढा E °णिव्वूआ. L. 7. G णिज्जोउ B प्रकारः BF पुप्फप्रकर G *om.* णिअत्थं परि°. G णिकज्झो. L. 8. G ऽनव° G णिज्जाणं (?) B णिड्डूहो C 1. hd. णिचूहो 2. hd. हू° G णिचूढो. G *om.* तथा CG णिचूढो G स्तव्वः । C 1. hd. *om.* यथा. L. 9. B णिक्कज्झे BG मन्नसि *cdd.* णियत्थ° G पुलिंग° BF °णिज्जोय. L. 10. BF *om.* णिहूहे C निहूहे G णिहूहे C निव्वाणं BF अनि° C अनिचूढ G °हू°. L. 11. E °कुशलो° G °छिईसु C णिम्मिय E णिम्मयं BF णिम्मयग्घट्ट° A णिग्घढ E °णिग्घट्टणिज्जाआ G णिज्झाया. L. 12. C 1. hd. सेदा° AC °विय° BFG °चिय° E °विअ° BF °उज्जाणे A °णिव्विढ° BE °णिचिट्ट° F °णिचिट्ट° BF °णिज्झग्गा. L. 13. G णिम्मउ गसः G णिग्घट्टो कुसलः G णिज्जोउ. G णिवाउ. L. 14. BF णिचिट्ठं G णिव्विट्टं. G णिज्झग्गं. L. 15. BF णिउग्ग° G °णिम्मियं *cdd.* पयडिय° BF *om.* णिवाय C has it twice. C °ङ्गा. L. 16. C तुम्मइ तुज्झ BF णिचिट्टिय° C 1. hd. णिचिट्ठं 2. hd. णिव्विट्ठं C अणिज्जा° BF °णिज्जाइ° BCF °णिग्घिट्ट G °णिग्घट्ट.

सुत्तपसुत्तम्मि णिसायं चामुण्डाइ णिम्मंसा ।
णिद्धम्मो एगमुहम्मि णिंदिणिणिआणिआ कुतिणाहरणे ॥ ३५ ॥

णिसायं सुप्तप्रसुप्तम् । चण्डालवाचकस्तु णिसायशब्दो निषादशब्दभवः । णिम्मंसा चामुण्डा । णिद्धम्मो एकमुखयायी । णिंदिणी तथा णिआणिआ कुतृणोद्धरणम् ॥ यथा ।

केआरणिंदिणिकए णिआणिआमुल्लजंपणमिसेण ।
णिम्मंसदेउलं णिद्धम्म पिआ वच्चइ णिसाए ॥ ३६ ॥ [३५]

णिसाला णोलच्छा णोलइआ चेअ चञ्चुम्मि ।
णिग्गिसं णिल्लसिअं च णिग्गए पाडिए णिसुढं च ॥३६ ॥

णिसाला तथा णोलच्छा तथा णोलइआ चञ्चुः । णिग्गिसं तथा णिल्लसिअं निर्गतम् । णिसुढं पातितम् ॥ यथा ।

णोलइआइ हणन्तो णोलच्छिवरो विसालणिसालो ।
णिग्गिसजिओ हूओ आसमणिल्लसिअरावणणिसुढो ॥ ३७ ॥ [३६]

णिज्झाओ णिच्छुंडो णिराहणिग्घोरणिप्फारिसा ।
णिद्धंधसो अ णिव्वेरिसो अ अदए णिमेणमवि ठाणे ॥३७॥

णिज्झायादयः सप्त शब्दा निर्दयवाचकाः । णिव्वेरिसशब्दो ऽत्यर्थे ऽपि दृश्यते । णिमेणं स्थानम् ॥ यथा ।

L. 1. C °पसत्तमि. L. 2. C णिद्दम्मो C एगमुहं णिग्गंदि° A °दिणी° ABCFG °णिया-णिया E णिआणिया. L. 3. C 1. hd. *om.* सुप्त C चाण्डाल°. L. 4. BF णिद्दंसो C णिद्दम्मो. CG तथा णिया कु° BF णियाणिया. L. 6. BFG केयार° C कयार° BF °णंदि-णि° BF णियासिया° CG णियाणिया° C °सुल्लज्जंप° G °जपण°. L. 7. C णिद्दम्म *cdd.* पिया BF णिसारं. L. 8. BF णिल्लाला BF णोलत्था *om.* C 1. hd. *cdd.* णोलइया ABF चेय C चेयं B चंचुमि F चुंचुमि. L. 9. B णिग्गिल्लं C (F?) णिग्गिलं E णिग्गिस *cdd.* °सियं E णसुढं C 2. hd. G णिसुढं. L. 10. BF णिल्लाला G °ल *cdd.* णोलइया BCF णिग्गिल्लं. *cdd.* °सियं. L. 11. C णिसुढं. L. 12. *cdd.* णोलइयाइ C णोलच्छविरो B °णिल्लालो. L. 13. B णिग्गिल्ल° C (F ?) णिगिल्ल° G °जिउ CG हूउ *cdd.* °णिल्लासिय° B °णिसुढे C °ढो F °ढे. L. 14. A णिज्झाउ BF णिआउ G णिज्झाउ BF णिहडो C णिचंडो BF णिसह° C णिरोह° A °णिप्फरिया BF °णिफारिसा E णिष्फरिसा. L. 15. BF णिद्धोधसो C णिद्दंधसो BFG य ABCFG णिचेरिसो G णिव्वोरिसो A य G दए ABCEF अदये E ढाणे. L. 16. BF णिज्झादयः C णिज्झाओ आदयः C शब्दाः G पदा BCF णिचेरिस° अत्य° G णिवे-रिससद्दो ऽत्यर्थे. L. 17. G णिमेलणं.

णिग्घोरे णिच्छुंडो अणिराहे को व्व ण हु अणिप्फरिसो ।
णिद्धंधसे अणिव्वेरिसो अणिज्झाय कत्थ वि णिमेणे ॥ ३८ ॥ [३७]

अविभिन्नगेहए णिड्डमणिड्डयणिड्डमाया वि ।
णिअरट्ठिए णिअरिअं णिअंधणणिअंसणा वत्थे ॥ ३८ ॥

णिड्डमो तथा णिड्डओ तथा णिड्डमाओ अविभिन्नगृहः । अत्र । णिअइ पश्यति । णिव्वाइ विश्राम्यति । णिमइ न्यस्यति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । णिअरिअं निकरेण स्थितम् । णिअंधणं तथा णिअंसणं वस्त्रम् ॥ यथा ।

णिअरिअगुण सुणिअंसण णिअंधणं कड्ढ णिड्डमो हविअ ।
णिड्डअ वयम्मि रमिमो किं पेम्ममणिड्डमायाण ॥ ३९ ॥ [३८]

णिड्डमणं ओघसरे णिअक्कलं वट्टुले चेअ ।
णिव्वमिअं परिहुत्ते पाणिग्गहणम्मि णिव्वहणं ॥ ३९ ॥

णिड्डमणं गृहजलप्रवाहः । णिअक्कलं वर्तुलम् । णिव्वमिअं परिभुक्तम् । णिव्वहणं विवाहः ॥ यथा ।

गन्धव्वे णिव्वहणे तुह णिव्वमिअं णिअक्कलथणीए ।
विरहे सुमरन्तीए बाहेहिं वहइ णिड्डमणं ॥ ४० ॥ [३९]

L. 1. BF णिग्घोडे णिच्छुंडो G णिज्झुंडो C अणिरोहे को च G हु य णि° BF अणिप्फु° C °प्फणिसो. L. 2. C णिइंधसे BCF अणिच्चेरिसो C अणिइझाअ णिच्छ वि णमेणा BF णिमेण G णिमेणो. L. 3. EG °भिन्न° C °गेह णिड्डमणिणिड्डयमाआ 2. hd. णिड्डमणिड्डओणिड्डमाओ G णिड्डुम्म°. L. 4. C 1. hd. नि° E णियरठिए ABF णिअरियं CEG णियरियं BF णियधण° CEG णियंधण° EG °णियंसणा C वच्छे. L. 5. C णिड्डमो C निड्डओ G णिड्डउ C निड्डमाओ G °माउ. L. 6. C णिच्चाइ BF त्यस्यति C न्यस्याति. BF °षूक्ता: C om. इति नोक्ता:. L. 7. G णिअरियं G om. तथा CG णियंसणं. L. 8. CG णियंधणं B कंढ CG कड्ड F कंठ C णिग्गोमो G णिग्गमो BF हविय C हविआ. L. 9. C णिड्डुय G णिड्डअ F णिड्डअ BF वइम्मि C कि BF पेम्मणमणि° F °णिड्ड° BFG °याणा C om. पेम्म°. L. 10. C णिड्डमणं AG उघ° C उघरे BF णिय° G णिक्कअलं BF चेय. L. 11. C णिच्च° ABCEF °मियं C °भुत्ते G °कुत्ते C °हम्मि G °हणिम्मि C 1. hd. णिच्च°. L. 12. C णिड्डमणं G णियक्कलं वडुलं C 1. hd. णिचामिअं BF °मियं G °मिअ. L. 13. C 1. hd. णिच्चहणं G जलप्रवाहः G om. यथा. L. 14. BF धंधव्वे C 1. hd. णिच्चहणे BCF णिच्चमियं G णिव्वहणं cdd. णियक्कल°. L. 15. BF सुमरंती C °रंताए cdd. वाहेहिं C निड्डमणं.

अदढम्मि अ णिक्खुरिअं णिरन्तरे चेअ णित्तिरडी ।
ओआरणे णिवच्छणणोवच्छणाया चुअम्मि णिस्सरिअं ॥ ४० ॥

णिक्खुरिअं अदृढम् । णित्तिरडी निरन्तरम् । णिवच्छणं तथा णोवच्छणं अवतारणम् । णिस्सरिअं स्रस्तम् ॥ यथा ।

णित्तिरडिविरहणिक्खुरिअतणू णिस्सरिअ अंसु पत्तपिए ।
णोवच्छणगहखलिआ सयमेव णिवच्छणीहुआ वहुआ ॥ ४१ ॥

अत्र । णिअच्छइ पश्यति । णिरप्पइ तिष्ठति । णिम्माणइ णिम्मवइ निर्मिमीते । णिज्झरइ क्षीयते । णिहुवइ कामयते । णिआरइ काणेक्षितं करोति । णिरिग्घइ निलीयते । णिव्वडइ पृथक् स्पष्टो वा भवति । णिडुहइ निष्टम्भं करोति । णिव्वोलइ मन्युनोष्ठं मलिनं करोति । णिल्लुंछइ मुञ्चति । णिउड्डइ मज्जति । णिच्छल्लइ णिज्झोडइ णिल्लूरइ छिनत्ति । णिसुढइ भाराक्रान्तो नमति । णिडुअइ क्षरति । णिट्टुहइ विगलति । णिम्महइ गच्छति । णिल्लसइ उल्लसति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [४०]

णिट्टुहिअणिक्खसरिअणिरूवक्कया थुक्कमुसिअअकएसु ।
णित्तिरडिअं च तुट्टे णीसारो मण्डवे चेअ ॥ ४१ ॥

णिट्टुहिअं थूत्कृतम् । निष्ठ्यूतमित्यर्थः । णिक्खसरिओ मुषितः । अपहृतसार

L. 1. ABFG य C *om.* अ C 1. hd. नि° 2. hd. णिक्खुरयं ABEF °रियं C णिरंवरे 2. hd. णिरंयरे A वेअ C 2. hd. वेय BF चेय G णित्तिरिडी. L. 2. BFG, C 1. hd. उआरणे C 1. hd. णिव्वच्छणाया 2. hd. णिच° *om.* णणोवच्छ G णिवकुणणाचुच्छणाया C भुयंमि E चुयंमि ABCEF °रियं G °रणं. L. 3. G णिखुरिअं BCF °रियं BG णित्तिरिडी C 1. hd. णित्तरिडी C 2. hd णोवच्छणं. C *om.* तथा णो° BF णवच्छणं. L. 4. BCF °रियं L. 5. BCF णित्तरडि° G णित्तिरिडि° BCF °रिय° B णिस्सरिय अंसु C (F?) °रिअंसु C पत्ते पिए. L. 6. *cdd.* °खलिया G *om.* हुआ. L. 7. BF णिच्छइ CG णियच्छइ BFG तिष्टति BF णिम्माण. L. 8. BF *om.* णिज्झरइ क्षी° । णि° काम° C णिझ्झरइ G णिहुअइ BCF णियारइ. L. 9. BCF निरि° G णिरग्घइ C निव्व°. BF णिहुहइ C निडुहइ G णिढुहइ निष्टंभ. L. 10. C (F?) निंचो° BG णिचो° BCF मन्युना ओष्ठं (C ओटं) G मलिनीकरोति BF णिउणइ C निउडुट् 2. hd. °डुइ. L. 11. G णिल्लच्छइ C निज्जो° BF °ज्जो°. C °क्रान्तेन भमति BF निहुअइ G णिहुअइ or णिढुअइ. L. 12. C त्तुरति BCF णिहुहइ G णिदुहइ. L. 14. C णिहु° G णिट्टु° ABCEF °हिय° G °सरिए ABCEF °सरिय° E °णिरूव° C °णिरुचुक्कया BF सुक्क° *cdd.* °मुसिय°. L. 15. BFG णित्तिरि° ABCEF °डिय A तुड्डे BCFG तुट्टे BF मंडवो ABCFG चेय. L. 16. C णिहु° BCF °हियं G णिट्टविय BF घूक्कं C थूक्कतं G थूक्कृतं BF निष्टयू° G निज्जू° (?) BF णिकक्ख° CG °सरिउ BF मुखितः C मुछिताः 2. hd. मुछिताः

इति यावत् । गिरुवक्कयं अकृतम् । गित्तिरडिअं त्रुटितम् । अत्र । गिरुवारइ गृह्णाति । गिरिगज्जइ पिनष्टि । इत्येतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । णीसारो मण्डपः ॥ यथा ।

तुह गित्तिरडिअथामा रिउणो गिक्खसरिआ वसन्ति वणे ।
गिरुवक्कयणीसारे तणहाइ सुसन्तणिडुहिआ ॥ ४२ ॥ [४१]

णीसंपायं परिसन्तजणवए तह झुगिम्मि णीहरिअं ।
णीसीमिओ अ गिव्वासिअम्मि बाणम्मि णीलकंठी अ ॥४२॥

णीसंपायं परिश्रान्तजनपदम् । णीहरिअं शब्दः । णीसीमिओ निर्वासितः । णीलकंठी बाणवृक्षः ॥ यथा ।

वोलिअवहू गिसमुहं णीसंपाए अणीहरिअकञ्ची ।
अहिसरइ णीलकंठीवणम्मि णीसीमिअस्स तस्स कए ॥ ४३ ॥ [४२]

णीसणिआ गिस्सेणी णीआरणमवि बलिघडीए ।
णूला साहाए पट्टवासिआए अ णेडाली ॥ ४३ ॥

णीसणिआ निःश्रेणी । कप्रत्ययाभावे णीसणीत्यपि । णीआरणं बलिघटी । अत्र । णीइ णीणइ णीलुक्कइ गच्छति । णीरंजइ भनक्ति । णुव्वइ प्रकाशयति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । णीहम्मिअं निर्गतमिति तु निर्पूर्वस्य हम्मिधातोः सिद्धम् । णूला शाखा । अत्र णूमइ छादयतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । णेडाली पट्टवासिता । शिरोभूषणभेदः ॥ यथा ।

L. 1. यावत् । णि° अ° torn off in G. C गिरुवक्कंयं. G गित्तिरि° BF °डियं. L. 2. BC 1. hd. गृह्णाति G पिनष्टीति एतौ C *om.* इत्यू BF इति. L. 3. From यथा to स in वसन्ति torn off in G. L. 4. BF गित्तिरि° BCF °डिय BCF °सरिया. L. 5. C तणहोइ *cdd.* °हिया. L. 6. E परिसंतं From जणवए to णीसंपायं incl. l. 8 torn off in G. BCF °रियं. L. 7. A °मिउ BF गिव्वाणियम्मि A गिचा° ACE °सियम्मि BEF वाणम्मि C नील° A णीलं° ABCF य. L. 8. C °श्रांतं जन° *cdd.* °रियं G गिसीमिउ. L. 9. BCF नील° From ल torn off in G. BF वाण°. L. 10. From वोलिअ° to म्मि in °वणम्मि l. 11 torn off in G. BCF वोलिय° C °वहू C °मूहं BCF °हरिय° C °कंचा. L. 11. *cdd.* °मियस्स B (F) *om.* तस्स. L. 12. *cdd.* °णिया From णीआरण° to णीसणी° l. 14 torn off in G. C णीयार° A बलिघडी य C °घडिए BF वलिघडिए. L. 13. B पइ° ABCEF °वासियाए ABF य A णेडालीं. L. 14. BCF °णिया BF निश्रेणी CG णीयारणं. BF वलिघडी G वलि° L. 15. C *om.* अत्र णीइ From णीलुक्कइ to मिति l. 17 torn off in G. L. 16. B णीहंसियं F णीहंसीयं. L. 17. From णूला to दर l. 1 of next page torn off in G.

णेडालिसुन्दर तुमं पुत्तय मा चडसु उच्चतरुणूलं ।
जं णीसणिपडिएसु वि णीआरणवल्लहा ण होइ छलं ॥ ४४ ॥ [४३]

णेउड्डो सब्भावे कूवतुलाए अ णेलिच्छी ।
रविवणिअसचिवसरढा णेसरणेसत्थिणेलच्छा ॥ ४४ ॥

णेउड्डो सद्भावः । णेलिच्छी कूपतुला । णेसरो रविः । णेसत्थी वणिक्सचिवः । णेलच्छो षण्ढः । वृषभ इत्यन्ये ॥ यथा ।

णेसत्थि अणेलच्छो तं णेउड्डेण णेसरत्थमणे ।
णेलिच्छिरवं सोउं वच्चइ जं जलमिसेण तुह जाया ॥ ४५ ॥

अत्र णेडुं नीडमिति तु नीडशब्दभवमिति नोक्तम् ॥ [४४]

भद्दवओज्जलदसमीऊसवभेअम्मि णेड्डुरिआ ।
उच्छुणिवीडणकण्डे तहेअ कुण्डम्मि णंदं च ॥ ४५ ॥

णेड्डुरिआ भाद्रपदोज्ज्वलदशम्यां कश्चिदुत्सवविशेषः ॥ यथा ।

संकेअमागए उववइम्मि दूईइ झत्ति संलत्तिआ ।
अहिसरइ णायरवहू णेड्डुरिआदंसणमिसेण ॥ ४६ ॥

अत्र णोल्लइ क्षिपतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ।

॥ अथानेकार्थाः ॥

णंदं इक्षुनिपीडनकाण्डं कुण्डाख्यो भाण्डविशेषश्चेति द्व्यर्थम् । केचित्तु । इक्षुनिपीडनकाण्डवाचकावेव णंदकुंडशब्दौ देश्यावित्याहुः । यदाह । ॥ इक्षुनिपीडनकाण्डं

L. 1. C णेलाडिसुंदरि BF वडसु. L. 2. In G from जं to णेसर° incl. l. 4 torn off in G. C ज BF °पडिसु C च्छलं. L. 3. BF णेउशो A णेउड्डो BF सब्भावे: BF क्रुवतुलाए *cdd.* य BCF णेलच्छी E सेलिच्छी. L. 4. A °चाणिअ° BCF °वणिय° BF °सविव° BCF °णेसच्छि, G not quite legible. B °णेलत्था. L. 5. BF णेतुशे सब्भाव: From णेलिच्छी to रवं l. 8 torn off in G. BCF णेलच्छी C 1. hd. णेसच्छा 2. hd. °च्छी. L. 7. BF णसत्थि C णेसच्छि C वं BF णेउत्तोणे C °च्छमणे. L. 8. C णेलच्छि°. L. 9. BF णेशं C णेडं G णेड्डु *cdd.* णीडमिति G *om.* तु From ड in नीड° to डे in °कण्डे l. 11 torn off in G. L. 10. ABCF भद्दवउज्ज° (C °उज°) BF णेंडारिया C णेडरिया AE °रिया E ins. here: अथाऽनेकार्थाः. L. 11. C उच्चु° ABCF तहेय G तह अ C कुंडमि. L. 12. C णेदु° 2. hd. णेड्डु° BCFG °रिया. L. 13. G संकेय; From मागए to वहू l. 14 torn off in G. BF संकेअमाए उवचउम्मि BCF ज्झत्ति BCF °विया. L. 14. G सेड्डुरिया° C णेदुरिया° BF °रिया°. L. 16. G °कार्थः. L. 17. BF णंद ; From डन to शेष° torn off in G. B °पीडण° C °कांड B °षश्चे द्व्य°. BF *om.* तु. L. 18. B °नीपीडण°.

णंदं कुंडं च गो णंदी ॥ न तु कुण्डाख्यभाण्डवाची णंदशब्दो देश्यः । अस्माभिस्तूभयमपि दृष्टमित्यनेकार्थेषूपनिबद्धम् ॥ [४५]

णाणो मूके णक्को णासो कूवे खलग्गजेसु च ।
कद्दमिए वइविवरे पओअणे णल्लयं णिमित्ते अ ॥ ४६ ॥

णक्को घ्राणं मूकश्च । माहे तु णक्कशब्दो नक्रशब्दभव एव । णासो कूपो दुर्जनो ज्येष्ठो भ्राता चेति त्र्यर्थः । णल्लयं कर्दमितं वृतिविवरं प्रयोजनं निमित्तं चेति चतुरर्थम् ॥ [४६]

रयदुद्दिणेसु णड्डुलमह णड्डंववयमघिणाणिन्दासु ।
सब्भावे ऽभिप्पाए णाउड्डो चोरकञ्चणे णिक्खो ॥ ४७ ॥

णड्डुलं रतं दुर्दिनं च । णड्डंववयं अघृणा निन्दा चेति द्व्यर्थम् । णाउड्डो सद्भावो ऽभिप्रायश्च । मनोरथ इत्यन्ये । णिक्खो चोरः काञ्चनं च ॥ [४७]

कउहछउमेसु णिव्वं णिअयं रयसयणसासयघडेसु ।
सुत्तोट्ठिए णिरासे उब्भडअकिवेसु अ णिविड्डो ॥ ४८ ॥

णिव्वं ककुदं व्याजश्च । पटलान्ते तु णिव्वशब्दो नीव्रशब्दभव एव । णिअयं रतं शयनीयं शाश्वतं घटश्चेति चतुरर्थम् । णिविड्डो सुप्तोत्थितो निराश उद्भटो नृशंसश्चेति चतुरर्थः ॥ [४८]

सेअगणेसु णिहाओ पुट्ठे उव्वेढिए णिरप्पो अ ।
चोरट्टिअपुट्टेसुं णिरक्कमुज्जुअदढेसु णिप्पिच्छं ॥ ४९ ॥

L. 1. BFG नद्दी C नदी C जंडाख्य° G कुडा° CG नंदशब्दो G देश्य. L. 2. C °भिस्तु उभयम° C 1. hd. °ष्टमिमि नेका° G °वद्धां । L. 3. BF थाणे B ससो A कवलग्ग° C °जेमुं corr. 2. hd. L. 4. A कद्दम्मिए E °चिवरे A पउअणे CG पउयणे A णल्लघं BF निमित्ते G णिरित्ते ABF य G यं; *om.* C. L. 5. G णक्को pro णासो B ज्जेष्टो G ज्येष्टो. L. 6. G णल्लअ. C वृत्ति°. L. 7. G °दुद्दिणेसु AC णड्डुल° C णड्डंववय° BF णड्डंचचय° AEG णड्डंववय° A °मग्घिण°. L. 8. BF सब्भाचे G सब्भा A विप्पाए BF भिप्पा णाउड्डो. L. 9. C णड्डुलं G रवं C णइं° BF °चचयं CG °ववयं G अघृणां. L. 10. BF सब्भावः G सब्भादो भिप्रा° BF *om.* णिक्खो चोरः. L. 11. B कहइ° BF °छउसेसु C 2. hd. (A?) णिच्चं E नियय CG णिययं BF रयणसासय° C रयसयणे. L. 12. E गुत्तोंठिए C °ट्ठिओ E निराए C णिरासो C उज्झडअविवेसु ABF णिच्चिड्डो G णिविड्डो C णिविड्डो. L. 13. BF, C 1. hd. णिच्चं C कुकदं C पढल° BCF तु नीव्रशब्दभव (BF नीव्व°) एव णिव्वशब्दः । *cdd.* णिययं. L. 14. BCF निविड्डो G णिविड्डो C निराशा BF उब्भटो C उद्भये. L. 15. C नृसंसश्चेति G °रर्थाः. L. 16. BF सेयाग° ACFG सेय° AG णिहाउ A उवेढिए C उव्वेहिए E उव्वो° G णिरग्घो *cdd.* य. L. 17. A वोर° C चोरे ABCEF °ट्ठिय G °ट्ठियपुट्टेसुं ABFG णिरिक्क° BF °मुद्युअ° C °सुज्जुय° 2. hd. °ऋजुय° BF °दडिसु C णिपिच्छं.

णिहाओ स्वेदः समूहश्च । णिरप्पो पृष्ठमुद्वेष्टितं च । णिरक्को चोरः स्थितः पृष्ठं चेति त्र्यर्थः । णिप्पिच्छं ऋजु दृढं च ॥ [४९]

पयडोज्जुरिऊसु णिराओ णिट्टंकं च टङ्किए विसमे ।
णिहुअं णिव्वावारे तुणिहक्के तह य सुरयम्मि ॥ ५० ॥

णिराओ प्रकट ऋजू रिपुश्चेति त्र्यर्थः । णिट्टंकं टङ्कच्छिन्नं विषमं च । णिहुअं निर्व्यापारं तूष्णीकं सुरतं चेति त्र्यर्थम् । [५०]

णिव्वलिअं जलधोए पविगणिए विहडिए चेअ ।
वायसमूकेसु णिउक्कणो णिहेलणमगारजघणेसु ॥ ५१ ॥

णिव्वलिअं जलधौतं प्रविगणितं विघटितं चेति त्र्यर्थम् । णिव्वलेइ दुःखं मुञ्चति निष्पद्यते क्षरति चेति धात्वादेशे सिद्धम् । णिउक्कणो वायसो मूकश्च । णिहेलणं गृहं जघनं च । अत्र । णिव्वरइ दुःखं कथयति छिनत्ति च । णिहोडइ निवारयति पातयति च । णिलुक्कइ तुडति निलीयते च । णिवहइ णिरिणासइ गच्छति पिनष्टि नश्यति च । णीलुंछइ निष्पतति आच्छोटयति च । णीरवइ बुभुक्षते आक्षिपति च । णीहरइ निःसरति आक्रन्दति च । णुमइ न्यस्यति छादयति चेति धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [५१]

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायां चतुर्थो वर्गः ॥

L. 1. G णिहाउ G णिरग्घो *cdd.* पृष्टमु° G णिरिक्को. BCF चौर. L. 2. *cdd.* पृष्टं and त्र्यर्थं G *om.* from णिप्पि° to च incl. L. 3. A पयडोउज्जु° BF पयडोद्यु° CG °डोज्ज° E °कोज्जु° AG णिराउ G णिट्टंकं. L. 4. CE णिहुयं. L. 5. G णिराउ *cdd.* ऋजुः G णिट्टंकं. *cdd.* णिहुयं. L. 6. G त्र्यर्थः. L. 7. *cdd.* °लियं A पविगलिए C विगणिए BF वेव ACG चेय C 2. hd. वेय. L. 8. BF °मूहेसु A °लणमगरे ज° AC °णेसुं. L. 9. G णिच° (?) *cdd.* °लियं. BCF णिचलेइ. L. 10. BF *om.* क्षरति G °देशसिद्धं C 1. hd. °शे द्विं. L. 11. C जघन्यं. C 2. hd. णिच्चरइ G णिव्वइ B (F?) *om.* च. L. 12. BF तुडयति. L. 13. B णिष्प° BF णिरवइ C णारवइ. L. 14. C 1. hd. निःसति C आक्रान्दति G लादयति. L. 15. B षूक्ताः. L. 16. C इत्यार्यं° BCFG °तायां स्वोपज्ञदेशीशब्दसंग्रहवृत्तौ च° व° । ग्रंथाग्रं (G °ग्रंथाः) २३२ । E has only: ॥ इति चतुर्थवर्ग्गः ॥

॥ अथ तादयः ॥

तंबा गाई तंटं पुट्टं सुत्तोप्पलेसु तग्गतणा ।
तट्टी वईइ सोगम्मि तमो तवणी अ भक्खम्मि ॥ १ ॥

तंबा गौः । तंटं पृष्ठम् । तग्गं सूत्रम् । सूत्रमिति सामान्याभिधानेऽपि सूत्रकङ्कणमुच्यते । यदाह । ॥ तग्गं च सूत्रकङ्कणकम् ॥ तणं उत्पलम् । तट्टी वृतिः । तमो शोकः । तवणी भक्षणयोग्यम् । कणादि ॥ यथा ।

तंटवहणतट्टिविहीहि तंबचारणय तग्गवलणेहिं ।
तणलोअणा ण तवणिं कुणन्ति विरहे तमं जडा जन्ति ॥ १ ॥ [१]

तमणं चुल्ली तहरी बहलसुरा वावडे तवओ ।
तसिअं सुक्के सयणे तल्लडमोल्लम्मि तसायं ॥ २ ॥

तमणं चुल्लिः । तहरी पङ्किला सुरा । तवओ व्यापृतः । तसिअं शुष्कम् । तल्लडं शय्या । तसायं आर्द्रम् । यथा ।

विरहम्मि तुज्झ सुहव तसिए तसायकमलतल्लडए ।
तमणं व तप्पइ सही तहरीतवओ ण जाणसि तुमं तु ॥ २ ॥ [२]

तच्छिंडं च कराले णयरारक्खे तलारो अ ।
तत्तिल्लो तल्लिच्छो अ तप्परे तणचए तणेसी अ ॥ ३ ॥

तच्छिंडं करालम् । तलारो नगरारक्षकः । तत्तिल्लो तथा तल्लिच्छो तत्परः । तणेसी तृणप्रकरः ॥ यथा ।

L. 1. *om.* A; E ॥ अथ तादिः ॥ L. 2. ABFG तंवा C 1. hd. तंचा 2. hd. तंब्बा E तम्बा C तंतं E तट्टं A पोट्टं C 1. hd. मुट्टं G सुद्धं A सुत्तुप्प° E सुत्तुप्प° G °प्पलेसु E तग्गु° G *om.* तग्ग. L. 3. E तट्टी वई य *cdd.* य. L. 4. BFG तंचा BF गौः *cdd.* पृष्टं C °मिति तु सा°. L. 5. C सूत्रं क° B °कणकमुच्यते. G तट्टी. L. 6. C वृत्तिः. L. 7. BF °विहिं CG °विहीहिं BF तंचचारणय C तववार° G तंववार° or °चार° BCF °चलणेहिं. L. 8. CG °लोयणा BF जरा C जड. L. 9. B तहहरी ABCFG वहल° E वावडे B, C 2. hd. तचओ G तवउ. L. 10. *cdd.* तसियं E तलड°. L. 11. C चुल्हिः 2. hd. चुल्ली BG तवउ. *cdd.* तसियं G सुष्कं. L. 12. B तन्नायं. L. 13. BCF तुज्ज BCF सूह C तवसिए BF तणहाय° G तन्नाय. L. 14. C च C *om.* तहरी C तवउ G तचउ. L. 15. E त pro च A णगरा° G कलारो *cdd.* य. L. 16. BF तच्छल्लोछो *cdd.* य BF तप्पर AC तणवए ABCFG य. L. 17. B °डं च करा° G तणारो C नगररक्षकः. C तहिच्छो; *om.* G. L. 18. G *om.* यथा.

दोसगवेसणतत्तिल्ल तत्तारभया तणोसिअन्तरिआ ।
उअ तइ तल्लिच्छा सा तमतच्छिडे पडिच्छइ कुडङ्गे ॥ ३ ॥ [३]

तरसं मंसे तंबेहितंबटक्कारिआउ सेहाली ।
इच्छाइ तक्कणा तंतडितोंतडिआ करम्बम्मि ॥ ४ ॥

तरसं मांसम् । तंबेही तथा तंबटक्कारी शेफालिका । तक्कणा इच्छा । तंतडी तथा तोंतडी करम्बः ॥ यथा ।

चय तंबेहिकुडङ्गं ण तंबटक्कारिरत्तवसणो ऽयं ।
ण हु तरसतक्कणं कङ्गुतंतडी कलमतोंतडी अ हरे ॥ ४ ॥ [४]

गोहुमकुङ्कुमिआए अ तंबिरा तंबरत्ती अ ।
तरवट्टो पउमाडम्मि तडवडा आउलितरुम्मि ॥ ५ ॥

तंबिरा तथा तंबरत्ती गोधूमेषु कुङ्कुमच्छाया । तरवट्टो प्रपुनाटः । तडवडा आउलिवृक्षः ॥ यथा ।

सहि तंबरत्तिरम्मे छेत्ते सुत्तम्मि तंबिरच्छि पिए ।
तरवट्टतडवडाउलकुडङ्गए कीस चलिआ सि ॥ ५ ॥

अत्र । तलिणं सूक्ष्ममिति तलिनशब्दभवम् । तरइ शक्नोति । तच्छइ तक्ष्णोति । तडइ तड्डइ तड्डवइ तनोति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [५]

L. 1. B °भाया C तणोसियंत° *cdd.* °रिया. L. 2. BF ओअ C तइं C तच्छिल्ला G तमच्छिडे BF °च्छिडो BF कुडिंगे. L. 3. A तम्बेहि° BCFG तंवे° E तम्बे° BFG तंवट° C तंम्ब° E तम्ब° C (F?) °टकारि° ABFG °रियाउ C °रियाओ. L. 4. E इच्छा य C (F?) तंतडिया *om.* तोंतडि ABEFG °डिया A करम्बम्मि C करवंमि BF करंवंमि. L. 5. C 1. hd. मंसं 2. hd. अंसे C (F?) G तंवेही B तंवेहि C (F?) तंवट्टकारी G टंदट° B तंव.° B ईच्छा. L. 6. G करंवः. L. 7. C वय BF तंचेहि° CG तंवेहि° BG तंवट° C (F?) तम्वट्ट° C °वसाणो BCF यं G द्यं. L. 8. G णं C त्तरस° BF कंगुतंतंडी C कंगुतोंतडी G कंगुतोतडी G कमलतंतडी C °तोतडी BFG थ C °डी हरइ. L. 9. EG °मियाए *cdd.* य A तंचिरा BF तंवरा C तम्बिरा E तम्बिरा G तांविरा BFG तंवरत्ती ACE तम्ब° *cdd.* य. L. 10. BF पउताडंमि C पउणा° E पउमारंमि C °तरंमि. L. 11. BFG तंविरा C तम्बिरा G तत्चा BFG तंव° C तम्ब° G °धूमेष्वर्कुंकु° B तरुवट्टो G तरवट्टो. L. 13. BF तंव° G तम्व° C तम्मरम्मे G छित्ते मुत्तंमि BCF तंचिर° G तांविर°. L. 14. तरवट्ट° torn off in G. C °कुंडगए CG चालिया. L. 15. G तल्लिनं. L. 16. C *om.* तडवइ, in G it is torn off. From एते to सो in तणसोल्ली l. 1 of next page torn off in G.

इन्दोवे तंबकिमी तणसोल्ली मल्लिआए अ ।
सुरयम्मि तत्तुडिल्लं पसारिए चेअ तणरासी ॥ ६ ॥

तंबकिमी इन्द्रगोपः । तणसोल्ली मल्लिका । तत्तुडिल्लं सुरतम् । तणरासी प्रसारितम् ॥ यथा ।

जइ तत्तुडिल्लपरिडअ तणसोल्लीवल्लहो गओ कालो ।
तुह विरहे तणरासिअतंबकिमी पाउसो कहं तीए ॥ ६ ॥ [६]

सालिम्मि तलप्फलतालहला खुहिए तडमडो अ ।
तंतुक्खोडी अ तुरी उडुवे तरिअव्वतणवरंडीओ ॥ ७ ॥

तलप्फलो तथा तालहलो शालिः । तडमडो क्षुभितः । तंतुक्खोडी वायकतन्त्रोपकरणम् । तरिअव्वं तथा तणवरंडी उडुपः ॥ यथा ।

कीस तलप्फलगोवीतडमडिओ जासि तालहलछेत्तं ।
तंतुक्खोडिअ वच्चसु तरिअव्वणिउत्त तणवरंडीए ॥ ७ ॥ [७]

तद्दिअसं अणुदिअसे तहल्लिआ चेअ गोवाडे ।
तद्दिअचयं च णच्चे तलआगत्ती अ कूवम्मि ॥ ८ ॥

तद्दिअसं । अदूरविप्रकर्षात् तद्दिअसिअं । तद्दिअहं इत्यपि । अनुदिवसम् । तहल्लिआ गोवाटः । तद्दिअचयं नृत्यम् । तलआगत्ती कूपः ॥ यथा ।

L. 1. A तम्ब° C तम्व° BF तंव° A तस° *cdd.* मल्लियाए ACEG य. L. 2. AC 1. hd. EG तत्तुडिल्लं BF त्तुडिल्लं AG चेय BF वेव CE वेय E तणुरासी. L. 3. BFG तंव° C तम्व° From तणसोल्ली to ल्ली° l. 5 torn off in G. BF का pro मल्लिका B C 1. hd. F तत्तुडिल्लं. तण° प्र° twice in B. L. 5. *cdd.* तत्तुडिल्लपंडिय B °वल्लओहो CG गउ. L. 6. *cdd.* °रासिय° From यतंब to रं in °वरंडीओ l. 8 torn off in G. BF तंव° C °किमा B पासो. L. 7. BF सालंमि तलहला A तलप्फता° E तलप्पलतालफला ABCF य. L. 8. B तंतुखोडी C (F?) तंतुक्ख° *cdd.* य BF तरियव्व° C (E?) तारियच्च° (E °व्व?) AG °डीउ. L. 9. From लि: in शालिः to जासि l. 11. torn off in G. BF क्षुभितं. C तंतु° BF य वायक° L. 10. C तरियच्चं. L. 11. C किसलतल° C °गावी°. L. 12. C तंतु° *cdd.* °डिय BF वच्चंसु From च्च to णि in पाणिअ° l. 2 of next page torn off in G. BF तरियव्व° C तरियच्चाणिउच्च ए तणच्चरंडीओ. L. 13. *cdd.* तद्दियसं अणुदियसे तहल्लिया BF चेव C वेय. L. 14. *cdd.* तद्दिय° C °वयं E णव्वे BF °मत्ती CE य In A the whole stanza is omitted. L. 15. *cdd.* तद्दियसं अ° तद्दियासियं तद्दियहं. L. 16. *cdd.* तहल्लिया *cdd.* तद्दियच्चयं.

तरुणतहल्लिअरक्खय भुमयातद्दिअचएण तद्दिअसं ।
तलआगन्ति वच्चइ णिसि वहुआ पाणिअमिसेण ॥ ८ ॥ [८]

तडफडिअं परिचलिअम्मि कुरवए तंबकुसुमो अ ।
गालिअअङ्गुलिएसुं तलसारिअतणयमुद्दिआओ अ ॥ ९ ॥

तडफडिअं परितश्चलितम् । तंबकुसुमो कुरवकः । तलसारिअं गालितम् । अन्ये तु तलसारिओ नालिक इति पठन्तस्तलसारिअं मुग्धमाचक्षते । तणयमुद्दिआ अङ्गुलीयकम् ॥ यथा ।

अइ तलसारिअपेम्मय तुह विरहे तीइ इत्थ तडफडिअं ।
तंबकुसुमस्स मूले ओपडिआ तणयमुद्दिआ कहइ ॥ ९ ॥

अत्र । तलअंटइ भ्रमति । इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । [९]

ताला लाजा रम्मम्मि तामरो रोअणम्मि ताडिअयं ।
तारत्तरो मुहुत्ते जलभवफुल्लम्मि तामरसं ॥ १० ॥

ताला लाजाः । तामरं रम्यम् । ताडिअयं रोदनम् । तारत्तरो मुहूर्तः । तामरसं जलोद्भवपुष्पम् । पद्मवाचकस्तु तामरसशब्दः संस्कृतसम एव ॥ यथा ।

ताडिअयपरं बालं कुलडा तालाहि भोलविअ जाइ ।
तारत्तरेण तामरतामरसे सरिअतूहम्मि ॥ १० ॥ [१०]

L. 1. C वरुणवह° *cdd.* °ल्लिय° *cdd.* °तद्दियचएण तद्दियसं. L. 2. BF चच्चइ ओ वहुया C उच्चइ णिसि यहुया *cdd.* पाणिय°. L. 3. A तडप्फडियं BF °फडियं G °फलियं From परि° to वकः in कुरवकः l. 5 torn off in G. BF °चलियंभि A कुरूवए E कुरवए BF तंचकुसुमो C तस्वकुसुगो *cdd.* य. L. 4. E गोलिय ABCF गालिय° *cdd.* °सारिय° BF तणग्र° BEF °मुद्दियाओ C °मुद्दियाउ *cdd.* य. L. 5. *cdd.* °फडियं BF तंच° C चकुसु° B कुरवक C (F?) कुरुवकः. BFG °सारियं From तु to तीइ excl. l. 8 torn off in G. L. 6. B नालिकनालिक. *cdd.* °सारियं *cdd.* °मुद्दिया. L. 8. *cdd.* अयि BF तणसारय° C °रिय° C इच्छ; illegible in G. *cdd.* °डियं. L. 9. BFG तंव° C तंच° BF ओपडिया C उपडिय G उपडिया *cdd.* °द्दिया From कहइ to णम्मि l. 11 torn off in G. L. 11. C लाज C 1. hd. रेम्मंमि BF ताम रोअणंमि AE ताडिययं G °डिअअं. L. 12. C ताउत्तरो C 1. hd. सुहुत्ते BF मुहत्ते E जलवरफु°. L. 13. B लाजा; From : to चकस्तु l. 14 torn off in G. BF ताडिययं. L. 14. C °द्भवं पु° B °फुष्पं. L. 15. B ताडियय° C (F) ताडिअययपरं *cdd.* वालं B कुडला CG तालाहिं BF भोलविय G जाइं. L. 16. G तारंतरेण C *om.* तामर From तामरसे to सी in दासी p. 161, l. 1, torn off in G. BF सरिय° F °चूहंमि C °त्तहंमि.

तालप्फली अ दासी तिची सारम्मि दूसहे तिव्वं ।
तिरिडो तिमिरे तिणिसं महुपडले तिमिणमल्लदारुम्मि ॥ ११ ॥

तालप्फली दासी । तिची सारम् । तिव्वं दुर्विषहम् । तिव्वं अत्यर्थमिति सातवाहनः । तिरिडो तिमिरवृक्षः । तिणिसं मधुपटलम् । तिमिणं आर्द्रदारु ॥ यथा ।

वयणाइं तालफली अणुणन्ती तिणिसतित्तिमहुराइं ।
तिव्वविलिअस्स पइणो ओ पहरइ तिरिडतिमिणेण ॥ ११ ॥

अत्र । तालिअंटइ भ्रमति । इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [११]

उण्हपवणे तिरिड्डी तिंगिच्छी तिंगिआ य कमलरए ।
तिविडी पुडिआ गुरु तित्तुअं च ण्हाणोल्लिअम्मि तित्तिरिअं ॥ १२ ॥

तिरिड्डी उष्णवातः । तिंगिच्छी तथा तिंगिआ कमलरजः । तिविडी पुटिका । तिविडा सूचीति केचित् । तित्तुअं गुरु । तित्तिरिअं स्नानार्द्रम् ॥ यथा ।

तिंगिच्छिसुरहिजसभरणिव कलुसिअतिंगिए तिरिड्डम्मि ।
तित्तुअदुहा तुह रिऊ णइतित्तिरिआ जिमन्ति तिविडीए ॥ १२ ॥ [१२]

तिमिरिच्छतिमिच्छाहा करञ्जपहिआ तिमिंगिलो मीणे ।
तिणहीकयम्मि तिक्खालिअं तह तिरोवई वयन्तरिए ॥ १३ ॥

तिमिरिच्छो करञ्जद्रुमः । तिमिच्छाहो पथिकः । तिमिच्छओ इति कश्चित् ।

L. 1. BF तालाफली ABF य E दूसहो G (A?) तिचं E तित्थं. L. 2. ABEFG तिणसं C तिरिंसं cfr. III, 12. G महुपडणे BF तिमिण दारुम्मि A तिमिणदारुमल्लम्मि C °दारुंम्मि G °दारम्मि. L. 3. G. *om.* तालफली दासी G तिच. *cdd.* तिव्वमत्यर्थमिति. L. 4. G °वाहान:. G तिणसं BF तिमिरं. L. 5. BCF तिणस° C °महुराई. L. 6. CG °विलियस्स B (F?) °वलियस्स CG उ. L. 7. BF तातिअंटइ C 1. hd. वालि° BF भ्रमयतीति CG भ्रमतीति G °ति ति धा° BFC °शेषूक्त इति नोक्तः (B नोक्तं:). L. 8. A तिरड्डी C तिरिड्ही C तिंगच्छीं E तिगिंच्छी G तिग्गिंछी ABEFG तिंगिया C तिगिया. L. 9. *cdd.* पुडिया AB तित्तुयं C (F?) G तित्तुयं A ण्हाणुत्तियंमि E °णोल्लियं च A त्तित्ति° BF तित्तिरयं G तित्तुरियं ACE °रियं. L. 10. C तिरिड्ही BF तिगंछी G *om.* तथा C तत्प्रा (sic) BF तिंगया CG तिंगिया G च कमल°. L. 11. BCF श्रूचीति B तित्तुयं CG (F?) तित्तुयं. B तित्तरियं C (F?) °रियं G स्नानार्द्री. L. 12. C तिंगिन्छि° G तिगिंच्छि° C सिड्डुलिय° G कलु° BFG °सिय° BF °तंगिए C तिरिडिंमि. L. 13. BF तित्तुअ C तित्तुय° G तित्तुय° C रिणऊ णइतिंत्ति° *cdd.* °रिया. L. 14. ABFG तिमिरच्छ° E °च्छाडा° *cdd.* °पहिया C 1. hd. °पिहिया B तमिंगलो F तमिंगिलो. L. 15. ABFG °लियं C °लयं E विरो° G °वइ. L. 16. *cdd.* तिमिरच्छो G करंज: G तिमिच्छउ.

तिमिंगिलो मीनः । मत्स्यविशेषवाचकस्तु संस्कृतसमः । तिक्खालिअं तीक्ष्णीकृतम् । तिरोवई वृत्यन्तरितः ॥ यथा ।

हरिणो तिमिंगिलधएण एस तिक्खालिएण व सरेण ।
मुच्छइ तिमिरिच्छतले तिरोवइपिओ तिमिच्छाहो ॥ १३ ॥ [१३]

तुंगी रयणी तुरही अ सूअरे तुच्छमोसुक्के ।
तुलसी सुरसलयाए तुंडीरं महुरबिम्बम्मि ॥ १४ ॥

तुंगी रात्रिः । तुरही सूकरः । तुच्छं अवशुष्कम् । अत्र तुंदं उदरम् । तुंडं आस्यम् । तुंबी अलाबूः । एते संस्कृतसमत्वान्नोक्ताः । तुलसी सुरसलता । तुंडीरं मधुरबिम्बम् ॥ यथा ।

तुंडीरउट्ठि तुमए अतुच्छतुलसीहि अच्चिआ चण्डी ।
तुंगीवइपुसकलं जमाइतुरहीबलं वरं लहसि ॥ १४ ॥ [१४]

तुरिहक्को मिउअचलम्मि तुलग्गं कागतालीए ।
तुच्छयतुच्छइआ रञ्जिए जरघडम्मि तुंडूओ ॥ १५ ॥

तुरिहक्को मृदुनिश्चलः । तुलग्गं काकतालीयम् । तुच्छयं तथा तुच्छइअं रञ्जितम् । तुंडूओ जीर्णघटः ॥ यथा ।

असिंस तुलग्गदिट्ठे तुच्छइआ मेल्लिऊण तुंडूअं ।
किं अहिसरसि सहि तुमं ण तुच्छओ एस होहि तुरिहक्का ॥ १५ ॥ [१५]

L. 1. G तिमिगिलो. *cdd.* °ल्लियं. L. 2. G वृत्र्यंतारितः L. 3. G हरिणउ B तमिंगलो-धएण F तमिंगिलो° G स BF सरंमि. L. 4. C सुच्छइ BFG तिमिरच्छ° C तिमिरित्थ° CG °पिउ C त्तिमि° G °च्छाउ. L. 5. BCF तुण्णी EG तुस्सी G य BG सूयरे C (F?) सुयरे ABC 1. hd. (F?) °नोमुक्के. L. 6. A सरस° BF °सल्लयाए G °विवंमि. L. 7. BCF तुण्णी G तुंगी BFG तुंसमुदरं C तुंदरं. *cdd.* तुंडमास्यं. L. 8. BFG तुंवी BFG अलावूः C 1. hd. अलात्तः. B °त्वात् नो°. L. 9. G तुंडी मधुर° G °विंवं. L. 10. C तुंडीरहि B °उद्धि F °उहि G °उहि or उहि *cdd.* °तुलसीहिं BFG अचिया C अव्विया. L. 11. *cdd.* तुस्सी° BFG °वलं C वरं. L. 12. C °वलांमि. L. 13. B °तुत्थयइया F °तुत्थइया ACEG °इया A तुंडूउ BF तंडूओ E तंडूओ. L. 14. B काग° B *om.* तुच्छयं G तुत्थयं. BCF तुच्छइयं G तुत्थइयं L. 15. BF तंडूओ C तुंडूओ corr. 2. hd. G तुंडूउ G *om.* यथा. L. 16. C आम्मि BF अस्मि BF तुलाग्ग° G °दिट्ठे BF तुत्थइया CG तुच्छइया B मिल्लिऊण BF तंडूयं C तुंडूयं. L. 17. C छछओ G तुत्थउ BF होई.

तुणओ तूरविसेसे तुंतुक्खुडिओ तुराजुत्ते ।
दारु तुसेअजंभं तूओ तह उच्छुकम्मयरे ॥ १६ ॥

तुणओ झुंखाख्यस्तूर्यविशेषः । अत्र तुवरो रसविशेष इति संस्कृतसमत्वान्नोक्तः । तुंतुक्खुडिओ त्वरायुक्तः । तुसेअजंभं दारु । तूओ इक्षुकर्मकरः ॥ यथा ।

तूओ वायइ तुणयं उच्छुणिवीडणतुसेअजंभठिओ ।
तं सुणिअ गोववहुआ तुंतुक्खुडिआ अहिसरेइ ॥ १६ ॥

अत्र तूहो सरिदवतार इति तीर्थशब्दभवत्वान्नोक्तः ॥ [१६]

पुरिसम्मि तूहणो तोलणो अ सिंबलितरुम्मि तूलिणिआ ।
तेंडुअमवि तुम्बुरुए तोसं दव्वम्मि तोमरी वल्ली ॥ १७ ॥

तूहणो तथा तोलणो पुरुषः । तूलिणी शाल्मलिः । तेंडुअं तुम्बुरु । अत्र तेअवइ प्रदीप्यत इति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । तोसं धनम् । तोमरी वल्ली ॥ यथा ।

तूहण तूलिणितेंडुअतोमरिगहणे गिरिम्मि किं भमसि ।
मुत्तूण तोलणवयं ण हु तोसं लब्भए कह वि ॥ १७ ॥ [१७]

अणिमित्ततप्परे तोक्कओ तहा तोडणो असहणम्मि ।
तोअयतोमरिआ बप्पीहयसत्थप्पमज्जएसुं च ॥ १८ ॥

तोक्कओ अनिमित्ततत्परः । तोडणो असहनः । तोअओ चातकः । तोमरिओ शस्त्रप्रमार्जकः ॥ यथा ।

L. 1. AG तुणउ AC त्तर° C °विसोस BF तंत्तुक्खरिओ E °खुडिओ G °कुडिउ A °डिउ C 2. hd °डिउं C °जत्ते E °जुत्तो G °जुसे. L. 2. BEF दारु CG तुसेय° C त्तउ A, C 2. hd. त्तओ G तूउ BF त्तूओ BF तुच्छ° C उच्चु°; corr. 2. hd.; G तुच्छु° C °कम्मयरो. L. 3. G तुणंउ BF ज्झुंखा° C कुंभा° (?) C °ख्यसूर्य°. L. 4. B तुंतुक्खडिओ F तंतुक्ख° C तुंतु त्वारा° (sic); G *om.* तुंतु° त्वरा° CG तुसेय°. C त्तूओ G तूइउ. L. 5. C त्तूउ G तूउ C वाअइ BF उच्छ° C °निवीडण° G °तुसेय° BF °विओ G °ठिउ. L. 6. BCF सुणिय G सुणेवि *cdd.* °वहुया BCF तुंतुक्ख° *cdd.* °डिया. L. 7. C 1. hd. अहो B °तारः. L. 8. ABCFG य BCFG सिंवलि° E °त्तरुम्मि BCFG तूल° *cdd.* °णिया. L. 9. AG तेंडुयमवि BF तेडुयम° C तंसय° 2. hd. तंपूय° E तेन्डय° BF तुंवरुंए G तुंवु° E त्तुमुरुए BF तासं E दवम्मि. L. 10. BF तथा तोहणो BF तूलणी C 1. hd. त्तलि° BF तेंदुअं C तंडुअं 2. hd. तंपूअं G तेंडुयं. BCF तुंवुरु. L. 11. BF तेवइ G °षूक्तः. L. 12. BF तोहण C तुहणि C त्तलणि° 2. hd. त्तूलणि° BF °तेंडुअ° G °तेंडुय°. L. 13. B मूत्तूण BF तोलवयं G न. L. 14. E अणमित्त° B तोक्क G तोकउ. L. 15. BF *om.* तोअय *cdd.* °रिया BFG वप्पीह°. L. 16. G तोकउ BCF अनिमित्तं तत्परः BF ऽसहनः G तोयउ. G °रिउ.

वम्महसरतोमरिए माणंसिणिमाणतोडणे काले ।
तोअअ मज्झ अवत्थाकहणे दइअस्स तोक्कओ होहि ॥ १८ ॥ [१८]

॥ अथानेकार्थाः ॥

तंडं खलीणलालयसिरहीणसराहिएसुं च ।
गामणिसेज्जासु तलं तल्लं पल्ललयबरुअसेज्जासु ॥ १९ ॥

तंडं कविकालालकं शिरोविहीनं स्वराधिकं चेति त्र्यर्थम् । तलं ग्रामेशः शय्या च । तल्लं पल्वलं बरुकाख्यतृणं शय्या चेति त्र्यर्थम् ॥ [१९]

तप्परआएसेसुं तत्ती तमणी अ बाहुभुज्जेसु ।
तलिमो कुट्टिमसेज्जाघरोड्ढभूवासभवणभट्ठेसु ॥ २० ॥

तत्ती तत्परता आदेशश्च । तमणी भुजो भूर्जं च । तलिमो कुट्टिमं शय्या गृहोर्ध्वभूमिर्वासभवनं भ्राष्ट्रश्चेति पञ्चार्थः ॥ [२०]

कण्णाहरणविसेसे वरङ्गए चेअ तलवत्तो ।
तालूरो फेणकविट्ठेसु तिरिडिअं सतिमिरविचिएसु ॥ २१ ॥

तलवत्तो कर्णाभरणविशेषो वराङ्गं च । तालूरो फेनः कपित्थतरुश्च । तालूरो आवर्तश्चेति केचित् । तिरिडिअं तिमिरयुतं विचितं च ॥ [२१]

कोउअविवाहसरिसवहविअसिणिड्ढकुतुवेसु तुप्पो वि ।
पीणम्मि तुरीसद्दो उवगरणे तूलिआणं च ॥ २२ ॥

L. 1. C °सरि°. L. 2. C अवच्छा° BCF दइयस्स CG तोक्कउ BCF होइ. L. 3. *om.* A; E °र्था. L. 4. E खडीलाल° A °तालय°. L. 5. EG गामिणि B °सिज्जासु G तल C तं; corr. 2. hd. G *om.* तल्लं C तलं E पल्लय° BF °वरुअ° G °वरूअ°. L. 6. BFG काविकाला° G °ल्लालकं. L. 7. BF शज्जा व C तलं पल्वल BF चरुका° G वरुका°. BF शद्या G भेति. L. 8. BF तसणा य pro तमणी अ G तमणीइ *om.* अ BFG वाहु°. L. 9. A °घरोव्व° C °वरोड्ड° G °घरोड्ड° CG °भट्टेसु. L. 10. G भुर्जो C भुर्जं Instead of भूर्जं च one should expect to find भूर्जश्च. *cdd.* गृहोर्द्ध°. L. 11. C °भूमिवसिभ° G °भूमिवास°. C भ्राष्टश्चेति G भ्राष्टस्येति. L. 12. BF वेय C चेव AG चेय. L. 13. *cdd.* °डियं A समिमिर° G °चिचिएसु. L. 14. G कपित्थश्च *cdd.* °डियं. L. 15. BF विवं C *om.* विचितं. L. 16. E कोउवि° ABCEF °हविय° G °हचिये° G °सिणिव्व°. L. 17. C उवकरणे ABF तूलियाणं C तल्लियाणं G तलियाणं.

तुप्पो कौतुकं विवाहः सर्षपो म्रक्षितः स्निग्धः कुतुपश्चेति षडर्थः । तुरी पीनं तूलिकानामुपकरणं चेति द्व्यर्थी ॥ [२२]

णायव्वा तुंबिल्ली महुपडले उक्खले चेअ ।
तेड्डो सलहपिसल्ला तउवट्टिअकण्णिआसु तोवट्टो ॥ २३ ॥

तुंबिल्ली मधुपटलमुदूखलं चेति द्व्यर्थी । तेड्डो शलभः पिशाचश्च । तोवट्टो त्रपुपट्टिकाख्यः कर्णाभरणभेदः कमलकर्णिका चेति द्व्यर्थः ॥ [२३]

॥ अथ थादिः ॥

थग्घो गाधे णिलए थहो थरो दहिसरे थरू छरुए ।
थंबं विसमे थक्को ऽवसरम्मि पसुम्मि थट्टिथवा ॥ २४ ॥

थग्घो गाधः । थहो निलयः । थरो दधिसरः । थरू त्सरुः । थंबं विषमम् । थक्को अवसरः । थट्टी तथा थवो पशुः ॥ यथा ।

दहिअं थरेण खग्गा थरूहिं कूवा अ थग्घसलिलेहिं ।
सोहन्ति थंबथक्का भडेहि थट्टीथवेहि गामथहा ॥ १९ ॥ [२४]

विथ्थिण्णम्मि थसथसलथामा थविआ पसेविआए अ ।
थंडिल्लथमिअथलया मण्डलविम्हरिअमण्डवेसुं च ॥ २५ ॥

L. 1. *cdd.* म्रक्षितं CF स्निग्धं BF कुतप° C 1. hd. क्षुतुप° From तुरी to द्व्यर्थी torn off in G. L. 2. C °कानामुपरणं BCF द्व्यर्थः. L. 3. C णायव्वा तुम्बिल्ली E तुंम्बिल्ली G तुंवेल्ली BF महुपडवे C °पडिल्ले ACF चेय B वेय. L. 4. BF तेशे C तेड्ड G तिड्डो *cdd.* °वट्टियकण्णियासु E तोवट्टा C °ट्टा (?) From तोवट्टो to वट्टो l. 5 torn off in G. L. 5. BF तंवेल्ली C तुम्बे° 2. hd तुम्बि° B °लमुदुखलं F °लमुद्द° BF द्व्यर्थः BF तेशः C तिड्डो G वात्रोपु त्रपु° B °पट्टिकाख्यकर्णा° L. 6. G भरणविशेषः. L. 7. *om.* A. In G from अथ to पसुम्मि l. 9 torn off. L. 8. A वग्घो BF थप्पा C थग्धो. It will not be noted in this chapter that some of the MSS. very often confound थ and घ in the beginning of the words. ABF णिलये E थरो थहो दहि° AC थरु E छरूए. L. 9. C 1. hd., थंथं ABC 2. hd. EFG थंवं C पशुम्मि BEF थंढि° C °थवी. L. 10. BF थप्पो C थग्धो From निलयः to अ l. 12 torn off in G. C दधिसारः BF. *om.* थरू त्सरुः BF थंत्र C थंवं. L. 11. B थंढी F थंटी C *om.* यथा. L. 12. *cdd.* दहियं C थग्गा थरूहिं B थग्ग°. L. 13. BF थंव C थंठ्व° From ब to थसलो p. 166, l. 1 torn off in G. B भडेहिं B थंढी° F थंटी° *cdd.* °थवेहिं C गामथवा. L. 14. AC विच्छि° BF थवथसल° E थसं थसल° E °थामो C 2. hd. °थासो ABCF थविया ABCF पसेवियाए ABCF य. L. 15. A थंढिल्लमिय° BE °थमिय° F °थमयि° C °थलिय° BF मंडलया मंडलविम्हलिय° ACE °रिय°.

थसो थसलो थामो एते त्रयोऽपि विस्तीर्णार्थाः । थवी प्रसेविका । थंडिल्लं मण्डलम् । थमिअं विस्मृतम् । थलओ मण्डपः ॥ यथा ।

थामत्थणथंडिल्ले थसकडि तुह थविअसुसाहिअयाए ।
थलयागओ वि दइओ थमिओ किं थसलदोसो व्व ॥ २० ॥ [२५]

भल्लाअए थउडुं वीसामे थत्तिअं चेअ ।
चञ्चूइ थग्गया थवइल्लो दीहोरुजुअलउवविट्ठो ॥ २६ ॥

थउडुं भल्लातकम् । थत्तिअं विश्रामः । थग्गया चञ्चुः । थवइल्लो प्रसारितोरुद्वयोपविष्टः ॥ यथा ।

णिअ तुह भएण णट्ठा भुञ्जिअ सुअथग्गअद्धखद्धफला ।
रिउणो कुणन्ति खिन्ना थवइल्ला थत्तिअं थउडुतले ॥ २१ ॥ [२६]

थरहरिअं कम्पिअए घणम्मि थारो थिरे थिमिअं ।
थिरणामो चलचित्ते दरिए थुसो अ वट्टिए थुल्लो ॥ २७ ॥

थरहरिअं कम्पितम् । थारो घनः । थाणयं आलवाल इति स्थानकशब्दभवः । थिमिअं स्थिरम् । थिरणामो चलचित्तः । यः क्वचिदपि धृतिं न बध्नाति । थुसो दृप्तः । थुल्लो परिवर्तितः ॥ यथा ।

थुसत्तणथुल्लमुहो माणिणिलोओ पिअम्मि थिरणामो ।
थारत्थणिअं सोउं थरहरिअतणू हवेइ थिमिअमणो ॥ २२ ॥ [२७]

L. 1. G वसल्लो From विस्ती° to गओ l. 4 torn off in G. L. 2. BF थमियं C थवियं. L. 3. C थागच्छ्रण° BF थविय° C थंडिय° BF °सुन्न° *cdd.* °हियया**ए**. L. 4. CG °गउ C दओ 2. hd. दइ C 2. hd. थमिउ From ओ in थमिओ to सुअ° l. 9. torn off in G. C 2. hd. च. L. 5. BF थत्तियं BF चेव. L. 6. A °जुयल° BF °जअल° C दीहोझझुअ° 2 hd. °होझज्जु° BF उव्वचिट्ठो. L. 7. C 1. hd. थउडं भल्लाकं *cdd.* थत्तियं BF *om.* थग्गया चञ्चुः C चञ्चु. B प्रसरि°. L. 9. *cdd.* भुंजिय BCF सुय° CF अइखइ° BF °फले From ला to ल्लो in थुल्लो l. 12 torn off in G. L. 10. B रिऊणो *cdd.* थत्तियं. L. 11. *cdd.* °हरियं AE कंपियए C कंपियपयणंमि A थणंमि C *om.* थिरे E थमियं ABCF थिमियं. L. 12. C 1. hd. वलविते 2. hd. चलविते E त्थुसो C वहिए A वहि A चुल्लो E त्थुल्लो. L. 13. *cdd.* °हरियं BF थनः From नः to तः in परिवर्तितः l. 15 torn off in G. C थालयं. L. 14. B थमियं C (F?) थिमियं. B थ B थुणो. L. 16. G थुल्लत्तण° BF थुसत्तूण° C 1. hd. G° ल्लोउ *cdd.* पियंमि From थिर° to रमवि p. 167, l. 1 torn off in G. L. 17. C थारच्छ° *cdd.* °णियं B सोओ F साओ BF थरथरिय° C °हरिय° *cdd.* थिमिय° C °गणो.

थुलमो दूसे थुक्किअमुन्नयए थुड्डहीरमवि चमरे ।
थुरुणुल्लणायं सेज्जा वाअयभण्डम्मि थूरी अ ॥ २८ ॥

थुलमो पटकुटी । थुक्किअं उन्नतम् । अम्बूकृते तु थुक्किअं थूत्कृतशब्दभवमेव । थुड्डहीरं चामरम् । थुरुणुल्लणायं शय्या । थूरी तन्तुवायोपकरणम् ॥ यथा ।

तुह थुक्किअंसरिउणो थुरुणुल्लणथुड्डहीरथुलमाइं ।
ओमुत्तूण पणट्ठा थूरिकरा तन्तुवायवेसेण ॥ २३ ॥ [२८]

थूणो तुरए कोलम्मि थूलघोणो अ बिन्दुए थेवो ।
थेरो के थेरासणथेवरिआ पउमजम्मतूरेसु ॥ २९ ॥

थूणो अश्वः । थूलघोणो सूकरः । थेवो बिन्दुः । स्तोकवाचकस्तु थेवशब्दः स्तोकशब्दभव एव । थेरो ब्रह्मा । थूणो थेणो चोर इति स्तेनशब्दभवौ । थेरासणं पद्मम् । थेवरिअं जन्मनि तूर्यम् ॥ यथा ।

उक्खित्तिअ रविथूणाइ थूलघोणं अणज्झयणथेरं ।
थेरासणङ्कजिण तुह थेवरिअं जणइ हरिसजलथेवे ॥ २४ ॥ [२९]

कमपिहुवट्टे थोरो बलम्मि थोहं च खोलए थोलो ।
ठाणोण्डपिहुसु थाहो णिम्मेहदयदरिएसु थिम्मो वि ॥ ३० ॥

थोरो क्रमपृथुपरिवर्तुलः । स्थूलार्थस्तु स्थूलशब्दभव एव । थोहं बलम् । थोलो वस्त्रैकदेशः ॥ यथा ।

L. 1. C दूमे C 1. hd. वुक्कियसुस्सेय 2. hd °स्सय ABC 2. hd. F थुक्किय BF °मुन्नयए C 1. hd. °रमढि. L. 2. C थुरुसुल्ल° 2. hd. °सुल्लु° E थुरुसुल्लयं G थुरुणू° G वायय° A छूरी ABF या G य. L. 3. F °मो पटकुटी torn off in G. C °कुडी *cdd.* थुक्कियं From तं in उन्नतं to शय्या l. 4 torn off in G. BF अंचूकृते *cdd.* थुक्कियं. L. 4. C थुड्डु° C °णुल्लु°. B शद्या C थुरी. L. 5. B थक्कियंस° C (F?) थुक्कियंस° G चुक्कियंस° BF थुरुणल्लण° G °णुल्लुण° C °थुड्डुहीर°. L. 6. C 1. hd. G उमुत्तूण From वाय° to लम्मि l. 7. torn off in G. L. 7. F थुणो BF पुरए CE थूलथोणो ABEFG य BG विंदुए E थोवो C 2. hd. थेबो. L. 8. C 1. hd. थेसो C क *cdd.* °रिया C °ज्जम्मबूरेसु. L. 9. BG ऽश्वः G शूकरः C थेबो. L. 10. BF °भवः *om.* एव C थेरा. B चौर C (F?) चोरः C थेरोसणं. L. 11. G °रियं C (F?) °रयं C त्तर्यो 2. hd. त्तूर्यो G तूयं. L. 12. BCF उक्कणिय G उक्कसिय BF थूभघोणांमिं C थूलथोणं C अणइझयण° B °थेएं C °थेरां F °थेऍं. L. 13. G त्वेव° *cdd.* °रियं. L. 14. E °पिहि° BF °चट्टे E थेरो BF चलिम्मि G वलम्मि C 1. hd. थोलं G थोल C व G च रे वालो (sic) E ins. here अथाऽनेकार्थाः L. 15. BF घोणोंवपिहुसु C 1. hd. वाणडपि° 2. hd. ठाणउड° E ठाणोड° G वाणोड° G निन्नेह° G °दसेसु A थिणो G थिल्लो. L. 16. BF स्थूलार्थे तु BCF °भवः *om.* एव.

थोरभुअथम्भ इणिंह तुह थोहेणं रणे हयवईओ ।
सुअभिक्खणिमित्तं रिउसुद्धन्तवहूउ थोलमुङ्गन्ति ॥ ३५ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

तत्र थक्कइ तिष्ठति फक्कति चेति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । ठाणं स्थानम् । उण्डं गम्भीरजलम् । पृथु विस्तीर्णम् । तत्र त्रयेऽपि थाहशब्दः । थाहो दीर्घ इत्यन्ये । थिसो निःस्नेहदयो तृप्तश्चेति द्व्यर्थः । थिप्पइ विगलति तृप्यति चेति धात्वादेशेषूक्तमितीह नोक्तम् । [३०]

भयरहिअणिब्भरेसुं बद्धसिरक्के अ थिरसीसो ।
दरकुविअवयणसंकोअणमोणेसुं थुडुंकिअं चेअ ॥ ३१ ॥

थिरसीसो निर्भीको निर्भरो बद्धशिरस्त्राणश्चेति त्र्यर्थः । थुडुंकिअं दरकुपितवदनसंकोचनं मौनं चेति द्व्यर्थम् ॥ [३१]

पासायसिहरबप्पीहएसु रप्फे तहा थूहो ।
थेणिल्लिअं हरिअभीएसु रजगमूलएसु थोओ वि ॥ ३२ ॥

थूहो प्रासादशिखरं चातको वल्मीकं चेति त्र्यर्थः । थेणिल्लिअं हृतं भीतं च । थोओ रजको मूलकश्च ॥ [३२]

॥ अथ दादिः ॥

दरमद्धे दयमम्बू दंतो कडए दवो अ गग्गरए ।
दच्छं तिक्खे सुत्तकणयम्मि दंडी दसेरो अ ॥ ३३ ॥

L. 1. BCF °भुय° G °थाभ G थोएणं CG °वईउ. L. 2. *cdd.* सुय° BCF °वहूओ BF थोलमुंडंति G थोलमुड्डुन्ति. L. 3. *om.* A. L. 4. BF °देशेषूक्त इति BFG नोक्तः G *om.* धात्वादेशेषूक्तमिति. B थाणं. L. 5. G गभीरं जल G त्रयो. L. 6. BF षिस्सो C थिन्नो 2. hd. थिस्सो *cdd.* निस्नेह°. L. 7. B °शेषूक्त इतीह. L. 8. *cdd.* °रहिय° C °निब्भरेसुं BEFG वद्ध° C (F?) बद्द° *cdd.* य C °सीमो. L. 9. *cdd.* °कुविय° G °संकोयण° E °मोणेसु G °मोणेसु A ड्डुडुक्कियं BF थुंडंकियं C थुडंकियं E थुड्डुक्कियं G घुडुक्कियं A चेय BF वेय C चेव G च्चिय. L. 10. C 2. hd. °सीमो BCF निभीको corr. C 2. hd. G निभीरा BFG *om.* निर्भरो C निर्भर : C वसशिर° G वस्त्रं शिर°. L. 11. BCF थुडंकियं G थुडुंक्कियं. L. 12. C सोर-सिहर° CEG °वप्पीह° E रप्पे. L. 13. A थणिल्लियं BCEFG °ल्लियं *cdd.* हरिय° G °भीए G थोवो A व्वि. L. 14. *cdd.* थेणिल्लियं. L. 15. G थोवो. L. 16. *om.* A. L. 17. E दरमध्ये C °मद्दे A दअम° B मंम्बू G °मंबू E °मंब्बू BF दंतं A दत्तो *cdd.* य C मग्गरए. L. 18. BF तिरिकसुत्तकयंमि ABCFG य.

दरं अर्धम् । दयं जलम् । दयं शोक इत्यन्ये । दंतो पर्वतैकदेशः । दवो गद्गदः । परिहासवाचकस्तु दवो द्रवशब्दभवः । वनवह्निवाची तु संस्कृतसमः । दच्छं तीक्ष्णम् । दंडी तथा दसेरो सूत्रकनकम् । दंडी डंडीवत्सूचीसंघटितवस्त्रयुगलमपीत्यन्ये ॥ यथा ।

दच्छतवं केण कयं दंते सहि दरदयम्मि को पडिओ ।
जो दंडिमणिडअउरो सदसेरं दवसरं तुमं रमइ ॥ २६ ॥ [३३]

सोअम्मि दसू दअरी सुराइ दमओ दरिद्दम्मि ।
दत्थरदक्खज्जा करसाडयगिद्धेसु दंतिओ ससए ॥ ३४ ॥

दसू शोकः । दअरी सुरा । दमओ दरिद्रः । दत्थरो हस्तशाटकः । दक्खज्जो गृध्रः । दंतिओ शशकः ॥ यथा ।

दक्खज्जेण झडप्पिअदत्थरसंछसदंतिअयमंसे ।
कुणइ दसुमारडन्ती दअरीपाणाउला दमयवेसा ॥ २७ ॥ [३४]

दवरदहिट्टा तन्तुकविट्ठेसु दइअदयाइआ अविए ।
दडवडदहिउप्फदयावणा य धाडिणवणीअदीणेसु ॥ ३५ ॥

दवरो तन्तुः । दहिट्ठो कपित्थः । अत्र । दरिओ दृप्त इति दृप्तशब्दभवः । दंसइ दर्शयतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तौ । दइअं तथा दयाइअं रक्षितम् । दडवडो धाटी । दहिउप्फं नवनीतम् । दयावणो दीनः ॥ यथा ।

दइअ दयावणाय तुमं दवराहतणू दहिट्ठवट्टथणी ।
दहिउप्फकोमलङ्गी विरहदडवडा दयाइउं जोग्गा ॥ २८ ॥ [३५]

L. 1. C दअं B अं (sic); CG दअं शोक. G पर्व्वतो पर्व्वतैक°. L. 2. B °वह्निचावाची L. 3. C दी॰तथा BF डिंडीवत् C दंडीवत् see IV 7. BF °सूव्वी° G °शूची° BF °संघटितवमपित्यन्ये (F °हि°). L. 5. BF दच्छंतयं G दच्छत्थव G सेहि BF दरदआस्मि C दरिदअम्मि G दरदमिय G पडिउं. L. 6. BF om. जो दंडि BFG °मंडिय° C °मंडि° C रमई G रडइ. L. 7. G सोयम्मि BF om. दसू G दमउ. L. 8. CG दच्छर° B दंक्खद्या F दक्खद्या C °गिद्देसु G om. गिद्धेसु A दन्तिउ G दंतिउ C 1. hd. समए. L. 9. G शोक cdd. दयरी G दमउ C दच्छरो BF हत्थ°. L. 10. BF दंक्खज्जो G दंतिउ. L. 11. BF दंक्ख° G दक्खा° BCF झडप्पिय° C °दच्छर° CG °संछन्न° BF दंतियसंसे C °दंतियय° G °दंतितिय°. L. 12. C °मारंडंती G °रदंती BCF दयरी° G दमअ°. L. 13. E °दहिद्दा A °कव्विडेसु E °कव्वि° cdd. दइयदयाइया C आदिए. L. 14. BF °दंहियप्फ° C दयावणो BF धारि° G वारि° ABCEF °णवणीय°. L. 15. G दरिउ om. दृप्त इति. B om. शब्द. L. 16. C नोक्तौ cdd. दइयं तथा दयाइयं. L. 17. B धाडी. L. 18. cdd. दइय BF °तणूं. L. 19. C दयाइउ.

दवहुत्तं गिम्हमुहम्मि दहित्थारो दहिसरम्मि ।
दहबोल्ली थालीए दरवल्लदअच्छरा य गामेसे ॥ ३६ ॥

दवहुत्तं ग्रीष्ममुखम् । दहित्थारो दधिसरः । दहित्थरो इत्यन्ये । दहबोल्ली स्थाली । दरवल्लो तथा दअच्छरो ग्रामस्वामी ॥ यथा ।

सदहित्थारदहिणा णवदहबोल्लीइ विरइअकरम्बं ।
दवहुत्ते अलहन्तो दरवल्ल दअच्छरो सि कहं ॥ २९ ॥ [३६]

णिविडम्मि दरुम्मिल्लं दरमत्तदरंदरा हढोल्लासा ।
दरवल्लहो अ दइए दरवल्लणिहेलणं च सुण्णघरे ॥ ३७ ॥

दरुम्मिल्लं घनम् । दरमत्ता बलात्कारः । दरंदरो उल्लासः । दरवल्लहो दयितः । दरवल्लणिहेलणं शून्यगृहम् ॥ यथा ।

दरवल्लहाइ तुह तइ ण सिणेहदरंदरो दरुम्मिल्लो ।
ता जइ दरमत्ताए दरवल्लणिहेलणम्मि तं रमसि ॥ ३० ॥

अत्र । दव्वीअरो सर्प इति दर्वीकरशब्दभवः । दक्खवइ दर्शयतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तौ ॥ [३७]

दाओ पडिहू कञ्चीइ दारदोरा य दालिअं णयणे ।
दारिअदारद्धंतादादलिआ वेसपेडअङ्गुलिआ ॥ ३८ ॥

दाओ प्रतिभूः । दारो तथा दोरो कटिसूत्रम् । दालिअं चक्षुः । दारिआ

L. 1. E गेम्ह° C °सुहंमि° E दइत्थारो C दहिच्छारो. L. 2. ABFG °वोल्ली C °चोल्ली E थालिए G सालीए BF °दअत्थरा C °दअच्छरो G °दयत्थरा C गामेसु. L. 3. C °सुखं C दहिच्छारो C दधिच्छरो. BFG, C 1. hd. °वोल्ली C 2. hd. °चोल्ली. L. 4. G छाली B दअत्थरो C (F?) दयच्छरो G दयत्थरो. L. 5. C सदहिच्छार° *cdd.* °वोल्लीइ *cdd.* विरइय° BFG °करंबं. L. 6. G दवहुंते BFG दअत्थरो. L. 7. A निविड° CE दरुमिल्लं C दरमित्त° E दरमल्ल° E हवो°. L. 8. G °वल्लहा BCFG य A *om.* दर BFG सुन्नघरे. L. 9. CG दरुमिल्लं BF दरामत्ता C °मत्तो. L. 10. G *om.* यथा. L. 11. C दरुमिल्लो. L. 12. G °मत्ता C °वल्लि° G रमंसि. L. 13. B दवीकर° CG दव्वी°. G दर्शयति C °षूक्ताविति G इति नो (sic). L. 15. AG दाउ A पडिहूं G पडहू BF °दोरो *cdd.* दालियं BF नयणे. L. 16. ABCFG दारिय° E दोरिय° A दारद्धत्ता° B °दारिद्धंता° F °दारिदंता C °दारहंता° BEF दादलिया C °दाहलिया G *om.* दाद° E वेसापड° G वेसा अंगुलिम्मि दंदलिया ABEF °लिया. L. 17. AG दाउ G प्रतिभू । दाउ तथा BFG दालियं. *cdd.* दारिया.

वेश्या । अत्र दावइ दर्शयतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । दारद्धंता पेटा । दादलिआ अङ्गुलिः ॥ यथा ।

चलदालिअदादलिआण रणिरदाराण दारिअजणाण ।
दोररवो दारद्धंताए जणअत्थघल्लणयदाओ ॥ ३१ ॥ [३८]

दिअहम्मि दिओ सुआराणत्थेसुं दिअज्झदिप्पंता ।
दिव्वासा चामुण्डा जडे दिअलिओ दिआहमो भासे ॥३९॥

दिओ दिवसः । दिअज्झो सुवर्णकारः । दिप्पंतो अनर्थः । दिव्वासा चामुण्डा । दिअलिओ मूर्खः । दिआहमो भासपक्षी ॥ यथा ।

पुरिसदिआहम दिअलिअदिअज्झ दिक्खसि ण तीइ दिप्पंतं ।
जं दिव्वासाभवणे दिअन्तसमयम्मि णागओ सि तुमं ॥ ३२ ॥ [३९]

सइभोअणे दिआसिअं पुव्वण्हयभोअणे अ दिअहुत्तं ।
बाले दिल्लिदिलिओ अ दुड्ढगंधिअमुहो चेअ ॥ ४० ॥

दिआसिअं सदाभोजनम् । दिआसिअं अनुदिनमित्यन्ये । दिअहुत्तं पूर्वाह्णभोजनम् । दिल्लिदिलिओ तथा दुड्ढगंधिअमुहो बालः ॥ यथा ।

मह दुड्ढगंधिअमुहा दिल्लिदिलिअस्स तस्स सेवाए ।
दूरे दिआसिअवत्ता दिअहुत्तकए वि तम्मन्ति ॥ ३३ । [४०]

L. 1. B दारेद्धंता F दारेइंता C दारइंता G *om.* पेटा and has here again । दारिआ वेश्या । L. 2. G दंदलिया C 2. hd. दाहलिआ. BF °लिया G आंलि : (sic). L. 3. *cdd* °दालिय° G °दंदलयाणा *cdd.* दारिय° L. 4. G दाररउ C दोरइंनाए G °ताइ BF जणएत्थल्लण° C जणअच्छ° BFG °दाउ. L. 5. E दियंमि ABCFG दियहंमि G दिवो सुन्नारा° AC (F?) दिअज्ज° B दिअद्य° EG दियज्झ°. L. 6. B दिच्वासा ABCFG दिय° C 1. hd. °लिउ *cdd.* दिया° E °हमे. L. 7. G दिउ B दिअज्जो C (F?) दियज्जो G दियज्झो. From चामुण्डा to °क्षी l. 8. torn off in G. Before दिअलिओ C 2. hd. margin inserts जडशब्दो L. 8. *cdd.* दियलिओ C *om.* मूर्खः *cdd.* दियाहमो. L. 9. *cdd.* °दियाहम दियलिय° BF °दिअद्य° CG °दियज्झ BF दिक्खंतासि. L. 10. C °भवं णे In G वणे दिअन्तसम is torn off. BCF दियंन्त° G °णम्मि BF णोगओ C णागउ From गओ to °हुत्तं l. 11 torn off in G. L. 11. BCF सय° BEF °भोयणे BCEF °सियं C पुवण्ह° E पुव्वण्हिया° *cdd.* °भोयणे य दिय° ABCF दियहत्तं EF दियहुत्तं L. 12. BCFG वाले CG दिल्लं° AC °लिउ ABCF (G?) य C डुड्ढं° A °गंविय° BEF °गंधिय° G °गंधय° BF °मुहे G °मुहं AG चेय BF वेव C चेव. L. 13. B दिव° BG °सियं B दियासियं From दिअ° अनु° to गंधिअ l. 14. torn off in G. BF दियहत्तं C °हत्तं C पूर्वान्ह° F डुड्ढ°. L. 14. B °गंधिय° C 1. hd. °मुहो BF वालः. L. 15. BFG °गंधिय° In G दिल्लिदिलिअ is illegible. BCF °लियस्स C सेवाए. L. 16. From रे to सिग्घ incl. page 172 l. 2 torn off in G. BF दिआसिय° C दियसेयवत्ता *cdd.* दिय° हत्त° C तम्मन्ति.

दिअधुत्तओ अ कागे कक्किडे दीवओ चेअ ।
सङ्खम्मि दीहजीहो दुल्लं वत्थम्मि दुत्ति सिग्घम्मि ॥ ४१ ॥

दिअधुत्तो काकः । अत्र दिवाइत्ती चाण्डाल इति दिवाकीर्तिशब्दभवत्वान्नोक्तः । दीवओ कृकलासः । दीहजीहो शङ्खः । दुल्लं वस्त्रम् । दुत्ति शीघ्रम् ॥ यथा ।

ओ दीहजीहउज्जलदुल्लो गामणिजुआणओ दुत्ति ।
दिअधुत्तमुक्कमलकलुसमत्थओ दीवओ व्व उम्मुहइ ॥ ३४ ॥ [४१]

दुत्थं दुक्खं जहणे दुली अ कुम्मम्मि दुद्धओ णिवहे ।
माघणहाणे दुक्करमवि दुब्बोल्लो उवालम्भे ॥ ४२ ॥

दुत्थं तथा दुक्खं जघनम् । दुली कूर्मः । अत्र दुहं असुखमिति दुःखशब्दभवत्वान्नोक्तम् । दुद्धओ समूहः । दुक्करं माघे रात्रौ चतुर्यामस्नानम् । दुब्बोल्लो उपालम्भः ॥ यथा ।

दुक्करवेविरतणुए पिहुदुत्थे णिअयदुक्खभारेण ।
जइ दुलिदुद्धयखुद्धा पडसि तुमं ता ण कस्स दुब्बोल्लो ॥ ३५ ॥ [४२]

दुद्दोली अ दुमाली दुल्लग्गं अघडमाणम्मि ।
दूहवजणम्मि दुत्थोहदूसला दूहलो चेअ ॥ ४३ ॥

दुद्दोली वृक्षपङ्क्तिः । दुल्लग्गं अघटमानम् । दुत्थोहो दूसलो दूहलो त्रयोऽप्येते दुर्भगवाचकाः । दूहवशब्दस्तु दुर्भगशब्दभव इति नोपात्तः ॥ यथा ।

L. 1. ABCF दिय° E पदिय° *cdd.* य BF दीवओ य चेव C चेव A चेय. L. 2. C वच्छंमि E सिंघम्मि°. L. 3. *cdd.* दिय° From त्र to मणि l. 5 torn off in G. C *om.* शब्द L. 4. C दिवओ. L. 5. C *om.* ओ BF °जीहओज्जल° BF °ज्जुयाणउ CG °णउ. L. 6. BF दियधुत्तसुक्क° C दियधुत्ति° C °मच्छओ दीवउ *cdd.* च BF उस्सुहइ C म्मुहइ (sic) In G from धुत्त° to तथा l. 9 torn off. L. 7. C दुच्छं F दुखं E दुलि *cdd.* य BF कम्मंमि A दुइउ C दुद्दव C णिवहो. L. 8. A दुष्कर° BCF °रमचि A दुब्वोल्लो BF दुव्वोल्लो E दुव्वो° C दुचो° E उपा°. L. 9. C दुच्छं तथा तदुंक्खं From कूर्मः to विर° l. 12 torn off in G. L. 10. C दुद्दओ C 1. hd. दुष्करं BF दुव्वोल्लो C दुचोल्लो. L. 12. BF दुक्कवेविरतणूए C 1. hd. दुष्कर° CG °दुच्छे BF नियय° C णियय° G णे and then torn off from अय° to हदूसला l. 15. L. 13. C ण BF दुव्वोल्लो C दुचोलो. L. 14. *cdd.* य. L. 15. AC दुच्छोह° A °दुसहा A दूसलो A चेय BC 1. hd. F वेय. L. 16. B दुद्धोली G दुल्लोली From क्षपङ्क्तिः to यथा l. 17 torn off in G. C दुच्छोहो. L. 17. C दहव. BF *om.* भव.

दूसल अदूहलाणं पेम्मं दुत्थोहए सुदुल्लग्गं ।
किं कह वि-कया वि मरुत्थलम्मि पल्लवइ दुद्दोली ॥ ३६ ॥ [४३]

दुम्मुहदुमणीओ कविछुहासु दुग्घुट्टदूणाया हत्थी ।
दुज्जायं वसणे दुक्कुहो असहणम्मि दुद्दमो दिअरे ॥ ४४ ॥

दुम्मुहो मर्कटः । दहिमुहशब्दो ऽपि देश्यः कपिवाची कैश्चिदुक्तः । दुमणी सुधा । दुग्घुट्टो तथा दूणो हस्ती । दुज्जायं व्यसनम् । दुक्कुहो असहनः । अरोचकिन्यपि लक्ष्येषु दृश्यते । दुद्दमो देवरः ॥ यथा ।

दुग्घुट्टदूणतड्डा दुमणिसिअघरे तुह प्पिआ णड्डा ।
ता दुम्मुहबलदुद्दम विसेसु मा दुक्कुहत्तदुज्जायं ॥ ३७ ॥

अत्र दुमइ धवलयतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [४४]

दुहओ खुसे दुसिक्कदुसिखित्ता य दुच्चरिआ ।
दुंदुमिणी रूववई गलगज्जिअयम्मि दुंदुमिअं ॥ ४५ ॥

दुहओ चूर्णितः । दुसिक्को तथा दुसिखित्तो दुश्चरितः । दुसिखित्तो दुर्दर्श इत्यन्ये । दुंदुमिणी रूपवती । दुंदुमिअं गलगर्जितम् ॥ यथा ।

दुसिक्क दुसिखित्तं भज तं चिअ मयणबाणदुहयङ्गो ।
सुकुलुब्भवदुंदुमिणिं दट्ठुं किं करसि दुंदुमिअं ॥ ३८ ॥ [४५]

L. 1. G दूसलयदूह° *cdd.* दुच्छोहए G सुदुल्लगं. L. 2. From किं to दुज्जा incl. l. 4 torn off in G. C मरुच्छ° B दुद्धोली. L. 3. BF दुम्मह° C 1. hd. दुम्मुदुम° 2. hd. दुम्मुहोदुम° A °णीउ B दुग्घह°. L. 4. A दुष्कुहो B दुद्धुमो G दिअरो ABCEF दियरे. L. 5. BF दुम्महो मर्क्कटः From °र्कटः to दुक्कुहो l. 6. torn off in G. B देश्यं. L. 6. BF दुक्कुक्कहो BF अरोवकिन्यपि C अरोचकन्यपि. L. 7. G लक्षेषु. L. 8. G दुग्घुद्धु° BF दूणि° C °हणितड्डा डमणि° G दुम्मणि° BCF °सिय° C °घरेसु BF प्पिया C पिया From प्पिआ to मा l. 9 torn off in G. C नहा. L. 9. B दुम्महवल° G डक्कुहुत्त° C *om.* दुक्कुहत्त C दुज्जाय. L. 10. B नोक्तः. L. 11. A दुहउ G दुन्निक्कदुन्नि° AE °क्खित्ता BF 2. hd. °त्ताइ दु° BFG दुव्व° ABCEF °रिया. L. 12. B दुंदमिणी G °मिणी चई (रूव being torn off) E °गज्जियंमि C 1. hd. °गझिय° AB C 2. hd, FG °गज्जिय° *cdd.* दुंदुमियं. L. 13. G दुहउ G दुसिक्खो G दुन्निखित्तो (twice). L. 14. G दुमिणी BF दुंदुमणी *cdd.* दुंदुमियं C *om.* गल. L. 15. G दुन्निक्क दुन्नि° B °क्खित्तं G रज *cdd.* चिय *cdd.* °वाण°. L. 16. G °लुपुच्च° G °मिणि C करस *cdd.* दुंदुमियं.

दुल्लसिआ दासीए दुरंदरं दुक्खउत्तिण्णे ।
दुद्धोलणी दुहिअदुज्झाए तिमिरे दुरालोओ ॥ ४६ ॥

दुल्लसिआ दासी । दुरंदरं दुःखोत्तीर्णम् । दुद्धोलणी या दुग्धापि दुह्यते । दुरालोओ तिमिरम् ॥ यथा ।

रक्खसु दुद्धोलणिअं दुल्लसिआपुत्त घणदुरालोए ।
जीइ पसाएण सया दालिद्दुरंदरा अम्हे ॥३९ ॥ [४६]

सणढे दुअक्खरो तह दुमंतओ केसबन्धम्मि ।
दुम्मइणीदुत्थुरुहंडाओ तह कलहसीलाए ॥ ४७ ॥

दुअक्खरो षण्ढः । दुमंतओ केशबन्धः । दुम्मइणी तथा दुत्थुरुहंडा कलहशीला स्त्री । दुत्थुरुहंडो पुरुषो ऽपि । यथा ॥

दुत्थुरुहंडदुअक्खर दुम्मइणीए दुमंतए तीए ।
बन्धसु कुसुमामेलं अम्हे ण हु तुज्झ जोग्गाओ ॥ ४० ॥

अत्र । दुगुच्छइ दुगुंछइ जुगुप्सते । दुहावइ छिनत्ति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [४७]

सरिआइ दुंबवत्ती दुक्कुक्कणिआ पडिग्गहए ।
लज्जदुमणम्मि दूहट्टो देहणिदोहणीउ पङ्कम्मि ॥ ४८ ॥

L. 1. *cdd.* °सिया A °उतिन्ने C °उत्तीसे. L. 2. C दुद्योलिणी G °णी चा दुहिया वि दुज्झए ABCEF दुहिय° C 1. hd. °उइझाए 2. hd. °ओइझाए A °दुज्जाए G मिमिरे AC 2. hd. G °लोउ E °लोए. L. 3. *cdd.* °सिया B दुक्खो° G दुखो° C 1. hd. दुद्दोलुणी 2. hd. दुचोल्लिणी G °लसि F °लाणिया. B दुग्ध्वापि G °लोउ. L. 5. C दुड्डोल° G दुद्दोल° *cdd.* °णियं *cdd.* °सिया° C °लोओए 2. hd. लोउप (sic). L. 6. BF जीए C °दुरंदुरा BF अम्हे ण. L. 7. E दुयक्खरो A दुमत्तओ G दुमत्तउ BFG °वंधंमि. L. 8. C दुम्मुइणी° A दुछुरुहं° BF दुच्छरुहं° C दुच्चिरुहं° G दुछुरुहुं° AG °डाउ BF तह य. L. 9. C षष्ठः 2. hd. शण्ढः G दुमत्तउ G °वधः L. 10. B दुत्थरुहंडा F दुत्थहरुंडा C पुच्चुरु° 2. hd. दुचुरु° G दुच्छुरुहुंडा B °सीला BF दुच्छरुहंडः C दुचुरुडंडः G दुच्छुरुहु:डः (sic). L. 11. BF दुत्थरुहंड C दुच्चु° G दुच्छुरुहुंड° BF °दुअक्खरा G *om.* दुअक्खर C दुमंतीए तीए. L. 12. BFG वंधसु C *om.* from अम्हे to जो° BF तुज्ज G जुग्गाओ. L. 13. B यथा । अत्र BF दुगंछइ C षुक्ता:. L. 14. *om.* इति नोक्ताः L. 15. E सारि° ACEFG °रियाइ BF °रियाइं BF दुब° CE दुम्ब° G दुम्म° ABCF दुक्कक° *cdd.* °णिया. L. 16. A लज्जा दुम्म° BF दुहट्टो ACG दूहट्टो A वेह° C देहणीओ (sic ; *om.* णिदोह).

दुंबवत्ती सरित् । दुक्कुकरिणआ पतद्ग्रहः । दूहट्टो लज्जादुर्मनाः । अत्र दूमइ परितापयतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । देहणी तथा दोहणी पङ्कः ।। यथा ।

मा लज्ज दुंबवत्तीदोहणिखुत्ता चिरेण आविन्ति ।
धोएमि देहणिं तुह पयाण दुक्कुकणीइ दूहट्ट ।। ४१ ।।

अत्र देक्खइ पश्यतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ।। [४८]

पिक्कम्मि देवउप्फं पुप्फे दोग्गं च जुअलम्मि ।
कूवयसवउसहेसुं दोद्धिअदोहूअदोआला ।। ४९ ।।

देवउप्फं पक्वपुष्पम् । दोग्गं युग्मम् । दोद्धिओ चर्मकूपः । दोहूओ शवः । दोआलो वृषभः ।। यथा ।

दोहूअमुहा दोआलवाहणा गलिअबाहुदोग्गबला ।
जीअन्ति दोद्धिअत्थहा तुह रिउणो मह्लअदेवउप्फेहिं ।। ४२ ।। [४९]

दोवेली सायंभोअणम्मि तह दोणओ अ आउत्ते ।
जुण्हाइ दोसिणी कडिअडम्मि दोहासलं चेअ ।। ५० ।।

दोवेली सायंभोजनम् । दोणओ आयुक्तः । हालिक इत्यन्ये । दोसिणी ज्योत्स्ना । दोहासलं कटीतटम् ।। यथा ।

तुह दोहासलदंसणपरव्वसो गामदोणओ बहिणि ।
ता एहि मह घरे दोवेलिमिसा दोसिणी ण जा फुरइ ।। ४३ ।। [५०]

L. 1. B दुम्ब° C (F?) दुम्ब° G दुम्म° BCF दुक्क° *cdd.* °णिया C एतद्ग्रहः 2. hd. परिग्रहः BCF दूहट्टो BF लज्जदु°. C °मना BF दुमइ. L. 2. G °पयालि धा° B °षूक्तः C (F?) °षूक्त *cdd.* इति नोक्तः. L. 3. BF लज्झ BF दुब° C दुम्ब° G दुम्व° C °दोहणीकखुत्ता C आचिंतिं. L. 4. BF दोहणिं C 1. hd. डुक्क° BC 2. hd. FG दक्कक° G °णीप BCF (G?) दूहट्ट. L. 5. B °षूक्त इति नोक्तः. L. 6. B पिक्कंमि C °उप्पं E °उष्फं A उष्फे E पुष्फे ABEF जुय-लम्मि G जयलम्मे. L. 7. A °सव° BF °ओसहेसुं C °ओउस° BE दोद्धिय° F दोद्दिय° *om.* C 1. hd; C 2. hd. दोहिय° G दोच्छिय° BF °दोहूअ°. L. 8. B पक्कपुप्पं F पक्कपुप्फं C (BF?) दोहिओ G दोहिउ. B दोहूओ F देहूओ. L. 10. G वामृणा *cdd.* गलियवाहुदो-ग्गवला. L. 11. BCF जीयंति G जीयति BF दोद्धिय° C दोहिय° G दोहियमुहा B °पुप्फेहिं. L. 12. CG °भोयणंमि E °भोअमम्मि G दोणउ ABCFG य C आउत्तो. L. 13. A जुण्हा य ACE कडियडंमि G कडय° BF चेव AC चेय. L. 14. B साय° G °भोयणं G दोणउ. L. 15. C कटितटं. L. 16. G दोहासस° C 1. hd. °परचसो C 1. hd. G दोणउ *cdd.* वहिणि.

दोसाणिअं च विमलीकयम्मि दोणक्किआ सरहा ।
दोसाकरणं कोवे दोसणिजंतो अ चन्दम्मि ॥ ५१ ॥

दोसाणिअं निर्मलीकृतम् । दोणक्का सरघा । दोसाकरणं कोपः । दोसणिजंतो चन्द्रः ॥ यथा ।

दोसणिजंतयदोसाणिअसीलाए इमाइ अहरदलं ।
दोणक्काए दट्ठं दोसाकरणं करेसि किं इत्थ ॥ ४४ ॥ [५१]

॥ अथानेकार्थाः ॥

दलिअं णिकूणिअच्छे दारुम्मि अ अङ्गुलीए अ ।
दीहविरलेसु दरविंदरं च पसवणयणेसु दामणिआ ॥ ५२ ॥

दलिअं निकूणिताक्षं दारु अङ्गुली चेति त्र्यर्थम् । दरविंदरं दीर्घं विरलं च । दामणी प्रसवो नयनं च ॥ [५२]

उद्देहिवाहहरिणीसु दीविआ दुहकडीसु दुग्गं च ।
जहणट्ठिअम्मि वत्थे जहणे वि अ दुसिअत्थं च ॥ ५३ ॥

दीविआ उपदेहिका मृगाकर्षणी व्याधमृगी चेति द्व्यर्था । दुग्गं दुःखं कटी च । दुसिअत्थं जघनस्थितवस्त्रं जघनं च ॥ [५३]

दुच्चंबालो कलही दुच्चरिओ फरुसवयणो अ ।
णेहट्ठावणभण्डे तुम्बीए तह य दुद्धिणिआ ॥ ५४ ॥

L. 1. BF दोसासियं ACEG °णियं *cdd.* °क्किया. L. 2. C दोसण° A °ज्जंतो *cdd.* य L. 3. BF दोसालियं CG °णियं C 2. hd. सरथा. L. 5. BF °दोसणिय° CG °साणिय° L. 6. C दट्ठे BF जं pro किं G अत्थ. L. 7. *om.* A; BE कार्था. L. 8. *cdd.* दलियं C निक्कू° BF °णियत्थे ACEG °णियच्छे *cdd.* य ABCF °लीए य. L. 9. C वा C 1. hd. पसह° 2. hd. पसंव° ABCFG दामणिया. L. 10. *cdd.* दलियं णिकू°. G °दरं च दीर्घं. L. 12. B उद्धेहि° ABCEF दीविया G दविया G °कढी°. L. 13. E जहन° BF °ट्ठियंकि ACEG °ट्ठियम्मि C वच्छे BF *om.* अ E य C हु C दुसियच्छं E दुसियंत्थं G दुन्नियत्थं. L. 14. *cdd.* दीविया G °कषाणी BF °मृगीति द्व्यर्था C °मृगो. L. 15. BF दुसियअत्थ C दुन्निअच्छं G दुन्निअत्थं. L. 16. ABCF °वालो G °चालो AG °रिउ AG °वयणे ABFG य C *om.* अ. L. 17. A नेह° C *om.* णे G तुंबीए A °णीया C दुद्दि° E दुद्ध° F दुद्दि BCEFG °णिया.

दुच्चंबालो कलहनिरतो दुश्चरितः परुषवचनश्चेति त्र्यर्थः । दुद्धिणिआ कप्रत्ययाभावे दुद्धिणी स्नेहस्थापनभाण्डं तुम्बी चेति द्व्यर्था ॥ [५४]

दुच्चंडिओ अ दुल्ललिअम्मि तहा दुव्विअड्ढम्मि ।
दुप्परिअल्लमसक्के दुउणम्मि तहा अणब्भसिए ॥ ५५ ॥

दुच्चंडिओ दुर्ललितो दुर्विदग्धश्च । दुप्परिअल्लं अशक्यं द्विगुणमनभ्यस्तं चेति त्र्यर्थम् ॥ [५५]

दूणावेढमसक्के सरे अ दोसो ऽद्धकोवेसु ।
दोहणहारी पाणिअहारीए पारिहारिणीए अ ॥ ५६ ॥

दूणावेढं अशक्यं तडागश्च । दोसो अर्धं कोपश्च । दोहणहारी जलहारिणी पारिहारिणी च ॥ [५६]

॥ अथ धादिः ॥

धरधव्वा तूलरया भमरे धंगधुअगायधूमंगा ।
धयधंधा णरलज्जा धवलो जच्चोत्तमे घरे धयणं ॥ ५७ ॥

धरं तूलम् । धव्वो वेगः । धंगो धुअगाओ धूमंगो एते त्रयो ऽपि भ्रमरार्थाः । धओ पुरुषः । धंधा लज्जा । धवलो यो यस्यां जातावुत्तमः । धयणं गृहम् ॥ यथा ।

धयणधरसयणधंधा धयधवले चइअ कत्थ चलिआ सि ।
णिसि धंगकेसिधव्वा परिमलभमिरधुअगायधूमंगि ॥ ४५ ॥ [५७]

L. 1. BCF °वाल्लो G °चाल्लो काल्लहनिरतः दुव्व° °वघन°. C दुहि° F दुद्द° *cdd.* °णिया L. 2. C दुहिणी F दुद्दिणी BFG तुंबी B द्व्यर्था:. L. 3. AG दुच्चड्डिउ or दुव्वड्डिउ BF दुव्वंडिओ EG य *cdd.* °ल्लियंमि A दुव्वियढम्मि BEF दुव्विय° C दुव्वियड्ढंमि G दुव्वियड्ढम्मि. L. 4. ABEFG °रियल्ल° BF दुअणंमि E तहा य ण° C अणज्झ°. L. 5. G दुच्चड्डिउ C 1. hd. दुप्परि; corr. 2. hd. BF °यल्लं G °यल्लमशक्यं । L. 6. G त्र्यर्था. L. 7. C °मसक्को *cdd.* य A ल्लद्धकोवेसुं. L. 8. BCFG पाणी° B °हारिए C °रीए पाणिहारी ABCF य. L. 9. B दूणोवेढमशक्यं G °वेढमशक्यं. G दोहन° °हारी. L. 10. C °हारिणी च. L. 12. C °धचा A वमरे वंग° BF धंगं° C 2. hd. धुंम° E गंध° *cdd.* °धुयगा°. L. 13. ABCFG नर° AC धवले A जेच्चो° C जेवु° A धणयं G धअणं. L. 14. C (G?) धचो C धुंगो CG धुय° G °गाउ G भ्रमरार्था: एते त्रयो पि. L. 15. BG धउ B धणयं G गृही. L. 16. *cdd.* चइय C कच्छ BCF चलिया From चलि° to मल° l. 17 torn off in G. L. 17. BF धुगकेसि° C °धचा CG °धुय° BF °धूमंमि.

धणिअधरग्गा दढकप्पासेसु पिहुम्मि धसलधुत्ता य।
धणिआ पिआइ धसाउसो कहिज्जन्तआसीसे ॥ ५८ ॥

धणिअं गाढम् । धरग्गो कार्पासः । धसलो तथा धुत्तो विस्तीर्णः । धणिआ प्रिया । धसाउसो कथ्यमानाशीर्वादः । धसाउसो आशीरेवेति केचित् ॥ यथा ।

धणिअधसलथणकलसं धुत्तणिअम्बं धरग्गसिअहसिअं ।
धणिअं लहिअ जुआणो मसइ धसाउसत्तणं सहलं ॥ ४६ ॥ [५८]

धंसाडिओ ववगए हंसे धवलसउणो लहुं धारं ।
धाराजिमुहे धाडी अ णिरसिए धाडिओ अ आरामे ॥५९॥

धंसाडिओ व्यपगतः । मुक्तार्थस्तु मुचिधात्वादेशसिद्धः । धवलसउणो हंसः । धारं लघु । धारा रणमुखम् । धाडी निरस्तम् । धाडिओ आरामः । अत्र धाडइ निःसरतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ यथा ।

धाराइ धाडिअङ्गा अधारणिवधवलसउणा तुह रिउणो ।
धंसाडिअसयलदुहा रमन्ति सुरधाडिए सुरवहूहिं ॥ ४७ ॥ [५९]

फलभेए धाणूरिअमिन्दाणी धुंधुमारा य ।
धुक्कुडुअधुक्कुडुगिआ उल्लसिए गजे धूणो ॥ ६० ॥

धाणूरिअं फलभेदः । धुंधुमारा इन्द्राणी । धुक्कुडुअं तथा धुक्कुडुगिअं उल्लसितम् । धूणो गजः । अत्र धूआ दुहितेति दुहितृशब्दभवत्वान्नोक्तम् ॥ यथा ।

L. 1. A धणियंचरया वूढंकप्पासेसुं BCFG धणिय° C 1. hd. G धवल्ल° In G धुत्ता य is torn off. L. 2. *cdd.* धणिया पियाइ. From धसाउसो to विस्तीर्णः l. 3 torn off in G. L. 3. *cdd.* धणियं BF कर्पास :. *cdd.* धणिया. L. 4. G भिय : G धन्नाजसो B धसाउसा G धन्नाउ and then torn off to इ in मसइ l. 6. L. 5. BF धणिय° C धणियाधसणघण° B °णिअंवं BF °सिय° BCF °हसियं. L. 6. *cdd.* धणियं लहिय C वसाउस°. L. 7. E साडिओ AG °डिउ A हम्मे From धवल्ल° to धवल्ल° l. 9 torn off in G. C 1. hd. धरं. L. 8. C धाराजीमुहे ABEFG य C *om.* अ ABCFG निरासिए E निरसिओ C 1. hd. धाडिउ. L. 9. C °स्तु विधा° 2. hd. चि° C धात्वादेशो सिद्धं BF मुवि°. L. 10. From लघु to धवल° l. 12 torn off in G. BF रणथुखं. L. 11. B निस्सर°. L. 12. BF °अंगा धारणिधवल° तुह णिउणो From उणो to मारा° page 179 l. 1 torn off in G. L. 13. BF धंसाडिय° C °लिय° C रगंति. L. 14. E फलभोए *cdd.* °रियमि° BF धुधु°. L. 15. C धक्कुडुगिया (sic) BF धुक्कुडुयधुक्कुडुगिया AE धुक्कुडुयं° E °धुक्कुधु° AE °गिया E उचिए गेज. L. 16. *cdd.* °रियं BF धुधुमारा BF धुक्कुडुयं C धुक्कुडुयं. BF धुक्कागियं C धुक्कुडुगियं. L. 17. C धूया.

धूणगय धुंधुमारापइसमविक्कम तुहारिणारीओ ।
धुक्कुड्डुअधाणूरिअमडन्ति धुक्कुडुगिअभया अडविं ॥ ४८ ॥ [६०]

णीहारे धूमरिधूमिआउ धूमसिहधूममहिसीओ ।
धूलीवट्टो तुरए धूमद्दारं गवक्खम्मि ॥ ६१ ॥

धूमरी धूमिआ धूमसिहा धूममहिसी एते चत्वारो नीहारार्थाः । धूलीवट्टो अश्वः । धूरिअवट्टो इत्यन्ये । धूमद्दारं गवाक्षः ॥ यथा ।

धूममहिसीइ धूमरिअजले को चडइ धूमिआकाले ।
धूमसिहाओ भीओ धूलीवट्टे अ धूमदारे अ ॥ ४९ ॥ [६१]

धूरिअअं दीहे धूमद्धयमहिसीउ बहुलासु ।
भज्जापज्जत्तीसुं बद्धयणीसङ्कए अ धणी ॥ ६२ ॥

धूरिअं दीर्घम् । धूमद्धयमहिसीओ कृत्तिकाः ॥ यथा ।

धूमद्धयमहिसीसुं गए दिणेसे अधूरिआओ वि ।
पिअविरहविहुरिआणं रयणीओ जुगसमा हुन्ति ॥ ५० ॥ [६२]

॥ अथानेकार्थाः ॥

धणी भार्या पर्याप्तिर्बद्धोऽपि निःशङ्कश्चेति त्र्यर्थो धणीशब्दः ।

चउरङ्गुलहत्थवणे चणिडणारबलिम्मि धम्मओ तह य ।
धारावासो घणभेगेसुं धूमद्धओ सरे महिसे ॥ ६३ ॥

L. 1. F धुंधुंधु° In G पइसम is illegible. BF तुहारि° BCF °णीरीओ From णारीओ to गव° incl. l. 4 torn off in G. L. 2. BF धुकुंडुअ° C धुक्कुडुय° *cdd.* °रिय° C °मंडंति BF धुक्कुडु° C धुक्कुडु° BCF °गिय°. L. 3. ABF °धूमियाउ C 1. hd. *om.* धूमिआउ धूमसिह 2. hd. धूमिआ धूमसिहा A °सीउ. L. 4. C धुली° A °धद्धो B °वद्दो BF °द्दारुं E गचक्खमि. L. 5. G धूमिया C धूमसीहा धूममसिहा From ममहि° to मिआकाले l. 7. torn off in G. C चत्वारो पि. C धूलि.° L. 6. BF धूरियवद्दो C धूरियवद्धो B धूमद्धारं. L. 7. C °महिसीय *cdd.* धूमरिय° *cdd.* धूमिया.° L. 8. G °सिहाउ भीउ C धूलि° BF (G?) °वद्दे *cdd.* य (twice) From दारे to दीर्घम् incl. l. 11 torn off in G. L. 9. BCF धूरियंअं E धूरिअअ A धूरियअं C धूमद्दय° CE °सीओ E adds ॥ अथानेकार्थाः ॥ L. 10. A °पजत्तीसुं B °पद्य° BF वद्ध° C वद्द° BF *om.* अ ACE य. L. 11. BF धूरियं CG धूमद्दय° G °सीउ. L. 12. C धूमद्दय° C दिणे स From णेसे to पर्याप्ति° l. 15 torn off in G. BF, C 2. hd. °रियाओ C 1. hd. °रियाउ. L. 13. *cdd.* पियविरहविहुरियाणं C 1. hd. रयणीउ BF जुगुसमा. L. 14. *om.* A. L. 15. BCF पर्याप्तिः B वर्द्धो G वद्धो F वर्द्धो G *om.* ऽपि. L. 16. C °हच्छ° C °णाखलिम्मि E °णाखिसिम्मि BFG °वलिम्मि AG, C 2. hd. धम्मउ From घण° to हत्थ° l. 1 of next page torn off in G. L. 17. C (F) धूमद्दओ C 2. hd. द्दउ C भरे.

धम्मओ चतुरङ्गुलो हस्तव्रणश्चण्डीपुरुषोपहारश्च ॥ यदाह ।

चोरा दुर्गापुरतो हत्वा पुरुषं तदङ्गरुधिरेण ।
गहने कुर्वन्ति बलिं धर्मार्थं धम्मअं तं तु ॥

धारावासो मेघो भेकश्च । धूमद्धओ तटाको महिषश्च ॥

नकारादयस्तु देश्यामसंभविन एवेति न निबद्धाः । यच्च वादाविति सूत्रितमस्माभिस्तत्संस्कृतभवप्राकृतशब्दापेक्षया न देश्यपेक्षयेति सर्वमवदातम् ॥ [६३]

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायां पञ्चमो वर्गः ॥

L. 2. B चौरा °पुरुतो. L. 3. CG *om.* बलिं B धम्मार्थं धर्म्मत्रं G धम्मयं. L. 4. G *om.* भेकश्च C धूमद्दत्रो G धूमद्दउ तडागो. L. 5. C सूचितम° [cfr. सिद्धहेमच° I, 229.] L. 7. BCFG °तायां स्वोपज्ञदेशीशब्दसंग्रहवृत्तौ. B वर्ग्गः । छ् । ग्रं २४९ ॥ G ॥ छ् ॥ ॥श्लो २४१ । छ् ॥ E has only ॥ इति पंचमो वर्गः ॥

॥ अथ पादिः ॥

पड्डी पढमपसूआ पच्छी पिडिआ पलं पसेअम्मि ।
गामट्ठाणे पद्दं धवले पड्डुमहिरोहिणी पज्जा ॥ १ ॥

पड्डी प्रथमप्रसूता । पच्छी पिटिका । पलं स्वेदः । पद्दं ग्रामस्थानम् । पड्डं धवलम् । पज्जा अधिरोहिणी । अधिकारवाचकस्तु पज्जाशब्दः प्रबन्धभेदवाचकपर्यायशब्दभव एव । मार्गवाचकस्तु पद्याशब्दभवः ॥ यथा ।

पड्डीपयपड्डुजसो पद्दवई एस जुवइपलजणणो ।
गुणपच्छी जस्संसे भुजपज्जाए चडेइ जयलच्छी ॥ १ ॥ [१]

पत्तिपसाइअपत्तपसाइअसद्दा पुलिन्दसिरपसे ।
पत्तपिसालसमित्थ य पंती वेणी गुहाइ पड्डंसो ॥ २ ॥

पत्ती तथा पसाइआ तथा पत्तपसाइआ तथा पत्तपिसालसं इत्येते चत्वारः शब्दाः पुलिन्दशिरसि यत्पर्णपुटं तद्वाचकाः । पंती वेणी । केशरचना । पड्डंसो गिरिगुहा ॥ यथा ।

पड्डंसे पत्तिकरो पत्तपसाइअसिरो रिऊ तुज्झ ।
पत्तपिसालसहत्थं सपसाइअपंतिअं रमइ सवरिं ॥ २ ॥ [२]

पलसू सेवा पणिआ करोडिआ पणहओ अ थणधारा ।
पडिवेसिए पएसो पम्हारो पम्हरो अ अवमच्चू ॥ ३ ॥

L. 2. BF पंडी CG पद्दी ABCFG °पसूया E °पसुया B पडिया ACE (F?) G पिडिया ABCFG पसेयम्मि. L. 3. E गोम° BF °ड्ढाणे C °ढाणे G °ड्डाणे BCFG पद्रं E पइं BCF पंडमहि° G °मधिरोहणी. L. 4. BF पंडी C पद्दी G पिडिका G प्रस्वेदः *cdd.* पद्रं. BCF पंडं. L. 5. G रोहणी G °पर्याशब्द°. L. 6. C °भव एव. L. 7. BF पंडी° C पद्दी° G °पेय° BF °पंडजसो C °पड° *cdd.* पद्रवई. L. 8. BF वडेइ जयलंछी C भुजलच्छी. L. 9. *cdd.* °पसाइय° (twice) E पुलिंगंद°. L. 10. A °समितु BCFG °समिच्छ C गुहाई पद्दंसो. L. 11. G पत्तिपसाइया तथा पत्तपसाइया तथा पत्तपिसालसं तथा इत्येते C *om.* तथा पत्तपसाइआ BF °पसाइया (twice) C °लस. L. 12 B °सिरसि C यत्पसापुटं B °का. L. 14. C पद्दंसे G पत्तिकरा BF *om.* पत्त *cdd.* °पसाइय° G °सिरा C तुइझ. L. 15. BCF °हच्छं G सपिसा° *cdd.* °साइय° C °पत्तियं BFG °पंतियं C सबरिं. L. 16. G पलमू *cdd.* पणिया ABEFG °डिया C °टिका 2. hd. °डिका C पणहपणहओ A पणहउ *cdd.* य. L. 17. BF पडिवोसिओ पयएसो or पपएसो ABCFG पम्मारो BF पहरो ACG य.

पलसू सेवा । पणिआ करोटिका । पण्हओ स्तनधारा । पएसो प्रातिवेश्मिकः । पम्हारो तथा पम्हरो अपमृत्युः ।। यथा ।

जह पण्हओ तहेही पम्हरभीए सुओ अपम्हारो ।
किज्जउ अज्ज पएसिणि सुरपलसू चइअ पणिअकम्माइं ।। ३ ।। [३]

कप्पासम्मि अ पलही पविआ खगपाणपत्तम्मि ।
पउढपऊढा गेहम्मि मिगविसेसम्मि पसओ अ ।। ४ ।।

पलही कर्पासः । पविआ पक्षिणां पानभाजनम् । पउढं तथा पऊढं गृहम् । पउढो गृहस्य पश्चिमप्रदेश इति केचित् । पसओ मृगविशेषः ।। यथा ।

कत्थ य गुणमणिपउढं लायसणिही कलापऊढं सा ।
पसयसमपलहिदसणो पविआपाणो अ कत्थ तुमं ।। ४ ।। [४]

परडा सप्पविसेसे पडलं णिव्वे रविम्मि पच्चूहो ।
पहणं कुले दिणे पउओ पहणी संमुहागयणिरोहे ।। ५ ।।

परडा सर्पविशेषः । पडलं नीव्रम् । पच्चूहो रविः । पहणं कुलम् । पउओ दिनम् । पहणी संमुखागतनिरोधः ।। यथा ।

तइ पहणिअरिउवहुआ परडाउलजुसपडलउडएसु ।
पउअम्मि लिअन्ति सया डरिआ चालुक्कपहणपच्चूह ।। ५ ।। [५]

पयला णिद्दा पययं अणिसं पडवा पडकुडीए ।
पहिअं महिए पसिअं पूगफले पड्डुसं सुसंजमिए ।। ६ ।।

L. 1. *cdd.* पणिया G पणहउ. L. 2. *cdd.* पम्मारो BF पणहरो. L. 3. C कुह G पणहउ BF तदेही C 1. hd., G सुउ G य पम्मारो BCF अपम्मारो. L. 4. C किजूओ *cdd.* चइय BF पणय° C °कंमाई. L. 5. C प्पासंमि *cdd.* य ABF फलही E पहली *cdd.* पविया. L. 6. C पउच्छपऊढो G °वेसेस° ABCFG पसउ C या ABEFG य. L. 7. BF फलही *cdd.* पविया C °भोजनं B पओढं. L. 8. BF गृहपश्चिम°. G पसवो. L. 9. BFG °निही C °निहा. L. 10. BF °दसणे BFG पविया° C पवियाए G य. L. 11. E पहल्लं G पडल BF, C 2. hd. णिचे A निव्वे or निचे. L. 12. C 1. hd. पुले BF पओओ G पउउ ABCF °गअ° G °निरोहे. L. 13. BF तीव्रं G णीव्र C 1. hd. नीलुं 2. hd. नित्यं G पव्वूहो. L. 14. B पओओ G पउउ. L. 15. G तइं *cdd.* पहणिय° BFG °वहुया C °वहूया BF, C 2. hd. परडाओल° C °लज्जुस° G °जुन्न° BF उडुएसु. L. 16. C पउयंमि C लिहंति G लियंति *cdd.* डरिया. L. 17. B णिद्धा G निद्दा In A द्दा पय is illegible. BF *om.* पडवा. L. 18. A पडिय BCEFG पहियं *cdd.* पसियं A पड्डसे BF पंडसं.

पयला निद्रा । पययं अनिशम् । पडवा पटकुटी । पहिअं मथितम् । पसिअं पूगफलम् । पड्डसं सुसंयमितम् ॥ यथा ।

पडवन्तरे धणिवहू पयलं मुत्तूण पड्डसिअणीविं ।
दहिपहिअं विरयन्ती पययं पसिएण कागमुड्डवइ ॥ ६ ॥ [६]

पणिअं पयडे परिहो रोसे पणाओ अ पङ्कम्मि ।
पयलो णीडे विपुले पइस्सपेढालपेज्जाला ॥ ७ ॥

पणिअं प्रकटम् । विक्रेतव्ये तु संस्कृतभवमेव । परिहो रोषः । पणाओ पङ्कः । पयलो नीडम् । पइस्सो पेढालो पेज्जालो एते त्रयो ऽपि विपुलार्थाः । पेढालं वर्तुलमिति द्रोणः ॥ यथा ।

पेढालखन्ध पेज्जालवच्छ वालुक्क तइ पणिअपरिहे ।
रिउणो पइस्सपणाए वसन्ति पयलाउले समुद्दतडे ॥ ७ ॥ [७]

चोरणिवहे पडीरो पत्तवहोलेसु पंखुडिपरक्का ।
चोरम्मि पलाओ पत्थरपड्डुलपड्डुआ चरणघाए ॥ ८ ॥

पडीरो चोरसमूहः । लिपिभ्रष्टास्तु बोरणिवहे पडीरं इति तरुवर्गे पठन्ति । पंखुडी पत्रम् । परक्कं अल्पं स्रोतः । पलाओ चोरः । पत्थरा पड्डला पड्डुआ त्रयो ऽप्यमी चरणघातवाचकाः ॥ यथा ।

एस परक्कपडीरो पत्थरकुसलेण पड्डुअं दिन्तो ।
पंखुडिअ व्व विकिसो पलायरक्खेण पड्डलाहिं पि ॥ ८ ॥ [८]

L. 1. *cdd.* पहियं. G मंथितं *cdd.* पसियं. L. 2. BF पंडसं BCF सुसयमितं. L. 3. BF धणवहू C सुत्तुण BF पंडसिय° CG पड्डसिय°. L. 4. *cdd.* °पहियं G त्विर° BCF विरइंती BF कागमुंडवइ. L. 5. *cdd.* पणियं AG पणाउ *cdd.* य. L. 6. BF णिडे CG णिड्डे A ड्डे (sic) C पयस्स° G पइन्न° In A ढालपे is illegible. BF °पेज्जाल C °पेज्जालो. L. 7. *cdd.* पणियं. BFG पणाउ C पय नीडं C पयस्सो. L. 8. G पढालं. L. 9. वर्त्तुतमिति. L. 10. BF °वत्थ BF वालुक्क C वाउलुक्क *cdd.* पणिय°. L. 11. G पइन्न° G पविसन्ति पयड्माउले. L. 12. BF वोर° C 1. hd. चार° C °निवहे E °णिविहे G पत्तंडीरो E °बहोलेसु. L. 13. A पलाउं G पलाउ A पत्थरपड्डुलपड्डुलआ BF °पंडलपडआ C पच्छरपड्डुया (sic) E °पड्डुया G °पंडुआ BF वरणप्पोए C चरंणघाए. L. 14. B वोरसमूह C °भ्रष्टासु BF वोर° CG चोर° C °निवहे *cdd.* पडीरमिति. G *om.* तरुवर्गे C पढन्ति. L. 15. BCF श्रोत: G पलाउ C पच्छरो G पत्थला BF पंडला G पडुला BCF पड्डुआ G पडुया. L. 16. C एते त्रयो पि चरण° BF त्रयो पि प्पमी वरण° G *om.* °घात. L. 17. C °पढीरो पच्छर° BF पंडुअं G °पड्डुअं G दिन्नो. L. 18. *cdd.* पंखुडिय BCF च G विकिन्नो C °रिकखेण BF पंडलाहिं.

दरिश्रम्मि पहट्ठो बालम्मि पडोश्रो पयाममणुपुव्वे ।
कुसुमे पसूअमोलिजलणभेएसुं पडालिपप्फाडा ॥ ९ ॥

पहट्ठो दृप्तः । पडोश्रो बालः । पयामं अनुपूर्वम् । पसूअं कुसुमम् । पडाली पङ्क्तिः । पप्फाडो अग्निभेदः ॥ यथा ।

जिणइ पसूअसरो वि हु भुवणपडालिं पयामथोरोरु ।
एस पहट्ठो मयणो अपडोअपयावपप्फाडो ॥ ९ ॥

पत्थिअपसंडिपब्भोआ सिग्घसुवण्णभोएसु ।
पद्धरमुज्जू सइदिट्ठे पहदं पक्खरा तुरयकवचे ॥ १० ॥

पत्थिश्रो शीघ्रः । पसंडि कनकम् । पब्भोश्रो भोगः । पद्धरं ऋजु । पहदं सदादृष्टम् । पक्खरा तुरगसंनाहः ॥ यथा ।

पक्खरिअपत्थिअहओ पसंडिगोरो रणे जयसिरीए ।
पब्भोअकए पहदो सि पद्धरं कुमरवाल तुमं ॥ १० ॥

सुरखायम्मि पहम्मं पत्थीणं थूलवत्थम्मि ।
पव्विद्धं पेरिअए घणे पवड्ढो अ पज्जणं पाणे ॥ ११ ॥

पहम्मं सुरखातम् । पत्थीणं स्थूलवस्त्रम् । सामान्येन पत्थीणं स्थूलमित्येके । पव्विद्धं प्रेरितम् । पवड्ढो घनः । लोहकुट्टनोपकरणमित्यर्थः । पज्जणं पानम् । यथा ।

L. 1. *cdd.* दरियम्मि EG पहिट्ठो which is equally correct. cfr. Siddhah. I, 130. BEFG वालंमि BF परोश्रो A पडोउ G डोउ (sic). L. 2. A कुकुमे E पसुअ° G पसूय° G °जणलण° E °जणभेएसु G °सु E °पष्फाडा G °यप्फाला BF °पप्फारा. L. 3. C पहट्ठो G पहट्ठो BF परोश्रो G पडोउ BFG वाल: G आनुपूर्वं. L. 5. *cdd.* पसूय° G *om.* हु G भुयलपडालि CG °रोरू. L. 6. C पस पहट्ठो BF अफडोअ° G अपडोयावपप्फाडो BCF °पयाच°. L. 7. ABEF पत्थिय° CG पच्छिय° B (F?) °पब्भोअ BF °मुवस्स G °भेएसु. L. 8. C पद्दरसुज्जू 2. hd. °रऋजू E °सुजू G °दिट्ठे G पक्खारा C तुरअ° BF °कववे In G यकवचे is torn off. L. 9. C पच्छिश्रो B reads: कनकं । पद्धरं ऋजु । पब्भोश्रो भोगः C पद्दरं ऋजुः. L. 10. C पक्खारो BF तुरसन्नाहः. L. 11. *cdd.* पक्खरिय° BF °पत्थरहओ C °पच्छिय° G °पत्थियहउ BF पेसंडि° From जय° to सुर° l. 13 torn off in G. L. 12. BF पब्भोग° C पद्दरं. L. 13. A पत्थीसं BCF पच्छीणं E बूलबत्थम्मि. L. 14. C पव्वड्ढं E पविद्धं F पव्विद्धं *cdd.* पेरियए B पवहो C पवद्दो F पवड्ढो A *om.* अ BCEF य From अ to रितम् l. 16 torn off in G. BF पयणं. L. 15. C पच्छीणं थूल° C पच्छीणं. L. 16. C पव्विद्धं F पव्विद्धं.

एसो पवड्ढहत्थो पत्थीणी तह य तेण पव्विद्धा ।
हयकामिणि किं वच्चसि पहम्मजलपज्झणमिसेण ॥ ११ ॥ [११]

पडिअपरेआ विहडिअपिसल्लएसुं च पंपुअं दीहे ।
पप्पीओ बप्पीहे पच्चूढो परिअली अ थालम्मि ॥ १२ ॥

पडिअं विघटितम् । परेओ पिशाचः । पंपुअं दीर्घम् । पप्पीओ चातकः । पच्चूढो तथा परिअली स्थालम् । भोजनभाण्डमिति यावत् ॥ यथा ।

अपडिअपंपुअपिम्मं जीइ समं भुत्तमेक्कपच्चूढे ।
तं किं परेअ णेच्छसि परिअलिपडिअं जलं व पप्पीओ ॥ १२ ॥ [१२]

पच्चुत्थं पडिवविए पड्डारो छिण्णणङ्गूले ।
पम्हलपसरेहा केसरे पवसिअम्मि परिउत्थो ॥ १३ ॥

पच्चुत्थं प्रत्युप्तम् । पड्डारो छिन्नलाङ्गूलः । पम्हलो तथा पसरेहो किञ्जल्कः । परिउत्थो प्रोषितः ॥ यथा ।

परिउत्थ चलसु काले केअइपसरेहणीमपम्हलिए ।
पच्चुत्थदुहा मरिही तुह दइआ चमरिअ व्व पड्डारा ॥ १३ ॥ [१३]

जीवाइ पडंचपडंसुआ य भल्ली पलासिपासाला ।
पत्तलपडुवइआ पत्तिसमिद्धं चेअ तिक्खम्मि ॥ १४ ॥

L. 1. From एसो to परेआ l. 3 torn off in G. C °हच्छो पच्छीणी C (F?) पव्विद्दा B पच्चिद्धा. L. 2. C °पज्झल°. L. 3. BF पयाडिय° ACE पडिय° *cdd.* °परेया ABEFG विहडिय° C विहड्डिय° BCF व G पंपुयं. L. 4. E बप्पीओ A °उ From पप्पीओ to °ली l. 6. torn off in G. C पच्चुढो BF परिअलि A परियल्ली ABF य C या थामि (sic; corr. 2. hand). L. 5. C पडियं B पिसाचः. L. 6. C थालं । भोज° From यावत् to °रो l. 9 torn off in G. L. 7. C अपडिय° *cdd.* °पंपुय° C जाइ C °मेक°. L. 8. *cdd.* परेय BF परियलि° C परियडि° *cdd.* °पडियं C च BF *om.* व BF षप्पीओ. L. 9. A पव्वुत्थं C पव्वुच्छं A °ववए पव्वारो C लंगूले From गूले to काले l. 13 torn off in G. L. 10. AE पवि° E °सयम्मि ABCF °सियम्मि C परिउच्छो. L. 11. C पव्वुच्छं BF प्रलुसं C प्रत्यूतं C °लांगुलः C पम्हालो. L. 12. C परिउच्छो. L. 13. C परिउच्छ वलसु BF केयइपसरेहिणीस° From सरेह° to °व in पडुव° l. 16. torn off in G. L. 14. C पच्चुच्छ° *cdd.* दइया BF चमलिय *cdd.* च CF पड्डारा. L. 15. E जीज्जाइ BF °पडंभुया ACE °सुया BF °पासला. L. 16. A °पडुचईया C 1. hd °वड्ड° 2. hd. °पड° E °पडुव्व° BCEF °वइया In G इआ is torn off. AC पत्त° CF °समिद्दं ABCFG चेय From तिक्ख° to द्धं p. 186, l. 2 torn off in G.

पडंचा तथा पडंसुआ ज्या । प्रतिश्रुतिवाचकस्तु पडंसुआशब्दः प्रतिश्रुत्शब्दभव एव । पलासी तथा पासाला भल्ली । पत्तलं पडुवइअं पत्तिसमिद्धं एते त्रयो ऽपि तीक्ष्णार्थाः । पत्तलं कृशमित्यन्ये । पत्तलं पत्रबहुलमिति तु पत्रलशब्दभवम् ॥ यथा ।

> महुमासे भमरोली वम्महवीरस्स धणुपडंच च ।
> सहयारमञ्जरी उण पत्तिसमिद्धा पलासि च ॥ १४ ॥
>
> तद्दा रणाउ रिउणो पडंसुअप्फालणे वि चालुक्क ।
> पत्तलकोवो पडुवइपासालाहिं करेसि किं तुमयं ॥ १५ ॥

अत्र । पवित्तो दर्भः । पयरो शरः । इति पवित्रप्रदरशब्दभवौ । पल्लत्थो पल्लट्टो पर्यस्त इति पर्यस्तशब्दभवौ । तथा पट्टइ पिबति । पंगइ गृह्णाति । परइ भ्रमति । इति धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [१४]

पच्चेडं पच्चवरं मुसले पग्गेज्जपहयरा णिअरे ।
पलहिअपुरोहडा विसमे परिअट्टो अ रजगम्मि ॥ १५ ॥

पच्चेडं तथा पच्चवरं मुसलम् । पग्गेज्जो तथा पहयरो निकरः । पलहिअं तथा पुरोहडं विषमम् । यदाह ॥ पलहिअं विषममसमं च पुरोहडं गदितम् ॥ इति । अत्र चतुरक्षरपकारादिशब्दप्रस्तावे उकारसहितपकारादिपुरोहडशब्दपाठो ऽर्थानुरोधात् । अन्ये तु पलहिअं पुरोहडं इत्यन्योन्यपर्यायतया आवृतमहीवास्तुवाचकावित्याहुः । यदाह ॥ आवरिअमहीवत्थू पुरोहडो पलहिओ तह य ॥ पुरोहडं पच्छोकडमिति तु सातवाहनः । परिअट्टो रजकः ॥ यथा ।

L. 1. BF पडंवा तथा पडंभुया ज्जा C °सुया C श्रुतवाच° *cdd.* °सुया°. *cdd.* °श्रुतशब्द°. L. 2. C पड° *cdd.* °वइयं *cdd.* पत्त°. L. 3. From मित्य° to ण in उण l. 5 torn off in G. BF °वहुल°. L. 4. *cdd.* °पडंव. L. 5. *cdd.* पत्त° CF °समिद्दा C पल्लासव च. L. 6. CG तद्धा BF पडंसुय° C पडयप्फालणो From सुग्र° to र: in शर: l. 8 torn off in G. L. 7. C करेसिं BF तुमय. L. 8. BF पत्रअरो CG शार. C *om.* पल्लत्थो G पल्लच्छो C पल्लहो From ति to डं in पच्चेडं l. 11 torn off in G. L. 9. C पर्यास्त° B पिंचति. L. 11. C 2. hd. पव्वेडं पव्ववरं E मुशले C पग्गेझ° *cdd.* णियरे. L. 12. ABCEF पलहिय° G पहलिहिय° A °पुरोडा *cdd.* परियट्टो य A रजयम्मि C रजंग° From गम्मि to ज्जो l. 13 torn off in G. L. 13. C पग्गेझो C पयहरो. *cdd.* पलहियं BF पुहडं G *om.* यदाह । पलहिअं विषमम् BCF पलहियं विषमं अस°. L. 14. BFG इति च. L. 15. In G रसहित is torn off. *cdd.* °पाठः अर्था°. L. 16. BF °रोधाच. *cdd.* पलहियं BCF °हडमिति अन्यो° C आहृत° G *om.* मही. L. 17. C तदाह BF आचरिय° C आंवरिय° G आवरिय° C °महही-वच्छू G °वत्थ. BF पलिहओ G पलिहड C पलहिड. L. 18. G °कडमिति B तुसा सात° *cdd.* परियट्टो.

परिघट्ट सिलापहयरपुरोहडाओ जलं गईतूहा ।
सविलम्बं आणिज्जइ सुन्दर मा कुप्पसु इमाइ ॥ १६॥

तुह गयविसाणपच्चेडखण्डिआ पलहिआ वि रिउवप्पा ।
हयभडपग्गेज्जा हुन्ति पच्चवरपाणितुल्ल चालुक्क ॥ १७ ॥ [१५]

पडिसारपाडिसारा पडुआइ पडिच्छओ समए ।
पलिहस्सं पलिहाओ अ उद्धदारुम्मि पयवई सेणा ॥ १६ ॥

पडिसारो तथा पाडिसारो पटुता । पडिसारो पटुरित्यन्ये । पडिच्छओ समयः । पलिहस्सं तथा पलिहाओ ऊर्ध्वदारु । पयवई सेना ॥ यथा ।

पलिहायत्थमिआए अपाडिसाराइ कह वि तुह विरहे ।
तीइ णिसा वोलीणा कह गोसपडिच्छए होही ॥ १८ ॥

तुह कुमरवाल पयवइदंसणमित्तेण थम्भिअ व्व रणे ।
रिउणो गयपडिसारा जाया पलिहस्ससंठाणा ॥ १९ ॥ [१६]

एरण्डदुमे पंचंगुली अ घग्घरगलम्मि पडिसाओ ।
पंफुल्लिअं गविट्ठम्मि पडिअरो चुल्लिमूलम्मि ॥ १७ ॥

पंचंगुली एरण्डवृक्षः । पडिसाओ घर्घरकण्ठः । पंफुल्लिअं गवेषितम् । पडिअरो चुल्लीमूलम् ॥ यथा ।

पडिसाइल्ले पंचंगुलीसु किं कञ्चुअं गवेसेसि ।
पडिअरकम्मयरि तए वि कीस पंफुल्लिओ णलेसु इमो ॥ २० ॥ [१७]

पडिसुत्ती पडिसूरो पडिसंतं चेअ पडिकूले ।
पायवडणे परेवयपाडवणा पूअलम्मि पहएल्लो ॥ १८ ॥

L. 1. BF पारियट्ट C परिट्ट G परियट्ट C सिलाएहयपुरो° G °डाउ C जलसईत्तहा BF नई°. L. 2. B °लंचं G °लंवं G पमाइं. L. 3. G °क्खंडिया BCF °डिया *cdd.* °हिया. L. 5. G °पाडिसारा पडिसारा BFG पडुयाइ AG पडिच्छउ BF पडछओ C पडुच्छओ. L. 6. C *om.* पलिहस्सं G °हस्स °हाउ ABEFG य C उड्ढ° G पपवई C सेणो. L. 7. BF परिच्छओ G °च्छउ. L. 8. G °हाउ C °हाओ अ. L. 9. BF पलिहायत्थिमिसाए CG °हायच्छमियाए G °सारा वि. L. 10. C ताइ G णौसा C मोस°. L. 11. *cdd.* थंभिय C चा 2. hd. व्वा. L. 13. E °गुलीइ ABCFG °ली य AG °साउ. L. 14. A पप्फुल्लियं C फंफु° *cdd.* °ल्लियं A गविड्ढम्मि E गच्चि° C गविट्ठं पेटियरो ABEFG पडियरो ABF, C 1. hd. वुल्लि° C °मुलंमि. L. 15. B पंचगुली B परिसाओ G °साउ BF घग्घरः कंठः G घग्घरि° *cdd.* °ल्लियं. L. 16. B वुल्ली° C °मुलं. L. 17. C 2 hd. कंचुअं G कंवुअं (?). L. 18. BFG पडियर° C पडिरय° G, C 2. hd. °ल्लिउ. L. 19. B परिसंतं ABCFG चेय. L. 20. BCF परेचय° EG पूयलम्मि A पहइल्लो C 2. hd. पहपल्लो.

पडिसुत्ती पडिसूरो पडिसंतं एते त्रयो ऽपि प्रतिकूलार्थाः। पडिसंतं अस्तमितमिति तु सातवाहनः। परेवयं तथा पाडवणं पादपतनम्। पइएल्लो पूपः॥ यथा।

पडिसुत्ती पडिसूरे परेवयपरम्मि जो अपडिसंतो।
पाडवणं पइएल्ला य तस्स दिज्जन्तु गामजक्खस्स॥ २१॥ [१८]

इन्दसुए पइहंतो लक्खारत्तम्मि पल्लविअं।
पडिहत्थी वुड्ढीए पडिहत्थपडिक्कया पडिकिदीए॥ १९॥

पइहंतो जयन्तः। पल्लविअं लाक्षारक्तम्। पल्लविअं पल्लवाकारमिति तु पल्लव इवाचरतीति क्विबन्तसिद्धत्वान्नोक्तम्। पडिहत्थी वृद्धिः। पडिहत्थो तथा पडिक्कओ प्रतिक्रिया। पडिहत्थो वचनमिति तु सातवाहनः॥ यथा।

तुमइ पडिक्कयकुसले पइहंतसरिच्छपत्तपडिहत्थि।
पल्लविउल्लणिवसणा णमन्ति पडिहत्थअक्खमा रिउणो॥ २२॥ [१९]

पंडविअं पांडविअं जलउल्ले पल्लवम्मि पत्थरिओ।
पक्खडिअं पप्फुरिए जडे पलिहओ पडित्थिरो सरिसे॥ २०॥

पंडविअं तथा पांडविअं जलार्द्रम्। पत्थरिओ पल्लवः। पक्खडिअं प्रस्फुरितम्। पलिहओ मूर्खः। पडित्थिरो सदृशः॥ यथा।

पत्थरिअसत्थरे वि हु पंडविए अंसुपांडविअसिहिणा।
सा तप्पइ तुह पलिहय पक्खडिए सिहिपडित्थिरे विरहे॥ २३॥ [२०]

L. 1. C परिसूरो CG एते त्रयः प्रति°. L. 2. BCF *om.* तु. C पइपल्लो. L. 3. C पडिसूरो B परेच्चअ° G परेवअ. L. 4. C पइल्ला. L. 5. A इंदसुए BF पइइंतो C पहंते G पाइहंतो ABEFG °विअं. L. 6. C °हच्छी BF वुडीए E वुड्डीए G डड्डीए BF °परिक्कया A °क्कउ BF पडिक्किदीए. L. 7. BFG पल्लविअं C *om.* पल्ल° लत्ता° *cdd.* °विअं. L. 8. BF °हत्थिः CG °हच्छी C पडिहच्छो G °क्कउ. L. 9. C वडिक्किओ प्रतिवचनमिति BFG *om.* तु. L. 10. BF परिक्कय° G पडिक्कम° B °कुशले C °पल्लपडिहत्थो BF °पडिपत्थि. L. 11. BCF °उल्ल° G °सणा ण पडि°. L. 12. *cdd.* °विअं (twice) E पल्लिवम्मि C 1. hd. पच्छ° G °रिउ. L. 13. G पक्खंडिय ABCEF °डिअं BF पफुल्लिए C पणुरिए E पफुरिए B पडिहओ AG °हउ AG, C 1. hd. पडिच्छिरो G ससे. L. 14. *cdd.* °विअं (twice) C पच्छ° G °रिउ. *cdd.* °डिअं. L. 15. G °हउ BF पडित्थरो C पडिच्छिरो. L. 16. C (F?) पच्छरियसच्छरे BG °रिय° BCF °विय° G °विग्ग°. L. 17. G पक्खलि CG °पडिच्छिरे.

पडिवेसो विक्खेवे पचत्तरं चाडु परिहणं वसणे ।
परिहट्टी आयड्डी पडिहारीए पडिच्छिआ चेअ ॥ २१ ॥

पडिवेसो विक्षेपः । पचत्तरं चाटु । परिहणं परिधानम् । परिहट्टी आकृष्टिः । पडिच्छिआ प्रतीहारी । पडिच्छिआ चिरप्रसूता महिषीत्यन्ये ॥ यथा ।

किं परिहणं जलोल्लसि सयणे किं करसि कमलपडिवेसं ।
कुणसु पचत्तरणिउणे पडिच्छिए हिअयसल्लपरिहट्टिं ॥ २४ ॥ [२१]

पप्फिडिअं पडिफलिए पडोहरं पच्छिमङ्गणए ।
पडुवत्ती पडिसारी जवणीइ पसेवओ बम्भे ॥ २२ ॥

पप्फिडिअं प्रतिफलितम् । पडोहरं गृहपश्चिमाङ्गणम् । पडुवत्ती तथा पडिसारी जवनिका । पसेवओ ब्रह्मा ॥ यथा ।

बाहपडिसारिदुउणं पडोहरे चन्दिमाइ पडुवत्तिं ।
कुणइ मणोपप्फिडिए तइ मुणइ दिणं पसेवअदिणं सा ॥ २५ ॥ [२२]

परिवाहो दुव्विणयम्मि पट्टिसंगं च कउहम्मि ।
रुद्दम्मि पंडरंगो पक्कग्गाहो अ मयरम्मि ॥ २३ ॥

परिवाहो दुर्विनयः । पट्टिसंगं ककुदम् । पंडरंगो रुद्रः । पक्कग्गाहो मकरः ॥ यथा ।

तइ पंडरंगविसपट्टिसंगसमखन्ध कुमरवाल णिव ।
सासिअजए जइ परं पक्कग्गाहद्धयस्स परिवाहो ॥ २६ ॥ [२३]

L. 1. BF पडिसेसो A पवत्तरी BF पवत्तरं C पवित्तरं A परिहरणं. L. 2 C °हट्टी A आयड्डीं B आयढी C (F?) आयट्टी G आअड्डी G पडिहारी E पडिच्छया ABCFG °च्छिया A चेव BF वेय C वेया. L. 3. BCF पवत्तरं C 1. hd. चाडु. BF आकृषिः G आकृतिः. L. 4. *cdd.* °च्छिया CG प्रतिहारी C प्रडि° *cdd.* °च्छिया. L. 5. C °ल्लसि य सय° G कि. L. 6. BF पच्चुत्तरणयणे C पवत्तर° *cdd.* हियय° G °परियट्टि. L. 7. E पप्फि° G पप्फि° *cdd.* °डियं E पडोहरणं. L. 8. BF जम्वणीइ A पसेच्चउ C 1. hd. G °वउ BF वंभेका G वंभे. L. 9. BF पसेप्फि° *cdd.* °डियं B *om.* गृह C °गनं. L. 10. G °वउ. L. 11. *cdd.* वाह° BF पडिसारडुउणं C 2. hd. बंदि° CG पडिवत्तिं. L. 12. C °फफडिए G पसेवय°. L. 13. BF दुव्वियाम्मि BEFG पडिसंगं C पट्टि° BEF कओहम्मि G कउअम्मिं. L. 14. C पडुरंगो BF पक्कग्गा (sic) C पक्कग्गहो ABEFG य A सयरम्मि. L. 15. BFG पडिसंगं C 2. hd. पंडुरंगो G मंडरंगो C पक्कग्गोहो. L. 17. BF °पडिसमखंध C °पट्टिसंग° G °पडिसंग° C निव. L. 18. *cdd.* सासिय° C *om.* जए C (F?) °हद्दयस्स.

परिलिअपडिछंदा लीणमुहा पच्छेणयं च पाहेज्जं ।
समुहागमणे पच्चुद्धारो पच्चोवणी चेअ ॥ २४ ॥

परिलिओ लीनः । परिअरो लीन इत्यन्ये । पडिछंदो मुखम् । पच्छेणयं पाहेज्जं । पाथेयमित्यर्थः । द्वावपि देश्यावन्योन्यपर्यायतया निबद्धौ । पच्चुद्धारो तथा पच्चोवणी संमुखागमनम् । क्रियाशब्दावेतौ । तेन संमुखागते पच्चुद्धरिओ पच्चोवणिओ इत्याद्यपि भवति ॥ यथा ।

लोअणचओरपच्छेणअन्तपडिछंदचन्दिमा कुणसु ।
हिअपरिलिआ वि पच्चुद्धारं पच्चोवणीपरे दइए ॥ २७ ॥ [२४]

पच्चुहिअं पण्हविए पडच्चरो सालसरिसम्मि ।
परिहायपरिच्छूढा झीणोक्खित्ता पडिक्खरो कूरे ॥ २५ ॥

पच्चुहिअं प्रस्नुतम् । पच्चुअं प्रस्नुतमित्यन्ये । पडच्चरो श्यालप्रायो विदूषकादिः । परिहाओ क्षीणः । परिच्छूढो उत्क्षिप्तः । पडिक्खरो क्रूरः ॥ यथा ।

किं तं छुहपरिहाओ परिछूढकरो पडच्चर रडेसि ।
अपडिक्खरपच्चुहिआइ गहहीए थणंधओ होहि ॥ २८ ॥ [२५]

खेत्तसए परिवासो पयट्टिओ तह पवट्टिअए ।
पज्जत्तम्मि पहोइअमह खेत्ते पल्लवायपोरयया ॥ २६ ॥

L. 1. *cdd.* परिलिय° C °पडिच्छंदा BF पत्थेणयं E पेच्छणयं BF पाहिज्जं C 1. hd. पाहिझं 2. hd. °इझं. L. 2. A पच्चु° C 1. hd. पचुद्दोरो F, C 2. hd. पच्चुद्दारो G पव्वोवणी ABCFG चेय. L. 3. G °लिउ BCF परियरो G परियलो In G न्ये पडि° मु° is torn off. BF परिछंदो C °च्छंदो. BF पत्थेणय G पहेणयं. L. 4. C पाहिज्जं *cdd.* देश्यौ अन्यो°. C (F?) °द्दारो G पव्वु° From व्दावे° to इत्या° torn off in G. L. 5. C (F?) °द्दरिओ. L. 6. C °णियो. L. 7. CG लोयणचउर° G °णयंतपरिछंद° BF °छंदं BFG °चंदिया C °वंदिया. L. 8. *cdd.* हियपरिलिया C (F?) °द्दारं From पच्चु° to डिक्ख° l. 10 torn off in G. B °परे देइ. L. 9. A पच्चु° *cdd.* °हियं C °विये C 1. hd. पडव्वरो. L. 10. C परिहाइपरिचूढा ABF °छूढा BF ज्झीणो° C झिझणो° E ज्झीणो° B °खित्ता E कूवे. L. 11. G पव्वु° *cdd.* °हियं C प्रसूतं G प्रस्तुतं C पच्छुयं G पव्वुअं (?) B प्रस्तुत° CF प्रस्तुत° G प्रश्रुत° or प्रश्नुत° C पटच्चरो From डच्चरो to करो l. 13 torn off in G. L. 12. B परछूढो. L. 13. B परछूढ° C पडव्वर. L. 14. BCF °पच्चुहियाइ In G from पच्चु° to पयट्टिओ p. 191, l. 1 torn off. C गद्दहीपथणंधउ 2. hd. °धओ. L. 15. C परिहासो पयट्टिओ 2. hd. °उ A पवट्टिउ *cdd.* पवट्टियए. L. 16. BF पज्जंत्तंमि C पझंतंमि *cdd.* पहोइयमह C खत्ते A °चोरयया E °पोयरया.

परिवासो क्षेत्रशयः । पयट्टिओ प्रवर्तितः । पहोइअं पर्याप्तम् । प्रभुत्वमित्यन्ये । पल्लवायं तथा पोरयं क्षेत्रम् । वल्लवायं इति दन्त्योष्ठ्यादिरप्ययमिति गोपालः ॥ यथा ।

परिवास सालिपोरयगोवीदंसणपयट्टिअमणो जं ।
ण णिएसि दिवा वि मिगे पहोइअं पल्लवायरक्खाए ॥ २९ ॥ [२६]

पञ्चाहिअपसासाए पंचावसपणावसा ।
पप्फोडिअं च पक्खोडिअम्मि सुरयम्मि परभाओ ॥ २७ ॥

पंचावसा तथा पणावसा पञ्चाधिकपञ्चाशत् । पप्फोडिअं पक्खोडिअं निर्झाटितमित्यर्थः । परभाओ सुरतम् ॥ यथा ।

रइपप्फोडिअ परभायलुद्ध वेसाइ देसु दीणारे ।
पञ्च वि पणावससमे पंचावसं पि मा खु पञ्चसमं ॥ ३० ॥ [२७]

पडिअलिपविरइआ तुरिए पुसम्मि पडिहत्थपोणिअया ।
पडिखंधं पडिखंधी जलवहणे मत्थयम्मि पवरंगं ॥ २८ ॥

पडिअली तथा पविरइओ त्वरितः । पडिहत्थो तथा पोणिओ पूर्णः । पडिखंधं पडिखंधी जलवहनम् । जलमुह्यते ऽनेनेति जलवहनम् । दृत्यादि । अन्ये जलवाहमाहुः । पवरंगं शिरः । उत्तमाङ्गवत् शिरोवाचकत्वेन नायं कवीनां रूढ इति देश्येषु निबद्धः ॥ यथा ।

अणपडिअलि पविरइअं अपोणिए कुण जलेण पडिहत्थे ।
पडिखंधे पडिखंधीणिउत्त किं कण्डुएसि पवरंगं ॥ ३१ ॥ [२८]

L. 1. BF पवहिओ C पयहिओ G पयहिउ From तः to हिअ° l. 3 torn off in G. BCF पहोइयं. L. 2. C (F?) पल्लवायमिति B °यमिति. C (F?) दंतो° B दंत्योष्टया°. L. 3. *cdd.* पयहिय° C °सणो G ज्जं. L. 4. From णिएसि to तथा l. 7 torn off in G. *cdd.* पहोइयं C °रक्खा य. L. 5. *cdd.* पंचाहिय° A °वसा व पण°. L. 6. E पप्फो° *cdd.* °डियं °डियम्मि A °भाउ. L. 7. C पणपसा G °वन्ना From ञ्चाशत् to ससमे l. 10 torn off in G. *cdd.* °डियं. C *om.* पक्खो° BF °डियं. L. 9. *cdd.* °डिय B परिभाय° C °लुद्दा F °लुइ. L. 10. C °पससमे BF °वन्नसमे G °न्न° G °वन्नं From समं to ओ त्वरितः l. 13 torn off in G. L. 11. *cdd.* पडियलिपविरइया B तुरंए A पडहत्थ° C पडिहच्छ° E पडहच्छ° *cdd.* °पोणियया. L. 12. AC (F?) °खंध B परिखंधी E °वहणा. L. 13. BF पडियल्ली C पडियली BG पडहत्थो G पूणिओ. From डिखंधं to श्येषु l. 16 torn off in G. BCF °खंध B जलवह B अनेनेति. L. 15. B रूढः L. 17. *cdd.* °पडियलि BCF °रइयं G °रइअ From ए to त्ता l. 1 of next page torn off in G. C कुणउ C °हच्छे. L. 18. BF °णिइत्त C °णियत्तासि The above is D's reading. BF कि.

णगरम्मि पइट्ठाणं रुक्खे पसुहत्तपरसुहत्ता य ।
पाणिअणिग्गमणम्मि अ परिहालो परिहलाविओ चेअ ॥२९॥

पइट्ठाणं नगरम् । पसुहत्तो तथा परसुहत्तो वृक्षः । परिहालो तथा परिहलाविओ जलनिर्गमः ॥ यथा ।

महिकप्पपरसुहत्तय गुरुभुअपसुहत्त तुह पइट्ठाणे ।
घरपरिहलाविआ करिमदपरिहालेहि हुन्ति अप्फुसा ॥ ३१ ॥

अत्र पंगुरणं प्रावरणमिति प्रावरणशब्दभवत्वान्नोक्तम् । तथा । पज्जरइ कथयति । पव्वायइ म्लायति । पल्हत्थइ विरेचयति । पलावइ नाशयति । पणामइ अर्पयति । पयरइ पम्हुहइ स्मरति । पयल्लइ प्रसरति । पहल्लइ घूर्णते । पसाडइ मुद्गाति । पड्डुहइ क्षुभ्यति । पच्चारइ उपालभते । पच्चड्डइ पच्छंदइ पदअइ गच्छति । पल्लट्टइ पल्हत्थइ पर्यस्यति । पउलइ पचति । पज्झरइ पच्चडइ क्षरति । इत्येते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [२९]

पणअत्तिअं पयडिए इत्थीपणए पणामणिआ ।
परिवारिओ अ घडिए पुलोअणे पसवडक्कं च ॥ ३० ॥

पणअत्तिअं प्रकटितम् । पणामणिआ स्त्रीषु प्रणयः । परिवारिओ घटितः । पसवडक्कं विलोकनम् ॥ यथा ।

तीए रइसव्वस्सं पणअत्तिअपसवडक्कलीलाए ।
कह लहसि णिहुरक्खर अणपरिवारिअपणामणिओ ॥ ३२ ॥ [३०]

L. 1. C णायरम्मि C *om.* हत्तपरसु BF °परमुहत्ता C °हुत्ता. L. 2. *cdd.* पाणिय° BF °णंथि *cdd.* य C 1. hd. G °विउ ABCFG चेय. L. 3. From पइट्ठाणं to रसुहत्तय l. 5 torn off in G. B परमुहत्तो C 2. hd. °हुत्तो. L. 5. BF °परमुह° G गुरुलुअ° C गुरुतुअ° C पहाणे G पइट्ठाणे. L. 6. BCF °विया In G आ is torn off. B °हालेहिं From न्ति to कइ° l. 7 torn off in G. BF अप्फणा. L. 8. B, C 1. hd. FG पच्चायइ. L. 9. In G पयल्लइ प्रसरति is torn off. B पहलइ C पसाणइ. L. 10. G मृड्नाति C (FG?) पहुहइ (FG पड्डु°?) G पव्वारइ *cdd.* पच्छड्डुइ B पछदइ G *om.* पदअइ. L. 11. B पओल्लइ C पउल्लइ 2. hd. पओल्लइ BCF पज्जरइ. L. 13. E पणय° *cdd.* °त्तियं C 1. hd. इच्छी° *cdd.* °णिया. L. 14. C 1. hd. G °रिउ *cdd.* य C पलोयाण BEF पुलोयणे G पुलोयणं. L. 15. C पसअ° G पणय° *cdd.* °त्तियं *cdd.* °णिया. G °रिउ. L. 17. G पणय° *cdd.* °त्तिय°. L. 18. G लहिसि BF णिहुक्खर *cdd.* °वारिय° G °णिउ.

पव्वइसेल्लं वालमयकराडए तरुणिआइ पडुजुवई ।
चिरसुअमहिसी परिहारिणी अ पडिअज्झओ उवज्झाए ॥३१॥

पव्वइसेल्लं वालमयकराडकम् । पडुजुवई तरुणी । परिहारिणी चिरप्रसूता महिषी । पडिअज्झओ उपाध्यायः ॥ यथा ।

पडिअज्झय तुह सीसो परिहारिणिदुद्धपाणदुल्ललिओ ।
पडुजुवईण णिमित्तं पव्वइसेल्लाइ गुम्फेइ ॥ ३४ ॥ [३१]

पडिएल्लिओ कयत्थे भग्गे पडिरंजिअं चेअ ।
पज्जुणसरमुच्छुसरिसतिणम्मि पडिअंतओ अ कम्मयरे ॥३२॥

पडिएल्लिओ कृतार्थः । पडिरंजिअं भग्नम् । पज्जुणसरं इक्षुसदृशं तृणम् । पडिअंतओ कर्मकरः ॥ यथा ।

पडिरंजिअपडिमाए किं रे पडिएल्लिआइ होइ फलं ।
पडिअंतय किं दिट्ठो पीडिअपज्जुणसराउ उच्छुरसो ॥ ३५ ॥ [३२]

पडिसारिअं सुमरिए परिल्लवासो अ अमुणिअगइम्मि ।
वम्मीअयम्मि पडिलग्गलं वसन्तम्मि पउमलओ ॥ ३३ ॥

पडिसारिअं स्मृतम् । परिल्लवासो अज्ञातगतिः । पडिलग्गलं वल्मीकम् । पउमलओ वसन्तः ॥ यथा ।

L. 1. A पव्वय° or पच्चय° C पच्चय° BF वालमए कंडए ABCFG तरुणियाइ E तरुणिआई A पडजुवई G पडुजवई B °जुवइ. L. 2. C वीरसुहअ° AG °सुय° *cdd.* य A पडियज्जउ BFG पडिअज्जउ C पडिअज्जओ AC उवज्जाए BF वज्जाए. L. 3. C पच्चयसेल्लं वालमयं All the four MSS. BCFG read कंडकं (sic), D has कांडुकं Perhaps °काराडकम् to be read? C वीरप्रसूता. L. 4. BCF पडिअज्जओ G °अज्झउ B *om.* यथा. L. 5. BCF पडिअ-ज्जय C °दुइ° G °लिउ. L. 6. C पडिजुव° C निमित्तं पचइ° *cdd.* °सेल्लाइं. L. 7. A पंडिप-ल्लिउ BF पडिअल्लिओ C 2. hd. पडियल्लिओ G °पेल्लिउ A कयछे BEF कयचे CG कयच्छे BF रुग्गे *cdd.* °रंजियं ABFG चेय C चेव. L. 8. C °सरसुचु° corr. 2. hd. A °सरमुसरिस° BF °तिणं AB पडियं° AG, C 2. hd. °तउ ABCFG य C कमयरे. L. 9. C पडियल्लिओ G °ल्लिउ *cdd.* °रंजियं BF भग्नं BF इक्षुषंडसदृशात्तृणं. L. 10. G °तउ. L. 11. *cdd.* °रंजिय° G पडेए° *cdd.* °ल्लियाइ. L. 12. C पडियंवय G पडियंतय BF पीडिय° C पाडिय° G पीलिय° BF °पज्जुन° B उछ्° BF °रसे. L. 13. *cdd.* °सारियं C 1. hd. *om.*-अं सुमरिए परि E पडिल्ल° *cdd.* य E असुणिय° ABCFG अमुणिय° A °गयम्मि C °गइमि. L. 14. BF अम्मीअ° A वम्मीय° G वम्मीयम्मि BF पडिअग्गलं Between °ग्ग and लं the whole passage from °न्तरिओ to माचक्षते (p. 195, 11-197, 8) is inserted in G. A चसन्तम्मि BF पउपमलओ AG °लउ. L. 15. CG °रियं G ऽज्ञात°. L. 16. G °लउ G *om.* यथा.

हिअडसि परिल्लवासो पउमलए छुहय कत्थ जं तीए ।
पडिलग्गलं व अरई पडिसारिअतग्गुणाइ वड्ढेइ ॥ ३६ ॥ [३३]

पवहाइअं पयट्टे पडिपिंडिअमवि पवुड्ढम्मि ।
पच्चबलोक्को पाडच्चरो अ आसत्तचित्तम्मि ॥ ३४ ॥

पवहाइअं प्रवृत्तम् । पडिपिंडिअं प्रवृद्धम् । पच्चबलोक्को तथा पाडच्चरो आसक्तचित्तः । चोरवाची तु पाटच्चरशब्दभवः ॥ यथा ।

पाडच्चरा तए सा पच्चबलोक्को तुमं छुहय तीए ।
असोसं पवहाइअरसाण पडिपिंडिओ च्चिअ सिणेहो ॥ ३७ ॥ [३४]

पंथुच्छुहणी जा सासुराउ आणिज्जए वहू पढमं ।
पच्चुच्छुहणी पढमसुरा गुज्झहरे पलोट्टजीहो अ ॥ ३५ ॥

पंथुच्छुहणी श्वशुरकुलात्प्रथममानीता वधूः । पच्चुच्छुहणी नवसुरा । पलोट्टजीहो रहस्यभेदी ॥ यथा ।

ण हु मह्रपच्चुच्छुहणी पिज्जइ ता कह पलोट्टजीहाइं ।
इअ कुलपंथुच्छुहणी सासुअगइपुच्छिराण कुप्पेइ ॥ ३८ ॥

अत्र पडिअम्मिअं मण्डितमिति प्रतिकर्मितशब्दभवमिति नोक्तम् । परिवाडइ घटयति । परिवालइ वेष्टयति । परिहट्टइ मृद्नाति । परिअल्लइ परिअलइ गच्छति । परिअंतइ श्लिष्यति । परिसामइ शाम्यति । इति धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [३५]

L. 1. BF °चासो C कच्छ C ताए. L. 2. C च B अरइ G परिसाइतग्गु° BF चड्ढेइ C वड्ढेई G वड्ढेइ. L. 3. BF पचहा° *cdd.* °इयं (G °इय) C पवट्टे G पवट्टे B पविपिं° F पविपं° *cdd.* °डियम° A पवुहम्मि E °ड्डम्मि G °हम्मि. L. 4. ACFG पच्चव° B पच्चच° G °लोक्को BF पापाडच्चरो A पडच्चरो C पडेच्चरो BCEF य A *om.* अ BF °वित्तंम्मि. L. 5. *cdd.* °हाइयं *cdd.* °डियं B पव्वव° CG (F?) पच्चव° G °लोक्को. L. 6. BF °वित्त : B चौर° BF पाढचर° C पाहच्चर° G पाटतुर°. L. 7. B पाडच्चरो B पव्ववलोक्को CG (F?) पच्चव° BF मुहप G तीसे. L. 8. C अन्नोन्नं G अन्नुन्न *cdd.* °हाइय° CG °डिउ BF व्विय CG च्चिय. L. 9. A पंथुत्थु° BF पंछुछु° C पंचुच° G पंघुच्छु° E सामुराउ A सासुसउ G हू (sic) AEG पढुमं. L. 10. BF पछुछु° G पजुछु° or पज्जुछु° C 2. hd. पथुच्छु° BF गुज्ज° C गुझ° 2. hd. गुझ्झ° From पलोट्ट° to °णी l. 11 torn off in G. *cdd.* य. L. 11. BF पंछुछु° C पंघु-हणी BF स्वसुर° C °ममनीता BF पछुछु° G पव्वुछु°. L. 13. BF न C दु BF महपछुछु° From ज्जइ to राण l. 14 torn off in G. C °जहाइं हं. L. 14. *cdd.* इय BF °पंछुछुहणी C 1. hd. °पछुछु° 2. hd. °पच्चुछु° *cdd.* सासुय°. L. 15. BF पडिअंमियं C °यंमिअं G °यंमियं From परिवाडइ to परिसामइ l. 17 torn off in G. L. 16. C घयति B परिवालं चेष्टयति. BF गृह्णाति C परिहल्लइ परिहअलइ (2. hd. परिअलइ) BF *om.* परिअलइ. L. 17. BF शम्यति B° षूक्ता: *om.* इति नोक्ता: G °क्ताविति.

पयलायभत्तपरिअट्टलिआ मोरपरिछिन्नेसु ।
कलकलिए पत्थरभल्लिअं पडिणिअंसणं च णिसिवत्थे ॥३६॥

पयलायभत्तो मयूरः । परिअट्टलिअं परिच्छिन्नम् । पत्थरभल्लिअं कोलाहलकरणम् । पडिणिअंसणं रात्रौ परिधेयवस्त्रम् ॥ यथा ।

पयलायभत्तसरहय तीइ पडिणिअंसणं इहाणेसि ।
पत्थरभल्लिअमच्छउ परिअट्टलिओ सि चित्तेण ॥ ३९ ॥ [३६]

परिहारइत्तिआ रिउमईइ चूलाइ पासिपिच्छीओ ।
पारी दोहणभण्डे पाओ चक्के दिसाइ पाली अ ॥ ३७ ॥

परिहारइत्तिआ ऋतुमती । पासी तथा पिच्छी चूडा । पारी दोहनभाण्डम् । पाओ रथचक्रम् । पाली दिक् ॥ यथा ।

पारीहत्थो पाअन्तरिओ पालीउ किं णिअसि गोव ।
चलपासिअ तुह पिच्छि लुणेमि परिहारइत्तिअं महसि ॥ ४० ॥ [३७]

पावो सप्पे सवचे पाणो पाणाअओ अ पुणाई अ ।
णयणम्मि पायलं पाउअं हिमे पारयं सुराभण्डे ॥ ३८ ॥

पावो सर्पः । पाणो पाणाअओ पुणाई इत्येते त्रयः श्वपचार्थाः । पायलं चक्षुः । पाउअं हिमम् । पारयं सुराभाण्डम् ॥ यथा ।

L. 1. From पयलाय° to °त्तो l. 3 torn off in G. A °सत्त° E °रुत्त° *cdd.* परियट्टलिया ABF °छिन्नेसु C °च्छिन्नेसु. L. 2. C कलिकालिए A पत्थभल्लिअं BCEF °भल्लियं BCF °णियंसणं B, E 2. hd. णिस°. L. 3. C °लाइय° BCF परियट्ट° G परियट्ट° *cdd.* °लियं B °छन्नं BF पत्थड° C परच्छ° BF °भल्लियं C °भत्तियं From पत्थर° to °ओ सि l. 16 torn off in G. L. 4. BF °णिअसणं C °णियंसणं. L. 5. C ताइ *cdd.* °णियंसणं. L. 6. C पच्छर° *cdd.* °भल्लिय° BF °छओ *cdd.* परियट्ट° C 1. hd. G °लिउ. L. 7. C परिहारि° *cdd.* °इत्तिया From आ to °णडम् l. 9 torn off in G. C चूला पइसि° A °पिल्लीउ (?). L. 8. C पारि A दोहर° A णाउ BCF पाउ BF चक्के ABCF य. L. 9. BF पारि° C °हारि° *cdd.* °इत्तिया BF चूला C त्तली 2. hd. त्तलीओ. L. 10. BFG, C 1. hd. पाउ From कु to न्तरिओ l. 11 torn off in G. See note on p. 193, l. 14. L. 11. G °रिउ BF पलिओ C पालिउ C णायसि BFG णियसि. L. 12. C वल° *cdd.* °पासिय C पिच्छि BF लुणेसि *cdd.* °इत्तियं. L. 13. G पाउ BF सपच्चे C 1. hd. सववे E सचवे C 1. hd. °अउ G °अवो A *om.* अ BCEFG य E पुणाइ *cdd.* य. L. 14. BF पायालं C पाअलं AEG पाउयं C पउअं. L. 15. G पाउ G पाणायउ B पुणाइ G *om.* इत्यु. BCF पाअलं. L. 16. G पाउयं G °भांडी.

पारयहत्थो पाणो पाणाअयवाडयम्मि पुणाइजुओ ।
पाउअपावयभीओ रत्तीए रत्तपायलो गाइ ॥ ४१ ॥ [३८]

पाडुंकी वणिसिविआइ पाइअं तुण्डवित्थारे ।
पाणद्धी रच्छाए पाडुच्ची तुरयमण्डणए ॥ ३९ ॥

पाडुंकी व्रणिशिबिका । पाइअं वदनविस्तारः । पाणद्धी रथ्या । पाडुच्ची तुरगमण्डनम् ॥ यथा ।

तुह विरहे पाडुंकीजोग्गा सा पाइअं ण पावेइ ।
मल्हसि पाणद्धीसुं तुमं तु पाडुच्चिअहएहिं ॥ ४२ ॥ [३९]

पायडमङ्गणए तह पामद्दा पायधन्नमलणम्मि ।
हत्थजुअलप्पहारे पाणाली पाहुणं च विक्केज्जे ॥ ४० ॥

पायडं अङ्गनम् । पामद्दा पादाभ्यां धान्यमर्दनम् । पाणाली हस्तद्वयप्रहारः । पाहुणं विक्रेयम् ॥ यथा ।

खलपायडपामद्दं मोत्तुं पाहुणरइत्थिमालविरे ।
पाणालीइ हणिज्जइ हलिओ पिट्ठागयाइ जायाए ॥ ४३ ॥ [४०]

पारंकं सुरमाणयभण्डे मग्गीकयम्मि पाउक्कं ।
पाउग्गो सब्भे पासणिओ पासाणिओ अ सक्खिम्मि ॥४१॥

पारंकं सुरामानभाण्डम् । पाउक्कं मार्गीकृतम् । पाउग्गो सभ्यः । पासणिओ तथा पासाणिओ साक्षी ॥ यथा ।

L. 1. C °हच्छो G पाणोयय° B पाणाअअ° C °वाडंमि G °जुउ. L. 2. BF पाओअ° G पाउय° BF °सावअ° C °पावअ° CG °भीउ BCF °पाइलो. L. 3. A पांडुकी E पाडुंक्की G पाडुकी चणि° C °सिवि° *cdd.* °याइ पाइयं C °विच्छारे. L. 4. C पाणद्दी C °मंडण. L. 5. B पांडुंकी BF व्रण° BFG °शिविका *cdd.* पाइयं B °पणद्धी F पणद्दी C पाणद्दी. L. 7. B पांडुंकी° G पाडुंकीजाया C सा प पाइयं BFG पाइयं G न BF पावेइं. L. 8. CF पाणद्दीसुं BG पाडुचिय° C (F?) पाडुचिहयएहिं. L. 9. G पामद्धा G °धन्न° E °मलिणम्मि° L. 10. E हत्थु° G हच्छ° BF °जुयल° G °जयल° C °प्पहारो B पाणीली G पाहुडं A विक्किज्जे. L. 11. G अंगणं । पामद्धा. L. 12. B पाहुणयं. L. 13. G °पामद्धं BF पाहुणय° G °रणत्थि° C °रइच्छि° C °विरे. L. 14. BF पायालीइ C हणिझइ हलिउ. L. 15. C 2. hd. °पाणय° E माग्गी°. L. 16. E पाउग्गेसं BF संभे BF पासीणओ पाणिओ य AG °णिउ A पासणिउ य G °णिउ *cdd.* य B सखिमि C सिक्वंमि. L. 17. G पारकं C °पान° BF माग्री° C 1. hd. मागी° G पाउक्को. G °णिउ (twice).

पासणिआ खु पमाणं भज्जइ पासाणिएहि दिव्वं पि ।
पारंकयसङ्गमे इअ पाउग्गेहि पाउक्कं ॥ ४४ ॥

अत्र पामरो कुटुम्बीति संस्कृतसमः । पाहुडं प्राभृतमिति प्राभृतशब्दभवम् । तथा पाडिक्कं पाडिएक्कं प्रत्येकमिति शब्दभवौ । पारइ शक्नोति । पासइ पश्यति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [४१]

पाउग्गिओ अ सहिए खलीणजुत्ताइ पाडिसिरा ।
पाडुहुओ पडिहूए मालाए पारिहच्छी अ ॥ ४२ ॥

पाउग्गिओ सभिकः । द्यूतकारयिता । अन्ये तु सहिअं सोढमाचक्षते । यदाह । पाउग्गिओ ऽपि सोढः ॥ पाडिसिरा खलीनयुक्ता । पाडुहुओ प्रतिभूः पारिहच्छी माला । पाडिहच्छी शिरोमाल्यमित्यन्ये ॥ यथा ।

पाउग्गिअ सारविउं पाडिसिरामणिअपारिहच्छीओ ।
पाडुहुअं पुण मग्गसि किमेस पडिहाइ तुह णाओ ॥ ४५ ॥ [४२]

पाउरणी कवचे पासावयपारावरा गवक्खम्मि ।
जो पिउहरा पइहरं णेइ वहुं पाडिअज्झो सो ॥ ४३ ॥

पाउरणी कवचम् । पासावओ तथा पारावरो गवाक्षः । पाडिअज्झो यः पितृगृहात्पतिगृहं वधूं नयति ॥ यथा ।

पासावयप्पइट्ठो वहूइ पारावरोवविट्ठाए ।
रोमोग्गमपाउरणीइ पाडिअज्झो हुओ मलयपवणो ॥ ४६ ॥ [४३]

L. 1. G पासा° *cdd.* °णिया BFG °णिएहिं C दिव्वं. L. 2. *cdd.* इय पाउग्गेहिं. L. 3. B कुटंबीति G *om.* प्राभृतमिति. BF *om.* प्राभृत *cdd.* °भवः. L. 4. BFG पाडिअक्कं. L. 5. B एते. L. 6. BF पउग्गि (sic) AG, C 1. hd. पाउग्गिउ *cdd.* य. L. 7. A पाहुडुओ B पाडुहुउ F पाडिहुउ G पाडुहु A पारिहत्थी *cdd.* य. L. 8. G °ग्गिउ *cdd.* सभिको BF °कारपिता *cdd.* सहियं From माचक्षते to मित्य° l. 10 torn off in G. L. 9. BF पाउगिओ C पाडुग्गिउ (2. hd. °ओ) पिग्ग सोढ C खलिन°. C पडुहूओ C 2. hd. पा° BF प्रतिभुः BF पारिहत्थी. L. 10. C 1. hd. पाडि°. L. 11. From पाउ° to °म्मि l. 13 torn off in G. *cdd.* °ग्गिय BCF °वियं B पाडसिरा° *cdd.* °मणिय°. L. 12. BF °हुयं C °हूयं BF परिहाइ. L. 13. BF °पारा गव° C °परोवरा A गवख°. L. 14. E पिउरा From इ to वहूइ l. 17 torn off in G. AC बहुं AC °अज्जो E °अभो. L. 15. C गवाक्षे. C °अइझो *i.e.* °अज्जो. L. 17. BCF पासाव्वय° L. 18. G रोमु From ग्गम° to पहुंकम्मि l. 2 of next page torn off in G. C °अइझो C 1. hd. हुउ.

णायव्वा वीसामम्मि पाडिअग्गो अ पारुअग्गो अ ।
पारंपरो णिसिअरम्मि पारुअल्लो पहुंकम्मि ॥ ४४ ॥

पाडिअग्गो तथा पारुअग्गो विश्रामः । पारंपरो राक्षसः । पारुअल्लो पृथुकः ॥ यथा ।

रे हलिअ पाडिअग्गं कुण इणिहमपारुअग्गदाढ तुमं ।
पारंपरो व्व तिन्ति ण मस्ससे पारुअल्लअसणम्मि ॥ ४७ ॥ [४४]

पालीहम्मं च वई मालीकयमाहु पारुहल्लं च ।
पालीबंधो अ सरे पायप्पहणो अ कुक्कुडए ॥ ४५ ॥

पालीहम्मं वृतिः । पारुहल्लं मालीकृतम् । पालीबंधो तटाकः । पायप्पहणो कुक्कुटः ॥ यथा ।

लङ्घइ जलहिं गरुडो पालीबंधं च पारुहल्लोम्मि ।
पायप्पहण तुमं पुण पालीहम्मं पि फुडसि दुक्खेण ॥ ४८ ॥ [४५]

पाडलसउणो हंसे पिणही खामा जले पिव्वं ।
पिंचू पिक्ककरीरे पिल्हं लहुपक्खिरूअम्मि ॥ ४६ ॥

पाडलसउणो हंसः । पिणही क्षामा । पिव्वं जलम् । पिंचू पक्ककरीरम् । पिल्हं लघुपक्षिरूपम् ॥ यथा ।

पाडलसउणयपिल्हय तुमयं मरुमण्डलम्मि मा वच्च ।
तत्थ अपिव्वे पिंचुअमित्तफले होसि पिणिहतणू ॥ ४९ ॥ [४६]

L. 1. C णायच्चा विसा° A वीसासम्मि CE पाडियग्गो *cdd.* य (twice) C 1. hd. *om.* पारुअग्गो य 2. hd. marginal note पारुयग्गो A पारू° E °यग्गो. L. 2. AE पारंपारो A °घरम्मि BCEF °यरम्मि BF पारिअल्लो CE पारुयल्लो G पहुक्कम्मि. L. 3. C पाडियग्गो From विश्रामः to से l. 6. torn off in G. L. 5. *cdd.* हलिय पाडियग्गं BF इणिहमपा° C इल्हिम° L. 6. BF तत्ति C तित्ति णं BF मन्नसे G °तुसिणम्मि. L. 7. From वई to कृतम् l. 9 torn off in G. L. 8. BF वंधो *cdd.* य C सरो *cdd.* य BF कुक्कुडओ C कुकुडए. L. 9. C वृत्तिः BFG °वंधो C तडाकः G तडागः. L. 10. C कुकुटः G कुक्कुट°. L. 11. G लघइ C जहिं B गुरुडो In G लहिं गरु is torn off. BFG °वंधं व C पारमल्ल. BCF °ल्लोमिं From हल्लो° to पाडल° l. 13 torn off in G. L. 12. BF °हणे BF *om.* पि BF फडसि C दफुडसि. L. 13. A पाउल° C पाड्डल° G पिसी ABCEF पिच्चं G पिव्वं. L. 14. B पिचू E पक्क° G पेक्क° E पिणहं G पिल्लं B °रुअम्मि C °रूयंमि. L. 15. In G पिव्वं जलम् । पिं is torn off. BCF पिच्चं. G °करीरः. L. 16. G पिल्लं. L. 17. BF पडल° C पाडलि°. L. 18. C तच्छ अपिचि पिंचुअपिच्चे पि मित्त° BF अपिच्चे पिंचुउ° G *om.* the whole verse.

पिंडी अ मञ्जरीए पिरिडी सउलीइ पिच्छिली लज्जा ।
पिहुलं पिंसुलिपिंछोलीओ मुहपवणभरिअतिणवज्जे ॥ ४७ ॥

पिंडी मञ्जरी । पिरिडी शकुनिका । पिच्छिली लज्जा । पिहुलं पिंसुली पिंछोली त्रयो ऽप्येते मुखमारुतापूरिततृणवाद्यवाचकाः ॥ यथा ।

रमिरं पिहुलेण समं पिंछोलिमुहीहि पिंसुलिकराहिं ।
पिंडीहि पलोहन्तो अपिच्छिलीपिरिडिलोल किं महसि ॥ ५० ॥ [४७]

पिअणं दुद्धे आणाइ पिणाई दाडिमम्मि पिंडीरं ।
उण्णापिपीलिआए अ पिप्पडा मक्कडम्मि पिंगंगो ॥ ४८ ॥

पिअणं दुग्धम् । पिणाई आज्ञा । पिंडीरं दाडिमम् । पिंडरयं इत्यन्ये । पिप्पडा ऊर्णापिपीलिका । पिंगंगो मर्कटः ॥ यथा ।

लिह पिंडीरं पिअणं पिएसु मा कुणसु पिप्पडासङ्कं ।
जाव पिणाइं दिन्तो पिंगंगमुहो ण एइ धणिभट्टो ॥ ५१ ॥ [४८]

बलकारम्मि पिणाओ पिअमा फलिणीइ पिंजिअं विहुए ।
पिलणं पिच्छिलदेसे सही पिडच्छा गुदम्मि पिट्टंतं ॥ ४९ ॥

पिणाओ बलात्कारः । पिअमा फलिनी । पिंजिअं विधुतं । पिंजिअयं इत्यपि । पिलणं पिच्छिलो देशः । पिडच्छा सखी । पिट्टंतं गुदः ॥ यथा ।

पिअमासामाइ इमाइ एस उअ पिंजिओ पिणाअपरो ।
पुरओ वि पिडच्छाणं पिट्टंतभरेण पडइ पिलणम्मि ।

L. 1. CE पिंडि *cdd.* य C सउणोइ G सउली य C लिज्जा. L. 2. BF पिंसुलं पिच्छो° C 1. hd. °लं सुलिं पिच्छो° 2. hd. पिसुलि AG °लीउ C सुहएवण° E °पवभरिअ° ABCFG °भरिय° BF °वज्जो. L. 3. B पिछली G पिंच्छिली. L. 4. B सुख° BF °वाद्य° C *om.* वाद्य L. 5. BF रमिवं or °च्चं C पिछालिमुहाहिं G °हीहिं C पिंसुली°. L. 6. BFG °हिं C पिडीहिं G पलोअंतो य पिच्छि° BCF °परिडि° BF महसिं. L. 7. *cdd.* पियणं B दुद्ध C दुद्दे F दुद C आणाई. L. 8. *cdd.* °लियाए *cdd.* य C पिप्पाड C पिगंगो. L. 9. *cdd.* पियणं B दुद्धं F दुदं C पिणाइ *cdd.* पिंडरयमित्यन्ये. L. 10. BF पिथडा G ऊसा° BF पिगंगो. L. 11. *cdd.* पियणं C पिप्पाडा°. L. 12. BF पिणाइ C पिंगणाई C दंतो BF पिंगंगो मुहो C पिंगगंमुहो G पिंगमुहो G एपइ धण° L. 13. AG वल° BF चल° G पिणाउ ABCEF पियमा G पिइमा ABEFG पिंजियं C पिंजयं चिहुए. L. 14. A पिलियं B पित्थलदेशो C (F?) पिच्छल° A पिच्छिण° A अदम्मि ACG पिट्टंतं E पेट्टंतं. L. 15. G पिणाउ *cdd.* पियमा B फलिणी BFG पिंजियं C पिंजयं विधूतं. BF पिंजियमित्यापि CG पिंजिययमित्यपि. L. 16. B पिछलो. G पिट्टंतं. L. 17. *cdd.* पियमा° C *om.* इमाइ BF पस ओअ *cdd.* पिंजिउ G पिणाय°. L. 18. BFG पुरउ BF पिडछण G पिट्ट:त°

अत्र पिहडो पिठरः । पिउच्छा पितृष्वसा । इति शब्दभवौ । तथा पिज्जइ पिबतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । [४९]

पिंजरुडो भेरुण्डे जंकिंचिप्पढिअयम्मि पिप्पडिअं ।

तणुए पिहोअरो पङ्कसुरे पिड्डखउरा य पेंढा य ॥ ५० ॥

पिंजरुडो भेरुण्डः । वदनद्वयोपेतो भारुण्डाख्यः पक्षी । पिप्पडिअं यत्किंचित्पठितम् । पिहोअरो तनुः । अत्र पिहुरोमो मीन इति पृथुरोमशब्दभवः । पिसुणइ कथयतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । पिड्डखउरा तथा पेंढा कलुषा सुरा ॥ यथा ।

पिंजरुडो व्व दुवयणो पेंढामत्तो सि पिड्डखउरपिआ ।
सा तुह विरहुम्मत्ता पिहोअरा पिप्पडइ णिच्चं ॥ ५३ ॥ [५०]

पिअमाहविपीणा पिक्किचउरंसा पीढमुच्छुजन्तम्मि ।

पीई तुरए पीलुट्टपीडरइआ य डड्ढचोरवहू ॥ ५१ ॥

पिअमाहवी कोकिला । पीणं चतुरस्रम् । पीढं इक्षुनिपीडनयन्त्रम् । पीई तुरंगमः । पीलुट्टं प्लुष्टम् । पीवलं पीतमिति तु पीतशब्दभवम् । पीडरई चोरभार्या ॥ यथा ।

पीणउरपीइरोहे पीढठिआ पिक्किखऊण पीडरई ।
पिअमाहविकालमुही पीलुट्टं मसए पक्खिं ॥ ५४ ॥ [५१]

पुंडे वच्चत्थे पुंढो गत्ते पिउसिआइ पुप्फा य ।

पुत्थं मिउ मेले पुंपुअं च पुव्वाडपुप्पुआ पीणे ॥ ५२ ॥

L. 1. BF पिहरो. L. 2. B °षूक्ता इति नोक्ता: L. 3. G पिंञुरुडो BF भारुंडे BF जंकिन्चि° A °पढि° ABEFG °ढियय° *cdd.* °डियं. L. 4. CG पिहोयरो E पेड्ड° B °क्खउरा C 1. hd. *om.* पेंढा य 2. hd. adds पिंटा after °खउरा BF पेंटा E पेढा. L. 5. BF भारुंडो CG भेरुंडो B °पेते *cdd.* पिप्पडियं. L. 6. C पेसुणइ. L. 7. B °षूक्ता इति C °षूक्ताविति G °षूक्तमिति. BCF नोक्तौ G पिड्ड° BF पेढा CG पेंटा. L. 8. BF भिंजभडो C पिज° B दुव्वयणो CG पेंटा° BF पिड्डखपिया CG पिड्ड° C °पिया. L. 9. C तुहं विरहुमत्तो पिहोआरा C 1. hd. (G?) णिव्वं. L. 10. *cdd.* पिय° BF पीढमुछ° A °जंभमि. L. 11. B पीइ A पीलुह° BE पीलुद्ध° CF पीलुड° G *om.* पीलुड BF पीढ° A °रईया E °रइंया BCFG °रइया ABF दड्ड° G दड्ड° B °वोर° E °रोरवाहू. L. 12. *cdd.* पिय° B चउरश्रं F चउरस्रं BF रुत्नु-निपीडण°. B पीइ G *om.* पीई तु°. L. 13. G प्लुतं C °लं पीमिति. G पीडई चोचोर° L. 14. BF °उरु° C °पीरइ° BFG °विया C °ठिया C °रुई. L. 15. *cdd.* पिय° C मए G मन्नए. L. 16. C पुणहे E पुणडे C 1. hd. वच्छे 2. hd. वचच्छे G वथच्छे B पुंडो CE (F?) पुणडो G मुंढे BF पिसियाइ ACG °सियाइ E °सिया य A पुष्फा BF पुष्पा E पुत्था G पुप्पा. L. 17. C पुच्छं मउ E मिओ BF पुम्सुअं C 1. hd. पम्मुअं 2. hd. पम्पुअं C 1. hd. *om.* पुव्वाड 2. hd. पुबाडं G °डे°.

पुंडे इति शब्दो व्रजेत्यस्मिन्नर्थे । पुंढो गर्तः । पुप्फा पितृष्वसा । पुत्थं मृदु । पुंपुत्रं संगमः । पुव्वाडं तथा पुप्पुअं पीनम् ॥ यथा ।

पुव्वाडखन्ध पुप्पुअभुअ पुत्थालाव असओ पुंडे ।
ण सहइ पुंपुअमम्हं पइपुप्फा पुंढसमगल्ला ॥ ५५ ॥ [५२]

तरुणम्मि पुअंडो पेंडओ अ पवरे पुरिल्लो अ ।
असईए पुसाली अ पुसवत्तं पमोअहिअवत्थे ॥ ५३ ॥

पुअंडो तथा पेंडओ तरुणः । पेंडओ षण्ढ इत्यन्ये । पुरिल्लो प्रवरः । पुसाली असती । पुसवत्तं प्रमोदहृतवस्त्रम् ॥ यथा ।

पुसालिपुसवत्तं पुरिल्लपेंडय तुमं परिहिऊण ।
मल्हसु पुअंडमज्झे सुहयत्तणगव्विओ किमम्हेहिं ॥ ५६ ॥

अत्र पुक्खरो सारस इति पुष्करशब्दभवः । पुंछइ पुंसइ पुसइ मार्ष्टि । पुलोइ पश्यति । इति धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [५३]

पुडइअपुंडइआ तह पेरुल्लीपेंडबालपेंडलिआ ।
पिण्डीकए पुआइणिपूआओ पुण पिसायगहिआए ॥ ५४ ॥

पुडइअं पुंडइअं पेरुल्ली पेंडबालं पेंडलिअं एते पञ्च पिण्डीकृतार्थाः । पिंडलइअं इत्यपि । पुआइणी तथा पूआ पिशाचगृहीता । पुआइणी उन्मत्ता दुःशीला चेत्यन्ये ॥ यथा ।

L. 1. BCF पुंडो G *om.* पुंढो गर्तः BF पुष्पा. BCF पुच्छं. L. 2. G पुंपुयं संघः C पुचाडं BF तथा पुणुओ G पीनः. L. 3. C पुचाड° C पुप्फअ° FG पुप्फुअ° G *om.* भुअ BCF पुच्छालाव C 1. hd. असउ G अन्नउ. L. 4. C रुहइ G पुंपुयम°. L. 5. E पुयंडो E पिंडओ AG, C 1. hd. पेंडउ ABCEF य (twice). L. 6. C असइए C °लीए CG *om.* अ ABEF य BF पुसवत्थं G °वंत AE पमोय° BFG °हिय° C °वच्छे. L. 7. BF पेडओ G पेंडउ BF पिंडओ षंढ G पेंडउ खंड. L. 8. G पुणयवत्तः. L. 9. G °पुसवंतं BF पुरिल्लयपें° C पुरिल्लं पें°. L. 10. C °गव्विओ. L. 11. C पुष्करो C इति पुष्करस इति पुंशब्दभवः। G *om.* पुंछइ C फुंसइ *om.* पुसइ. All MSS. read पुलोइ. L. 12. G पश्यति धात्वा° G नोक्ता. L. 13. ABEFG पुडइय° C पुंडइय° A °पुंडरिया E पुण्ड° BCEFG °इया E तहा परु° ABCFG °वाल° A °पिंडु° G पेंडु° *cdd.* °लिया. L. 14 E पिंण्डी° A पूआइ° G पुयायणि° A °पूआउ G °पूयाउ *cdd.* °गहियाए. L. 15 *cdd.* पुडइयं BFG पुंडइयं G *om.* पेरुल्ली BF पेंडवाली C °वालं G पेंडुवालं BF पेडुलियं C पेण्डलियं G पेंडलियं. L. 16. B पिंडलियमित्यपि CG (F?) पिंडलइयमित्यपि BF पुआणी G पूया. C पुआइणा. L. 17. C वेत्यन्ये.

पुंडइआ पेरुल्लीसद्दा पुडइअअपेंडबालकचा ।
अपुआइणी वि पूअ व्व तुहारिवहू रुअन्ति पेंडलिअं ॥ ५७ ॥ [५४]

पुरुहूओ घूए पुडइणी अ णलिणी पुलासिओ ऽग्गिकणे ।
असुरे पुरिल्लदेवो उक्कण्ठाए अ पुरुपुरिआ ॥ ५५ ॥

पुरुहूओ घूकः । पुडइणी नलिनी । संस्कृते तु पुटकिनीशब्दं केचिदेव निबध्नन्ति । पुलासिओ अग्निकणः । पुरिल्लदेवो असुरः । पुरुपुरिआ उत्कण्ठा ॥ यथा ।

पुरुहूअपिए काले पुरिल्लदेवारिविरहिआ राही ।
मयणपुलासिअतत्ता पुडइणिसयणे करेइ पुरुपुरिअं ॥ ५८ ॥

अत्र पुलअइ पश्यतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [५५]

आसीइ पुरिल्लपहाणा पूणी पिचुलया करी पूणो ।
पूरी वायगभण्डे पूअं दहिअम्मि पूरणं सुप्पे ॥ ५६ ॥

पुरिल्लपहाणा अहिदंष्ट्रा । पूणी तूललता । यन्मध्यात्सूत्रतन्तुर्निःसरति । पूणो हस्ती । पूरी तन्तुवायोपकरणम् । पूअं दधि । पूरणं शूर्पम् ॥ यथा ।

पूअअपूरीपूरणपूणीहिं जे जिअन्ति ते वि वरं ।
खुत्तपुरिल्लपहाणो मरसि अलं गारुडेण णरपूण ॥ ५९ ॥ [५६]

पूरोट्टी कज्जवए पूंडरिअं पेसणं च कज्जम्मि ।
पेल्लिअमवि पीडिअए पेआलं पेज्जलं पमाणम्मि ॥ ५७ ॥

L. 1. *cdd.* पुंडइया G पेरल्लीसद्दा *cdd.* पुडइय° BCF अपिंड° *cdd.* °वाल° C °कवा G °करा. L. 2. BF अपुइणी G पूय व्वा C मुहारि° BF पेडु° BCF °लियं. L. 3. A पुर° G °हूउ C घूओ *cdd.* य A पुणा° AG, C 1. hd. °सिउ BF अग्गि°. L. 4. ACE य AEG °रिया. L. 5. G °हूउ B नलीणी. C केच्चिदेवं L. 6. BF मुला° G °सिउ. BF पुरपुरिया. L. 7. BF पुरुहूओअपिए C °हूय° *cdd.* °विरहिया. L. 8. *cdd.* °पुलासिय° BF पुडइणी° C पुडयिणि° *cdd.* °रियं. L. 10. A दुरिल्ल° In G पुरि° पूणी is torn off. C पुणी. L. 11. C पुरी A वायग° A पूअ BCEFG पूयं BCEFG दहियम्मि. L. 12. In G णी तू° is torn off. B यन्मध्या° B °तंतु C (F?) °तंतुः G °तं and then torn off to यथा incl. l. 13. L. 13. BCF सूर्प्पं. L. 14. G पूययपूणीपूरणंपू° BCF जियंति C ते च्चि. L. 15. From णो to पेज्जलं l. 17. torn off in G. C मलसि यं गा° BCF नर°. L. 16. ABF पूरोढी C पूरोटी BF कज्झवए C कज्झ° 2. hd. कज्झ° BF पुंडरिय ACE पुंडरियं. L. 17. E पल्लियम° ABCF पेल्लियम° BF पीडअए CE पीडियए *cdd.* पेयालं G पेज्जल पवाणम्मि.

पूरोट्टी अवकरः । पुंडरिअं तथा पेसणं कार्यम् । पेल्लिअं पीडितम् । पेआलं तथा पेज्जलं प्रमाणम् ॥ यथा ।

पूरोट्टिमपेआलं पेसणअणहिज्ज घल्लसु सखेत्ते ।
दारिद्दपेल्लिअ अपेज्जलकणिसेहि जइ अत्थि पुंडरिअं ॥ ९० ॥ [५७]

पेरिज्जं साहिज्जम्मि पेच्छओ दिट्ठमित्तअहिलसिरे ।
पिच्छम्मि पेहुणं पेंडलो रसे गोवयम्मि पेंडारो ॥ ५८ ॥

पेरिज्जं साहाय्यम् । पेच्छओ दृष्टमात्राभिलाषी । पेहुणं पिच्छम् । पेंडलो रसः । यदाह गोपालः ॥ पेहुणपेंडलशब्दौ पिच्छे च रसे च बोद्धव्यौ ॥ पेंडलो अरस इति तु अकारप्रश्लेषो मूढानाम् । पेंडारो गोपः । पेंडारो महिषीपाल इति देवराजः ॥ यथा ।

सिहिपेहुणावयंसो पीणो पयपेंडलेण पेंडारो ।
वम्महकयपेरिज्जो भत्तयहारीण पेच्छओ जाओ ॥ ९१ ॥ [५८]

पेंडोलीपेरणपेंडधवा कीलोद्धठाणखग्गेसु ।
पेडइओ कणवणिए पेसणआरी अ दूईए ॥ ५९ ॥

पेंडोली क्रीडा । पेरणं ऊर्ध्वस्थानम् । अत्र । पेच्छइ पश्यति । पेल्लइ क्षिपति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । पेंडधवो खड्गः । अत्र । पेंडवइ प्रस्थापयति । अयं धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । पेडइओ कणादिविक्रेता वणिक् । पेसणआरी दूती ॥ यथा ।

L. 1. BFG पूरोढी C पूरोटी B पुंडरीयं C (F?) पुंडरियं C 1. hd. प्पसणं 2. hd. प्पेसणं In G from पेसणं to अपेज्जल° l. 4. torn off. C (F?) पेल्लीयं B पेल्लियं. BCF पेयालं. L. 3. B पूरोढि° C (F?) पुरोढि° BCF °पेयालं BF पेसणहिज्ज C पेसणअणिहिज्ज घल्लमु BF °सु क्खेत्ते. L. 4. BF दारिद्दपेल्लिय G य पेज्जल° BF °कलिसेहिं G °सेहिं C2. hd. अच्छि From त्थि to ष्टमात्रा° l. 7 torn off in G. C पुंड° *cdd.* °रियं. L. 5. BF पेरिद्धं B साहिज्झंमि A पेत्थउ BF पिच्छउ E पेच्छेओ. L. 6. B पेच्छंमि A पंडलो BF पेडलो E पिंडलो BF रसो A पंडारो BCF पिंडारो. L. 7. B साहाज्जं C पिच्छओ BF °भिलाख: BF पेछं. BF पिंडलो C °पिंडरशब्दौ. L. 8. BF वोयव्यो BCF पिंडलो In G from पेंडलो to महिषी° l. 9 torn off. L. 9. BF पंडारो गोप: । पिंडारो C °पाल: From यथा to खग्गेसु l. 13 torn off in G. L. 11. BF सिहु° BF °पेडलेण पंडारो C पिंडारो. L. 12. C 1. hd. पेच्छउ. L. 13. BF पेडो° C पिंडो° BF °पेडथवा E कीलाउद्ध° C °लोइ° BCEF °ट्ठाण°. L. 14. E पेडईओ ACG °इउ BF कणकणवणिए C कणधणिण (sic) From णव° to खड्ग: l. 16. torn off in G. ABEFG य B द्धुईए F दुईए. L. 15. BF पेडोल्ली BF उर्द्ध°. L. 16. B °ति ति एते BF पेडधवो. C पचइ From यति to स l. 1 of next page torn off in G. B °षूक्ता इ नोक्त :. L. 17. C पेंडइउ 2. hd. °ओ BF °णयारी.

पेडइअधूअपेंडोलिलम्पडो पेरणं कुणसि कीस ।
ण विणा पेसणआरिं हवन्ति कज्जाइ पेंडधवहत्थ ॥ ६२ ॥ [५९]

पोट्टं उअरे पोच्चं सुकुमारे जूहणायगे पोंडो ।
काचम्मि होइ पोत्ती गामपहाणम्मि पोआओ ॥ ६० ॥

पोट्टं उदरम् । पोच्चं सुकुमारम् । पोंडो यूथाधिपतिः । पोत्ती काचः । पोआओ ग्रामप्रधानः ॥ यथा ।

तं पोच्चं तणुपोट्टिं मेल्लिअ पोआअपोंड णिअघरिणिं ।
हालिअमहिलं एअं रमसि ण तं मुणसि पोत्तिमणिभेअं ॥ ६३ ॥ [६०]

दुत्थम्मि पोसिओ पोणिआ य सुत्तभरिअम्मि तक्कुम्मि ।
पोअंडो मुक्कभयम्मि पोउआ करिसअग्गिम्मि ॥ ६१ ॥

पोसिओ दुःस्थः । पोणिआ सूत्रभृत्तर्कुः । पोअंडो मुक्तभयः । षण्ढ इत्यन्ये । पोउआ करीषाग्निः ॥ यथा ।

हालिअजालिअपोउअधूमं दट्ठूण पोणिअं चइअ ।
पोसिअघरिणी छेत्तं उअ पोअंडा णिसाइ अहिसरइ ॥ ६४ ॥ [६१]

पोआलो वसहे पोअंतो सवहम्मि पोत्तओ विसणे ।
पोलिअपोहणपोरच्छा सोणिअलहुअमच्छपिसुणेसु ॥ ६२ ॥

पोआलो वृषभः । पोअंतो शपथः । पोत्तओ वृषणः । पोलिओ सौनिकः । पोहणो लघुमत्स्यः । पोरच्छो दुर्जनः ॥ यथा ।

L. 1. BCF पेडइय° C °धूवपिंडोलि° BF °पेडोलि°. L. 2. BFG पेसणयारिं° C °आरिंय BCF कज्जाइं From कज्जाइ to मारम् l. 5 torn off in G. BF पेड° C °हच्छा. L. 3. A पोट्ट E ऊअरे A णाच्चं A जहणा° BF पांडो C पोंडं. L. 4. A पोहाउ E °उ. L. 5. BF पोड्डो In G not quite legible. L. 6. From आओ to त्थम्मि l. 9 torn off in G. L. 7. BF, C 2. hd. °पोट्टिं BF मिल्लिअ C मेल्लिआ पाआअ° B नियघराणिं C (F?) णिय°. L. 8. BCF हालिय° एयं C रमहिल्लंसि BF न BCF °भेयं. L. 9. C दुच्छंमि AG पोसिउ cdd. पोणिया BCFG om. य cdd. °भरियम्मि BF तंकुमि From म्मि to पोउआ l. 10 torn off in G. L. 10. BF पोउया In G करि° not legible. L. 11. In G पोसिओ not legible; from दुःस्थः to पोउआ l. 12 torn off. BCF दुस्थः BCF पोणिया B सूत्रभृतर्कुः C (F?) °भृतर्कु C 2. hd. °भृततर्कु. B पंढ. L. 12. BF पाउआ. L. 13. BF होलिय° C °जालिपोउअ° G °जालियपोउय धूमं द° is torn off. C दद्धूण BF पोणियं BCF चइय G चअइ. L. 14. cdd. पोसिय °B घरणी C उय From उअ to पोलिअ° l. 16 torn off in G. C णिसोइ° °सरई. L. 15. BCF वसहो A पोअंठो (?) E सचहम्मि A पोत्तउ. L. 16. BF पोरिय° CEG पोलिय° A °पोरत्था cdd. सोणिय° C लहुमच्छ° EG °लहुय° BF °मत्थ°. L. 17. G पोत्तउ In G पोलिओ सौनि is torn off. BF शोनिकः C शौनिकः.

तं रे पोहणागन्धि सपोत्तपोआलउ व्व रमिऊण ।
पोरच्छकम्म पोलिअ इणिंह पुण कुणसि पोअंते ॥ ६५ ॥ [६२]

पोइअपोअइआ णिद्दयरिलया पोइओ अ कन्दुइए ।
पोलच्चा खेडिअभू कुसुम्भरत्तम्मि पोमरयं ॥ ६३ ॥

पोइआ तथा पोअइआ निद्राकरी लता । पोइओ कान्दविकः । खद्योत इत्यन्ये । पोलच्चा खेटितभूमिः । पोमरं कुसुम्भरक्तं वस्त्रम् । अत्र पोक्कइ व्याहरतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ यथा ।

पोइअचुण्टणमिसओ पोअइअवणम्मि पोइअघरिल्ली ।
पोलच्चखेत्तकण्ठे सुपोमरा पेच्छ अहिसरइ ॥ ६६ ॥ [६३]

॥ अथानेकार्थाः ॥

दरिअक्खमेसु पक्को पत्तणमिसुफलयपुङ्खेसु ।
पइअं भच्छिअचक्केसु पप्फुअं दीहउड्डिअन्तेसु ॥ ६४ ॥

पक्को दृप्तः समर्थश्च । पत्तणं बाणस्य फलं पुङ्खश्चेति द्व्यर्थम् । पइअं भर्त्सितं रथचक्रं च । पप्फुअं दीर्घमुड्डीयमानं च ॥ [६४]

वइजवणीसु पडिल्ली पउणो वणरोहणिअमभेएसु ।
अइसोहन्ते भग्गे पिअंवए पक्कणी चेअ ॥ ६५ ॥

पडिल्ली वृतिस्तिरस्कारिणी च । पउणो व्रणप्ररोहो नियमभेदश्चेति द्व्यर्थः । पक्कणी अतिशयशोभमानो भग्नः प्रियंवदश्चेति त्र्यर्थः ॥ [६५]

L. 1. G °पोयाल्लउ BF, C 2. hd. च्च. L. 2. *cdd.* पोल्लिय. L. 3. BCEFG पोइयपोअइया A °परि° G °अरि° AG पोइउ E पोईओ C *om.* अ ABEFG य A कंडुइए BF कयंदुइए E °ईए. L. 4. *cdd.* खेडियभू A कुसंभ° E कुशुभ° A णेमरयं G °रअं. L. 5. *cdd.* °इया twice B °करि G पोइउ. B षद्योत. L. 6. BFG पोल्लव्वा C °च्चो BF षेटित°. L. 8. CG पोइय° C °वुंटण° CG °मिसउ CG °अइय° *cdd.* पोइय°. L. 9. BF पोल्लव्वचेत्त° C °खेत्त° C °रई. L. 10. *om.* A. L. 11. ABCEF दरिय° C पत्तणंमिसु° BF °पुंखेसु. L. 12. *cdd.* पइयं ABCFG भच्छिय° E भथिय° AG पप्पुअं E पत्थुअं BF °उंडीयंतेसु ACG °उड्डियंतेसु. L. 13. BFG वाणस्य C द्व्यर्थः *cdd.* पइयं. L. 14. G पप्पुअं. L. 15. E *om.* वइ BCF चइ° ABFG °णियम° C °णियमा°. L. 16. G भग्गे अंवए (sic) ABCF वेय C 2. hd. चेय. L. 17. BCF वृत्तिस्ति° G व्रणरोहो. L. 18. B °सोभ° B °दश्चे (sic).

णायरसविरलमग्गेसु पइड्डो गणगुहासु पब्भारो ।
कोकिलजारेसुं पंसुलो पउत्थं घरप्पवसिएसु ॥ ६६ ॥

पइड्डो ज्ञातरसो विरलं मार्गश्चेति त्र्यर्थः । पब्भारो संघातो गिरिगुहा च । पंसुलो कोकिलो जारश्च । पउत्थं गृहं प्रोषितं च ॥ [६६]

वइविवरे तह मग्गे दुस्सीले कणठदीणारे ।
कणठच्छिद्दम्मि तहा य दीणणाए पएरो अ ॥ ६७ ॥

पएरो वृतिविवरं मार्गो दुःशीलः कणठदीनाराख्यभूषणभेदः कणठे विवरं दीननादश्चेति षडर्थः ॥ [६७]

लहुपिढरम्मि पडुल्लं तह चिरकालप्पसूअम्मि ।
पत्तट्ठो णायव्वो बहुसिक्खिअसुन्दरेसुं च ॥ ६८ ॥

पडुल्लं लघुपिठरं चिरप्रसूतं च । पत्तट्ठो बहुशिक्षितः सुन्दरश्च ॥ [६८]

असहणसमत्थएसुं च पच्चलो पक्कणो चेअ ।
पव्वज्जो णहसरसिसुमिएसु गणसत्थरेसु पत्थारी ॥ ६९ ॥

पच्चलो तथा पक्कणो असहनः समर्थश्चेति द्वावपि द्व्यर्थौ ॥ पव्वज्जो नखः शरो बालमृगश्चेति त्र्यर्थः । पत्थारी निकरः प्रस्तरश्च ॥ [६९]

कप्पासे सेए पलसं पीडिअपडिअभीरुसु परद्धं ।
पडुत्थी बहुदुद्धाए पारीहारिणीए अ ॥ ७० ॥

L. 1. A नाय° BEF गुणगुहासु A पत्तारो. L. 2. G °ज्जासेसुं C पंसुल्ले C पउच्छं G °प्पंव°. L. 3. G पइद्धो BF संघातः C गिरिगुहा संघातश्च. L. 4. C पउच्छं. L. 5. BCF वइ°. L. 6. C 1. hd. °छिद्दंमि ACG य. L. 7. C पररो य BF दुःशील C दुःशीलं C °भेदे. L. 8. BF *om.* हीन. L. 9. E °पिठर° BCF पडुल्लं G °सूयम्मि. L. 10. G पत्तट्ठो E नायव्वो C 1. hd. °च्चो G वहु° BF बहुसिक्खियसुं च. L. 11. BF पट्टुल्लं C पडुल्लं C लहु° BG वहु° B °सिक्षितः L. 12. C °समच्छएसुं BF *om.* च G पव्वणो पक्कलो ABCF चेय. L. 13. C (A?) पच्चज्जो C गणपच्छरेसु पच्छारी. L. 14. BF (G?) पव्वलो C पचज्जो. C नख. L. 15. BFG वाल° C पच्छारी G स्रस्तरश्च. L. 16. *cdd.* पीडिय° BCF °पंडिय° A °भीरुसु E °भिरसु G °भीरुएसु. L. 17. A पडुच्छी BF पंडत्थी C पडच्छी G पडुत्थी G वहु° A °दुद्धाए C °हुच्छाए ABCFG य.

पलसं कर्पासफलं स्वेदश्च । परद्धं पीडितं पतितं भीरु चेति त्र्यर्थम् । पड्डत्थी बहुदुग्धा दोहनहारिणी चेति द्व्यर्था । अत्र परीइ भ्रमति क्षिपति चेति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । [७०]

पइरिक्कं च विसाले एगन्ते तह य सुसम्मि ।

परिहच्छं पडुमन्नूसु भीअभग्गेसु पडिसिद्धं ॥ ७१ ॥

पइरिक्कं विशालमेकान्तं शून्यं चेति त्र्यर्थम् । परिहच्छं पटुर्मन्युश्च । पडिसिद्धं भीतं भग्नं च ॥ [७१]

पयलाओ हरसप्पेसु परिब्भंतो णिसिद्धभीरूसु ।

दाथायड्ढीमहिसीसु पयड्डणिपारिहट्टीओ ॥ ७२ ॥

पयलाओ हरः सर्पश्च । परिब्भंतो निषिद्धो भीरुश्च । द्वाःस्था प्रतीहारी । आकृष्टिराकर्षणम् । महिषी सामान्योक्तापि चिरप्रसूतेह गृह्यते । एषु द्वाःस्थादिषु त्रिष्वर्थेषु पयड्डणिपारिहट्टिशब्दौ । यदाह गोपालः । ॥ पयड्डणी स्यात्प्रतीहारी । आकृष्टिः परिहट्टी पयड्डणी चेति विज्ञेया ॥ ॥ द्वाःस्था च पारिहट्टी आकृष्टिः पारिहट्टी स्यात् ॥ इति च । गोकुलप्रकरणे देवराजस्त्वाह । परिहारिणीपयड्डणिपडिच्छिआ पारिहट्टीए ॥ [७२]

वइमुक्खेसु परिअडी पहेणयं लाहणोसवेसुं च ।

पडुआलिअं पडूकयपरिताडिअधारिएसुं च ॥ ७३ ॥

L. 1. C कार्पास° B श्वेदश्च B परिद्धं C परद्दं F परिद्दं C भीरुश्चेति. BF पंडत्थी C पडत्थी G पड्डुच्छी. L. 2. BF बदुग्धा B °हारीणी. C परीअइ BF *om.* क्षिपति. L. 3. G °षूक्त CG नोक्तः. L. 4. E *om.* च BF सुसं पि C सुसंगि 2. hd. °मि G सुन्न° L. 5. ABF परिहत्थं C पडिहत्थं BF पडुसुसु E पडु° A °मणूसुं C 1. hd. °मपूसु 2. hd. °मन्नूसु G °मन्नूसु B परिसिद्धं C (F?) °सिद्दं. L. 6. G °कांत: BF परिहत्थं C पडिहत्थं BF पदुर्मन्यश्च or °टु°. BF पेडि°. L. 8. C पइलाओ AG °लाउ BF परिब्भत्तो A परवुत्तो G पर° C णिसुद्द° B °भीरुसु. L. 9. A दाछा° BCEFG दास्था° C (F?) °यड्डी° G °यट्टी° E °महिसी G पयड्डणि° C (F?) पयड्डणी° C °हत्थीओ E °हड्डीओ G °हट्टीउ A °उ. L. 10. C पइलाओ G °लाउ B भिरुश्च BF दास्थायन्ढी C द्वास्था G द्वास्था. L. 11. B °कृषि° B *om.* पि. BF द्वास्था° C द्वास्था° G द्वास्थादि. L. 12. BF *om.* त्रिष्वर्थेषु C त्रिज्जथेषु BC पयहिणि° F पयड्डिणि° G °यड्ड° B पारिहहिणि F °हड्डिणि C °हडि° BF *om.* शब्दौ. BF पयन्ढणी C °ड्डि° G °ड्ड°. L. 13. B आकृष्टि परिहड्डी G परिट्टी. BF °न्ढ° C °ड्डि° G °ड्ड° BFG द्वास्था C द्वास्था BCF व B °हन्ढी (twice) B °ष्टि G *om.* आकृ° पारि° L. 14. *cdd.* स्यादिति. G *om.* च G गोधाल° C °प्रकारणे B °हारीणी°. L. 15. B °पयन्ढणि° CG °ड्ड° BCF °पडित्थिया G °च्छिया BF °हढन्ढीए. L. 16. C 1. hd. °सुक्खेसु *cdd.* परियडी C 1. hd. लोह° 2. hd. भोय°. L. 17. E पट्टु° *cdd.* °लियं B पजू° *cdd.* °डिय° G धाडिएसुं च ।

परिअडी वृतिर्मूर्खश्च । पहेणयं भोजनोपायनमुत्सवश्च । अत्र । पव्वालइ प्लावयति छादयति च । पयल्लइ शिथिलीभवति लम्बते च । पम्हुसइ विस्मरति प्रमृशति प्रमुष्णाति च । पक्खोडइ विकोशयति शीयते च । पल्लोट्टइ प्रत्यागच्छति पर्यस्यति च । पडिसाइ शाम्यति नश्यति च । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । पडुआलिअं पटूकृतं ताडितं धारितं चेति त्र्यर्थम् ॥ [७३]

परिहुत्तवड्ढविअपालिएसु पडिअग्गिअं चेअ ।
पविरंजिओ अ भणिओ सिणिद्धए कयणिसेहे अ ॥ ७४ ॥

पडिअग्गिअं परिभुक्तं वर्धापितं पालितं चेति त्र्यर्थम् । पडिअग्गिअं अनुव्रजितमिति तु अनुव्रजिधात्वादेशसिद्धम् । पविरंजिओ स्निग्धः कृतनिषेधश्च । पविरंजिओ भग्न इति तु भञ्जिधात्वादेशसिद्धः ॥ [७४]

सरहे वग्घम्मि अ पक्कसावओ पासमच्छिविरुवेसु ।
पालो सुंडिकजुसेसु भत्तउच्छूसु पाऊ अ ॥ ७५ ॥

पक्कसावओ शरभो व्याघ्रश्च । पासं अक्षि विशोभं च । दन्तकुन्तयोरपि पासं इच्छन्त्यन्ये । पालो शौण्डिको जीर्णश्च । पाऊ भक्तमिक्षुश्च । स्वार्थे के पाउअं इत्यपि ॥ [७५]

L. 1. BCF परियडी G पडि° BCF वृत्ति° C °मुर्ख° G °मूख°. BF पल्वाल्लइ C पचालइ G पव्वाल्लइ. L. 2. C पयलइ B सिथि° BFG लंबते. G पम्हसइ. L. 3. BF *om.* च after °ष्णाति C विकाशयति. C पल्लोटइ. L. 4. C *om.* पर्यस्यति च G डिसाइ (sic) BF पडिशाइ. B *om.* च B °षूक्ता: L. 5. BF पटु° *cdd.* °लियं. BF पट्कृतं C पटु°. L. 6. BF परिभुक्त° C परिभुत्त° AE °वडुविय° B °वन्डविय° C (F?) °वड्डविय° 2. hd. °ड्ढ° G °वद्धविय° AE पडिय° ABCEF °ग्गियं From पडि° to °सेहे अ l. 8 written twice in C. A चेयं BF चेव C[1]चेव य C[2]चेय. L. 7. ABF °रंजिउ C परिरंजिउ 2. hd. °ओ C[2]पविवूंजिउ E पव्वि° G °रंजेउ CEG य ABFG, C 2. hd. भणिउ B सिणिद्धये C (F?) °द्धए A कयसिणेहे E °णिहे C[1]°णिसिहे ABCFG य. L. 8. G परि° *cdd.* °अग्गियं C वार्द्धा° In G पालितं twice. *cdd.* °ग्गियं C च अनु° L. 9. C °देशे सिद्धं. BF पडि° G °रंजिउ. C परि° G °रंजिउ L. 10. B भंजित्वा°. CG °सिद्धं. L. 11. BF वग्धंमि ABEFG य C ए AG °वउ C पासमिच्छि° A°विसवेसु BF °विरूवेसु C °विरवेसु G °विरुघेसु. L. 12. A मुंडि° C सुंकडिजुसेसु E भत्तओ उच्छूसु C °उच्छसु E पाओ ABCEF य. L. 13. In G सावओ श° is torn off. B सरभो BF पाशं BF दंडकुंत°. C °पि पासमच्छमित्य° L. 14. C शौंडि° B शौडि° C भक्ता°. In G मिक्षुश्च is torn off. F भक्त इक्षुश्च BCF पाउअमित्यपि G पाउयमित्यपि.

चच्चपडुसु पाडुक्को विप्पुअपडिसारएसु पालप्पो ।
हंसे विसे ऽम्बुजे पाडलो दुवारतिरिएसु पासल्लं ॥ ७६ ॥

पाडुक्को समालम्भनं पटुश्च । पालप्पो विप्लुतः प्रतिसारश्च । पाडलो हंसो वृषभः कमलं चेति त्र्यर्थः । पासल्लं द्वारं तिर्यक् च ॥ [७६]

पुव्वकयकम्मपरिणाइआहेडअपीडिएसु पारद्धं ।
तुल्लणिसेहे सरिसे समुआचारे अ पाडिसिद्धी अ ॥ ७७ ॥

पारद्धं पूर्वकृतकर्मपरिणाम आखेटकः पीडितश्चेति त्र्यर्थम् । पाडिसिद्धी स्पर्धा सदृशः समुदाचारश्चेति त्र्यर्थः ॥ [७७]

पाडुंगोरी विउणो मज्जासत्तम्मि दढवईए अ ।
मसउम्मत्तेसुं पिप्पओ अ पिचुपूणिआसु पिउली अ ॥ ७८ ॥

पाडुंगोरी विगुणो मद्यासक्तो दृढकृतावेष्टना च वृतिरिति त्र्यर्थः । यदाह ॥
पाडुंगोरी च वृतिर्दीर्घे यस्या विवेष्टनं परितः ॥ पिप्पओ मशक उन्मत्तश्च । पिउली कर्पासस्तूललतिका च ॥ [७८]

गण्डुतिणचीरिघम्मेसु पिल्लिरी पिप्परो विसे हंसे ।
वज्जविसेसविवण्णेसु पिहंडो वग्घसीहया पुल्ली ॥ ७९ ॥

पिल्लिरी गण्डुत्संज्ञं तृणं चीरी घर्मश्चेति त्र्यर्थो । पिप्परो वृषभो हंसश्च । पिहंडो वाद्यविशेषो विवर्णश्चेति द्व्यर्थः । पुल्ली व्याघ्रः सिंहश्च ॥ [७९]

L. 1. BF वञ्व° C वच्च° From डुक्को to विसे l. 2 torn off in G. C विप्फअ° C 2. hd. E विप्पूअ° C पाडिपसा°. L. 2. A विसंवुजे E अंबुजे In G जे पा° दुवार is torn off. BEF दुचार° E °तिरएसु BF पासंल्ल. L. 3. BG पादुक्को B समालनं *om.* पटुश्च From श्च to प्रति° torn off in G. B हंस वृभश्च कमलं. L. 4. From मलं to रद्धं l. 5 torn off in G. C त्र्यर्थाः B तियल्क. L. 5. BF °परिणय° AC °डय° E °डइ° A °पीएसु BF °पीडएसु F पारद्दं. L. 6. E उल्ल° C समुया° G समुरा° BF, C 1. hd. °वारे ACEG य C °सिद्धि From पाडि° to री l. 9 torn off in G. *edd.* य. L. 8. त्र्यर्थः read all MSS. L. 9. E °रोगी च्चि° A °णो B °वइए From ए to ष्टनं l. 12. torn off in G. ACE य. L. 10. BF मसओउम्म° C 2. hd. °ओम्म° ABG पिप्पउ *cdd.* य (twice) C °पूसि° *cdd.* °यासु. L. 11. B मज्जा° C (F?) °कृतवे° BF °ना व धृतिरिति C वृत्तिरिति B द्व्यर्थः (sic). L. 12. B वृतिदीर्घे (sic) C वृत्तिदीर्घे F वृत्तिदीर्घ (?)G °ष्टन B पिप्पउ. B मशकः From उन्मत्तश्च to ल्लिरी l. 16 torn off in G. L. 14. BF गुंडु° E गंडु° C °वीरि° 2. hd. °वारि° BF पिल्लिरा. L. 15. BF विर्थविसेविवसेसु C 1. hd. वज्ज° C °विसेसु°. L. 16. C गण्डसंज्ञं C वारी In G from घर्मश्चेति to पुडिंगं l. 1 of next page torn off. C त्र्यर्थाः L. 17. B °विशेषश्च.

तरुणोम्मत्तपिसल्लेसु पुआई वयणबिन्दुसु पुडिंगं ।
पूसो हालसुगेसुं पेड्डा भित्तीदुवारमहिसीसु ॥ ८० ॥

पुआई तरुण उन्मत्तः पिशाचश्चेति त्र्यर्थः । पुडिंगं वदनं बिन्दुश्च । पूसो सातवाहनः शुकश्च । पेड्डा भित्तिर्द्वारं महिषी चेति त्र्यर्था । केचित्पेड्डशब्देन महिषमाहुः ॥ [८०]

खण्डवलएसु पेंडं पोओ धवरुक्खलहुअसप्पेसु ।
अस्सिणमासोसवए अपूअए तह य पोअलओ ॥ ८१ ॥

पेंडं खण्डं वलयश्च । पोओ धववृक्षो लघुसर्पश्चेति द्व्यर्थः । पोओ बाल इति तु पोतशब्दभवः । पोअलओ आश्विनमासोत्सवो ऽपूपश्च । यदाह । भर्ता भुङ्क्ते ऽपूपं यत्र गृहिण्याः करात्समादाय । आश्वयुजे पोअलओ स उत्सवो ऽपूपभेदश्च ॥ पोअलओ बालवसन्त इत्यन्ये ॥ [८१]

॥ अथ फादिः ॥

फग्गू महुच्छणे फलही ववणी फसुलफंसुला मुक्के ।
फरओ फलयम्मि अ फंसुली अ णोमालिआए अ ॥ ८२ ॥

फग्गू वसन्तोत्सवः । फलही कर्पासः । फसुलो तथा फंसुलो मुक्तः । फरओ फलकः । फंसुली नवमालिका ॥ यथा ।

किं रे फरोसि फरयं फलहीलयइत्थ फंसुलहिरि अ ।
फग्गुम्मि फंसुलिघणे खलन्ति कामफसुला सरा णेत्थ ॥ ६७ ॥ [८२]

L. 1. A तरुस्सोमत्त° C °णुम्म° E °णोम° C पुयाई E पुई B वयणंविंदसु E °च्चिंदुसु BF पुडिगं C पुटिंगं E पुंडिंगं. L. 2. E हल्ले A °सु From लसु° to रं l. 4 torn off in G. BF पेंडा C पेड्डु महिसीदुवार°. L. 3. C पुयाई B द्व्यर्थः BF चंदनं विंदुश्च । पूसो सातवाहनं विंदुश्च । पूसो सात° शु°. L. 4. BF पेडा C पिड्डा BF भित्तिद्वारं C °द्वारं B त्र्यर्थः. From केचित् to पोओ l. 8 torn off in G. BF °त्पेड° C °त्पड°. L. 6. E °वलएसु BF °सुं पेडं पोउ E °रुक्कलहुय° L. 7. E °वे य पूयए ABCF अपूपए BF तह अ E पोयलओ. L. 8. B पेडं C °सर्पश्च *om.* द्व्यर्थः From द्व्यर्थः to श्वयुजे l. 10 torn off in G. B वाल. L. 9. B °लउ C (F?) आश्विन° L. 10. B गृहीणया: B पोअओ स ओत्सवो CG °लउ B अपूप° From श्च to लिआए l. 14 torn off in G. L. 11. B वाल°. L. 12. *om.* A. L. 13. A फग्गु BF फग्ध महुत्थणे पलही पवणी C चवणी E वबाणी BF °फुसला C °फंसला. L. 14. E फेरओ A फरउ E फलियम्मि *cdd.* य BF फंसुलि याए अ (sic) E फुंसली AEC य °लियाए य L. 15. From फलही to लहिरी l. 17 torn off in G. C कार्पासः BF फसलो C फंसलो BF *om.* तथा BF फंसलो C फुंसलो. L. 16. B फुंसली. L. 17. C कि BF फरसि C फेरसि BCF फंसल° *cdd.* य. L. 18. C फगु° In G फसुला सरा णेत्थ is torn off.

फलिआरी दुव्वाए फसलिअफसलाणिआ कयविहूसे ।
फंफसओ लयभेए फिक्की हरिसम्मि कारिमे फिप्पं ॥ ८३ ॥

फलिआरी दूर्वा । फसलिओ तथा फसलाणिओ कृतविभूषः । फंफसओ लताभेदः । फिक्की हर्षः । फिप्पं कृत्रिमम् ॥ यथा ।

फंफसयमालफसलाणिओ अ फलिआरिआफसलिओ अ ।
फिप्पगहिलो जणाणं विरइअ हासं जणइ फिक्किं ॥ ६८ ॥ [८३]

फिड्डो वामणए फुक्का मिच्छा केसबन्धणे फुंटा ।
फुक्की रजई फुरिअं च णिन्दिए फुंफुआ करीसग्गी ॥८४॥

फिड्डो वामनः । अत्र । फिडइ फिट्टइ भ्रश्यति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । फुक्का मिथ्या । फुंटा केशबन्धः । फुक्की रजकी । फुरिअं निन्दितम् । चलितदीप्तयोस्तु स्फुरितशब्दभवमेव । फुंफुआ करीषाग्निः ॥ यथा ।

संकेअफुक्किअहरे फुक्काफिड्डं पिअमफुरिअफुंटं ।
दट्ठुं विओअफुंफुअतत्ता तरुणी ठुहाइ व णिबुड्डा ॥ ६९ ॥

अत्र फुडइ फुट्टइ भ्रश्यतीति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [८४]

फुल्लंधुओ अली फूओ लोहारे दलिद्दए फेल्लो ।
माउलवहूइ फेलाया वरुणे फेणबंधफेणवडा ॥ ८५ ॥

फुल्लंधुओ भ्रमरः । फूओ लोहकारः । फेल्लो दरिद्रः । फेलाया मातुलानी । फेणबंधो तथा फेणवड़ो वरुणः ॥ यथा ।

L. 1. *cdd.* फलियारी E दुव्वाए *cdd.* °लिय° From लाणिआ to हरि° l. 2 torn off in G. ABCEF °णिया BF कयविहरो. L. 2. A फंफसउं From °म्मि to लिआरी l. 3 torn off in G. L. 3. *cdd.* फलियारी G °लिउ G °णिउ. L. 4. CG (F?) फिप्फं From यथा to सला° l. 5 torn off in G. L. 5. C 1. hd. G °णिउ BCF य G उ *cdd.* फलियारिया° *cdd.* य. L. 6. CG (F?) फिप्फ° G °गहिल्लो *cdd.* विरइय° BF °हासो BF फिक्कं C फक्किः (sic). L. 7. BF फिंडो C फिड्डो E वामणाए BF °वेधणे G °वंधणे. L. 8. B रजयीं *cdd.* फुरियं ABF फुंफया CEG फुंफुया. L. 9. BF फिग्गो C फिड्डुइ for फिडइ CG भ्रस्यति. L. 10. BF फुंड्डा BFG °वंधः *cdd.* फुरियं. L. 11. G फुंफुया. L. 12. *cdd* संकेय° BF °पुफिय° CG °फुक्किय° BF °पिड्डुं C °पिंडिं *cdd.* पियमफुरिय° B °फुडं. L. 13. BCF विओय° G विउय° BF फुंफुंअ° C °फुंफअ° G °फुंफुय° BF णिवुड्डु C णिच्चुंडा G णिववुड्डा. L. 14. BF फुड्डइ for फुट्टइ CG भ्रस्यतीति BF °ति इति C एतौ धात्वा°. L. 15. AG °धुउ E °धूओ ACG फूउ BF फुओ G लाहारे C दलिद्दओए 2. hd. °इउए. L. 16. E °वहुइ C वरुणे बंध° G फेणेवंध° BCF °फेणचडा. L. 17. C फुल्ल° G °धुउ F °धओ BF फुओ G पूउ G फेल्लाया. L 18. G फेणवणो C *om.* तथा फेण° G तथा फेणवंधो.

उअ फेलायाइ मुहं फेणवडदिसाइ फेल्लफूअहरे ।
फुल्लंधुओ व्व चुम्बइ एस गए फेणबंधदिसमक्के ॥ ७० ॥ [८५]

फेल्लुसणं पिलणो उग्गमम्मि फोसो भयद्दवे फोंफा ।
फडमहिभोगफणेसुं फली अ लिङ्गम्मि उसहे अ ॥ ८६ ॥

फेल्लुसणं पिच्छिलो देशः । फेल्लुस इति पतनार्थः । क्रियाशब्दो ऽयम् । स यदा अधिकरणसाधनस्तदा फेल्लुसणं पिच्छिलो देशः । यदा तु भावसाधनस्तदा फेल्लुसणं पतनमुच्यते । एवं च । फेल्लुसइ । फेल्लुसिऊण । इत्यादयो द्रष्टव्याः । फोसो उद्गमः । फोओ इत्यन्ये । फोंफा भीषयितुं शब्दः ॥ यथा ।

भूछत्तफोसकाले तरुणिं दट्ठूण करइ तह फोंफं ।
जह फेल्लुसणे खलिअं धरेइ धुत्तो णिअम्बम्मि ॥ ७१ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

फडं सर्पस्य सर्वशरीरं फणश्च । फली लिङ्गं वृषभश्च ॥ [८६]

जुत्तमलिणेसु फंसणमह सारे थासए अ फसलं च ।
फेसो डरसब्भावेसु मुक्कवित्थारिएसु फोइअयं ॥ ८७ ॥

फंसणं युक्तं मलिनं च । फसलं सारं स्थासकश्च । अत्र । फंसइ विसंवदति स्पृशति च । फुसइ मार्ष्टि भ्रमति चेति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । फेसो त्रासः सद्भावश्च । फोइअयं मुक्तं विस्तारितं च ॥ [८७]

फोडिअयं राई धूमिअं च सीहाइरक्खणविही अ ।
बंधो भिच्चे बब्भो वद्धे बप्पबलिआ सुहडपीणा ॥ ८८ ॥

L. 1. BF ओअ C उय फेलायाहि G °वयंदिसाइ G °फूय°. L. 2. CG °धुउ C च B वुंवइ G वुंचइ BF गए चंचदिस° G °वंध°. L. 3. C फेसो G प्फोसो A भयदा° CG फोफा E adds here ॥ अथानेकार्थाः ॥ L. 4. BF °महिभग° C °गफसुंफसुं BEF फलि *cdd.* य BF लिगंमि *cdd.* य. L. 5. B पिस्थिल्लो BCF फेल्लुसण इति C पातनार्थः L. 6. G °सण. L. 7. C फेलु°. B °व्या. L. 8. G फोउ BF फोंफो C फोफो G फोफा C भाष° G °यितु. L. 9. G भूसत्त° G तरणिं C °णिं तं द° F दट्टूण *cdd.* फोफं. L. 10. *cdd.* खलियं C धरिए B णिअवंमि C (F?) णिअबंमि G णियंवंम्मि. L. 11. *om.* A. L. 12. G सर्व्वस्य सर्व्वं शरीरं. L. 13. ABEFG य C फमलं वा. L. 14. E फोसो BCF फोइयं AEG फोइययं. L. 15. B मलिणं G फासलं BF फसइ. L. 16. C फुसई. CG (F?) फोसो L. 17. B फोइयं. L. 18. C फोडियय EG फोडिययं *cdd.* धूमियं C °विहा *cdd.* य E adds here ॥ अथ बादिः ॥ L. 19. Some of the MSS. constantly confound ब with व or च in the beginning of the Deśî words of this varga. This will not be noted in detail. B भिव्वे BF वच्चे E वद्धे A °बलिया BCFG °वलिया E °बलीआ G मुहड° B सुहपीणा.

फोडिअयं राजिका धूमितं । शाकादि । रात्रावटव्यां सिंहादिरक्षाप्रकारश्च ॥

॥ अथ बादिः ॥

बंधो भृत्यः । बब्भो वर्ध्रः । बप्पो सुभटः । पितेत्यन्ये । बलिअो पीनः ॥ यथा ।

कासणिअबंधय तुमं गड्डीए चइअ बब्भकम्माइं ।
रे बलिअबप्पघरिणिं जंपन्तो लहसि झत्ति फलं ॥ ७२ ॥ [८८]

बंधोल्लो मेलयए बव्वाडो दाहिणकरम्मि ।
बहलं पङ्के हासम्मि बक्करं बद्धुओ अ तउवट्टे ॥ ८९ ॥

बंधोल्लो मेलकः । बव्वाडो दक्षिणहस्तः । बहलं पङ्कः । बक्करं परिहासः ॥ बद्धुओ त्रपुपट्टाख्यः कर्णाभरणविशेषः ॥ यथा ।

बव्वाडग्गहणच्छणे बन्धुरबंधोल्लयम्मि तुज्झ पिए ।
चलबद्धुयाण मयमयबहलिअआलीण बक्करं भरिमो ॥ ७३ ॥ [८९]

बप्पीहबंभणीओ चाअयहालाहलेसुं च ।
तुमुले बमालबोला य बब्बरी केसरयणाए ॥ ९० ॥

बप्पीहो चातकः । बंभणी । स्वार्थे के बंभणिआ । हालाहलः । बमालो तथा बोलो कलकलः । बब्बरी केशरचना । अत्र बप्पीहबमालबोला दन्त्योष्ठ्यादयः कैश्चिदिष्यन्ते ॥ यथा ।

सा बंभणि व्व तप्पइ तुह विरहोम्हाइ लुलिअबब्बरिआ ।
बप्पीहबोलघणघणबमालकाले वि णेअ णिव्वाइ ॥ ७४ ॥ [९०]

L. 1. CG फोडियय्यं. L. 2. *om.* A; G वादिः. L. 3. C वभ्रः G वर्द्दः G वलिउ. L. 4. *cdd.* कासणिय° *cdd.* चइय G °कम्माइ. L. 5. BG वलिय° C (F?) बलिय° B °घरिंणि CG (F?) °घरिणि C जंपन्तो B ज्झन्ति. L. 6. BF मेलव्वअए AC मेलअए AB (G?) वच्चाडो C 1. hd. बच्चाडो 2. hd. बव्वाडो. L. 7. B वलहं A वक्करं च C बहउ 2. hd. °ओ G वहउ *cdd.* य A तउवट्टे BF तओवट्टे C तउचट्टे G तउपट्टे. L. 8. BFG वच्चाडो C बच्चाडो C बेहल्लं. L. 9. BG वद्धुउ C (F?) बद्दओ BF त्रपुटाख्यः C त्रपुपटाख्यः. L. 10. BG वच्चाड° C (F?) बच्चाड° G वंधुर° C तुब्भ. L. 11. C बल° G वल° BCF °लिय° G °लिया°. L. 12. AG °णीउ BF वाअय° A चाअअ° CG चायय° CG °हलासुं. L. 13. E तुमले A ववरी BF वचरी G वव्वरी BF केश°. L. 14. *cdd.* °णिया CG हालाहला. G वेमालो. L. 15. G कलहलः BF बचरी G वव्वरी G *om.* अत्र B °हमाल°. C दन्तो° BG °ष्ट्या° L. 16. B °दिष्टयंते. L. 17. BCF च G विरहुम्हाइ *cdd.* लुलिय° BF °व्वच-रिया C °बव्बरिया G °वव्वरिया. L. 18. BFG णेय CD णेइ C (G?) णिच्चाइ.

उच्छुसमतिणे बरुअं गोकमलेसुं बइल्लबंभहरा ।
बलवट्टीबहुराणा सहिअसिधारा सिवाइ बहुरावा ॥ ९१ ॥

बरुअं इक्षुसदृशतृणम् । बइल्लो बलीवर्दः । बंभहरं कमलम् । बलवट्टी सखी । व्यायामसहेत्यन्ये । बहुराणा खड्गधारा । बहुरावा शिवा । अत्र बरुअबलवट्टिशब्दौ दन्त्योष्ठ्यादी कैश्चिन्निबद्धौ ॥ यथा ।

कत्थुच्छु कत्थ बरुअं बंभहरं कत्थ कत्थ बहुराणा ।
बलवट्टी कत्थम्हं बइल्लबहुरावसइ कत्थ तुमं ॥ ७५ ॥ [९१]

बप्फाउलमइउण्हे हढे बलामोडिबलमड्डा ।
बहुमुहबालयबाउल्ली खलवणिउत्तपुत्तिआसुं च ॥ ९२ ॥

बप्फाउलं अतिशयोष्णम् । अबाष्पाकुले ऽपि वृत्तेर्नायं बाष्पाकुलशब्दभवः । बलामोडी तथा बलमड्डा बलात्कारः । बहुमुहो दुर्जनः । अत्र । बज्जरइ कथयति । बडबडइ विलपति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । तथा बाहिं बहिरिति शब्दभवत्वान्नोक्तम् । बालओ वणिक्पुत्रः । बाउल्ली पञ्चालिका । अत्र बप्फाउलबाउल्लीशब्दौ केषांचिद्दन्त्योष्ठ्यादी ॥ यथा ।

अमरिसबप्फाउलिआ बहुमुह बाउल्लिअ व्व तुण्हिक्का ।
ण बलामोडीजोग्गा बालय पेम्मं खु हणइ बलमड्डा ॥ ७६ ॥ [९२]

बिग्गाइबिआया जुअदो कीडा बीलओ अ ताडङ्के ।
असणम्मि बीअओ बीजमलणखलयम्मि बीअजमणं तु ॥ ९३ ॥

L. 1. E अच्छु° C उच्छूसमतणे E वरुयं C बइल्लं. L. 2. G वलवंट्टी° BF सहिहिअसि° C सहियसि°. L. 3. BG वली°. L. 4. BF व्यायासमहे° BF वहुधारा. B सिवा. G वरुय°. L. 5. C दन्तो° *cdd.* °ष्ट्यादी. L. 6. BF कछुछु C कच्छुउच्छू G कच्छुच्छु C कथु बरुअ BF करु for बरुअं BF हरं कत्थ रवहुराणा C कच्छ कच्छ बहु°. L. 7. BF वत्थम्हं C कच्छम्हं G कत्थ ऽम्हं BF कइल्ल° G *om.* सइ C कच्छ. L. 8. BCF वप्पाउल° E बष्फा° G °मोल्लि° BF °बलामड्डा. L. 9. C खेल्ल° E °बणिउत्त° *cdd.* °पुत्तियासुं. L. 10. B वप्पा° C (F?) बप्पा° B °योसं C अवाष्पकुंले ऽपि वृत्तेर्नाय BF बाप्पाकुल° CG *om.* बाष्पाकुल and भव; they have only शब्द:. L. 11. C बलमड्डु BF °मुहो कलि: ।. L. 12. ति बड° वि° torn off in G. BF बडइ C बडवडइ. L. 13. G वाहिरिति. G वालउ In G पुत्र: । बाउल्ली प is torn off. L. 14. BF बप्पाउल्लीशब्दौ C बप्पाउल्ल° G वप्फाउलीवाउल्लिशि and then torn off to अ व्व l. 15. L. 15. BCF °ष्ट्या°. BCF °बप्पाउलिया B वहुमुहु BF °ल्लिय C °ल्लिया च BF तुम्हिक्का. L. 16. C न 2. hd. ब; *om.* ब C बाडय. L. 17. ABEF °वियाया C 1. hd. °विया 2. hd. °बियाया AE जुयदो A वीलउ BF विलओ C बीडओ E य L. 18. BF बीयओ °खलयं बिअ°.

बिग्गाई । स्वार्थे के ।बिग्गाइआ । तथा बिआया युतौ कीटौ । यदाह । यौ कीटौ संलग्नौ भ्रमतो बिग्गाइआ ख्यातौ ॥ यस्तु । बिग्गाइआ बिआया । इत्यभिमानचिह्नसूत्रे सति बिग्गाइआ चलचित्ततेति व्याचष्ट उदाहरति च । यथा ॥

जहिमं तिरो वईए गुलुगुंछिअ गोविआ पुलोएसि ।
बिग्गाइआइ काहिसि कायं तह कामबाणाण ॥ ७७ ॥

इति । स महासाहसिकः । यदभिमानचिह्नेनैव स्ववृत्तावुदाहृतम् ॥ यथा ॥

सब्भावसंदिआओ णिच्चं चिअ संगयाउ होज्जाह ।
ण मुअन्ति एक्कमेक्कं पुत्तय बिग्गाइआओ वि ॥ ७८ ॥

अत्र बिसकण्ठी बलाकेति संस्कृतसमत्वान्नोक्तः । बीलओ ताडङ्कः । बीअओ असनवृक्षः । बीअणो इत्यन्ये । अत्र बीहइ बिभेतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । बीअजमणं बीजमलनखलम् । अत्रापि बीलयबीअजमणशब्दौ दन्त्योष्ठ्यादी केषांचित् ॥ यथा ॥

बिग्गाइआ वि हु वरं विणा पिअं बीलएहि किं इत्थ ।
इअ बीअजमणबीअयतलम्मि सलहइ बिआइअं बाला ॥ ७९ ॥ [९३]

बुत्ती पुप्फवईए बुक्का मुट्ठीइ बुक्कणो कागे ।
बिन्दम्मि बुंबुअं बुंदिणी कुमारीसमूहम्मि ॥ ९४ ॥

बुत्ती ऋतुमती । बुक्का मुष्टिः । व्रीहिमुष्टिरित्यन्ये । बुक्कणो काकः । बुंबुअं बृन्दम् । बुंदिणी कुमारीसमूहः ॥ यथा ॥

L. 1. B विग्गाइ *cdd.* °इया B वियाया C (F?) बियाया From आया to चित्त° l. 3 torn off in G. C युतौ द्वौ कीयै (misread for कीटौ). L. 2. BF भ्रमत: C भ्रमतौ BCF °इया. BCF °इया BF वियाया C बियाबियाया. L. 3. *cdd.* °इया B इति चल° C °चित्तता चेति *cdd.* व्याचष्टे C *om.* च From च to ह्नैनैव l. 6 torn off in G. L. 4. C जहयं D जाहयं *cdd.* °छिय° BF गोविया C गोबियाए लोएसि. L. 5. BF °इयाइ C °इयाइयाइ BF जाहिसि BF कामचाणाण C कामवणोण. L. 6. C *om.* स BF *om.* यद् BF स्ववृत्त्यावु°. From यथा to बीलओ l. 9 torn off in G. L. 7. BF °संदियाओ C °संदियाउ *cdd.* चिय B संघयाउ. L. 8. C णे BF मुयंति C सुयंति BF पुत्तिय *cdd* °इया°. L. 9. B विसकंटी C (F??) बिसंकटी B संस्कृते सम° BF बीडओ C बाडओ G वीलउ ताडेकः BF बीअउ From ओ to णशब्दौ l. 11 torn off in G. L. 10. BF सन° B बिभेति धात्वा°. L. 11. C °खलं. C दन्तो° B °ष्ट्यादौ. L. 12. From षांचित् to ईए l. 15 torn off in G. L. 13. BCF °इया BF धरं BF पियं C बालएहिं किं एहिंत्थ. L. 14. BCF इय BF °बीअयसमिलं C सलहइ यं बाला BF वियाइयं. L. 15. B पुप्प° E पुष्फ° D °वइए A वुट्ठीइ G वुट्ठीइ From कागे to मूहः l. 18 torn off in G. L. 16. A बिंदुम्मि C (F?) विंदंमि A बिंबुअं BF बंबुअं C बंधुअं. L. 17. C l. hd. °मता. C बुंचुअं. L. 18. BCF वूंदं B बुदिणी.

अज्ज वि ण हु बुत्ती सा बुंदिणिमज्झम्मि खेल्लए मुद्धा ।
दासीबुंबुअबुक्को विअ बुक्कण मा खु होहि उत्तालो ॥ ८० ॥

अत्र । बुक्कइ गर्जति । बुड्डइ मज्जति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । [९४]

बुक्कासारो भीरू बुलंबुला बुब्बुए चेअ ।
बेली थूणा बेडो तरीइ मंसुम्मि बेड्डबोड्डरया ॥ ९५ ॥

बुक्कासारो भीरुः । बुलंबुला बुद्बुदः । बेली स्थूणा । बेडो नौः । दन्त्योष्ठ्यादिरयं केषांचित् । बेड्डा तथा बोड्डरं श्मश्रु ॥ यथा ।

रे बेडिअसुअ बोक्कडबोड्डर किं तुज्झ उग्गया बेड्डा ।
णइजलबुलंबुलाओ बुक्कासारो सि बेलिबिडिओ वि ॥ ८१ ॥ [९५]

धम्मिट्ठयम्मि बोडो बोव्वं खेत्तम्मि चूचुए बोंडं ।
छागम्मि बोक्कडो बोदरं पिहू पवहणम्मि बोहित्थो ॥ ९६ ॥

बोडो धार्मिकः । तरुण इत्यन्ये । बोव्वं क्षेत्रम् । बोंडं चूचुकम् । बोंटणं इति शीलाङ्कः । बोक्कडो छागः । बोदरं पृथु । बोहित्थो प्रवहणम् ॥ यथा ।

बोडाण पुसबोव्वे बोदरसंसारसिन्धुबोहित्थं ।
अवलम्बन्ताण समं वरबोंडा बोक्कडि व्व पडिहाइ ॥ ८२ ॥ [९६]

L. 1. B अज्झ C अझ From त्ती to शेषू° l. 3 torn off in G. B °मज्जंमि C (F?) °मझंमि C (F?) मुद्दा. L. 2. BF °बुंबुअ° C °बुंचुयउक्को *cdd.* विय C खु ओ होहि. L. 3. C बुड्डनाः। इ (sic.) 2. hd. बुड्डनाइ. L. 4. E बुक्को° BCEF भीरु From भीरु to नौः l. 6 torn off in G. A वुंल्वंवुल्ला A वुद्दुए BF वुव्वप C बुझए 2. hd. बुझ्झए E बुच्छुए A चेव BF वेय C चेय. L. 5. A छूणा A विड° BF बेड° C बेंड° A °बोटरया B °बोरणटरया C °बोडरिया F बारणटरया. L. 6. C भीरु. BG °ष्ट्या°. L. 7. C बेडो From तथा to वि l. 9 torn off in G. B बेरणटरं C बोरणडरं F बरणढरं C स्मश्रु. L. 8 BF वेडिय° C वेढियमुय B वोक्कडवोरणटर C बोच्छुडबोरणडर F वाक्कडवारणटर C तुझ्झय. L. 9. B °बुलुंबुलाओ C °ला उक्कासारो BF °विडिओ C °बिढिउ D °विहिउ. L. 10. C °ह्र° G °ह्र° E वेडो G वोहो A वोचं BCF बोचं E खित्त° BF वूवुए C चुबुए E चुचूए G चचु and then torn off to म्मि बोक्क° l. 11 A बोटं BF वोटं C बोढं E बोरणडं. L. 11. C बुक्कडो A वोंदरं G वोंदरं BF पिहु C °हूए वह° From णम्मि to बोंटणं l. 12 torn off in G. A बोहे° E बोह°. L. 12. BCF बोचं BF वोंटं° C बोरणटं चूबुकं. B वोटणमिति C बोंटणमिति G वोंटणमिति The correct reading is probably बोंडणं इति. L. 13. G वोंदरं C पृथुः. BF प्रवहणः L. 14. In C बोव्वे in G बोव्वे to हित्थं torn off. C बोदरं सं. L. 15. BF अवलंवतास्स G °लंवंताण समः B °बोरणटा C °वोरणट FG °वोरणटा C व्वोक्कडि च पडिच पडिहाइ 2. hd. व्व pro च.

संमज्जणीइ बोहारी बोहहरो अ मागहए ।
बहुणो चोरे धुत्ते अ सुहयपणसेसु बाणो अ ॥ ९७ ॥

बोहारी संमार्जनी । बउहारी इत्यन्ये । अत्र । बोल्लइ कथयति । इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । बोहहरो मागधः ॥ यथा ।

> बोहहरमङ्गलज्झुणीइ झत्ति मिहुणाण उट्ठमाणाण ।
> रयतुट्टहारमुत्ता उअ बोहारीहरीउ गेण्हन्ति ॥ ८३ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

बहुणो चोरो धूर्तश्च । बाणो सुभगः पनसश्च ॥ [९७]

बिंबोवणयं खोहे विकारऊसीसएसुं च ।
चुम्बिअकिडीसु बुंदी बुंदीरो महिसगरुएसु ॥ ९८ ॥

बिंबोवणयं क्षोभो विकार उच्छीर्षकं चेति त्र्यर्थम् । बुंदी चुम्बनं सूकरश्च । बुंदीरो महिषो महांश्च ॥ [९८]

रूवमुहतणुसु बोंदी भूसिअआडोवएसु बोंगिल्लो ।
भल्लू रिच्छे भग्गं लित्ते भंभी अ असईए ॥ ९९ ॥

बोंदी रूपं मुखं शरीरं चेति त्र्यर्था । बोंदं मुखमित्यन्ये । बोंगिल्लो भूषित आटोपश्च ॥

L. 1. BF सम्मज्झइ C सम्मझणीइ E °णीए G °ज्जइणी *cdd.* य E adds here : अथानेकार्थाः L. 2. BF वहुणे A वहुणो भोगे धुत्ते घो BCEFG य A वाणे *cdd.* य. L. 3. B समर्ज्जनी C वहुहारीत्य° G °रीत्य.° C *om.* इति G °यतीति. L. 5. B °ज्झुणीइ BF ज्झत्ति C झत्तं C उड्डमाणाण G उट्टमा°. L. 6. C °सुत्ता *cdd.* उय C बोहरी° BF गिण्हंमि C गि°. L. 7. *om.* A. L. 8. BF पनसवृत्तश्च. L. 9. C °वणियं ABFG °उसीसएसुं C °उसीसु° E °ओसी°. L. 10. ACE (F?) चुंबिय° BG चुंविय° A °किरीसु C °कीडीसु BF °किडी C बंदी E बुदी E बुदीरो A °गुरुएसु. L. 11. BF बिंवो° G विंवो° G उत्थीर्षकं. G शूकरश्च. L. 12. BF बुदिरो G महाश्च. L. 13. BF रुरुव. E रूव° A °मुहू° C 1 hd. °मह° 2. hd. °सुह° C तणसु AE बोदी ABCFG भूसिय° E भूसिआडो° C °आरोविएसु A वोंगिल्ले BF चोगिल्लो CE °ल्ला. L. 14. BF रित्थे C रेच्छे corr 2. hd. E य C असइए. L. 15. BF बोदी C सुखं B शरिरं BF त्र्यर्थाः CG त्र्यर्थं BF बोदं C वोदं सुखमि°..B बोगिल्लो भूषितः. L. 16. BF आटोपितश्च C आरोपितश्च ।

॥ अथ भादिः ॥

भल्लू ऋक्षः । भग्गं लिप्तम् । भंभी असती ॥ यथा ।

भल्लूसरिच्छकेसे पइम्मि अलसे सयालुए भंभी ।
चन्दणरसभग्गतणू उववइमहिसरइ जुण्हीए ॥ ८४ ॥ [९९]

भंभा भेरी भव्वो बहिणीतणए वइङ्गणे भंडं ।
भंडुं मुण्डणए भद्दं आमलयम्मि भट्टिओ कण्हे ॥ १०० ॥

भंभा तूर्यविशेषः । भव्वो भागिनेयः । भंडं वृन्ताकम् । भंडुं मुण्डनम् । भद्दं आमलकम् । भट्टिओ विष्णुः ॥ यथा ।

कयभंडुसिरो भंभासद्दो रे भव्व लिहइ तुह जणओ ।
भट्टिअभत्तिविउत्तो भद्दयएगारसीइ भंडाइं ॥ ८५ ॥ [१००]

बरुअम्मि भमासो भल्लुंकी भसुआ भुरुंडिआ य सिवा ।
पखलन्तम्मि भलंतं कलहावत्तेसु भंडणभममुहा ॥ १०१ ॥

भमासो इक्षुसदृशतृणम् । भमसो इति धनपालः । भल्लुंकी भसुआ भुरुंडिआ इत्येते त्रयो ऽपि शिवावाचकाः । अत्र भुरुंडिआशब्दो भुकारादिरर्थानुरोधात्पठितः । भलंतं प्रस्खलत् । भंडणं कलहः । अत्र भसलो भ्रमर इति भ्रमरशब्दभवः । भरइ भलइ स्मरतीति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । भममुहो आवर्तः ॥ यथा ।

भंडणभममुहपडिअं पेक्खिअ भल्लुंकिआइ सह भसुअं ।
णेइ भमासभलंतं तुह हयवेरिं भुरुंडिआ असा ॥ ८६ ॥ [१०१]

L. 1. *om.* A. L. 2. B रुक्षः. L. 3. B °सरित्थ° BCF °केशे BF सुयालुए. L. 4. G जणहाण. L. 5. C भच्चो G भव्वा AB वहिणी° G वहिणि° AG वयंगणे ABCF भंटं, which is probably equally correct; see Amarakośa II, 4, 4, 2. G भंठं E भणडं. L. 6. CG भंडं E भंणडुं From णए to नम् l. 7. *om.* G. A भद्दं BEF भद्दिओ C भचिओ. L. 7. C भच्चो C भंटं B भुडं C भंडं F भुंडं. L. 8. BCF भद्दिओ G भद्दिउ L. 9. CG °भंड° C भस्तासद्दा C (G?) भच्च. L. 10. BCF भद्दिय° C °एगारिसीइं G °रासीइ *cdd.* भंटाइं. L. 11. ABCF वरु° E चरु° G वरुयम्मि A भल्लंकी ACEG भसुया CE भुरंडिया ABFG भुरुंडिया. L. 12. E पक्खाल° A कलहव° C भंडणंभमुहा. L. 13. C °सदृशं तृणं C *om.* इति BF वनपालः G भल्लुकी. BF भमुया CG भसुया C भुरं° BCFG °डिया. L. 14. BF शिवाचकाः C भुरंडिया° BFG भुरुंडिया° C भकारा° B °र्थानुपरोधा प°. L. 15. G भलंठं. BF प्रस्खलतो C भसरो BF *om.* भ्रमर इति. L. 16. BF भरइ लइ (sic) G भलइ भरइ स्म° BF °देशेषूक्ताः *om.* इति नो°. G रुममुहो C भमसुहो. L. 17. BF °भममुहं प° C °सुह° *cdd.* °पडियं BF पेक्खिय CG पिक्खिय G भल्लु° *cdd.* °कियाइ G भसुयं. L. 18. BCF भरुंडिया G भुरुंडिया C 1. hd. अत्ता 2. hd. G अत्ता.

भट्टाकरिभट्टसिरी दीहमलयजा भरोच्छयं तालं ।
भयवग्गामो मोढेरयम्मि जेट्ठबहिणीवई भाश्रो ॥ १०२ ॥

भट्टाकरी प्रलम्बः । भट्टसिरी श्रीखण्डम् । भरोच्छयं तालफलम् । अत्र भम्मडइ भमाडइ भमडइ भ्रमतीति धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । भयवग्गामो मोढेरकम् । भाश्रो ज्येष्ठभगिनीपतिः ॥ यथा ।

भट्टाकरिभुअदण्डं भयवग्गामम्मि भट्टसिरिहत्थो ।
वीरजिणमच्च भाउअ भरोच्छयफलं चयसञ्चुरसेवं ॥ ८७ ॥

अत्र भाइ बिभेतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । [१०२]

भासलभाविअभाउज्जा दित्तगहिअयभाउजायासु ।
भासुंडी णीसरणे भाउअमासाढगोरिऊसवए ॥ १०३ ॥

भासलं दीप्तम् । भाविअं गृहीतम् । भाउज्जा भ्रातृजाया । भासुंडी निःसरणम् । भाउअं आषाढे गौर्या उत्सवविशेषः ॥ यथा ।

ओ पिच्छ जारभाविअसंकेआ मयणअग्गिभासलिआ ।
भाउअमिसेण भवणा भासुंडइ तुज्झ भाउज्जा ॥ ८८ ॥ [१०३]

भायलभासिअभाइल्ला जच्चतुरंगदिसहालिएसु ।
भावइआ धम्मिअगेहिणीइ भिंगं च कसिणम्मि ॥ १०४ ॥

भायलो जात्यतुरंगमः । भासिअं दत्तम् । भाइल्लो हालिकः । अत्र भाइरो

L. 1. BG भरोत्थयं. L. 2. E जिट्ट° AG °वहि° E °बई AG भाऊ. L. 3. BF सट्टाकरी अलंब: C *om.* भट्टा° प्र° G प्रलंब: BF भट्टंसिरी C °री चन्दनं । BF सरोत्थयं. L. 4. B भमाडइ भमाडइ भमड भ्रमति । एते. L. 5. C मोढे मोढेरकाख्यं स्थानं G भाउ BG ज्येष्ट°. L. 6. BF °करिसुअ° C °भुय° G °ढंड C °ग्गामंसि. L. 7. BF भाअय CG भाउय C भारोत्थय° G भरोच्चय° G चयंत्तु° BF °ससुसेवं. L. 8. B बिभेति इति G विभे°. L. 9. *cdd.* °भाविय° BF °भाउसा (?) *cdd.* °गहिय° against metre. L. 10. BF भामुंडी B, C 2. hd. F भाओअमा° EG भाउय°. L. 11. G *om.* भा° गृ° BCF भावियं C भाद्ट°. C 1. hd. भामुंडी G भाउयं. L. 12. B आसाढो. L. 13. G उ C जाभाविया° BFG °भाविय° *cdd.* °संकेया BF °भासल्लिआ C °भासलया. L. 14. C भाउय° C भासुंड BF तुज्झ आउज्जा. L. 15. *cdd.* °भासिय° E °तुरंगं° G °दिन्न°. L. 16. *cdd.* °इया B धमिय° CEFG धम्मिय° C °गेहणीइ C भिगं A omits the whole verse. L. 17. BF भायालो C भायजो C 1. hd. °तुङ्ग: 2. hd. °तुरङ्ग: *cdd.* भासियं. BF भासइरो C भायरो.

भीरुरिति बिभेतेर्भादेशे तृन इरे सिद्धमिति नोक्तम् । भावइआ धार्मिकगृहिणी । भिंगं कृष्णम् ॥ यथा ।

इन्दिअभायलविवसो भावइआण णिअडे भम तुमं मा ।
भाइल्ल ताहि भासिअसावो कह होसि पाव भिंगमुहो ॥ ८९ ॥ [१०४]

भिसिआ बिसी भिसंतमणत्थे चीरीइ भिंगारी ।
बारम्मि भित्तरं टङ्कच्छिन्ने भित्तिरूवं च ॥ १०५ ॥

भिसिआ बृसी । भिसंतं अनर्थः । दीप्तार्थस्तु भासेर्भिस इति धात्वादेशे सिद्धः । भिंगारी चीरी । मशक इत्यन्ये । भित्तरं द्वारम् । भित्तिरूवं टङ्कच्छिन्नम् ॥ यथा ।

भिंगारिसंकुलाभित्तिरूवगुहभित्तरे वसन्ताणं ।
भिसिआपरिग्गहाणं मुणीण कत्तो भिसंताइं ॥ ९० ॥ [१०५]

भुज्जे भुअं छुहाए भुक्खा कोलम्मि भुंडभुंडीरा ।
भुत्तूणो भिच्चे भुरुहुंडिअमुद्धूलिए चेअ ॥ १०६ ॥

भुअं भूर्जम् । भुक्खा क्षुत् । भुंडो तथा भुंडीरो सूकरः । भुत्तूणो । ओत्संयोगे इति भोत्तूणो इत्यपि । भृत्यः । अत्र । भुमइ भ्रमति । भुल्लइ भ्रश्यति । भुक्कइ भषति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । भुरुहुंडिअं उद्धूलितम् । भुरुकुंडिअं इत्यन्ये ॥ यथा ।

धूलिभुरुहुंडिआ जे भुक्खाए भुअकिसा य भुत्तूणा ।
किं जाएहि बहूहि वि भुंडीरेहिं च तेहि भुंडीए ॥ ९१ ॥ [१०६]

L. 1. G विभेतेभादिशे C तुन. *cdd.* °इया. L. 2. BCF भिगं. L. 3. CG इंदिय° BFG °भाइल्ल° C °दिवसो. *cdd.* °इयाण BF णियरे CG णियडे G भव. L. 4. BCF ताहिं *cdd.* भासिय°. L. 5. *cdd.* भिसिया विसी G °णच्छे C 1. hd भिंगरी. L. 6. BF, C 1. hd. वारम्मि AG, C 2. hd. दारम्मि E भित्तर AG °च्छिन्ने C °रूवं E °रूबं. L. 7. B भिसि CG भिसिया F भिसी *cdd.* वृषी BG भिसंतमनर्थः B द्याप्ता° G भासेभिस इति °देशासिद्धः L. 8. BF चारी C *om.* चीरी. BCF °च्छिन्नं. L. 9. G °रुव° C °गह° BF वसंताण. L. 10. *cdd.* भिसिया° BG °ताइ. L. 11. C 1. hd. तुअं B °भुडीरा L. 12. BF भिचो भुरुंडियमु° ACEG °हुंडिय° ABG °हूलिए (?) F °हूलिए E °हूरिए ABF चेय C चेया G चेव. L. 13. BCF भूअं C भुर्यों C भुडीरो G भूकरः । भुत्तूणो भौत्तूणो. *cdd.* उत्संयो° C °ग. L. 14. G *om.* इति भो° B भूत्तूणो G भुमाति for भ्र°. CG भ्रस्याति. L. 15. C भुक्कइषति 2. hd. इषति. C °देषूक्ता From इति to रुकुंडिअं torn off in G. BF °हंडियं C °हुंडियं B उद्दू° B भुरुकु° *cdd.* °डियमित्य°. L. 17. BF °हंडिया CG °हुंडिया G °किसा ए C भोत्तूण. L. 18. In G जा° ब° वि is torn off. BCF जाएहिं B वहूहिं C (F?) बहूहिं *cdd.* तेहिं.

भूत्रो अ जन्तवाहे भूअसो किट्टखलजसे ।
भूमिपिसाओ ताले भयालुए भेडभेज्जभेज्जलया ॥ १०७ ॥

भूओ यन्त्रवाहः । भूअसो कृष्टे खले यज्ञः । भूमिपिसाओ तालः । भेडो भेज्जो भेज्जलओ त्रयो ऽप्येते भीरुवाचकाः । भेडशब्दो भेरशब्दभवो ऽप्यस्ति ॥ यथा।

भूमिपिसाए भूअं चडिअमभेडं वहू णिएऊण ।
भूअसपिक्खणमिसा अभेज्जला जाइ भेज्ज व्व ॥ ९२ ॥ [१०७]

भेरुंडो दीवी भोअभोइआ भाडिगामपवरेसु ।
अहिआरिसम्बले भोल्लयं च भारुण्डयम्मि भोरुडओ ॥ १०८ ॥

भेरुंडो चित्रकः । भोओ भाटिः । भोइओ ग्रामप्रधानम् । भोल्लयं प्रबन्धप्रवृत्तं पाथेयम् । भोरुडो भारुण्डपक्षी ॥ यथा ।

अणुतित्थं कयभोआ एक्कमुहीहविअ भोल्लयं लेह ।
भोइअभेरुंडा दोमुहभोरुडयाण पेच्छह अवायं ॥ ९३ ॥ [१०८]

॥ अथानेकार्थाः ॥

छिन्नसिरवन्दिभूसासहिदोहित्तेसु भंडो अ ।
भंडी सिरीसरुक्खो अडई असई अ गड्डी अ ॥ १०९ ॥

भंडो छिन्नमूर्धा मागधो मण्डनं सखा दौहित्रश्चेति पञ्चार्थः । भंडी शिरीषवृक्षो ऽटवी असती गन्त्री चेति चतुरर्था ॥ [१०९]

L. 1. From भूओ to डभेज्ज° l. 2 torn off in G. C 1. hd. भूउ ABCF य E °वाहे BCF किट्ट° BF °जल°. L. 2. A °साउ BF भयलुए BCEFG *om.* भेज्ज. L. 3. G भूउ BF कृष्णे From ष्टे to पिसाए l. 5 torn off in G. L. 4. BF भेद्यलओ. C भेरीशब्द°. L. 5. BF त्रूअं G भूयं *cdd.* चडियम° G °मभेयं C बहू C निएऊण From ण to च l. 8 torn off in G. L. 6. C भेझ BF व C व्वा 2. hd. चा. L. 7. C °भोइया. L. 8. CE अहियारि° BF °संचल्ले C °संवल्ले E भारुडम्मि BG भोरुडउ. L. 9. C भेरंडो From रुंडो to चित्र l. 11 torn off in G. L. 10. C भोरुंडो B °डो भारुंडो पक्षी. L. 11. C °तिच्छं (?) कयं भूआ *cdd.* °हविय C *om.* भोल्लयं लेह BF भोल्लय. L. 12. BCF भोइय° In G from अभे° to ड्डी अ l. 15 torn off in G. C भोइयभेडा B °भेरुंडयाण C (F?) °भेरुडयाण BCF पेत्थह. L. 13. *om.* A. L. 14. BCF °सिरचंदि° C °त्तेसुं AE य. L. 15. B अडइ *cdd.* य (twice) C गंडिया G ड्डी य. L. 16. C मागाधो From मागधो to मातुलानी° l. 15 of next page torn off in G. C सख्या C पञ्चार्थाः *cdd.* °वृक्षः. L. 17. B अटवी C (F?) अडवी BF मंत्री BCF चतुरर्थः.

भंभलसद्दो अप्पिअजडेसु भित्तं च दारगेहेसु ।
भाणो सुरमाणो भुक्कणो अ आणत्तरिचेडिआ भेली ॥११०॥

भंभलं अप्रियम् । भंभलो मूर्खो भित्तं द्वारं गृहं च । भुक्कणो श्वा मद्यादिमानं च । भेली आज्ञा बेडा चेटी चेति त्र्यर्था । बेडायां भेलओ इत्यपि केचित् ॥ [११०]

॥ अथ मादयः ॥

मंती विवाहगणए मंठो सणठे पिहाणिआ मंडी ।
मंचो बन्धे मग्गो पच्छा मच्चं मले मलो सेए ॥ १११ ॥

मंती विवाहगणकः । मंठो शठः । मंडी पिधानिका । मंचो बन्धः । मंठो बन्ध इति केचित्पठन्ति । मग्गो पश्चात् । मच्चं मलः । मलो स्वेदः ॥ यथा ।

मंडीइ हणेमि सिरं जं मुणडेऊण घम्मजायमलो ।
रे मंचजोग्गमच्चिअ मंतिं पुच्छेसि मग्गओ मंठ ॥ ९४ ॥ [१११]

सिङ्गविहीणो मट्टो मट्टमराला य अलसम्मि ।
मंखो ऽणडे मम्मी मल्लाणी मामा य मामीए ॥ ११२ ॥

मट्टो शृङ्गविहीनः । मट्टो तथा मरालो अलसः । मरालो हंस इति सातवाहनः । मंखो अण्डः । मम्मी मल्लाणी मामा त्रयो ऽप्यमी मातुलानीवाचकाः । मामीशब्दो ऽपि देश्यः । पर्यायभङ्ग्या तूपात्तः ॥ यथा ।

रेहसि मराल ण घरे मंखिल्लो मट्टमट्टउसहो व्व ।
इअ एस मम्मिमज्झे मामाहसिओ हणेइ मल्लाणिं ॥ ९५ ॥ [११२]

L. 1. *cdd.* अप्पिय° BF व AC दार° BF °देहेसु. L. 2. *cdd.* य A °भरि° A °भेडिया CE °चेडिया. L. 3. C मूर्खः. L. 4. BF भेल्लिया C भेला C वेडा 2. hd. चेडा C वेडी 2. hd. चेडी C त्र्यर्थः BF चेडाय C वेडायां 2. hd. चे°. L. 5. *om.* A. L. 6. E विबाह° A मंढो AE संढे. but see Hemach. Abhidhânachintâmaṇi v. 376 com. BF पिसा° *cdd.* °णिया A मंठी. L. 7. C 2. hd. मंठो E मेंचो B वंधे C 1. hd. मच्छं. L. 8. BF मंवो C *om.* मंचो बन्धः BF मंठो मंध. L. 9. B मल्ल B खेदः. L. 10. B मड्डुइ B सिरुं C जं ऊण BF मुडेऊण धम्म°. L. 11. B °ग्गमं° BCF °चिय B मंति BF मंच. L. 12. BF विहूणे मड्डो C मद्दमराला E मद्द°. L. 13. ABF मंखो डे C अंडे C मल्लीणी E माल्लाणी BF मासा C मा (sic) या E मासीए. L. 14. C मद्दो C मलारो हंसः. BF *om.* हंस इति. L. 15. BF मंखो डः BF माल्लाणी. L. 16. BF माम्मीशब्दो dele मी before म्मी From ब्दो to ल्लाणिं l. 18 torn off in G. L. 17. C रहसिमराला C मंद्दमद्द° BF °ओससहो C °ओसहे च. L. 18. *cdd.* इय BF °मज्जे ममा° C मासाहसिउ हणेहिं In G णिं is torn off.

मइराइ मई मइमोहणी अ सीमाइ मज्जमेराओ ।
सेले मऊ हढे मत्तल्लिमिणायाइ अक्खमे महरो ॥ ११३ ॥

मई तथा मइमोहणी सुरा । मज्जा तथा मेरा मर्यादा । मऊ पर्वतः । मत्तल्ली तथा मिणायं बलात्कारः । महरो असमर्थः ॥ यथा ।

मत्तल्लिमुक्कमज्जो मउमेराघोसदंसिअमिणाओ ।
पिअइ मइं गइमहरो मुसली मइमोहणीकुडयहत्थो ॥ ९६ ॥ [११३]

मडिआ समाहयाए मउअं दीणम्मि पिउहरे महणं ।
मरुल्लो भूए मइअं च भच्छिए मंडलो साणे ॥ ११४ ॥

मडिआ समाहता । मउअं दीनम् । महणं पितुर्गृहम् । मरुल्लो भूतम् । पिशाचादि । मइअं भर्त्सितम् । मंडलो श्वा ॥ यथा ।

काममरुल्लमडिआ सा मउआ महणम्मि वसइ मइअसही ।
तं मंडलो व्व कत्थ वि भमेसि जाणसि ण वेअणं तीए ॥ ९७ ॥ [११४]

मडयमयडा उववणे चणिडलए मज्झओ चेअ ।
सिरमालाइ मआई मउली अ हिअयरसोच्छलणे ॥११५॥

मडओ तथा मयडो आरामः । मज्झओ नापितः । मआई शिरोमाला । मउली हृदयरसोच्छलनम् ॥ यथा ।

मज्झय मच्छयगन्धिअ हवेइ मउली तुमं णिअन्ताण ।
महसि सुअन्धिमआइं मडयठिअं तं कहं मयडवालिं ॥ ९८ ॥ [११५]

L. 1. BF मइरा A मइरइ C 1. hd. °मोहणा ABCFG य E इ B मज्झ° C (F?) मझ° In G from मज्ज° to मऊ l. 2 torn off. A °मेराउ. L. 2. BF सेल G ढ मऊ G °मिणाआ; from इ to मत्तल्ली l. 3 torn off in G. ABCF °याइं. L. 3. C मइ C °मोहिणी B मज्झा. L. 5. BF मत्तल्लिमुज्जो मऊमेरा° C °मेरो° BCF °दंसिय° G °दंस; from अमि° to सल्ली l. 6 torn off in G. L. 6. C मयं गयमहरो. L. 7. cdd. मडिया A °हरं. L. 8. C मरुल्लो ABCFG मइयं E मईयं C साणो. L. 9. BF मंडिया C om. मडिआ स° In G म° is torn off. BF पिट्ट। (sic) C 2. hd. मरुल्लो. L. 10. BF मइइअं G मइयं. L. 11. cdd. °मडिया G मउया cdd. मइय° C °सहा. L. 12. G त मडं° C च कच्छ C विअणं G वेयणं. L. 13. BEF मंडअ° C °मउडा C चंदिलए G चडिलए A मज्जओ C मझ° G °उ AC चेय BF वेय G चेव. L. 14. BF मआए G मयाई cdd. य BF हियरसो° ACEG हियय°. L. 15. G मडउ C 2. hd. तथा मउडो B मयओ C मझ्झओ G मज्झउ B मयाइ C (F?) G मयाई B सिरो°. L. 17. BF मज्झ C मझय BF गंधिय C °गंधिया G °गंधअ C हेवेइ cdd. णियंताण. L. 18. C सुयंधि° BCF °मयाइं G °मयाइ BCF °ठियं BF कयं मडय°.

मंजीरं हिञ्जीरे वल्लिविसेसे मयाली अ ।
जारम्मि महालो मंजुआ य तुलसीइ मंतुआ लज्जा ॥११६॥

मंजीरं शृङ्खलकम् । मयाली निद्राकरी लता । महालो जारः । मंजुआ तुलसी । मंजिआ इत्यन्ये । मंतुआ लज्जा ॥ यथा ।

तइआ मयालिगहणे मंजुअदलचुणिटिरिं रमसि सुराहं ।
विरयसि मंतुअमिण्हिं महाल मंजीरघल्लिओ कीस ॥ ९९ ॥ [११६]

करहम्मि महंगो मंडिल्लो पूवे लहुम्मि मडहं च ।
मउडी मुक्कुंडी मुरुमुंडो मोडो अ जूडम्मि ॥ ११७ ॥

महंगो उष्ट्रः । मंडिल्लो अपूपः । मडहं लघु । मउडी मुक्कुंडी मुरुमुंडो मोडो इत्येते चत्वारो जूटवाचकाः ॥ यथा ॥

तीइ सुमुक्कुंडीए मुरुमुंडं णिअ वि किं सुमोडकए ।
मंडिल्लमत्त मोडसि मडहं णिअकुमउडिं महंगोव्व ॥ १०० ॥ [११७]

मज्जोक्कमाहिणवे मंगुसमुग्गुसमुग्गसा णउले ।
मंगलमसिणा समरम्मा अग्घाडम्मि मउरमउरंदा ॥ ११८ ॥

मज्जोक्कं प्रत्यग्रम् । मंगुसो मुग्गुसू मुग्गसो त्रयो ऽप्येते नकुलवाचकाः । मंगलं सदृशम् । मसिणं रम्यम् । मउरो तथा मउरंदो अपामार्गः ॥ यथा ।

मंगुसमुअप्पमंगल मुग्गुसमुग्गसिजुअं मसिणपुच्छं ।
मउरंदवणे मज्जोक्कमउरकणटयणाइं हणन्तमहिं ॥ १०१ ॥ [११८]

L. 1. *cdd.* य. L. 2. BCF मंजुया ABCEF य. G मंकुआ. L. 3. BCF मंजिया L. 4. G *om.* मंजिआ इत्य° BF मंतुया C *om.* मंतुआ लज्जा. L. 5. *cdd.* तइआ G मंजअ° B °वुंटिरिं. L. 6. C मंतुयमि° C मंजारपल्लीओ G °उ. L. 7. C मडं च. L. 8. BFG मउली BEF मुक्कंडी A मुरुमुडो E मोडे BEFG य. L. 9. BF मुक्कंडी G मुक्कुडी. B *om.* मोडो. L. 11. BF समुक्कंडीए C सुमुक्कु° C सुरुमंडं 2. hd. मुरुमंडं C नय G कि. L. 12. C मंडिल्लम (sic) C 1. hd. माडसि BCF णियकुमउलिं C महंगोच्च G महगोव्व. L. 13. C मझो° A मुंतुस° E मंगुसु° A °मुग्गुमुग्गसा C मुग्गुस 1. hd. *om.* मुग्गसा 2. hd. मुग्गसो A णउलो C णेउले. L. 14. A °मसूणा C °मसृणा EG°मसृणा A अघा° C आग्घड° A °मउरंडा. L. 15. C मझोक्कं BF गुभूसू C मुग्गसु G मुग्गमु C मुग्गुसो C प्यते. L. 16. *cdd.* मसृणं. L. 17. C° मंगुल C °मुग्गुसि° G °जयं *cdd.* मसृण° B °पुत्थं. L. 18. C मझो° B मज्जोक° C °कंठयणाइं.

मंतेल्ली मयणासलाया सालहिआइ मल्हणं लीला ।
मंधायमहाअन्ता अड्डे पङ्के महेड्डो अ ॥ ११९ ॥

मंतेल्ली तथा मयणासलाया सारिका । मल्हणं लीला । मंधाओ तथा महाअन्तो आढ्यः । महेड्डो पङ्कः ॥ यथा ।

एन्तम्मि महाअन्ते मल्हन्ती णवमहेड्डरुहणयणा ।
पाढइ मंधायवहू मयणसलायापिएत्थ मंतेल्लिं ॥ १०२ ॥

अत्र । मक्कडो जालकारकृमिः । मद्दलो मुरजः । इति मर्कटमर्दलशब्दभवौ । मलइ मढइ मड्डइ मृद्नाति । महइ काङ्क्षति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [११९]

गव्वे मरट्टमडहरमडप्फरा मलहरो तुमुले ।
महिसंदो सिग्गुतरुम्मि महासद्दा सिवाए अ ॥ १२० ॥

मरट्टो मडहरो मडप्फरो त्रयो ऽप्येते गर्ववाचकाः । मलहरो तुमुलः । महिसंदो शिग्रुतरुः । महासद्दा शिवा ॥ यथा ।

महिस महिसंदमोडणमडहरिअ मडप्फरा मलहरेसु ।
हत्थिमरट्ट घरट्टे होसि महासद्दभोअणं सीहे ॥ १०३ ॥ [१२०]

मज्झम्मि मज्झआरं महाबिलं खे महाणडो गिरिसे ।
मइहरमलंपिआ गामणिगव्वीसु तरुणे महालक्खो ॥ १२१ ॥

मज्झआरं मध्यम् । महाबिलं व्योम । महाणडो रुद्रः । मइहरो ग्रामप्रवरः । मेहरो इत्यन्ये । मलंपिओ गर्वी । महालक्खो तरुणः ॥ यथा ।

L. 1. BF मतेल्ली C साह° ABCEF °हियाइ G °हियाए. L. 2. G मंधाअ° A °महाअंता C °महायत्ता BF अन्ढे CEG अट्टे AC महेडो ABCEF य. L. 3. BF मत्तेल्ली BF शारिका G मंधाउ. BF महाअन्नो G महाअंतो. L. 4. BF आद्यः C आठ्यः BF महेशो C महेडो. L. 5. BF इत्तंमि C इंतंमि G महाअंते C मणहंती C णडइ. L. 6. F पाढय C मंधाइ° G *om.* मंधाय BFG °पिए एत्थ C °पिपच्छ BF मंतिल्लं. L. 7. G °क्रिमिः B मद्धलो C मुरुज G मर्क्टमुरजशब्द°. L. 8. BF *om.* मढइ BF गृह्णाति C मुडइति G मृड्नाति. L. 9. C °मरप्फरा E °मडष्फरा G °मंड° A मडमल्लहरो G मडहरो E तुमले. L. 10. E सिग्ग° A महासदा ABCFG य. L. 11. C मडट्टो G मरड्डो C एते त्रयो ऽपि. L. 12. B मंहिसंदो G महिंसंदो C सिग्रु°. L. 13. C °मोडणमडणमडह° *cdd.* °रिय. L. 14. C 2. hd. हच्छि° BCF थरट्टे G घरट्टे G °भोयणं. L. 15. A मज्जम्मि C 1. hd. मझंमि 2. hd. मझ्झंमि A मज्जआरं C 1. hd. मझ° 2. hd. मझ्झ° EG मज्झयारं AEG महाविलं B गिरसे. L. 16. G *om.* from मइहर° to महाणडो l. 17. BCEFG °पिया BF मामणि° E गोमणि°. L. 17. C मझ° 2. hd. मझ्झ° *cdd.* °विलं. L. 18. G महर BCF मेहर G °पिउ BFG गव्वी C गर्वः.

दिसा महाविलवरीसमा पिआ तुह महाणडपिआए ।
मइहर मलंपिओ तो भमसु महालक्खमज्झआरम्मि ॥ १०४ ॥ [१२१

णलिणीइ महावल्ली मडवोज्झा जप्पजाणम्मि ।
मत्तम्मि मत्तबालो तह महुमुहमासिआ पिसुणे ॥ १२२ ॥

महावल्ली नलिनी । मडवोज्झा शिबिका । मत्तबालो मत्तः । महुमुहो तथा मासिओ पिशुनः ॥ यथा ।

रे मत्तबाल महुमुह मडवोज्झाजोग्ग तुज्झ वि विओए ।
तम्मेइ महावल्लीसयणम्मि अमासिआ खु सा बाला ॥ १०५ ॥ [१२२]

कुसुमरए मयरंदो मम्मणिआ णीलमक्खिआए अ ।
मत्तालंबो तह मत्तवारणे महअरो णिउञ्जवई ॥ १२३ ॥

मयरंदो कुसुमरजः । पुष्परसवाचकस्तु संस्कृतभव एव । मम्मणिआ नीलमक्षिका । मत्तालंबो मत्तवारणः । महअरो गह्वरपतिः ॥ यथा ।

कमलमयरंदगोरिं मत्तालंबे इमं ण जइ रमसि ।
मम्मणिआउलरसे महअरभिओ व्व ता वरं भमिउं ॥ १०६ ॥ [१२३]

मज्झंतिअं च मज्झंदिणम्मि मग्गसिरो अ अणुगमिरे ।
मलवट्टी तरुणीए महिसिक्कं महिसिणिवहम्मि ॥ १२४ ॥

L. 1. G दिन्ना CG °विल° C °वरी° *cdd.* पिया *cdd.* °पियाए. L. 2. CG °पिउ BF °मज्झया° C °मझया° 2. hd. °मज्झया°. L. 3. A नलिणीइ A मडवेज्जो C °वोझ्झा E °बोज्झा. L. 4. In G मत्तम्मि is written twice. ABCFG मत्तवालो BF मुहमुहु° EG महमुह° C महुसुह° *cdd.* °मासिया. L. 5. B नलिणी C °वोझ्झा B सिविका G शिविका BF मत्तमालो C °वालो G मेत्तवालो. C सहुमहो 2. hd. सहुसुहो. L 6. G मासिउ BG पिसुनः. L. 7. *cdd.* मत्तवाल C महुसुह G महमुह C °वोझ्झा° C तुझ्न G *om.* वि C विउए G विाउए (sic). L. 8. B तंमेइ C °वेल्ली° *cdd.* °सिया *cdd.* वाला. L. 9. B कुसमरए C 1. hd. कुसरए 2. hd. कुसम° ABFG °णिया C °णीया E मम्मिया *cdd.* °मक्खियाए ACEG य. L. 10. BG °लंवो E °लम्बो E °चारणे G महयरो BF णिउंजुवई. L. 11. B मंमाणिया C (F?) °णीया G °णिया. L. 12. *cdd.* °लंवो G मयहरो. L. 13. BF °मइरिंद° G °गोरि G °लंवे C न. L. 14. BF मंमल्लियाउसरसे CG °णिया° G °रन्ने BCF महअरि° G महयर° C 1. hd. °भिव्वो In G °वो व्व is torn off. C ता रवं खमिओ BF भमिओ L. 15. A मज्जं° C मझं° 2. hd. मझ्झं° *cdd.* °तियं A *om.* च A मज्जं° C मझं° 2. hd. मझ्झं° C °दिसंमि A मग्गणिरो G मज्झन्निरो E य G अणुमग्गे (?). L. 16. C °वट्टी BCEFG महिसक्कं G महिस°.

मज्झंतिअं मध्यंदिनम् । मग्गसिरो अनुगमनशीलः । मलवट्टी तरुणी । महिसिक्कं महिषीसमूहः ॥ यथा ।

मलवट्टिसमं कीलन्तयस्स मज्झंतिअम्मि वोलीणे ।
ओ वच्चइ महिसिक्कं इमस्स मग्गसिरो हवसु गोव ॥ १०७ ॥ [१२४]

भण्डम्मि महत्थारं मज्झिमगंडं च उअरम्मि ।
महुरालिअं परिचिए रयस्सलाए मयलवुत्ती ॥ १२५ ॥

महत्थारं भाण्डम् । महत्थारं भोजनमिति सातवाहनः । अत्र । मयगलो हस्ती । मयधुत्तो क्रोष्टेति मदकलमृगधूर्तशब्दभवौ । मज्झिमगंडं उदरम् । महुरालिअं परिचितम् । मयलवुत्ती रजस्वला ॥ यथा ।

उअह महत्थारसरिसमज्झिमगंडं पुलोइअ भुअङ्गं ।
वेसा संभलिमहुरालिअं पि ण रमेइ मयलवुत्तिमिसा ॥ १०८ ॥ [१२५]

मंगलसज्झं तह बीअवावसेसम्मि खेत्तम्मि ।
मणिरइआ कञ्चीए कन्दप्पे मयणिवासमित्तलया ॥ १२६ ॥

मंगलसज्झं बीजवापशेषं क्षेत्रम् । मणिरइआ कटीसूत्रम् । मयणिवासो तथा मित्तलो कन्दर्पः ॥ यथा ।

मंगलसज्झे गलिआ मणिरइआ तुज्झ पंसुलि सहेइ ।
मित्तलपिआणुहारिणि किर मोव्वी मयणिवासधणुहस्स ॥ १०९ ॥ [१२६]

L. 1. C मझं° 2. hd. मझ्झं° G मज्झ° *cdd.* °तियं B मग° G °न्निरो From नुगमन° to हिसिक्कं l. 2. torn off in G. L. 2. *cdd.* महिसक्कं. L. 3. C °वट्टी° C मझं° *cdd.* °तियम्मि C वोलीणो. L. 4. CG उ In G वच्चइ म° is torn off. C महिसक्कं B मग्गंसिरो G °न्निरो C हवस्तु. L. 5. From भण्डम्मि to त्ती l. 6 torn off in G. C भडम्मि महच्छारं A मज्झिम° C मझिम° BCF ओअरंमि E उयरम्मि. L. 6. *cdd.* °लियं A रयस्सला ABCF °वुत्ती. L. 7. CG महच्छारं G भांडं। महच्छा; from इं to श्वेत° l. 18 of next page torn off in G. L. 8. B *om.* शब्द C मझिम° *cdd.* °लियं. L. 9. C मलय° *cdd.* °वुत्ती C 2. hd. °शुत्ती. L. 10. C महच्छारसरिसं मझिम° BF *om.* सरिस *cdd.* पुलोइय भुयंगं. L. 11. C संभरि° *cdd.* °लियं C मलय° *cdd.* °वुत्ति° BF °मिस. L. 12. AB °सज्जं C (F?) °सझं ABEF वीअ° C बीय° E °बाव° BF खित्तंमि. L. 13. *cdd.* °रइया E मयण° C °मेत्तलया E °मत्त°. L. 14. BF °सज्जं C °सझं BF वीज° *cdd.* °रइया C (F?) कटि°. L. 16. BF °सज्झे C °सझे *cdd.* गलिया °रइया C तुझ. L. 17. BF मेत्तल्लल° *cdd.* °पिया° BF मोरव्वी C मोची BF मयणवास°.

घूअम्मि महासउणो महालवक्खो अ सद्धपक्खम्मि ।
मक्कडबंधं गीवाविहूसणे सङ्कलारूवे ॥ १२७ ॥

महासउणो उलूकः । महालवक्खो भाद्रपदे श्राद्धपक्षः । मक्कडबंधं शृङ्खलारूपं ग्रीवाभरणं सव्यापसव्यं यज्ञोपवीताकारम् ॥ यथा ।

सरएण महासउणो महालवक्खेण बम्भणा तह य ।
णवमक्कडबंधेण य मोअन्ते उप्पलच्छीओ ॥ ११० ॥

अत्र महमहइ गन्धः प्रसरतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । [१२७]

मणिणायहरं जलही माला जुण्हाइ रोमसे माई ।
माहं च कुन्दकुसुमे मायंदो ऽम्बम्मि माडिअं गेहे ॥ १२८ ॥

मणिणायहरं समुद्रः । माला ज्योत्स्ना । माई रोमशः । माहं कुन्दकुसुमम् । अत्र । माइं मार्थे । मामि सख्यामन्त्रणे । एतौ शब्दानुशासन उक्ताविति नोक्तौ । माढी संनाह इति माठीशब्दभव इति नोक्तः । मायंदो आम्रः । माडिअं गृहम् ॥ यथा ।

गुणमणिणायहर चुलुक्क तुज्झ मायंदकुञ्जमाडिअए ।
गाएइ पुलयमाई खयरिजणो माहमालधवलजसं ॥ १११ ॥ [१२८]

सिअवडपव्वइआए मायंदी आमलीइ माइंदा ।
मउए माइलिमाउच्छा माभाई अभयदाणे ॥ १२९ ॥

मायंदी श्वेतपटा प्रव्रजिता । माइंदा आमलकी । माइली तथा माउच्छो मृदुः । माउक्कं मृदु । इति तु मृदुकशब्दभवम् । माभाई अभयप्रदानम् । अदूरविप्रकर्षात् माभीसिअं इत्यपि ॥ यथा ।

L. 1. CE घूयम्मि BF थूयम्मि E तहा सउ° B महावलखो C (F?) महावल्लक्खो *cdd* य C सद्द°. L. 2. A मक्कडी° E °रूवि. L. 3. B °वलखो C (F?) °वलक्खो. L. 5. *cdd.* महावलक्खेण BF अ. L. 6. BCF उप्पलच्छीए. L. 7. C महमहइं B °देष्वक्त°. L. 8. A जसाइ E जुण्हा य A सेमसे. L. 9. A कुंदंकसमे BF ऽंवम्मि A °दो म्वम्मि E °दो म्ब (sic) AB, C 2. hd. F माडियं C 1. hd. याडियं BF गेहोइ C 1. hd. गे (sic). L. 11. BF माहं मार्थे. BCF °शासने B उक्तौ *om.* इति नोक्तौ. L. 12. C माटी pro माढी. C नोक्ता C माइंदो B अम्रः *cdd.* माडियं. L. 14. BF °णायर C वुत्तुक्क तुझ BF माइंद° *cdd.* माडियए. L. 16. *cdd.* सियवडपव्वइयाए ABEF मात्रंदी BF आगलीइ मायंदा. L. 17. C *om.* माइलि ABF °माउत्था C °साउच्छा. L. 18. C माइंदी BF श्वेत° G मायंदा From आमलकी to पि l. 20 torn off in G. BF माउत्थो C 1. hd. माच्छो. L. 19. C *om.* तु. C अदूरे विप्र°. L. 20. BF साभीसियं C माभीसियमित्यपि.

किं माइंदवणं करेसु मरणभयमाइलिमणाण ।
माभाइं माउच्छो इअ मायंदी उवदिसेइ ॥ ११२ ॥ [१२९]

मालूरो अ कविट्ठम्मि माहिलो महिसिवालम्मि ।
मंसुम्मि मासुरी माणिअमणुहूअम्मि माहुरं साके ॥ १३० ॥

मालूरो कपित्थः । बिल्ववाची तु संस्कृतसमः । माहिलो महिषीपालः । मासुरी श्मश्रु । माणिअं अनुभूतम् । माहुरं शाकम् ॥ यथा ।

जं सुअसि सुरयसमए माणिअमालूर माहुरयभोज्जो ।
ता माहिल तुज्झ मुहे किमुग्गया मासुरी एसा ॥ ११३ ॥ [१३०]

अम्बाए मादलिआ सिसिरसमीरम्मि माहिवाओ अ ।
माअलिआ माउच्छाइ मारिलग्गा य कुच्छिइआ ॥ १३१ ॥

मादलिआ माता । माहिवाओ शिशिरवातः । माअलिआ मातृष्वसा । मारिलग्गा कुत्सिता ॥ यथा ।

सुन्दर अमारिलग्गा तुज्झ कए मयणअग्गिजलिआ सा ।
मादलिआमाअलिआ खेअकरी जलइ माहिवाए वि ॥ ११४ ॥ [१३१]

मालाकुंकुममाहारयणा वरघुसिणवत्थेसु ।
मिरिआ कुडी घणगणे मिहिआ जेट्ठम्मि मित्तिवओ ॥ १३२ ॥

मालाकुंकुमं प्रधानकुङ्कुमम् । माहारयणं वस्त्रम् । वस्त्रविशेष इत्यन्ये । मिरिआ कुटी । मिहिआ मेघसमूहः । मित्तिवओ ज्येष्ठः ॥ यथा ।

L. 1. C °माइणिमणाणा In G लिमणाण is torn off. L. 2. In G मा is torn off. G भाई BF माउत्थो *cdd.* इय B माइंदि C (F?) माइंदी C उदिसेइ In G from दिसेइ to अनुभूतम् l. 6 torn off. L. 3. *cdd.* य C कविंडमि 2. hd. ठमि (sic) BF महिस° E °बालम्मि. L. 4. C मामुरी *cdd.* माणियम° C °णुहू° E °हूयम्मि. L. 5. C मामुरी. L. 6. BF श्रशुः C स्मश्रु *cdd.* माणियं G साकं. L. 7. C सुयसि BF सुसुरय° G °सए BF माणियपाल्लूर C साणिय° G माणेय° BF माहुरयअज्जो. L. 8. C तुझ्झ In G एसा is torn off. L. 9. A अम्वाए B अंवाए C (F?) अंबाए *cdd.* °लिया E सिसर° CG °वाउ ACEG य. L. 10. ABEF माअलिया CG मायलिया A माउच्छा C मारलिग्गा ABEFG कुच्छिइया C कुत्सिइया. L. 11. *cdd.* °लिया (twice) BF महि° G °वाउ. L. 13. CG सुंदरि C तुझ्झ *cdd.* °जलिया. L. 14. *cdd.* °लिया (twice) C °लिया सा मादलियामाअलिया *cdd.* खेय°. L. 15. A चर° C °वच्छेसुं. L. 16. ABCFG मिरिया E मिडिया A यगणे BF यणगणे C °गाणे AEG मिहया BF मिहय C महिया BF जिट्ठंमि AG °वउ. L. 17. C प्रधानं *om.* कुङ्कुमम्. *cdd.* मिरिया. L. 18. BCF मिहिया. G मिहया BFG ज्येष्टः.

मालाकुंकुममाहारयणेहिं भूसिआ वि कुलसुण्हा ।
मिहिआचुअन्तमिरिआइ लिअइ भित्तिवयदंसणासलज्जा ॥ ११५ ॥ [१३२]

समकाले मीअं घरवलए मुब्भो मिगीइ मुंडा य ।
मुंडी णीरङ्गी चुम्बणम्मि मुट्टी मुणी अगत्थिदुमे ॥ १३३ ॥

मीअं समकालम् । मीसालिअं मिश्रमिति तु मिश्रशब्दभवम् । मुब्भो गृहमध्ये तिर्यग्दारु । मुंडा मृगी । मुंडी नीरङ्गी । अलम्बुषायां तु मुण्डितमुण्डसादृश्या-न्मुंडीशब्दो लाक्षणिकः । मुट्टी चुम्बितम् । मुणी अगस्तिद्रुमः ॥ यथा ।

मुंडच्छीइ समुंडीइ मुणिवणे पत्थिआइ फुल्लकए ।
मुट्टीलुद्धो मीअं मुब्भाणयणमिसओ जुवा चलइ ॥ ११६ ॥ [१३३]

मुहलं मुहे मुअंगी कीडी हिक्काइ मुट्टिक्का ।
मुसहं मणआकुलया मुहिअं एमेअकरणम्मि ॥ १३४ ॥

मुहलं मुखम् । मुअंगी कीटिका । मुट्टिक्का हिक्का । मुसहं मनस आकुलता । मुहिअं । मुहिआ अन्येषाम् । एवमेवकरणम् ॥ यथा ।

विरहमुसहम्मि जाए डसइ मुअंगि व्व पउममुहलं तं ।
दाहिणपवणो मुहिअं जरमज्झे एस मुट्टिक्का ॥ ११७ ॥ [१३४]

मुक्कयमसावहूवीवाहे मुरिअं च तुडिअम्मि ।
मुरई असईइ मुलासिओ फुलिङ्गे मुआइणी डुम्बी ॥१३५॥

L. 1. BF म्मला° C माल्लांकममाहारय° BF °रयणहिं G °णेहि BF धूसिया CG भूसिया. L. 2. BF सिहआवुअंत° C मिहआभुयंत° G मिहयाचुयंत° *cdd.* °मिरियाइ BF लिहइ CG लियइ BF °सिलज्जा. L. 3. C मीयं BF सुब्भो भिगीय BF अ. L. 4. B नीरंगि ACE (F?) G नीरंगी A वुम्ब° G भुंव° ABFG अगच्छि° G °डमे. L. 5. CG मीयं CG °लियं BF *om.* मिश्रमिति तु. BF मुज्झो. L. 6. C तिर्यक् दारु B निरंगी G अलंबु° *cdd.* °सायां. C च for तु G मुंडंत° BCF सादृश्यात्. L. 7. G अगस्तिर्द्रुमः L. 8. BF मुच्छीइ C मुणिवाण BCF पाच्छियाइ G पत्थियाइ फुल्लुकए. L. 9. BF °लुद्दो CG °लुद्दो B मुब्भा-यणमि° C (F?) मुब्भाणयमि° G °मिसउ C ज्जुवा B चलओ C (F?) चलई. L. 10. A सुहलं G मुयंगी G हिक्काए सु° C मुट्टिक्का E मुट्टेक्का. L. 11. BF °आऊलया ACEG मुहियं AG एमेय°. L. 12. BF सुअंगी G मुयंगी C मुट्टिक्का. L. 13. *cdd.* मुहियं मुहिया B अन्येषामेव करणं. L. 14. BFG मुयंगि. L. 15. CG मुहियं C °मज्जे G मुट्टिक्का. L. 16. BF मुक्कयस° C मुक्कयमहू° G °मन्न° BCFG मुरियं BCEFG तुडियम्मि. L. 17. E सुरई C असतीइ E असई य G सुलासिउ A °सिउ B फुंलिंगे मुआणी B डुंबी E वुम्बी G डुंवी.

मुक्कयं यासौ वोढुं प्रकृता तद्वर्जितानामन्यासां निमन्त्रितानां वधूनां विवाहः । मुरिअं त्रुटितम् । मुरई असती । अत्र । मुणइ जानाति । मुरइ हासेन स्फुटति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । मुलासिओ स्फुलिङ्गः । मुआइणी डुम्बी ॥ यथा ।

अमुरिअतेअमुलासिअ जयसिरिवीवाह मुक्कया तुज्झ ।
मुरइ व्व भमइ कित्ती मुआइणी किं ण पल्लिदेसे वि ॥ ११८ ॥ [१३५]

मुग्गुरुडो मुक्कुरुडो रासीइ मुहत्थडी अ मुहवडणे ।
मुरुमुरिअं रणरणए भुमया मुहरोमराई अ ॥ १३६ ॥

मुग्घुरुडो तथा मुक्कुरुडो राशिः । मुहत्थडी मुखेन पतनम् । मुरुमुरिअं रणरणकः । मुहरोमराई भ्रूः ॥ यथा ।

सा सुमुहरोमराई तुह विरहे पाव दोसमुग्घुरुड ।
गुणमुक्कुरुडा घणमुरुमुरिएण मुहत्थडिं पत्ता ॥ ११९ ॥

अत्र मुसुमूरइ भनक्तीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [१३६]

मूसामूसाआइं लहुअदुवारम्मि मूसरी भग्गे ।
पीणम्मि मूसलो तह मूअल्लो मूअलो मूके ॥ १३७ ॥

मूसा तथा मूसाअं लघुद्वारम् । मूसरी भग्नः । मूसलो उपचितः । मूअल्लो तथा मूअलो मूकः । अत्र मूरइ भनक्तीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ यथा ।

मूअल ण अत्थि मूसाअसंचरी जेण मूसरी मूसा ।
मूअल्लिआणिउरा वि हु कह सा मूसलथणी अहिसरेउ ॥ १२० ॥ [१३७]

L. 1. G वोतुं G *om.* अन्यासां. L. 2. *cdd.* मुरियं C मुरइ C स्फुटयति G स्फूटति. L. 3. B *om.* एतौ. BF मुल्लासि G °सिउ G डुंबी. L. 4. B अमुरिय° C (F?) अमुयरि° *cdd.* °सिय C तुब्भा 2. hd. तुज्झ. L. 5. B सुरइ B च्च G च्व C (F?) *om.* व्व भमइ BF किस्स C किन्न G किं न B °देशे. L. 6. E मुग्घुरडो BF मुक्करडो C मुक्कु° E °रडो BF मुडहत्थी C मुहच्छडी E मुहडीइ BE *om.* अ ACG (F?) य E मुहडवणे, perhaps the better reading. cfr. पाडवणं. L. 7. *cdd.* °रियं BFG भुमआ *cdd.* य. L. 8. BF मुक्करडो C मुकुरुडो C मुहच्छडी. BCF °रियं G °रिय. L. 9. BF °रोमरां. L. 11. BF °मुक्करुडा C °मुक्कुरणा G °मुक्कुरुडो. L. 12. C मूसमुरइ B भनक्ति इति. L. 13. G °आई B, C 2. hd. E लहुय° °E °दुवार°. L. 14. A मूंसल्लो E मूयल्लो. L. 15. BF मूसी तथा अं G मूसायं G °लो पी उप°. L. 16. C मुरइ B भनक्ति इति. L. 17. G°संवरी. L. 18. G मूयल्लिय° BCF °णिओरा C कल C °घणी C °सरेसई.

मेंठी मेणढी मेली अ संहई वणिसहायए मेढो ।
हत्थिवए मेंठो मेअरमेअज्जा असहणधण्णेसु ॥ १३८ ॥

मेंठी मेणढी । मेणढीशब्दोऽपि यदि देश्यस्तदा पर्यायभङ्ग्या निबद्धः । मेली संहतिः । मेढो वणिक्सहायः । मेंठो हस्तिपकः । मेअरो असहनः । मेअज्जं धान्यम् ॥ यथा ।

मेअज्जहट्टबारे मेंठेणं कुञ्जराहिरूढेणं ।
मेंठीए हणिआए मेअरमेढाण हुन्ति मेलीओ ॥ १२१ ॥ [१३८]

मेडंभो मिगतन्तू मेहच्छीरं च णीरम्मि ।
मोचं च अद्धजङ्घी मोग्गरो चेअ मउलम्मि ॥ १३९ ॥

मेडंभो मृगतन्तुः । अत्र मेल्लइ मुञ्चतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । मेहच्छीरं जलम् । मोचं अर्धजङ्घी । मोग्गरो मुकुलम् ॥ यथा ।

मेडंभखलिज्झन्ता मेहच्छीरं पि कह वि अपिअन्ता ।
भयमोग्गरिअमुहा तुह रिउणो गयमोचया वणे जन्ति ॥ १२२ ॥[१३९]

सवचम्मि मोरमोरत्तया कसिणकक्खिआइ मोक्कणिआ ।
मसओलूएसु मरो मड्डा बलकारआणासु ॥ १४० ॥

मोरो तथा मोरत्तओ श्वपचः । मोरत्तओ चण्डाल इत्यन्ये । यदाह । ॥ मोरत्तओ श्वपाकश्चण्डालः केषुचिद्रूढः ॥ मोक्कणिआ असितं पक्ष्मोदरम् ॥ यथा ।

L. 1. E मेणढी मेणढी G मेणटी BF मेढी B मेलि ABCFG य E *om.* अ E मोठो G मेंटो. L. 2. E हत्थिमए A मेंठों C मेंढो E मेणढो G मेणटो G °मेज्जा C °मेअझ्झा G °धणेसु. L. 3. G मेणटी मेणढी BF मंढीशब्दो C मेढी° BF *om.* यदि BF देश्यः. L. 4. C मेंढो G मेणटो. L. 5. BF मेअज्झं C मेअझं. L. 6. BF मेअज्झ° C 1. hd. मेअझ° 2. hd. °झ्झ° BFG °वारे C °चारे C मेंठेणं G मेंठेण B °रूढेण. L. 7. C मेढीए G मेणटीए BCF हणियाए G हणिया BCF मेयर° BFG मेल्लीउ. L. 8. ABCFG मेडब्भो B णीरं पि C नीं°. L. 9. A, C 2. hd. मोवं C 1. hd. अद्ध° F अद्द° C °जंघाइ BCEF चेय A वेय. L. 10. *cdd.* मेडब्भो C °षूक्तमिति नोक्तं. L. 11. B मेहत्थीरं BF मोवं G मोघं F अर्द्धजंघी C मोयरो BF मुक्कलं. L. 12. *cdd.* मेडब्भ° C °लिझ° In G लिज्झ is torn off. BCF अपियंता. L. 13. *cdd.* °रिय° C तुजह In G रिउणो is torn off. L. 14. C *om.* मोर ABE °कसियाइ C (F?) °कसयाइ G °कासियाइ C 1. hd. मोणिया ABEFG, C 2. hd. °णिया In G from आ to आणासु l. 15 torn off. E adds here अथाऽनेकार्थाः L. 15. A °उल्लएसु A मडा E मड्डो C वल° E बलक्कार°. L. 16. In G मोरत्तओ श्व° । मो° is torn off. C °मोरत्तवो श्व°. L. 17. BCF मोरत्तउ In G श्व° is torn off. B °चिद्रूपः *cdd.* मोक्कणिया. In G from असितं to याइ l. 2 of next page torn off.

रे कम्ममोर वम्मह णसो मोरत्तओ विरहिणीण ।
तावोवयारणिहयाइ मोक्कणीए वि ताउ जं डहसि ॥ १२३ ॥

अत्र । मोरउल्ला मुधा । इत्यव्ययेषु । मोट्टाअइ रमते । इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ।

॥ अथानेकार्थाः ॥

मरो मशक उलूकश्च । मड्डा बलात्कार आज्ञा च ॥ [१४०]

कण्ठे मुअम्मि अ मडो लज्जादुक्खेसु मंतक्खं ।
सिङ्खलमन्थाणेसुं मंदीरं मम्मणो मयणरोसा ॥ १४१ ॥

मडो कण्ठो मृतश्च । मंतक्खं लज्जा दुःखं च । मंदीरं शृङ्खलं मन्थानश्च । मम्मणो मदनो रोषश्च । अव्यक्तवचनार्थस्तु मन्मनशब्दभवः ॥ [१४१]

तुमुलमलिणेसु मइलो सारसिदूईसहीसु अ मराली ।
मक्कोडझुणी उणापिपीलिआजन्तगुम्फरासीसु ॥ १४२ ॥

मइलो कलकलो गततेजाश्च । मराली सारसी दूती सखी चेति त्र्यर्था । मक्कोडा ऊर्णापिपीलिका । मक्कोडो यन्त्रगुम्फनार्थं राशिश्च । यदाह । ॥ मक्कोडोऽपि हि राशिर्यन्त्रग्रथनाय यः क्रियते ॥ इति ॥ [१४२]

मम्मक्का णायव्वा उक्कण्ठाए अ गव्वे अ ।
वुड्ढे णिवहे पिहुले मुहले जलहिम्मि अ महल्लो ॥ १४३ ॥

मम्मक्का उत्कण्ठा गर्वश्च । महल्लो वृद्धो निवहः पृथुलो मुखरो जलधिश्चेति पञ्चार्थः ॥

L. 1. BF वंसह C वहम्म BF मोरत्तउ C विरहणीण. L. 2. B °यारहयाइ G...यावि BCF मोक्कणिए BF ताओ G *om.* ताउ BF दहसि C वहसि G ड and then torn off to वाचकस्तु p. 234, l. 17. L. 3. BF मोरओल्ला C सुधेत्यव्य° BF इति अव्य°. L. 6. C मेरो. L. 7. BF मुयंमि C सुअंमि ABF य BF लज्झा°. L. 8. B सिंघल° F सिघल° BF °रं म्मणा C मंमण E मम्मणा C °रोसो. L. 9. BF लष्वा दुक्खं च C दुःक्खं. L. 10. C मंमणो. L. 11. BF °मलिणासु C सारसी°. L. 12. A °रुणी BF °पिपीलिजंत°. L. 13. BF कलमलो C कलकलकलो. C त्र्यर्थाः. L. 14. B रासिश्च B राशियंत्र°. L. 15. BCF क्रियत. L. 16. C णायव्वा ACE य B गव्वे *cdd.* य. L. 17. C वुड्ढे E वुड्ढे AE मुहरे C *om.* जल *cdd.* य.

सिरिवयखगबन्दीसुं मड्डुओ कडओवणेसु मलओ अ ।
लहुअक्खित्ते कुण्डे मलिअं मज्झिअमुदिक्खिए पीए ॥१४४॥

मड्डुओ श्रीवदाख्यः पक्षी मागधश्चेति द्व्यर्थः । श्रीरिति वदति । वाश्यते । स श्रीवदः । मलओ गिर्येकदेश उपवनं च । मलिअं लघुक्षेत्रं कुण्डं चेति द्व्यर्थम् । मज्झिअं अवलोकितं पीतं च ॥ [१४४]

मल्लयमपूवभेए सरावकोसुम्भचसएसु ।
मंगुलमणिट्ठपावेसु मंथरं बहुकुसुम्भकुडिलेसु ॥ १४५ ॥

मल्लयं अपूपभेदः शरावं कुसुम्भरक्तं चषकश्चेति चतुरर्थम् । मंगुलं अनिष्टं पापं च । मंगुलो चौर इत्यन्ये । मंथरं बहु कुसुम्भं कुटिलं चेति त्र्यर्थम् । मन्दवाची तु संस्कृतसमः ॥ [१४५]

ऊढाकुविए कलुसे असुइम्मि अ होइ मड्डुहिअं ।
मडुवइअं हयतिक्खे मालो आरामभञ्जुमञ्चेसु ॥ १४६ ॥

मड्डुहिअं परिणीतायाः कोपः कलुषमशुचि चेति त्र्यर्थम् । मडुवइअं हतं तीक्ष्णं चेति द्व्यर्थम् । मालो आरामो मञ्जुर्मञ्चश्चेति त्र्यर्थः ॥

माणंसी माइअचन्दवहूसुं माउआ सहिउमासु ।
मुक्कलमुचिए सइरे अ मम्मुरो करिसकरिसअग्गीसु ॥१४७॥

माणंसी मायावी चन्द्रवधूश्चेति द्व्यर्थः । मनस्विवाचकस्तु मनस्विशब्दभव एव ।

L. 1. E °षग° BCEF °वंदीसुं BF मुहुओ E कडउव° C 1. hd. मल्लउ E य. L. 2. B लहुअखित्ते C (F?) लहुखित्ते *cdd.* मालियं BF मथियमुदक्खिए C मझियमुविक्खिए AE मज्झियमु° E °मुडक्खिए. L. 3. C वदिति. BF वास्यते C वाशते. L. 4. C श्रीवद. B मलियं. L. 5. B मज्झियं C (F?) मझियं. L. 6. E °पूवभे य BF सराच° ABF, C 1. hd. °वसएसु. L. 7. C मंघरं BCF वहु° E °कुडलेसु BF °कुडिल्ले. L. 8. B चकषश्चेति. L. 9. C चोर C मंघरं F मथरं B वहु. L. 11. A ऊठो° BEF ऊडो° BF असुयंमि *cdd.* य A मड्डु° or मड्डु° B मड्डु° C मज्जु° F मड्डु° F मड्डु° C 1. hd. °हि ABEF, C 2. hd. °हियं. L. 12. CE (A?) मड्डु° *cdd.* °वइयं C °तिक्खो C °संजु°. L. 13. B मड्डु° C मञ्जु° BCF °हियं BF कलुखं अशुचि C °षं अशुचि. B मुड° BCF °वइयं. L. 14. B मंजुः मं°. L. 15. BF माणंमी BCEF माइय° A माइचंद° B °वहूसु E °बहूसुं E माउया. L. 16. A मोक्कल° BF °मुविए C रुइरे AC य BF व E इ BF तुस्सरो कविसकरिस° AC *om.* करिस. L. 17. C मनस्वी°. *cdd.* *om.* मनस्वि C शाब्दशाब्दभव.

माउआ सखी दुर्गा च । मातृवाचकस्तु मातृकाशब्दभवः । मुक्कलं उचितं स्वैरं च । मुम्मुरो करीषं करीषाग्निश्चेति द्व्यर्थः ॥

सालीमाउलधूआपिउच्छपुत्तेसु मेहुणयसद्दो ।
मोओ अ अहिगयत्थे गिरिम्मि तह चिब्भडाईण ॥ १४८ ॥

मेहुणिआ पत्न्या भगिनी मातुलात्मजा च । मेहुणओ पितृष्वसृसुत इति लिङ्ग-परिणामेन व्याख्येयम् । मोओ अधिगतश्चिर्भिटादीनां बीजकोशश्चेति द्व्यर्थः ॥

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायां षष्ठो वर्गः ॥

L. 1. CG माउया. BF सुक्कलं From उचितं to करीषा° l. 2. torn off in G. C स्वैरं L. 2. B मुमुंरो. L. 3. In A लधूआ is illegible. BEFG °धूया° BF °पिव्वमुत्तेसु. L. 4. ACG मोउ A *om.* अ CEG य BCEF °गयच्छे E गिरम्मि BF चिप्पजइण E विब्भ°. L. 5. *cdd.* मेहुणिया C मेहुण G °णउ BF °ष्वस्रासुत C °ष्वसु°. L. 6. G मोउ BF °श्चि-र्भिटा°. G वीज°॥ L. 7. BCFG °तायां स्वोपज्ञदेशीशब्दसंग्रहवृत्तौ (G *om.* स्वोपज्ञ) E only ॥इति षष्टो (sic) वर्गः. B adds ग्रंथाग्रं ७०४ G संख्या ७०४.

वर्गसंज्ञा चेह न व्याकरणप्रसिद्धा किं तु ज्योतिःशास्त्रप्रसिद्धेहादृता । ते च अकचटतपयशा इति तत्र प्रथमः स्वरवर्गस्ततः कवर्गादयः पञ्च । सप्तमो वर्गो यकारादिः । यकारस्य प्राकृतेऽसंभवात्ततो रेफादयः प्रस्तूयन्ते ॥ तत्र रादिः ।

रंगं तउए रत्ती आणा रप्फो अ वम्मीए ।
रंभो दोलाफलए कङ्गूए रल्लरालराअलया ॥ १ ॥

रंगं त्रपु । रत्ती आज्ञा । रप्फो वल्मीकः । रंभो अन्दोलनफलकम् । अभिमानचिह्नस्तु । अन्दोलणफलयसिन्दुरं रंभो । इत्याह । रल्ला तथा राला तथा राअला प्रियङ्गवः ॥ यथा ।

मेल्लिअ राअलदलणं भञ्जिअ रत्तिं च रल्लभोज्ज तुमं ।
रप्फमुह रंभचडिअं रालकरो रंगकुण्डलं णिअसि ॥ १ ॥ [१]

रढी वरे रसाला य मज्जिआ ण्हाविआम्मि रत्तीओ ।
भमरे रसाउरोलंबा य रसदं च चुल्लिमूलम्मि ॥ २ ॥

रढी प्रधानम् । रसाला मार्जिता । रत्तीओ नापितः । रसाऊ तथा रोलंबो भ्रमरः । रसाअशब्दो ऽयमित्यन्ये । यद्गोपालः ॥ अलिरपि रसाओ स्यात् ॥ इति । रोलंबशब्दं संस्कृते ऽपि केचिद्गतानुगतिकतया प्रयुञ्जते । रसदं चुल्लीमूलम् ॥ यथा ।

रोलंबो व्व महुपिओ रसाउवसाइ तीइ पिअ अहरं ।
रढिरसालं पुच्छसि रत्तीअ रसदवावडं किमिह ॥ २ ॥ [२]

L. 1. G वर्गसंख्या B द्योतिः° C 1. hd. ज्योतिशा° G °तिःज्योशास्त्रप्रा°. C °सिद्धा इहा° BG (F?) °सिद्धया इहा° G °दृताः. L. 2. BG प्रथमस्वर°. L. 3. B यकादिः BCF असंभ° B *om.* ततो E अथ pro तत्र. L. 4. E तओए A रप्फो *cdd.* य. L. 5. C रल्ला° C 1. hd. *om.* राल, 2. hd. राला G °रायलया. L. 6. B त्रपुः G आंदोलन°. L. 7. BCF अंदोलन° (C अदो°) G °फलत्र°. B राल. L. 8. CG रायला. L. 9. BCF मेल्लिय CG रायल° *cdd.* भंजिय. L. 10. C रप्फसुह BCF रम्भवडियं G °चडियं *cdd* णियसि. L. 11. C रढी BFG मज्जिया C 1. hd. मझिया 2. hd. °ज्झि° *cdd.* ण्हाविअम्मि AG रत्तीउ. L. 12. C रसाओरोलम्बा AG °लंवा E °रोलंम्बा BF रासव्वं चा चूल्लि°. L. 13. C रढी C रासाला मार्जित । रेत्तीओ BF रत्तिओ G रत्तीउ. B रोलम्वो C °लम्बो G °लंवो. L. 14. G रसाय°. G रसाउ. L. 15. B रोलंव° C रोलम्ब°. G रोलंच°. BCF केचित् गता° G रसढी B वुल्ली°. L. 17. C °लम्बो G °लंवु C च C °पिउ G महपिउ BF °वसई C रसाओ° G °वसाउ *om.* ती CG पिय G य हरं. L. 18. C रढि° BF रत्तीय सद° C रत्तीअ रत्तीअ रसदावा°.

रत्तयरग्गयरंजणरवया बन्धूअघट्टघडमन्था ।
रंढुअरयवलिरइगेल्ला रज्जुसिसुत्तणाहिलासेसु ॥ ३ ॥

रत्तयं बन्धूकम् । रग्गयं कौसुम्भवस्त्रम् । रंजणो घटः । रंजणं कुण्डमिति केचित् । रवओ मन्थानः । रंढुअं रज्जुः । अत्र । रंभइ गच्छति । रंपइ रंफइ तक्ष्णोति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । रयवली शिशुत्वम् । रइगेल्लं अभिलषितम् । रइगेल्ली रतितृष्णेति केचित् ॥ यथा ।

रंजणथणिमरयवलिं रग्गयवत्थं वहुं रवयहत्थं ।
रत्तयउट्ठिं रइगेल्लन्तो बज्झिहिसि रंढुएण हरे ॥ ३ ॥ [३]

रच्छामयरत्तक्खररप्फडिआ साणसीहुगोहासु ।
रयणिद्धयं च कुमुए राओ चडए रणे राडी ॥ ४ ॥

रच्छामओ श्वा । रत्तक्खरं सीधु । रप्फडिआ गोधा । अत्र रंखोलइ दोलयतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । रयणिद्धयं कुमुदम् । राओ चटकः । राडी संग्रामः ॥ यथा ।

रच्छामयरप्फडिआरयणिद्धयमोअणे खणे के वि ।
राय व्व कामअन्धा पिअन्ति रत्तक्खरं रइअ राडिं ॥ ४ ॥ [४]

राविअमस्साइअए रायगई तह जलोआए ।
रिंडी कन्थप्पाया रिप्पं पट्टे पवेसए रिग्गो ॥ ५ ॥

L. 1. C रत्तेय° E °रजण° C °णचया AE बंधूय° B वंधूअ° G वंधूय° BF °घट्टघट° E °घट्टघर° C °मंज्झा. L. 2. A रंढूअं° BCF रंदुअ° BEF °रअवलि° C °रयचलि° C °गेल्लो G °गेहल्ला C रज्ज° A °सिमु° BF °हिलासे. L. 3. BF रत्तअं BF वंधूकं C बन्धुकं G व° G रग्गअं BF कौभवस्त्रं G कुसुंभ°. L. 4. G रवउ CF रंटुअं BF रघुः. BFG रभइ ग° G रंपइ रंभइ. L. 5. C रलवल्ली *cdd.* रइगिल्लं. L. 6. BF अभिलिखितं C अभितास्थितं. C °गिल्ली. L. 7. BF °थणियरमयवलिं C °घणिमरयघणिमरयवलिं BF रग्गिय° C °वच्छं वहुं G रयय°. L. 8. G रत्तुहि रयगिल्लतो C °गिल्लिंतो BF वज्जियसि C वज्जिहसि G वज्झिहसि BF रंडुएण C रंदुएण. L. 9. C °मया° E °यररत्त° C °क्खरफ° *cdd.* °डिया A °सीह° C °साहु°. L. 10. A °णिव्वयं C °णिद्दयं BF कुसुए E कुमए C 1. hd. G राउ A वडए. L. 11. G °मउ B शीधु *cdd.* °डिया BF गोका. L. 12. B णिद्धुय C (F?) °णिद्दयं G राउ. L. 14. BF रच्छारप्फ° *cdd.* °डिया° BF °रयणिय° C °णिद्दय° G °मोयणे B के चि. L. 15. B राओ F राउ C च BF काम° C पियंति G रत्तक्खर BFG रइय C रइया. L. 16. *cdd.* रावियम° BEFG °स्साइयए C °म्माइयए E राइगई *cdd.* जलोयाए. L. 17. BF °प्पया G °प्पाआ C पडे 2. hd. पठे G हेट्टे.

राविअं आस्वादितम् । राविअं रञ्जितमिति तु रञ्जे राव इति धात्वादेशे सिद्धम् । रायगई जलौकाः । रिंडी कन्थाप्राया । रिप्पं पृष्ठम् । रिग्गो प्रवेशः ॥ यथा ।

रायगइराविअस्सं पि तं जरो मन्द जं ण मिल्लेइ ।
रिंडीढंकिअरिप्पो ता कुण रिग्गं णिवायहरे ॥ ५ ॥ [५]

रिक्खो रिच्छो वुड्ढे रिक्कं थोवम्मि वायसे रिट्टो ।
रिढ्ढं पिक्के रिढ्ढी संघाए रिंगिअं भमणे ॥ ६ ॥

रिक्खो तथा रिच्छो वृद्धः । ऋक्षवाचकौ तु रिक्खरिच्छशब्दावृक्षशब्दभवौ । रिक्खो वयःपरिणाम इति केचित् । रिक्कं स्तोकम् । रिट्टो काकः । रिढ्ढं पक्वम् । रिढ्ढी समूहः । रिट्ठी खड्ग इति रिष्टिशब्दभवः । रिंगिअं भ्रमणम् ॥ यथा ।

रिक्खो वि खलो ऽरिच्छो वि रिट्टओ रिढ्ढलिम्बरिढ्ढी अ ।
रिक्कं पि हु किं मट्टरा रिंगन्तेहिं इमे दिट्ठा ॥ ६ ॥ [६]

रिरिअं लीणे सडिअम्मि रिक्किअं रोविरम्मि रिमिणो अ ।
रिंछोली पंतीए अ रिच्छभल्लो अ रिच्छम्मि ॥ ७ ॥

रिरिअं लीनम् । रिक्किअं शटितम् । रिमिणो रोदनशीलः । रिंछोली पङ्क्तिः । अत्र रिअइ प्रविशतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । रिच्छभल्लो ऋक्षः ॥ यथा ।

रिमिणत्तरिक्किअच्छीउ रुक्खरिंछोलिमज्झरिरिआओ ।
मुच्छन्ति रिच्छभल्लयभीआ तुह कुमरवाल रिउवहुआ ॥ ७ ॥ [७]

L. 1. *cdd.* रावियं (twice) B रावमिति. L. 2. G °देशासिद्धं B °गइ BF जलूका. *cdd.* पुट्टं. L. 3. BF रायमइ° *cdd.* °रावियस्सं B त्तं C तं. L. 4. G रिंढी° *cdd.* °ढंकिय° G °रिप्फो G रिक्खं. L. 5. C 1. hd. वुड्डे 2. hd. वुड्ढे G वुड्ढे G थोयम्मि E रिढे. L. 6. ABCF रिढं BF पिक्कं E पेक्के ABCF रिढी ACE रिंगियं BFG रिंधियं. L. 7. G ऋच्छो BF तु रिच्छरिक्खशब्दभवौ G तु ऋक्ष°. L. 8. BF रिढं BCF रिढी समूहः G रिढी खड्ग BF रिहिशब्द° G ऋष्टिशब्द° L. 9. *cdd.* रिंगियं BF चमणं. L. 10. BCF व्वि C क्खलो *cdd.* रिच्छो C रिढओ G °उ B रिढ° C (F?) रिढ° B °लिम्व° C °लिंवि° F °लिम्व° G °लिंव° BF °रिढी C °रिढलिंवरिढी *cdd.* य. L. 11. BF रिंगितेहिं C दिढा. L. 12. *cdd.* रिरियं *cdd.* सडियम्मि रिक्कियं ABCFG रोइरम्मि BF रिसिणो *cdd.* य. L. 13. E रिच्छोली *cdd.* य (twice). L. 14. *cdd.* रिरियं *cdd.* रिक्कियं C सटितं. L. 15. *cdd.* रियइ BG °षूक्त इति नोक्तः BF कच्छ°. L. 16. C रिमिणत्ति° *cdd.* °रिक्किय° B °ओ BF °रिरियाओ G °याउ. L. 17. G अच्छंति BFG °भीया C °वहआ G °वहुया.

रित्तूडिअं च साडिअमवगणणा रीढमक्खिए रुंढो ।
सहलम्मि रुंढिअं रुंचणी घरट्टी रुअरुइ उक्कणठा ॥ ८ ॥

रित्तूडिअं शातितम् । रीढं अवगणनम् । अत्र रीरइ राजतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । रुंढो आक्षिकः । कितव इत्यर्थः । रुंढिअं सफलम् । रुंचणी घरट्टी । अत्र रुंजइ रौतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । रुअरुइआ उत्कणठा ॥ यथा ।

रुअरुइआए रुंढो गओ इमाए घराउ णीहरइ ।
ओ कयरीढं रुंचणिहत्थयरित्तूडिओ अरुंढिअओ ॥ ८ ॥ [८]

रूअं तूले ऽक्कदुमे रूवी रूववइआइ रूवमिणी ।
रेणी पङ्के छिन्नम्मि रेसिअं रेवयं पणामम्मि ॥ ९ ॥

रूअं तूलम् । रूवी अर्कद्रुमः । रूवमिणी रूपवती । रेणी पङ्कः । रेसिअं छिन्नम् । रेवयं प्रणामः ॥ यथा ।

गयरेणी रेसिअरूविरूअगुणभूसणे मुहा वहसि ।
सव्वङ्गरेवयं कुण रूवमिणिमिमं जइ महेसि ॥ ९ ॥ [९]

माईसु रेवईओ रेवलिआ वालुआवट्टे ।
रेवज्जिअं उवालद्धे रेहिअअं च छिन्नपुच्छम्मि ॥ १० ॥

रेवईओ मातरः । अत्र रेहइ राजतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । रेवलिआ वालुकावर्तः । रेवज्जिअं उपालब्धम् । रेहिअं छिन्नपुच्छम् ॥ यथा ।

L. 1. AE रित्रूडियं B रित्रूडिरियं C रित्तूडियं F रित्तूडिरियं G रित्रूडि and अं च torn off. *cdd.* साडियम° C 1. hd. रीट° ACG (F?) रुंटो B रुंठो. L. 2. ABFG रंटियं C 1. hd. रुंटि 2. hd. रुंटिय E रुढियं ACG रुअरुई A उक्कठा C 1. hd. उत्कंठा In G उ° torn off. L. 3. BF रित्रूरियं C °डियं G रित्रूडियं BF शांतिः G रीढ In G राज is torn off. In G from शेषू° to कः torn off. L. 4. BCF रुंटो. B रुटियं C (F?) रुंटियं G रुंदियं In G णी घर is torn off. C रुजइ In G from जइ to रुंचाणि° l. 7 torn off. L. 5. *cdd.* °रुइया. L. 6. C °रुइयाए C रुंटो BCF गउ. L. 7. C उ C संचणि° G °हत्थअ° B °रितू° In G from त्तूडिओ to रुंटइ p. 241 l. 6 torn off. B °ढियउ C °टिअओ F °टियउ. L. 8. BCEF रुअं C बूले ABCF क्कदुमे E क्कहुमे B रुवी BEF रुव° A °थइ° ACE °इयाइ BF °सिणी. L. 9. ABCF रेसियं°. L. 10. BCF रुअं C *om.* तूलम् B रुवी B रुवमि° रुप°. BCF रेसियं. L. 11. C छिसं B प्राणामः. L. 12. BCF रेसिय° BF रुचिरुअ° C °रूविरूव°. L. 13. C °मिम जइ. L. 14. A °ईउ E रवे° *cdd.* °लिया E वालुया° AC वालुया° C °वद्दे. L. 15. ACE रेवज्जियं C (F?) रेवझियं B रेवज्झियं C °लद्दे BF रिहिअं C रेहिययं BF व E ब BF छिन्नमुच्छंमि A छिन्न°. L. 16. B रेवइओ BF रेतइ. BF रेवलियं C °लिया. L. 17. BF °ज्जिय C °झिय BCF रेहियं. B पुत्थं.

रोहिअएण वि ण चलइ रेवलिआणिवडिओ जइ बइल्लो ।
ता रेवईउ रेवज्जिएहि भो बम्भण भणेसु ॥ १० ॥ [१०]

रेअविअं खणगारिए तन्दुलपिट्ठम्मि रोट्टं च ।
रोडं घरमाणे रोररोघसा रोंकणो अ रङ्कम्मि ॥ ११ ॥

रेअविअं क्षणीकृतम् । मुक्तार्थे तु मुचिधात्वादेशे सिद्धम् । रोट्टं तन्दुलपिष्टम् । रोडं गृहप्रमाणम् । रोरो रोघसो रोंकणो त्रयोऽप्येते रङ्कार्थाः ॥ यथा ।

रेअविअसंपया तइ रिउणो रोरा अरोघसघरेसु ।
रोंकणमिलिआ कम्मन्ति रोडसुत्ताइ गहिअ रोट्टकए ॥ ११ ॥ [११]

रोज्झो अ रोहिओ रोमराइरोमूसला जहणे ।
रोअणिआ डाइणिआ रोमलयासयमुदरयम्मि ॥ १२ ॥

रोज्झो रोहिओ इत्यन्योन्यपर्यायावृश्यवाचकौ । अत्र रोंचइ पिनष्टीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । रोमराई तथा रोमूसलं जघनम् । रोअणिआ डाकिनी । अत्र रोसाणइ मार्ष्टीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । रोमलयासयं उदरम् ॥ यथा ।

पिहुरोमराइ तणुरोमलयासइए कया वि इत्थ तुमं ।
रोज्झि व्व विअडरोमूसलरोअणिवाडयम्मि मा वच्च ॥ १२ ॥ [१२]

॥ अथानेकार्थाः ॥

हंसे वग्घे रत्तच्छो रइजोअजहणेसु रइलक्खं ।
दइअणिरन्तरसोहिअसणाहपलिएसु राहो वि ॥ १३ ॥

L. 1. BCF रेहियएण C *om.* ण B वलइ BCF °लिया° BF जइ ल्लो. L. 2. BF रेवइओ रेवज्झएहिं C °ज्झिएहिं रे वं भणेसु BF वंभण. L. 3. BF रेवविअं E °विय B °पिट्टं F °पिट्टं C °पिट्टमि E °पेट्टम्मि BF *om.* रोहं C रोइं BF व. L. 4. A °रोघसरोकणा C रोकणो ACE य. L. 5. BF रेविविय C °वियं BF मुविधात्वादेशासिद्धं. B °लं पिट्टं. L. 6. BF रोरं BCF रोकणो. BF ऽपि रंका° C ऽपि एते. L. 7. BF °विय° B तई C रोरो. L. 8. BF रोहृण° BCF °मिलिया C °सुत्ताइं BCF गहिय. L. 9. A रोज्जो C रोझो ABCF य A रोहिउ In C रोहिओ twice. A °राई°. L. 10. A रोअणिघा C रोअणिया *cdd.* डाइणिया BF रोमलिया°. L. 11. C रोझो C °पर्यायदृश्य° BF रोवइ BF पिनष्टि इति°. L. 12. °षूक्त इति नोक्तः C °देशे सिद्ध इति नोक्तः C रोय° BCF °णिया. L. 13. B मार्ष्टि इति °षूक्त इतीह नोक्तः. L. 15. C रोझि C 1. hd. च BCF वियड° BF °रोइणिवाडयंमि C °वाडयंमि B व्वच. L. 16. *om.* A. L. 17. A वग्घो E वग्घे स AE रत्तत्थो C रय° 2. hd. रयि° *cdd.* °जोय° A रई°. L. 18. *cdd.* दइयनिरंतरसोहिय° C °पडिएसु E राहा.

रत्तच्छो हंसो व्याघ्रश्च । महिषे तु संस्कृतभवः । रइलक्खं रतिसंयोगो जघनं चेति द्व्यर्थम् । राहो दयितो निरन्तरः शोभितः सनाथः पलितश्चेति पञ्चार्थः ॥

रायंबू वेडिससरहा रिक्खणमहिगमम्मि कहणे अ ।
विउलमुहलेसु रुंदो रेंकिअमक्खित्तलीणलज्जासु ॥ १४ ॥

रायंबू वेतसद्रुमः शरभश्च । रिक्खणं । इत एति रेक्खणं इत्यपि । उपलम्भः कथनं च । रुंदो विपुलो मुखरश्च । अत्र रुंटइ भ्रमति रौति चेति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । रेंकिअं आक्षिप्तं लीनं व्रीडितं चेति त्र्यर्थम् ॥ [१४]

अच्छिणिकोचकरोडीसु रेसणी कलिरवेसु रोलो अ ।
रोडी इच्छासिविआसु कूणिअच्छे मले रोद्धं ॥ १५ ॥

रेसणी अक्षिनिकोचः करोटिकाख्यं कांस्यभाजनं च । रोलो कलहो रवश्च । रोडी इच्छा शिविका च । रोद्धं कूणिताक्षं मलश्च ॥ [१५]

रोहो पमाणणमणेसु रोक्कणी सिङ्गिकूरकम्मेसु ।
णवदंपईण असुसणामगहणूसवम्मि लयं ॥ १६ ॥

रोहो प्रमाणं नमनं च । प्रतिरोधवाची तु रोधशब्दभवः । रोहो मार्गण इत्यन्ये । रोक्कणी । के रोक्कणिओ । शृङ्गी नृशंसश्चेति द्व्यर्थः ॥

॥ अथ लादिः ॥

लयं नवदंपत्योः परस्परं नामग्रहणोत्सवः ॥ यथा ।

तुह कुमरवाल सेसं इन्तं दट्ठूण णिसि पलायन्ता ।
असोसणामगहणा रिउदंपइणो लयस्स झुमरन्ति ॥ १३ ॥ [१६]

L. 3. A रायंछू BF रायंडू C रायंच्छू E रांयंबू A वेडिसरहे E °सरहा *cdd.* य. L. 4. C विपुल° E °मुफलेसु ABEF रिंकियम° C रंकियम° E °मक्खेत्त°. L. 5. BF रायंडू C रोयंच्छू BF इनि for इत एति BCF रेक्खणमित्यपि. L. 6. BF पिपुलो B मुक्खरश्च. B °षूक्तः इनि नोक्तः L. 7. In G from देशे° to किअं torn off. BCF रिंकियं In G from क्षिप्तं to त्र्यर्थम् incl. torn off. BF नीली pro लीनं. L. 8. C °निकोच° E °कोच्च° G °करोडिसु C रेसुणी C रोला *cdd.* य. L. 9. C इच्छीसिबियासू ABEFG °सिवियासु *cdd.* कूणियच्छे A रुद्धं C रोद्दं. L. 10. C सणी (sic) G रेसली BG कास्य° C (F?) कांश्य° B *om.* च after °भाजनं. L. 11. G °शिविका C रोद्दं BF कूणिकाख्यं. L. 12. B रोक्क° °सिङ्गि° twice. L. 13. B असुस° C असुणाम° G असुन्न° C °संधंमि A, C 2. hd. °सव्वंमि. L. 14. G °भव L. 15. BFG *om.* रोक्कणी के BF रोक्कणीउ G रोक्कणिउ. L. 16. *om.* A. L. 17. BF °णो-त्सव: C 1. hd. °णोशव:. L. 18. C तुमर° C सेसं G सेन्नं C इंतिं दट्ठूण F दट्ठूण. L. 19. G असुस° BF झुमरंपि.

लक्खं काए लग्गं चिन्धे लंचो अ कुक्कुडए ।
गण्डुअतिणम्मि लचयं लट्टयलडहा कुसुम्भरम्मेसु ॥ १७॥

लक्खं कायः । लग्गं चिह्नम् । लग्गं अघटमानमित्यन्ये । लंचो कुक्कुटः । उत्कोचवाची तु संस्कृतसमः । लचयं गण्डुसंज्ञं तृणम् । लट्टयं कुसुम्भम् । लडहं रम्यम् । लडहो विदग्ध इत्यन्ये ॥ यथा ।

कालम्मि लचयलग्गे उड्डिअलंचो व्व गन्तुमसहो सि ।
तो तुज्झ लडहलक्खा लट्टयवसणा कहं होही ॥ १४ ॥ [१७]

लल्लक्कं भीमे लसई कामे परिहिए लइअं ।
लसुअं तेल्ले लइणी लयाइ लसकं तरुच्छीरे ॥ १८ ॥

लल्लक्कं भीमम् । लसई कामः । लइअं परिहितम् । लइअं अङ्गे पिनद्धमित्यप्यन्ये । लसुअं तैलम् । लइणी लता । लसकं तरुक्षीरम् ॥ यथा ।

लइणीरसलसकलसुअपमुहेहिं किं इमाइ भेसज्जं ।
लल्लक्कलसइरोगे सो च्चिअ तरुणो तया लइअहारो ॥ १५ ॥ [१८]

लंपिक्खो तह चोरे लंबाली पुप्फभेअम्मि ।
लउडम्मि लक्कुडं चिअ उसहे लइअल्ललाइल्ला ॥ १९ ॥

L. 1. C काये B च्चिधे E विंधे AC लंबो E लंचू G रभंचो *cdd.* य. L. 2. A गंडय° B गंडूत्र° C (F?) गंडूय° EG गंडुय° CG लवयं BF लइलडहा. L. 3. C *om.* चिह्नं । लग्गं C °नमित्येके । लंबो. L. 4. BCF लवयं B गडुस्सं° CG गंडुसं°. L. 5. B मडहं After इत्यन्ये B, and, as it seems, also F add : लंबो कुर्कुटो उत्कोचवाची तु संस्कृतसमः. L. 6. C कोलम्मि लवय° C (F?) उड्डिय° B उड्डिय° C (F?) °लंचु. L. 7. C तुब्भ C *om.* लडह BF °लखा After होही । C adds : इति मूलपाठः । दोसक्खयलग्गलकवय लइअलडहअहरय तुह णाआयां । लचुउडयवियसुणिणभियजिणेणलंबाइजोणिसंपत्ती. The same is found in D, but still more corrupt. It is also found in HF. See Corrections and Additions. L. 8. A लल्लंक्कं G लल्लक्क B लसइय कामे A लईयं BCEF लइयं G लसयं. L. 9. A लसुंअं EG लसुयं A तल्ले C लयणी. L. 10. G भीमे G लइयं परिहिसं C *om.* ल° परि° *cdd.* लइयं अंगे. L. 11. C °मित्यन्ये C लेइणी G °क्षीरः. L. 12. G °लसयलसुय° BF °प्पमुहेहिं G °हेहि C इमाइं G भोसज्जं. L. 13. BF व्विय C 1. hd. G च्चिय C 2. hd. व्विय BFG लइय°. L. 14. E लंपेक्खो ABFG लंवाली AE पुष्फ° C. 1. hd. पुष्प° 2. hd. पुप्प° G °भेयम्मि. L. 15. In B लउडंमि twice. BF लकुडं BCF विय G चिकु EG लइयल्ल°.

लंपिक्खो चौरः । लंबाली पुष्पभेदः । लक्कुडं लकुटः । अत्र । लढइ स्मरति। ल्हसइ स्रंसते । इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । लइअल्लो तथा लाइल्लो वृषभः ॥ यथा ।

लंपिक्खहरिअलाइल्लधणो लइअल्ल कीस मूढो सि ।
लंबालीहिं जक्खं पूइअ अणुसरसु लक्कुडयहत्थो ॥ १६ ॥ [१९]

पउमकरा जत्थ वहू लिहिज्जए सो लयापुरिसो ।
लहुअवडो णग्गोहे लडहक्खमिअं विहडिअम्मि ॥ २० ॥

लयापुरिसो यत्र पद्मकरा वधूर्लिख्यते । लहुअवडो न्यग्रोधः । लडहक्खमिअं विघटितम् ॥ यथा ।

सा वित्ती लहुअवड क्खमसु तुमं तुह णमो लयापुरिस ।
लडहक्खमिअप्पेम्मे पिअम्मि कह णाम जीविस्सं ॥ १७ ॥ [२०]

लामा य डाइणी लावंजमुसीरम्मि लाहणं भोज्जे ।
लालसलासयविहया मिउमोरेसुं वहोलए लिक्खा ॥ २१ ॥

लामा डाकिनी । लावंजं उशीरम् । लाहणं भोज्यभेदः । लालसं मृदु । लालसं इच्छेत्यन्ये । लासयविहओ मयूरः । लिक्खा तनुस्रोतः । लिक्खं इत्यन्ये ॥ यथा ।

लामाउ लिक्खकण्ठे घणलावंजे कुणन्ति लाहणयं ।
तासिअलासयविहया अलालससरा बिडालिरूवाओ ॥ १८ ॥ [२१]

L. 1. G चोरः BFG लंवाली B पुप्फ° G लक्कुडं BF लकुडः CG लकुटः. C लडइ. L. 2. G °षूक्ता इति. BFG लइल्लो तथा. L. 4. *cdd.* °हरिय° BF °धसे G लइयल्ल. L. 5. BFG लंवा° BFG पूइय C पूरिय C लक्कुडहच्छो. L. 6. BF °करो E बहू. L. 7. EG लहुय° BF णिग्गोहो C °क्खंमियं ABEFG °मियं E चिह° *cdd.* °डियम्मि. L. 8. BFG वधूलि°. C न्यग्रोधः *cdd.* °मियं. L. 10. G लहुयवड BF खसु G खमसु BFG नमो. L. 11. BF °क्खमिपेम्मे C °खमियप्पोम्म G °क्खमिय° *cdd.* पियम्मि BCF जीइस्सं. L. 12. G मा for लामा E लामाइ डा° C °मुशीर°. L. 13. C लालम° 2. hd. लालसं° A °विहिया BCF मिञोमो° E बहोलए लेक्खा corr. from लेक्खो BF लिक्खो. L. 14. G लावंजमुशीरं B उसीरं BF भोज्ज° C °भेदे. G मृदुः. L. 15. *cdd.* लालसमिच्छे° G °विहउ. C तन्तुः श्रोतः 2. hd. स्रोतः BF °श्रोतः BFG लिक्खमित्य° C लिखमित्य°. L. 17. G लोहणयं. L. 18. *cdd.* तासिय° C अलाससरा CG वि° BF °रु° BFG °वाउ.

बालम्मि लिंकलीवा लिच्ती खग्गाइदोसम्मि ।
तणुईकयम्मि लिसयं लिट्टिअलोलंठिआ य चाडुम्मि ॥२२॥

लिंको तथा लीवो बालः । लिच्ती खड्गादीनां दोषः । लिसयं तनूकृतम् । लिट्टिअं तथा लोलंठिअं चाटु ॥ यथा ।

लोलंठिएहि रच्चसि ण मुणइ सा लिट्टिअं लिसयपेम्म ।
लिंका लीव मयच्छी सलिच्तिछुरिअ व्व किं चत्ता ॥ १९ ॥

अत्र । लिक्कइ ल्हिक्कइ निलीयते । लिसइ स्वपिति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [२२]

लीलो जण्णे लुंखो णिअमे सुत्तम्मि लुंको अ ।
लूणम्मि लुअं भग्गे लुग्गं तह णिण्णयम्मि लुंखाओ ॥२३॥

लीलो यज्ञः । लुंखो नियमः । लुंको । उत ओति लोंको । सुप्तः । लुअं लूनम् । लुग्गं भग्नम् । लुंखाओ निर्णयः ॥ यथा ।

लुअदब्भं लुग्गलयं णइपुलिणं कुणसु कीस लुंको सि ।
रे अलस इत्थ लीलो होहि त्ति सलुंखयाण लुंखाओ ॥ २० ॥ [२३]

लुरणी वज्जविसेसम्मि लुंकणी चेअ लयणम्मि ।
लूआ मयतण्हाए लेहुडलेढुक्कलेडुआ लोट्टे ॥२४॥

L. 1. BCFG वालम्मि. L. 2. BF लसुअं C लिसियं A (E?) लिट्ठिय° EFG लिट्टिय° C लिट्टिय° C °लोलंच्छियं ABFG °ठिया E °टिया C *om.* य C वाडु°. L. 3. From लिंको to यथा l. 4. only 2. hd. margin in C. C लिंखो G लिंक्खो BCF वालः G वा (sic) BCF लिसिय G लिसयः L. 4. B लिट्टियं C लिट्टियं F लिठियं G लिट्टियं C *om.* तथा BF लोठियं (sic) C लोलच्छियं G °ठियं. L. 5. BCF °एहिं BF रच्चसि C रव्वासि B लाट्टियं C (F?) लिठियं G लिट्टियं BF लियस° C लिसियपेम्मं. L. 6. BF लिक्रा C लिव्हीं BF लीच मयच्छी CG सलित्त° BF °छुपिय C °वुरिय 2. hd. °वुरिझ्झ G °छुरिय BCF च्च. L. 7. C लिसति. L. 9. G छुंखो णियाम ABCEF णियमे B लुह्रो C (F?) लुड्को C 2. hd. लुको A लुक्को *cdd.* य. L. 10. CEG लुयं E सिसंय° A लुंखाउं E लुंक्खाओ G °उ. L. 11. G लीणो G लुड्को B ओत ओति C उति G उंत्ति B लोह्रो C लोव्हो G *om.* लोंको. L. 12. G लुंखाउ C 1. hd. निर्णाय: G निर्त्तयः. L. 13. G लुलुअ° C लुग्गलयणं पुलिणं G *om.* कुणसु, has a gap after कीस and then repeats कीस B लुह्रो C लुड्को 2. hd. लुड्को G *om.* सि. L. 14. G हो त्ति C सुलंख° G °याणं BF लुखाओ G °उ. L. 15. C वझ° B °विस्से° G °सेम्मि BF लुड्कणी or लुह्रणी C लुक्कणी E लुड्कणी ABCEF चेय. L. 16. C °लेवुक्क° E °लेंदुक्क° In G ढुक्कलेडु is torn off, G -या E °लेडुआ C *om.* आ लोट्टे 2. hd. °ओ E लोट्टे G लो.

लुरणी वाद्यविशेषः । लुंकणी लयनम् । अत्र लुंक्कइ लुहइ मार्ष्टीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । लूआ मृगतृष्णा । अत्र लूरइ छिनत्तीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । लेहुडो लेढुक्को लेडुओ त्रयो ऽप्येते लोष्टवाचकाः ॥ यथा ।

हर लेढुक्के मा कुण लूअभया लुरणिसाललुंकणिअं ।
पेसणलेहुडलेडुअखलणं मा हुज्ज इन्तदइअस्स ॥ २१ ॥ [२४]

लेढिअमवि संभरणे लोले लेहडयलोहिल्ला ।
लोट्टिअओ उवविट्ठे तह लोलुंचाविअं रइअतण्हे ॥ २५ ॥

लेढिअं स्मरणम् । लेहडो तथा लोहिल्लो लम्पटः । लोट्टिओ उपविष्टः । अत्र लोट्टइ स्वपितीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । लोलुंचाविअं रचिततृष्णम् ॥ यथा ।

महुरसलोलुंचाविअ लेहड णलिणीउ भसल चुम्बन्तो ।
इह लोट्टिअस्स मह रयलोहिल्लपिअस्स लेढिअं रयसि ॥ २२ ॥ [२५]

॥ अथानेकार्थाः ॥

लल्लं सप्पिहणूणेसु केसओसारएसु लंबो वि ।
अच्चासत्तमणोहरपिअंवएसुं तह य लट्टो ॥ २६ ॥

लल्लं सस्पृहं न्यूनं च । लंबा केशा लंबो गोवाटश्चेति द्व्यर्थो लंबशब्दः । लट्टो अन्यासक्तो मनोहरः प्रियंवदश्चेति त्र्यर्थः ॥ [२६]

L. 1. B लुहणी C (F?) लुंक्कणी BF लुछइ. B माष्टीति. L. 2. B छिनत्ति इति From त्वादे° to लेडु l. 3. torn off in G. B °षूक्त इति नोक्तः. L. 3. BF लेडुक्को for लेडुओ. In G ते लो° यथा is torn off. L. 4. From लेढु° to ललुं° torn off in G. B लेदुक्के C (F?) लेंडुक BF लुंक्कणियं C °लुंकिणयं. L. 5. BF लेडुअस्वलण C खणं C हुझ BF इतदतइयस्सा C °दइयस्स From अखलणं to °ल्लरीवि° p. 247 l. 12 torn off in G. L. 6. A लोहियम° BCEF लेढिय° BF °मपि E लोले हड°. L. 7. A लोड्डिउ BF लोहियओ C लोहियओ E °हिय° BCF लोलंचावियं A °चावियं E °वावियं BCEF रइय°. L. 8. BCF लेढियं BF लोहिओ C लोहिओ. L. 9. B स्वपिति इति °षूक्त इति नोक्तः. BF °चावियं C °वावियं B °तणं. L. 10. C (F?) लोलंचाविय B °वाविय C लेहड लिणीउ लसल तुंबुत्तो. L. 11. B लोहियस्स C (F?) लोहियस्स BF °लोहिल्लस्स पियलोढियं C °पियस्स लेढियं. L. 12. *om.* A. L. 13. C °नूणेसु E केस° AB °उसार° B लंचो C (F?) लंवो. L. 14. *cdd.* °पियंवएसुं. L. 15. BF लंचा C लंवा 2. hd. लंबा B, C 1. hd. लंवो. B लंव° C (F?) लम्ब° C लहो. L. 16. B अन्यात्स° मरो°.

लयणं तणुमिउवल्लीसु लाइअं भूसगहिअअजिणद्धा ।
लालंपिअं पबाले खलीणआकन्दिएसुं च ॥२७॥

लयणं तनु मृदु वल्ली चेति त्र्यर्थम् । लाइअं भूषा गृहीतं चर्मार्धं चेति त्र्यर्थम् । लालंपिअं प्रबालं खलीनमाक्रन्दितं चेति त्र्यर्थम् ॥ [२७]

लिहिओ तणुसइएसुं लिंकिअमक्खित्तलीणेसु ।
लुंबी थवयलया लेसा लिहिआसत्थणिद्दणीसद्दा ॥ २८ ॥

लिहिओ तनुः सुप्तश्च । लिंकिअं आक्षिप्तं लीनं च । लुंबी स्तबको लता च । लेसो लिखितमाश्वस्तो निद्रा निःशब्दश्चेति चतुरर्थः । अल्पवाची लेशशब्दभवः ॥ [२८]

लेडुक्को लम्पडलुट्टएसु लोढो अ भरिअसइएसु ।
वंगवयवंढवड्डा वाइङ्गणगिद्धबन्धगरुएसु ॥ २९ ॥

लेडुक्को लम्पटो लोष्टश्च । लोढो स्मृतः शायितश्च ॥

॥ अथ वादिः ॥

वंगं वृन्ताकम् । वओ गृध्रपक्षी । वंढो बन्धः । वड्डो महान् ॥ यथा ।

चब्बूइ विणटवंढे आवणपिडिआउ वड्डवंगमिमं ।
उग्घेत्तुआण उड्डइ आमिसपिण्डब्भमेण वओ ॥ २३ ॥ [२९]

वड्ढी अवस्सकिच्चम्मि वंकवंसा कलङ्कम्मि ।
वंसी अ सिरसि माला वच्छं पासे वऊ अ लायम्मे ॥ ३० ॥

L. 1. B °मिओ° ACE लाइया *cdd.* °गहिय° C (F?) °णद्दा. L. 2. ABEF °पियं C लालिहियं ABCF पवाले. L. 3. BCF लअणं B त्र्यर्थः BCF लाइयं. L. 4. BCF °पियं प्रवालं B °मक्रंदि°. L. 5. A लिहिउ E °सुइएसुं A °एसु *cdd.* लिंकियम° A °कवेत्त° C °खित्त°. L. 6. B लुंवी E लुम्बी A थब्वय° A लेसो ACE लिहिया° BF हिलिया° C °सच्छ° BF °णीसद्द. L. 7. C तन्तुः BCF लिंकियं B अक्षिप्तं B स्तवको C लेसा. L. 8. B °श्वस्ते B चतुर्थः B लेश्यशब्द°. L. 9. A °लुद्धएसु C °लुट्टएसु E लोट्टो *cdd.* य भरिय° BF °सइसु. L. 10. A °वेंड° BF °वन्ढ° C °वंड° BF °वंड्डा BF वाइगण° E वाइंगण° C °गिद्द° AB °वंध°. L. 12. *om.* A. L. 13. B ओ for वओ BF महा व ॥ L. 14. C वंबूइ विंद° BCF °विढे BCF °पिडियाउ C वड्डुवंगमिमं. L. 15. BF ओघेत्तुआण C 1. hd. वउ. L. 16. C (F?) वड्ढी E बड्ढी E बंक°. L. 17. *cdd.* य A वत्थं E पच्छं C 1. hd. उऊ 2. hd. उवऊ BF लायणे.

वद्धी अवश्यकृत्यम् । वंको तथा वंसो कलङ्कः । वंसी शिरसि माला । वच्छं पार्श्वम् । वऊ लावण्यम् ॥ यथा ।

वच्छे सवऊ दइआ सवंसिआ धम्मअत्थवद्धी अ ।
असोससबाहवंको अवंसवंसाण ण हु होइ ॥ २४ ॥ [३०]

वम्हं रप्फे वत्थी उडए वल्लो सिसू वहू चिविडा ।
वहवट्टा खन्धव्वणमग्गा सीमाइ वत्तिवइवेला ॥ ३१ ॥

वम्हं वल्मीकम् । वत्थी तापसानामुटजम् । वल्लो शिशुः । वहू चिविडा । गन्धद्रव्यविशेषः । वहो स्कन्धव्रणः । सामान्येन व्रण इत्यन्ये । वट्टा पन्थाः । वत्ती तथा वइवेला द्वावेतौ सीमवाचकौ ॥ यथा ।

वत्थीवइवेलाए वल्लयणिव्वत्तिआ मह बइल्ला ।
किं दिट्ठा वहुसयडे वट्टाए वम्हखुत्तया अवहा ॥ २५ ॥ [३१]

वज्जा अहिआरे वल्लिवल्लरीविल्लरीउ केसेसु ।
वतुविच्छड्डा णिवहे वलहीववणीउ कप्पासे ॥ ३२ ॥

वज्जा अधिकारः । वल्ली वल्लरी विल्लरी त्रयोऽप्येते केशवाचकाः । वतू तथा विच्छड्डो निवहः । ऋद्धिवाची तु विच्छड्डो विच्छर्दशब्दभवः । अत्र वन्द्रं वृन्दमिति वन्द्रशब्दभवम् । वलही तथा ववणी कर्पासः ॥ यथा ।

वरवल्लरीण विल्लरिवसणवज्जाइ लज्जइ कुवल्ली ।
वलहिवतुं चुणन्ती ववणीविच्छड्डमज्झम्मि ॥ २६ ॥ [३२]

L. 1. C (F ?) वद्दी आवश्य° BF वंकी C वंशी corr. 2. hd. BF सिरसि C शिरशि L. 2. B लावणं. L. 3. BCF दइया BF सवंसि C संवासिया C °अइ° BCF य. L. 4. BF °वाहवं अवंस° C °वाह° B होई. L. 5. E रप्फे C वच्छी C वेल्लो सिसु ABCF विविडा. L. 6. E बह° E (B ?) °वट्टा C खन्धचण°. L. 7. C वच्छी B °मुडजं B वल्ले. BF वहू वीडा C विविडा. L. 8. B पंथा. L. 9. C वइवेलो. L. 10. C वच्छी° BF °ववेलाए BF °णिचत्तिया C °णिवत्तिया B वइल्ला. L. 11. C दिहा बहुसुयडे C वम्हु°. L. 12. C वज्झा 2. hd. वज्झा C अहियारे E विल्लरीविल्लरीउ C वल्लिवल्लरीओ. L. 13. A वत्त° BF °विछडा From वतु° to °ही° torn off in G, and again from °णीउ to ऽप्येते l. 14. C °णीओ. L. 14. C वज्झा C °री वि त्र° 2. hd. del. वि. G वरू. L. 15. C विच्छिड्डो In G वि° is torn off. C विच्छिड्डो BF विविच्छर्द°. L. 16. BCF चंद्रं C °मिति तु BCF चंद्र° In G वन्द्रश is torn off. C वउणी. L. 17. C वल° G चर° BF विलरि° G °वल्लण° C °वज्झाइ 2. hd. °वज्झाइ B लज्झइ G, C 1. hd. कुचल्ली. L. 18. C वलह° G °वरुं CG तुंटंती G वचणी°.

वडहो खगभेए वसलविड्डुविअलंबला य दीहम्मि ।
वप्पीओ बप्पीहम्मि वम्हलं केसरे चेअ ॥ ३३ ॥

वडहो पक्षिभेदः । वसलं विड्डं विअलंबलं त्रयो ऽप्यमी दीर्घार्थाः । विड्डुस्थाने वित्तं अन्ये पठन्ति । वप्पीओ चातकः । वम्हलं केसरम् ॥ यथा ।

पुच्छइ वडहं वप्पीअयं च णवणीमवम्हलं दट्ठुं ।
वसलसरं विड्डुच्छी विअलंबलमग्गइन्तपइवत्तं ॥ २७ ॥ [३३]

णिद्दाकरीलयाए वयली वेली अ वड्डिमं अहिए ।
वइओ पीए वलिआविलमा जीवाइ चुण्णिए वयरं ॥ ३४ ॥

वयली तथा वेली निद्राकरी लता । वड्डिमं अतिरिक्तम् । वइओ पीतः । वलिआ तथा विलमा ज्या । वयरं चूर्णितम् ॥ यथा ।

वइए वयरवयलिदलवेलिफलरसे वि वड्डिमं णिद्दं ।
ण लहइ विलमज्झुणीहि च तणुई कामस्स किइवलिअस्स ॥ २८ ॥ [३४]

वयडो अ वाडिआए वंफिअवलिआ य भुत्तम्मि ।
वाहाकुले वणायं च वद्दलं वक्कडं च दुद्दिणए ॥ ३५ ॥

वयडो वाटिका । वंफिअं तथा वलिअं भुक्तम् । वणायं व्याधाकुलम् । वद्दलं तथा वक्कडं दुर्दिनम् । वक्कडं निरन्तरवृष्टिरित्येके ॥ यथा ।

तुह बाणवक्कडे वद्दले व्व हंसो रिऊ चइअ समरं ।
वंफिअसुअवलिअफलो झुमरइ वयडं गओ वणायवणे ॥ २९ ॥ [३५]

L. 1. C °विड° G °वड्डु° E °वियलं° ABCFG °लंवला. L. 2. A बप्पीउ BF बप्पीहो G वप्पीउ BF बप्पीहंमि CG वप्पीह° E करे ACEG (F?) चेय B वेय. L. 3. G वसल BFG विड्डु BCFG विय° G °लंवलं. C विड° G चिड्डु°. L. 4. *cdd.* वित्तमन्ये C 1. hd. बप्पीओ G °उ C वह्मलं G केशरच्चनं य ॥. L. 5. BF वडह BF *om.* च C व BCF नव° C दट्टुं G दट्टुं. L. 6. BF °सर G विय° BG °लंवल° C °ग्गईत° BF °पइं वत्तं C °वमृं. L. 7. G निद्दा° A वेल्ली B चेल्ली E वेल्ली *cdd.* य A वड्डिमं BF वन्डिमं. L. 8. AG वइउ E वईओ *cdd.* वलिया° C °विमलमा AC वुसिए ABG वअरं C वइरं F अवरं. L. 9. G वअली C °करिलता BF वन्डिमं. G वइउ. L. 10. B वलिया C (F?) विलिया G वइया BF ज्जा BF वअरं C वअर G चूर्सिंयं. L. 11. BFG वअर° C *om.* फल G वड्डिमणिद्दं. L. 12. C विमल° BF ज्झुणीहि CG °हिं BF व *cdd.* किइवलियस्स. L. 13. *cdd.* य वाडियाए ABCF वंफिय° E विष्फिय° G वंकिय° *cdd.* °वलिया. L. 14. E वाहा° G वयाण A *om.* च BF वद्दलं G वद्धुलं C वक्कणं व C. 1. hd. डुद्दि°. L. 15. CG वंफियं *cdd.* वलियं BF वणायं. L. 16. C वद्दलं C वक्कंडं B निरंतरं°. G °रित्यन्ये. L. 17. *cdd.* वाण° BF च BFG चइय C वइय. L. 18. CG वंफिय° G °सुय° *cdd.* °वलिय° G मुमरइ CG गउ C वणावोवणे G वणाझ°.

रज्जे वंडुअमोलीइ वडाली अ वरओ कलमभेए ।
गाईइ वल्लई वद्धयं वरं वड्डिआ य कूवतुला ॥ ३६ ॥

वंडुअं राज्यम् । वडाली पङ्क्तिः । वरओ शालिभेदः । यो ऽसावणुरिति प्रसिद्धः । वल्लई गौः । वीणागोपीवाचकस्तु वल्लकीवल्लवीशब्दभवः । वद्धयं प्रधानम् । वड्डिआ कूपतुला ॥ यथा ।

गोवाल किं ण रक्खसि वद्धयवरएसु वल्लइवडालिं ।
किं वंडुअं व पत्तं वड्डिअणिअडे इमाइ जं लविओ ॥ ३० ॥ [३६]

वणवो दवाणले वज्जरा णई वसयं च सिरिखण्डे ।
सण्ढम्मि वड्डिओ तह वहडवणारा य वच्छयरे ॥ ३७ ॥

वणवो दवाग्निः । वज्जरा नदी । वसयं श्रीखण्डम् । पिष्टातकचूर्णमित्यन्ये । वड्डिओ षण्ढः । वहडो तथा वणारो दम्यो वत्सः ॥ यथा ।

वज्जरतडतिणमत्तो वहडिं मा मुंच वड्डिअवणार ।
वणवपिलुट्ठो पल्लवइ णेअ वसयतरू कह वि ॥ ३१ ॥ [३७]

वत्ताइ वग्गयं पउरे वग्गेज्जो दुमालिआ वणाई ।
गोवन्द्रम्मि वणद्धी वब्भयमम्भोअमज्झम्मि ॥ ३८ ॥

वग्गयं वार्त्ता । वग्गेज्जो प्रचुरः । वणाई वृक्षपङ्क्तिः । वणद्धी गोवृन्दम् । वब्भयं कमलोदरम् ॥ यथा ।

L. 1. A वंढुअ° BCF वंदुअ° E वंडुय° G वंढुय° BF वराली ACEG य BF इ G वरउ. L. 2. A गोईए A वसई BF वल्लयं BF *om.* वद्धूयं C वद्दयं G वद्धई E चरं AC वहिया BF वन्दिया E वड्डिया G वढ्ढिया B °तुल्लं F °तूलं. L. 3. BCF वंदुअं G वंढुअं B राज्जं G वरउ. L. 4. B प्रसिद्धिः. G °वल्लडीश° C (F?) वद्दयं. L. 5. B वन्दिया C (F?) वाहिया G वड्डिया B °तूला. L. 6. B न C (F?) वद्दय° G °वरए. L. 7. BF वंदुअं C वेंदुअं G वंढुअ C व B वन्डियनियडे C (F?) वहियणियहे G वहियणियडे G लविउ. L. 8. ABCF दवानले A वज्जुरा B वज्झरा C 1. hd. वज्झ° 2. hd वज्झ° C वणयं. L. 9. C सहंमि B वड्डिओ C वहिओ A °उ A *om.* तह BF वत्थयरे G °अरे. L. 10. B वज्झरा C वझरा G सिरिखंडं. G °चूर्णामि°. L. 11. B वहिओ C (F?) वहिओ G °उ खंढः. L. 12. C वझर° 2. hd. वज्झर° C °तण-तिडमत्तो B वढ्डिय° C वहिय° F वदिय° C °वणारे. L. 13. C वेणव° B °पिलुद्धो C (F?) °हो *cdd.* नेय BF वन्नयतरु C वसइ°. L. 14. BF चत्ताइ वग्गंयं C वत्ता य वग्गहं E चग्गेज्जा C वग्गेजो A दुम्मा° *cdd.* °लिया B चणई. L. 15. A गोवंडंमि BF °चंदंमि C °चद्रम्मि E °वंदम्मि G °चंद्रम्मि C वणद्दी E णवद्धी A वसयम° BF °मंभोय° E °मब्भोय° A °मज्जंमि C °मझ° 2. hd. °मज्झ° E °मज्झमि. L. 16. C वग्गहं C वगेझो BF प्रचुरं B वदद्धी F वदद्दी C वणद्दी.

वब्भयणिलीणभमरे वणद्दिसंछन्नवणाइमूलम्मि ।
गइवग्गयं पि मा कुण पिअ वग्गेज्जम्मि मज्झदिणतावे ॥ ३२ ॥ [३८]

लहुजलवहे वहोलो वाहलिविरया य वज्जिअं दिट्ठे ।
अत्थम्मि अ वव्वाडो पमहेसुं तह य वंगच्छा ॥ ३९ ॥

वहोलो वाहली विरओ त्रयो ऽप्येते लघुजलप्रवाहवाचकाः । वज्जिअं अवलोकितम् । वव्वाडो अर्थः । वंगच्छा प्रमथाः ॥ यथा ।

मा वाहलीउ विरयं भमेसु किं इत्थ वज्जिअं कहसु ।
तुट्ठे वंगच्छेसे समयवहोलम्मि होइ वव्वाडो ॥ ३३ ॥ [३९]

वप्पीहो थूवे वहुरा य सिवा वड्डिवं च परकज्जे ।
णउलम्मि अ वग्गोओ कणिट्ठसासू वहुव्वा य ॥ ४० ॥

वप्पीहो स्तूपः । मृदादिकूट इत्यर्थः । वहुरा शिवा । वड्डिवं परकार्यम् । वग्गोओ नकुलः । वहुव्वा कनिष्ठश्वश्रूः ॥ यथा ।

जं मसए वहुव्वाण वड्डिवं मज्झ कज्जवप्पीहं ।
तं सहि मग्गपयाहिणवहुरावग्गोअदंसणपहावो ॥ ३४ ॥ [४०]

वंजरवहुसिवच्छीवा णीवीजेट्ठभज्जगोवेसु ।
वत्तारो वेडुल्लो अ गव्विए ववहिओ मत्ते ॥ ४१ ॥

L. 1. C वणद्दि° BFG °संछन्नवणाई°. L. 2. *cdd.* पिय BF चग्गे C °झमि मझ° BCF °तावो. L. 3. A वहोला E बहोलो बाहलि° A °विरउ वि AEG वज्जियं B वज्झियं C वज्झियं 2. hd. वज्झियं C दिट्टे. L. 4. C अच्छंमि *cdd.* य ABF वचाडो C वच्छाडो BF पमुहेसुं BFG वंगत्था. L. 5. G विरउ. B वज्झियं C वझियं 2. hd. वज्झियं. L. 6. BCF वचाडो BF ऽर्थः B चंगत्था BCF प्रमथा. L. 7. BF वाहडीउ C वाहलाइ विरइं BFG वज्जियं C वझियं. L. 8. C तुट्टे BFG वंगत्थेसे C सयंवहो° B चचाडो CF वचाडो G वव्वा (sic). L. 9. AE बप्पीहो C 1. hd. बप्पीवो 2. hd. वप्पीवो A बहुरा E चहुरा B शिवा A वड्डिवं BF वन्ढिवं C वट्टियं G वड्डिवं C व परखझे 2. hd. °ज्जे. L. 10. AE नउल° *cdd.* य AG वग्गोउ In B णउ° य व° is written twice. AE बहु° C वहुचा. L. 11. B बप्पीहो C °कूटं C 1. hd. बहुरा B चन्ढियं C (F?) वट्टियं G वाड्डिवं. L. 12. G वग्गोवो कुकुलः BF बहुव्वा C वहुचा *cdd.* कानिष्ट° B °श्वश्रू C °श्वस्रूः. L. 13. G मन्नए C बहुचाण B वन्ढीयं C वट्टियं F वन्टीयं G वड्डिवं C मझ. L. 14. C °बहुरा° *cdd.* °वग्गोय° C °पहोवो. L. 15. C 2. hd. °वहुसी° G °वहुल्लि° BF °वत्थीवा C 1. hd. णाजेट्ठे° 2. hd. णीवीजेट्ठे° C °गोव्वेसु. L. 16. A वेडल्लो *cdd.* य AG °हिउ BF मत्तो.

वंजरं नीवी । वहुसी ज्येष्ठभार्या । वच्छीवो गोपः । वत्तारो तथा वेडुल्लो गर्वितः । ववहिओ मत्तः ॥ यथा ।

मा कहु वंजरं मह ववहिअवच्छीव रूववेडुल्ल ।
ओ पेच्छइ कुडिलच्छी वहुसिआ मं सइत्तवत्तारा ॥ ३५ ॥

अत्र । वद्धणी संमार्जनी । वइरं वज्रम् । वसई रात्रिः । एते वर्धनीवज्रवसतिशब्दभवाः । वलवा वामीति वडवाशब्दस्य डस्य लत्वे सिद्धम् ॥ वज्जइ त्रस्यति । वच्चइ काङ्क्षति । इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [४१]

वंगेवडुवम्मीसरवइरोडा कोलकामजारेसु ।
हढमालिअवायालीसुं ववसिअवड्डुहुल्लिवहढोला ॥ ४२ ॥

वंगेवडू सूकरः । वम्मीसरो कामः । वइरोडो जारः । ववसिअं बलात्कारः । वड्डुहुल्ली मालाकारः । वहढोलो वातालो । वात्येति यावत् ॥ यथा ।

कयववसिएण वम्मीसरेण वंगेवडु व्व सरविद्धो ।
अणु वड्डुहुल्लिघरिणि किं वहढोलो व्व भमसि वइरोड ॥ ३६ ॥ [४२]

वलयणिवलवाडिवलग्गंगणिआवाडीओ अ वईए ।
वलअंगिवलंगणिआवेंगीओ वइमईए अ ॥ ४३ ॥

वलयणी वलवाडी वलग्गंगणी वाडी एते चत्वारो वृतिवाचकाः । वलअंगी वलंगणिआ वेंगी त्रयो ऽप्यमी वृतिमतीवाचकाः ॥ यथा ।

L. 1. BF वंजरी G वहुल्ली B ज्जेष्ट° CG (F?) ज्येष्ट° B चत्वारो. L. 2. G °हिउ. L. 3. B कइ C (F?) कइ G कइ *cdd.* ववहिय° B रुव°. L. 4. G उ BF पेत्थइ CG पिच्छइ B वहुणिया C (F?) वहुसिया G वहुल्लिया BF °चत्तारो. L. 5. C (F) वद्दणी In G वद्धणी सं is torn off. B वज्जं B वर्जनी°. L. 6. In G वलवा is torn off. BF वज्झइ. L. 7. G त्रस्यतीति CG वव्वइ B °तीति धा° In G त्ताति । इति धा° is torn off. C (F ?) °क्ता इति नोक्ताः G नोक्ता. L. 8. A वंगेवड° BF वंगवड्डुमीसर° G वंगवूड° E वंगेवड° In G वम्मी° कोल is torn off. BF °रोडो From जारेसु to अवड्डु° l. 9. torn off in G. L. 9. *cdd.* °मालिय° C 1. hd. बायालि° 2. hd. वायालि° A °लीसु BF (G) ववसिय° E° सियं° CEG वडहुल्लि° BF °ढोलो C °वहुटोला. L. 10. From करः to मारणे p. 253 l. 12. torn off in G. B धम्मीसरो. BF वहसियं C °सियं. L. 12. BF °चवसि° C °विवसि° C च BF सरि° CF °व्विद्दो. L. 13. C वड्डुहल्लि° BF कि C °ठोलो च BF चइरोड. L. 14. BF °चलवाडि° C °वडवालि° E °वडबाडि° A °णिया° BEG °गणिवाडीओ C (F?) °गणीवा° A वईउ. L. 15. E बलयगिबलं° A °णियावेंगीउ BF °णियागीउ C °णियावे° E °णियावं° ACE य. L. 16. B वलयणी बलयणी वलवाडी C वृत्ति°. L. 17. BCF °णिया C वृत्तिमति°.

समिइवलग्गंगणिआवेंगी खन्तिवलवाडिवलअंगी ।
दिहिवाडिवलंगणिआ मणवित्तीवलयणी सुविहिआण ॥ ३७ ॥ [४३]

वड्ढइओ चम्मयरे वच्छिमओ गब्भसेज्जाए ।
सूलप्पोइअमंसे वउलिअमहिणववरम्मि वरइत्तो ॥ ४४ ॥

वड्ढइओ चर्मकारः । रथकारवाचकस्तु वर्धकिशब्दभवः । वच्छिमओ गर्भशय्या । वच्छिउडो गर्भाश्रय इत्यन्ये । वउलिअं शूलप्रोतं मांसम् । वरइत्तो अभिनववरः ॥ यथा ।

बहिणिवरइत्त किवणत्तवड्ढइअ वच्छिमयगउ व्व तुमं ।
ण मुणेसि किं पि जं इह लिहेसि सूलं पि वउलिअपसङ्गा ॥ ३८ ॥ [४४]

वल्लादयं च अच्छाअणम्मि वत्थासयम्मि वत्थउडो ।
वक्खारयं रइघरे वड्डाविअमवि समाविअए ॥ ४५ ॥

वल्लादयं आच्छादनम् । वत्थउडो वस्त्राश्रयः । वस्त्रनिर्मित आश्रय इत्यर्थः । वक्खारयं रतिगृहम् । अन्तःपुरमित्यन्ये । वड्डाविअं समापितम् ॥ यथा ।

णववत्थउडयवक्खारयम्मि वल्लादयल्लपल्लङ्के ।
लुढिआ णिएइ वड्डाविअसकज्जा वहू दइअमग्गं ॥ ३९ ॥ [४५]

वक्कल्लयं च पुरओ कयम्मि वग्गंसिअं जुज्झे ।
वहुमासो जत्थ पई ण जाइ बाहिं णवोढवहुघरओ ॥ ४६ ॥

L. 1. BCF °णिया° BF षंति° C °वाडीवलयंगी. L. 2. C °वलंणिया BF °गणिया C °वत्ती° BF °हियाण C °हियाए. L. 3. BF वन्ढ° C वद्दइओ 2. hd. वद्दइओ AE °इउ A वम्मयरे E वम्मउयरे A वड्ढिमउ B गज्झसिज्जाए F गज्झसिद्याए. L. 4. BF शूल° C मूल° 2. hd. सुल° *cdd.* °इय° BEF चउलिय° AC वउलिय° E वइरत्तो. L. 5. BF वन्ढइओ C वद्द° C (F?) वर्द्दकि° BF गर्भशाज्जाष्वा । वच्छिओडो C *om.* गर्भशय्या । वच्छिउडो C 2. hd. adds गर्भशय्या. L. 6. C °श्रयः BCF वउलियं B वरेइत्तो BF °वरं. L. 8. BCF वहिणि° BF °वन्ढिइय° C °बद्दइय° C च्च. L. 9. C सुणेसि BF शूलं BF वउलिय° C ओवलिय°. L. 10. AC अच्छायण° BCF वच्छासयम्मि C वच्छउडो E °उडे. L. 11. BF वत्थारयं A वद्दा° BF वन्ढा° C वद्दा° *cdd.* °वियमावि A °वियए. L. 12. C वच्छउडो BCF वस्त्राश्रयो. L. 13. BF वखारयं. BF वन्ढावियं C वद्दावियं. L. 14. C °वच्छउड° BF वल्लादइपल्लंके. L. 15. BCF लुढिया BF वन्ढाविअ° C वद्दावियस° BCF दइय°. L. 16. BF वक्कलयं *om.* च C पुरउ B क्कयंमि BF वक्कंसियं ACE °सियं. L. 17. AE बहुमासो E न A वाहि BCEF वाहिं F [illegible]

वक्कलयं पुरस्कृतम् । वग्गंसिअं युद्धम् । वहुमासो यत्र पती रममाणो नवोढवधूगृहाद्बहिर्न याति । यदाह । ॥ प्रथमोढायाः सदनाद्यत्र पतिर्नोपयाति बहिः । स स्याद्रमणविशेषो वहुमासो ॥ यथा ।

जयसिरिणववहुआघरवग्गंसिअङ्गण बहिमणिन्तो ।
किं वक्कलयभुअबल वहुमासं कुमरवाल पुण कुणसि ॥ ४० ॥ [४६]

मेहम्मि वड्डवासो मुअम्मि वरउप्फवामा य ।
चरिडलए वच्छीउत्तवारिआ तह फले वरेइत्थं ॥ ४७ ॥

वड्डवासो मेघः । केचिदोष्ठ्यादिमेनं पठन्ति । वरउप्फो तथा वामो मृतः । वामस्यास्थीनि वामट्ठिआइं । अत एव वामट्ठीओ मृतास्थीनीति न वक्ष्यते । वच्छीउत्तो तथा वारिओ नापितः । वरेइत्थं फलम् ॥ यथा ।

वामम्मि वारिए इह वच्छीउत्ति व्व बाहिभमिर म्हि ।
मह वड्डवास वरउप्फमारणे तुज्झ किं वरेइत्थं ॥ ४१ ॥ [४७]

वप्पीडिअं च खेत्तम्मि वलविअवलमयवारुआ सिग्घे ।
वंसप्फालं पयडे चुल्लीमूले वडिसरं च ॥ ४८ ॥

वप्पीडिअं क्षेत्रम् । वलविअं वलमयं वारुअं एते त्रयः शीघ्रार्थाः । वंसप्फालं प्रकटम् । ऋज्वित्यन्ये । वडिसरं चुल्लीमूलम् ॥ यथा ।

वप्पीडिआ वलविअं किमागओ वच्च वलमयं तत्थ ।
वंसप्फालं वुच्चइ वडिसरकम्मे ण वारुआ अम्हे ॥ ४२ ॥ [४८]

L. 1. B वक्कलयं BCF वग्गंसियं C 1. hd. बहुमासो. L. 2. C पतिनापियाति. L. 3. C बहुमासो. L. 4. B नव° C °वहूया BCF °सिय° B वहिम° BCF °मणित्तो. L. 5. B °सुअवल C °भुयवल F °सुयवल C बहु°. L. 6. E वरउष्फवामा. L. 7. E वच्छि° ACE °वारिया C वरेइच्छं. L. 8. BCF केचित् B उष्टया° C 1. hd. उष्ठया. L. 9. B वामहियाइं C (F?) °हियाइं. C वामोहिओ B वक्ष्यते. L. 10. B वरइत्थं C (F ?) वरेइच्छं. L. 11. BF वामंम्हि C वामंनि BCF वाहि° BF °भमरंमि. L. 12. C वड्ढवास From तुज्झ to सिग्घे torn off in G. C तुब्भ C °इच्छं. L. 13. *cdd.* °डियं BF खित्तंमि AE वलविय° E °मयं° A °वारुया E °चारुया A सिग्घो G सिघे. L. 14. In G पयडे चु is torn off. BF चुल्लीमुलं चडि° From वडिसरं to एते torn off in G. L. 15. BCF °डियं B चलावियं CF वलावियं C वलमं B चारुअं. B वंसफालं. L. 16. In G टम् । ऋज्वित्यन्ये । is torn off. L. 17. *cdd.* °डिया वलावियं C कमागउ From गओ to वारुआ torn off in G. C वच्च लमयं तच्छ. L. 18. BCF वुव्वइ BF चडिसरे° C वडिसकवस्से BF चारुआ C वारुया.

थामम्मि ववत्थंभो कागे वसभुद्धविरसमुहा ।
कणभेअम्मि वरइओ वड्डणसालो अ छिन्नपुच्छम्मि ॥ ४९ ॥

ववत्थंभो बलम् । वसभुद्धो तथा विरसमुहो काकः । वरइओ धान्यविशेषः । अत्र । वलग्गइ आरोहति । वग्गोलइ रोमन्थयति । वमालइ पुञ्जयति । वसुआइ उद्वाति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । वड्डणसालो छिन्नपुच्छः ॥ यथा ।

वसभुद्धसइ किं तुह हलिअ ववत्थंभएण जं पडिआ ।
इह वरइएसु वड्डणसालबइल्ल व्व णेअ विरसमुहा ॥ ४३ ॥ [४९]

विसुवम्मि वओवत्थयवओवउप्फा वदिकलिअं वलिए ।
वहुहाडिणी वहूवरि ऊढा वहुधारिणी अ णववहुआ ॥ ५० ॥

वओवत्थं तथा वओवउप्फं विषुवत् । समरात्रिंदिवः काल इत्यर्थः । वदिकलिअं वलितम् । वहुहाडिणी वध्वा उपरि या परिणीयते । वहुधारिणी नववधूः ॥ यथा ।

वहुधारिणिं च वहुहाडिणिं च मोत्तुं गओ वओवत्थे ।
मह पुत्तो दुइए वि हु वओवउप्फे ण इत्थ वदिकलिओ ॥ ४४ ॥ [५०]

वइरोअणो अ बुद्धम्मि वड्डणिरं च पीणम्मि ।
वइवलओ दुणदुहए वक्कडबंधं च कन्नआहरणे ॥ ५१ ॥

L. 1. G थमम्मि BF चव° C ववच्छंभो A वससुद्ध° BF °वुद्ध° C °भुद्द°. L. 2. E °भेइम्मि G °भेयम्मि C विरईओ E वरईओ G °इउ BF वन्ढण° C वद्दण° G वद्दण° ABEF य From अ to काकः torn off in G. L. 3. C ववच्छंभो BF, C 1. hd. वलं C °भुद्दो C *om.* तथा CF °मूहो G वरइउ. L. 4. From सुआइ to सालो torn off in G. L. 5. BF वन्ढण° C वद्दण°. L. 6. BF °भुद्द° C °भुद्द° *cdd.* हलिय BF ववछेभएण C ववच्छं° *cdd.* पडिया. L. 7. B वढुण° perhaps the correct form; CF वद्दण° G वद्दण° BF °वइल्ल C °वइल्लु व In G from बइल्ल to वउप्फा torn off. BCF णेय BF विरेस°. L. 8. BF विसुचंमि A वउवत्थ° B वओचत्थ° C वउवच्छ° B °चउव° CEF वउव° AE °उष्फा C °वप्पा G °उप्पा *cdd.* °कलियं. L. 9. BF *om.* वहुहाडिणी A बहु° E बहूचरि E बहुघा° C 1. hd. वहुप्पा° C °रणी CG य A °बहुआ C °वहूआ EG °वहुयां. L. 10. BF चउवत्थं C वउवउच्छं G वउवत्थ BF चउव° CG वउव° C °उप्पं From प्फं to हुहाडिणी torn off in G. C °दिवकालः. L. 11. BCF °लियं BF कलितं. L. 13. B °धारणि BG मोत्तुं C 1. hd. गउ वउ° C °वच्छे. L. 14. C वि उ वउप्फे C इच्छ G °लिउ. L. 15. E चइरो° C 1. hd. °रोआणा 2. hd. °रोअणा G य C बुद्दंमि G चु° BFG वद्दणमिरिं C वद्दणसिरं E °मिणं C *om.* च. L. 16. B चइव° AG °लउ ABFG दुंदुहए C °भए B °वंधं C °बधं A व G कन्न°.

वइरोअणो बुद्धः । वड्डणमिरं पीनम् । वइवलओ दुन्दुभसर्पः । वक्कडबंधं कर्णाभरणम् ॥ यथा ।

करुणा वइरोअण तइ वड्डणमिरवाहुधरिअधरवलए ।
सेसो चलवक्कडबंधो वइवलउ व्व लुलउ जलहिम्मि ॥ ४५ ॥ [५१]

चूडम्मि वलयबाहू कलकण्ठी वणसवाई अ ।
वग्गोरमयं लुक्खे सरहे वणपक्कसावओ चेअ ॥ ५२ ॥

वलयबाहू चूडकाख्यं भुजाभरणम् । वणसवाई कलकण्ठी । वग्गोरमयं रूक्षम् । वणपक्कसावओ शरभः ॥ यथा ।

वरवलयबाहु वग्गोरमयसरा तुह पुरो वणसवाई ।
तुज्झ पिअस्स य पुरओ ण सो वि वणपक्कसावओ सूरो ॥ ४६ ॥ [५२]

वाढी वणिअसहाए वायं गन्धम्मि उच्छुए वाऊ ।
मुहपूरिअतिणवज्जे वाली वामी अ इत्थीए ॥ ५३ ॥

वाढी वणिक्सहायः । वायं गन्धः । वाऊ इक्षुः । वाली मुखमारुतापूरिततृणवाद्यम् । वामी स्त्री ॥ यथा ।

वाउअवाडे वाढिअ वालीसद्देण असवामीओ ।
किं रे णिरास कोक्कसि बोक्कडवायं णिएसि ण हु अप्पं ॥ ४७ ॥ [५३]

वारो चसए वाहा य वालुआ वाणओ वलयआरे ।
गीवाइ वाहणा वावडो कुडुम्बिम्मि वामरी सीहे ॥ ५४ ॥

L. 1. From वइरो° to वक्कड° torn off in G. BF वहण° C वहणसिरं B वइचलओ. B °वंधं. L. 3. *cdd.* वहणमिरवाहु° BF °धुरिय° CG °धरिय°. L. 4. CG (F?) *om.* चल B °वंधो C च In G from डवंधो to हू कल° torn off. L. 5. ABCF °वाहू E °वाइ *cdd.* य. L. 6. C 1. hd. उग्गोर° AG °सावउ G चेव. L. 7. BG °वाहू C चूलका° From ञाभर° to ओ (G उ) शरभः torn off in G. B वण° BF °मयां रुक्षं. L. 9. B चलवलय° F वलवलय° B °वाहु C (F?) °वाहू BF °सरा पुरो तुह. L. 10. C तुझ *cdd.* पियस्स G वि पुरउं From पक्क° to ऊ in वाऊ torn off in G. L. 11. E बाढी BCEF वणिय°. E बायं BEF उत्थुए C उच्छूए A वाहू BF वऊ. L. 12. ABEFG °पूरिय° C °पुरिय° C °वद्ये E बाली *cdd.* य C इच्छीए. L. 13. B चाअं F वाअं C 1. hd. *om.* वायं गन्धः C °मरुतापुरित° From मारुता° to सद्देण torn off in G. L. 15. BF वाओअवाडे BF वाढिय C *om.* वाढिअ CG अन्न°. L. 16. C निरास कोक्कसि वोक्कसि CG वोक्कड°. L. 17. ABEF वसए CE वालुया From लुआ to री सीहे torn off in G. E बलय°. L. 18. A कुडिंवि (sic) B कुडंविम्मि C (F?) कुडंबिम्मि E कुडम्बिम्मि B, C 2. hd. सीहो.

वारो चषकः । वाहा वालुका । अत्र वाइ म्लायतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । वाणओ वलयकारः । वाहणा ग्रीवा । वावडो कुटुम्बी । व्याकुलार्थस्तु व्यापृतशब्दभवः । वामरी सिंहः ॥ यथा ।

वाहामज्झे वामरिकडीउ वाणयवहूउ वारकरा ।
किं कम्बुवाहणाओ पेक्खिअ वावड विमूढो सि ॥ ४८ ॥ [५४]

वारिज्जो वीवाहे वासंदी वासुली अ कुन्दम्मि ।
वावयवावणिवासाणीओ आउत्तछिद्दरच्छासु ॥ ५५ ॥

वारिज्जो विवाहः । वासंदी तथा वासुली कुन्दः । वावओ आयुक्तः । वावणी छिद्रम् । वासाणी रथ्या ॥ यथा ।

वावयकुमार वासंदिदन्त वासुलिदईइ वारिज्जे ।
जं दिक्खिओ सि ता मा वासाणिं सुलहवावणिं भमसु ॥ ४९ ॥ [५५]

वाउल्लो पलविरए वायारो सिसिरवायम्मि ।
वाणीरो जम्बू वायाडो कीरे किमिम्मि वाडिल्लो ॥ ५६ ॥

वाउल्लो प्रलपनशीलः । वायारो शिशिरवातः । वाणीरो जम्बूवृक्षः । वायाडो शुकः । वाडिल्लो कृमिः ॥ यथा ।

वाडिल्लो व्व पुणो रम वाणीरवणम्मि तीइ असुचीए ।
तुममगणिअवायारो णिग्घिण वायाडवाउल्ल ॥ ५० ॥ [५६]

L. 1. BF वषकः G वाला. BG °षूक्त इति नोक्तः. L. 2. G वाणउ From कारः to वः वामरी torn off in G. B कुंडंगी C कुडुंम्बी F कुडंगी C 1. hd. व्याऊला°. L. 3. BF वमरी. L. 4. G थाहा° BF °वज्जे C 1. hd. °वझे 2. hd. °वझ्झे BF °वडीउ C °वहूओ B चार°. L. 5. BF किं किंतुवा° C किं किंचु° G कंबुवाहणाउ पक्खिय BF पेक्खिय C पेक्खिया From ड वि° to वावय° l. 10 torn off in G. C विमूढेसु. L. 6. A वासुंदी *cdd.* य C कंदंमि. L. 7. G वायवणिवणिवासा° ABFG °णीउ C °णी उत्ताच्छिद्द° G °छिद्द° A °रछासु. L. 8. G चारिज्जो BF वासली C कन्दः G कंदः B वाचओ. From वावणी to वासुलि° torn off in G. BF रम्या. L. 10. B वाचय° BF °दत्तीइ G °दनीइ C °दन्तीइ against metre. L. 11. G दिक्खिउ BF सुलवावणिं. L. 12. A पलवरए वाआरो AB °वाअंमि In G from वायम्मि to वाउल्लो l. 17 torn off. L. 13. A वाणीरो BF जंवू C जंबू यारो BF, C 2. hd. वायारो E किमम्मि BF वारिल्लो. L. 14. G जंवू° BF वायारो शुष्कः. L. 15. G क्रिमिः. L. 16. BF °ल्लोः C च BF षाणीरमणंमि B असुवीए From वाडिल्लो to मगणिअ° torn off in G. L. 17. B तुमगणि° BCFG °गणिय° G °यारा B णिग्घिणि.

वालप्पं विप्पं तह णङ्गूले वाविअं पसारिअए ।
णण्डयमिगम्मि वाडिमविडोमिआ वायणं च लाहणए ॥ ५७ ॥

वालप्पं तथा विप्पं पुच्छम् । वाविअं विस्तारितम् । वाडिमो तथा विडोमिओ गण्डकमृगः । वायणं भोज्योपायनम् । अत्र वासाहू भेक इति वर्षाभूशब्दभवत्वान्नोक्तः ॥ यथा ।

वाडिम विडोमिएसुं वालप्पत्थोडणाइ ताव कुण ।
वाविअविप्पे सीहे पुण जम्बुअवायणं होसि ॥ ५१ ॥ [५७]

वाडंतरा कुडीरे वामणिआ दिग्घकट्ठवाडीए ।
वावडयं वोच्चत्थं विवरीअरयम्मि णिद्दिट्ठं ॥ ५८ ॥

वाडंतरा कुटीरम् । वामणिआ दीर्घकाष्ठवृतिः । वावडयं तथा वोच्चत्थं विपरीतरतम् । केचित्तु युगपत्परिवर्तितमुखयोः स्त्रीपुंसयोर्मुखेजघनकमाहुः । यदाह । ॥ वोच्चत्थमौपरिष्टकमाहुः स्त्रीपुंसयोः परस्परतः ॥ यथा ।

वामणिअन्तरवाडंतराइ सुसाइ तह तए रमिअं ।
जह सहि वावडयपिओ वोच्चत्थं अज्ज वि भरेइ ॥ ५२ ॥ [५८]

तुरयम्मि वासवारो सिरआहरणम्मि वालवासो अ ।
वावोणयं विकिण्णे णट्ठपडिग्गाहयम्मि वामणिओ ॥ ५९ ॥

वासवारो तुरगः । वालवासो शिरआभरणम् । वावोणयं विकीर्णम् । वामणिओ नष्टप्रत्यादाता ॥ यथा ।

L. 1. E बालप्पं C 2. hd. लंगूले E णंगू ABF नाविय C वाठियं E वाबियं G चाविय *cdd.* °रियए. L. 2. BF गड्डुय° From म्मि to विप्पं l. 3 torn off in G. B चाडिम° *cdd.* °मिया A लहणे. L. 3. B वाच्चियं CFG वावियं. L. 4. G °मिउ B भोज्जो° G भोज्यापनयनं. BF वसोहू From हू to मविडो° l. 6 torn off in G. C 1. hd. वर्षातिशब्द° C °न्नोक्तम् । L. 6. BF विडामएसुं °त्थोडणाइं° C °च्छोऊणाइं G °च्छोडणाइं. L. 7. *cdd.* वाविय° BF °षिप्पे C जंबुय° G जंवुय° BF °वाहणं. L. 8. A कुडीए From कुडीरे to तरा कुटीरम् l. 10 torn off in G. *cdd.* °णिया E दिघ° B °कइ°. L. 9. B वोच्छत्थं C वोचच्छं E वोच्त्थं *cdd.* विवरीय°. L. 10. BF कुडीरं C कुटारं From टीरम् to यं तथा torn off in G. BCF वामणिया °वृत्तिः. B वोव्वत्थं In G विपरीत° is torn off. From युगप° to द्धः विसी p. 258 l. 14 torn off in G. L. 11. B °पुंसयोः मुखेज° C °योरेत्रज° C यदाहुः. L. 12. B वोव्वत्थ° C (F?) वोचच्छमौपरिष्टिक°. L. 13. C वामणियंतरवाडंतारिवइ 2. hd. °तीराइ (sic) C सुणाइ BCF रमियं. L. 14 B वोव्वत्थं. L 15. E सिरआहिरणम्मि *cdd.* य. L. 16. E वावो° A णड्डपडि° C णड्ड° A °णिउ. L. 17. B सिर°.

णड्डाण रिउवहूणं वावोणयकणयवालवासाण ।
तुह वासवारवाला वामणिआ हुन्ति कुमरवाल णिव ॥ ५३ ॥ [५९]

साणम्मि वासवालो सुरणाहे वाणवालो अ ।
वारसिआ मल्ली कणए वालंफोसवालिआफोसा ॥ ६० ॥

वासवालो श्वा । वाणवालो इन्द्रः । वारसिआ मल्लिका । वालंफोसं तथा वालिआफोसं कनकम् ॥ यथा ।

वारसिआइ महाबल सुवासवालरह वाणवालपिअ ।
तुममच्चिऊण वालंफोसपिओ लहइ वालिआफोसं ॥ ५४ ॥

अत्र वाहिप्पइ व्याह्रियते । वावंफइ श्रमं करोति । इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [६०]

वाहगणो मन्ती दद्दुरडे वायडघडो विसी सारी ।
विल्हं च धवलवसभे विपित्तविहसिव्विआ विअसिअम्मि ॥ ६१ ॥

वाहगणो मन्त्री । कप्रत्यये वाहगणओ । वायडघडो दर्दुरकाख्यो वाद्यविशेषो भरते प्रसिद्धः । विसी करिशारिः । विल्हं धवलम् । अत्र विसो आखुरिति वृषशब्दभवः । विड्डा लज्जेति व्रीडाशब्दस्य तैलादिपाठात् डस्य द्वित्वे सिद्धमिति नोक्तौ । विपित्तं तथा विहसिव्विअं विकसितम् ॥ यथा ।

तुह णिव विपित्तगुण विहसिव्विअविल्हजस चत्तकरिविसिआ ।
वाहगणएहि मुक्का वायडघडवायणा हुआ रिउणो ॥ ५५ ॥ [६१]

L. 1. C णड्डाण B रिऊ°. L. 2. C °वारवारा BCF °णिया. L. 3. BF सणंमि E वासबालो *cdd.* य. L. 4. *cdd.* °सिया E बालं° BF *om.* सवालिआफो A °वाणिया° CE °वालिया°. L. 5. BCF °सिया. L. 6. BCF वालिया°. L. 7. B °सियाइ C (F?) °सियाइं B महावल C वाणपिय (sic). L. 8. C वालफोसियउ लहइ BCF वालिया°. L. 9. C वाहप्पइ. L. 11. E बाह° A °गणउ A दद्दुराड E दद्दुरडे A °घडों A सारे. L. 12. B व C °वसो A *om.* विपित्त B °विहेसि° C (F ?) °विहि° ABE °व्विया BCF °सियंमि. L. 13. C वाद्या° C 2. hd: भारते C प्रसिद्धम् C विशी C *om.* शारिः. L. 14. From खुरिति to विपित्तं l. 16 torn off in G. C वृश्च° BF विश pro विड्डा. L. 15. B द्वित्थे. L. 16. BFG सिव्वियं C °सिच्चियं. L. 17. G निव B °सिव्वियंविल्ह° C 2. hd. FG °व्विय° C 1. hd. °च्चिय BCF वत्त° C (F ?) °विसया BF °विसिया. From रिविसिआ to णो in रिउणो l. 18 torn off in G. L. 18. BF °णएहिं.

विच्छोहो विरहे विरसं वरिसम्मि विसढो अ णीराए ।
कमलासणो विसारी विढणा पण्हीं चमूइ विसरो अ ॥ ६२ ॥

विच्छोहो विरहः । विरसं वर्षम् । विसढो नीरागः । नीरोग इत्यन्ये । विषमवाचकस्तु विषमशब्दभवः । विसारी कमलासनः । विढणा पार्ष्णिः । विसरो सैन्यम् ॥ यथा ।

विसढ विढणा वि ण तुइं तप्पइ विच्छोहिआ तुमए ।
कामविसरेसमहुणो दिणं पि मस्सइ विसारिविरसं व ॥ ५६ ॥ [६२]

विहई वुन्ताकीइ विरुवे विक्खासविरुअवेलुंका ।
विलयविओलविहसा सूरत्थाविग्गपिञ्जणेसुं च ॥ ६३ ॥

विहई वृन्ताकी । विक्खासो विरुओ वेलुंको त्रयो ऽप्यमी विरूपार्थाः । विलओ सूर्यास्तमयः । विओलो आविग्नः । विहसं पिञ्जनम् ॥ यथा ।

विक्खासविहइकच्छे विहसहत्थं पि सव्वविरुअं तं ।
विलए जं रमसि तओ वेलुंको तुह ण को वि अविओले ॥ ५७ ॥ [६३]

विग्गोवो आउलया विक्खणवितता य कज्जम्मि ।
विसिणो अ रोमसे फाडिए विरिक्कं च पिञ्जिए विहयं ॥ ६४ ॥

विग्गोवो व्याकुलभावः । विक्खणं तथा विततं कार्यम् । विसिणो रोमशः । विरिक्कं पाटितम् । विहयं पिञ्जितम् ॥ यथा ।

L. 1. B विच्छोहे A विरस विसम्मि E *om.* विरसं *cdd.* य. L. 2. BF पल्ही वमूइ From अ to नीरोग torn off in G. L. 4. C विटणा G सौन्यं. L. 6. From वि to काम° torn off in G. BCF विच्छोहिया C तुसा तुमए. L. 7. C °सरेसुमहुणो दिसंमि मस्सइ BF मन्नइं G मन्नइ G विसांरि° BCF च. L. 8. E बुत्ताकीइ BF विरुवे C विकोस° E विक्खासं° A °विरूअ° E °विरुय° G °वेलुका. L. 9. E विलयं° ACEG (F?) °विउल° From विहसा to विहई torn off in G. C सुरच्छा° C °पिंजसंसुं चा. L. 10. B *om.* विहई G विरउ. G विलयो. L. 11. B सूर्यासूमसः C (F?) सूर्यास्तसमयः *cdd.* विउलो. L. 12. From सविहइ° to व्वावि° torn off in G. B विहसकच्छं BCF सच°. L. 13. G ज C वओ G तउ B वेलुको BG अविउल्ले C (F?) अविउलो. L. 14. E °विवता E कज्जमि. L. 15. E विसणो BCEFG य From मसे to विहयं torn off in G. B विरक्कं A पंजारिप (sic) B पिंजिए E विहियं. L. 16. B °भवः G विखणं. B विशिणो. L. 17. BF विरक्कं.

महविक्खणविग्गोवे तं अणुणिन्तीइ तइ कयं विततं ।
विहयालया सि जं सहि णक्खविरिक्का य पुलयविसिणा ॥ ५८ ॥ [६४]

लज्जाइ विलिअविहूणावेदूणा तहेअ वेलूणा ।
सब्भाणुम्मि विडप्पो विडओ अ विहुंडुओ चेअ ॥ ६५ ॥

विलिअं विहूणा वेदूणा वेलूणा एते चत्वारो लज्जार्थाः । यत्तु विलिअं विप्रियं तत् व्यलीकशब्दभवम् । केचित् वेलणयं लज्जेत्याहुः । विडप्पो विडओ विहुंडुओ त्रयो ऽप्येते राहुवाचकाः । विज्जुला विद्युत् । विलया वनिता । एतौ शब्दभवौ । तथा । विराइ विलीयते । इति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ यथा ।

गयविहूणे गयवेदूणो विलिअसहिए सवेलूणो ।
विडयारिबल विहुंडुअघोरम्मि विडप्पघोरो सि ॥ ५९ ॥ [६५]

धट्ठे विसारओ तह विरिज्जयविलुंपिआ अणुगइट्ठा ।
भल्लाअए विसमयं विप्पवरं तह य वेअड्डं ॥ ६६ ॥

विसारओ धृष्टः । विरिज्जओ अनुचरः । विलुंपिअं अभिलषितम् । विसमयं विप्पवरं वेअड्डं त्रयो ऽप्यमी भल्लातकार्थाः ॥ यथा ।

अविरिज्जओ सि कुट्टिअ विसारय किमम्बए विलुंपेसि ।
विप्पवरोविअ गन्तुं वेअड्डवणम्मि विसमयं भुञ्ज ॥ ६० ॥ [६६]

L. 1. From णविग्गोवे to विततं incl. torn off in G. L. 2. G विहियालया B लक्खविरक्का BF पुलयसिविणा. L. 3. C लज्जाई ABCFG विलिय° E विलय° E (BG ?) °विहूणा° C °वेडूणा E °वैदूणा A वेहूणविहूणा. Perhaps °विड्डुणाविडूणा is the correct reading. BCFG तहेय E तह य A only य B चेल्लूणा E वैल्लूणा From लूणा to यत्तु torn off in G. L. 4. A विडउ C 1. hd. वितुउ *cdd.* य A विहंडउ CEF विहुडओ ABCF चेय. L. 5. B विलियं C (F ?) विलयं BCF विहूणा (B °हू° ?) BF वेल्लणा. B यत्रु BG विलियं C (F ?) विलयं. L. 6. C अन्ये pro केचित् B चेलणायं In G from वेलणायं to ण अंसुअ° p. 262 l. 12 torn off. L. 7. C (F ?) विहुंडओ. BF विद्युली विज्जुव. L. 8. BF विरोइ. B °षूक्तः C (F ?) °षूक्ता इति नोक्ता: L. 9. B °विहूणे BCF विलिय°. L. 10. BCF °वल B विहंडु° BF °अप्पोरंमि. L. 11. C विरिझय° 2. hd. °इझय° *cdd.* °पिया C °इट्ठा. L. 12. C विप्पमयं A वेसहं BCF वेयहं E वेयड्डं. L. 13. B विरज्जओ C विहझओ 2. hd. °इझ° B अनुवर BF अभिलिखितं. L. 14. BCF वेयहं. L. 15. B आविरिज्जिओ C आविरझउ 2. hd. °रइझउ BCF कुहिय BCF किमम्वए C विलुपेसि. L. 16. B चिय CF विय BF वेयह° C वेयहं वण° BF विस भुंज C 1. hd. भुज.

सूईविद्धे विब्भेइअं चउरगइहयम्मि विक्कमणो ।
कीडे विलुंपओ णिसि च विड्डिरिल्ला विडंकिआ वेई ॥ ६७ ॥

विब्भेइअं सूच्या विद्धम् । विक्कमणो चतुरगतिस्तुरगः । विलुंपओ कीटः । विड्डिरिल्ला रात्रिः । विडंकिआ वेदिका ॥ यथा ।

एअं विडंकिअठिअं पलोइउं विड्डिरिल्लवइवयणं ।
किमविब्भेइअकसय विलुंपए दलसि विक्कमणगमणो ॥ ६१ ॥ [६७]

पच्छातावम्मि विणिव्वरं च कोसुम्भयम्मि विरहालं ।
विच्चोअयविब्भवणा उवहाणे तह विआलुओ ऽसहणे ॥ ६८ ॥

विणिव्वरं पश्चात्तापः । विरहालं कुसुम्भरक्तं वस्त्रम् । विच्चोअओ तथा विब्भवणं उपधानम् । विभमणं इत्यन्ये । विआलुओ असहनः ॥ यथा ।

विब्भवणे विच्चोईकए भुए जूडके अ उल्लिहिए ।
जइ विरहालवईए कुवसि विआलुअविणिव्वरो होही ॥ ६२ ॥ [६८]

धाणा विलिंजराओ विअंगिअं णिन्दिअत्थम्मि ।
विक्केणुअं च विक्केज्जे विकराले विडिच्चिरं चेअ ॥ ६९ ॥

विलिंजरा धानाः । विअंगिअं निन्दितम् । विक्केणुअं विक्रेयम् । विडिच्चिरं विकरालम् । विडिंचिअं इत्यन्ये ॥ यथा ।

विरहविडिच्चिर अङ्गे तीइ विअंगिअसहीइ फुट्टन्ति ।
मुत्ता विलिंजराउ व तुमं तु विक्केणुएत्थिरयसत्तो ॥ ६३ ॥ [६९]

L. 1. C *om.* विद्धे ABCF °इयं E °इय BF चओर°. L. 2. B विलिंपओ C 1. hd. विलु° A °पउ AC *om.* च BF व A विडिरिल्ल BF विड्डारिल्ला C विडरिल्ल B विडंकिय AC (F?) °किया E विडकिया BCF चेई. L. 3. BCF °इयं C चतुरगः. L. 4. B °रिल्लो BCF °किया. L. 5. BCF एयं BCF विडंकिय° B °ट्ठियं CF °ठियं BF °इयं C पलोइ BCF विड्डुरिल्ल° BF °वइवइणं. L. 6. BF किमति° C किमंवि° BF °ब्भेइय° C °ब्भइय C गमणे. L. 7. C पच्छता° A विणिच्चरं BF व्विणि° C णिभूरंवरं 2. hd. विणिच्चिरं E °हाल. L. 8. A, C 2. hd. (B ?) विव्वो° *cdd.* विया° A °लुउ BCEF सहणे. L. 9. C विणिच्चिरं. C 2. hd. विव्वो° BF विभमणमित्य° C विभायणमित्य°. L. 10. BCF वियालुओ. L. 11. BF, C 2. hd. विव्वोई°. L. 12. BF वियालुअ° C वियाल्लूअविणिच्चरो होहि. L. 13. E धाणो A °राउ A विअंगअं ABEF णिंदिय° A °छम्मि E °त्थमि. L. 14. B °णुअ E °णुयं C विक्किज्जे BF विडिव्वरं ABF चेय C वेय. L. 15. C °गियं. L. 16. BF विडिंवियं C विडंचियामित्यन्ये. L. 17. CD विरहे BF °विडिव्विर° C °डिच्चिरंगे BCF °गिय° C मुहंति. L. 18. BF पुत्ता CD मुचा BCF °राओ BF विक्केणुपत्थिरहसत्तो C विक्केणुएहुरियसत्तो D विक्केणुइड्डिरयासित्तो.

कोमलअबलङ्गीए विलिव्विली विहरिअं च सुरयम्मि ।
विप्फाडिअं च विहंडिअं च विप्पिंडिअं च णासिअए ॥ ७० ॥

विलिव्विली कोमलनिःस्थामतनुः । विहरिअं सुरतम् । विप्फाडिअं विहंडिअं विप्पिंडिअं त्रयो ऽप्येते नाशितार्थाः ॥ यथा ।

विप्फाडिअसाहिम विहंडिअपारेवएहि कयरावं ।
विप्पिंडिअभयलज्जं विलिव्विलीविहरिअं भरिमो ॥ ६४ ॥ [७०]

पुव्वण्हभोअणजलोल्लेसु विआरिआविरल्लिआ चेअ ।
भच्छिअजलाहिसु विमइअविसालया तह विहाडणमणत्थे ॥ ७१ ॥

विआरिआ पूर्वाह्णभोजनम् । विरल्लिअं जलार्द्रा । विस्तारितार्थे तु तनोतेरादेशे सिद्धम् । विमइअं भर्त्सितम् । विसालओ जलधिः । विहाडणं अनर्थः ॥ यथा ।

गुणमणिविसालय तुहं विहाडणगयाण वेरिअसिसूण ।
विमइअगुरूण अंसुअविरल्लिआणं विआरिआ कत्तो ॥ ६५ ॥ [७१]

मलिणम्मि विसंवायं विअओलिअमवि विअंसओ वाहे ।
णट्ठे विऊरिअं तह कोलाहलयम्मि विमलहरो ॥ ७२ ॥

विसंवायं तथा विअओलिअं मलिनम् । विअंसओ व्याधः । विऊरिअं नष्टम् । विमलहरो कलकलः ॥ यथा ।

L. 1. BCF °अवलं° E °लंगिए C °चिल्ली ACE विहरियं BF विराहियं. L. 2. *cdd.* °डियं ABEF विहंडियं C °डिय प (delet 2. hd.) A विप्फिडियं BF विप्पंडियं CE °डियं B नासियए CE (F?) णासियए. L. 3. B विलिव्विरी C (F?) विलिचिल्ली BCF °निस्थाम° BCF विरहियं. BF विप्फोडियं C °डियं BCF °डियं. L. 4 BCF विप्पंडियं. L. 5. BCF °डिय° (twice) C °सहियम B °वएहिं C (F?) °वरेहिं. L. 6. B °डिय C (F?) विप्पंडिय° B विलिव्विरी° C (F?) °चिरी° BCF °रियं BF भरिमे. L. 7. BF पुव्वस्स° C °भोयण° *cdd.* वियारिय° C °विल्लिया ABE °ल्लिया F विरिल्लिया AC चेय BF चेव. L. 8. ABCF भच्छिय° *cdd.* विमइय° C 1. hd. °मणच्छे. L. 9. BCF वियारिया BCF पूर्वाह्ण° C 2. hd. पूर्वाण्ह° BF विरल्लियं C वरिल्लियं 2. hd. विरिल्लियं C जलार्द्रं. B °देशासिद्धं. L. 10. BCF विमइयं B भत्सितं. C °डनं. L. 11. C वरियसिसूणा. L. 12. BCF विमइय° B °गुरुण CG अंसुय° *cdd.* °ल्लियाणं BCF वियारिया. L. 13. From वायं to लिअं l. 15 torn off in G. A विअउलियं विअंसउ B वियलिअमवि C (F?) वियलियमवि 2. hd. विउलि° E °लियम° E वियंसओ ABF °सउ C वाहो E वाहे. L. 14. *cdd.* °रियं L. 15. B तथा विउलियं C (F?) तथा विउलिअं C वियंसओ G °सउ. B °रिय CG (F?) °रियं. L. 16. B °कल.

मयणविअंसय विअओलिओ विसंवायकम्मणा तं सि ।
जलहरविमलहरविऊरिआ विरहिणीउ जं हणसि ॥ ६६ ॥

अत्र । विहोडइ ताडयति । विउडइ विप्पगालइ नाशयति । विच्छोलइ कम्पयति । विढवइ अर्जति । विरोलइ मथ्नाति । विअट्टइ विलोट्टइ विसंवदति । विसूरइ खिद्यते । विसट्टइ दलति । विहीरइ विरमालइ प्रतीक्षते । विडविड्डइ रचयति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [७२]

काले कज्जअयाणो विलुत्तहिअओ तरङ्गए वीली ।
वीची लहुरच्छा वीसुं जुअए वीलणं च पिच्छिलए ॥ ७३ ॥

विलुत्तहिअओ यः काले कार्यं कर्तुं न जानाति । वीली तरङ्गः । वीची लघुरथ्या । वीसुं युतकम् । पृथगित्यर्थः । सामस्त्यवाचकस्तु वीसुंशब्दो विष्वक्शब्दभवः । वीलणं पिच्छिलम् । अत्र । वीसालइ मिश्रयति । वीसरइ विस्मरति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ यथा ।

जं णिसि वीचीए जलवीलीगयवीलणत्तणाइ तुमं ।
ण गओ सि हविअ वीसुं तं दइअं ता विलुत्तहिअओ सि ॥ ६७ ॥ [७३]

वुप्फं च सेहरे गहगहिए वेप्पो पसुम्मि वेंढी अ ।
वेल्लं च दन्तमंसे वेणो विसमे णईतूहे ॥ ७४ ॥

वुप्फं शेखरः । वेप्पो भूतादिगृहीतः । वेंढी पशुः । वेल्लं दन्तमांसम् । वेल्लेत्यन्ये । वेणो विषमः सरिदवतारः ॥ यथा ।

L. 1. G °वियंसय विअ-उ विसवाय° BCF °कंमणा. L. 2. BCF °हणविऊरिया B विरहिं° C °णीउं. L. 3. BCF विओडइ BF विप्पगालइं नोड्डायति. L. 4. BF विढइ C अर्जयति In G from अर्जति to विलोहइ torn off. BF विअट्टइ C विहइ. L. 5. BF खिद्यति. C विहारइ C विढ° G °विड्डइ. L. 7. काले क torn off in G. E कज्जयआणो A विलित्त° G विलुक्त° ACE °हियओ G °हियउ. L. 8. A °रत्था BF जुयए C जअए E जुवए BF पवीलणं च पिच्छलए. L. 9. BF विलुप्त° C 1. hd. वित्तहियउं 2. hd. °हियओ G °अउ From ली to युतकम् torn off in G. L. 10. BF वीसं. G सामर्थ्यवाच° वीसु° BF विष्वग्शब्द° G विष्वक°. L. 11. C पिच्छलं C विसालइ B मिश्रययति. L. 12. C एते From षूक्ताविति to जलवीली° torn off in G. L. 13. BCF निसि वीवीए C °गेय°. L. 14. BF गागओ स CG गउ *cdd.* हविय BF दइ (sic) C दइउं G दइयं C °हिअउ G °हियउ. L. 15. A वुष्पं E वुष्फं B व AG वेप्फो BF वप्पो C विप्पो E वेप्पे A वेंटी BCF वेठी From ढी to णईतूहे torn off in G. AB य C (F ?) या. L. 16. C 1. hd. व A दत्तमंसे C विसामणई-त्तहे BF णइ° A णईत्तारे. L. 17. B वप्पो C विप्पो (F ?) C °हीताः BCF वेंठी G वेणढी. C °मासं B चेल्ले°. L. 18. G विणो.

वेंढिं हणिउं जसे धावसि वेप्पो व्व विप्प जडवुप्फ ।
तो वेणाओ पडिओ पडिअदसणमूलवेल लहसु फलं ।। ६८ ।। [७४]

वेत्तं च अच्छवत्थे विडम्बणाए अ वेलंबो ।
वयणिज्जे वेणिअवेसणा य मउअम्मि वेअल्लं ।। ७५ ।।

वेत्तं अच्छवस्त्रम् । वेलंबो विडम्बना । वेणिअं तथा वेसणं वचनीयम् । वेअल्लं मृदु । वेअल्लं असामर्थ्यमित्यन्ये ।। यथा ।

वेअल्लवेत्तमेअं अवेणिअं पामराण दंसन्तो ।
असाणत्तणवेसणवेलंबं लहसि वणिउत्त ।। ६९ ।।

अत्र वेसणं ओष्ठ्यादिकं केचित्पठन्ति । [७५]

वेसाइ वेल्लरी वेइआ सलिलहारिणीए अ ।
वेंढिअवेप्पुअवेरिज्जा वेढिअसेसवासहाएसु ।। ७६ ।।

वेल्लरी वेश्या । वेइआ जलहारिणी । अङ्गुलिमुद्रावाचकस्तु वेदिकाशब्दभवः । वेंढिअं वेष्टितम् । वेप्पुअं शिशुत्वम् । भूतगृहीतमित्यन्ये । वेरिज्जो असहायः । एकाकीत्यर्थः । वेरिज्जं साहायकमित्यप्यन्ये । यदाह गोपालः ।। असहायं वेरिज्जं साहायकमपि च केचिदिच्छन्ति ।। यथा ।

अन्धारवेंढिआसुं दिसासु जं भमसि दिअर वेरिज्जो ।
गयवेप्पुअ तं णूणं तं वेल्लरिवेइआहि हरिओ सि ।। ७० ।।

L. 1. B वेंठि CG वेरिढ B, C 2. hd. F हणिओ From उं to पडिअ° *om.* G. BF वेप्पे C विप्पो व्व BF जलवुप्फ. L. 2. *cdd.* वेणाउ *cdd. om.* पडिओ *cdd.* पडिय° BF °सूल° G मूण-हसु. L. 3. E वित्तं C °वच्छे BF विडंवणाए C विलंबणाए *cdd.* य E वेलंबो B वेलंवो. L. 4. B विणिय° AEFG वेणिय° C वेणिया° G °वेसया ण म° BF, C 2. hd. मओअ° E वेयल्लं. L. 5. BG वेलंवो F वेडंबो C विलंबना *cdd.* वेणियं. In G नीयं वे° torn off. L. 6. BG वेअल्लमसाम°. L. 7. G वयल्ल° *cdd.* °मेयं अवेणियं. L. 8. BF अल्ला-णत्तण° From °णत्तण to चकस्तु l. 12 torn off in G. B °वेलंवं C (F?) हलसि. L. 9. B वेसणमोष्ट्यादिक C (F?) वेसपेणमो°. L. 10. BF वंसाइ A वेल्लिरी C 1. hd. विल्लली E विल्लरी *cdd.* वेइया *cdd.* य. L. 11. A विणिढअ° B वेंढिय° CE (F?) वेणिढय° E °वेप्पुवेरिज्जा ABCF वेढिय°. L. 12. BCF वेल्लिरी BF *om.* वेप्र्या BCF वेइया. L. 13. BF वेंटियं C विणिठयं C 2. hd. वेणिठयं G वेणिढयं B चेष्टितं C वेथुयं. G °गृहीतमप्यन्ये From रिज्जो to असहायं l. 14 torn off in G. B ऽसहायः C असहाय. L. 14. B सहायक°. L. 15. B साहायकमव BCF *om.* च C *om.* from दिच्छन्ति to दिअर. L. 16. BF °वेंटियासुं G °वेणिढयासु C दियर From रिज्जो to अ वेल्लइ torn off in G. L. 17. C °वेप्फअ यं B प्पूणं F प्पूसं BF चेल्लरि° C वेल्लिरि° BCF °वेइयाहिं B हरिसिओ सि C 1. hd. हरिउ.

अत्र वेल्लइ रमते इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । [७६]

मणिआरघरोलीसुं वेडिअवेसंभराओ अ ।
वेलुलिअं वेरुलिए वेअडिअं तह य पच्चुत्ते ॥ ७७ ॥

वेडिओ मणिकारः । वेसंभरा गृहगोधा । वेलुलिअं वैडूर्यम् । वेअडिअं प्रत्युप्तम् ॥ यथा ।

वेसंभरासिरोमणिवेलुलिआइंरणमुप्पलच्छीए ।
वेडिअ जइ देसि तुमं होसि तओ तीइ हिअयवेअडिओ ॥ ७१ ॥ [७७]

वेडइओ वाणिअए कलुससुराए अ वेंढसुरा ।
भमरम्मि वेणुणासो संकडए वेडिकिल्लं च ॥ ७८ ॥

वेडइओ वाणिजकः । वेंढसुरा कलुषा सुरा । वेणुणासो भ्रमरः । वेडिकिल्लं संकटम् ॥ यथा ।

मइपाणन्धे अम्हे णिए वि वेडइअ वेणुणासे व्व ।
किं लोअवेडिकिल्ले वेंढसुरं देसि पाणिअं खिविअ ॥ ७२ ॥ [७८]

वेवाइअमुल्लसिए वेल्लाइअमवि अ संकुइए ।
वेसक्खिज्जं उसहम्मि वोवालो ॥ ७९ ॥

वेवाइअं उल्लसितम् । वेल्लाइअं संकुचितम् । वेसक्खिज्जं द्वेष्यत्वम् । अयमोष्ठ्यादिः प्रायेण । वोवालो वृषभः ॥ यथा ।

L. 1. C रमतेति B °षूक्त इति नोक्तः L. 2. BF मणियाघरो° CEG मणियार° E °लीसं *cdd.* वेडिय° ABFG, C 1. hd. °राउ *cdd.* य. L. 3. A वेरुलियं BCEF °लियं G °लिय ABFG °डियं From तह to संभरा torn off in G. E अ. L. 4. CG वैलु° BCFG °लियं. L. 5. BF प्रत्तुप्तं. L. 6. C वेसभरा° *cdd.* °लुलियाइ° BF °णसुप्पल°. L. 7. *cdd.* वेडिय From मं हो° to अडिओ torn off in G. C होसी तउ BCF हिययवेयडिओ. L. 8. AG वेडइउ E वाणियए G चाणियए B कलस° E कलसु° *cdd.* य A वेंट° EG वेण्ढ° L. 9. BF वोणुणासो B सकडए E वेडिकल्लं. L. 10. G °इउ BCF वेंटसुरा G वेण्ट° From लुषा to वेडि° torn off in G. C 1. hd विणुसासो 2. hd. वेणुसासो. L. 12. C अम्ह C ति G वे BFG वेडइय C *om.* वेडइअ C °सासे C 1. hd. च G व्वं. L. 13. C कि *cdd.* लोय BCF वेंट° G वेण्ट° B °सुरा C (F?) °सुर BCF पाणियं G याणिअं *cdd.* खिविय. L. 14. B वेवाविय° ACE (F?) वेवाइय° ABF वेल्लाइयम° C वेल्लोइयम° E चेल्लाइयम° In G from वाइअ° to वि torn off. *cdd.* य BF संकुयए. L. 15. ABCF वेसत्त° E वेसित्त° G वेसित्व° BFG वेसखिज्जं C 1. hd. °खिज्झं 2. hd. °खिइझं E वेसिखिज्ज B उसहंसि E चोवा°. L. 16. *cdd.* °इयं (twice) C वेसखेझं 2. hd. °इझं F °खिज्जं. L. 17. B अयमौष्ट्या° From ष्ठ्या° to यथा torn off in G.

अमुणिअवेसक्खिज्जं लज्जावेल्लाइअं इमं बालं ।
वेवाइअरोमञ्चो किं रे वोवाल छिप्पेसि ॥ ७३ ॥

अत्र वेरुलिअं वैडूर्यमिति शब्दभवम् । वेअडइ खचति । वेहवइ वञ्चति । वेमअइ भनक्ति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [७९]

वोकिल्लो घरसूरे तह वोज्झयवोज्झमल्लया भारे ।
अणुचिअवेसम्मि अ वोमज्झो वोरच्छवोद्रहा तरुणे ॥ ८० ॥

वोकिल्लो अलीकशूरः । वोज्झओ तथा वोज्झमल्लो भारः । वोमज्झो अनुचितो वेषः । वोमज्झिअं अनुचितवेषग्रहणमिति तु अस्यैव णिगन्तस्य सिद्धम् । वोरच्छो तथा वोद्रहो तरुणः । वोद्रहो ओष्ट्यादिः प्रायेण ॥ यथा ।

वोकिल्लय वोरच्छय असिवोज्झं फलयवोज्झमल्लं च ।
किं वहसि वोद्रहीणं मज्झे एसो खु वोमज्झो ॥ ७४ ॥ [८०]

वोहारं जलवहणं णहसि अ चोद्दसिछणम्मि वोरल्ली ।
वोसेअमुब्भुआणे भरिउल्लुट्टम्मि वोसट्टं ॥ ८१ ॥

वोहारं जलस्य वहनम् । वोरल्ली श्रावणशुक्लपक्षचतुर्दशीभव उत्सवविशेषः । केचिदिमामपि वोरल्लीमाहुः । वोसेअं उब्भुआणं । उन्मुखगतमित्यर्थः । वोसट्टं भृतोल्लुठितम् ॥ यथा ।

L. 1. *cdd.* अमुणिय° C °खिज्जं G °खिज्ज: BFG °ल्लाइयं C °ल्लाइमं *cdd.* वालं. L. 2. *cdd.* वेवाइय° C वोव BF ठिप्पेसि C ढिप्पेसि (?) L. 3. BCF °लियं G °ल्लिअं From ति to वइ torn off in G. BF खज्झति. C विहवइ. L. 4. C विमअइ G वेमयइ B °षूक्ता:. L. 5. G तथा BF *om.* वोज्झय° C वोझय° E बोज्झय° C °वोझ° E भारो From भारे to च्छवोद्रहा torn off in G. L. 6. ABEF °च्चिय° C °विय° ABCF य BCF वोमज्जो C वोमझो C 2. hd. °वोड्डुहा E °वोद्रइ BF भरणे. L. 7. C वोक्किल्लो BCF °सूरः B वोज्जओ C वोझ° 2. hd. °झ° (F?) also next word. G °उ. From तथा. to रः torn off in G. EF वोमज्जो C °झो BF अनुविती L. 8. From तो to सिद्धम् torn off in G. BF °ज्जियमनु° C °झियमनु°. L. 9. C *om.* तथा From प्रा° to जल° torn off in G. B ओष्ट्या° G उष्ठ्या°. L. 10. C वोक्किल्लय B °वोज्जं C °वोझं (F?) B °वोज्जमल्लं C °वोझ° (F?). L. 11. BF मज्जे C मझे BF वोमज्जो C वोमझो. L. 12. E बोहारं A जलवलणं EG य A वोइसि° E °रोहसि° C °च्छसंमि E °छणम्मि चो° From चोद्दसि° to काङ्क्षति p. 268 l. 12 torn off in G. L. 13. ABCF वोसेयमु° (A सो°?) E बोसेयमु° ABCF °मुब्भुयाणे E °मुज्झुयाणे E बोसइं. L. 14. B *om.* पक्ष. B उच्छव°. L. 15. B किंचंदिमामपि BF वोरल्लीमाहु: C वेरेल्लामाहु: BCF वोसेयं B उब्भुयाणं C (F?) उज्झुयाणं. B उन्मूख°.

अंसयवोसट्टच्छी वोसेअहिआ य विरहतावेण ।
कह पेच्छे वोरल्लिं वोहारमिसा किमित्थ सहि णेसि ॥ ७५ ॥

अत्र । वोक्कइ विज्ञपयति । वोलइ गच्छति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [८१]

वोकिल्लिअं च रोमन्थे तह वोभीसणो वरायम्मि ।
दारेगदेसखेत्तेसु वडो अ वणो ऽहिआरसवचेसु ॥ ८२ ॥

वोकिल्लिअं रोमन्थः । वोभीसणो वराकः ॥ यथा ।

उप्पाइउमसमत्था जे चव्विअचव्वणं कुणन्ति कई ।
वोभीसणा फुडं ते वोकिल्लिअकारिणो पसुणो ॥ ७६ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

वडो द्वारैकदेशः क्षेत्रं चेति द्व्यर्थः । वणो अधिकारः श्वपचश्च ॥ [८२]

वंठो अकयविवाहयणिन्नेहयखण्डगण्डभिच्चेसु ।
तणुबलिअभूअगहिएसुं वप्पो वसमच्छरत्तेसु ॥ ८३ ॥

वंठो अकृतविवाहो निःस्नेहः खण्डो गण्डो भृत्यश्चेति पञ्चार्थः । वप्पो तनुर्बलवान् भूतगृहीतश्चेति त्र्यर्थः । क्षेत्रवाचकस्तु वप्रशब्दभवः । वसं अच्छं रक्तं च । अत्र । वले निर्धारणनिश्चययोः । वणे निश्चयविकल्पानुकम्प्यसंभावनेषु । एतौ शब्दानुशासने निपातावुक्ताविति नोक्तौ ॥ [८३]

झाडझडीसु वडप्पं वरडी तेलाडिडंसभमरेसु ।
विअसन्तकलयलेसुं वयलो सेणाणउलेसु वल्लाओ ॥ ८४ ॥

L. 1. BF अंसुअ° BCF °हिया C विहर° (F?). L. 2. BF *om.* वोरल्लिं C वोरिल्लं C किमिच्छ B सह. L. 4. B वेक्कि° E बोकि° *cdd.* °ल्लियं B व E चोभी° BF वोभीसणो C विरायंमि. L. 5. BF दारगदेस° B चडो BEF य C आ C 2. hd. वेणो ABF ऽहियार° C अहियार°. L. 6. B वोकिल्लयं C (F?) °ल्लियं. L. 7. BF उप्पाइयम° C °समच्छा BF चव्विय° C वच्चियवचणं B कइ. L. 8. BF फुरं B वोकिल्लय° C वोक्किल्लिय° F वोक्किल्लय° C पिसुणो. L. 9. E अथाऽनेकार्था *om.* A. L. 10. C वेडो C वेणो B ऽधिकारः. L. 11. A वण्ठो E वणो C °णिसेहख° C 2. hd. *del.* ख BF °गंडभिभि° E °भित्तेसु. L. 12. A °वलिअ° BCEF °वलिय° C °भूय° BF °भूअहिगएसुं A °एसु B °मत्थरत्तेसु. L. 13. BCF निस्नेहः. L. 14. B °वेल्ल°. L. 15. BF वलं C वेल्ले. C *om.* योः । वणे निश्चय BCF °कंप्पसं° L. 17. BF ज्झाडज्झडीसु A °झाडीसु C °हंसभम°. L. 18. ABEF वियसंत° C विलसंत° A वसाउ.

वडप्पं लतागहनं निरन्तरवृष्टिश्च । वरडी तैलाटी दंशभ्रमरश्च । दंशश्चासौ भ्रमरश्चेति विग्रहः । यदाह । वरडी तैलाटी स्यादिति । दंशभ्रमरविशेषो वरडीति च । वयलो विकसन् कलकलश्चेति द्व्यर्थः । वल्लाओ श्येनो नकुलश्च ॥ [८४]

खेत्ते घरे अ वलयं सुन्दरबहुसिक्खिएसु वत्तड्डो ।
वयणं मन्दिरसेज्जासु वप्पिणो खेत्तउसिएसु ॥ ८५ ॥

वलयं क्षेत्रं गृहं च । वत्तड्डो सुन्दरो बहुशिक्षितश्चेति द्व्यर्थः । वयणं मन्दिरं शय्या च । वप्पिणो क्षेत्रमुषितश्च ॥ [८५]

वल्लरमरण्णमहिसक्खेत्तजुवसमीरणिज्जलवणेसु ।
सालविडङ्केसु वरंडो साहेज्जविकचेसु वग्घाओ ॥ ८६ ॥

वल्लरं अरण्यं महिषः क्षेत्रं युवा समीरो निर्जलदेशो वनं चेति सप्तार्थम् । वरंडो प्राकारः कपोतपाली चेति द्व्यर्थः । वग्घाओ साहाय्यं विकसितश्च । अत्र । वलइ आरोपयति गृह्णाति च । वंफइ वलति काङ्क्षति च । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [८६]

अङ्गम्मि वट्टमाणं गन्धद्दव्वाहिवासभेए अ ।
वत्थाहरणम्मि तहा अब्भुदयावेअणम्मि वड्डवणं ॥ ८७ ॥

वट्टमाणं अङ्गं गन्धद्रव्याधिवासभेदश्च । वड्डवणं वस्त्राहरणमभ्युदयावेदनं चेति द्व्यर्थम् । अत्र वरहाडइ निःसरति धातवोऽर्थान्तरेऽपीति [सिद्धहेम° VIII, 4, 259.] निषेधति चेति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [८७]

L. 1. C तेल्लाटी C दंसणाश्चा°. L. 2. C तेल्लाटी. L. 4. *cdd.* य E वलयं B °वहु° E °सक्खिएसु ABCF वत्तड्डो (C °ड्डो ?), L. 5. BF मंदर° E खित्त° C खेत्ते° E °ओसिएसु. L. 6. B वत्तड्डो C (F?) वेत्तड्डो B वहु°. L. 7. B °मुक्तितश्च. L. 8. AD वल्भरम° BCEF °सखेत्त° B °णिद्यल°. L. 9. BF °विडंकोसु E °विडंकेसु BCF साहिज्ज° E °विकसेसु. L. 10. BF निर्जदेशो C निर्जरदेशो. C सप्तार्थः. L. 11. BF वरडो प्राकार B द्व्य (sic). B विकाशितश्च. L. 12. B चलइ B गृह्णाति C गृण्हाति BF वफइ चलति C वंपइ वलयति BF काङ्क्षति From च to णं अङ्गं torn off in G. L. 14. B वन्ढमाणं BF धंगंध° C गंधं° ABEF °गंधदव्वा° E °भोए *cdd.* य. L. 15. C वच्छा° (F?) B °भरणंमि A °णमि AE °वेयणम्मि AC वद्दवणं (F?) B वन्ढ°. L. 16. C वट्टमाणं (F?) B वन्ढ° BF वन्ढवणं C वट्टअणं G वट्टवणं From स्त्राहरणं to वोऽर्था° torn off in G. L. 17. B धातवो अर्थापीति C अर्था°. L. 18. G निषेधति धाव-चेति.

वाउत्तो विडजारेसु विल्लमच्छे विलसिए अ ।
ठाणविचालेसुं विक्खंभो दीहजघणेसु विक्खिसं ॥ ८८ ॥

वाउत्तो विटो जारश्च । वायउत्तो इत्यन्ये । विल्लं अच्छं विलसितं च । विक्खंभो स्थानमन्तरालं च । विस्तारवाचकस्तु विष्कम्भशब्दभवः । विक्खिसं आयतं जघनं च । अवतीर्णमित्यप्यन्ये ॥ [८८]

विडिमो सिसुमिअगण्डेसु दिट्ठवीसन्तएसु विव्वाओ ।
खलभिक्खवेज्जवाविअदाणेसुं विप्पयं चेअ ॥ ८९ ॥

विडिमो बालमृगो गण्डकश्चेति द्व्यर्थः । विव्वाओ अवलोकितो विश्रान्तश्च । विप्पयं खलभिक्षा वैद्यो वापितं दानं चेति चतुरर्थम् ॥ [८९]

विड्डिरमाभोगरउद्देसु विलासजघणेसु विच्छेओ ।
विहिगोसेसु विहाणो संझाचोरेसु अ विआलो ॥ ९० ॥

विड्डिरं आभोगो रौद्रं च । विच्छेओ विलासो जघनं च । विहाणो विधिः प्रभातं च । विआलो संध्या चौरश्च ॥ [९०]

विरहो रहकोसुम्भेसु वित्तई गव्विविलसिएसुं च ।
परिपाडिअम्मि विचिए विरलम्मि अ विच्छिअं होइ ॥ ९१ ॥

विरहो एकान्तं कुसुम्भरक्तवस्त्रं च । वित्तई गर्वितो विलसितं च । वित्तई गर्व इत्यन्ये । विच्छिअं पाटितं विचितं विरलं चेति त्र्यर्थम् ॥ [९१]

L. 1. A वाउल्लो *cdd.* य. L. 2. From ठाण° to घणेसु torn off in G. A °विवालेसुं BCF °विवालेसु AG °जहणेसु AC विखित्तं BF विखिसं G विक्खित्तं. L. 3. BCDF वाउअत्तो G अत्थं. L. 4. From विष्कम्भ° to यतं torn off in G. C °शब्दः। B विक्खिप्पं F विखिप्पं. L. 5. C °मित्यन्ये. L. 6. B सिसुं° BCEFG °मिय° C दिड्ड° G दिट्ट° C विव्वाओ G वेव्वाउ A °उ. L. 7. BF °विज्ज° C 1. hd. °विझ° *cdd.* °वाविय° G °णेसु ABCF चेय From चेअ to कश्चेति torn off in G. L. 8. B वाल° BCF विव्वाओ G °उ. L. 10. B विड्डुरिमा° C (F?) विड्डुरमा° G विहिरमा° C °जहणेसु From घणेसु to सु विहा° torn off in G. BF विच्छेउं A विछेदउ. L. 11. A विहाणो विहिपहाए संझा° E संज्झा° In A चोरेसु अ not legible. G य BCFG वियालो. L. 12. BF विड्डुरिल्लं C विहिरं G विच्छेउ. L. 13. *cdd.* वियालो B संथ्या. L. 14. C °कौसुं° C विचूई In G from विरहो to गव्वि° torn off. L. 15. E पारि° BCEEG °डियम्मि In G विचिए विर° twice. G य BCF विच्छियं G विच्छिअ. L. 16. B वित्तइ C 1. hd. (F?) विचूई From गर्वितो to च्छिअं torn off in G. C वित्तूई. L. 17. *cdd.* विच्छियं. G चे (sic).

विमलिअमवि पसत्तं मच्छरभणिए ससद्दे अ ।
विसमिअममलोत्थरिएसु विलइअमहिज्जदीणेसु ॥ ९२ ॥

विमलिअं मत्सरभणितं सशब्दं चेति द्व्यर्थम् । विसमिअं विमलमुत्थितं च । विलइअं अधिज्यं दीनं च ॥ [९२]

हयविरलेसु विरिंचिरममलम्मि विरिंचिओ विरत्ते अ ।
फाडिअधारासुं विंचिणिअं वीअं च विहुरतक्काले ॥ ९३ ॥

विरिंचिरो अश्वो विरलं च । विरिंचिरा धारेति केचित् । विरिंचिओ विमलो विरक्तश्च । विंचिणिअं पाटितं धारा च । अत्र विम्हरइ स्मरति विस्मरति चेति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । वीअं विधुरं तत्कालं चेति द्व्यर्थम् ॥ [९३]

वुसो भीओव्विग्गेसु चोरमुसलेसु वेलू अ ।
वेल्लो केसेसुं तह पल्लववल्लीविलासेसु ॥ ९४ ॥

वुसो भीत उद्विग्नश्च । ओष्ठ्यादिरयं प्रायेण । वेलू चौरो मुसलं च । वेल्ला केशाः । वेल्लो पल्लवः । वेल्ला वल्ली । वेल्लो विलासश्चेति चतुरर्थो वेल्लशब्दः । अत्र वेव्वे भयवारणविषादामन्त्रणार्थेषु प्राकृतलक्षणे निपातेषूक्त इति नोक्तः ॥ [९४]

वेइद्धो उद्धीकयविसंठुलाविद्धसिढिलयंगेसु ।
वेआलो ऽन्धतमेसुं वेआरिअमवि पयारिअकचेसु ॥ ९५ ॥

L. 1. *cdd.* °लियम° E पत्तत्तं C °णिए सद्दे In A ससद्दे not legible. *cdd.* य. L. 2. *cdd.* °मियम° A °लोछ° C °लोच्छ° ABCEF विलइयम° In G from अमहिज्ज° to समिअं torn off. L. 3. BCF °लियं. *cdd.* °मियं G विमलं समुच्छितं च वितं च। L. 4. BF विलईयं C विवलियइयं G विलइयं BF अधियं. L. 5. BF विरिंचिरममिलंमि C विरंचिर° C विरंचिओ G विरिंचिउ From विरत्ते to च्चिरो l. 7 torn off in G. *cdd.* य. L. 6. B पाडिय° ACE (F?) फाडिय° ABF °रासु C °रामं चि BF विच्चि° C विरि° E विंचि° *cdd.* °णियं ABCF वीयं E बीयं C °रत्तकाले. L. 7. C विरंचिरो G ऽश्वो BF विरिंचिरेति कश्चित् C विरंचिरा. C विरंचिओ G °च्चिउ. L. 8. BF विच्चिणियं C विंच्चिणयं From पाटितं to विलासी p. 271 l. 7 torn off in G. C *om.* स्मराति. L. 9. BCF वीयं. L. 10. B चुसो E बुसो A भीउ° BF °विग्गेसु C °ग्गोसु चोरेसुलसेसु 2. hd. °मुल° E °मुशलेसु E वेलु. L. 11. A वेल्ला वेल्लो. L. 12. BF भीत: C भीओ 2. hd. भीतो B ओष्ट्या° C वेल्ल चोरो. B वेल्ला:. L. 13. C पल्लवश्च C वेल्ली. L. 14. C °वाएरण° 2. hd. °वातेरण°. C °दांमंत्र° C °लक्षणा F °लक्षणानि° C °षूक्ता:. L. 15. A वेद्धो C वेइद्दो उद्दी° A °विसंडला B °विइसुंठुला° C °विसुंठलाविद्द° ABCF °सिढिलियंगेसु. L. 16. CE वेयालो; आलो not legible in A. BCF अंध° ACEF वेयारियमवि C वेआरियमवि ABE °रिय° BCF °कवेसु.

वेइद्धो ऊर्ध्वीकृतो विसंस्थुल आविद्धः शिथिलतां गतश्चेति चतुरर्थः । वेआलो अन्धो ऽन्धकारश्च । वेआरिअं प्रतारितम् । वेआरिआ केशाश्चेति द्व्यर्थो वेआरिअशब्दः ॥ [९५]

वेहविओ ऽणायरकोवणेसु वेलाइअं च मिउदीणं ।
वेल्लहलो मउअविलासीसुं वोज्झरमईअभीएसु ॥ ९६ ॥

वेहविओ अनादरो रोषाविष्टश्च । वञ्चितार्थस्तु वञ्चिधात्वादेशसिद्धः । वेलाइअं मृदु दीनं च । वेल्लहलो कोमलो विलासी च । अत्र वेलवइ उपालभते वञ्चति चेति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । वोज्झरं अतीतं भीतं च । अत्र वोज्जइ त्रस्यति वीजयति चेति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [९६]

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायां सप्तमो वर्गः ॥

L. 1. C वेइड्डो BF उद्धी° C ऊद्धी° BF विशंडुलः C विसंस्थूल B गतांश्चेति. B वेयालो. L. 2. BF अंधका° C अंधकारं च BF वेयारियं C वेआरियं. BF वेयारियं के° C °रिया 2. hd. adds रिया B द्व्यर्थः BCF वेयारिय°. L. 4. BCF अणायर° E णाय° *cdd.* °इयं BF, C 2. hd. मिओ°. L. 5. BF, C 2. hd. मओअ° E मिउय° B वोज्जरमंतीभीएसु F वोज्जमंतीभी° A वोज्जर° C वोझर° ACE °रमतीतभी°. L. 6. BF अनादरो वृष्टश्च After °विष्टश्च C 2. hd. inserts on margin: वेलाइयं मृदु दिनं (sic) च. L. 7. BF, C 1. hd. *om.* वेलाइअं मृदु दीनं च; see preceding note. From वइ उपा° to त्याचा° l. 10 torn off in G. L. 8. BF वोज्जरं C वोझरं C वोझइ. L. 9. C विजयवि 2. hd. °यइ. L. 10. In G विरचि and from देशी° to मुएसु p. 272 l. 2 torn off. BCF °तायां स्वोपज्ञदेशीशब्दसंग्रहवृत्तौ. A वग्गं AC add समाप्तः B adds ॥ ग्रंथाग्रं ॥ ३९९ ॥ छ ॥ द ॥ E only has ॥ इति सप्तमो वग्गः ॥ छ ॥

अष्टमवर्गे प्राकृते शषौ न संभवत इति सादयः प्रस्तूयन्ते ।

सीहकुमुएसु सढिसंफा सहसंधारिश्रा जोग्गे ।
सत्ती वंकतिवयवट्टुलदारू सत्थसेहिश्रा य गए ॥ १ ॥

सढी सिंहः । संफं कुमुदम् । सहो तथा संधारिश्रो योग्यः । सत्ती वक्रपादत्रयं वृत्तं दारु । यदाह ॥ पल्लङ्कपायसरिसं तिदारुश्रं उद्धणिमिश्रआयरिसं । तं जाणह सत्तिं ॥ इति । गोपालस्तु ॥ सत्ती कलसाधारो दारु भवेत्तल्पसमसमुच्छ्रयणम् ॥ इत्याह । सत्थो तथा सेहिश्रो गतः ॥ यथा ।

संफच्छी सढिमज्झा संधारिश्रसयणसेहिए दइए ।
सत्तीसत्थं कलसं रयन्तसहवारिणा भरइ दइश्रा ॥ १ ॥ [१]

संगा संडी वग्गा संपा कच्ची सरा माला ।
संखो बन्दी सरली चीरीइ सरत्ति सहसत्थे ॥ २ ॥

संगा तथा संडी वल्गा । संपा काञ्ची । सरा माला । संखो मागधः । सरली चीरिका । सरत्ति सहसा ॥ यथा ।

समरे संखवहूए सरलिझुणीइ दढसंपसारिश्राए ।
सुहडे सरत्ति वालिअसंगे संडीइ धरिश्रए तुरश्रो ॥ २ ॥ [२]

सज्झोकं पच्चग्गे सउणं रूढे पसूणए सढयं ।
सलली सेवा सभरो गिद्धे सद्धाइ सगयं च ॥ ३ ॥

L. 2. A सीहे कु° C 1. hd. °कुसु° C °सढी° B °संप्फा CE °सम्फा E °सधा° A °रया BCEF °रिया From श्रा जो° to क्रपाद° torn off in G. L. 3. E °त्तिवय° C °वहुल° BF °दारु A सच्छ° *cdd.* °सेहिया. L. 4. BCF सम्फं. B चक्र°. L. 5. From ह पल्ल° to तिदारुश्रं° torn off in G. BF °सरिकं तिदा कप्पयसरिसं तिदारुश्रं G °रुयं BF उद्धमिमिय° C उद्दनियमिय° F उद्दमिमिय° G उद्धानमिय° From °श्राय° to समुच्छ्रय° torn off in G. BF °श्रायरसं C °श्राउरिसं L. 6. BCF सत्तिमिति. BF कलशा° BF भवेत्तल्पसमुच्छ्रय° G °समुच्छ्रय° L. 7. C सच्छो. L. 8. C सम्फच्छी G स्म्फ° From च्छी° to यणा° torn off in G. B °मज्जा C (F?) °मझा BCF °रिय° C °सहिए. L. 9. From सत्ती° to भरइ torn off in G. C °सच्छं BF कलशं *cdd.* दइया. L. 10. BF संढी CE सण्डी BF चग्गा E सम्पा G सम्मा. L. 11. ABCFG वंदी A वीरीइ C °रिइ. L. 12. G सगा C सण्डी B वला From संपा to सरली torn off in G. L. 14. BF °झुणीइ C °डुणीइं *cdd.* °सरियाए. L. 15. BF सरेत्ति BFG वालिय° C वालियं° BF सडीइ C सणहीइ BCF धरियए From रिश्रए to उणं रूढे torn off in G. BF तुर (sic). L. 16. C सझो° 2. hd. °झ्झो° BF सढियं. L. 17. C गिद्दे A गिद्धाइ C सद्दाइ.

सज्जोक्कं प्रत्यग्रम् । सउणं रूढम् । सढयं कुसुमम् । सल्लली सेवा । सभरो गृध्रः । सगयं श्रद्धा ॥ यथा ।

तुह सज्जोक्के सढए सभरो मंससगएण सल्लिपरो ।
होइ विलक्खो किंसुअसउणामिणं वा मलीमसमुहाणं ॥ ३ ॥ [३]

सत्थरसंगोल्लीसंगेल्ला णिअरम्मि संगहो मोब्भे ।
सत्तल्ली सेहाली पसवजरा संभवो सुरा सविसं ॥ ४ ॥

सत्थरो संगोल्ली संगेल्लो त्रयो ऽप्येते समूहार्थाः । शय्यार्थस्तु सत्थरो स्रस्तरशब्दभवः । संगहो गृहोपरि तिर्यग्दारु । केचित्तु सग्गहो मुक्को इति पठन्तः सग्गहशब्दं मुक्तपर्यायं व्याचक्षते । सत्तल्ली शेफालिका । संभवो प्रसवजरा । सविसं सुरा ॥ यथा ।

जायवसंगोल्लीणं खयं सुणन्ता वि खीवसंगेल्ला ।
बुद्धिविहूणा संभवगय व्व सविसं विसं ति ण मुणन्ति ॥ ४ ॥

बहुणो वि ण कापुरिसा हुन्ति महारम्भकज्जभारखमा ।
सत्तल्लिसत्थरेहिं ण संगहो होइ कइआ वि ॥ ५ ॥ [४]

सक्षिअमोल्ले दप्पोद्धुरे सराहो दिए सवासो अ ।
संफाली पंतीइ सयग्घिसयत्ता घरट्टिमुइएसु ॥ ५ ॥

सक्षिअं आर्द्रम् । सराहो दर्पोद्धुरः । सवासो ब्राह्मणः । संफाली पङ्क्तिः । सयग्घी घरट्टी । शतघ्नीशब्दो येषां संस्कृते प्रसिद्धस्तेषां न देशी । सयत्तो मुदितः ॥ यथा ।

L. 1. C सज्झोक्कं From सभरो to ह सज्जो° torn off in G. L. 2. B अद्धा. L. 3. C सज्झो° G संभरो मंसभगएण. L. 4. BFG किंसुय° C °सउणिमिउणं (C 2. hd. del. उ) व्वा मरांल्लामससुहाणं. L. 5. C सच्छर° BF °संगिल्ला From गेल्ला to the end of the line torn off in G. BCF णियरंमि. L. 6. E सत्तल्ली E यसव°. L. 7. C सच्छरो B संगेल्ला G सगेल्लो. C सच्छरो. L. 8. BF अस्तशब्द° C °शब्दरु-सवः G °शब्दभः From हो गृहो° to सग्गहो torn off in G. C संग्गहो (F?) G पठंत. L. 9. C (F?) संग्गह° B सग्गहं शब्दं. B सत्तली. L. 11. G जायवस and then torn off to the end of the line. C खंयं. L. 12. BFG वुद्धि° C °विहीणा G °विहणा C च C 1. hd. *om.* विसं G न. L. 13. BFG वहुणो. L. 14. C °सच्छरेहिं न संगहो इ From हो in संगहो to ल्ले दप्पो° torn off in G. BCF कइया C इ. L. 15. ABF सक्षियमो° C सन्निय° E सल्लिमोल्ले G दथो° ABEG °द्धुरे C °हुरे F °हरे *cdd.* य. L. 16. BCF सइग्घि° ABCFG °सइत्ता BF °मुएसु C 1. hd. °सुएसु. L. 17. BFG सक्षियं C सन्नियं G दप्पो° From ह्मणः to ट्टी torn off in G. L. 18. B थरट्टी. *cdd.* सइत्तो.

होसि सराहसवासय ण सयत्तो भोअणेण जं तुज्झ ।
रदसंफालिसयग्घी ण हु थक्कइ ससिअम्मि सुक्के अ ॥ ६ ॥ [५]

ससेज्झो जक्खे सव्वला कुसी सम्बरम्मि संखालो ।
संकरसाहीओ रच्छाए णिअडे सगेहं च ॥ ६ ॥

ससेज्झो यक्षः । सव्वला कुशी । संखालो शम्बराख्यो मृगविशेषः । संकरो तथा साही रथ्या । सगेहं निकटम् ॥ यथा ।

वेससगेहे संकरमज्झे णं आसि तं सुहडमाणी ।
सव्वलहत्थो संखालभया किं भरसि साहिससेज्झं ॥ ७ ॥ [६]

संखलिसंदेवा सङ्खपत्तसीमासु संगयं मट्ठे ।
सेणम्मि सवाओ संघाडी जुअले खलम्मि संभुल्लो ॥ ७ ॥

संखली शङ्खपत्रताडङ्कः । संदेवो सीमा । नदीमेलक इत्येके । संगयं मसृणम् । सवाओ श्येनः । संघाडी युगलम् । संभुल्लो दुर्जनः ॥ यथा ।

समरासंगय रिउखगसवाय गायन्ति मलयसंदेवे ।
चलसंखलिसंघाडीउ किंनरी तुह जसं असंभुल्ला ॥ ८ ॥ [७]

असुअन्धि संधिअं सउली चिल्ला वइअरम्मि संघोडी ।
संपससंपणा घयउरत्थगोहूमपिट्ठम्मि ॥ ८ ॥

संधिअं दुर्गन्धम् । सउली शकुनिका । संघोडी व्यतिकरः । संपसा तथा संपणा घृतपूरार्थगोधूमपिष्टम् ॥ यथा ।

L. 1. BFG सइत्तो C भोयणेण G भोयणेणं C तुझ. L. 2. C °संपालि° C संसिय° BF ससिय° From रइ° to म्मि torn off in G. C मुक्के *cdd.* य. L. 3. C ससोझो 2. hd. °झो G सन्ने° A सम्वर° BCFG संवर° E संबर° L. 4. B °साहिउ AG °हीउ A णिघडे BCF णियडे EG नियडे E संगेहं G सगेद्धं. L. 5. C ससिझो BF जक्ख: BF कुसी From लो to तथा torn off in G. B संवरा° C (F?) संबरा°. L. 6. C संगेहं G सगेहं. L. 7. C वेसमगहे यं (del. 2. hd.) B °गेद्धे B °मज्जे C °मझे 2. hd. °झे C असि. L. 8. C सचल° G सव्वलत्थो C °सणेझं. From सेज्जं to मासु torn off in G. L. 9. B मद्धे C मट्टे F मट्टे. L. 10. BF सवाउ B संधाडी EG जुयले A संतुल्लो BCF संवुल्लो. L. 11. BF संखपत्र° G °पत्रं°. From संगयं to गलम् torn off in G. L. 12. BF सवाउ C 1. hd. संवुल्लो G संभुंल्लो. L. 13. G °खम°. L. 14. BCF वल° B °सखलि° *cdd.* °डीओ B किंनरी CFG किन्नरी C असंतुल्ला. L. 15. From असु° to वइअ° torn off in G. A असुयूधि ABEF संधियं BF विल्ला C 1. hd. विल्ली 2. hd. चिल्ली BF वइरंमि E वइय C संघाडी. L. 16. A °संपसा घउर° C 1. hd. °रच्छ° C °पिट्ठंमि E °पेट्टम्मि G °यिट्टम्मि. L. 17. *cdd.* सांधियं BF संघोडो. BF संपवा From सा to क्खसु torn off in G. L. 18. C संपूणा BF °पूरार्थ° C °पूरार्थं गो°.

रक्खसु तुमं असंधिअसंपणपायम्मि सउलिसंघोडिं ।
जं अज्ज आगमिस्सइ वल्लहसंपसभोअणो दइओ ॥ ९ ॥ [८]

संजुद्धं सप्फन्दे सच्छहसरिसाहुला सरिसे ।
संभलिसणहाईसहउत्थिअसुहउत्थिआउ दूईए ॥ ९ ॥

संजुद्धं सस्पन्दम् । सच्छहो तथा सरिसाहुलो द्वावप्येतौ सदृशार्थौ । संभली सणहाई सहउत्थिआ सुहउत्थिआ चत्वारो ऽपि दूतीवाचकाः ॥ यथा ।

संभलिसहउत्थिवरे सुहउत्थिअसच्छहेण कम्मेण ।
तं सणहाई जं तुह मोणमसरिसाहुलं असंजुद्धं ॥ १० ॥ [९]

सत्तत्थो अहिजाए पडिवेसिअए सइज्झो अ ।
संजत्थो कुविए सद्दालं सिंदीरसिंखला णिउरे ॥ १० ॥

सत्तत्थो अभिजातः । सइज्झो प्रातिवेश्मिकः । सइज्झिअं तु प्रातिवेश्यम् । संजत्थो कुपितः । संजत्थो कोप इत्यन्ये । सद्दालं सिंदीरं सिंखलं त्रयो ऽप्येते नूपुरार्थाः ॥ यथा ।

किं सत्तत्थे दइए संजत्था होसि रणिरसिंदीरे ।
तुह सद्दालपडिरवो ण सइज्झे सिंखलारवो ऽसाए ॥ ११ ॥ [१०]

सअढा लम्बकचा संपत्थिअसयराहया सिग्घे ।
संपासंगं दीहे सलहत्थो दव्विआइहत्थम्मि ॥ ११ ॥

L. 1. C रखसु BCF असंधिय° G असंधियं° C °सघोडिं. L. 2. C अज्ञ In G आग.° वल्लहसंप is torn off. B संपण° C °संपसे° G °भोयणो दइउ. L. 3. From संजुद्धं to सरिसे torn off in G. ABF संजद्धुं C 1. hd. संद्दं 2. hd. संजद्दं E संयुद्धं A संफदे E सप्फंदे BEF, C 2 hd. सत्थह°. L. 4. BF °सहउच्छियाउ (*om.* असुहउत्थि) C °सहउच्छियसुहउत्थियाओ C 1. hd. °उत्थियसु° A °छियसुहउछियाउ E °च्छिय° G सणहाई स- हउच्छिआउ In E fol. 19 containing stanza 9 from सुहउत्थि° to stanza 51 आसुं उल्लूअए is wanting. L. 5. BFG संजद्धुं C संजद्दं From स्पन्दम् to उत्थिआ सुह° torn off in G. BF, C 2. hd. सत्थहो BF सरिसाहुल्लो B द्वावप्येतौ. L. 6. BFG °उच्छिया C °उत्थिया BF *om.* सुह° C °उत्थिया G °ऊच्छिया C च चत्वारो. In G ऽपि दूती° is torn off. L. 7. From उत्थिवरे to जुद्धं torn off in G. BF °उच्छि° BCF °उच्छिय° C °हेणं. L. 8. C मोणेम° BF °साउलं B असंजद्धुं F °जद्दं. L. 9. *cdd.* °च्छो. In G अहिजो is torn off. From वेसि to तु torn off in G. C °विसिअए BF °सियए A सइज्जो C सइद्दो *cdd.* य. L. 10. C सजच्छो C सिंचीरं सिंखिला. L. 11. *cdd.* °च्छो C 1. hd. *om.* सत्त° अभि° C 1. hd. सइझो 2. hd. °हो BF सइज्झियं C °ज्झियं BF *om.* तु. C संजच्छो From त्थो कु° to तु पा° p. 277 l. 9 torn off in G. L. 12. C संजच्छि कोप. C 2. hd. सिंचीरं C सिंखिलं B ऽपि नूपु°. L. 13. *cdd.* °त्थे C संजच्छा BF °सिंदीरं. L. 14. C °पडिरवे णे BF सइज्जे C सइझे BCF सिखला° BCF वोसाए. L. 15. A सअड्ढा B असढा लंच° ABF संपच्छिअ° C संपच्छिय° C 1. hd. *om.* सय BF सिग्घे. L. 16. C 1. hd. सहलच्छो 2. hd. सलहच्छो B दव्वियाइ°.

सअढा लम्बकेशाः । अत्र । सयली मीनः । सरडो कृकलासः । एतौ शाकलिन्सरटशब्दभवौ । तथा । संखाइ संस्त्यायते । सहइ राजते । इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्ताः । संपत्थिअं तथा सयराहं शीघ्रम् । संपासंगं दीर्घम् । सलहत्थो दर्व्यादीनां हस्तकः ॥ यथा ।

संपत्थिअ सयराहं तीइ घरे सावराह मा वच्च ।
जं अच्छइ वरसअढा संपासंगसलहत्थहत्था सा ॥ १२ ॥ [११]

सप्पे सराहओ संवेल्लिअसंवट्टिआ य संवरिए ।
सरिवाओ सीहरओ आसारे पेरिए सउलिअं च ॥ १२ ॥

सराहओ सर्पः । संवेल्लिअं तथा संवट्टिअं संवृतम् । सरिवाओ तथा सीहरओ आसारः । सउलिअं प्रेरितम् ॥ यथा ।

सरिवायम्मि सराहयघोरे संवेल्लिअं कुणसु माणं ।
जं सीहरयसउलिओ कुणइ असंवट्टिअं मयणो ॥ १३ ॥

इह ॥ सराहयं जाण पयलायं ॥ इत्यभिमानचिह्नसूत्रपाठे स्थिते ऽन्योन्यपर्यायतया द्वावपि सर्पवाचकावित्यजानता पयलाओ शराहत इति व्याख्याय पाठोदूखलेन यदुदाहृतम् ।

सरडो व्व विविहरूवो कओ सि तं जीइ सुहय तं चेअ ।
अणुणयसु मयणपयलाइअं हि मा मं कयत्थेसु ॥ १४ ॥

मयणपयलाइअं मदनशराहतामित्यर्थः । तदेतदसमञ्जसम् । यत्पूर्वदेशीषु पयलाओ सराहओ इति सर्पनाममध्ये पठितम् । अभिमानचिह्नेनैव स्ववृत्तावुदाहृतम् ।

L. 1. BF अढा (sic) लंव° BF सरलो कृकलाशः L. 2. BF सकलिन° C शाकलिन° C °शरट° C °यति. L. 3. C °षून्का इति BF संपत्थियं C °च्छियं. L. 5. BF संपत्थिय° C सपच्छीय° B तीई. L. 6. C सम्पा° BF °संगसलहत्था (*om.* हत्थ). L. 7. A °हउ BF सवेल्लय° A °संवरिया BCF° संवट्टिया. L. 8. A °वाउ A °रउ BF °रए C पेरियए *cdd.* °लियं. L. 9. BF सचेल्लियं BCF संवट्टियं. C 1. hd. सीहओ आसरः. L. 10. BCF °लियं. L. 11. C सरिवाहंमि सराहघोरे BCF °ल्लियं. L. 12. C सीहरहसउ कुवइ B अंसं° BCF °ट्टियं. L. 13. BCF पयलायमित्य°. BCF अन्योन्य°. L. 14. C पयलाउ त्सराहत. L. 15. C यदूतं. L. 16. C च्च C कउ C सुयह BCF चेय. L. 17. BF °लाइयं C °पायलइयं C कयच्छेसु. L. 18. BCF मयणपलाइयं मदनशराहतमित्यर्थः BF यवपूर्वदेशेषु. L. 19. C पलाइओ C 2. hd. °हउ C *om.* इति C 1. hd. *om.* स of सर्प° B पठितः.

अइपच्चलो त्ति हसिओ वाहो पल्लीइ वाहवहुआए ।
दट्ठूण अणिब्भिसं तिक्खपलासीइ पयलायं ॥ १५ ॥

एवं च । अधुनातनदेशीकाराणां तद्व्याख्यातॄणां च कियन्तः संमोहाः परिगणयन्ते । किं वा परदोषोद्घट्टनेन । मोहापसारणार्थं त्विदमुक्तमित्यलं बहुना ॥ [१२]

संघासयसमसीसी फद्धाइ समुग्गिअं पडिक्खिअए ।
सत्थइअं साणइअं तेअविए सुमरिअम्मि सरभेअं ॥ १३ ॥

संघासओ तथा समसीसी स्पर्धा । समुग्गिअं प्रतीक्षितम् । यदाह । ॥ प्रतिपालितं समुग्गिअं ॥ इति । अत्र प्रतिपालितशब्दस्य प्रतीक्षितमित्यर्थो ऽस्माभिर्व्याख्यातः । यदि तु पालनमात्रं प्रतिपालितशब्दस्यार्थस्तदप्यस्तु । केवलं सहृदयाः प्रमाणम् । सत्थइअं तथा साणइअं उत्तेजितम् । सरभेअं स्मृतम् ॥ यथा ।

साणइए सत्थइओ संघासयउद्धुरे ससमसीसी ।
समरसमुग्गिअखिसारिभूवसरभेअसत्थो सि ॥ १६ ॥ [१३]

संखद्रहो अ गोलाद्रहम्मि लद्धम्मि संपडिअं ।
सच्चिल्लयसंघयणा सच्चसरीरेसु सहरला महिसी ॥ १४ ॥

संखद्रहो गोदावरीह्रदः । संपडिअं लब्धम् । सच्चिल्लयं सत्यम् । संघयणं शरीरम् । सहरला महिषी ॥ यथा ।

संपडिअवम्महाणलतावा पीणत्थणी सहरल व्व ।
सच्चिल्लयसंकेआ संखद्रहं सरइ चारुसंघयणा ॥ १७ ॥ [१४]

L. 1. BF अयचल्लो C हसिउ C वाहो ल्लीइ BCF °वहुयाए. L. 2. C (F?) दट्ठूण C आणिब्भिणं BF °सं खपला° C तिखपलासी य. L. 3. B °ख्यात्तृणां C (F?) °तृणां. L. 4. C °ट्टनेन गोहा°. L. 5. C सयासमसीसी 2. hd. संघासओ A पव्वाइ B पद्धाइ CF पद्दाइ cdd. °ग्गियं ACF °क्खियए B °खियए. L. 6. A सत्थइयं BCF सच्छइयं cdd. साणइयं A भेअविए BF तेअचिए ABF °रियम्मि C 1. hd. सभेअं. L. 7. C स्पर्द्ध BF °ग्गियं C सिमुग्गियं C 2. hd. सिसमुग्गियं. L. 8. BCF समुग्गियमिति. L. 9. From नमात्रं to घासय° l. 11 again torn off in G. L. 10. cdd. सच्छइयं cdd. °इयं cdd. सरभेयं. L. 11. BF साणइओ BF om. सत्थइओ C °च्छ° C (F?) °उद्दूरे From) सी to सहरला l. 14 torn off in G. L. 12. BCF °ग्गिय° BCF °भेय°. L. 13. BF संखद्दहो cdd. य BF °द्दहंमि C लद्दंमि cdd. °डियं. L. 14. BF सव्विल्लय° A °ल्लयं° ABF, C 1. hd. सव्व°. L. 15. In G गोदा° is torn off. C गोदावरि° cdd. संपडियं G लव्व (sic) B सव्विल्लयं From ल्लयं to हिषी torn off in G. BF संखणयं. L. 16. From यथा to त्थणी torn off in G. L. 17. cdd. संपडिय° C पीणच्छणी G सहरले G च्च (?). L. 18. In G यसंकेआ सं is torn off. BF °द्दहं CG °द्रह C वारु°.

संगोविश्रम्मि संजमिश्रं णिव्विवरम्मि संकडिल्लं च ।
साविहजन्तुम्मि श्र सरलीश्रा संसप्पिश्रं च मङ्किश्रए ॥१५॥

संजमिश्रं संगोपितम् । संकडिल्लं निश्छिद्रम् । सरलीश्रा श्राविल्संज्ञः प्राणी । कीटभेद इत्यन्ये । संसप्पिश्रं मङ्कितम् । उत्प्लुत्य गतमित्यर्थः ॥ यथा ।

सरलीश्रस्थूलतिक्खिश्रणहक्खए संजमेसि जीइ तुमं ।
संसप्पिश्रं कुण पुणो तीए चिश्र संकडिल्लपेम्माए ॥ १८ ॥ [१५]

घूश्रम्मि सहगुहो तह सत्तिश्रणा श्राहिजाईए ।
संखलयं सम्बूए संसाहणमवि श्र श्रणुगमणे ॥ १६ ॥

सहगुहो घूकः । सत्तिश्रणा श्राभिजात्यम् । संखलयं शम्बूकः । शुक्त्याकारो जलजः प्राणिविशेषः शम्बूकः । संसाहणं श्रनुगमनम् ॥ यथा ।

संखलयदन्त हिण्डसि जं बाहिं सहगुहो व्व राईसु ।
ता तं गयसत्तिश्रणो किमम्ह संसाहणं कुणसि ॥ १९ ॥ [१६]

संडोलिश्रो श्रणुगए सच्चविश्रं तह श्रहिप्पेए ।
संगोढणो श्र वणिए समुच्छणी सोहणी श्र वद्धणिश्रा ॥१७॥

संडोलिश्रो श्रनुगतः । सच्चविश्रं श्रभिप्रेतम् । दर्शनार्थस्तु दृशेः सच्चवादेशसिद्धः । संगोढणो व्रणितः । समुच्छणी तथा सोहणी संमार्जनी । यस्तु । ॥ वद्धणिश्रं जाण

L. 1. B सगोवि° ABCF °वियम्मि In G from संगो° to व्विवरम्मि torn off. ABCF °मियं C णिच्चि°. L. 2. BCF °जंतुमि ABCF य ACG °प्पियं BF °प्पिय and *om.* च A कंमियए BCFG मंकियए. L. 3. *cdd.* °मियं BF संगोवितं G सकोपितं B सकडिल्लं BF रलीश्रा (sic) From श्रा to णी torn off in G. B कोटभेद From न्ये to था in यथा torn off in G. L. 4. *cdd.* °प्पियं BF संकितंमुत्प्लुतगतंमि° C श्रङ्कितमुल्लुत्य 2. hd. °मुत्प्लुत्य. L. 5. G सरली-यथूल° C °मूल° B °तिक्खय° CG (F?) °तिक्खिय° C मंजमेसि. L. 6. *cdd.* °प्पियं C कुण घाणा G पुरो BF तीइ *cdd.* च्चिय. L. 7. C घूयंमि From श्रम्मि to ईए torn off in G. A सहमुहो A सत्तश्रणा B °जाइए. L. 8. B सखंलयं A संखेलयं BG संबूए *cdd.* य. L. 9. B °श्रणाऽभिजा° BG शंबूकः C (F?) संबूकः. C 1. hd. °कारा From रो to हणं श्रनु° torn off in G. L. 10. B शंबूकः L. 11. *cdd.* वाहिं C सहगुरो च्च. L. 12. C °त्तियणो C संसाहस. L. 13. From संडो° to प्पेए torn off in G. A °लिउ BF °लिए B सव्व° AB °वियं C श्रभिप्पेए. L. 14. A संगोटणो *cdd.* य ACG वद्दणिया B वन्ढणिया See VII, 41. L. 15. BCF °वियं. B दृशे C दृशोः F दृश BF सव्ववा° From देश° to च्छणी torn off in G. C *om.* सिद्ध. L. 16. B वन्ढणियं CG (F?) वद्दणियं.

समुच्छणिं च बहुआरिअं तह य । इति पाठं दृष्ट्वा वद्धणिसमुच्छणिशब्दौ वधूपर्यायत्वेन व्याचष्टे स बहुआरीशब्दविप्रलब्धो बहुआरीशब्दं संमार्जनीवाचकं नावगच्छति । तथैव च लक्ष्यमुपलक्षयति । यद्धनपालः । समुच्छणिआ वद्धणिआ बोहारी ॥ इति । गोपालो ऽपि समुच्छणी वर्धनीत्याह । देवराजो ऽपि । वद्धणिआ सोहणिआ बहुआरी तह य मज्जणिआ ॥ इत्याह । द्रोणाचार्यो ऽपि । वद्धणिसमुच्छणीओ बोहारी ॥ इत्याह । अभिमानचिह्नेनापि स्ववृत्तावुदाहृतम् ॥ यथा ।

सुणइ समुच्छणिसद्दं जह जह सुणहा सइज्झयघरेसु ।
छिंछेण मुअइ तह तह पइं पहाए विसूरन्ती ॥ २० ॥

उअह पमुच्छन्तीए दवाइरित्ताइ जंपमाणस्स ।
वद्धणिआइ पहारो दिसो असईइ दिअरस्स ॥ २१ ॥ इति ।

तदेवं बहुदेशीपर्यालोचनेन समुच्छणीप्रभृतयो बहुकरिकापर्याया इति निश्चितमस्माभिः ॥ यथा ।

संडोलिओ सि तइआ समुच्छणिकराइ सोहणीहत्थ ।
लक्खिज्जइ सच्चविअं सिद्धं संगोढणाहरेण तुह ॥ २२ ॥ [१७]

परित्ताविअम्मि सत्तिअं च संपत्तिआ बाला ।
संदट्टयं च संलग्गयम्मि सच्चेविअं रइए ॥ १८ ॥

L. 1. B समुच्छिणिं. B वहु° *cdd.* °आरियं After दृष्ट्वा B erroneously inserts : वद्दणिसमुच्छिणिं च वहुआरियं तह य इति पाठं दृष्ट्वा BCF वद्दणि° G वड्ढणि° B °समुच्छणि°. G °शब्दो. L. 2. BF °पर्यायन From र्याय° to शब्दं torn off in G. C स चहुआ° BF वहु°. L. 3. C *om.* च C लक्षणमुप° G लक्षमुप° BCF यत् धन° *cdd.* °णिया. BG वद्दणिया C वद्धणिया F वड्ढणिया. L. 4. *cdd.* वोहारीति From मुच्छणी to वद्धणिआ torn off in G. B वन्ढणिया CFG वद्दणिया. L. 5. *cdd.* सोहणिया BG वहु°. B मज्जणियाया C (F?) G °णिया B वद्दणि° C (F ?) वद्दणी° G वद्दणि°. L. 6. B °समुच्छणिउ G °णीउ *cdd.* वोहारीत्याह From पि to समुच्छणि° torn off in G. L. 7. G °सद्दं C °सद्दं सह सुणहा BF सयज्जय° C सयज्झय°. L. 8. BF छिछेण BFG मुयइ C सुयइ G ततह B पइ C पंइं (F ?) B विसूरंति G विसूयंती. L. 9. BF ओअह C उयह BF पउच्छंतीए C समुच्छंतीए B °रित्ताइं C (F?) रिताइं From पमाणस्स to असईइ torn off in G. L. 10. B वन्ढणियाइ C (F?) वद्दणियाइ BCF दियरस्सेति G दियरस्स and *om.* इति. L. 11. B वहु° C °प्रभृतयो (2. hd. °यः) किरिका° G वहु°. L. 13. C संडालिउ From डो° to सोहणी° torn off in G. BCF तइया B समुच्छकराइ G सोहणीहणीहत्थ. L. 14. BF सव्वविअं C °वियं C (F?) सिद्दं BF संगोडणा° C °णाइहरेण BCF तुहा. L. 15. *cdd.* °वियम्मि A सणत्तियं B संसत्तियं CF ससतियं G सन्न च सं° (sic) *cdd.* °त्तिया BG वाला. L. 16. C संदिट्ठयं BF °ट्ठ° BF व सल्ल° From म्मि to पितम् । torn off in G. B सव्वे° AB C 1. hd. (F?) °वियं.

ससत्तिअं परितापितम् । संपत्तिआ बाला । पिप्पलीपत्रवाचकोऽपि संपत्तिआशब्दो लक्ष्येषु दृश्यते । संदट्टयं संलग्नम् । कप्रत्ययाभावे संदट्टं इत्यपि । संदट्टं संघट्ट इत्यन्ये । सच्चेविअं रचितम् ॥ यथा ।

संपत्तिआइ ससत्तिअम्मि तुज्झ विरहग्गिणा हिअए ।
सच्चेविआउ माला संदट्टजलद्दया य मुक्कन्ति ॥ २३ ॥ [१८]

सइलंभं सइदिट्टं सइसुहसइदंसणाइ मणदिट्टे ।
संखबइल्लो हालिअछन्दोत्थाइरवइल्लम्मि ॥ १९ ॥

सइलंभं सइदिट्टं सइसुहं सइदंसणं एते चत्वारो ऽपि चिन्तावलोकितार्थाः । संखबइल्लो हालिकच्छन्दोत्थायी बलीवर्दः ॥ यथा ।

सहि णिसि सइसुहसउहे सइदंसणसयणयम्मि सइदिट्टो ।
संखबइल्लो व्व पिओ सइलंभरईं अ ता विहाणं जा ॥ २४ ॥

अत्र । संखुड्डइ रमते । संदाणइ अवष्टंभं करोति । ससामइ आद्रियते । संगलइ संघटते । संदुमइ संधुक्कइ प्रदीप्यते । संभावइ लुभ्यति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [१९]

ससराइअं च णिप्पिट्टे समइच्छिअमइक्कन्ते ।
मोरे सइलासयसिंढा खन्दे सइसिलिंबो अ ॥ २० ॥

L. 1. C सन्नत्तियं BF °त्तियं *cdd.* °त्तिया BG वाला BF पिप्पलीपल्लीपत्र°. *cdd.* °त्तिया°. L. 2. BFG °ट्ट° C संदिट्टयंG च सं° C लग्नं. BF *om.* भावे BFG संदट्टमित्यपि C संवट्टमित्यपि From ट्टं सं° to था in यथा torn off in G. BF °ट्टं C संघट्टमित्य°. L. 3. B सव्वे° BCF वियं. L. 4. *cdd.* °त्तियाइ G संन° *cdd.* °त्तियम्मि C 1. hd. तुझ BF °हिग्गिणा C हियए. L. 5. B सव्वे° BCF °वियाओ BCF सदट्ट° C मुक्कंति. L. 6. C 1. hd. *om.* सइदिट्टं C 2. hd. सइमुह° AC (F?) °णाइं From सुह° to ल्लो torn off in G. L. 7. BCF °वइल्लो BCF हालिय° G हालियं° C °दोच्छाइर° A °त्थाइवइ° BCFG °वइल्लम्मि. L. 8. G सयलंभं C 1. hd. *om.* सइसुहं 2. hd. adds it after सइदंसणं, BFG चिंता° *cdd.* °वइल्लो. L. 9. BF हालियछंदोत्थीयी C हाहिकच्छंदोच्छाइ In G from हालिक° to णिसि torn off. B वालिवर्दः L. 10. C सइसुहसवहो C °सइणयंमि. L. 11. *cdd.* °वइल्लो B द्धु C च F इ CG पिउ C °रही *cdd.* य. L. 12. From खुड्डइ to मइ आ° torn off in G. L. 13. C संघुक्कइ. In G इ लुभ्यति एते torn off, also from क्ताः to प्पिट्टे. L. 15. A °राइयं B व C (F?) ब G °ट्टे *cdd.* °च्छियम°. L. 16. BF सयलासय° C सयलासिणहा A °सिंटा G °सिणटा AB °सिलिंवो C (F?) °सिलंबो G °सिलि and then torn off to समइ° *cdd.* य.

ससराइअं निष्पिष्टम् । समइच्छिअं अतिक्रान्तम् । सइलासओ तथा सिंढो मयूरः । सइसिलिंबो स्कन्दः ॥ यथा ।

सइलासयपिअसमए समइच्छिअअवहिआगए दइए ।
ससराइअविरहदुहा सहि गच्चसु सइसिलिंबसिंढो व्व ॥ २५ ॥ [२०]

कितवे सअक्खगत्तो सेलूसो जलघरे समुद्दहरं ।
सवडंमुहो अहिमुहे धम्मचत्तोसहे सइरवसहो ॥ २१ ॥

सअक्खगत्तो तथा सेलूसो कितवः । समुद्दहरं पानीयगृहम् । सवडंमुहो अभिमुखः । सइरवसहो धर्माय त्यक्तो वृषभः ॥ यथा ।

सेलूसहारिणड्डो सवडंमुहसइरवसहपक्खलिओ ।
एसो सअक्खगत्तो लुक्कइ वेसासमुद्दहरे ॥ २६ ॥ [२१]

सत्तावीसंजोअणमिन्दुं सवयम्मि समरसद्दहयं ।
जाण विसीए सारिं सालं साहाइ केसरे साइं ॥ २२ ॥

सत्तावीसंजोअणो इन्दुः । समरसद्दहओ समानवयाः । सारी बृसी । ऋषीणामासनमित्यर्थः । सारी मृत्तिकेत्यन्ये । साला शाखा । साई केसरम् ॥ यथा ।

सत्तावीसंजोअणमुही समरसद्दहय तुइ कए सा ।
सालतले सारिठिआ अच्चइ चरिंड ससाइपउमेहिं ॥ २७ ॥ [२२]

सामुद्दो वरुए सावओ अ सरहम्मि सामिअं दड्ढे ।
सामंती समभूमीइ सामरी सिंबलीए अ ॥ २३ ॥

L. 1. BF समरा° BCF °इयं From च्छिअं to मयूरः torn off in G. BCF °च्छियं C सयलासओ. C सिरणहो. L. 2. BF सइसिलंवो G °लिंवो From था to पिअ° torn off. L. 3. B सरलासय° C (F?) सयलासय° *cdd.* °पिय° BCF °च्छिय° From अअवहि° to हदु torn off in G. C °हियागए. L. 4. BCF °राइय° From हा सहि to कितवे torn off in G. BF °सिलिंवि° C °सिरणढो F °संढो BCF च. L. 5. In G गत्तो सेलू and जलघरे समुद्दह is torn off. A सलूसो C 1. hd. सेल्लसो L. 6. A सवडम्मुहो C °डमुहो In G सव and then end of the MS., the rest being lost. A अभिमुहे A सइरवहो C °वसेहो. L. 7. B सेलूसे. C सवडमुहो. L. 9. C °सयरवसह°. L. 10. C सयक्ख°. L. 11. C सत्ताविसंजोयणमिंदुं A °मिंदु. L. 12. *cdd.* विसीए A सायं. L. 13. C सत्ताविसंजोयणो C °वयः *cdd.* वृषी. L. 14. B मूत्तिकेत्य°. C 1. hd. *om.* साला शाखा; 2. hd. adds it after °मित्यर्थः but reads साली C केशरं. L. 15. C सत्ताविसं°. L. 16. BF सारिठिया C सारिविया BF अच्छइ चाडिं. L. 17. C सासुद्दो ABF वरुए A सावउ AC सामियं BF सामिअ BF दत्थे. L. 18. B सिंवलीए *cdd.* य.

सामुद्दो इक्षुसदृशतृणम् । सावओ शरभः । सामिअं दग्धम् । सामंती समभूमिः । सामरी शाल्मलिः ॥ यथा ।

सामरिसामुद्दवणं दवग्गिणा सामिअं गइन्द वणं ।
इण्हिं सामंतीए सावयभीओ कहं होसि ॥ २८ ॥ [२३]

साराडी आडीए साणूरं देवहरयम्मि ।
साउल्लो अणुराए सालंकी सालही अ सारिइआ ॥ २४ ॥

साराडी आटिः । साणूरं देवगृहम् । साउल्लो अनुरागः । सालंकी तथा सालही सारिका ॥ यथा ।

साराडि व्व णाइं सा तरिउड्डिअसालहि व्व साउल्ला ।
सालंकिफुडालावा आवइ संकेअसाणूरं ॥ २९ ॥ [२४]

अत्र । सामत्थं सामर्थ्यमिति शब्दभवम् । तथा । साहइ कथयति । सारइ प्रहरति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥

साइअमवि सक्कारे सायंदूला य केअईए अ ।
सासवुलो कविकच्छू सारमिअं संभराविअए ॥ २५ ॥

साइअं संस्कारः । सायंदूला केतकी । सासवुलो कपिकच्छूः । सारमिअं स्मारितम् ॥ यथा ।

थिरतत्तसाइआण वि उप्पाअन्तीइ कामकण्डुइं ।
सारमिआ सासवुलं सायंदूले तए अम्हे ॥ ३० ॥ [२५]

सालंगणी अ आहिरोहिणीइ साहेज्जओ अ अणुगहिए ।
साइज्जिअमवलम्बिअमवगयमोहम्मि साहरओ ॥ २६ ॥

L. 1. C सासुद्दो BF सामियं. L. 2. BF शामरी. L. 3. BCF सामियं. L. 6. *cdd.* य सारिइया. L. 7. BF आडि: C 1. hd. दिव° B °गृह. L. 8. BF शारिका. L. 9. BF तरिड्डिय° C तरिउड्डुय° B °साल्लहि व्व हि व्व सा° C च. L. 10. BF °कुडालावा BF अवइ BCF संकेय°. L. 11. C सामच्छं BF °भवः. L. 13. A सायमवि BF साइयमवि C सावियम° BF सयंदूला BF *om.* य ABF केयईए *cdd.* य. L. 14. C सासचूलो *cdd.* °मियं ABF °वियए. L. 15. BCF साइयं BF सायंदुला C साइयंदूला C सासेतुलो. BF सारवियं C °मियं. L. 17. C घिर° C 2. hd. °तत्तू° BF °साइयाण. L. 18. BF *om.* सारमिआ C °मिया सासचूलं सायंदुले. L. 19. BF सालंगणीइ अहि° C य A *om.* अ AB °रोहणीइ A साहिज्जओ C 1. hd. °झउ 2. hd. °इझउ. L. 20. BF साइज्जियम° C 1. hd. °झिय° 2. hd. °इझिय° BCF °मविलंबियम° A साहरउ C सारहओ.

सालंगणी अधिरोहिणी । साहेज्जओ अनुगृहीतः । साइज्जिअं अवलम्बितम् । साहरओ गतमोहः ॥ यथा ।

साइज्जिअणोमिजिणो अम्बासाहेज्जओ अहिरुहेसु ।
सग्गारोहणसालंगणिं व साहरय उज्झिन्नं ॥ ३१ ॥ [२६]

सारिच्छिअसेआलीओ दुव्वा सारहम्मि साहिलयं ।
सालाणाओ थुए साहंजयसाहंजणा य गोखुरए ॥ २७ ॥

सारिच्छिआ तथा सेआली दूर्वा । साहिलयं मधु । सालाणाओ स्तुतः । स्तुत्य इत्यन्ये । साहंजओ तथा साहंजणो गोक्षुरः ॥ यथा ।

साहिलयवयण सेआलिसाम सालाणाय प्पसिअ जमहं ।
साहंजणेहि सारिच्छिछसाहंजए पहे खलिआ ॥ ३२ ॥

अत्र । साहरइ साहट्टइ संवृणोति । सारवइ समारचयति । सामग्गइ श्लिष्यति । सामयइ प्रतीक्षते । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [२७]

सिग्गो खिन्ने सिंदू रज्जू कुक्कुडकिसेसु सिहिसिंगा ।
मच्छम्मि सित्थिसीहंडया पलालम्मि सिप्पसिंबीरा ॥ २८ ॥

सिग्गो श्रान्तः । सिंदू रज्जुः । सिही कुक्कुटः । सिंगं कृशम् । सित्थी तथा सीहंडओ मत्स्यः । यस्त्वेतौ सिद्धिपिण्डिकावाचकावाह स देश्यन्तरानभिज्ञो भ्रान्त एव । सिप्पं तथा सिंबीरं पलालम् ॥ यथा ।

जगजय सीहंडद्धय सिहिधय तुह सिंदुबद्धसिप्पभरो ।
सिग्गो सिंगो सिंबीरसेवले लुलइ सित्थिओ व्व रिऊ ॥ ३३ ॥ [२८]

L. 1. B °रोहणी BF सहे° C साहिज्ञओ B साइज्जियं C (F?) °इज्झिअं. B °लंघितं. L. 2. C सारहओ B °मोह. L. 3. BF सइज्जिय° C साइझियणोजिमिणो B अंबा° C °हिज्ञओ. L. 4. BF सग्गासोह° C सुग्गा° BF °सालिंगणिं BCF च C उझिंतं. L. 5. A सारिछिअह-रिआलीउ BF °च्छिय° C °च्छियासयलीउ ABF °लीउ C यं 2. hd. य दु° A डुवा BF दुचा BF साडहंमि C सारघंमि C साहिलियं. L. 6. A, C 2. hd. °णउ A व्वुए BF घुए C चुए A °जणो BCF य ABF गोखुरुए. L. 7. BCF °च्छिया तथा सेयाली C साहिलियं. BF स्तुतः । स्तुत्य. L. 8. B सोहंजओ. L. 9. BCF सेयालि° C °थाम BCF प्पसिय. L. 10. B °जणेहिं C °रिच्छियच्छसा° BCF खलिया. L. 11. BF सारडइ. L. 13. C खिणे B कुक्कुड°. L. 14. C सिच्छि° C सी[illegible]प° (F?) A °सिंधीरा BF °सिंचीरा C सिंबिरा. L. 15. C 1. hd. *om.* सिंदू रज्जुः 2. hd. adds it. BF रद्युः BF सिंही कुर्कुटः C सिच्छी L. 16. C सिहंडओ B सिद्धि-पिंडवाच°. C *om.* स L. 17. BF विप्पं. B सिंवीरं C सिंढीरं F सिवीरं C 1. hd. पलायलं. L. 18. C जयजग B सिहिड° C (F?) सीहंडदय C सिहिंधय BF °वद्ध° C °वद्द°. L. 19. B सिंवीर° BF सित्थिय C सिच्छुउ BCF च.

सिंदीसिंदोला खज्जूरी सूई इ सिव्विसिव्विणीआ ।
सिंडं मोडिअए सिंढासिंबाडीउ णासिआणाए ॥ २९ ॥

सिंदी तथा सिंदोला खर्जूरी । सिव्वी तथा सिव्विणी सूची । सिंडं मोटितम् । सिंढा तथा सिंबाडी नासिकानादः ॥ यथा ।

सिंदिवणे सिंदोलतले सिंढं सुणिअ सिव्विसममइणो ।
सिव्विणिबुद्धी सिंडङ्गी सिंबाडीइ उत्तरं देइ ॥ ३४ ॥ [२९]

परिपाडिअम्मि सिद्धं रज्जे सिज्जूरसिंदूरा ।
भूअगहिअम्मि सिंपुअमुञ्छे सिलओ सिसुम्मि अ सिलिंबो ॥३०॥

सिद्धं परिपाटितम् । सिज्जूरं तथा सिंदूरं राज्यम् । सिंपुअं भूतगृहीतम् । सिलओ उञ्छः । सिलिंबो शिशुः ॥ यथा ।

सिद्धपरकुम्भिकुम्भत्थल हरिसिंदूरसारसिज्जूर ।
सिंपुअरूवा रसे जिअन्ति सिलएहि तुह रिउसिलिंबा ॥ ३५ ॥ [३०]

सिंगयसिंघुअसिंगिणिसिद्धत्था तरुणराहुगोरुद्दा ।
सिसिरं दहिम्मि सिहिणा थणेसु वरुणे सिअंगसुरजेट्ठा ॥ ३१ ॥

सिंगओ तरुणः । सिंघुओ राहुः । सिंगिणी गौः । सिद्धत्थो रुद्रः । सिसिरं दधि । सिहिणा स्तनाः । सिअंगो तथा सुरजेट्ठो वरुणः ॥ यथा ।

L. 1. C °सिंढोल्ला BF *om.* °सिव्वि C 1. hd. °सव्वि A °सिचि° (?) BF °णिय AC °णिया. L. 2. A सिंरं C सिराडं *cdd.* मोडियए C 1. hd. सिंवा° A, C 2. hd. सिंटा° A °सिम्वा° BF °सिंवा° C °सिंबाडिउ BF, C 2. hd. °डीओ *cdd.* णासिया°. L. 3. B सिदोल्ला B खर्ज्जुरी C 1. hd. सिद्दी BF सिंव्विणी. BF सूरी B सिंडा. L. 4. C (F?) सिराटा BCF सिंवाडी B नासिकादयः L. 5. C सिंदिवदे C सिराटं BCF सुणिय BF सिव्विसमइणो C सिव्वसमएइणो. L. 6. B °बुद्धि C °बुद्दी सिराडंगी B सिचाडीइ C (F?) संवाडीइ.. L. 7. *cdd.* °डियंमि AC सिहं F सिहं A *om.* रज्जे BF °सिदूरा C °सिंदुरा. L. 8. *cdd.* °हियंमि B सिंम्पुअ° BF °मुछे A सिलउ B सिसिसुंमि *cdd.* य B सिलिंवो C (F?) °लिम्बो. L. 9. C सिहं BF पारिपाडितं BF सिंजूरं C सिंदुरं B सिम्पुअं. L. 10. BF ओछ B सिलिंवो C (F?) °लिम्बो. L. 11. C सिद्द° F सिद्द° BF °कुंभिकुंभिकुंभत्थल C हसिंदूरं. L. 12. BF सिम्मुअरुवा C °रूव C जियंवि B सिलएहिं B °सिलिस्वा C °शिलिम्बा (F?). L. 13. C °सिद्दच्छा BF °गोभद्दा C 1. hd. °रद्दा. L. 14. B दहंम्मि A त्थणेसु C 1. hd. घणेसु BF सियंग° C सुअंग°. L. 15. C सिघुओ C सिद्दच्छा F सिद्द°. BF रौद्रः L. 16. BF सिहिणा सूना. BF °ज्येट्ठो C 1. hd. °जाट्ठो.

सिद्धत्थसिअंगाण वि सिहणिज्जं सिंगिणीसिसिरखाय ।
पिहुसिहिणिं सिंगय सिंघुअमुह छुरजेट्ठदिसि णिअछु ॥ ३६ ॥ [३१]

डमरम्मि सिआली विडजलणेसु सिरिंगासिंदुवणा ।
हंसम्मि सिरिवओ सिरिमुहो मयमुहे सिरिद्दही पविआ ॥ ३२ ॥

सिआली डमरः । सिरिंगो विटः । अत्र । सिहइ स्पृहयति । सिंपइ सिञ्चति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । सिंदुवणो अग्निः । सिरिवओ हंसः । श्रीवदपक्षिवाचकस्तु शब्दभवः । सिरिमुहो मदमुखः । मदो मुखे यस्येति विग्रहः । सिरिद्दही खगपानभाजनम् ॥ यथा ।

ओ पिअइ रिऊ विरइअसिआलिए तुह पयावसिंदुवणे ।
सिरिमुहसिरिंगहसिओ पत्थिव सिरिवयसिरिद्दहीइ जलं ॥ ३७ ॥ [३२]

सिहरिणिसिहरिल्ला मज्जिआइ सिंगेरिवम्ममवि रप्फे ।
सिरिवच्छीवो सुद्धो गोवाले सित्थए सीअं ॥ ३३ ॥

सिहरिणी तथा सिहरिल्ला मार्जिता । सिंगेरिवम्मं वल्मीकः । सिरिवच्छीवो तथा सुद्धो गोपालः । सीअं सिक्थकम् ॥ यथा ।

सिंगेरिवम्ममुहसिरिवच्छीवय सुद्धपुत्त एआए ।
सीअयमउअङ्गीए सिहरिल्लपिआइ सिहरिणिं देसु ॥ ३८ ॥ [३३]

पवरासिरक्कझडीसुं सीसयसीसक्कसीइआओ अ ।
सीउग्गयं सुजाए सीहलयं धूवजन्तम्मि ॥ ३४ ॥

L. 1. C सिद्दच्छ॰ C ॰णिझं C ॰सिसिरमाय. L. 2. C ॰सिहिणं B सिगय B णियसु. L. 3. *cdd.* सियाली BF सिरिंगुसिंदुवणी C सिरंग॰. L. 4. A हिंसम्मि B सिर॰ A ॰वउ C मयसुहे *cdd.* पविया. L. 5. BCF सियाली. L. 6. B ऽग्नि: B सिसिवओ. L. 9. C उ पिय रिऊ BCF विरइयसियालिए. L. 10. C सिरिमुहसिओ B ॰सिरिंग॰ C पच्छिव BF सिरिवव॰ C सरिवय॰. L. 11. AC मज्जियाइ (C 1. hd. ॰ज्झि॰) BF ॰याइं B रिप्फो C (F?) रप्फो. L. 12. BF सिर॰ C (F?) सुद्दो C सिच्छिए. L. 13. B सिंहरीणी F सिंह॰ C सिहरल्ला B सिंगेरी॰. B सिर॰. L. 14. C (F?) सुद्दो C सियं सिच्छयं, 2. hd. सिच्छियं and adds शिक्तिं. L. 15. B ॰सिर॰ C (F?) सुद्द॰ BCF एयाए. L. 16. B ॰सिहिरिल्ल॰ B पियाइ C (F?) ॰पियाई C (F?) सिहंरिणिं. L. 17. BF ॰क्कज्जडीसुं C 1. hd. ॰क्कडअ॰ B ॰सीसक॰ B, C 2. hd. (F ?) ॰सीइयाओ A, C 1. hd. ॰इयाउ. L. 18. C सुउग्गयं.

सीसयं प्रवरम् । सीसक्कं शिरस्कम् । शिरस्त्राणमित्यर्थः । सीइआ झडी । निरन्तरवृष्टिरित्यर्थः । अत्र सीसइ कथयतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । सीउग्गयं सुजातम् । सीहलयं वस्त्रादिधूपयन्त्रम् ॥ यथा ।

उअ सीउग्गय तुह सरसीइअरइअविवराइ वेरीणं ।
रणसिरिसीहलयाइ व सीसयसीसक्कसीसाइं ॥ ३९ ॥ [३४]

सीमंतयं च भणिअं सीमन्तालंकरणभेए ।
सीलुट्टयं च तउसे करवन्दीए अ सीहणही ॥ ३५ ॥

सीमंतयं सीमन्ते भूषणभेदः । सीलुट्टयं । कप्रत्ययाभावे सीलुट्टं त्रपुसम् । सीहणही करमन्दिका । तत्कुसुममित्यन्ये ॥ यथा ।

सीलुट्टयसीहणहीफलवणिअ मुणेसि किं ण अप्पाणं ।
जं आसत्तो तीए मणिमयसीमंतयं पि मसेसि ॥ ४० ॥ [३५]

सीरोवहासिआ लज्जाए उक्का सुली सुई बुद्धी ।
सुहरा चडयाभेए सुढिओ सन्ते सुहे सुहेल्ली अ ॥ ३६ ॥

सीरोवहासिआ लज्जा । सुली उल्का । सुई बुद्धिः । सुहरा चटकाभेदः । यस्या अधोमुखं नीडं भवति । सुढिओ श्रान्तः । सुहेल्ली सुखम् । सुहल्लीत्यन्ये ॥ यथा ।

रसे दवसुलितत्ता गयसुइसीरोवहासिअसुहेल्ली ।
सलहन्ति तुज्झ रिउणो सुढिआ सुहरं पि णेड्डठिअं ॥ ४१ ॥ [३६]

सुंघिअसुलससुवसा य घाणकोसुम्भअज्जुणदुमेसु ।
संकेअम्मि सुवुसा सुरंगिसोहंजणा य सिग्गुम्मि ॥ ३७ ॥

L. 1. B सिरक्कं. BCF सीइया BF सडी. L. 2. B °षूक्तः । *om.* इति नोक्तः. L. 3. C सीओग्गयं. L. 4. BCF उय BCF °सीइय° BF °रइय° C °राइय° BCF °राइं. L. 5. B °सिरी° BCF °लयाइं च C सीसीसक्क°. L. 6. *cdd.* भणियं. L. 7. A सीलुव्वयं *cdd.* य. L. 9. करमंदिका not करमर्दिका is the reading of all the MSS. : BCDFHF. L. 10. C °साहणही° C °वणिय C आप्पाणं. L. 11. C °सामंतयं. L. 12. *cdd.* °सिया B सूई B वुद्धी C (F?) बुद्दी, L. 13. BF सुहर C 1. hd. मु° C *om.* सुहे *cdd.* य. L. 14. C 1. hd. सा° *cdd.* सिया° BF सूई C वृद्धिः L. 16. C देव° BCF °हासिय°. L. 17. C तुझ BCF सुढिया C सुहंर BF °वियं C °ठियं. L. 18. B सुघिय° AC (F?) सुंघिय° C °दुमेसि. L. 19. BCF संकेयंमि B सुवसो (F?) BF सुरंगिसो° A सुरंगि°.

सुंघिअं घ्रातम् । सुलसं कुसुम्भरक्तं वस्त्रम् । सुवसो अर्जुनतरुः । सुवुसा संकेतः । सुरंगी तथा सोहंजणो शिग्रुतरुः ॥ यथा ।

मज्झसुवससुवुसं दाउं सुलसवसणाइ तीइ गओ ।
संकेअसुरंगिवणे भमेसि सोहंजणाइ सुंघन्तो ॥ ४२ ॥ [३७]

किंसारू सुंकअं सूअलं च सुअणा य अणिउँते ।
अम्बाइ सुव्विआ तह य सुद्धपूअम्मि सुद्धवालो अ ॥ ३८ ॥

सुंकअं तथा सूअलं किंशारुः । सुंकलं इत्यन्ये । सुअणा अतिमुक्तः । सुव्विआ अम्बा । सुद्धवालो शुद्धपूतः ॥ यथा ।

सुअणावतंसिअमिमं दट्ठुं किं करसि सुद्धवालत्तं ।
गाईसुव्विअ सूअलजीअण ण वहेसि सुंकए कीस ॥ ४३ ॥ [३८]

डुंबे सुदारुणो सूइओ अ सुविरे सुण्हसिअसोमइआ ।
सुज्झरओ धोवयए सुसंठिआ सुल्लमंसम्मि ॥ ३९ ॥

सुदारुणो तथा सूइओ चण्डालः । सुण्हसिओ तथा सोमइओ स्वपनशीलः । सुज्झरओ रजकः । सुसंठिआ शूलप्रोतं मांसम् ॥ यथा ।

सुण्हसिअसूइआए सुदारुणो रमइ सुज्झरअवहुअं ।
भसिरभसणस्स दिन्तो सुसंठिअं पुरजणम्मि सोमइए ॥ ४४ ॥

अत्र सुगिम्हओ फाल्गुनोत्सव इति सुग्रीष्मकशब्दभवः । दृश्यते चायं संस्कृते । यद्ग्रामहः । सुग्रीष्मके न दृष्ट इति ॥ [३९]

L. 1. BCF सुंघियं. BF, C 1. hd. सुवसा. L. 2. C सिग्गु°. L. 3. C मझ° BCF °सुवससुवसं BF, C in corr. दाओ. L. 4. C संकेय° BF जमेसि BCF °जणाइं B सुघंतो. L. 5. A सुकअं BF सुंकउं BF सुअलं BF सुसुअणा C सुयणा ABF अणिउंते C अणियुंते. L. 6. A अम्वाइ B अंवाइ C (F?) अंव्वाइ C (F?) सुंव्विया A सुच्चिया or सुव्विया BF सुव्विया C सुद्दपूयंमि F सुद्द° (?) C (F?) सुद्दवालो BF य. L. 7. BCF सुंकयं B किंसारु BF सुंकलमित्यन्ये C सुकुलमित्य° C सुयणा. L. 8. C सुव्विया B अंवा B शुद्धवालो C सुद्द° F शुद्दवाला. L. 9. BCF सुयणावतंसियमिमं BF दट्ठु BF सुद्द°. L. 10. BCF °सुव्विय C सूवलजीअ वहेसि. L. 11. B डुवे A सूइउ अ चिरे C सुचिरे BF सुल्हसिय° AC सुण्हसिय° cdd. °इया. L. 12. BF सुरज्जओ C सुझ° A °उ A रयए BF धोयए cdd. °ठिया. L. 13. C om. from सुण्ह° to सुज्झरओ excl. BF सुल्ह°. L. 14. C सुझ° BCF °ठिया BF सूल° C शूला°. L. 15. BF सुल्हसिय° C सुण्हसिय° BF °सइयाए C °सुइयाए BF सुज्झरइ° BF, C 2 hd. °वहुयं. L. 16. BF °भसिणस्स BCF °ठियं. L. 17. B फाल्गुत्सव C °भव इति । B संस्कृतः.

कण्हे सुवसबिंदू रूववईए सुदुम्मणिआ ।
सुकुमालिअं सुघडिए तुलसीए सुलसमंजरिआ ॥ ४० ॥

सुवसबिंदू विष्णुः । सुदुम्मणिआ रूपवती । सदुम्मणिएति शीलाङ्कः । सुकुमालिअं सुघटितम् । सुलसमंजरी तुलसी ॥ यथा ।

णवसुलसमंजरीए तइ चण्डी अच्चिआ सुदुम्मणिए ।
सुकुमालिअङ्गि जं तुह सुवसबिंदूवमो वरो एस ॥ ४५ ॥ [४०]

सूला वेसा सूई अ मञ्जरी सूरणो कन्दे ।
सूरंगो अ पईवम्मि सूअरी जन्तवीढम्मि ॥ ४१ ॥

सूला वेश्या । सूई मञ्जरी । सूरणो कन्दः । सूरंगो प्रदीपः । सूअरी यन्त्रपीडनम् ॥ यथा ।

सूअरिअसूरणासणसूलाए लिहिअसूइगण्डाए ।
मयरद्धयसूरंगे मा तं सलहो व्व रे पडसु ॥ ४६ ॥ [४१]

सूलच्छं पल्ललए सूलत्थारी अ चण्डीए ।
सूरद्धओ दिणे गणवइम्मि सेओ अ गामणी सेट्टी ॥ ४२ ॥

सूलच्छं पल्वलम् । अत्र सूहवो सुभग इति सुभगशब्दभवः । तथा सूरइ सूडइ भनक्तीति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । सूलत्थारी चण्डी । सूरद्धओ दिनः । सेओ गणपतिः । सेट्टी ग्रामेशः ॥ यथा ।

सूलत्थारीसूरद्धए ससेआण पणमणमिसेण ।
सूलच्छतडकुडङ्गे ओ सेट्टिवहू अहिसरेइ ॥ ४७ ॥

अत्र सेहइ नश्यतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [४२]

L. 1. A सुसुवस° BF °विदू or °विहू BF रुवइए A °वइए *cdd.* °णिया. L. 2. B सुकमा° *cdd.* °लियं *cdd.* °रिया. L. 3. BF सुवर्सविंदू: C सुहु° BCF °णिया B रुप° BF °णियेति. C सुकुसुमा°. L. 4. BF °लियं. L. 5. BCF अचिया BF य सुदु° C सुहु°. L. 6. BF °लियंगि C जं तु सुव° BF °विंदूव° C °बिंदु° C वसे एस. L. 7. B सूइ *cdd.* य. L. 8. BF य C 1 hd. *om.* अ पईवम्मि 2. hd. has पईवे BF पइवंमि C 1. hd. अरी (sic), 2. hd. सुअरी C °पीढंमि. L. 9. BF *om.* सूरंगो प्रदीपः C 1. hd. सुरगो 2. hd. सुरंगो. C सूयरी. L. 10. C यंत्रपीडं । L. 11. BF °णासलसूलाए BCF लिहिय° BF °मंडाए. L. 12. C मयरद्दय° C °हो व्वा र फडसु. L. 13. C पल्लडए C (F?) सूलच्छारी *cdd.* य. L. 14. A °द्धउ C °इओ ABF, C 1 hd. सेउ AC य A सेद्दी. L. 16. B भनक्ति इति C नोक्तौ (F?). C (F?) सूलच्छारी C (F?) सुरइओ. L. 17. B सेद्दी. L. 18. C (F?) सूलच्छारी-सूरद्दए BCF ससेयाण BF पणमिसेण. L. 19. B सिद्दिवहू.

सेवालसोमहिड्डा पङ्के कोकम्मि सेहरओ ।
चप्पुडिगाए सेंवाडओ अ सेज्जारिअं च दोलगाए ॥ ४३ ॥

सेवालो तथा सोमहिड्डो पङ्कः । सेहरओ चक्रवाकः । सेंवाडओ चप्पुटिकानादः । यदाह ॥ अङ्गुष्ठमध्यमाङ्गुलिशब्दः सेंवाडओ गदितः ॥ सेज्जारिअं अन्दोलनम् ॥ यथा ।

सेज्जारिअं ण इच्छइ सेवालजअक्ख सोमहिड्डे अ ।
मरिही सेहरथणिआ कइवयसेंवाडएहि तुह विरहे ॥ ४८ ॥ [४३]

सेआलुओ उवाइअवसहम्मि धुरंधरम्मि सेरिभओ ।
सोत्ती णईइ सोअं णिद्दा मंसम्मि सोल्लसोमाला ॥ ४४ ॥

सेआलुओ उपयाचितसिद्ध्यर्थं वृषभः । उपयाचितं केनापि कामेन देवताराधनम् । सेरिभओ । कप्रत्ययाभावे सेरिभो । धुर्यवृषभः । सेरिभो महिषे ऽपीत्यन्ये । सोत्ती नदी । सोअं स्वपनम् । सोल्लं तथा सोमालं मांसम् ॥ यथा ।

उवचिअसोमालो वि हु कुणेइ सेआलुओ सुहं सोअं ।
सोत्तीइ झीणसोल्लो वि सेरिभो चेअ कड्ढए भारं ॥ ॥ ४९ [४४]

सोसणसोमाणा पवणमसाणा सोव्वओ पडिअदन्ते ।
कडिउवकिदिउदरेसुं सोसणिसोवत्थसोमहिंदाइं ॥ ४५ ॥

सोसणो पवनः । सोमाणं श्मशानम् । सोव्वओ पतितदन्तः । सोसणी कटी । सोवत्थं उपकारः । सोवत्थं उपभोग्यमित्यन्ये । सोमहिंदं उदरम् ॥ यथा ।

L. 1. AD *om.* dist. 43, but D has the commentary. BF °हिड्डु पंको कंमि से°. L. 2. *cdd.* वप्पुडि° C सिंघाडउ 2. hd. °डओ *cdd.* य *cdd.* °रियं. L. 3. C °हिड्डा B चक्रवाचकः. C सेवाडओ वप्पुडिका° 2. hd. चुणटकी°. L. 4. C सेवा° BCF °रियं. L. 6. BCF °रियं BF सेवालजजक्ख C सेवालजक्ख BF सोमहिडे C °हिडा BCF य. L. 7. B °थणिया C (F?) °घणिया B कइवइ° B °डएहिं C °सेवाएहि F °सेंवाडएहिं. L. 8. BCF सेयालुओ A उवाईय° BCF उवाइय° C °धुरंमि A °भउ B सेभरिओ. L. 9. C सोसोअं B मसंमि. L. 10. BCF सेयालुओ. L. 11. C महिषो. L. 12. C स्येअ स्व°. L. 13. C उववियासा° 2. hd. °सो° BF °चिय° B कुणइ BCF सेयालुओ BF सोओ. L. 14. C सुत्तीइ जणसोल्लो BF थीण° B सेरभो BF व्वेय C चेय BF कन्दए C कड्ढई L. 15. C सोमण° A सोव्वउ C सोचओ *cdd.* पडिय°. L. 16. A सोसाणि° C °सोवच्छ° C °दाई L. 17. C सोमणो C स्मशानं C सोचओ. L. 18. C सोवच्छं BF सोवत्थमुपभो° C सोवच्छमुपभो°.

37

अइ थूलसोमहिंदे सोव्वे सोसणायभग्गसोसणिए ।
सम्भलि कइआ तुमयं करेसि सोमालसालसोवत्थं ॥ ५० ॥

अत्र । सोमालं सुकुमारम् । सोअमल्लं सौकुमार्यम् । एतौ शब्दभवौ ॥ [४५]

सङ्खम्मि सोलहावत्तओ अ सोवक्षमक्खिआ सरहा ।
केसविसमथम्बेसुं सढो सिलाघुम्मिएसु सअअं च ॥ ४६ ॥

सोलहावत्तओ शङ्खः । सोवक्षमक्खिआ मधुमक्षिकाभेदः ॥ यथा ।

चालुक्क सोलहावत्तसेअजस भग्गरज्जमहुछत्ता ।
सोवक्षमक्खिआउ व दिसो दिसं जन्ति वेरिणो तुज्झ ॥ ५१ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

सढा केशाः । सढं विषमम् । सढो स्तम्बः । इति सढशब्दस्त्र्यर्थः । सअअं शिला घूर्णितं च ॥ [४६]

सरहो वेडिससीहेसु सक्खिगामीणएसु सणिओ अ ।
णहाविअरजकपुरक्कअदित्तेसुं सज्जिओ चेअ ॥ ४७ ॥

सरहो वेतसवृक्षः सिंहश्च । सणिओ साक्षी ग्राम्यश्च । सज्जिओ नापितो रजकः पुरस्कृतो दीप्तश्चेति चतुरर्थः ॥ [४७]

हंसोघसरेसु सरेवओ अ संवाअआ णाउलसेणा ।
सक्षिहिअमाविएसुं अणुणीए चेअ सक्षुमिअं ॥ ४८ ॥

L. 1. C सोचो सोमणाय° BF °भग्गसणिए C °भग्गमोसणिए. L. 2. BCF कइया B तुमंयं C °सोवच्छं. L. 3. C सोउमल्लं BF सौकुमार्यो. L. 4. BF °वतूओ C 1. hd. °वत्तउ BCF य *cdd.* °क्खिया. L. 5. A °विसमथड्डेसुं BF °थंवेसुं C °थंबेसुं BF °पुक्षिएसु C 1. hd. °घुणिएसु. L. 6. BCF मक्खिया. L. 7. C चालुक्क °वत्तसोअजस BF °सेयजस C °रज्ज° BCF °महुछत्तो. L. 8. BCF °मक्खियाओ C दिसिं C तुइझ. L. 10. C सढो केशाः BF स्तंव इति C स्तब इति 2. hd. सूब इति. L. 11. B सिला. L. 12. C °गामिणएसु AC य. L. 13. *cdd.* णहाविय° C °रजय° ABF °पुरक्किय° C °पुरक्कय° A सज्जिउ C सिझिओ BF वेअ C चेय. L. 14. B सिहश्च BF ग्रामश्च C सझिओ BF नापितः. L. 16. A हंसेघ° C °घरेसु A सारवउ C सवाअअ BF णओल°. L. 17. AB सक्षिहिय° C (F?) संक्षिहिय° *cdd.* चेय AC °मियं.

सरेवओ हंसो गृहजलप्रवाहश्च । संवाअओ नकुलः श्येनश्च । ससुमिअं संनिहितं मापितमनुनीतं चेति त्र्यर्थम् । प्रच्छादनार्थं तु च्छादिधात्वादेशासिद्धम् ।। [४८]

तोसिअसारविअञ्जलिकरणेसु समुच्छिअं चेअ ।
पडिवेसिपओसेसुं वज्झे अ समोसिओ होइ ॥ ४९ ॥

समुच्छिअं तोषितं समारचितमञ्जलिकरणं चेति त्र्यर्थम् । समोसिओ प्रातिवेश्मिकः प्रदोषो वध्यश्चेति त्र्यर्थः ॥ [४९]

चिन्तिअसासिज्झे सस्साविअं समणिब्भरेसु समसीसं ।
अजसरएसु समुप्पिंजलममएन्दुसु समुद्दणवणीअं ॥ ५० ॥

सस्साविअं चिन्तितं सांनिध्यं च । चिन्तिअसासिज्झे इति समाहारः । समसीसं सदृशं निर्भरं च । अत्र समाणइ भुङ्क्ते समाप्नोति चेति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । समुप्पिंजलं अयशो रजश्च । समुद्दणवणीअं अमृतं चन्द्रश्च ॥ [५०]

मरहट्टदेसपट्टणभेए दूरे अ सायं च ।
साहो अ वालुआसुं उलूअए दहिसरे चेअ ॥ ५१ ॥

सायं महाराष्ट्रदेशे पत्तनविशेषो दूरं चेति द्व्यर्थम् । केचित्तु सायंदूरं इति चतुरक्षरं नाम पत्तनभेदवाचकमाहुः । साहो वालुका उलूको दधिसरश्चेति त्र्यर्थः । दधिसरो दध्न उपरि सारम् । [५१]

वत्थब्भूभुअसाहापिकिसरिससहीसु साहुली चेअ ।
सम्बूअअम्मि सालुअमह सुक्कजवाइआसिरम्मि ॥ ५२ ॥

L. 1. C सरवहो 2. hd. सरेवहो C सवाम्रओ. C 1. hd. सन्नु° BCF °मियं. L. 3. BF तोसिय-तोसियसा° A तोसियं° C तोसिय° *cdd.* °वियंजलि BF °करेणेसु ABF समुच्छियं C समच्छियं ABF चेय C चेयं. L. 4. BF °वेसिओपओ AC °पउसेसु BF चज्जे AC वज्जे *cdd.* य C 1. hd. समोहिओ C होई. L. 5. BCF °च्छियं. L. 7. AB चिंतिय° C चिंतियं F चिंतय° ABF, C 1. hd. °ससेज्जे C 2. hd. °सणिहज्जे BCF °वियं C °णिब्भ°. L. 8. BF °जलसम°. L. 9. BF °वियं C 1. hd. only सस BF चिंतिय° C चिंतय° B °सस्सिज्जे इति C °झे इति F °ज्जेति. C 1. hd. °हाराः. L. 10. B निभरं. C °षून्का. L. 11. BF °जलमयशो C °प्पिजलमयशो. BF असृतं. L. 12. C महरट्ठ° BF °दोस° *cdd.* य. L. 13. BF सहो आ C साहे य C वालुयासुं B दहसरे AC चेय. L. 14. BF साअं B त्र्यर्थं C (F?) द्व्यर्थः. BCF सायंदूरमिति. L. 15. B °भेदं वाच°. B दधिशरश्चेति. L. 17. C वच्छब्भूभूअ° BF °ब्भूब्भुअ° E °भुय° B °सहीसुं ABCF चेय. L. 18. BF संभूअआंमि C संबूयसंअआंमि C 1. hd. साच्छुयमह 2. hd. साल्लूयमह *cdd.* °जवाइय°.

साहुली वस्त्रं भूर्भुजः शाखा पिकी सदृशः सखी चेति सप्तार्थः । सालुअं शम्बूकः शुष्कयवादिशीर्षं चेति द्व्यर्थम् ॥ [५२]

सामग्गिअं च चलिए अवलम्बिअपालिएसुं च ।
सित्था लालाजीआसु हिमोसाएसु सिरहा वि ॥ ५३ ॥

सामग्गिअं चलितमवलम्बितं पालितं चेति त्र्यर्थम् । आलिङ्गनार्थं तु श्लिषिधात्वादेशसिद्धम् । सित्था लाला जीवा च । सिरहा हिममवश्यायश्च । [५३]

सिंदुरयं णायव्वं रज्जूए तह य रज्जम्मि ।
बालम्मि दहिसरम्मि अ मोरे अ सिहंडइल्लो वि ॥ ५४ ॥

सिंदुरयं रज्जू राज्यं च । सिहंडइल्लो बालो दधिसरो मयूरश्चेति त्र्यर्थः । [५४]

हिमकालदुद्दिणे तह झाडविसेसम्मि सीअल्ली ।
सीअणयं पारिमसाणा सिहणोमालिआसु सीहलिआ ॥ ५५ ॥

सीअल्ली हिमकालदुर्दिनं झाटविशेषश्चेति द्व्यर्थो । सीअणयं दुग्धपारी श्मशानं चेति द्व्यर्थम् । सीहलिआ शिखा नवमालिका चेति द्व्यर्थो ॥ [५५]

सुग्गं च अप्पकुसले णिव्विग्घविसज्जिएसुं च ।
रूप्परजगेसु सुज्झयमह वेसहरचडएसु सुहराओ ॥ ५६ ॥

सुग्गं आत्मकुशलं निर्विघ्नं विसर्जितं चेति त्र्यर्थम् । सुज्झयं रौप्यम् । सुज्झओ रजकश्चेति द्व्यर्थः । सुहराओ वेश्यागृहं चटकश्चेति द्व्यर्थः ॥ [५६]

L. 1. C भूभुजः. B सप्तार्थाः C साल्रूयं. L. 2. C संबूकः; 2. hd. adds संयतं च BF शंवूकः C श्वभ्रूजवशीर्षं. L. 3. *cdd.* °ग्गियं A भ वलिए ABCF अवलंबिय° E °लम्बिय°. L. 4. C सीच्छा E °जीयासु A हिमोओसा°. L. 5. BCF °ग्गियं. L. 6. C सिच्छा. B सिरहं. L. 7. A सिंदुणयं C सिंदूरयं णायव्वं A रज्जुम्मि C रंजंमि. L. 8. ABCF वालम्मि *cdd.* °रम्मि य ABCF मोरे य E मोरे इ C सिंहड° E सहिंड°. L. 9. BCF सिंदूरयं B राद्यं व B वालो दहिशरो C (F ?) दधिसारो. L. 10. B °काले दु° C काड° E सीयल्ली. L. 11. A सीयणयं A सिहमालि° *cdd.* °लियासु सीहलिया. L. 12. B ज्झाड° CF झाड° B द्व्यर्थाः. L. 13. BCF °लिया. L. 14. A णिविग्घ° BF °विसज्झिएसुं. L. 15. A रूप्प° AB सुज्जय° C (F?) सुझय° BF सुहरा C 1. hd. सहरा A °राउ. L. 16. B निर्विघ्नं. B सुज्जयं C (F?) सुझयं. B सुज्जओ C (F?) सुझओ.

सूरल्ली मज्झराहे तिणभेए मसयरूवकीडे अ ।
मिगसिसुसरेसु सेल्लो दीहरभद्दाकिईसु सेरी अ ॥ ५७ ॥

सूरल्ली मध्याह्नो ग्रामणीतृणं मशकाकृतिकीटश्चेति त्र्यर्थः । सेल्लो मृगशिशुः शरश्चेति द्व्यर्थः । सेरी दीर्घा भद्राकृतिश्चेति द्व्यर्था । [५७]

गामपहाणे सण्णिज्झकारए तह य सेआलो ।
भूए भाविणि सोही सोवणमवासघरवासिविणमल्लेसु ॥ ५८ ॥

सेआलो ग्रामप्रधानं सांनिध्यकर्ता च यक्षादिरिति द्व्यर्थः । सोही भूते भाविनि च काले प्रयुज्यते । सामर्थ्यात्तदर्थे भवति । सोवणं वासगृहम् । सोवणो स्वप्नो मल्लश्चेति त्र्यर्थः सोवणशब्दः ॥ [५८]

॥ अथ हादिः ॥

हड्डुं अट्ठिम्मि हरी कीरे दूरे हणं हडं हरिए ।
हत्थं हल्लप्फलिअं हुलिअं सिग्घम्मि हणु ससेसम्मि ॥ ५९ ॥

हड्डुं अस्थि । हरी शुकः । हणं दूरम् । हडं हृतम् । हत्थं हल्लप्फलिअं हुलिअं त्रयो ऽप्येते शीघ्रार्थाः । हल्लप्फलिअं आकुलत्वमित्यन्ये । हणु सावशेषम् ॥ यथा ।

हरिणासहड्डिअ मई अहणुधणेणं हडेण हत्थो वि ।
ण हणं वचसि हल्लप्फलिअं चलिअम्मि मइ पवणहुलिए ॥ ५२ ॥

अत्र । हंद गृहाणार्थे । हद्धी निर्वेदे । एतौ प्राकृते निपातेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [५९]

L. 1. C (F?) मज्झराहे A °ज्झू° (?) A मसघ° *cdd.* य. L. 2. A मिगसिरसुसरेसु C °सिसश्चु-रेसु 2. hd. °सिसस° E °सिरेसु BF सिल्ला BF °किईमु *cdd.* य. L. 3. C सुरल्ली C मध्याह्नः तृणं (*om.* ग्रामणी). B °शिसुः. L. 4. BF सरश्चेति. C द्व्यर्थाः. L. 5. ABEF सण्णिज्झ° C सझिस्स° *cdd.* सेयाल्लो. L. 7. BCF सेयालो C संनिध्य° C भाविनी. L. 8. F सोहणं BF रतिगृहं. L. 10. *om.* A. L. 11. C हड्डं 2. hd. हड्डु BF अट्ठंमि C अट्ठंमि E अत्थिम्मि. L. 12. B हच्छं A °लियं BF °फलियं C °फलिअं E °प्फलिय BF हुलिय CE हुलियं A सवसेसम्मि. L. 13. C हड्डुं. BCF हच्छं BF °प्फभियं C हछफिलियं BF *om.* हुलिअं C हुलियं. L. 14. BF °प्फलियं C °फलिअं B सावसेषं. L. 15. BCF °हड्डिय C मह BCF हच्छो. L. 16. BCF °लियं चलियम्मि BF मेइ. L. 17. C °णार्थौ हद्दीं निर्वेद F हद्दी.

हत्थारं साहेज्जे कीलत्थं करगयम्मि हत्थल्लं ।
हक्कोद्धं अहिलसिए उप्पाडिअयम्मि हक्खुत्तं ॥ ६० ॥

हत्थारं साहाय्यम् । हत्थल्लं क्रीडया हस्ते गृहीतम् । हक्कोद्धं अभिलषितम् । हक्खुत्तं उत्पाटितम् ॥ यथा ।

अणवेक्खिअ हत्थारं हक्कोद्धजगज्जएण कामेण ।
ससिवयणे हक्खुत्ता तुमं सि हत्थल्लभल्लि व्व ॥ ५३ ॥ [६०]

सङ्गप्फंसयसवहम्मि हंजओ रासयम्मि हल्लीसो ।
हत्थल्ली हत्थबिसी बहुजंपिरए हलप्पो अ ॥ ६१ ॥

हंजओ साङ्गस्पर्शः शपथः । हल्लीसो रासकः । मण्डलेन स्त्रीणां नृत्तम् । हत्थल्ली हस्तबृसी । सारीशब्दो बृसीवाचक उक्तः । ततो हस्ते सारी हस्तसारीति न देश्येषु वाच्यः । हलप्पो बहुभाषी ॥ यथा ।

तुह हंजओ अतुल्लं सोहग्गं तुज्झ ण हु हलप्पो हं ।
जं हत्थल्लीहत्था णिअन्ति मुणिणो वि तुज्झ हल्लीसं ॥ ५४ ॥ [६१]

गेहम्मि हम्मिअं तह चलिअसयणेसु हल्लिअहलूरा ।
हासे हड्डयहासिरिअहासीआ मक्खिए हविअं ॥ ६२ ॥

हम्मिअं गृहम् । हल्लिअं चलितम् । हलूरो सतृष्णः । हड्डओ हसिरिआ हासीअं त्रयो ऽप्यमी हासार्थाः । हविअं म्रक्षितम् ॥ यथा ।

L. 1. C हच्छारं AC साहज्जे BF साहाज्जे C कीलच्छं करमयंमि हच्छल्लं E हत्थल्ल. L. 2. A हक्कोहं C °हं F °हं *cdd.* °डियय°. L. 3. C हच्छारं C हच्छल्लं. C हक्कोहं 2. hd. F °हं B °लखितं. L. 4. C (F?) उत्पादितं. L. 5. *cdd.* °क्खिय° C °हच्छारं C हक्कोह-जगझएण F °हजग°. L. 6. C हछल्ल°. L. 7. BF संगफंसय° E °प्फंसंय° A हंजउ. L. 8. C हच्छल्ली हच्छ° ABCF °विसी E °चिसी B वहु° E वहुं° *cdd.* य. L. 9. B हंजउ C रासको. C नृत्त्यं. L. 10. C हच्छल्ली हच्छ° BCF °वृषी BCF वृषी°. C उक्तस्ततो Instead of हस्तसारीति we should expect to find हत्थसारीति. L. 11. B देशेषु. L. 12. C तुझ. L. 13. C हच्छल्लीहच्छा C तुझ. L. 14. BF हमियं CE हम्मियं BCEF चलिय° B °सअणेसु *cdd.* हल्लिय°. L. 15. A हड्डय CF हड्डय° *cdd.* °हसिरियहासीया *cdd.* हवियं. L. 16. B हंमियं C (F?) हम्मियं BCF हाल्लियं. C हड्डओ F हड्डओ BCF °रिया हासीयं. L. 17. B हवियं.

गुणहम्मिअ तुह विरहे सा हविअहलूरहल्लिएक्कमणा ।
ण णिएइ कुडयहड्डयकेअइहसिरिअकयम्बहासीए ॥ ५५ ॥

अत्र । हणइ शृणोति । हक्कइ निषेधति । हरइ गृह्णाति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [६२]

गहभेए हत्थिवओ लउडे हरिमिग्गहिरिवंगा ।
बंभणिइन्दगजेसुं हलाहलाहत्थिमल्ला य ॥ ६३ ॥

हत्थिवओ ग्रहभेदः । हरिमिग्गो तथा हिरिवंगो लगुडः । हलाहला बंभणिका । हत्थिमल्लो इन्द्रगजः ॥ यथा ।

जो ण गणइ हत्थिवयं जो पडिमल्लो अ हत्थिमल्लस्स ।
सो किं हरिमिग्गकरो हिरिवंगेणं हलाहलं हणइ ॥ ५६ ॥ [६३]

हत्थल्लिअं च हत्थोसारिअए कलयलम्मि हलबोलो ।
हरिआली दुव्वाए हत्थिहरिल्लो अ वेसम्मि ॥ ६४ ॥

हत्थल्लिअं हस्तापसारितम् । हलबोलो कलकलः । अत्र । हलिआरो हरिताल इति हरितालशब्दभवः । हक्खुप्पइ उत्क्षिपतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तौ । हरिआली दूर्वा । हत्थिहरिल्लो वेषः ॥ यथा ।

हरिआलिकयत्थरणा हत्थल्लिअकणटया य रसम्मि ।
णिन्दिअहत्थिहरिल्ला तुह रिउडिम्बा करन्ति हलबोलं ॥ ५७ ॥ [६४]

L. 1. B °हंमियं C (F?) °हम्मिय BCF हविय°. L. 2. CF °हड्डय° BF °केयइ° BCF °हसिरियकयंवहासीए. L. 3. C (F?) निषेधयाति B गृह्णाति C गृणहाति. L. 5. B महभेए C हच्छिवओ (F?) A °वउ A °हिरिचंगा BF °हरिवंगा C 1.hd. °हिर°. L. 6. BF वंभणि° C बम्हणि° E °पदगजेसुं C °हच्छिमल्ला. L. 7. C हच्छिवओ C हरिवंगो B लगुटः. Instead of बंभणिका we should expect to find ब्राह्मणिका; but cfr. VIII, 75. L. 8. C हच्छि°. L. 9. C जा C हच्छि° (twice) BCF य. L. 10. B हरिनिग्ग° C (F?) हरिवंगेणं BF हण C हणई. L. 11. BF हत्थि° C हच्छ° *cdd.* °ल्लियं C हच्छो° *cdd.* °रियए C कयलयंमि ABCF °वोलो. L. 12. *cdd.* हरियाली E दुच्वाए C हच्छि° *cdd.* य. L. 13. C हत्थि° BCF °ल्लियं B °वोला CF °वोलो. BF हसियारो C हरियालो B *om.* हरिताल इति. L. 14. BF हक्कुप्पइ C हक्खुप्पई BCF हरियाली. L. 15. C हच्छि°. L. 16. BCF हरियालि° C °कयच्छरणा BF हत्थल्लिय° C हल्लच्छिय° BF °या अ रणंमि. L. 17. BCF णिंदिय° C °हच्छि° C करिंति BCF °वोलं.

हड्डमहड्डो कल्ले हत्थच्छुहणी णववहूए ।
हरिचंदणं च घुसिणे हत्थिअचक्खुं च वंकादिट्ठम्मि ॥ ६५ ॥

हड्डमहड्डो कल्यः । कल्यो नीरोगदक्षयोः । हत्थच्छुहणी नववधूः । हरिचंदणं कुङ्कुमम् । हत्थिअचक्खुं वक्रावलोकनम् । यथा ।

हरिचंदणपिञ्जरिअं हत्थच्छुहणिं सहीउ सिक्खन्ति ।
हड्डमहड्डं दइअं हत्थिअचक्खूहि पिच्छ तुमयं ति ॥ ५४ ॥ [६५]

सालाहणम्मि हालो हारा लिक्खाइ हालुओ खीवे ।
हिलहिल्लाओ तह वालुआसु हिक्का य रजगीए ॥ ६६ ॥

हालो सातवाहनः । हारा लिक्षा । हालुओ क्षीबः । हिला तथा हिल्ला वालुकाः । हिक्का रजकी ॥ यथा ।

हालचउरं पि हु पिअं असई चइऊण हूइकयहिक्का ।
हारिल्लहिलावहहालुएहि ही रमइ हिल्लासु ॥ ५९ ॥ [६६]

हिड्डो वामणए हिज्जो कल्ले हित्थहीरणा लज्जा ।
विहुरे हिट्ठो हिट्ठाहिडो अ लहरीइ हिल्लूरी ॥ ६७ ॥

हिड्डो वामनः । हिज्जो कल्यम् । भविष्यदतिक्रान्तं च दिनमित्यर्थः । हित्था तथा हीरणा लज्जा । हित्थो लज्जित इत्यन्ये । यद्गोपालः । लज्जितभीतौ हित्थो ॥ त्रस्तवाची तु हित्थशब्दस्त्रस्तशब्दभवः । हिट्ठो तथा हिट्ठाहिडो आकुलः । अधोवाचकस्तु हिट्ठशब्दो अधःशब्दभवः । हिल्लूरी लहरी यथा ।

L. 1. E °महठो C हच्छभुहणी E हत्थत्थहणी E नव° C °वहुए. L. 2. ABE हत्थिय° C हच्छिय° (F ?) A °दिहिम्मि C °दिट्ठमि E °दित्थंमि. L. 3. BCF कल्पः । कल्पो. B णव° C °वधू. L. 4. B हत्थिय° C (F ?) हच्छिय°. L. 5. BCF °रियं C 1. hd. हत्थच्छुहणिं 2. hd. °छु°. L. 6. C हड्डमहड्ड BCF दइयं B हत्थिय° C (F?) हच्छिय° BF °चक्खुंहिं. L. 7. C °हलंमि BF हाला लि° C क्खीवे. L. 8. BF रजगी. L. 9. BF हारो C हालु उत्क्षीवः BF क्षीवः. L. 10. C वालुका. L. 11. C दूयकय°. L. 12. C हिलाविहडा° BCF °लुएहिं C हि राइ हि°. L. 13. BCF हिंडो C हिझो A हित्थं ही° C हिच्छा°. L. 14. B विहुरो B हिट्ठाविडो E हेट्ठा° *cdd.* य A हिलूरी. L. 15. BF हिडो C हिझो BCF कल्पं. B °त्यर्थ C हिच्छा. L. 16. BCF °भीतो हित्था. L. 17. C हित्थाहिडो or हिच्छा°.

वम्महसरहिल्लूरीहिट्टा सहि रमसि हिड्डमणाहित्थे ।
हिज्जो आलीण पुरो वहसि अ हिट्टाहिडा तु हीरणयं ॥ ६० ॥ [६७]

एक्कपयगमणकीलाइ हिंचिअं हिंबिअं चेअ ।
हिरडी सउली हिक्किअहीसमणा हेसिअरवम्मि ॥ ६८ ॥

हिंचिअं तथा हिंबिअं एकपदगमनक्रीडा ॥ यदाह । उत्क्षिप्य चरणमेकं यत्र शिशुर्वल्गति क्रीडा । कथिता हिंचिअहिंबिअनामभ्याम् ॥ इति । हिरडी शकुनिका । हिक्किअं तथा हीसमणं हेषारवः ॥ यथा ।

तुज्झ रिऊ हिक्किरहयघणहीसमणे रणे सहिरडिम्मि ।
भरिअसिसुहिंचिओ हिंबिएण णस्सइ सकण्टएक्कपओ ॥ ६१ ॥ [६८]

हिक्कासहिरिंबा पङ्कपल्ललेसुं हिसोहिसा फद्धा ।
हिंडोलयं च हिल्लोडणं च खेत्तमिगवारणारावे ॥ ६९ ॥

हिक्कासो पङ्कः । हिरिंबं पल्वलम् । हिसोहिसा स्पर्धा । हिंडोलयं तथा हिल्लोडणं क्षेत्रे मृगनिषेधरवः । हिंडोलं क्षेत्ररक्षणयन्त्रमिति केचित् ॥ यथा ।

हिंडोलएण पइणो णड्डेसु मिगेसु तुह इह हिरिंबे ।
हिक्कासयच्छि हिल्लोडणेइ जारो हिसोहिसाइ व्व ॥ ६२ ॥ [६९]

हिरिमंथा चणएसुं हीरो सूईणिहे हुडो मेसे ।
हुत्तो ऽभिमुहे हुड्डा पणम्मि हुडुअहुडुमा पवाहधया ॥ ७० ॥

L. 1. BF धम्मह° C °हिद्दा BCF हिंडम°. L. 2. BF हिज्जे C हिझो C पुरो हसि. L. 3. E एक्कवय° A हिंचियं BF हिक्खियं C हिव्वियं 2. hd. हिचियं E हिम्बियं A हिम्विंयं BF, C 1. hd. हिंवियं C 2. hd. हिंच्चियं E हिम्भियं BCF चेय. L. 4. A सउल्लीं *cdd.* हिक्किय° *cdd.* हेसिय°. L. 5. BF, C 2. hand हिच्चियं C 1. hd. हिवियं BF तथा हिवियं C हिंवियं. L. 6. C शिशुर्बल्गति. BF हिंचिय and *om.* हिंबित्र C हिंवियहिम्चिय°. L. 7. BCF हिक्कियं BF हेसमणं. L. 8. C तुझ C *om.* रणे BCF सिहिरि°. L. 9. BCF भरिय° BF °सिंसुहिंविओ C हिंच्चिउ BF हिंविएण C हिव्विएण. L. 10. BF हिक्काहि° A °रिम्वा BEF रिंवा C. 1. hd. °रिस्वा 2. hd. °रिम्बा ABEF °ल्ललेसु AB प्फद्धा C (F?) फद्दा E ष्फद्धा. L. 11. A हिंरोलयं C 1. hd. हिंसो° E हिराडो° E *om.* च A हिंलोडणं B व A खेत्ताम्मिग° C खित्तंमिग° C °राचे. L. 12. B हिरिंचं C (F ?) हिरिम्वं B स्फर्द्धा. L. 14. C णड्डेसु BF *om.* इह BF हिरिंवे C हिरिम्वे. L. 15. C °हिसाहि C 2. hd. च. L. 16. AC हरिमंथा A वणएसु C मासे. L. 17. E हुंतो ABCF *om.* ऽ B हुड्डा ABEF हुडुय° C *om.* हुडुअ.

हिरिमंथा चणकाः । हीरो सूचीमुखाभं दार्वादिवस्तु । वज्रवाचकस्तु हीरशब्दः संस्कृतसमः । हरवाचकस्तु हरशब्दभवः । केचित् हीरशब्दं भस्मन्यपि प्रयुञ्जते । हुडो मेषः । हुत्तो अभिमुखः । हुड्डा पणः । हुडुओ प्रवाहः । हुडुमो पताका ॥ यथा ।

हुडसिङ्गहीर मइ कुण हुड्डं जसहुडुम तीइ तुह विरहे ।
णयणा जइ हिरिमंथ व्व णंसुहुडुएण सूणाया हुत्ता ॥ ६३ ॥ [७०]

हुरुडी विआउआ हुंकयहुंकुरुवा य अञ्जलीए अ ।
पसवपराइ हुलुव्वी हूमो लोहारए जवे हेला ॥ ७१ ॥

हुरुडी विपादिका । हुंकओ तथा हुंकुरुवो अञ्जलिः । हुलुव्वी प्रसवपरा । हूमो लोहकारः । हेला वेगः ॥ यथा ।

तुह हुंकुरुवो कामुअ इमाइ हुरुडीपयाइ हेलाए ।
जं करसि हुंकयं किर हुलुव्विआहूमिआइ रइलुद्धो ॥ ६४ ॥ [७१]

हेलुक्का हिक्का हेलुअं छिए गणवइम्मि हेरिंबो ।
सप्पसिरकरणिसेहे हेआलं होरणं वत्थे ॥ ७२ ॥

हेलुक्का हिक्का । हेलुअं क्षुतम् । हेरिंबो विनायकः । हेआलं सर्पशिरःसंज्ञेन हस्तेन निषेधः । सर्पशिरा नाम हस्तकविशेषः । यदाह भरतः । अङ्गुल्यः संहिताः सर्वाः सहाङ्गुष्ठेन यस्य तु । तथा निम्नतलश्चैव स तु सर्पशिराः करः ॥ होरणं वस्त्रम् ॥ यथा ।

हेलुक्कहेलुअमुहे डुल्ललिए होरणञ्चलविलग्गे ।
हेरिंबं पूअन्ती अम्बा बाले करेइ हेआलं ॥ ६५ ॥

L. 1. C हरिमंथा. L. 3. C 1. hd. *om.* हुडो मेषः 2. hd. हुडो मासः BF हुग्राः पणः. L. 4. BF हुडुमिंग°. L. 5. B जइ रि हि° C हिरमंथ च. L. 6. AC वियाउआ AB °हुंकुरवा E °हुंकुरुचा *cdd.* °लीए य. L. 7. BF पसच° AC हुलुची C हुमो A लोहयारए. L. 8. B हुकुरवो C (F?) हुंकुरवो. BCF हुलुची. L. 9. C हुमो C हेल्लो. L. 10. B हुंकरवो C (F?) हुंकुरवो BF कामुय. L. 11. BF हुंरुयं C किरि BCF हुलुचिया° BF °हूमियाइ C °हुमियाइ BF °लुड्डो C °लुद्दा. L. 12. C हेसुक्का BF हिक्काए A हेलुगं E हेलुअ A छीए E च्छिए BF °वयंमि E °वयम्मि BF हेरिवो C हेरम्बो E हेरिम्बो. L. 13. ABCF हेयालं A वछे C वच्छे E चत्थे. L. 14. BF त्तनं BF हेरिंवो C हेरम्बो. BCF हेयालं. L. 15. C *om.* सर्प° नाम हस्तक°. L. 16. C *om.* संहिताः B सहागुष्टेन. BF निमूतल° C निस्त°. L. 18. C °हेलुयसुहे B डल्ल° F डुल्लि° C डुल्लालिप BF °णंवल°. L. 19. BF हेरिंवं C हेरम्बं B अंवा C अंबा B वाले C (F?) वाली BF हेयालं C यालं (sic).

॥ अथानेकार्थाः ॥

तत्र हंदि विषादविकल्पपश्चात्तापनिश्चयसत्यगृहाणार्थेषु । हरे क्षेपसंभाषणरतिकलहेषु । एतौ प्राकृतलक्षणे निपातेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [७२]

हत्थे कीलागहिअम्मि हत्थलो हत्थलोले अ ।
हत्थाभरणे हत्थप्पाहुडए चेअ हत्थोडी ॥ ७३ ॥

हत्थलो हस्ते क्रीडार्थं गृहीतः पदार्थो हस्तलोलश्चेति द्व्यर्थः । हत्थोडी हस्ताभरणं हस्तप्राभृतं च ॥ [७३]

तुमुलम्मि कोउए हलहलं हडहडो ऽणुरायतावेसु ।
हरपच्चुअं सुमरिए णामोद्देसेण दिन्ने अ ॥ ७४ ॥

हलहलं तुमुलः कौतुकं च । हडहडो अनुरागस्तापश्च । हरपच्चुअं स्मृतं नामोद्देशेन दत्तं च ॥ [७४]

जङ्घालदीहमन्थरविरएसुं हाविरो होइ ।
हालाहलसद्दो तह मालारे बंभणीए अ ॥ ७५ ॥

हाविरो जङ्घालो दीर्घो मन्थरो विरतश्चेति चतुरर्थः । हावो जङ्घाल इत्यपि कश्चित् । हालाहलो मालिकः । हालाहला बंभणिका चेति द्व्यर्थो हालाहलशब्दः ॥ [७५]

रयणावलिखेत्तावणरवेसु हिंडोलणं हिंडोलणयं ।
हेरंबो णायव्वो महिसम्मि अ डिण्डिमे चेअ ॥ ७६ ॥

L. 1. *om.* A; E अथांने°. L. 2. C °निश्चयस्यत्य. L. 3. C °लक्षणा. L. 4. A हच्छ-कीला° BF हत्थक्कीलाए ग° but ए del. in B. C हत्थकीला° *cdd.* °गहियम्मि C हच्छलो A हच्छ-लोले C हच्छलोले *cdd.* य. L. 5. C हच्छा°हच्छप्पा° or हत्थप्पा° ABCF चेय C हच्छोडी. L. 6. C हच्छलो हस्तक्रीडार्थं C हच्छलोलश्चेति. C हच्छोडी. L. 7. C °प्रावृतं च. L. 8. C कोउ (sic) After हलहलं C 2. hd. adds हलं BF हंडहडो अणुराय° ACE *om.* s L. 9. A हरपच्छुअं BF °पच्चुए E °पच्चुअ BF सुसरिए A नामुद्दे° B नामो° ABF दिन्ने *cdd.* य. L. 10. BF हलंहलं C तुमलः C हडहडा B °रागः ता°. L. 12. C 1. hd. °विरविरएसुं. L. 13. C 1. hd. सालारे BF वंभणीए *cdd.* य. L. 14. BF वितरश्चेति. L. 15. As to बंभणिका cfr. note on VIII, 63. It is with purpose that I have not written बम्भणिका. L. 16. C °खत्तावण° B हिंडोलणं C (F?) *om.* हिंडोलणं CE हिंडोलणयं against metre. L. 17. B हेरंवो C (F?) हेरम्वो E हेरव्वो C णायच्चो *cdd.* य ABCF चेय.

हिंडोलणं तथा हिंडोलणयं रत्नावली क्षेत्ररक्षणनादश्चेति द्वावपि द्यर्थौ। हेरंबो महिषो डिंडिमश्च ॥ [७६]

इअ रयणावलिणामो देसीसद्दाण संगहो एसो।
वायरणसेसलेसो रइओ सिरिहेमचन्दमुणिवइणा ॥ ७७ ॥

इत्येष देशीशब्दसंग्रहः स्वोपज्ञशब्दानुशासनाष्टमाध्यायशेषलेशो रत्नावलीनामाचार्यश्रीहेमचन्द्रेण विरचित इति भद्रम् ॥

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायामष्टमो वर्गः ॥

L. 1. BF हिंडोल्लणयं C हिंडोल्लणं C रत्नावलि C °रत्तणनिनादश्चेति. B हेरंवो C (F?) हेरम्बो L. 2. B महिषश्च. L. 3. *cdd.* इय BF रयणामो E रयणावल्लिनामो. L. 5. C इत्यशेषदेशी° BCF °नामा आचार्य° C आचार्यहेमचन्द्रविरचित BF °विरचितः L. 7. A °लायां अष्टमो वर्गः गाथा ॥७८० ।॥ श्लोकसंख्या ९०५ ॥ ॥ छ ॥ शुभं भवतु ॥ संवत् १५४९ ॥ वर्षे श्री and then the rest of about a line is made illegible but for the end लेखि. B इत्या° स्वोपज्ञरत्नावलीमा (sic) देशीशब्दसंग्रहवृत्तौवष्टमो (sic) वर्गः ।८॥छ ॥ शुभं भवतु कल्याणमस्तु । छ ॥ लेषकपाठकयोर्मंगलं । छ । लिख्यतं पांडे कल्याण । C इत्या° स्वोपज्ञदेशीशब्दसंग्रहवृत्तावष्टमो वर्गः समाप्तः ॥८। ग्रन्थाग्रं ३३२० । संवत् १५८७ वर्षे...... । छ छ । E इति अष्टमो वर्गः ॥ छ ॥ इति श्रीदेसीनाममाल (sic) संपूर्समिति (sic) भद्रं ॥ छ ॥ शुभं भवतु ॥ श्रेयो (ऽ) स्तु लेखकपाठकयोः ॥ श्री ॥ ॥ देशीनाममालापत्र २० संपूर्ण ॥ १५१५ (?) ऽनार्यी(?) ॥ (F?)

BOMBAY: PRINTED AT THE EDUCATION SOCIETY'S PRESS, BYCULLA.